هونلرك ، توركلرك ، موغوللرك وداها سائر
غربی تاتارلرك تاریخ عمومیسی

یدنجی جلد

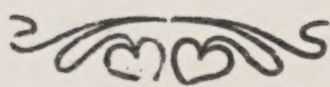
تأليف و ترجمه انجمنی طرفندن قبول ایدلمشدر

هونلرك تورکلرك موغوللرك و دها سائر تاتارلرك

تاریخ عمومیسی

محرری : دوکینیی Deguignes

مترجمی : حسین جاهد

استانبول

طنین مطبعه‌سی — ١٩٢٤

هونلرك تاريخ عموميسی

يكرمنجي كتاب

تيمور حكومتي

نهايت ، تاتار قوملرينك صوك بر استيلا صفحه‌سنه‌واصل اوليورز . بو، سريع برسيلدن عبارت قالدي. آززمان ايچنده بويوك الكالري فيضان آلتنده براقدي وآنجق كندي منشأنده بعض نتايج ابراز ايتدي. حقيقت حالده بو استيلا جنكيز خان زماننده وقوعه كلن بويوك مهاجرتك بردوامندن باشقه برشي دكلدر. موغول ملتنك مسلح برقسمي ديكر قسمني محو ايتدي، صوكره آسيايي وآوروپا حدودلريني ياغمايه كيتدي . بونك باديسي اولان تيمور چغتايده يرلشمش اولان موغوللرك رؤسا-سندن بري ايدي . جنكيز خان معيتنده تمايز ايدن واوغلي چغتايك وزيري اولان قراچار نويانك نسلندن كليوردي. قراچار موغول فاتحنك اقرباسندن ايدي [١] .

[١] تيمورلنك ابن ترغاي نويان، ابن بركل نويان، ابن ايلنكيز نويان،

چغتای حکمدارلری زماننده تیمور عائله‌سی سمرقندك پك آز اوزاقده کائن اولان کش ولایتنه مالك ایدی . تیمور بو ولایتده خواجه‌ایلغار نامنده‌کی کویده دنیایه کلمشدر. عموجه‌سی حاجی برلاسك وفاتندن صوکره تیمور ، یوقاریده سویله‌دیکمز وجهله [۱] کش ولایتنی یدتصرفنه آلدی . نویانلر چوقدن بری چغتای خانلرینی بوتون حکم ونفوذلرندن محروم براقمشلردی. نویانلرك بر حکمدار مطلق اولملری ایچون یالکز برشیلری ، خان عنوانلری اکسیکدی . قبیله رئیسلرندن برچوغی بوموقع مستثنایه کوز دیکه‌رك بربرلریله متصل حرب ایدییورلردی . تیمورلنك کسب نفوذ وقدرت ایتمکه باشلادیغی صیراده بوموقعی میرحسین اشغال ایتمکده ایدی. تیمورلنك ده خان اولمق ایسته‌دی. میرحسینك سؤحرکاتی سائر رئیسلرك قسم اعظمنی عصیانه سوق ایتمش اولدیغی جهتله تیمورلنك ایچون قصوای مراتبه واصل اولمق قولای بر ایش تشکیل ایتدی . میر حسینی بوزدی ، بلخ شهرینی اله کچیردی . چغتای ایمپراطورلغنك

ابن ایجل نویان ، ابن قراچار یاخود قاره‌شار نویان ـ که چغتای خانك وزیریدر ـ ، ابن قاراغان ، ابن ایردیمجی نویان ، ابن قاچولی نویان ، ابن تومنه خان ، بایسنغر خان ، ابن قایدو خان ، ابن دوتومان‌خان ، ابن بوقا خان ، ابن بوزنجیر .امیر کلمه‌سنه فارسیده طوپال معناسنه کلن لنك کلمه‌سی علاوه اولونیور . کندیسنه تیمور بك‌ده دینمشدر.

[۱] چغتای خانلرینك تاریخنده‌، تیمورلنكك تاریخنك باشلانغجلری ایچون اوبحثه مراجعت ایلمیلیدر .

بوتون نویانلری بهار موسمنده طوپلانه رق کندیسنی تخته چیقاردیلر. تاجی بالذات کندیسی کییدی. آیاقلرینه قاپانمش ملتك اولولری مواجهه‌سنده حکمدارلق قیلیجنی قوشاندی. صوکره هپسی کندیسنی تبریك ایتدیلر، محتشم هدیه‌لر ویردیلر. اوزرینه بر چوق آلتون مجوهرات سرپدیلر. صاحب قران عنوانی

سنه ۱۳۷۰ توجیه ایله‌دیلر [۱]. بو حکمدار هیچ برزمان خان عنوانی طاشیمامشدر. بوعنوان یالکز جنکیزخان احفادینه مخصوص ایدی. اومملکتده دائما جنکیز خان نسلندن بر حکمدار محافظه ایتمك ایسته‌دی. بوعنوانی اوحامل ایدی. تیمورلنك ظاهرا اونك بر وکیل عمومیسی ایدی. بو صورتله یالکز میرحسینك مقامنه کچمش اولیوردی. بویوك برقدرته مالك اولمقله برابر سیاست اونی جنکیزخان عائله‌سنه حرمت کوسترمکه مجبور ایدییوردی. خلق اوعائله ایچون غریب بر حرمت وتعظیم حسی بسله‌یوردی. آنجق تیمورلنکك وفاتندن صوکره‌درکه اوغوللری خان تعیین ایتمکدن واز کچدیلر. مع مافیه اوعنوانی آلمغه جسارت کوسترمه‌مدیلر.

شرف الدین تیمورلنك ولایت والیلری، اردو قوماندانلری، مجلس رئیسلری نصب ایتدی. ملتك بوتون اکابرینی، ارکان

[۱] ۷۷۱ تاریخ هجریسنك رمضاننده. تاتار تقویمنه کوره کوپك سنه‌سنده. ۷۳٦ تاریخ هجریسنده و ۱۳۳۵ تاریخ میلادیسنده دوغمش اولدیغی جهتله اوزمان ۳٤ یاشنده ایدی.

عسکریه‌سنی هدیه‌لره غرق ایله‌دی . چکیلمش اولدیغی کشده برمدت قالدقدن صوکره سمرقنده کچدی. سمرقند، وضعیتنک لطافتی ، باغچه‌لرینک طراوتی ، بنالرینک رصانت وظرافتی، نهرلرینک وجدوللرینک کثرتی اعتباریله دنیانک اك کوزل شهرلرندن بری ایدی . بوراسنی ایمپراطورلغك پایتختی یاپدی . سورلرینی تعمیر ایتدی . یکی استحکامات انشا ایتدیردی . کوزل سرایلر ، عمومی بنالرله شهری سوسله‌دی . بو بیوك شهرده آسایشی تأمین ایله‌دی . سمرقند ، قاهره وبغداد قدر مشهور اولمشدی . صوکره کندی طرفنی ترك ایتمش اولان بعض نویانلری تحت انقیاده آلدی . برقورولتای، یعنی عمومی بر ملت مجلسی طوپلادی [۱] . بوتون رؤسا بو مجلسه‌کلدیلر. کلمه‌ین وتهدیدکارانه برامر آلان یالکز زنده چشم [۲] ایدی. اطاعت وعدنده بولوندی ایسه‌ده برآز صوکره تیمورلنکه قارشی کین وخصومتنك آثارینی تیموره صادق اولانلری اولدیرتمك صورتیله کوستردی . تیمورلنك کندیسنی دائرۀ اطاعته سوق ایتمك اوزره کوندردیکی آدملری زنجیره اوردیریوردی . تیمورلنك بارکیر قویروغنی [توغ] طاقه‌رق وحکمدارلق بایراغنی آچه‌رق، جیحون نهرینی کچمك اوزره

---

[۱] عینی سنه‌نك حزیراننده .

[۲] ابن محمد خواجه آپردین .| خواندمیر بو اسمی زنده چشم اپردی شکلنده قید ایدیور. مکرمین]

اردوسیله کشدن چیقدی . زنده چشمك تحصن ایتمش اولدیغی سفیده قلعه‌سنه هجوم ایتدی. بو نویان کندیسنی صاران عسکرك چوقلغندن قورقه‌رق النده قلیج و کفن ایله تیمورلنکك آیاقلرینه قاپانمق وتاتار عادتی موجبنجه بوصورتله اونك اوغورنده حرب ایتمکه وحیاتنی کندیسنه تسلیم ایلمکه حاضر اولدیغنی کوسترمك مساعده‌سنی ایسته‌دی . تیمورلنك بوایلك موفقیتدن صوکره کشه عودت ایتدی [١] .

زنده چشم آنجق ظاهراً عرض انقیاد ایتمشدی. تیمورلنکك النده حکومتی آلمق املنده ایدی . کینی محافظه ایدییور ، بونی اظهار ایچون وسیله آرایوردی. کندیسنه برفرقه تشکیل ایتدی . نویان ابوالمعالی‌یی جلب ایده‌رك اونکله برلکده بلخ وترمد الکالرینی تخریبه کیتدی . فقط ختای بهادر براردو ایله علی العجله اوولایتلره قوشدی . تقربی اوزرینه عاصیلر ترمدده دوبه‌لردن یاپلمش کوپرونك برقسمنی بوزدقدن صوکره قاچدیلر . آمو نهرینی کچمکه وقت بولامامش اولانلر قیلیجدن کچیریلدی . زنده چشم شبه‌غانه قاچه‌رق اوراده تحصن ایتدی . تیمورلنکك کوندردیکی نویان جاکو اوراده بوتون قیش کندیسنی محاصره آلتنده بولوندیردی . نهایت زنده چشم قباحتنی اعتراف ایده‌رك عفو طلب ایتدی . وعفوه نائل اولدی. برمدت تیمورك خدمتنه صادق ومربوط کبی کوروندی .

---

[١] الیوم بوکا سبز نامنی ویرییورلر .

سنه ١٣٧١

بو اغتشاشات بو صورتله تسكين ايديلدكدن صوكره ،
تيمورلنك سيحونك شمالنده وقاپچاقك شرقنده كائن اولان جتلر
الكاسنه حربه كيتدى [١] . نويان قومزه ايله اورنكتيمور
درحال بوتون قبيله‌لريله كنديسنك تحت اطاعتنه كيرديلر. بو مملكتنك
اداره‌سنى كميك تيموره ويردى . بر آز صوكره بونك عصيانى
يكى اغتشاشلره سبب اولدى. تيمورلنك قوماندانلرندن بعضيلرينى
اورايه كوندردى . بونلر عاصى ايله عايشه قادين نهرى قربنده
محاربه ايتدكدن صوكره پك استعجال ايده‌رك برصلح ياپديلر.
تيمورلنك مظفريتك بوتون فوائدينى فوت ايتديرن بوحركتدن
ممنون اولمادى . اومملكتك اوزرينه بالذات يورومكه قرار
ويردى . بوتون اردوسنى سمرقندجوارنده طوپلادى. سپرام ايله
نيكى يه كيتدى. بر آى ظرفنده بوتون دشمنلرينى داغيتدى. سنكه‌زى
آغاجى وادون توزى يه قدر ايلريله‌دى . اوراده ، زنده چشمك
ترمد خانك اوغلى نويان ابوالمعالى وسمرقندن شيخ ابو الليث
ايله برلكده برسوءقصد ترتيب ايتدكلرينى ، قراسمانده آو اثناسنده
كنديسنى اله كچيرمه‌يى قرارلاشديردقلرينى خبر آلدى. بونلرى
حضورينه جلب ايتدى . نانكورلكلرينى يوزلرينه اوردقدن
صوكرا قباحتلرينى عفو ايله‌دى . چونكه برقسمى كنديسنك
عائله‌سندن ايديلر . برقسمى ده نزدنده پك حائز نفوذ اولان بعض

[١] ٧٧٢ تاريخ هجريسنده وتاتار تقويمنه كوره دومو زسنه‌سنده.

نویان عائله‌لرینه منسوبدیلر . زنده‌چشم سمرقنده نقل ایدیلدی .
اوراده دار بر محبسه حبس اولوندی .

تیمورلنکك آرتق چغتای قطعه‌سنه صاحب اولماسی ایچون وقتیله بوقطعه‌نك ملحقاتندن بولونان خوارزمك برقسمنی تحت اطاعته آلمقدن باشقه یاپه‌جق برشی قالمامشدی . برمدتدن بری ، قنقرات قبیله‌سنه منسوب حسین صوفی [۱] اسمنده برموغول بوقطعه‌یی چغتای ایمپراطورلغندن آییرمش ، کات ایله خیوق یاخود نام‌دیکرله قیواقی اله کچیرمشدی . تیمورلنك بوتون مضافاتیله بوایکی شهری کری ایسته‌دی . فقط خوارزم حکمداری تیمورك سفیرینه اقتدار وقابلیت ذاتیه‌سی اثری اولارق اوشهرلره صاحب اولدیغنی ، تیمورلنکك جانی ایسترسه کلوب زورله استرداد ایده‌بیله‌جکنی جواباً بیلدیردی . بوقدر جسورانه ومغرورانه برجواب تیمورلنکه ابتدا اورایه حربه کیتمك قراريني ويرديردی . صوکره ، مفتی جلال الدین خوارزم حکمدارینك کبروغروری یوزندن مسلمانلره کله‌جك مصائبی کوزلجه تصور ایتدیکی جهتله اونی دائرهٔ عقل واعتداله ارجاع ایچون مفتی‌یی کوندردی . بو یکی تشبث بی‌فائده اولدی . خوارزم قرالی مفتی‌یی حبس ایتدیرمك صورتیله دهامنفورانه برحرکتده بولوندی . تیمورلنك
سنه ۱۳۷۲ بهار موسمنده سمرقنددن اردوسیله حرکت ایتدی [۲] .

---

[۱] ابن یونغدای

[۲] ۷۷۳ تاریخ هجریسنده . تاتار تقویمنه نظراً صیچان سنه‌سنده .

بولده هرات حكمدارى غياث‌الدين پير على طرفندن كوندرلمش برسفيرى قبول ايله‌دى [١]. سفير قيمتدار هديه‌لرله كله‌رك تيمورك دوستلغنى قازانمق ايسته‌يوردى . تيمورلنك بخارايه كيتدى. آقينجيلرى اوتسوس نهرى اوزرنده سپايه نامى ويريلن برمحلده دشمن آقينجيلرينى بوزديلر . صوكره تيمورلنك بيرام [٢] ايله شيخ مؤيدى كات قلعه‌سنده متحصن برحالده بولدى . اوراده مقاومت ايتمك نيتنده ايديلر . ايلك هجوملر پك شديداولدى . محصورين تيمورك اردوسنه غايت عظيم مقدارده اوق وطاش آتيورلردى . بو مقاومتدن يك قيزارق هندكلرى دولديرتمق ايچون اودونلر و سائره جلب ايتديردى . بو سايه‌ده قلعه ديوارلرينه صوقولمق قابل اولدى . عسكرلر سورلرك اوزرندن آشديلر . محصورين مدافعه‌دن وازكچديلر . قلعه قيلج الده ضبط ايديلدى ويغما اولوندى . بوتون اهالى اله كچيريلدى . قادينلرله چوجوقلر اسير آلنديلر. فقط تيمورلنك ايرته‌سى كونى بونلرى آزاد ايتدى . سورلرك هندكنه عسكرينك اوكنده ايتمك جسارتنى كوستره‌مه‌مش اولان ضابطلردن برينه جنكيز خان قانونى موجبنجه صوپا اورولدى . جنكيز خان قانونى قورقاقلرك بوصورتله جزاديده

---

[١] ابن عزالدين حسين . ٧٧١ ذى‌القعده‌سنده و ١٣٧٠ ميلادى تاريخنده وفات ايتمشدر .

[٢] مأموريتى يساول يعنى والى ايدى . ديكرى داروغه يعنى حاكم ايدى .

اولماسنی آمر ایدی . صوکره بو ضابط بر اشکك قویروغنه باغلانەرق سمرقنده کوندریلدی .

بو سفردن صوکره منقلای یعنی تیمورلنك اردوسنك پیشداری ، جوی قورلان Dgiouï-Corlan ه کیتدی . اوراده دشمنلردن بر قسمنی پریشان ایتدی . غالب اردو بوتون بو دشمنلری مختلف ولایتلره قاچیرتدی . تکمیل خوارزم قطعه‌سی ازیلدی . هر جهتده مغلوب اولان حسین صوفی اورکن Urgen [*] التجا ایتدی . اورادن ، تیمورلنکك حدتنی تسکین مقصدیله بر سفیر کوندردی . فقط عینی زمانده باشقه‌دورلو نصیحتلره قاپیله‌جق درجه‌ده ضعیف قلبلی اولدیغی ایچون طالب اولدیغی صلحی اونوتدی ، اردوسیله اورکندن چیقدی . مذکور شهردن ایکی فرسخ مسافه‌ده بولونان قاون نهرینك ساحلنده صف حرب ترتیب ایتدی . یاننده پك آز عسکره مالك اولان تیمورلنك نهره یاقلاشدی . دشمنك مقاومتنه رغماً ، ضابطانك الك جسورلری نهری کچمکه مسارعت کوستردیلر . تیمورلنکك ده آرقه‌لرندن کلمه‌سنه پك زور مانع اولابیلدیلر . دشمن اردوسی قاچدی . حسین صوفی اورکنه قاپاندی . بر آز صوکره اوراده یأسندن وفات ایتدی .

بونك یرینه اوغلی یوسف صوفی کچدی . یوسف صوفی تیمورلنکی تسکین یولی بولدی . زمانك الك کوزل پرنسسی اولان

---

[*] اورکنج در — مکرمین .

برادر زاده‌سی خان زاده‌یی [١] تیمورلنکك اوغلی جهانکیره تزویج ایتمك شرطیله صلح عقد ایتدی . صلح انعقاد ایدر ایتمز تیمورلنك خوارزمی ترك ایله هرزمانکی اقامتکاهنه چکیلدی.

هر شی سکونت ایچنده کورونمکده ایکن ، بعض نویانلر تیمورلنکك سراینی ترك ایده‌رك خوارزم قلعه‌سنه کچدیلر ، اوراده عصیانلر چیقارمغه ویوسف صوفی‌یه، عقد ایتمك اوزره اولدیغی اتفاقی اخلال ایتدیرمکه چالیشدیلر . بونلرك حیله‌لرینه قاپیلان خوارزم حکمداری صوك بهارده کات الکاسنه آقین یاپدی فقط چوق کچمه‌دن وفاسزلغنك جزاسنی چکدی . ایلك بهار عودت ایدنجه [٢] تیمورلنك کمال استعجال ایله خوارزم قطعه‌سنه کیردی. دهشت ایچنده قالان وقباحتنی تقدیر ایدن یوسف صوفی صلحه طالب اولدی . پرنسس خانزاده‌یی درحال اعزام ایده‌جکنی وعد ایتدی . تیمورلنك یوموشادی، سمرقنده دوندی . اوراده اوغلی جهانکیرك دوکونی ایچون لازم کلن حاضرلقلری کورمکه باشلادی . اقرباسندن [٣] یادکار برلاسی Yadghiar berlas دها بر چوق نویانلرله برلکده ، پرنسسك رسماً دست زدواجنی طلب ایتمك اوزره

سنه ١٣٧٣

[١] نکدایلك اوغلی آق صوفی ایله بر اوزبك خانك قیزی شیرقور بکك کریمه‌سی ایدی . کنج پرنسسك اصل اسمی سوسن یك ایدی . فقط علی العاده کندیسنه خانزاده دیرلردی.

[٢] ٧٧٤ تاریخ هجریسی رمضاننده. تاتارتقویمنجه اوکوز سنه‌سنده.

[٣] اوده تیمورلنك کبی قراچار ترویان نسلندن ایدی .

خوارزمه كوندردى [١] . بونلر بر چوق هدايايى حاملديلر . بوهديه‌لر، آلتون سكه‌لردن، ياقوت، مسك وعنبردن. قديفه‌لردن، آلتون و كوموش صيره‌لى قماشلردن ، چين ايپكليلرندن ، دها سائر قيمتدار قماشلردن ، مرصع چين معمولاتندن ، محتشم خلعتلردن، جاريه و باركيرلردن تركب ايديوردى. يوسف صوفى سفيرلرى كمال حرمتله قبول ايتدى ، اونلرك شرفنه مدبدب ضيافتلر ويردى ، پرنسسى كنديلرينه توديع ايلدى. پرنسسه هديه اوله‌رق غايت زنكين بر قاچ تاج ايله بر آلتون تخت، بيله‌زيكلر، كوپه‌لر، كردانلقلر. آلتون كمرلر ، مجوهرلر يوزوكلر ، زمرد ، ياقوت ، وانجى ايله دولو قوطولر ، آلتون كليدلى صانديقلر ايچنده أثواب وقماشلر، محتشم ياتاقلر، سنجاقلر، بر ومتعدد ستونلى چادرلر ويرمشدى . پرنسس سمرقنده واصل اولديغى زمان بوتون سراى كنديسنى استقباله چيقدى . پرنسسك اوزرينه عطريات، آلتون ومجوهرات سرپديلر، محتشم اكلنجه‌لر ترتيب ايتديلر . هرطرفده غايت مكمل چادرلر قورولدى. بوچادرلر آلتون ومجوهرات ايله تزيين ايدلمشلردى، پارل پارل پارلايورلردى . تيمورلنك سراينك بوتون ضابطانه زنكين هديه‌لر داغيتدى ، منجملر استفسار ايدلدكدن صوكره دوكون ياپيلدى .

١٣٧٥ بوتون بو اكلنجه‌لر بيتر بيتمز تيمورلنك اردوسنك باشنه

[١] ٧٧٥ سنه‌سى شوالنده تاتار تقويمنجه قپلان سنه‌سنده .

کچه‌رك جتلر Getes مملکتنه یعنی کاشغر خانك الکاسنه یورودی [۱] . اوقدر مدهش بر صوغوغه معروض قالدی ، اوقدر قار ویاغمور یاغدی که سمرقنده عودته مجبوراولدی. ایکی آی‌صوکره تکرار حرکت‌ایتدی [۲] . پیشدار قوتنه قوماندا ایدن اوغلی میرزا جهانکیر سیرامه، اورادن‌ده جاردنه کیتدی. اوراده ، دوغلات قبیله‌سی رئیسی وکاشغر الکاسی حاکمی قمرالدینك اردوسیله کوك طوپه (تپه) [۳] دنیلن بر یرده بولوندیغنی، حاجی‌بکی بکاه‌دیکنی براسیردن‌اوکرندی. علی‌العجله او موقع اوزرینه یورودی ایسه‌ده قمرالدین اوراده کندیسنی تحت امنیتده کورمدیکی ایچون برکه غوریان [٤] دنیلن ممتنع التسخیر بر نقطه‌یه چکیلدی . بو موقع ایلی نهری جوارلرنده ایدی. داغلرده اوچ‌بوغاز واردی. اوچندن‌ده بر نهر آقیوردی. قمرالدین اوچنجی‌بوغازده اخذ موقع ایده‌رك اوراده استحکامات یاپدی . جهانکیر . اردوسنك شجاعتی سایه‌سنده بو تهلکه‌لی کچیدلری زورلادی. النده یالین‌قیلیج دشمنلرینه هجوم ایتدی، اونلری فراره مجبور براقدی. طلوع شمس زماننده، اردونك قسم متباقیسیله یتیشمش اولان تیمورلنك فراریلرك آرقه‌سندن

---

[۱] ۷۷٦ سنه‌سی شعبانك برنجی کونی .

[۲] ۷۷٦ شوالنده. تاتار تقویمنه کوره طاوشان سنه‌سنده .

[۳] یعنی ماوی تپه .

[٤] یعنی غوریلر حوضی .

بعض نویانلری قوشدیردی . ایلی نهرینك مجراسی تعقیب ایدیلدی، بوتون جوار مملکتلر تحت اطاعته آلندی. تیمورلنك ده بر طرفدن پای طاقه قدر ایلریله‌دی و قمرالدینی اله کچیرملك اوزره اوغلی میرزایی کوندردی . کنج شهزاده کاشغرلرك شرقنده کائن اولان اوچه قران مملکتنده‌کی بوتون جت کویلرینی تخریب ایتدی . قمرالدین مملکتنی ترك ایتدی . عائله‌سندن بعض پرنسسلر ، ازجمله کریمه‌سی دلشاد آغا اسیر دوشدی . بو پرنسس مؤخراً تیمورك زوجه‌سی اولمشدر .

بو اثناده پای طاقده بولونان تیمورلنك بوموفقیتلردن خبردار اولونجه قاره قاسمان داغنه کیتدی . اوراده جهانکیر کندیسنه التحاق ایتدی. صکره آرپه‌بازی[١] صحرالرینه دوغرو یورودی. اوراده مکریت Mekrites لرك رئیسی مبارك شاه کندیسنه عرض تعظیمات ایتدی . اورادن یاصی طبان طریقیله اوزکنده عودت ایله‌دی . همشیره‌سی پرنسس قوتلوق ترکان آغا تیمورلنکی اوراده قارشیلادی . همشیره‌سی شرفنه ترتیب ایتدیردیکی اکلنجه‌لر اثناسنده ، بهرام جلایرك اوغلی عادل شاه سائر بعض نویانلرله برلکده بر سوء قصد ترتیب ایتدی . فقط بو تشبث موفقیتله نتیجه‌لنه‌مدیکی جهتله تیمورلنك نخشب قربنده زنجیر سرایه سالماً واصل اولدی . الله کیچمك احتیاطسزلغنده بولونمش اولان سوء قصدجیلردن بعضیلرینی اوراده جزایه

[١] احتمالکه پایتسه‌پون Païtsepeon در .

١٣٧٦ چاربدیردی ، دیکرلرینی عفو ایتدی . بهار کلنجه [۱] ، عفو ایتمش اولدیغی کیمسه‌لر آراسنده بولونان عادل شاهه ، صاری بوغایه ، ختای بهادره ، الچی بوغایه اوتوز بیك سواری ایله کاشغر الکاسنه عودت ایده‌رك قمرالدینی اله کچیرملری امرینی ویردی . کندیسی‌ده اردوسیله خوارزمه کیتدی . اوراده وجودینه لزوم واردی . جیحون ساحلنده سه‌ناهه‌ده اردو قوردی . اوراده ، اردوسنك برقسمی پولادك تحت‌قوماندانسنده فاریاب یاخود اوترار ده‌ترکن ارلاتی وبرادری طورمیشی مغلوب وبرمصادمه‌ده قتل ایتدی .

بو اثناده ، کاشغر الکاسنه کوندرمش اولدیغی نویانلر آرالرنده تیمورلنکه قارشی عصیان تصورینه قالقمشلر ، جلایر وقاپچاق عشیرتلرینی طوپلایه‌رق بونلرله سمرقندی محاصره‌یه کلمشلردی . خوارزم قطعه‌سنده کاتك اوبر طرفلرنده بو فنا خبری آلان تیمورلنك علی‌العجله عودته مجبور اولدی . اوغلی جهانکیری دها اول قوشدیردی . جهانکیر دشمنلره کرمینه نامی ویریلن بر محلده راست کله‌رك اونلری مغلوب ایتدی . رؤسا ، قاپچاق چوللرینه کچدیلر ، اوممکتده حکمران اولان اوروس خانك سراینه چکیلدیلر . فقط چوق کچمه‌دن ، کندیلرینی قبول ایتمش اولان بو حکمدار علیهنه عصیان ایده‌رك ضابطلرندن بری اولدیردیلر وکاشغر حکومتنه ، قمرالدینك یاننه قاچدیلر . قمرالدینی تیمورلنك علیهنه برقات دها قیشقیرتدیلر ،

---

[۱] ۷۷۷ تاریخ هجریسنده . تاتار تقویمنه کوره تمساح سنه‌سنده .

اونی بر اردو طوپلایەرق اندکان Andecan الکاسنه کیرمکه تشویق ایلەدیلر. قمرالدین بوراسنی ضبط ایتدی. فقط تیمورلنك اندکان یولنی طوتار طوتماز قمرالدین معیتنه واردوسنه ایلی نهرینك منصب اولدیغی پالقانی کولی جوارندەکی آت باشی موقعنی ترك ایتمك امرینی ویردی. درت بیك سواری ایله بر پوصو ترتیب ایتدی. بوتون اردوسنی دشمنلرینی تعقیبه یوللایوب تقریباً ایکی یوز کشی ایله قالمش اولان تیمورلنکی باصدی. تیمورلنك عسکرلرینی برقاچ کلمه ایله ایفای وظیفەیه تشویق ایتدی، آت ایله دشمنلرینه صالدیردی. خارق العاده بر شجاعت وقابلیت کوستردی. فائقیتنه رغماً قمرالدینی مغلوب ایتدی. ایکنجی بر مصادمەده ینه غالب کلدی. قمرالدین آز قالدی اسیر دوشیوردی.

بوتون بوموفقیتلری تعقیب ایدن بر حادثه تیمورلنکی صوك درجەده مکدر ایدی. سمرقنده عودت ایتدیکی زمان شهری ماتم ایچنده بولدی. چونکه بویوك اوغلی میرزا جهانکیر وفات ایتمشدی. استقبال حقنده غایت بویوك امیدلر ویرن بو کنج شهزادەنك ضیاعنه آجی آجی آغلادی، محتشم جنازه آلایی یاپدیردی. فقرایه پك چوق صدقه داغتدی. برقاچ خیرات واوقاف تأسیس ایتدی. کشده کندیسی ایچون معظم بر تربه انشا ایتدیردی[١].

---

[١] بو کنج شهزادەنك خانزادەدن میرزا محمد سلطان نامنده بر اوغلی و دیکر زوجەسی بخت ملك آغادن میرزا پیرمحمد نامنده دیکر بر اوغلی قالمشدی.

تیمورلنك او قدر متأثر اولمشدی‌که دولت ایشلرینه هیچ باقمیور ، حتی فراغت تصورلرنده بیله کورونیوردی . سرایك ایلری کلنلری اونی تسلیه‌یه چالیشیورلر ، برحکمدارك تبعه‌سنی دوشونمه‌سی لازم کله‌جکنی سویلیورلردی . مرور زمان ایله تیمورلنکك کدری خفیفله‌دی . بشریت ایچون مع التأسف ، تکرار زمام حکومتی اله آلدی . قراجق داغلرنده بولونان عادل شاهی توقیف ایچون سوق ایتمش اولدیغی سواریلر بو نویانی بر داغك تپه‌سنده انشا ایدلمش برقله‌دن عبارت اولان آق‌صوما موقعنده باصه‌رق اولدیردیلر. عینی زمانده ، قمرالدینه قارشی کوندرلمش اولان سائر قوماندانلرده اونی قوراتو الکاسنده مغلوب ایده‌رك برطاقم غنائم ایله دوندیلر. بواردولر عودت ایدر ایتمز تیمورلنك قمرالدینه قارشی بالذات یورومکه قرار ویردی . تیمورلنکك قوماندانلری قمرالدینی بوغام عاصی کولده یاقه‌لایارق فراره مجبور ایتدیلر. بوتون تبعه‌سنی اسیر آلدیلر. تیمورلنك قمرالدینی قورحصاره قدر تعقیب ایلدی . اوراده توقتمش اوغلان کله‌رك قاپچاق خانی ارسه قارشی معاونتنی استرحام ایتدی . سمرقنده عودت ایدنجه تیمورلنك اوکا عسکر ویردی وقاپچاقه کوندردی. بر آز صوکره ، اوکا مظاهرت ایچون بالذات قاپچاغه کیتدی . دها صوکره [١] صغناقده اوکا برتاج کییدیردی [٢]. ایرته‌سی

[١] ٧٧٨ تاریخ هجریسنده. تاتار تقویمنه کوره ییلان سنه‌سنك نهایتلرنده .

[٢] بوندن اولکی جلدلرده قاپچاق خانلری تاریخنه مراجعت ایدیکز .

سنه‌لرده‌ده یاردیمنه دوام ایتدی. عینی تاریخده تیمورلنکك میرزا
شاخرخ [١] اسمنده بر اوغلی اولدی . بو شهزاده‌نك تولدی
١٣٧٧ بوتون ایمپراطورلقده بویوك برسرور حصوله کتیردی . منجملر
افلاکی تدقیق ایله کنج شهزاده‌نك زایجه‌سنه باقدیلر .

تیمورلنك ، خوارزم حکمداری یوسف صفینك حرکتندن
ممنون دکلدی . بوحکمدار، عقد ایتمش اولدیغی اتفاقنامه‌یه رغماً
بخارا جوارلرینه براردو کوندرمش ، صوکره ، تیمورك سفیرینی
و حقوق دولك تطبیقی لزومی حقنده برمکتوبی حامل اولان بر
مأموری توقیف ایتدیرمشدی. یوسف صوفی‌یه مرام آکلاتمق قابل
١٣٧٩ اولمادیغی جهتله تیمورلنك خوارزم اوزرینه‌یورومکه‌مجبوراولدی [٢].
ارکنجی محاصره ایله کندیسی مشغول اولدیغی صراده اردوسنك
برقسمی بوتون الکایه یایله‌رق کچدکلری یرلری تخریب ایتدیلر.
یوسف صوفی تیمورلنکی یالکز باشنه برمصارعه‌یه دعوت ایتمکله قورتوله‌-
بیله‌جکنی ظن ایتدی. فقط تیمورلنکك خفیفجه مسلح برحالده مبارزه
ایچون کندیسنی بکله‌دیکنی کوروبجه میدانه‌چیقمقدن چکیندی.
قوماندانلرندن بری الك کزیده عسکرینی طوپلایه‌رق قلعه‌دن
دیشاری‌یه شدتلی برهجوم اجرا ایتدی. محاربه صباحدن اقشامه
قدر دوام ایتدی . بوندن صوکره محاصره اوچ بوچوق آی

---

[١] ١٤ ربیع الآخر ٧٧٩ پنجشنبه کونی والده‌سی قازان سلطان
خانك کریمه‌سی مهربان لقبیله آنیلان سرای ملك خانم ایدی .

[٢] ٧٨٠ سنه‌سی شوالنده یاخود تاتار تقویمنه کوره قویون
سنه‌سنده . کونش حود برجنه داخل اولدیغی صیراده .

دها سوردی. بومدت اثناسنده بویله دها باشقه شدتلی مصادمه‌لر وقوعه کلدی. بو صیراده یوسف صوفی وفات ایتمشدی. محصورین صوك درجه‌یه کلنجه‌یه قدر مدافعه‌دن کری دورمادیلر . شهر هجوم ایله ضبط اولوندی ، یاغما ایدیلدی [١] . بوتون شرفا ، علما ، ارباب حرف وصنایع اسیر ایدیله‌رك کشه کوندریلدیلر . تیمورلنکك مسقط رأسی اولان بوشهر او تاریخدن صوکره وتیمورلنکك دائما اورایه علم وهنرلریله ممتاز اسرایی کوندرمك خصوصنده کوسترمش اولدیغی اعتنا سایه‌سنده دنیانك الك مشهور مملکتلرندن بری اولدی . « قبة العلم والادب » عنوانیله یاد ایدیلیوردی . باغچه‌لرینك یشیللکی و طراوتی دولاییسیله شهرسبز ده دنیلیوردی . تیمورلنك بوراسنی پایتخت اتخاذ ایتدی. یازلری اوراده اوتوریردی، یکی سورلر وبرسرای بنا ایتدیردی. دیوارلرینك بیاضلغندن دولایی بوکا آقسرای اسمنی ویردی . بو بنای معظمك تمللری آتیله‌جنی صیراده منجملره دانیشلمشدی.

خوارزم قطعه‌سنی تسخیر ایتمکله تیمورلنك وقتیله چغتای ایمپراطورلغنه تابع اولان بوتون الکالری تحت اطاعتنه آلمش اولیوردی . فقط حرص جاهی بو قدر دار بر حدود ایچنده ممنون اولامیوردی . خوراسانی ضبط ایتمك ایسته‌یور ، بونك چاره‌لرینی دوشونیوردی. هیچ دکلسه، اوراده حکمران اولان کرت سلاله‌سندن غیاث الدین پیر علی‌یی کندیسنه خراجکذار

[١] ٧٨١ تاریخ هجریسنده. تاتار تقویمنه کوره قویون سنه‌سنده.

ایتمك امانی بسله‌یوردی . بوکا موفق اولمق، وحرب آچمغه وسیله تشکیل ایده‌جك اغتشاشات چیقارتمق ایچون، ایلك بهار ابتداسنده طوپلامق ایسته‌دیکی قورولتایه بالذات کلمه‌سنی طلب ایتدی . مملکتنك اوزرنده برفیرطنه باشلایه‌جغنی تخمین ایدن غیاث‌الدین پیر علی ، تیمورلنکك اقرباسندن سیف‌الدین برلاس کندیسنه کوندریله‌جك اولورسه تاتار حکمدارینك سراینه کیده‌جکنی سویله‌دی . بوصورتله ، هیچ خوشلانمادیغی برسیاحتدن قور- تولابیله‌جکنی ظن ایدییوردی . فقط اونك فکرینی آکلامایان تیمورلنك سیف‌الدینك عزیمتنه راضی اولدی. هرات حکمداری بو نویانی بویوك احتراماتایله قبول ایتدی. تیمورلنکه کوتورمك ایسته‌دیکی هدیه‌لری حاضرلامق بهانه‌سیله هراتده کندیسنی اوزون مدت آلیقویدی. بوصیراده شهره هردورلو لوازم‌وارزاق ادخار ایدییور ، برسنه اول باشلاتدیغی سورلری اکماله چالیشیوردی.

بوسورلر ایکی فرسخ قطرنده ایدیلر . او زمانه قدر اسکی شهرك سورلری خارجنده قالمش اولان باغچه‌لری ، واروشلری احتوا ایدییوردی. سیف‌الدین برلاس بو حاضرلقلری فرق ایتمیور کبی داوراندی. غیاث‌الدیندن تیمورلنکك یاننه کیتمه‌یی ایسته‌مدی . صوکره ، هرات حکمدارینك مقاصدی حقنده متبوعنی خبردار ایتمك اوزره اورادن چکیلدی .

تیمورلنکك بوحربه کیریشمه‌سی ایچون هیچ برمعقول سبب یوقدی . جهانکیر مطلق اولمق حرصی اونك یکانه عامل حرکاتی

ایدی. بر یوزنده تك بر حكمدار بولونماسی لازم كله‌جكی ادعاسنده ایدی . صلح حالنده بولوندیغی مملكتلری استیلا ایتمك ، بونلرك تكمیل ثروتلرینی آله‌رق كندی مملكتنه نقل ایله‌مك ، حكمدارلری تختلرندن ایندیرمك ، تبعه‌لرینی أولدیرمك ویا اسیر آلمق ، برچوق فلاكتلره سببیت ویرمك تیمورلنكك نظرنده بر حكمدارك شان وشرفنی تشكیل ایله‌ین خصوصات ایدی . ایشته او تاریخدن اعتباراً ایرانی تحت تسخیره آلمق تصورینی بسله‌مكه باشلادی . اوغلی میرزا میران شاهی اردوایله سوق ایتدی. میرز امیران شاه
١٣٨٠ جیحون نهرینی دوبه‌لردن مركب بر كوپرو اوزرندن كچدی [١]. ایلك بهارك عودتنه بلخ و شبرغانده منتظر اولدقدن صوكره ، بهار كلنجه بادغیس شهرینی ضبط ایتدی . اوراده أله كچیردیكی
١٣٨١ غنائم ایله اردوسنی تجهیز ایتدی. بر آز صوكرا [٢] تیمورلنك ده اردوسنك قسم متباقیسیله آرقه‌سندن یورودی . دیزاق [٣] نهرینی بر كوپرو اوزرندن مرور ایتدی . بلخ قربنده خوراسان شهرلرندن اندكودده كندیلرینی دلی كبی كوسترن درویشلردن بری اولان باباسنكوبی زیارت ایلدی . درویش تیمورلنكی كورنجه باشنه بر قویون كوكسی آتدی . تیمورلنك ، كیریشدیكی سفرك موفقیتله نتیجه‌لنه جكنه دائر بوندن احكام استخراج ایتدی .

---

[١] ٧٨٢ تاریخ هجرسنده

[٢] ٧٨٢ نهایتلرنده ، ایلك بهارده .

[٣] خوراساندن كچن بونهر جیحونه منصب اولور .

بوتون اردوسنه اللهك خراسان قطعه‌سنی کندیسنه احسان ایتدیکنه دائر شایعه‌لر نشر ایتدی. خوراسانه من القدیم « صدر » اطلاق اولونمشدی . تیمورلنك هر طرفی پریشان ایلدی. سرخس قلعه‌سنه چکیلمش اولان غیاث الدینك برادری محمدی عرض تسلیمیته مجبور براقدقدن صوکره هرات یولنی طوتدی . غیاث الدینك قوماندانلرندن علی بکی یولده بکله‌یوردی ، علی بك تیمورلنکه التحاق ایتمه‌یی وعد ایله‌مشدی. فقط تبدیل فکر ایله تیمورلنكك آدمنی توقیف ایتدیرمش اولدیغی ایچون تیمورلنك جام Dpiam وکوسویه یولنی طوتدی . هرات حکمدارینك اردوسندن قورقمایوردی. چونکه غیاث الدین سربدارلره عائد اولان نیشابوری اله کچیرمشدی . اردوسی بو شهر جوارینه داغیلمشدی . کوسویه‌ده او جوارلره حاکم اولان پهلوان مهدی تیمورلنکه عرض اطاعت ایتدی. تیمورلنك تایباده زین الدین ابوبکر نامنده مظنه‌دن برینی زیارته کیتدی . درویشلر ومظنه‌دن ذاتلر ایله بو ملاقاتلر تیمورلنك ایچون مفید اولیوردی . اللهك کندیلرینه معاونت ایتدیکنه دائر عسکرلرینه اعتماد ویریوردی .

تیمورلنك بوتون اردوسـنی قوشـنج Fouschandge اوکنده طوپلایه‌رق بو قلعه‌یی محاصره ایتدی . عسکرلر هندکلری دیرکلر وتخته‌لر اوزرنده کچدیلر ، سورلره یاقلاشدیلر . طرفیندن پك چوق طاش واوق آتیلدی. تیمورلنك ایکی کره یارالاندی. فقط وجودی عسکرینك شوق و غیرتنی آرتیریوردی .

قاپیلری زورلادیلر. شهر، استحکامات عظیمه‌سنه، سورلرك غایت بولسکلکنه ووسائط مدافعه‌سنك چوقلغنه رغماً ضبط ایدیلدی، یغمااولوندی. پایتخت اولان هرات شهری ده کذلك تحت محاصره یه آلندی. قلعه‌نك بوتون خارج قسمی اله کچیرلمشدی. بر خروج حرکتی اجرا ایدن غوری عساکرینه قارشی احرازغلبه ایدیلدی. شهر اهالیسی بو موفقیتسزلکدن نومید اولدقلری ایچون عرض تسلیمیت ایتمه‌یی دوشونیورلردی. اونك ایچون غیاث‌الدینك امرینه اطاعت ایتمه‌دیلر. غیاث‌الدین اوغلی بعض اکابر ایله برلکده تیمورلنکه کوندره‌رك تسکین حدتنه چالیشمق مجبوریتنده قالدی. تیمورلنك، مدافعه‌ده اصرار وستریله‌جك اولورسه بوتون هرات قطعه‌سنی تخریب ایده‌جکنی، سکنه‌سنی قیلیجدن کچیره‌جکنی بیان ایتدی. غیاث‌الدین پایتختنی ترك ایله[١] تیمورلنکه تسلیم اولدی. تیمورلنك هرات شهرینك بوتون ثروتلرینی آلدی، سورلرینی ییقدیردی، اوینه دمیرلر ومحکوکات ایله مزین قاپیلری چیقارتدی، کشه نقل ایتدیردی. شهر سکنه‌سنك هربرندن بر پاره آلدی. بر چوق عائله‌لری کشه کوندردی. شهری تسلیم ایچون اوقدر مسارعت کوسترمش اولان اهالی بوتون اموالرندن محروم قالدیلر. واقعا حیاتلرینی محافظه ایده‌بیلدیلرسه‌ده بوده فلاکتلرینی حس ایتمکدن باشقه‌بر شیئه یارامادی. غیاث‌الدینك اشکیاجه نامدیکرله‌امانکوه نامنده‌بر

---

[١] ٧٨٣ سنه‌سی بحرمنده. تاتار تقویمنه کوره کوپك سنه‌سنده.

قلعه‌سندن باشقه برشیئی قالمامشدی. بوقلعه غیر قابل تسخیر عد ایدیلیوردی. چوجوقلرینك الك کنجی امیر غوری بورایه تحصن ایتمشدی. تیمورلنك زماننك الك جسوری والك عاقلی اولمق اوزره مشهور اولان بوکنج شهزاده‌یی سراینه کتیرمسی ایچون هرات حکمدارینه امر ویردی. فقط غیاث الدینك قلعه‌یه کیرمه‌سنه راضی اولمایوردی. چونکه اوغلنك اوراده مدافعه‌یه قالقماسندن قورقیوردی. غیاث الدین قلعه‌یی تسلیم ایتمه‌سی ایچون اوغلنه سورلرك دیبندن سوز سویلمکه مجبور اولدی.

تیمورلنك ایشته بوصورتله هراتی واشکیلجه‌یی ضبط ایتدکدن صوکره قوماندان جهانشاه جاکویی کوندردی، نیشابور ایله سبزواری اله کچیردی. کلات وطوس اوزرینه بالذات یورودی. اوراده حکم سورن علی بك ایله سربداریلردن خواجه علی مؤید عرض انقیاددن امتناع ایتمشلردی. بونلر تیمورلنك کبی مدهش بردشمنك یاقلاشدیغنی کورنجه قورقه‌رق قلعه‌لرینی ترك ایتدیلر، تیمورلنکه کله‌رك آمان دیله‌یلر. مازندران حکمداری امیر ولینك قوماندانلرینك النده بولونان اسفراین Esfaraïn عرض تسلیمیت ایتمدیکی ایچون تمامیله تخریب ایدیلدی. ایچنده‌کی عسکر ایله اهالی قیلیچدن کچیریلدی. تاتارلر برتك أو بیله براقمیورلردی. بوشهرك آرتق یالکز نامی قالمشدی. برآز صوکره امیر ولی‌یه کلوب تیمورلنکه عرض اطاعت ایتمه‌سی ایچون امر کوندرلدی. امیر ولی وعد ایتدی. بواثناده تیمورلنك اقربالرندن بعضیلرینی

اولدیرمش اولان بعض اشقیا چته‌لرینی محو ایدییوردی . نهایت، غیاث‌الدینی هرات حکمداری نصب وقوماندانلرینی موقعلرینه اعاده ایتدکدن صوکره ، تکرار سمرقند یولنی طوتدی . قیشی بخاراده کچیردی .

حرب یورغونلقلرینی چیقارمق ایچون سوردیکی ذوق وصفا حیاتی اثناسنده قیزی آکه‌بیکی وفات ایتدی [١] . کشده انشا ایدیلن محتشم برتربه‌یه دفن اولوندی . تیمورلنک قیزینک وفاتندن دولایی اوقدر متأثردی که علی بك ایله امیرولی‌نك اتفاق ایده‌رك سبزوار شهرینی محاصره ایتدکلری خبرینه قارشی لاقید قالدی . همشیره‌سی پرنسس قوتلوق‌زکان آغا امور دولتك بویله اهمالی موجب مضرت اولا بیله‌جکنی کندیسنه سویلمکه مجبور اولدی. تیمورلنك خوراسان و مازندرانه کیتمکه قرار ویردی . بوتون اردوسیله برلکده جیحون نهرینی کچدی . هرات حکمداری غیاث‌الدین‌ده کندیسنه التحاق ایتدی . تیمورلنك علی بکی حلم وملایمت ایله طریق وظیفه‌یه عودت ایتدیرمکه چالیشدی ایسه‌ده علی بك کلات قلعه‌سنه قپانارق اوراده مقاومت تشبثنده بولوندی. تیمورلنك مازندران اوزرینه یورییور کبی داوراندی . صوکره بردن بره کلات اوزرینه عودت ایله قلعه‌نك هرطرفنی قوشاتدی. علی بك یالوارمغه باشلادی . عرض انقیاد ایتمك ایستر کبی کورونه‌رك تیمورلنك ایله ملاقات رجاسنده بولوندی . حقیقت

---

[١] امیر موسانك اوغلی محمد بکله اولنمشدی .

حالده اوکا بر طوزاق قورمق چاره‌لرینی دوشونیوردی. کلات سورلری یوکسك برداغك سطح مائلنده بنا ایدیلمشدی. قایالرك آراسنده شهره منتهی اولان بر یول واردی. علی بك شهرك قاپیسی جوارنده قرارلاشان موعد تلاقی‌یه تیمورلنكك پك آز کیشی ایله کله‌جکده اولدیغنی خبر آلنجه بر پوصو ترتیب ایتدیردرك عسکرلره تیمورلنکی اولدیرمه‌لرینی امر ایتدی. فقط بو ترتیب موفقیتله نتیجه‌لنمدی. بوقدر بویوك بر تهلکه‌دن قورتولان تیمورلنك
١٣٨٢ عمومی هجوم امرینی ویردی [١]. مکریتلر ایله قایالره طیرماشمقده ماهر اولان بدخشان عسکرلری الك اول هجوم ایتدیلر. عسکرك قسم متباقیسی ده یاردیم ایتدی. دشمنك متعدد قوللرینی مغلوب ایتدیلر. علی بك صوك درجه صیقیشنجه مقاتله‌یه نهایت ویریله‌سنی طلب ایتدی وامضاسیله محرر بر مکتوبی ایلری کلن کیمسه‌لرله تیمورلنکه کوندردی. تیمورلنك ایرته‌سی کونی قلعه‌یه داخل اولدی وعلی بکی عفو ایله‌دی. بو معامله‌یه رغماً علی بك کیجه‌لین قاچه‌رق قایالرك آراسنه صاقلاندی. مشکل کچیدلری طوته‌رق اورالرده تحصن ایتدی.

تیمورلنك، کلاتك تخریبندن صوکره غایت یالچین داغلر ایچنده کائن اولوب غیرقابل تسخیر عد ایدیلن ترشیز قلعه‌سنی محاصره‌یه کیتدی. جسارتلریله مشهور غوری عسکری بوراسنی مدافعه

[١] ٧٨٤ سنهٔ هجریه‌سی ربیع الاولی ابتداسنده. تاتار تقویمنه کوره دوموز سنه‌سنده.

ایدی‌یوردی . مبذول ارزاق ومهماتلری‌ده واردی . تیمورلنك بونلرك کوستردکلری مقاومته قیزدی . قلعه غیاث‌الدینه عائد اولدیغی ایچون اوکا شکایت ایتدی . غیاث‌الدین سورلرك دیبنه کیده‌رك غوریلری اطاعته دعوت‌ایتدیسه‌ده سوزینی دیکلته‌مدیکی ایچون تاتارلر محاصره ماکنه‌لرینی قورمغه باشلادیلر . لغمجیلر کتیردیلر . هجوملر اجرا ایتدیلر. اطرافلرنده‌کی جسیم اردولردن دهشته دوشمه‌ین غوریلر هجوملری عینی‌شدتله دفع ایله‌دیلرسه‌ده نهایت چوقلق قارشیسنده‌زبون‌دوشه‌رك‌امان‌دیله‌دیلر. جسارتلرینی تقدیر ایدن تیمور اونلره نوازشکارانه معامله‌لرده بولندی . کندیلرینی مهم مأموریتلره تعیین‌ایتدی. بوتون ایران تیمورلنکك بواستیلاسندن دهشت وتلاش‌ایچنده قالدی. مظفریلر سلاله‌سی حکمداری اولان جلال‌الدین شاه شجیع اصل فارس ولایتنده حکمران ایدی. شیراز بوقطعه‌نك پایتختی‌ایدی. درحال‌تیمورلنکك حسن‌نظرینی وتوجهنی جلبه‌چالیشدی. زنکین هدیه‌لری حاملاً برسفیر کوندردی. تیمورلنك سفیری حضورینه قبول ایله اوغلی میرزا محمد ایچون جلال‌الدینك برقیزینی ایسته‌دی . بوصورتله شیراز حکمدارینك تمنی ایتدیکی اتفاق عقداولونیوردی .

تیمورلنك ترشیزدن عزیمتله مازندران یولنی طوتدی . بوخبردن حیرته دوشن امیر ولی برطاقم هدیه‌لرله قوماندانلرندن برینی یوللادی. امیر ولی‌نك بالذات‌قرارکاهه کلمه‌سی ایسته‌نلدی. فقط امیر ولی بر مهلت استحصالنه موفق اولدی . تیمورلنك

پایتختنه دوندی . کلات داغلرنده تحصن ایتمش اولان علی بك بواثناده شیخ علی بهادر طرفندن مغلوب ایدلمش وعرض انقیاد ایله‌مشدی . صداقت واطاعت کامله‌سنی تأمین ایچون النده برقلنج وبر کفن اولدیغی حالده اندکان اووالرنده تیمورلنکك حضورینه چیقدی . فقط تیمور سمرقنده کیرر کیرمز غیاث‌الدینك اوغلی امیر غوری ایله برلکده اونی توقیف ایتدیره‌رك اندکانه کوندردی. غیاث‌الدین ایله اوغلی پیر محمدده حبس ایدیلدیلر . سمرقندده بو وقوعات جریان ایتمکده اولدیغی صیراده غیاث‌الدینك اقربالرندن
١٣٨٣ بعضیلری هراتی استرداد ایتمك تشبثنده بولوندیلر [١] . قلعه‌نك قاپیلرندن برینی یاقدیلر . قاچمق ایسته‌ین عساکر محافظه‌یی قیلیچدن کچیردیلر . اوجوارلرده بولونان تیمورك اوغلی میرزا میران شاه درحال عسکر کوندردی . بونلر عاصیلری مغلوب ایتدیلر . قتل اولونانلرك باشلرندن بر قلعه یاپدیلر . بو تاتارلرك باربارلقلرینه لایق غریب بر آبده . بو وقعه اوزرینه تیمورلنك غیاث‌الدینی بوتون عائله‌سیله برابر اولدیرتدی .

بو حریص جاه فاتح ، بوتون حکمدار عائله‌لرینی قهر ایدوب دوریوردی. فقط ایرته‌سی سنه [٢] کندیسیده نفوذ واقتدارك انسانی مصائبدن تخلیص ایتمدیکنی بالتجربه آکلادی . زوجه‌سی دلشاد آغا ایله همشیره‌سی قوتلوق زکان آغا ایکیسی بردن وفات ایتدیلر . همشیره‌سی زهد حالی و خیرات و حسناتی دولاییسیله

[١] ٧٨٤ سنهٔ هجریه‌سی نهایتلرنده ، قیش اثناسنده.
[٢] ٧٨٥ تاریخ هجریسنده. تاتار تقویمنه کوره صیچان سنه‌سنده.

خلق طرفندن پك سويليردی . خسته‌خانه‌لر ، تكيه و مكتبلر ودها سائر مبانیٔ خيريه انشا ايتديرمشدی. ويرديكی نصيحتلرك فائده‌سنی تيمورلنك دفعات ايله تجربه ايتمشدی . تيمورلنك بو ضياعلردن دويديغی تأثرات كچدكدن صوكره تكرار سلاحه صاريلدی . اونك نظرنده امور دولت ايله مشغول اولمق بوندن عبارتدی . قمرالدين طرفدارلرينی بوتون بوتون امحا ايچون جت الكاسنه بر اردو كوندردی . بهرينلر تيمورك بو ايلك اردوسنی بوزديلر . فقط امداده يتيشن ايكنجی بر اردو ايسه كوله وايلی نهری جوارلرنده كوك طوپه (تپه) يه قدر ايلريلادی . مع مافيه قمرالدينی بولمق قابل اولامادی . تيمورلنك ايسه مازندران يولنی طوتمشدی . فقط ترمدده سبزوار واليسی شيخ داودك اوراده عصيان ايتمش اولديغنی وميرزا ميران شاه طرفندن مغلوب ايديلدكدن صوكره بدرآباد قلعه‌سنه فرار ايده‌رك اوراده تحصن ايتديكنی خبر آلنجه مازندرانه كيتمك اوزره بعض نويانلری آيردی و كنديسی سبزوار اوزرينه يورودی . بوشهری اوقدر تخريب ايتدی كه ايچنده بولونانلرك قسم اعظمی تلف اولدی. ايكی بيك اسير آلدی. هپسنی جانلی جانلی طوغله وچا ورايله اوست اوسته ييغدی ، قله‌لر ياپدی. كنديسنه مقاومت كوسترمك ايسته‌يه‌جكلری طلب مرحمته سوق ايچون بوجزايی ترتيب ايدييوردی . صوكره ، قوماندانسی آلتنده يوزبيك محارب ايله سيستان ياخود سجستان قلعه‌سنه كيردی . بوراسی كنديسنه

قارشی عصیان ایتمشدی . قراده حکمران اولان شاه شجاع الدین (*) کلوب عرض تسلیمیت ایتدی و هدیه‌لر تقدیم ایله‌دی . تیمورلنکك باشقه اردولری بو ولایته داغیلدیلر ، شهرلرك چوغنی تخریب ایتدیلر . زرده (**) انسان جسدلرندن واهالینك باشلرندن متعدد قله‌لر یاپدیلر .

تیمورلنك ، شاه قطب الدینك تحت تصرفنده بولونان ولایتك پایتختی سیستان یاخود زرنج شهرینی بالذات محاصره ایتدیکی صیراده بعض امرا شهردن خروج ایله تسلیم اولدیلر . محصورین اونلرك تیمورایله قونوشدیغی زماندن بالاستفاده خروج حرکتی یاپدیلر . تیمورك عساکری قاچیور کبی کوروندی و دشمنی برپوصویه چکدی . بونلر کمال جسارتله مدافعه‌ده بولوندیلر . بر چوق تاتار اتلاف ایتدکدن صوکره تکرار سورك قاپیسنه قدر دوندیلر . کیجه‌یه‌ك حلولیله مصادمه‌ده نهایت بولدی . قلعه هر طرفدن تحت محاصره‌یه آلندی . تاتارلر هندکلر قازارق تجهیز ایتدیلر . محصورین ایکنجی بر خروج حرکتی یاپدیلر و قرارکاهك تا اورتاسنه قدر کیردیلر . ایرته‌سی کونی بوتون تاتار اردوسی قلعه‌یه یاقلاشه‌رق هجوم حرکتی یاپدی . فقط بر هجوم دفع ایدیلدی . قارمه قاریشیق قلعه‌یه کیریلدی . تیمولنکك بر مفرزه‌سی محصورینی تعقیب ایله ایچری‌یه کیرمش اولدیغی

---

[*] خواند میرده شاه جلال الدین فراهی ـ مکرمین .

[**] خواندمیرده حصار دره دو یازیلی‌در ـ مکرمین .

ایچون اوراده قاپالی قالمشلردی . هپسی قیلجدن کچه‌جکدی . درحال امدادلرینه قوشولدی . قاپی زورلاندی . تاتارلر دیشاری چیقدیلر . بو محاصره غایت قانلی اولدی . آرتق مقاومت ایده‌مه‌یه‌جك حاله کلن شاه قطب‌الدین نهایت تیمورك یانینه کیتمکه قرار ویره‌رك اوکا شو سوزلری سویله‌دی :

« سکا قارشی دها زیاده مدافعه‌ده دوام ایتمکده هیچ بر فائده یوقدر . سنك قوتلی قوللرك عادتا داغلری بیله ازه بیلیر . سنی بیله یوکسك بردرجهٔ سعادته چیقاران وبراسیرکه بکنزه‌ین طالعك لطفنی بکله‌مکده بنم ایچون هیچ برفائده یوقدر . حیاتمی قورتارمق ایچون فراردن باشقه چاره کورمیورم . فقط ملجأ نرده بولمالی ؟ هرشی سنك تحت حکمکده . بر یوزنده چکیله‌بیله‌جك هیچ بر یرم یوق . سندن قاچمق ایچون سنك قاپوکه صیغینیورم ، لطف ومرحمتکی استرحام ایدییورم . »

تیمورلنك قطب‌الدینی عفوایتدی . فقط اردوسنك برقسمنی تفتیش ایچون آتنه بیندیکی صیراده سیستان اهالیسندن یکرمی اوتوز بیك کشینك سلاحه صارلدقلرینی و کندیسنه قارشی یورودکلرینی خبر آلدی . عسکرینی تشجیع ایتمك ایسته‌دیکی صیراده براوق اصابتیله بارکیری یارالاندی . فوق‌العاده حدتله‌نن تیمورلنك ابتدا شاه قطب‌الدینی توقیف ایتدیردی ، محاربه‌یه عودت ایتمك ایسته‌دی . فقط باشلیجه قوماندانلر اونی کری دورمغه زورلادیلر و دشمنه کندیلری یورودیلر . دشمنی

پریشان ایتدیلر . سورلرك اوزرندن آشیلدی ، شهر هجوم ایله ضبط اولوندی [١] . اولرله مبانیٔ عمومیه‌یی ییقدیلر . قادین ، ارکك ، بوتون اهالی‌یی بشیکده‌کی چوجوقلره وارنجه‌یه قدر کسدیلر . عسکرلر قاپولرك چیویلرینه وارنجه‌یه قدر هرشیئی یغما ایتدیلر .

تاتارلر صوکره سجستان قطعه‌سنك دیکر برشهری اولان بست وزرینه یورودیلر . یولده ، سدرستم دنیلن بر بنایی ییقدیلر . بواسکی برآبده ایدی . هیچ براثر قالمادی . طاق قلعه‌سنی ضبط ایتدیلر . کوك قلعه‌دن کیچدکلری صیراده تومان نکودری نامنده برعاصینك کیش ومکران طرفلرینه دوغری ایلریله‌مش اولدیغنی دویدیلر . تیمورلنك اوغلی میرزا میران شاهی وسائر بعض نویانلری عاصی‌یه قارشی سوق ایتدی . فراق چایرلرنده عاصی‌یه یتشدیلر . تومن درحال محاربه‌یه حاضرلاندی . تیمورك قوماندانلرندن بری لندیسه‌نك اسکیدن دوستی ایدی . کلوب تیمورلنکك آیاقلرینه قاپانماسنی توصیه ایتمشدی . ایلك مصادمه‌ده مقتول اولدی . باشی تیمورلنکه کوندرلدی . تیمورلنك صوکره وقتیله کندیسنی الندن یارالامش اولان باشقه بر ولایت حاکمنی جزا دیده ایتمك ایچون اوق ایله اولدیرلمسنی امر یتدی . مقتو شهری ایله قلعهٔ فراق قلعه‌سنی ضبط ایله‌دی . تومنك تبعه‌سندن اوچ بیك کیشینك چکیلمش اولدیغی هزاریز قلعه‌سنی و دها

[١] ٧٨٥ سنهٔ هجریه‌سی شوالنده . تاتار تقویمنه کوره صیچان سنه‌سنده

سائر بعض یرلری ضبط ایتدکدن صوکره عسکرلرینی قندهار ولایتنك جنوبندهکی داغلرده کائن اوغانیان یاخود آغوان اوزرینه سوق ایلهدی . بوقوملر کندی کندیلکندن تیموره عرض انقیاد ایتدکدن صوکره عصیان ایتمشلر و اوزرلرینه کوندریلن ایلك عسکرلری بوزمشلردی. تیمورلنك یکی عسکر سوق ایتدی . بو قوت کوه سلیمان نامندهکی قلعهیی ضبط ایله بوتون او بارباریلری قیلجدن کچیردی . عینی زمانده قندهاره دوغرووده باشقه مفرزهلر سوق ایدیلشدی . بونلر قندهاری محاصره ایتمشلر وتیمورلنکك مواصلتندن اول اله کچیرمشلردی. تیمورلنك اورادن قوتان الکاسندهکی کلات شهرینی ضبط وخاك ایله یکسان ایتمك اوزره قوتلر کوندردی [١] .

سجستان و زابلستان ولایتلرینی بو صورتله تحت اطاعته آلدقدن وباشلیجه شهرلرده قوماندانلر اقامه ایلهدکدن صوکره تیمورلنك سمرقنده دوندی. اورادهاوچ آی قالدی . صوکره تکرار مازندران یولنی طوتدی. سرخس طریقیله نسایهکیتدی. اورادهه . امیر ولینك دوروون قلعهسنه تحصن ایتمش اولدیغی خبرینی آلدی. تاتارلر بوموقع اوزرینه یورویهرك بولده دشمنی پریشان ایتدکدن صوکره قلعهیی ضبط ایتدیلر. صوکره جرجان نهرینی کچهرك شاه سومانده قرارکاه قوردیلر. قانلی برمحاربهده مغلوب اولان امیرولی قاچمغه مجبوریت حس ایتدی.

---

[١] خوراساندهکی قلات وارمنستاندهکی خلاطدن باشقهدر .

تیمورلنك ، بو مظفریته رغماً هر طرفده استحکامات قازدیردی ، سپرلر یاپدیردی . والینك شجاعتی و متانتی اونی احتیاط‌کارانه حرکت ایتمکه مجبور ایلیوردی . فی الحقیقه ولی قلعه‌دن چیقه‌رق تیمورلنك عساکری اوزرینه شدتله هجوم وبوتون انشاآتی تخریب ایتدی . یولده برچوق قویولر قازدیرمش ، ایچلرینه‌صو آلتنده کیزلی بر نوع سیوری شیشلر ترتیب ایتدیرمشدی . اردوسی مغلوب اولدیغی ایچون علی العجله قاچارکن کندی قازدیردیغی قویولره کندیسی دوشدی . تیمورلنك بو صورتله مازندرانك پایتختی اولان استرآباده قدر ایلریله‌دی . شهری بر کول ییغینی حالنه کتیردی . قادین ، اختیار ، چوجوق

١٣٨٤ هپسنی قتل ایتدیردی [١] . امیر ولی بوتون عائله‌سیله برلکده دامغان طرفلرینه چکیلمشدی . عائله‌سنی کردکوه قلعه‌سنه براقدقدن صوکره ری‌یولنی طوتدی . تیمورلنك عساکری اوقدر چابق داوراندیلرکه ری‌جوارنده امیرولی‌یی اسیرایده‌بیلمك امیدینه دوشدیلر. فقط امیر ولی رستمدار اورمانه قاچدی . اورمان اوقدر صیقدی‌که کندیسنه یتیشمك قابل اولامادی .

غرب طرفلرنده شیمدی‌یه قدر هیچ بودرجه ایلریله‌مه‌مش اولان تیمورلنك ، ایلکانیان سلاله‌سندن حمد شیخ اویسه [٢] تابع ممالك جوارنده بولوندیغی کوروبجه اوقطعه‌یه کیرمك قرارینی

---

[١] ٧٦ تاریخ هجریسی شوالنده .

[٢] ١٧ نجی کتابده ویردیکمز ایضاحاته مراجعت .

ویردی وسلطانیه اوزرینه یورویه‌رك شهری ضبط ایتدی [١].
صوکره، رستمدار داغلرینه کیردی . ورودینی کورن کوچوك
امیرلرك هربری برطرفه چکیلدی. یالوس دنیلن برموقعه قاچمش
اولان امیر ولی بیله کوهستان طاغلرندن کچدی، آمل وساری
شهرلرینه دوغری کیتدی . اورانك حاکملری کندیسنی قبول
ایتمدیلر ، تیمورلنکه عرض انقیاد ایتدیلر. تیمورلنك‌ده سمرقنده
دوندی. هیچ برسبب اولمقسزین حرب ایتمش اولدیغی بوملکتلری
تحت اداره‌سنه آلدیغنه قانع بولوندیغی جهتله قاپچاق قطعه‌سنده
حکمران اولان توقتمش خانك تبریز جوارلرینه بر آقین
یاپماسنه قیزدی . مسلمانلرك امدادینه کیتمك بهانه‌سیله سفره
چیقدی . حقیقت حالده دینلرینه اشتراك ایتدیکی ایلکانیلری
تماماً حکم ونفوذدن اسقاط ایتمك مقصدینی تعقیب ایدیوردی .
دیکر بر سبب‌ده بوحکمدارلر کافی درجه‌ده صاحب نفوذوقوت
اولمادقلری جهتله امرلرینی اجرا ایتدیرمك ایچون اوراده قوماندانلر
بولوندیرمق مجبوریتی ایدی. تیمور، بوتون اردولرینی طوپلادقدن
صوکره جیحون نهرینی کچدی [٢] ، فیروز کوهه کیتدی . ١٣٨٦
اورادن معیتنه برمفرزه آله‌رق لور الکاسی حکمداری عزالدین
اوزرینه یورودی. چونکه عزالدین تبعه‌سیله برلکده مسلمانلره
قارشی تجاوزاتده بولونیوردی. اخیرآده برمکه کاربانی یغما ایتمشدی.

---

[١] ٧٨٧ تاریخ هجریسنده. تاتار تقویمنه کوره قاپلان سنه‌سنده.
[٢] ٧٨٨ تاریخ هجریسنده. تاتار تقویمنه کوره طاوشان سنه‌سنده.

لورستان اوزرینه سرعتله یوره‌یه‌رك اورودجود ، خرم آباد موقعلرینی اله کچیردی. بویغما کرلراورالره التجا ایدییورلردی. خرم آبادی تماماً ییقدیردی . اشقیانك قسم اعظمنی داغك تپه‌سندن آشاغی آتدیردی . بوتون بو حوالی‌یی تحت اطاعته آلدقدن صوکره نهاوند اوواسنده اردونك قسم اصلیسنه التحاق ایتدی. ایلکانیانه تابع اولان بوتون آذربایجان قطعه‌سنی تسخیر ایله‌دی .

یاز موسمنی توریز (تبریز) ده کچیردی. سنه ابتداسنده، نخجوان الکاسنده ضیاءالملك کوپروسندن آراقسه‌س نهرینی کچدی [۱] . بو کوپرو؛ شرقده یاپلمش کوپرولرك الك کوزل والك متینلرندن بریدر . طاشلری بربرینه اوقدر ماهرانه ربط ایدیلمشدرکه بتیشدکلری یرلری کوره‌بیلمك پك مشکلدر . کوپرونك کمرلری ایچنده بر دانه‌سی آلتمش عجم آرشونندن کنیشدر . اوست طرفی بر داغه استناد ایتمکده‌در . تیمورلنك کرنی حصارینی ضبط ، صوکره آراقسه‌س نهری اوزرنده سورمالو شهرینی ضبط ایتدی. اورادن ناقابل تسخیر عدایدیلن قارص اوزرینه یورودی . بر آز مقاومتدن صوکره قارص قلعه‌سی عرض تسلیمیت ایتدی [۲]. بومظفریاتی اتمام ایتدکدن صوکره تیمورلنك کورجستانه کیردی ، پایتخت اولان تفلیس

---

[۱] شرقلیلر بونهره ارس دیرلر .

[۲] فیروز بخت اسمنده بر تورکمن بوراده حاکم ایدی .

شهرینی محاصره‌یه آلدی . عمومی بر هجوم نتیجه‌سنده بو شهر ضبط ایدیلدی . کورجستان قرالی مه‌یه باغمرات اسیر آلندی. زنجیرلره اوروله‌رق تیمورلنکك حضورینه چیقارلدی. صوکره، تیمورلنك تاتار اصولنده آو اکلنجه‌لرینه دالدی . شکی‌ده‌قرارکاه قوردی . ویردیکی امر اوزرینه نویان جهان شاه بوتون لزکیلر الکاسنی تخریبه کیتدی . محمد درویش برلاس شکی داغلرینه کیره‌رك بر چوق اسیر آلدی . آرغون شاه ورمضان خواجه تنکوت ولایتنی یغما ایتدیلر . محمد بك ونویان موسا ایسه آقجب ولایتنی تخریب ویغما ایله‌دیلر . تیمورلنك اوزمان البرز طاغلرنده ایدی . بوتون بونویانلر معیتلرنده‌کی عسکرلرله قابالا قرارکاهنده تیمورلنکه التحاق ایتدیلر. تیمورلنك قور یاخود سیروس نهرینی کچدی ، قاره باغه کیتدی . اوراده کورجستان قرالی مسلمانلغی قبول ایتدی . تبعه‌سندن بر چوغی‌ده اوکا امتثال ایتدیلر .

شیروان حکمداری اولان شیخ ابراهیم بوسفرده تیمورلنکه بر چوق هدایا ایله کله‌رك عرض تابعیت ایتدی . تقدیم ایتدیکی نادیده هدیه‌لری کوستردی . تاتار عادتی موجبنجه هر هدیه‌دن دوقوزدانه اولمق شرطدی. بوهدیه‌لردن باشقه صاتون آلمش اولدیغی سکز کوله‌یی‌ده تقدیم ایتدیکی زمان بردانه‌سنك اکسیك اولدیغی سویله‌نجه دوقوزنجینك کندیسی اولدیغنی بیان ایتدی. بومداهنه تیمورلنکك خوشنه کیتدی. اونی شیروان حاکملکنده ابقا ایتدی. اوزمانه

قدر مستقل بولونان كيلان حاكملری دههديه‌لر كوندرديلر وخراجكذار اولمالی قبول ايلديلر. تيمورلنك قيشی موسمندهارافسه‌سی
١٣٨٧ نهری ساحللرنده قالدی. بهار عودت ايدنجه [١] بردع جهتنه يورودی، النجك ياخود ناجاقلعه‌سنی محاصره ايتدی. بواثناده اردوسنك برقسمی دربند طريقيله برآقين ياپان قاپچاقلری مغلوب ايتمشدی.

توركمن الكاسنه‌ده حرباً كيرملك ايچون دين تيمورلنكه بر بهانه تشكيل ايتدی. طبيعتلری اقتضاسی يغما كرلكه ميال اولان بوقوملر مكه‌يه كيدن قافله‌لری اكثريا يغما ايدرلردی. تيمور بونلره قارشی يورودی. بوتون مملكتی تخريب ايتدی. بورانك حكمداری قاره محمد ايدی. ارزنجان، ارضروم وبوتون سائر شهرلر ضبط اولوندی. قاره محمد فراره مجبور قالدی. بربرندن آلتی فرسخ مسافه‌ده كائن اولان وازو وسطان شهرلری برمدت محاصره آلتنده قالديلر. وانده قاپانمش اولان ملك عزالدين اوراده بر داغك تپه‌سنده غايت متين بر حصار بنا ايتديرمشدی. ايكی كون محاصره‌دن صوكره قلعه‌دن چيقارق عرض تسليميت ايتدی. فقط اونك بوحركتندن اوتانان تبعه‌سی دها اوچ هفته مقاومت ايتديلر. وان هجوم ايله الله كچيريلدی. اهاليسندن برچوغی داغك تپه‌سندن آشاغی

[١] ٧٨٩ تاريخ هجريسی بدايتلرنده. تاتار تقويمنه كوره تمساح سنه‌سنده.

آتیلدی . وقتیله ارزنجان حکومتنه صاحب اولان طهرتن تیمورلنکك لطف و عاطفتنی استرحام مسلکنی طوتدیغی جهتله مقامنده ابقا ایدیلدی، شهری کندیسنه اعاده اولوندی. تیمورلنك وان قلعه‌سنی یقدیردقدن صوکره سلماسه کیتدی . اوراده عزالدینه بوتون کوردستانك اداره‌سنی ویردی . ارمیتیزوقنك حکمداری اوراده تیمورلنکه عرض تابعیت ایتدی . تیمورلنك مراغه‌دن کچه‌رك کیلانه ایندی .

حرص جاهنه حد وپایان بولونمایان تیمورلنك، پایتختی شیراز اولان فارس قطعه‌سنی ضبط ایتمك فکرینه دوشدی . فارسده مظفریه سلسله‌سی حکمران ایدی. چوق کچمه‌دن بربهانه بولدی. وقتیله شاه شجاع ، حکومتنی تیمورلنکك تحت حمایه‌سنه تودیع وحین وفاتنده اوغلی زین‌العابدینی تیمورلنکه وصیت ایتمشدی . زین‌العابدینی عرض تابعیت ایتمکه وعلی العجله سرایه کلمکه دعوت ایله‌دی . فارس حکمداری بو امرلره اطاعت ایده‌جکی یرده تیمورك سفیرینی توقیف ایتدیردی . بو ، تیمورك الك چوق آرزو ایتدیکی برشیدی. درحال ، اوردوسنك برقسمیله ایران اوزرینه حرکت ایده‌رك [١] اصفهان اوکنده قرارکاه تأسیس ایتدی . زین‌العابدینك دایسی مظفر کاشی شهرك ایلری کانلریله برلکده آناختارلرینی تیموره تسلیم ایله‌دی . تیمورلنك اصفهانه فاتحانه کیردی . ابتدا طبرك قلعه‌سنه چکیلدی . صوکره ، شهرده بر

[١] ٧٨٩ تاریخ هجریسی صوك بهارنده .

قوهٔ محافظه براقه‌رق قرارکاهنه دوندی . اصفهانك اشرافی تأدیه ایدیله‌جك اقچه‌یی قرارلاشدیره‌ق ایچون کیدوب تیمورلنکی بولدیلر . هرطرفه مأمورلر تعیین اولوندی . اورته‌لق غایت ساکن بولوندیغی برصیراده ، اصفهانك طیش قلعه‌لرنده برکنج دمیرجی کیجه‌لین برترامپت چالدی . بو اوروولتو اوزرینه برطاقم اهالی طوپلاندی . محله‌لره صالدیردیلر . تیمورك مأمورلرندن وعسکرلرندن برخیلیسنی اولدیردیلر . بو عصیانده اوچ بیکدن زیاده تاتار تلف اولدی . تیمورلنك تکرار کلوب اصفهانی محاصره مجبوریتنده قالدی . شهری هجوم ایله اله کچیردی . بوتون اهالی‌نی اسیرایتدی . یالکز تاتارلره حسن معامله کوسترمش اولانلرله ارباب علمی عفو ایله‌دی . اوقدر حدتاندی که عسکرینی معین مقدارده کله کتیرمکه مجبور ایدییوردی . کتیریلان باشلرك حسابنی طوتمق ایچون مخصوص قوماندانلر تعیین ایتدی . بوقتالدن متضرر اولان عسکرلر اوقدر آدم اولدیرمکدن ایسه پاره ایله انسان باشنی آله‌رق حصه‌لرینه دوشن مقداری تماملامه‌یی ترجیح ایدییوردی . باشلانغجده بر باش یکرمی دینار کوپکی‌یه صاتیلیوردی . صوکره یاریم دینار ویرلمکه باشلاندی . نهایت صاتون آلمقله باشه چیقمایه‌جغنی کوره‌رك راست کلدکلری کیمسه‌لرك کافه‌سنی اولدیرمکه باشلادیلر . اصفهان سورلرینك خارجنده یتمش بیك باش ییغیلدی . شهرك مختلف محللرنده بونلردن متعدد قله‌لر یاپدیلر [١] .

---

[١] ٧٨٩ سنهٔ هجریه‌سی ذی القعده سنك آلتنجی بازارایرته‌سی کونی .

بومدهش قتالدن صوکره تیمورلنك شیراز یولنی طوتدی. بوندن خبردار اولان زین العابدین پایتختی ترك ایتدی. تستر [١] حاکمی اولان عموجه زاده‌سی وبر مدتدن بری دشمنی شاه منصورك یانه التجا ایله‌دی. شاه منصور اونك بوتون عسکرلرینی افساد ایتدی، صوکره کندیسنی اسیر ایده‌رك تستره کوندردی. شیراز تیمورلنکك النه دوشدی [٢]. بوتون قطعه‌ده کندیسنك تحت تابعیتنه کیردی. شاه شجاعك برادرزاده‌سی و یزد حکمداری اولان سلطان یحیا ایله کرمان حکمداری سلطان احمد [٣] سیرجان حکمداری ابواسحق [٤] لور اتا بکلری کلوب تیمورلنکه عرض تسلیمیت ایتدیلر. تیمورلنك بوولایتلرك هر طرفنه مأمورلر اقامه ایتدی. قپچاق خانی توقتمشك عساکری طرفندن ماوراءالنهره وقوع بولان بر آقین اوزرینه تیمورلنك علی العجله سمرقنده کیتمك اضطرارنده قالدی. بیکیارق اوغلان ایلیغمش اوغلان ودها سائر نویانلر قوماندا اسنده بولونان قپچاقلر سابران شهرینی محاصره‌یه آلمشلردی. تیمور خواجه آق بوغانك مقاومت شدیده‌سی اونلری محاصره‌یی رفعه مجبور ایتمشدی. اندکانده بولونان میرزا عمر شیخ جوارده‌کی بوتون عساکری طوپلایارق اوترادن بش فرسخ

---

[١] بوکا ششتر اسمی ده ویریلیر.
[٢] ٧٨٩ سنهٔ هجریه‌سی ذی الحجه‌سنك برنجی کونی.
[٣] شاه شجاعك برادری.
[٤] شاه شجاعك طورونی.

مسافه‌ده جوقلك اوواسنده اونلرله حربه كیریشمشدی . فقط جسارتی یوزندن ظفری غائب ایتدی. دشمنك ایچریسنه دوغرو اوقدر فضله صوقولمشدی كه بوتون دشمن اردوسنی كچمش و كندی عسكرلرینی كوزدن غائب ایتمشدی . عسكرلری قوماندانلرینی كورمه‌یجه پریشان برحالده قاچدیلر. تیمور خواجه آق بوغا اندكانه چكیلمشدی . توقتمشك اردوسی بخارایی محاصره ایتمشه‌ده ضبطه موفق اولامامشدی . صوكره زنجیر سرایی یاقمش ، جیحون قییلرینه قدر صوقولمشدی .

بو ولایتلرده تیمورك وجودینه لزوم كوستردیكر بر وقعه‌ده انكاتور [١] نك عصیانی ایدی . آنكاتور صاحی اخلال ایدرك بر اردو ایله موغولستاندن حركت ایتمش ، سیرام وطاشكند جوارلرینه كلمشدی . تیمورلنكك اوغلی عمر شیخ درحال ایلری یورومش وآخسیكت اولنده دشمنلره تصادف ایتمشدی . فقط انكاتورا قرارگاهنده بیك كشی براقدی. بر چوق یرلرده آتش یاقدیروب كندیسنك اوراده اولدیغی ظننی دشمنه ویرمكی دوشوندی . عمر شیخی آلداتمق و جیحون نهرینی كچمك یولنی بولدی. فقط عمر شیخ برآزصوكره آرقه‌سندن یتیشدی. حربه طوتوشدیلر . عمر شیخ اندكانه چكیلمك مجبوریتنده قالدی . دشمن آرقه‌سندن تعقیب ایدیور وقلعه‌یی محاصره‌یه حاضرلانیوردی . اوراده یكی بر محاربه وقوعه كلدی . بونك

---

[١] امیر حاجی بك ایركانونك برادر زاده‌سی .

نتیجه‌سنده انکاتورا عظیم ضایعات ایله مملکتنه دوندی. شیرازده بولنان تیمورلنك بو وقایعدن خبردار اولونجه بر آز عسکر تفریق ایدوب اوردن بوللادی. فارسك تکمیل ایشلرینی تسویه ایتدکدن صوکره سمرقند یولنی طوتدی [١]. سمرقنده واصل اولونجه جوکلك محاربه‌سنه اشتراك ایدن قوماندانلری محاکمه آلتنه آلدی. قورقاقلق یله اتهام ایدیلن برات خواجه کوکلتاشك صقالی تراش ایدیله‌رك اوستونه قرمزی بویا ایله یوزی بویاندی. باشنه برقادین اورتوسی قونه‌رق یالین آیاق شهرك ایچنده دولاشدیریلدی. جسارت آثاری کوسترمش اولانلره مکافات ویریلدی.

تیمورلنك بر مدت سمرقندده قالدقدن صوکره اردوسیله برلکده خوارزم یولنی طوتدی [٢]. قاچاقلر اورایه داخل اولمشلردی. فقط تیمور کلیر کلمز بونلر چکیلمش اولدقلری ایچون تیمورلنك اوغلی میران شاهی آرقه‌لرندن یوللایه‌رق تعقیب ایتدیردی. برچوغی قلیجدن کچیرلدی. تیمورلنك برقاچ کون خوارزم پایتختنده قالدی. شهرك تکمیل سکنه‌سنی سمرقنده نقل ایتدیردی. صوکره بوقوجه شهری خاك ایله یکسان ایتدی. اسمنی بیله اونوتدیرمق ایچون اوزرینه آرپه اکدیردی. بو حکمدارك دستوری هر طرفه دهشت ویرمشدی. دنیایی تماماً تخریب ایتمك صورتیله صلح و سکون تأمین ایله‌مك فکرنده ایدی.

---

[١] ٧٩٠ سنهٔ هجریه‌سی محرمنك نهایتنده.

[٢] ٧٩٠ تاریخ هجریسنده ، تاتار تقویمنه کوره تمساح سنه‌سنده.

انسانلری مسعود یاپمق و اقوامك باباسی عنواننه مستحق اولمق ایچون اوقدر بویوك ظلم اثری کوستریوردی . ینه بو مقصدله برمدت صوکره قاپچاق قطعه‌سنده حرب ایتمکه قرار ویردی . قوماندانلرندن میرکه‌یی خوارزمه کوندره‌رك اوقطعه‌یه اهالی اسکانی مسئله‌سنی حل ایتمك ایسته‌دی . کات ، خیوق شهرلرینه وچغتای ایمپراطورلغنه تابع سائر خوارزم اقسامنه قلعه‌لر یاپلماسی امرینی ویردی .

تیمورلنك خوارزم ایشلریله مشغول اولدیغی صیراده میرکه‌نك برادری ابوالفتاح سمرقندن قاچمش ، قاپچاق چولنه کیتمشدی . فقط آرقه‌سندن اوقدر سرعتله تعقیب ایتدیلرکه صغانیان ولایتی شهرلرندن بری اولان حصارکده یتیشدیلر ، طوتدیلر وبخارایه کتیردیلر . آکلاشیلدی‌که ابوالفتاح میرکه ایله مشترکدی : میرکه تیمورلنکك دامادی اولمقله برابر والیسی بولوندیغی ختلان ولایتنده اعلان استقلال ایتمك ایسته‌یوردی ؛ او ولایت عساکری میرکه لهنده سلاحه صاریله‌رق ترمد شهرینی ضبط ایتمکه تشبث ایله‌مشلردی . عمر شیخ عسکرلرینی سمرقند قربنده ایلغازیغا موقعنده طوپلامغه و معیتنده بر اردو بولونان میرکه‌یی اورمغه کیتمکه چالیشیوردی . عمر شیخك ایلری یورومه‌سی عاصینك بوتون ترتیباتی بوزدی . میرکه فراره مجبور اولدی . تبت حدودلرنده حکمران اولان شاه جلال‌الدینك نزدینه التجا ایله اونك حمایه‌سنی رجا ایتدی . تیمورلنکك حدتی جلب ایتمکدن

قورقان شاه جلال الدين بوعاصي يي قبولدن استنكاف ايتدى. ميركه ياقالاندى. فرار ايتمك ايستهديكى صيراده اتلاف ايديلدى. سائر بعض عاصيلرده كذلك جز الاندير لديلر. عيني زمانده، سيورغتمش خان نامندهكى چغتاى خاني وفات ايتدى. نعش كشه نقل وكنديسنك بنا ايتديرمش اولديغى تربهيه دفن ايديلدى. چغتاى ايمپراطورلغنك بروليلرندن باشقه برشي اولمايان تيمورلنك سيورغتمشك اوغلى محموده خان عنوانني ويردى.

تيمورلنك نهايت قاپچاق اوزرينه حركت ايتدى [١]. اوراده توقتمش خان چغتاى قطعهسني استيلا واوقطعه خانلريني آلتنده ايكنلهدكلرى بويوندوروقدن تخليص ايچون بويوك بر اردو طوپلامشدى. تيمورلنك سيحون ساحللرنده بويوك برمظفريت احراز ايتدكدن صوكره پايتخته عودت ايتدى [٢]. قيش كچر كچمز تكرار قاپچاق قطعهسنه دوندى [٣]. كلات وطوس ١٣٨٩
شهرلرينك قواى محافظهسيله خوراسانده عصيان ايتمش اولان سربدار حكمدارلرينه قارشى اوغلى ميران شاهى بر مفرزه ايله سوق ايتمك مجبوريتنده قالدى.

ميرانشاه سمرقندده اسيرصفتيله طوتولان بعض خوراسان اميرلرينك باشني كسديردكدن صوكره يولنه دوام ايله طوس قربنده بحرآباد صحرالرندهسربداريلره مصادف اولدى. اردولريني

[١] ٧٩٠ سنهٔ هجريهسى نهايتنده.

[٢] ٧٩١ سنهٔ هجريهسى صفرنده.

[٣] ٧٩١ سنهٔ هجريهسى ربيع الاولنده توتارتقويمنه كوره ييلان آينده.

هر طرفدن صاردی ، هپسنی قیلیجدن کچیردی . طوس ضبط ایدیلدی . ایچنده تحصن ایتمش اولان عاصیلر قاچمق ایستەدکلری صیراده أولدیرلدیلر .

بو اثناده تیمورلنك قاپچاق اووالرنده ایدی ، فقط قوماندانلرینك مطالعاتی اوزرینه بورالرینی ترك ایتدی . اونلر جتلر یاخود لوچوك بخارا خانی خضر خواجه اوغلان [۱] ایله آنکاتورانی تمامیله ازاله ایتمك دها مناسب اولاجغی مطالعه سنده بولونمشلردی . تیمورلنك اوصیرالرده بولوندیغی آلتوشون موقعنی ترك ایله شرق یولنی طوتدی [۲] . ایرتیش نهرینه قدر ایلریلەدی . بر چوق اسیر آلدی . چولی کچدی . جتلر خاننك ایمل کوجو [۳] ده کائن سرایلرنده ساکن اولدی . اوراده اردوسنی مختلف قوللره آییردی . بونلر هر طرفه یاییلدیلر . هپسی یولدوزده بولوشمق اوزره امر آلمشلردی . اوغلی عمر شیخ قوبشین آندور داغنی کچدی ، تورفانك شمال غربیسنده قاره خواجه نام دیکرله آراموته قدر ایلریلەدی . نویان جهان شاه ایله شیخ علی بهادر قاره آرته و شور اوغلوقه کیتدیلر . عثمان عباس سکیزغان ، صوغولان ، لیغ ، کەودیار الکالرینی تخریب ایتدی ، خداداد حسین ایله مباشر بهادر بیقونه قدر ایلریلەدیلر . بوتون بو قوماندانلر تصادف ایتدکلری جتلر طرفدارلرینی بوزدیلر . تیمورلنك ده ایرتیش ساحلنی تعقیب

---

[۱] توغای تیمور خاننك اوغلی .

[۲] تاتارستانك تصویر احوالی بحثنده بو یول کوسترلمشدر .

[۳] ایمل کوجو صایصان کولنك غربنده و ایلی نهرینك شرقنده‌در .

ایدیوردی، متعدد مصادماتده دشمنی مغلوب ایتدی . قاچاقدن کتیرتمش اولدیغی سائر قوماندانلر دوردابان داغنی ، ایلی نهرینی کچدیلر. سوت کولی [۱] چیچه‌لکی، بالایقانی تخریب ایتدیلر. مولزودو شهرینی کچدلدن صوکره موغولستان یاخود جتلرخانی خضر خواجه اوغلان ایله قارشیلاشدیلر. بونك معیتنده بویوك براردو واردی . هرایکی طرفدن مساوی بر غیرتله قرق سکز ساعت حرب ایدلدی. نهایت برائتلاف حصوله کلدی، تیمورلنکك قوماندانلری موعد تلاقی اولان یولدوزه دوندیلر .

تیمورلنك کندیستوده کندی قوماندانلرینك جتلر خانیله برحربه کیریشمش اولدقلرینی خبر آلنجه علی العجله قونغز کچیدینی کچدی ، یولدوزه کیتدی. اورادهقوماندانلرینی بولدی. اردوسنك الك جسور عسکرلرینی سچه‌رك قوماندانی النه آلدی . اولا قیاناور نهرینی مرور ایله خضر خواجه اوغلانی تعقیب ایتدی. بویوك چولی کچدی ، قارابولاقه، صوکره تبرکاشه کیتدی و قوشونقایده دشمن اردوسنی بولدی . دشمن اردوسی قورقدی ، تاتارستان چوللرینه قاچدی . تیمورلنکك عسکرلری اونلری اوراده قسماً امحا ایتدیلر . تیمورلنك یولنه دوام ایله نارین کوتل طاغنی کچدی ، قاردطاشه قدر دشمنلرینی تعقیب ایلدی . خضر خواجه اوغلان بو بویوك استیلا نتیجه‌سنده خراب اولان مملکتنی تماماً ترك ایتدی . تاتارلر قولاق کوتله

---

[۱] برکول کنارنده کائن برکوی .

قدر ایلریله‌دیلر . بوداغك چین طرفنده موغولستانك نهایتنده كائن اولدیغی سویله‌نیور . بو تعقیباتده مظفر اولان تیمورلنك یولدوزه نام دیكرله كوچوك یولدوزه [١] دوندی . منبع صولرینك ، تازه یشیللكلرك ومبذول چایرلرك موجودیتی حسبیله بوتون اردوسی اوراده طوپلاندی . تیمورلنك اوغلی عمرشیخی اندكانه كوندردی . قولوغا نامی ویریلن دمیر قاپیدن كچمه‌سی ایچون امر ویرمشدی . كنج شهزاده او موقعده بر جت اردوسنی بوزدی . قوزان ، اوچه صامان ، كاشغر طریقیله ایلریله‌یه‌رك اندكانه كلدی . تیمورلنك كوچوك یولدوزی ترك ایله اولوغ یولدیزه كلدی . اوراده قرارگاهنی قوردقدن صوكره سمرقنده دوندی [٢] . كاربانلرك علی العاده ایكی آیده قطع ایتدكاری برمسافه‌یی یكرمی ایكی كونده قطع ایتدی .

تیمورلنك قیش موسمنی بخارا جوارلرنده كچیردی . سراینده قادینلری اسكان ایچون بخاراده متعدد بنالر یاپدیردی . او مملكتك كوللرنده چوق مقدارده موجود قوغوآویله اكلندی . طورونی ابوبكری [٣] اوراده اولندیردی . صوكره سمرقنده عودت

[١] ژالیش ، قاژیرتو وبلاژیر داغی طریقیله . هیچ برخریطه‌اوزرنده بوموقعلری بولامایورز . احتمالكه اسملر دكیشمشدر . احتمالكه بوموقعلر مجهولدر . كوچوك یولدوز دنیلمه‌سی اولوغ (یعنی بویوك) دنیلن دیكر بریولدوزدن تفریق ایچوندر .

[٢] ٧٩١ سنهٔ هجریه‌سی شعبانك ١٥ نده .

[٣] میران شاهك اوغلی .

ایله کشی جوارنده آقیاره کیتدی، . کسب ایتدکلری ثروت
دولاییسیله پك کستاخلق کوسترمکه باشلامش اولان قوماندانلرینی
تأدیب ایچون اوراده برقوروولتای طوپلامق قرارینی ویردی [۱]. ١٣٩٠
بوقبیل اجتماعلرده معتاد اولان ضیافتلردن صوکره اردونك
تکمیل آلایلرینك تزییدی قرارکیر اولدی . بوتزییدك غایه‌سی
قوماندانلری عسکر ایچون دها چوق مصرف اختیارینه مجبور
ایله‌یه‌رك بارالرینی، حکمدارلر نزدنده حمایه‌لرینی جلب ایچون انتریقه
یاپمغه صرف ایتدیرمه‌مك ایدی . عینی زمانده تیمورلنك جتلر
الکاسنه یکی بر اردو کوندردی [۲] . بو اردو طاشکند،
ایصی کول، کوك توپا، آرژاتو داغی طریقنی تعقیب ایده‌رك
آلماالغه قدر کیتدی، ایلی نهرینی یوزه‌رك کچدی، ایرتیش نهرینه
قدر قمرالدینی تعقیب ایلدی . ایرتیش نهرینی صاللر اوزرنده
مرور ایله‌دی . قمرالدین تولاس جهتلرینه دوغرو قاچمشدی .
تیمورلنکك قوماندانلری، ایرتیش نهرینك اوته طرفنده توقف
ایله تصادف ایتدکلری چام اورمانلرنده آغاچلره قیزغین دمیر ایله
آرمه‌لرینی باصدیلر . بوصورتله مذکور نهرك اوته طرفلرنده
تیمورلنك اردوسنك مظفریاتنه بر آبده وجوده کتیردیلر .

تیمورلنك موغولستان طرفنده بوتون دشمنلرینی بر طرف
ایتدکدن صوکره قاپچاق الکاسنی تحت تسخیره آلمق فکرینه

---

[۱] ۷۹۲ سنهٔ هجریه‌سی شوالنده .

[۲] عینی سنه ابتداسنده .

١٣٩١ دوشدی [١] ، طاشکندک شمالنده‌کی اووالردن کچدی [٢] ، و ولغا نهرینک ایکی ساحلنده کائن اولان الکالرک کافه‌سنی تخریب ایتدی . صوکره ، سنه نهایتنه دوغرو عودت ایله [٣] طورونی پیر محمده [٤] غزنه ایله کابلدن هندستانه و قند هاردن ایندوس نهرینه قدر اولان بوتون ممالکی ویردی .

بوقدر ولایاتک صاحبی اولان تیمورلنک دها هنوز بوتون تصورات تخریبکارانه‌سنی نهایته ایردیرمه‌مشدی . سمرقنده عودت ایدر ایتمز اردولریله تکرار ایرانه کچمک تصورنده
١٣٩٢ بولوندی [٥]. بوده کندیسنک اداره‌سندن قورتولمق ایسته‌ینلری تأدیب مقصدینه مبنی ایدی. فقط بخارا قربنده جوی‌زر Jouidez شهرنده وخیم بر خسته‌لغه طوتوله‌رق توقفه مجبور قالدی . بو خسته‌لقدن آز قالدی وفات ایده‌جکدی . ایی اولنجه اردوسنک باشنه کچدی [٦] ، استرآباده ، صوکره ساری‌یه ونهایت آمله کیتدی . بو صوک ایکی شهرک حکمدارلری آملدن درت فرسخ مسافه‌ده ساحلده کائن ماهانه‌سره چکیله‌رك اوراده تحصن ایتمشلردی . اوراده برتپه اوزرنده بر قلعه یاپمشلردی . قلعه

[١] ٧٩٢ سنهٔ هجریه‌سی صوك بهارنده .
[٢] ٧٩٣ سنهٔ هجریه‌سنده .
[٣] ذی القعده آینده
[٤] جهانکیرك اوغلی
[٥] سمرقنددن ٧٩٤ سنهٔ هجریه‌سی رجبنك ١٥ نده حرکت ایتدی.
[٦] ٧٩٤ سنهٔ هجریه‌سی رمضاننك آلتیسنده .

اوچوروملرله محاط اولوب بورایه هوا فنا اولدیغی زمان صولر دولاردی . قلعه برآطه کبی ایدی . سورلرك خارجنه یره یان یانه بویوك آغاچلر قاقمشلر ، اوزرینه ایکنجی بر سور انشا ایتمشلردی. اك ایی عسکرلرینی وممکلتك تکمیل ثروتی آله‌رق چکیلدکلری قلعه ایشته بوایدی. تیمورلنك ابتدا جوارلری ضبط ایتمکه باشلادی. صوکره دشمنك بحرحزر اوزرنده مالك اولدیغی مراکب بحریه‌دن بعضیلرینی الده ایتدی . بونلرله ماهانه‌سری محاصره آلتنه آلدی . اشرافدن بعضیلری قلعه‌دن چیقه‌رق عرض تسلیمیت ایتدیلر . قلعه‌ده تیمورلنکه تسلیم اولدی . تیمورلنك بولدیغی بوتون ثروتلری آلدی . صوکره فدائی نامی آلتنده جوارلره یایلمش اولان اشقیادن برقسمنی اتلاف ایتدی. بونلر راست کلدکلری کیمسه‌لری و بالخاصه ارباب علمی قتل ایتمکی کندیلرینه غایه اتخاذ ایتمشلردی. قدیم اسماعیلیلرك بقایاسی اولملری محتملدی . آمل شهری یغما ایدیلدی . مدهش بر قتاله معروض قالدی .

مازندران تحت اطاعته آلندقدن صوکره تیمورلنك جرجان قربنده محتشم شاسمان سراینی یاپدیردی[١] . سراینه منسوب بوتون پرنسسلری بورایه کتیردی . قیش کچدکدن صوکرا مازندران ولایتنی ترك ایله [٢] بعض مفرزه‌لر سوق

---

[١] ٧٩٥ سنهٔ هجریه‌سی محرمنده .

[٢] ٧٩٥ سنه‌سی صفرینك ٢٤ نده .

ایلدی . بونلر قزوین ، سلطانیه وبغداده قدر گیتدیلر ، بوتون کردستانی تخریب ایتدیلر . کندیسی‌ده لورستان خوزستان ولایتلرینه دوغرو یورویه‌رك کیو، ماردان ، خرم آباد شهرلرینی آلدی ، ابزال نهری اوزرنده‌کی مشهور کوپرویی کچدی ، تستره گیتدی و بوتون بو شهری ضبط ایتدی . اوغللری وقوماندانلری بو ولایتلرك فتحنی اتمام ایتدیلر .

تیمورلنك تسترجوارلرنده اولدیغی صیراده مظفریه سلاله‌سی حکمدارلرندن شاه منصور شیراز ، اصفهان وابرکوه شهرلرینی اقرباسندن زین‌العابدینك الندن ضبط ایتمش وزین‌العابدینك کوزینه میل چکدیرمشدی . بو اغتشاشات تیمورلنکی شیراز
١٣٩٣ اوزرینه یورومکه سوق ایله‌دی [١] . یولده مشهور قلعهٔ سفیدی ضبط ایتدی . بو قلعه غایت یالچین برطاغك تپه‌سنده کائن ایدی. قلعه‌یه آنجق دار بریولدن چیقیلابیلیردی. تپه‌ده تقریباً برفرسخ وسطنده بویوك وکنیش براووا واردی‌که اوزرنده چایلر، منبعلر یمش آغاچلری وبرچوق صیفیه‌لر بولونیوردی . اوچ کیشی مدافعه ایچون کافیدی . بوقاریده‌کی اراضی مبذول یه‌جك تأمین ایدردی . تیمورلنکك عسکرلری قایالرك آراسندن چیقه‌رق قلعه‌یی آلدیلر [٢] . برقاچ کون صوکره تیمور دشمن ایله قارشیلاشدی. شاه منصور شجاعتلرینه یقیندن واقف اولدیغی اوچ درت بیك

---

[١] ٧٩٥ سنه‌سی ربیع‌الاولنك ٢٥ نده .

[٢] ١١ جماذی‌الاول .

آتلی نك باشنده ایدی. سواریلرك هپسنی باشدن آشاغی زرهلرله مجهز اولدقلری كبی باركیرلرینه‌ده زره كچیریلمشدی . شاه منصور بوجسور قوت ایله تیمور لنكك اوتوز بیك كشیلك اردوسنه شدتلی بر هجوم یاپدی ، بوتون صفلری بوزدی ، دشمن اردوسنك ایچندن كچه‌رك آرقه‌ده مهم بر موقعی ضبط ایتدی . صوكره اورادن ایكنجی دفعه تكرار بر هجوم اجرا ایده‌رك بوتون دشمنی فراره مجبور ایله‌دی . تیمورلنكك باشنده‌كی زرهه ایكی قلیج ضربه‌سی اوردی . تیمورلنكك یاننده آنجق اون درت اون بش كشی قالمشدی . بونلرده كوردكاری اثر جسارتدن اولدقلری برده دوكه قالمش كبیدیلر . شاه منصورك ایكی جناحی‌ده عینی صورتله حركت ایتمش اولسه ایدی تیمورلنك مغلوب اولاجقدی . فقط جناحلر فرار ایتمشلردی . تیمورلنكك امدادینه یتیشه‌رك قالقان كتیردیلر . بوتون تیمورلنك عسا كری طوپلاندی . شاه منصورك اطرافی قوشـادلدی . او زمان تیمورلنكك آنجق اون یدی یاشنده بولونان اوغلی شاه‌رخ شاه منصورك باشنی كسه‌رك باباسنك آیاقلرینك آلتنه آتدی. بونك اوزرینه بوتون عجملر فرار ایتدیلر. فقط بو بویوك مظفریتدن دولایی تیمورلنكی تبریك ایچون بوتون شهزاده‌لر وقوماندانلر یاننه كیتدكلری صیراده یكی بر دشمن اردوسنك صف حرب ترتیب ایتدیكی كورولدی . تكرار علی العجله سـلاحه صاریلدیلر . دشمنك اوزرینه یورویه‌رك داغیتدیلر. تیمورلنك شیرازه كیردی.

ومظفریه سلاله‌سی حکمدارلرینك کافه‌سی عرض انقیاد ایتدیلر. بونلر ایران و عراق ایرانی ولایتلرینك حاکملری ایدیلر. بریرلرینه اوقدر دشمندیلرکه آرالرنده‌کی اغتشاشی تسکین ایچون تیمورلنك هپسنی توقیف ایتدیردی [۱]، مالك اولدقلری ولایتلره والیلر اقامه ایتدی و بونلره تاتار اصول جبرات ویردی. یعنی تیمورلنکك النی قرمزی‌یه بویادیلر، مهرینه برانلره النی باصدی. صوکره تیمورلنك مظفریه خاندانی کاملاً قتل ایتدیردی، اصفهانه کیتدی [۲]. اورادنده کشان قرینده آنقوان قصبه‌سنه چکیلدی. کشان سکنه‌سی بر نوع ملحد مذهبنه سالکدیلر. قایا قووقلرنده تحصن ایتمشلردی. تیمورلنك داغلرك اتکلرنده جدوللر آچدیردی. داغلرده مبذول صولر واردی. بورالره طوپلایه‌رق دشمنلرینی صو آلتنده براقدی.

تیمورلنك بو بیوك سفردن صوکره آذربایجان، ری، دربند قرینده باکو، شیروان، کیلان و آناطولیده عثمانلیلرك اداره‌سنده بولونان ممالکه قدر بوتون ولایتلری اوغلی میران شاهه ویردی واونی مستقل حکمدار یاپدی. معمافیه بوممکتلر تماماً تحت انقیاده آلنمامشدی. بعض قطعه‌لرده استقلاللرینی محافظه ایدن حکمدارلر واردی. هاشان سارق یاخود سارق محمد دنیلن بر تورکمن کردستان طاغلرنده تحصن ایتمشدی.

[۱] ۲۳ جمادی الآخر.

[۲] رجبده بورایه واصل اولدی.

اوراده حبش دنیلن برقلعه‌سی واردی . بو تورکمنلر یرلرندن یوسکورتولدی . باشقه داغلره قاچدیلر . صوکره باشقه برقلعه‌ده تخریب ایدیلدی . بوراده بر مقدار مجوسیلر متحصندی . بوتون بومجوسیلر قتل اولوندی . تیمورلنك بوتون بو کوچوك حکمدارلری محو ایتدکدن صوکره بغداده حکم ایدن اولان سلطان احمدی تعقیب ایله مملکتنی ترکه مجبور ایتدی . بواثناده میرزا محمد سلطان کوردستانك فتحنی اتمام ایدییوردی . میرزا میران شاه بصره‌یه قدر ایلریله‌دی . بغداد شهرندن بویوك برپاره طلب اولوندی . تیمورلنك ایکی آی بغدادده قالدی . بغداده هیچ برمقاومته مصادف اولمقسزین کیرمشدی .

بو مملکتلرده آرتق تیمورلنکه مقاومت ایده‌بیله‌جك مصر سلطانلرندن باشقه کیمسه قالمامشدی . تیمورلنك دیکر حکمدارلرك ضعفندن استفاده ایدرك کیمیسنی تحت اطاعتنه آلمش ، کیمیسنك یرلرینی ضبط ایتمشدی . فقط جسیم اردولره مالك اولان مصر سلطانلرینه قارشی عینی موفقیتی احراز ایده‌جکی امید ایدیله‌مزدی . تیمورلنك او تاریخده مصرده وسوریه‌ده حکمران اولان بر قوته بر سفیر کوندره‌رك ایکی امپراطورلق آراسنده مناسبات تجاریه تأسیسی تکلیفنده بولوندی . سفیری مصرسراینده بولوندیغی صیراده تکریت شهری اوزرینه یورودی . بوتون کاربانلری یغما ایدن بر طاقم اشقیا بورایه چکیلمشلردی . حتی تجارلر غایت مستحکم اولان بو قلعه‌نك تخریبنی تیمورلنکدن رجا

ایدییورلردی [١] . تیمورلنك تکریت قلعه‌سنی بالذات محاصره ایتدی[٢].برقایا اوزرنده کائن بولونان ساسانیان سلاله‌سنه منسوب قدیم برایران حکمداری طرفندن بنا ایدیلمش اولان بو قلعه غیرقابل تسخیر دییه معروف اولمقله برابر ایچنده‌کی امیرحسن آنجق اوچ کون محاصره‌یه دایاندی. صوکره تسلیمیت تکلیفنده بولوندی. تیمورلنك امیر حسنك کندی نزدینه کلمه‌سنی ایسته‌یوردی . امیر بو تهلکه‌یی کوزه آلمادی. صوك حده قدر مقاومت ایتمکی مرجح بولدی . تیمورلنك قلعه‌یه لغم قازمق ایچون قایالرك آره‌سنه یتمش بیك کشی کوندردی . بو حاضرلقلردن قورقان حسن ینه عرض تسلیمیت تکلیفنده بولوندی . فقط والده‌سنه و قارداشنه حسن معامله کوسترمش اولان تیمورلنكك حضورینه کیتمکه بردورلو راضی اولمادی. کرك کندیسی کرك اجدادی طرفندن صویولمش اولان کیمسه‌لرك بوفرصتدن استفاده‌ایله طلب حقه قالقیشملرندن وبو سببله اعدام ایدیلمکدن قورقیوردی . معیتنده کیلرده عینی شیدن قورقدقلری جهتله تسلیم اولمقدن امتناع ایدییورلردی . تاتار عسکرلری تعلیق ایدیلمش اولان عملیاته تکرار باشلادیلر . آلتنه لغم قازدقلری سورلره مستند خدمتنی کورن بویوك دیرکلره آتش ویریلدی ، سورلرك بر قسمی ییقیلدی. آچیلان کدکلردن شهره کیردیلر . بوصورتله شهر ایچنده‌ده مدافعه‌یه دوام ایتدیلر .

[١] ٢٤ ذی‌الحجه‌ده حرکت ایتدی .

[٢] ١٩٦ سنه‌سی محرمنك دردنجی کونی اورایه واصل اولدی .

صوكره داغك تپه‌سنه قاچدیلر . اوراده نهایت کاملاً استیصال ایدیلدیلر . حسن زنجیرله تیمورلنكك حضورینه کوتورلدی[۱] تیمورلنك بوتون معیتنده کیلرله برابر حسنی قتل ایتدیردی . قفالرندن قلعه‌لر یاپدیردی . فقط شهر اهالیسنه دوقونولمادی .

تیمورلنك قرارکاه عمومیسنك بولوندیغی حربی طرفلرینه کیتدی [۲] . عراق عرب طرفلرینه و سائر جهتلره آقینه کیتمش اولان بوتون مفرزه‌لر اوراده طوپلاندیلر . مذکور ولایت تمامیله تحت انقیاده آلندقدن صوکره تیمورلنك واسط ، بصره ، بغدادده والیلر اقامه ایله دیار بکر طرفنه یورودی . عینی زمانده سوق ایتدیکی مفرزه‌لرله دجله اوزرنده‌کی بوتون مواقعی ضبط ایتدی . کندیسی ده دجله‌یی کچدی . جوارده‌کی حکمدارلرك کامه‌سی عرض انقیاد خصوصنده مسارعت کوستردیلر . وبالخاصه تیمورلنكك کیتمش اولدیغی اربل حاکمی شیخ علی تیمورلنکه تابع اولدی . تیمورلنك موصله کیردی . صوکره ، رحا یاخود آده‌سه یولنی طوتدی . ماردیندن کچرکن ملك عیسا کندیسنه عرض احترامات ایتدی . تیمورلنكك مقصدی سوریه ومصر قطعه‌سنده‌کی شهرلری تحت تسخیره آلمقدی . چونکه سلطان برقوق کندیسنك سفیرینی قتل ایتدیرمشدی . رأس العینده قرارکاه تأسیس ایدیجه یوللادیغی مفرزه‌لرله جوارلری تخریب ایتدیردی . تیمورلنكك ابن شحنه

---

[۱] ۷۹٦ سنه‌سی محرمنك ۲۵ نده . تاتار تقویمنه کوره طاووق سنه سنده .

[۲] صفر آینك برنده .

شرف الد تقربنی خبر آلیر آلماز ادسه حاکمی کزلی شهری ترك ایله تیمورلنکه براقدی . یوکسك بر طاغ تپه‌سندن قاچمش اولان کزل یاقالاندی . کیفا ، ارزن [١] بطمان ، جزیرهٔ بن عمر [٢] حاکملری کلوب تیمورلنکه عرض تعظیمات ایتدیلر . یالکز ماردین حاکمی تیمورلنکك حضورینه کلمکدن استنکاف ایتدی . بونك اوزرینه تیمورلنك کندیسـنی بر عاصی کبی تلقی ایله ماردینی محاصره‌یه حاضرلاندی . فقط عیسی بونی خبر آلنجه کلوب تیمورك آیاقلرینه قاپاندی [٣] .

١٣٩٤ بو تاریخده تیمورلنکك اوغلی عمرشیخ وفات ایتدی. سوریه سفری اثناسنده عمرشیخ فارس قطعه‌سندده قالمشدی. اسطخر، قرك شهرلرینی ودها سائر بعض شهرلری ضبط ایله مشغولدی. سیران محاصره‌سیله مشغول اولدیغی صیراده دیار بکره کلمك ایچون امر آلمشدی . کوردستانده قارماتو دنیلن کوچوك بر قلعه‌یه مواصلت ایتدیکی زمان قلعه‌یی تفتیش ایتمك اوزره کوچوك بر تپه‌یه چیقدی . مجهول بر الك آتدیغی بر اوق کندیسنه اصابت ایتدی . عمر شیخ آلدیغی جریحه‌دن وفات ایلدی. قرق یاشنده ایدی. اوغلی پیر محمد ومعیتنده‌کی عساکر قلعه‌یی خاك ایله یکسان ایتدیلر وایچنده بولدقلرینك کافه‌سنی اولدیردیلر . تیمورلنك

[١] اسمی ساطان علی‌در .

[٢] عزالدین .

[٣] ربیع الاولده .

بو خبری ماردینی محاصره ایدرکن آلدی . شهری بر ویرکو
ویرمکه اجبار ایتدی . فقط بوللادیغی تحصیلدارلر پاره‌یی
آلاجقلری صیراده‌بعض عسکرلرده احتیاجلری اولان اشیانی اشترا
ایچون آرقه‌لرندن کیتدیلر . سلاحسز ایدیلر . بعض کنجلر
کندیلرینی تحقیر ایتدیلر . تیمورلنك درحال سلطان عیسایی
حضورینه جلب ایله بونك کندی امریله‌می یاپلمش اولدیغنی آکلامق
ایسته‌دی . صوکره‌دن عیسا شهردن چیقارکن معیتنده‌کیلره
سلاحلرینی براقمالرینی وکندیسندن مکتوب آلسه‌لر بیله تسلیم
اولمامالرینی امر ایتمش اولدیغی خبر آلندی . تیمورلنك سلطان
عیسایی زنجیره اورمقله اکتفا ایده‌رك ماردینك محاصره‌سنی
باشقه بر وقته براقدی . چونکه قیش موسمی بیتمك اوزره
ایدی . جوارلرده بارکیرلر ایچون کافی اوت یوقدی . تیمورلنك
اسپنجه اوزرینه یورودی . یولده او قدر شدتلی بر فیرطنه‌یه
واوقدر شدتلی بر یاغموره یاقالاندی‌که بوتون اوردو صویه غرق
اولاجقدی . دوه‌لر ، قاطیرلر ، بارکیرلر باشلرینه قدر صو ایچنده
قالمشلردی . ایچلرندن پك چوغی تلف اولدی . سواریلر یره
اینمکه مجبور اولمشلردی . تیمورلنك اوغللرینك اداره‌سی آلتنده
بولونان دیکر بر مفرزه یرلره حصیرلر وکچه‌لر . یایدیرارق بو
مصیبتدن دها قولای صورتده قورتولمق چاره‌سنی بولدی . بوتون
تیمورلنك اردوسی قدیم موصله کیده‌رك اورادن جزیره بن عمره
یورودی . بونك‌ده سببی ملك عزالدینك تیمورلنککک خوشلانمادیغی

بر آدمی حمایه ایتمکده اولماسی ایدی . مذکور شهر ایله بوتون مملکت تخریب ایدیلدی .

بو سفردن صوکره تیمورلنك ماردین اوکنه عودت ایتدی[١]. شهر قولایجه ضبط ایدیلدیسه ده قوهٔ محافظه کوه دنیلن ایچ قلعه یه چکیلدی . اوراده یکی بر محاصره یه مقاومت کوستردکدن صوکره تسلیم اولدی . تیمورلنك اوصیراده دنیایه بر حفیدی کلدیکنه دائر الدیغی خبردن دولایی قوهٔ محافظه نك حیاتلرینی باغیشلادی . حفیدینه اولوغ بك [٢] نامنی ویردی . ماردین شهرینك حاکملکنی عیسانك برادری سلطان صالحه احسان ایلدی . صوکره تیمور اردوسی بوتون کردستانه یاییلدی و آمد اوزرینه یورودی [٣]. تیموردە بالذات اورایه کیتدی . چونکه شهرك استحکاماتنه کووه نن اهالی تیموره عرض انقیاد ایتمکدن استنکاف ایدییورلردی [٤] . آمد قلعه سنك قوتی سورلرینك یوکسکلکنده ایدی . سورلر کسمه طاشدن یاپیلمشدی. اوقدر قالیندی که اوزرنده ایکی بارکیر یان یانه یورویه بیلیردی . بو برنجی سور اوزرنده ینه کسمه طاشدن ایکنجی بر سورده واردی. بو سور بر آدم بوینده ایدی. عسکرلر اوراده وهردرلو

---

[١] ٧٩٦ سنه سی جماذی الآخره سنك ابتداسنده .

[٢] میرزا شاه رخك اوغلی .

[٣] الیوم قره جه خواجه یاخود دیار بکر دیرلر .

[٤] ٧٩٦ سنه سی جماذی الآخرینك ٣ نده .

شدائد هوائیه‌دن مصون بولونورلردی. بوندن باشقه یر یر بویوك قلعه‌لر یاپلشدی . شهر ایچنده‌کی برقایادن اهالی‌یه کفایت ایده‌جك درجه‌ده صو نبعان ایدییوردی . بو سورلر انشا ایدیلدیکی تاریخدن بری [۱] جبراً ضبط ایدیله‌مه‌مش اولان بوقلعه تیمورلنك عسکرلرینك صولتنه مقاومت ایده‌مدی. تیمور اردوسی آچدیغی برقاچ کدیکدن شهره کیردی . تیمورلنك صوکره خلاط قربنده آلاطاغ ی‌ده ضبط ایتدی. بوجوارده‌کی حاکملرك قسم اعظمی وبالخاصه بتلیس حاکمی [۲] تیمورلنکه عرض تعظیماته کلدیلر .

بوندن صوکره ، تیمورلنك بوتون قوتلرینی تورکمنلر حکمداری قاره یوسف علیهنه چوردی . انجق اوزرینه برفرقهٔ عسکریه کوندردی. اخلاطه یاقلاشدیغی صیراده‌عادلجواز، آیدین ، ارزنجان حاکملری تیمورلنکك حضورینه کلدیلر . تیمورلنك آونیك یاخود وان حاکمی [۳] قاره محمدك اوغلی مصره سائرحاکملر لبی‌حضورینه کلمك ایچون امرلر کوندردیکی حالده اطاعت ایتمه‌دیکنی کوردیکی ایچون اوکا قارشی یورودی . معروض قالدیغی هجوملره‌رغماً مصر ایشلك‌صوکنه پك آز برشی قالمش اولمقله برابر ، ینه تیمورك قرارکاهنه کلمه‌دی . آونیك سقوط ایتدی . حتی عسکرلری مصری ترك بیله ایتدیلر. بونك

---

[۱] سورلرك‌درت‌بیك‌سنه اول‌انشا ایدیلمش اولدیغی ادعااولونیور.

[۲] حاجی شریف .

[۳] آونیك ارضرومده‌ه پاسینلر جوارنده برقلعه‌اولوب وان‌شهرینك نام دیکری دکلدر . [مکرمین]

اوزرينه تيمورك حضورينه كلەرك طلب عفوه مجبور اولدى . تيمورلنك عفو ايتدى .

تيمورلنك كورجستان جوارنده بولونمقدن بالاستفاده اوزادن حرب ايتمك فكريله قارصه كيتدى . قوماندانلرى كورجستانه كيردكلرى صيراده كنديسى قارصده قالدى . شاه رخك اوغلى ابراهيم سلطانك تولدى مناسبتيله قارصده بيوك شنلكلر ياپيردى . صوكره بالذات كورجستان اوزرينه يورودى . قاره قالقانلغى تحت تسخيره آلدى . مملكتك پايتختى اولان تفليس اوكندن كچەرك تفليس ايله سيروس نهرى آراسنده كائن شكى شهرى جوارنده قرارگاهنى قوردى . مختلف مفرزەلر داغلره داغيلديلر . اوصيراده تيمورلنك قاپچاق خانى توقتمش خانك دربندى كچديكنى وشيروانى تخريب ايتديكنى خبر آلنجه على العجله دشمنه قارشى يورودى . فقط قاپچاق خانى تيمورك ورودينه انتظارى مناسب كورمەمشدى . تيمور قيش موسمنى سيروس نهرى جوارلرنده كچيرمكه قرار ويردى . توقتمش ايله صلح عقد ايتمك ايستەدى ايسەده موفق اولاماديغى جهتله بهار موسمى كلنجه سفره
١٣٩٥ چيقدى [١] . قاپچاقليلرله متعدد مصادماتده بولوندى ، روسيه ايچريلرينه دوغرو اچه كيردى . توقتمشى خلع ايله خان عنوانى قوريچاق اوغلانه ويردى . آزاق ياخود آزوف طريقيله عودت ايدەرك قوبان الكاسنه كيردى . چرکستانك هرطرفنه عسكر

[١] ٧٩٧ سنەسى جماذى الاولنك ٧ سنده .

کوندردی . بورابردی یاخود آنجاس الکاسنه بالذات کیتدی .
کورجیلری بالدفعات بوزدی ، قلعه‌لرینی ییقدی ، بر چوق
غنیمت آلدی . یالچین داغلرده کائن اولان کچیلمز یوللردن
کیدیلن کولاق وطاوس قلعه‌لرینی محاصره ایتدی . داغلره
طیرمانمقده ماهر اولان مکریتلر یول بولامانجه ایچلرنده الك
جسورلری اوزون ایپ ومردیوه‌نلرله ذروه‌لره طیرماندیلر . صوکره
بللرندن ایپلر باغلادیلر . بو ایپلری قایالره ربط ایتدیلر .
قلعه‌یه صوقولدیلر . محصورین کندیلرینی طاشلرله ازدیلر . فقط
بو تهلکه‌یه رغماً هجوم دوام ایتدی . محصورین تفوق عددی
آلتنده ازیلدیلر . قلعه‌لر ضبط اولوندی . تیمورلنك عسکرلری
بو یالچین داغلرده‌کی قلعه‌لرك کافه‌سنی تسخیر ایتدیلر . قاپچاقده
ظهور ایدن یکی اغتشاشات تیمورلنکی آستراخان اوزرینه یورومکه
مجبور ایتدی . استراخانی تخریب ایله‌دی . اورادن عودتنده[1] ١٣٩٦
کورجستانه کیره‌رك قاسیقوموقلری ، آوارلری وجوارده‌کی سائر
قوملری مغلوب ایتدی ، شماخی‌یه کلدی . اوغلی میران شاهه
آذربایجان حکومتنی و دربندن بغداده قدر وهمداندن عثمانلی
حدودلرینه قدر اولان بوتون مملکتلری ویردی . قاره باغ
ونخجوان الکالرینه صاغ جناحنك عسکرلرینی وتبریزدن همدانه
قدر اولان یرلرده صول جناحنك عسکرلرینی اقامه ایتدی .

تیمورلنك کورجستان وقاپچاق محاربانیله مشغول اولدیغی

[١] ٧٩٨ سنه‌سی بهاری ابتداسنده .

ـصيراده يزد و نهاوند شهرلری عصيان ايتمشـلردی. فقط چوق
ـلچمه‌دن تكرار دائرهٔ اطاعته كيرمك اضطرارنده قالمشلردی .
بوعاصيلرده‌تأديب اولونمشدی. تيمورلنك‌طورونی محمدسلطانی هرمز
الكاسنه سوق ايتدی. تماميله خراب برحالده بولونان يزدی‌تعمير
ايتدكدن صوكره سمرقنده عودت ايتمك‌اوزره همداندن حركت
ايله‌دی [١] . خلق كنديسنی سمرقندده پك بويوك آثارسرور
ايله قارشيلادی . تيمورلنك سمرقندك جوارنده باغ شمال ناميله
محتشم بر سرای ياپديردی [٢] . تبريزدن صورت مخصوصه‌ده
مرمرلر كتيرتيلمشدی . ايرانك وبغدادك الك‌مشهور رساملری
ديوارلره رسملرياپمشلردی. آولويه مرمرطاشلری دوشنمشدی.
ديوارلرك آلت قسملری كرك داخلدن كرك خارجدن چينيلرله
تزيين ايديلمشدی .

تيمورلنك او زمان بويوك بويوك دولتلرك صـاحبی اولديغی
وأولوملدن‌صوكره اوغوللری آراسنده نفاق‌ظهورندن قورقديغی
ايچون‌اوغلی‌شاهرخه‌خوراسانی‌ويردی. اوقطعه‌يی ايمپراطورلغك
مقری اولمق‌اوزره الك مناسب بوليوردی . فيروزكوه ايله ری‌ده
وارنجه‌يه قدر مازندران ايله سجستانی‌ده بورايه الحاق ايتدی .
شاهرخ كيدوب هراتده اقامت ايتدی . تيمورلنك كشه كيتدی.
اوراده ، هرمزدن عودت ايدن محمد سـلطان كنديسنه ملاقی

(١) ٢ شوال .

(٢) ٧٩٩ سنه‌سنده .

اولدی . محمد سلطان مذکور قطعه حکمداری محمد شاهی غامرونه چکیلمکه وصلح عقدیله هرسنه آلتی یوز بیك دینار ویرکو تأدیه‌سنی قبول ایتمکه اجبار ایتمشدی . تیمورلنك اوسنه‌یی شنلکلر ایچنده کچیردی . اوغللرندن برینه [۱] جتلر خاننك قیزینی [۲] آلدی . کندیسی‌ده عینی حکمدارك بر کریمه‌سیله أولندی . [۳] . چین ایمپراطوری طرفندن کلمش بر سفیری
قبول ایتدی . ۱۳۹۷

تیمورلنك طورونی پیر محمده تا هندستان حدودینه وارنجه‌یه قدر قندز ، باقلان ، کابل ، غزنه وقندهار ولایتلرینی ویرمشدی . بو ولایتلرك قربیتی تیمورلنکه هندستانده محاربه وسیله‌سنی ویردی . اوغلی ، هندستان اوزرینه یورومك امرینی آلدی . پیر محمد ، سلیمان کوه طاغلرنده اوطوران اوغانیلر یاخود آغوانلر اوزرینه یورودی . بونلرك مملکتلرینی کاملاً تخریب ایتدی . صوکره ، ایندوس نهرینی کچدی . نهرك شرقنده کائن اوچاق شهرینی ضبط ایله‌دی . اورادن صوکره ، هندستانك باشلیجه شهرلرندن بری اولان مولتانی محاصره ایتدی . بورانك والیسی سارتك ملوخانك برادری ایدی . ملوخان ایسه کنج سلطان محمودك [٤] نائب حکومتی ، دها دوغروسی بوتون مملکتك صاحب مطلقی

---

[۱] جوزا اسکندر .

[۲] بکیسی سلطان نامنده ایدی .

[۳] ۸۰۰ سنه‌سی ربیع الاولنك اوچنده .

[٤] فیروز شاهك طورونیدر. ظن ایده‌رم‌که غوریلره خلف اولان.

ایدی . فیروز شاهك وفاتندن صوکره بو ایکی قارده‌ش ، تخته فیروزشاهك طورونی محمودی اجلاس ایده‌رك بوتون حکم ونفوذی اللرینه کچیرمشلردی . ملوخان ، سلطان محمودك یاننده دلهیده اوتوریور ، برادری‌ده مولتانده بولونیوردی .

چینه حربه کیتمکه قرار ویرمش اولان تیمورلنك بو سفردن خبردار اولونجه فکرینی دکیشدیردی وهندستان اوزرینه یورومکه قرار ویردی . شمدی‌یه قدر هندستانه بر چوق فاتحلر نفوذ ایتمشلر ایسه‌ده فتوحاتلرینه دائر تفصیلاته دسترس اولونه‌مامشدر. تیمورلنك طورونی میرزا عمری اثنای غیبوبتنده سمرقندی
۱۳۹۸ اداره ایچون اوراده براقدقدن صوکره هندستان یولنی طوتدی [۱].
اندراب شهرینه واصل اولدیغی زمان خلق سیاهپوشلردن شکایتده بولوندیلر. بونلر بدخشان ولایتنك جنوبنده‌کی طاغلرده ساکن بتپرست برملت ایدیلر. هرسنه اهالیدن بویوك بر ویرلو آلیرلردی. تیمورلنك بو فرصتدن استفاده ایله بو اشقیا اوزرینه کیتمکه قرار ویردی . اردوسنك ایچندن اك ایی افرادی سچه‌رك

کوله‌لرك نسلندندر . [ملوك غوریه کوله‌لرینك هندستانده حکومتی ۶۸۹ ده ختامه ایرمش واونلردن جنجیلر یاخود قالاجلر سلاله‌سی باشلامش و ۷۲۰ سنه‌سنه قدر دوام ایتمشدر . بونلردن صوکراده تغلق شاهان عائله‌سی حکمران اولمشدر . ذکر ایدیلن حکمدار یعنی سلطان محمود بو عائله‌نك سکزنجی حکمداریدر [مکرمین] .]

[۱] ۸۰۰ سنهٔ هجریه‌سی رجبنده وتاتار تقویمنه کوره قاپلان سنه‌سنده .

سرعتله سیاهپوشلرك مملکتنه یورودی . اون بیك کشیلك بر بر مفرزه‌یی صول طرفدن سوق ایتدیکی صیراده کندیسی‌ده بدخشان ایله کشمیر آراسنده کتوئر داغنه دوغری ایلریله‌یوردی . ضابطلردن ، عسکرلردن بر چوغی بارکیرلرینی‌بو طاغك اتکنده کائن کاوك نامنده‌کی بر کویده براقدیلر . موسمه رغماً بوراده اوقدر چوق قاره تصادف ایدلدی‌که داغه چیقارلمق ایسته‌نیلن بارکیرلرك چوغی ییقیلیوردی . مع‌مافیه کیجه‌لین پك شدتلی بر طوك اولدیغی جهتله بارکیرلرك بر قسمی ایلریله‌یه‌بیلیوردی . کونش دوغدیغی زمان توقف ایدیلیوردی . بارکیرلرك اوزرینه کچه صاریلیوردی . چونکه اویله بوز طوتمش حالده یورومك قابل دکلدی .

بوصورتله بر چوق زحمتدن صوکره طاغك تپه‌سنه قدر چیقدیلر . سیاهپوشلرده دیکر طرفده‌کی بوغازلره و اوچوروملره چکیلمش اولدیغنی کوردیلر . داغدن آشاغی اینمك چیقمقدن مشکل ایدی . بعضیلری ایپلرله ایندیلر . بعضیلری قارك اوستنه یاته‌رق قایدیلر . تیمورلنك ایچون خلقه‌لی بر نوع صال یاپدیلر . بوکا اوزون ایپلر باغلادیلر . ایپلری یوقاریدن طوتیورلردی . اوکدن عسکرلر یورویه‌رك قارك قاتی وصاغلام اولدیغی یرلری آرایورلردی . تیمورلنکك صالی اوراده دوریور ، یه قاریده ایپك اوچلرینی طوتانلرك اینمه‌سنه انتظار ایدیلیوردی . اونلر کلنجه تکرار صالی قایدیرمغه باشلایورلردی . بوصورتله بش توقفدن صوکره تیمورلنك

طاغك اتكنه مواصلت ایده‌بیلدی . بارکیرلرك قارنلرندن
وبویونلرندن خلاطلر کچیره‌رك صارقتدیلر . فقط یالکز ایکی
بارکیر صاغلام قالدی. دیکرلری اوچورومله‌ره دوشدی. تیمورلنك
بردکنکه دایانه‌رق قارلر ایچنده ایکی فرسخ یایان یورودی .
بوصورتله سیاهپوشلرك اوتوردیغی یره قدر کیتدی .

بوملت افرادی کوربوز ، غایت اوزون بویلی کیمسه‌لردر.
چرچپلاق کزرلر . خصوصی بر لسانلری واردرکه نه عجمجه
نه‌تورکجه نه‌هندجه‌در. حکمدارلری‌اودایاخوداوداشو O lachou
عنوانی‌طاشیر. جوار قوملرله پك‌آزمناسبتده‌بولوندقلری‌ایچون
لسانلرینی آکلایه‌جق ترجمان بولمق پك زوردر . تیمورلنکك
ورودندن یکرمی درت ساعت اول خبر آلمش اولان بو آدملر
داغك اتکنده کائن بر قلعه‌یی براقه‌رق اورادن کچن بویوك بر
نهرك اوته‌طرفنه چکیلمشلردی . اشیالرینی‌ده اوته طرفده‌کی بر
داغك تپه‌سنه چیقارمشلردی . قلعه‌ده آنجق برقاچ قویون
قالمشدی . تیمورلنك عساکری بونلری ضبط ایتدیلر . أولری
یاقیلدی ، نهر کچیلدی . تاتار عسکرلری مختلف محللردن داغه
طرماندیلر . سیاهپوشلری صوك تحصنکاهلرینه قدر تعقیب
ایتدیلر . ایناملمایه‌جق درجه‌ده معنداته جریان ایدن اوچ کونلك
بر مجادله‌دن صوکره سیاهپوشلر امان دیله‌دیلر . تیمورلنکك
کوندرمش اولدیغی قوماندانه عرض اطاعت ایله‌یه‌رك طرز حیاتلرینی
تماماً دکیشدیره‌جکلرینی وعدایتدیلر. فقط بوبرحیله‌دن عبارتدی.

چونکه دها اوکیجه بر تاتار آلاینی باصه‌رق همان بوتون عسکری اولدیردیلر . بو دسیسه‌دن فنا حالده حدته‌نن تیمورلنك یکیدن هجوم امرینی ویردی . النه کچیریلن یوز اللی سیاهپوش اعدام ایدیلدیلر . صوکره دها ایلریلره دوغری کیدیلدی . بوتون ارککلر قیلیچدن کچیریلدی . یالکز قادینلره دوقونولمادی . تیمورلنك طاغك تپه‌سنه ، بر کوپرونك نهایتنه بو سیاهپوش قفالرندن قلعه‌لر یاپدیردی . مرمر اوزرینه بو سفرك تاریخنی حك ایتدیردی . تاریخ هجری ایله بو باربارلرك قوللاندقلری تقویمك تاریخلرینی آتدیردی [۱] .

صوله دوغری یوروملك اوزره آییرمش اولدیغی عسکرعینی موفقیتی احرازایده‌مه‌مشدی . مفرزه‌یه قوماندا ایدن نویان میرزا رستم ایله برهان اوغلان بر پوصویه دوشمشلردی . برهان اوغلان فرار ایتمشدی . اونلردن آیریلالی بری هیچ بر خبر آلمادیغی جهتله نه اولدقلرینی پك مراق ایدن تیمورلنك ایشی آکلامق اوزره محمد آزادی کوندردی . محمد آزاد درت یوز تورك واوچیوز تاجیك ایله غایت مشکل یوللردن بو طاغلر آراسنه دالدی . سیاهپوشلره راست کلدی . بونلر تاتارلردن آلدقلری غنائمی حاملدیلر . سیاهپوشلره هجوم ایتدی ، مغلوب ایتدی ، اللرنده‌کنك هپسنی آلدی . برهان اوغلانك جبانتی یوزندن دها بویوك فوائد الده ایدیله‌مه‌مشدی .

---

[۱] ۸۰۰ سنهٔ هجریه‌سی رمضاننده .

كه‌تو ئر الكاسنك بو صورتله فتحندن صوكره بوتون عسكر طوپلانجه تيمورلنك كاوكه‌دوندى. بوراسنى تحكيم ايتديرمشدى. بوراده بر قوهٔ محافظه براقدى . هندوكش طاغلرينى كيچه‌رك كابله دوغرو يورودى . اوراده پنجير ايله كابل شهرى آراسنده بش فرسخ اوزونلغنده بر قانال [١] قازديردى . مقصدى ايكى شهرى برلشديرمك وتجارتى تسهيل ايتمكدى .

بوراده‌تيمورلنك قاپچاق حكمدارلرى تيمور توتلوق اوغلان وايدكوايله كوچك بخاراده حكمران اولان خضرخواجه‌اوغلان طرفندن كوندرلمش سفيرلرى قبول ايتدى . بونلر تيمورلنكك دوستلغنه‌طالب ايديلر . تاتارستان‌ايچلرنده اولوغ يورت [٢] ده حكمران اولان خانلرك اقرباسندن تاپزى اوغلان حس ايتديكى اغبراردن دولايى اوخانلرك سرايى ترك ايده‌رك تيمورك نزدينه كلدى ومعيتنده قالدى . عينى زمانده ايرانده قالمش اولان شيخ نورالدينك كتيرديكى خزينه‌لرده واصل اولدى. تيمورلنك سرانده بولونان اجنبى حكمدارلرى بو مناسبتله تشهير ايديلن ثروت عظيمه‌يه حيران قالديلر . بوتون بو قيمتدار شيلرباشليجه قوماندانلر وسفيرلر آراسنده‌تقسيم ايديلدى . صوكره ، تيمور ، چغتاى خانى اولمقله برابر قوماندان صفتيله اردوسنده خدمت ايدن محموده صول جناح عسا كريله‌هندستان اوزرينه يورومك

---

[١] بوكا ماهكير قانالى ديورلر .

[٢] شرف‌الدين بو حكومته قالموقلر حكومتى ديور .

امرینی ویردی . کرکه قومی حکمداری موسانك غزنه وقندهار جوارنده اریاب شهرینی یغما ایتمه‌سی ویولجیلری ازعاج ایتمه‌سی حسبیله وقوعه کلن شکایت اوزرینه تیمورلنك موسایی حضورینه دعوت ایتدی . اوکا اریاب شهرینی تکرار احیا ایدرسه حوالیٔ مذکوره‌نك اداره‌سنی کندیسنه توجیه ایده‌جکی وعدنده بولو - نمشدی . بووعددن پك مفتخر وممنون اولان موسا کلوب دشمننك آیاقلرینه قپانمق احتیاطسزلغنده بولوندی . تیمورلنك ابتدا اوکا بعض هدیه‌لر ویردی و اوچ بیك تاتار ایله کری کوندردی . بویوك برسرعت ایله اریابی تعمیر ایتدیردی . موسایی بوتون معیتیله توقیف ایتدیرمك آرزوسنده بولون تیمورلنك اریابه کیتدی . انشاآتی کزدیکی صیراده بنانك بر طرفنی تعمیر ایله مشغول اولان موسانك آدملرندن یدی کشی کندیسنه بر اوق آتدیلر . تیمورلنکه برشی اولمادی . شهره کیردی . موسانك تکمیل آدملرینی توقیف ایتدیردی . باشلرینی کسدیردی . قاریلری ، چوجوقلری ، ماللری مدهش بر صورتده تعذیب ایتمش اولدقلری اریاب سکنه‌سنه ویریلدی .

تیمورلنك بوممکلتك ایشلرینی انتظامه صوقدقدن صوکره شنوزان وبانو شهرلرینی ضبطه کیتدی [۱] . اردوسنك برقسمی اولجه ناغاز یاخود ناغار شهرینی ضبط ایله تحکیم ایتمشلردی . اوزمان او جوارلرده پرویانلر اسمی ویریلن برقوم واردی‌که

[۱] ۸۰۰ سنهٔ هجریه‌سی ذی‌الحجه‌سنك ۱۸ نده حرکت ایتدی .

آغوانلرك بر شعبه‌سندن عبارتدیلر . تیمورك اردوسنه عسکر ویرمکدن امتناع ایتمشلر و اوغلی پیر محمد هندستانه یاپدیغی آقیندن دونرکن اوکا هجوم ایتمشلردی . صوکره، هر نهرینی کچه‌رك برقسمی یوکسك داغلرده برقسمی‌ده اورمانلرده تحصن ایله یولجیلره تجاوزه باشلامشلردی . بونلری محو ایتمك مقصدینی‌بسلەین تیمورلنك اردوسنی یوروتدی . هپسنی قیلیجدن کچیرتدی . بوراده تیمورلنکه آغوانلرك دیکر بر شعبه‌سی اولان اوبل قومی عرض انقیاد ایتدی . ناغار شهرینك تعمیری ایله مشغول‌اولان قوماندان سلیمانشاه عرض اطاعتدن استنکاف ایدن کلاتلی آغوانلره هجوم ایتدی . غایت اوزون بویلی اولان بوآدملر دنیانك اك جسور قومی دیه معروف ایدیلر . سلیمان شاه‌اونلرك بوتون مملکتلرینی تخریب ایتدی. مسکنلرینی‌یاقدی. پك چوقلرینی اولدیردی ، ناغاره مواصلت ایتمش اولان [۱] تیمورك یاننه عودت ایتدی .

سلیمان شاه اردوسیله برابر مولتانه دوغری سوق‌اولوندی. تیمورلنك ایندوس ساحللرینه کیتدی [۲] . اوراده دوباللردن بر کوپرو یاپدیردی . وقتیله مشهور سلطان جلال‌الدینك جنکیز خان اوکندن قاچارکن یوزه یوزه کچدیکی نقطه‌دن بو جسیم نهری مرور ایتدی . جلال‌الدینك مروروندن‌بری چول جلالی

---

[۱] ۸۰۱ سنه‌سی محرمنك برنده .

[۲] ۸ محرمده .

نامیله‌یاد ایدیلن ژرو چولی مدخلنده قرارگاه قوردی. جوارده‌کی بوتون رایا Raya لر وکشجرك جنوب غربیسنده کائن کوه‌جود داغلری سکنه‌سنك اشرافی کلوب تیمورلنکه عرض بیعت ایتدیلر.

بونلردن بعضیلری تیمور اردولرینه مولتان اوزرینه یورو - دکلری وقت[١] ذاتاً معاونتده بولونمشلردی. تیمورلنك کندیلرینه هیچ بر فنالق یاپلماماسنی امر ایتدی. جمد نهری اوزرنده کائن بر آطه‌نك حاکمی اولان شهاب‌الدین مبارکشاه اوزرینه یورودی. شهاب‌الدین مبارك شاه، پیر محمد مولتانه کیتمك اوزره اورالردن کچدیکی زمان اوکا عرض انقیاد ایتمشدی. صوکره، تحکیم ایتدیکی آطه‌سنه کووه‌نه‌رك، تیمورلنکه قارشی عصیانه قالقمشدی. تیمورلنك شیخ نورالدینی اوزرینه سوق ایتدی. پك شدتلی بر محاربه وقوعه کلدی. بو محاربه‌ده شهاب‌الدین نهرك دونوم یرلرندن استفاده ایده‌رك اون بیك کشی ایله تاتار اردوسنك دمدارینه بردنبره هجوم ایتدی. فقط هجوم دفع ایدلدیکی جهتله عسکرلرندن بر چوغی صولرده بوغولدی. تیمورلنك‌ده بالذات محاربه موقعنه کیتدی. شهاب‌الدین مغلوب اولدی. فقط اولجه آلتی دوز ایکی‌یوز قاییق طوپلامق کبی بر احتیاطکارلقده بولنمش اولدیغی جهتله معیتنده‌کیلرك بر قسمیله اوچایه قاچه‌بیلدی. شیخ نورالدین آرقه‌سندن تعقیب ایدیوردی. مولتان حدودینه

---

[١] اوسفرده تیمورلنك اردوسنك قوماندانلك اسمی رستم طغی بوغا برلاس ایدی.

واصل اولدیغی زمان اوراده بولنان باشقه تاتار اردوسنك النه دوشدی . معیتنده کیلرك هپسنی غائب ایتدکدن صوکره قاریسنی وچوجوقلرینی نهره آتدی ، یاری اولو برحالده ساحله چیقدی. تاتارلر دوکونتی افرادی اورمانلرك وباتاقلقلرك ایچنه قدر تعقیب ایله هپسنی امحا ایتدیلر .

تیمورلنك بو حوالی‌یی ترك ایله بش آلتی کون جمد نهری ساحلنی تعقیب ایتـدی و ژناوه نهری [١] ســاحلنده بر قلعه قربنده قرارکاه قوردی [٢] . ایکی نهر بو موقعك قارشیسنده بربرینه انصباب ایدییوردی . بونقطه‌ده، صولرك شدت جریاننه رغماً کوپری‌یاپدیردی، نهری کچدی . موتاندن ٣٥میل‌مسافه‌ده تولوباده قرارکاه قوردی . بوتون رایالر حضورینـه کله‌رك یر اوپدیلر . تولوبادن بویوك بر ویرکو طلب ایدیلدی . فقط متباقی مبلغ تحصیل ایدلدیکی صیراده بعض عسـکرلر شهره کیردیلر ، هر طرفه آتش‌ویردیلر. صوکره ، عرض‌انقیاد ایتمه‌مش رایالری (راجا) لری‌دردست ایتمك اوزره اطرافه‌مفرزه‌لر کوندریلدی. تیمورلنك بیاه نهری اوزرنده ، شاناواز کویی قربنده بر کول کنارینه قرارکاهنی نقل ایتدی [٣] . اورادن ، نصرت نامنده بررایایه‌هجومه‌ لیتدی. بورایا (راجا)بوکولك‌اطرافنه‌برسورچکمش

---

[١] ژناوه نهری مولتان اوستنده راوه نهرینه منصب اولور . بو ژناوه نهری موسیو دانویلك آسیا خریطه‌سنده کورولن‌نهردن آیری اولمق لازمدر . یاخود بوخریطه‌ده بر خطا واردر .

[٢] ٢٧ محرمده .

[٣] ٨ صفرده .

ایکی بیك کشی ایله اورایه تحصن ایلەمشدی . یانه قدر وارمق ایچون باتاقلقلردن کیتمك لازمدی . یوللرك صوك درجەدەمشکل اولماسنه رغماً نصرتك بولوندیغی موقعەقدرصوقولمق قابل اولدی . نصرت مغلوب ایدلدی . شاناوازه کیتمك ایچون عینی مشکل یوللردن کچمك لازم کلدی . شاناوازدەبیوك اون دیولری الهکچیردیلر . هندلیلری صوك درجه محرومیته دوشورمك ایچون سائردەپولر احراق اولوندی .

تیمورلنك ، اردوسیله کچمش اولدیغی بیاه نهری ساحللرنده جنجیان کویندە مولتان ولایتی پایتختی اولان مولتان شهرینك آلتی آی بر محاصرەدن صوکره نهایت ضبط ایدلدیکنی خبر آلدی . بو مظفریت راجالری اوقدر منفعل ایتدی که عرض انقیاد ایتمش اولانلرك قسم اعظمی تاتارلره قارشی عصیان ایله تعیین ایدیلمش تاتار والیلرینی اولدیردیلر . حتی مولتان شهری قاپیلرینه قدر ایلریلەمکه جرأت ایدییور دی . چونکەخستەلقلر یوزندن بوتون بارکیرلرینی غائب ایتمش اولان تاتارلر کندیلرینی دفع ایدەجك حالده دکلدیلر . فقط تیمورلنك اردوسنك قربیتی اونلری داغیتدی . مولتان اردوسی باش قوماندانی پیر محمد بی پایان خزینەلرلەتیمورلنکه التحاق ایتدی . بو غنائم تاجلردن ، کمرلردن ، آلتون اکرلردن ، قاشلردن ، قیمتدار وازولردن ترکب ایدییوردی ، تیمورلنك بونلرك بر قسمنی قوماندانلرینه و عسکرلرینه مکافات مقامنده توزیع ایتدی .

صوكره ، تيمورلنك ديپالپور شهرينه هجوم حاضرلقلرينی كوردی . بو شهر خلقی پير محمدك اردوسنده بارليرلرك تلف اولماسی حسبيله اوكا قارشی عصيان ايتدكدن صوكره هندستان سلطانی فيروز شاهك عساكر خاصه‌سندن بر فرقه ايله بطير قلعه‌سنه چكيلمشلردی . بطير چول ايچنده هندستانك اك مستحكم موقعلرندن بری ايدی . ياغمورلردن تشكل ايتمش بر كولدن باشقه صو يوقدی . شمدی‌يه قدر هيچ بر اردو اورايه كيرمه‌مش اولديغی جهتله ديپالپور، آجودان شهرلريله سائر جوار شهرلر اهاليسی غايت امين بر محل اولمق اوزره اورايه تحصن ايتمشلردی. فقط مقدارلری اوقدر فضله ايدی‌كه چوغی اشيالريله خارجده قالمغه مجبور اولديلر .

تيمورلنك آجودانی ضبط ايتدكدن صوكره بطيره ياقلاشدی [١] وبوتون جواری اله كچيردی. قلعه‌نك قوماندانی بولونان دولچين سورلرك متانتنه ، عسكروضابطانك چوقلغنه ، ذخائرك مبذوليتنه كووه‌نه‌رك تسليم اولمق تكليفنی رد ايلدی. ايلك هجومده تاتارلر خارجی محله‌لری ضبط ايتديلر و بر چوق هندلی اولديرديلر . صوكره عمومی بر هجوم ياپلدی . شهر ضبط ايديلك اوزره‌ايكن قوماندان تعطيل مخاصمات تكليفنده بولوندی . ايرته‌سی كون تسليم اولمايی وعدايتديكی جهتله بو تكليف قبول ايديلدی. حالبوكه او، قازانديغی زمانی يكی بر مدافعه حاضرلغنه حصر ايتدی . تاتارلرك جسارتی

---

[١] ٢٦ صفرده .

هرشیئه غلبه چالدی . قوماندان، تیمورلنکه بطیری تسلیم ایده‌رك عاطفت و مرحمتنی استرحامه مجبور اولدی . دیپالپور اهالیسی تاتار والیسنی قتل ایتدیرمش اولدقلرندن دولایی تیمورلنکك باالخاصه غضبنی تحریك ایتمش ایدیلر . تیمورلنك ایچلرندن بش یوز کیشی‌یی قتل ایتدیردی ، قادینلرینی وچوجقلرینی آلدی. آجودان سکنه‌سی‌ده جزا کوردیلر. دولجینك برادری کمال‌الدین بو جزانك کندیسنه‌ده تشمیل ایدیله‌سندن قورقه‌رق سلاحه صاریلدی و شهرك قاپیلرینی قاپاتدی . بو عصیان ، تیمورلنك نزدنده بولونان برادرینك سبب قتلی اولدی . تکرار محاصره حرکاتنه حاضرلاندیلر . فقط اهالی شهرك هجوم ایله ضبط ایدیله‌سندن قورقه‌رق بر عفو عمومی طلب ایتدیلر و شهرك آناختارلرینی تسلیم ایله‌دیلر. شیخ نورالدین ایله الله‌داد هرکسك فدیهٔ نجات اوله‌رق ویره‌جکی شیلری آلمق اوزره شهره کیردیلر. راجالرله سائر رؤسا بو ویرکویی قبول ایتمك ایسته‌مدیلر. ایچلرندن بر قسمی مجوسی بر قسمی پت‌پرست اولدیغی جهتله بربرلریله مجادله‌یه کیریشدیلر . تیمورلنك بو طرز حرکتلرندن قیزارق هپسنك قلیجدن کچیریله‌سنی امر ایتدی. تاتارلر اللرنده قیلیج، شهره آتلدیلر . مجوسیلرله مسلمانلری بر آراده ، اولمکه عزم ایتمش برحالده بولدیلر. مسلمانلر قاریلرینی وچوجوقلرینی کندیلری اولدیریورلردی . مجوسیلر ایسه اولرینی یاقمشلر ، آتشه آتیورلردی . هیچ مثلی کورولمه‌مش بر شدتله تاتارلره قارشی

دوکوشدیلر. بو مسئله‌ده اون بیك هندلی أولدی . بطیرشهری بر کول ییغینی حالنه کلدی .

شهرك تخریبندن صوکره ، هوانی افساد ایدن نعشلرك چوقلغی تیمورلنکی اورادن همان حرکته مجبور ایله‌دی [۱] . سرستی وفتح آباده کیتدی. بوشهرلرده بتپرستلر ساکن ایدیلر. هپسی قاچمشلردی . فقط تیمور عساکرینك النه دوشدیلر وقتل ایدیلدیلر . آهرونی شهرینك سکنه‌سی ایسه کندی مملکتلری داخلنده قیلیجدن کچیریلدیلر . تیمورلنك اوراده جت قبیله‌لرینه مصادف اولدی . بونلر اوزون مدتدن بری اوراده ساکن ایدیلر . ایندو سیتلرك نسلندن کلیورلردی [۲]. هیچ بردینلری یوقدی . مشغله‌لری اوجوارلردن کچمك مجبوریتنده قالانلری صویمقدن عبارتدی . ایچلرندن تقریباً ایکی بیك دانه‌سی قتل اولوندی . دیکرلری چوللره واورمانلره چکیلمش اولدقلری جهتله آرقه‌لرندن تعقیبه مفرزه‌لر کوندرلدی .

بو صورتله ، غانژ نهری آیاقلرندن کهکی قییلرینه مواصلت ایدیلدی . بوتون اردو بو نقطه‌ده طوپلاندی . کهکی نهری کچیلدی . قارشی قییده تیمورلنك اردوسنه بر رسم کچید یاپدیردی . هپسی بتپرست اولان سامانه ، کوته‌یل ، آسندی شهرلرینك سکنه‌سی أولرینی یاقه‌رق دهلی طرفلرینه قاچدیلر .

---

[۱] ۳ ربیع الاول .

[۲] باشقه طرفده بونلردن بحث ایدیلمشدر .

تاتارلر تغلق‌پور شهرینی یاقدیلر . بونك اهالیسی خصوصی بر مذهبه منسوب اولوب سولون اسمنی طاشیورلردی. کائناتی بری ایی یاخود نوردن دیکری فنا یاخود ظلمتدن عبارت ایکی اساسك اداره ایتدیکنه ایمان ایلیورلردی . برنجی اساسدن خیر ایکنجی اساسدن شر وجوده کلمشدی . پانیپاتده غایت چوق مقدارده ذخیره بوله‌رق استفاده ایتدیلر [۱] .

تیمورلنك ، اردوسنك صول جناحنی آییرارق آقینلر یاپمغه سوق ایله‌دی . بو مفرزه ، دهلیدن ایکی فرسخ مسافه‌ده برداغك تپه‌سنده فیروز شاه طرفندن بنا ایدلمش محتشم بر سرای اولان جهان‌نمایه قدر ایلریله‌دیلر . طاغك اتکندن ژائون نهری کچر. تیمورلنك بو نهره یاقلاشدی . ژائون ایله هیلن آراسنده کائن لونی شهری اوزرینه دوغروجه یورودی . هیلن ، فیروزشاهك قالینی نهرینی ژائون نهرینه برلشدیرمك ایچون قازدیرمش اولدیغی بر قنالدر . فیروز آباد شهری اوراده کائندر . شهر سکنه‌سی آتشپرست ایدیلر . اهالی قاریلرینی وچوجوقلرینی یاقدیلر . فقط کوستردکلری عزم ومتانته رغماً تاتارلر شهری ضبطه موفق اولدیلر. یالکز مسلمانلره دوقونولمادی .

تیمورلنك بویوك بر مجلس عقد ایده‌رك هندستانك پایتختی اولان دهلی شهرینك صورت ضبطنی مذاکره‌یه قویدی . برچوق ذخیره ومهمات طوپلامغه، بونلری جهان‌نما سراینده ادخار ایتمکه

---

[۱] ۲٤ ربیع الاول .

وصوكره شهری محاصره آلتنه آلمغه قرار ویردیلر . جوارلری تخریب ایچون بعض مفرزه‌لر کوندردکلری صیراده هندلیلر بر خروج حرکتی یاپدیلر . بو ، درت بیك سواری ایله بش بیك پیاده‌دن و یکرمی یدی فیلدن مرکب بر قوت ایدی . اوچ یوز تاتار هند پیشدار قوتنه هجوم ایده‌رك اونی بر نهر کنارنده توقیفه موفق اولدیلر . تیمورلنك امداد کوندردی . تاتارلر قیلیج الده دشمنه صالدیردیلر . دها ایلك مصادمه‌ده هندلیلر کری چکیلدیلر .

دهلی محاصره‌سی پك قانلی اولاجق کبی کوروندیکی ، تیمورلنکك قرارکاهنده یوز بیکدن زیاده مجوسی یاخود بتپرست اسیر بولندیغی جهتله قوماندانلر بر محاربه اثناسنده بوتون بو هندلیلرك عصیان ایده‌بیلمه‌لری و تاتارلر علیهنده حرکت ایله‌مه‌لری احتمالنی دوشوندیلر . تیمورلنك بوملاحظه اولان محذوره چاره‌یی انجق کندی ظلمکارلغنده بولدی ، بوتون بو بیچاره‌لرك قتلنی امر ایتدی . قتل امرینی اجرا ایتمه‌ین اولورسه اعدام ایدیله‌جك ، قاریلری ، چوجقلری ، بوتونماللری مخبره ویریله‌جکدی . بر ساعتدن از بر مدت ظرفنده یوز بیکدن فضله هندلی قتل اولوندی .

تیمورلنك بو ظالمانه احتیاطدن صوکره دهلی محاصره‌سنه یورودی [١] . ژائون نهرینك اوته طرفنده قرارکاه قوردی .

---

[١] ٣ ربیع الآخر .

عسکرلری اوراده قرارکاهك اطرافنده برهندك قازدیلر، سپرلر یاپدیلر. برسدوجوده کتیرمك ایچون ایری ماندالری قویروقلرندن و بویونلرندن باغلادیلر . آرقه‌لرینه چادیرلرینی قوردیلر . تیمورلنك صوکره صف حرب ترتیب ایتدی . صاغ جناحنك قوماندا‌سنی اوغلی پیر محمد جهانکیره؛ صول جناحك قوماندا‌سنی میرزا سلطان حسین وخلیل سلطانه، دمدار فرقه‌سنك قوماندا‌سنی میرزا رستمه ویردی وکندیسی مرکزده قالدی . محصورینك صاغ جناحی طغی خانك ومیر علی خواجه‌نك ، صول جناحی‌ده ملك معین الدین و ملك خانك قوماندا‌سی آلتنده ایدی . هند سلطانی محمودخان[۱] ملوخان ایله برلکده مرکزده بولونیوردی. اردوسی سواری اون بیك صاحب [۲] ایله قرق بیك پیاده‌دن وزره‌لی برچوق فیللردن ترکب ایدییوردی . فیللرك دیشلرنده زهرلی خنجرلر واردی . صیرتلرنده‌ده طابیه شکلنده قله‌لر یاپلمش ، ایچنه متعدد تیراندازلر یرلشدیرلمشدی . فیللرك یانی صیرا آتش فشانلر ، آله‌ولی زیفت دوکنلر و هوائی فشنك آتانلر یورویورلردی . بوفشنکلرك اوچلری دمیردندی . دوشدکلری یره برقاچ ضربه بردن ایندیرییورلردی . فیللر تاتارلری چوق قورقوتیوردی. او آنه قدر هیچ برفیل کورمه‌مشلردی. بوحیوانلری یارالامق غیر قابل اولدیغنی ظن ایدییورلر ، اغاچلری یرلرندن

---

[۱] فیروز شاهك طورونی.

[۲] بو صاحبلرك معیتنده متعدد نفرلر بولوندیغنی ظن ایدییورم .

سوکه بیله جکارینه الك محکم بنالری ییقاجقلرینه ، محاربه ایدرکن بارلیرایله سواریسنی هوایه قالدیراجقلرینه احتمال ویرییورلردی . بومدهش حیوانلری کورنجه هپسی قورقو ایچنده قالیوردی . تیمورلنك ، عسکرینك قوهٔ معنویه سنی ارتیرمق ایچون ایجاب ایدن تدابیری اتخاذ ایتدی . برهندك قازدیردی . صوکره قالقانلرله برسپر وجوده کتیردی . ماندالری اوزون مشینلرله بویونلرندن و آیاقلرندن بربرلرینه باغلاتدی . بوحیوانلرك ایکی یانه وباشلرینه چالی دمتلری طاقدیردی . صوکره ، اوچ دیشلی چنکللر یاپدیرتدی . فیللر هجوم ایتدیکی زمان بونلر یره آتیلاجقدی . عینی زمانده ، ماندالرك اوزرنده کی چالی دمتلری ده طوتوشدیریلاجقدی .

دشمنلرله قارشیلاشدقلری زمان تیمورلنك مرکز قوتندن بر مفرزه آله رق صاغ جناح ایله دمدار قوتی تقویه ایتمك لزومنی حس ایتدی . بو مانوره عسکرلرینك جسارتنی آرتیردی ، هندلیلره هجوم ایتدیلر . هندلیلرك بورولر ، ترامپتلر وفیللرك اوزرنده طاشیدقلری سائر آلتلر واسطه سیله چیقاردقلری کورولتوالك جسورلرك بیله قلبنی تتره تیوردی . مجادله دوام ایتدیکی صیراده پیشدار قوتی ، ایلریله ین بر سواری قولنی کورنجه صاغ جناحك آرقه سنه چکیلدی واوراده پوصوقوردی . دشمنك پیشدار قوتنه بویله یول ویردکدن صوکره اوزرلرینه شدتله صالدیردیلر . آز زمان ایچنده بش آلتی یوز هندلی اولدیردیلر . پیر محمد جهانکیر صول جناحی پوسکورتدی .

تاتارلرك كرى دونمكه اجبار ايتدكارى فيللر هند عسكرلرينك صفلرينى بوزمغه سبب اولمشلردى . ديكر تاتار عسكرلرىده عينى صورتله وظيفه‌لرينى ياپديلر . هنديلر محاربه ميدانى ترك ايتديلر . حرب ميدانى نعشلر وفيل خورطوملريله اورتولو ايدى . محمود خان كيدوب پايتختنه قاپاندى .

تيمورلنك شهرك قاپيسنه ياقلاشدى ، حوض خاص دنيلن بر بويوك حوضك يانىده اخذ موقع ايتدى . بو بر مدور حوضدى . سلطان فيروز شاه طرفندن ياپديرلمشدى . اوقدر بويوكدى‌كه غايت قوتلى بر ال طرفندن آتيلان بر اوق قطرينى قطع ايده‌مزدى . فيضان زمانلرنده صو ايله دولاردى . دهلى سكنه‌سى بوتون سنه بو صويى استعمال ايدرلردى . حوضك كنارنده سلطان فيروز شاهك تربه‌سى واردى .

محمود ايله قوماندان ملوخان ارتق برچاره قالماديغنى كورنجه كيجه‌لين دهلى‌يى ترك ايله چوللره چكيلديلر . بعض تاتار ميرزه‌لرى اونلرى تعقيب ايتديكى صيراده تيمورلنك پايتخته كيردى . هند ايمپراطورلرينك تختى اولان آيدجاه اوزرينه اوتوردى . بوتون اردوسى ايچون بويوك بر شنلك ترتيب ايتدى . صوكره بوتون فيللرى وكركدانلرى چيقارته‌رق مختلف اكابره هديه ايتدى . قوماندانلر سكنه‌دن هربرينك ويره‌جكى فديهٔ نجاتى قرارلاشديرديلر . بر قسمى‌ده تحصيلاته مأمور اولديلر . اردو ذوق وصفا ايله مشغول اولديغى صيراده بر تاتار ميرزه‌سى دهلى

قاپیلرندن برینه یاقلاشدی [١] ، طیش محله اهالیسـنی تحقیر ایتدی . بو ایلك پاتیرتی تسکین ایدلدکدن صوکره تیمورلنکك حرملری سـلطانلر بو کوزل شهری وبیك ستون ایله مزین محتشم بر سرایی [٢] کورمك ایستهدکلری ایچون بوتون سرای ایله ایچری کیرمکه قالقدیلر . شهرك قاپیسی آچـلدی وفرقنه وارلمادن اون بش بیـك تاتار ایچری کیردی . دهلی شهری دهلی ، سیری وجهان پناه اسمنده اوچ مملکتدن ترکب ایدر. بو اوچنك آراسندهکی بویوك بر میدانده بولونان تاتارلر مجوسیلری اوقدر تحقیر ایتدیلرکه بونلر یأسلرندن تاتارلره هجوم ایتدیلر . بعضیلری أولرینی طوتوشدیردی. قاریلری وچوجوقلریله برلکده ایچنده یاندیلر . تاتارلر یغما کرلکهقویولهرق وایچری یکیعسکر ادخال ایدهرك بوقاریشیقلغی آرتیردیلر . بوعسکرلر حواردهکی قصبات وقرا اهالیسندن اولوب ده دهلی یه چکیلمش اولانلری طرده مأمور ایدیلر . تاتار قوماندانلری متباقی قسمك کیرمهسنه مانع اولمق ایچون قاپیلری قاپاتدیلرسهده ایلك کیرن عسکرلرك سبب اولدقلری قاریشـقلغه مانع اولامادیلر . دهلی تماماً یغما ایدیلدی . بعض عسکرلرقادین ، ارکك ، چوجوق یوز اللیقدر اسیر صاحبی اولمشلردی . غنائم پك عظیم ایدی ، قیمتنی تقدیر

---

[١] ١٦ ربیع الآخر .

[٢] قدیم هند حکمدارلرندن ژونا طرفندن انشا ایدیلمشدی .

قابل اولامادی . چونکه بو مملکتك قادینلری وقیزلری آیاقلرینه واللرینه الماس طاقارلردی .

ایکی کون صوکره [۱] اسکی دهلی شهرینده عینی عاقبته معروض قالدی . آتشپرستلردن بر قسمی بر جامعه التجا ایده‌رك اوراده مدافعه‌یه عزم ایتمشلردی . تاتارلر قیلیچ اللرنده جامعه کیردیلر وکندیلرینی دوغرادیلر . سائر اهالی زنجیرلره اورولدی، شهر خارجنه کوتورولدی . هر تاتار ضابطی بر مقدارینی کندی خدمتنه آلدی . اصناف شهزاده‌لر آراسنده تقسیم اولوندی . طاشجیلر بر جامع انشاسی ایچون سمرقنده کوندریلدی . ایشته اوچ مملکتدن مرکب اولان هندستان پایتختنك مقدراتی بویله ظهور ایتدی . سیری شهرینك اطرافنده بر سور واردی . الك بیوکی اولان اسکی دهلی ده سور ایله محاط ایدی . شمال شرقیده کائن اولان سیری سوروندن جنوب غربیده کائن اسکی دهلی‌یه وارنجه‌یه قدر هر طرفدن بر دیوار چکیلدی . ایشته اسکی دهلیدن دها بیوك اولان بو فاصله جهان پناه شهرینی تشکیل ایدییوردی . سیرینك اوچ قاپیسی واردی که جهان پناهه آچیلیردی . درت قاپیسی ایسه صحرایه چیقاردی . جهان پناهك قاپیلری اون اوچدی . آلتیسی شمال غربیده ، یدیسی جنوب شرقیده .

تیمورلنك دهلیده بر والی براقدی ، اوچ میل اوزاقده بولنان فیروز آباد اوزرینه یورودی . بو کوزل یرلری تماشا

---

[۱] ۱۹ ربیع الآخر .

ایچون بر ساعت توقف ایتدی . فیروز آباددن چیقارکن قوتله شهرینه سفارتله یوللادیغی قوماندانلردن بعضیسنه راست کلدی. بونلر، او حوالیده حکمران اولان بهادر نهارك قریباً کله‌رك تیمورلنكك حضورنده یراوپه‌جکنی خبرویردیلر. فی الحقیقه، بوحکمدارك سفیرلری چوق کچمه‌دن ایکی بیاض پاپاغان هدیه‌ایتدیلرکه تغلق شاه زمانندن بری هند حکمدارلرینك اوطه‌سنده بولونیورلردی. دها ایلریده بهادر نهاره تصادف ایتدی . قیمتدار هدیه‌لرله تیمورك حضورینه کلیوردی .

صوکره، تیمورلنك هندستان ایمپراطورلغنك الك مشهور قلعه‌لرندن بری اولان میرت اوزرینه یورودی . برطاقم مجوسیلر بوراده تحصن ایتمشلردی . قلعه‌نك متانتنه او قدر اعتمادلری واردی‌که تیمورلنكك تسلیم امرینه مغرورانه جوابلر ویره‌رك وقتیله چغتای خانی ترمه شیرینك قلعه‌یی ضبط ایده‌مه‌مش اولدیغنی، تیمورلنكك‌ده عینی موفقیتسزلکه اوغرایه‌جغنی بیان ایلدیلر . بوکا حدتله‌نن تیمورلنك سورلرك آلتنه لغم قازدیردی[۱]. دها ایکنجی کوندن ایشلر اوقدر ایلریلدی‌که هجوم باشلادی. جسور، جرئتکار بر دلیقانلی مازغاللره بر ایپ آتدی . برنجی اوله‌رق سورك اوزرینه چیقدی . آرقه‌سندن دیکرلری‌ده یتشدیلر . سورلره صاحب اولان تاتارلر الده قلیج شهره کیردیلر والی‌یی اله کچیردیلر . بو شهرك بوتون آتشپرستلرینك دیری دیری

---

[۱] ۲۹ ربیع الآخر .

دربلری یوزولدی . قاریلری ، چوجوقلری اسیر ایدلدی. شهر
برکول ییغینی حالنه صوقولدی .

بو قلعه‌نك ضبطندن صوكره نویان جهان شاه بر مفرزه ایله
ژائون نهری اوزرنده قاییقلرله حرکت ایتدی . مجوسیلرك
اشغال ایتدکلری مملکتلری تخریبه کیتدی . تیمورلنك‌ده غانژ
۱۳۹۹ نهرینه دوغرو یورودی . بو بویوك نهرك غرب ساحلنده فیروز
نوره کیتدی [۱] . اوچ میل مسافه قطع ایتدکدن صوکره کچید
نقطه‌سنه واصل اولدی . مع‌مافیه بورادن کچمك زور وتهلکه‌لی
ایدی . بعض سواریلر نهری یوزه‌رك کچدیلر ، بونلر تهلکه‌یه
معروض قالمش اولمقله برابر تیمورده کندیلرینی تعقیب ایتمك
ایسته‌دی . فقط قوماندانلری تهلکه‌یه کیرمه‌مسنی رجا ایلدیلر .
عسکردن بر قسمی قارشی‌یه کچدی . تیمورلنك ساحل بوینجه
ایلریله‌مکده دوام ایده‌رك توغلوق پوره دوغرو یورودی . اون
بش میل مسافه قطع ایدنجه ساحلك اوته طرفنده کلیتلی مقدارده
مجوسی بولوندیغی کوردی . تیمورلنك بونلری داغیتمق ایچون
آلتی بیك سواری تفریق ایله یولنه دوام ایتدی . یولده برچیبان
چیقاردی وبوندن پك راحتسز اولدی. فقط چیبان کچدی. قرق سکز
سفینه ایله برچوق مجوسی، تاتارلره هجوم ایچون غانژ نهری اوزرندن
کلدیلر . تاتارلر یوزه‌رك نهره آتلدیلر . مجوسیلری اوق یاغمورینه طوتدیلر .
حتی بعضیلری سفینه‌لره قدر کیده‌رك ایچلرینه کیردیلر . بولدقلری

[۱] ۲ جماذی الاول .

مجوسیلری اولدیردکدن صوکره مجوسی ایله دولو، محاربه‌یه حاضر دیکر اون سفینه‌یه هجوم ایچون قوللاندیلر . بو مجوسیلر مغلوب اولدیلر .

تیمورلنك نهایت توغلوق پوره مواصلت ایتدی [١]. اردوسندن بر قسمنك غانژ نهرنده قولای بر کچید بولدیغنی ، مبارك خان نامنده بر قوماندانك تحت اداره‌سنده بر چوق هندلی‌یه تصادف ایدیلدیکنی اوراده خبر آلدی . تیمورلنك بیك صاحب ایله غانژ نهرینی کچدی، دشمنلره دوغرو یورودی. بونلری صف حرب ترتیب ایتمش بر حالده بولدی . اون بیك سواری ایله بر مقدار پیاده‌دن ترکب ایدییورلردی و صوك درجه‌یه قدر مقاومته حاضرلانمش کورونیورلردی . یاننده پك آز عسکر بولنان تیمورلنك محاربه‌نك نتیجه‌سی حقنده پك متردد ایکن آقینه کیتمش مفرزه‌لر بردن بره عودت ایتدیلر . تام وقتنده یتیشن بو قوهٔ امدادیه تیمورلنکی آرتق دشمندن قورقمه‌یه‌جق بر حاله کتیردی . دشمن ، تیمورلنکك یانده‌کی عسکرك آنجق بویوك اردونك بر پیشداری اولدیغنی ظن ایله دهشت ایچنده قالدی . کیدوب اورمانلره صاقلاندیلر . اوراده تاتارلر بونلرك قسم اعظمنی اتلاف ایتدیلر .

تیمورلنك صوکره غانژ ساحلنده کائن قوپله بوغازی اوزرینه یورودی . اوراده طوپلانمش اولان بر چوق مجوسیلری پریشان

---

[١] ٤ جماذی الاول .

ایتدی . فقط غایت بویوك بر تهلکه‌یه‌معروض قالدی. اطرافنده آنجق یوز کشیلك بر قوهٔ محافظه وارکن باصقینه اوغرادی . محاربه‌نك جریان ایتدیکی موقعدن ایکی میل اوزاقده اولان بو بوغازده غایت کثیف اورمانلرده تحصن ایتمش برچوق مجوسی واردی . تیمورلنك بو کچیده یاقلاشدی، بوتون مجوسیلری محو ایله پك چوق غنائم آلدی . بر کونده اوچ محاربه یاپمشدی.

قوپله بوغازی بر طاغك اتکنده کائندر. آلتندن غانژ نهری کچر . اون بش میل یوقاریده طاشدن بر اینك واردرکه ادعا اولوندیغنه نظراً بو بویوك نهرك منبعی اوراده‌در . فقط نهرك چوق اوزاقلردن کلدیکی و تبت طاغلرندن چیقدیغی محققدر . او جوار اهالیسنك کافه‌سی بو اینکه قارشی بویوك بر حرمت کوستریرلر و دعا ایدرلن او طرفه دونرلر . تیمورلنك اونقطه‌یه قدر کیتدی ، اورایه چکیلمش اولان مجوسیلری‌ده امحا ایتدی.

عودتنده بوتون اردوسنی سوالك طاغی اوزرینه سوق ایتدی [۱] . بر چوق مجوسی ایله هندلینك بهروز اسمنده بر راجانك قومانداسی آلتنده اوراده طوپلانمش اولدقلرینی خبر آلمشدی . بونلرك هپسنی بوزدی ، صوکره یکه‌ری نام دیکرله ملیایوره کیتدی . ژائون نهرینی کچدی [۲]، سوالك و کوکه داغلرنده‌تحصن ایتمش اولان رایا راتانی مغلوب ایتدی. تیمورلنك

[۱] ۱٤ جماذی‌الاول .

[۲] ۷ » » .

هر طرفده كنديلريله محاربه ايتمك لازم كلن مجوسيلرله هنديلره تصادف ايدييوردي . بو سفر ايچون اوتوز كون لازم كلدي . برمدتدن بري استقلال ايچنده ياشايان متعدد رايالري تحت اطاعته آلدي . صكره ، جمو ولايتنه كيردي . اورادە كشمير حكمداري شاه اسكندرك كنديسنه عرض اطاعت ايچون يوله چيقمش اولديغني دويدي .

بو اثناده ، كوچوك جمو حكمداري مغلوب ، اسير و مملكتي تخريب ايديلدي . تيمورلنك ، عصيان ايتمش اولان لاهور حكمدارينيده تأديب ايتدكدن صوكره نهايت سمرقند يولني طوتدي . خلقك آلقيش آوازلري ايله استقبال ايديلدي[١]. تيمورلنك سمرقندده بويوك ومحتشم بر جامع ياپديردي . جامعك درت يوز سكسان ستوني واردي . قبه تماماً مرمر قاپلي ايدي وغايت يوكسك ايدي . قبه‌لرك كمرلرينه آيات كريمه حك ايديلمشدي . قاپي طونچدن ايدي . جامعك هر كوشه‌سنده بر مناره واردي .

بو قدر بويوك بر مظفريتدن صوكره تيمورلنك صلح وسكون ايچنده ثمرات غلبه‌دن مستفيد اولمق و يورغونلغني ديكلنديرمك لازم كليردي . فقط حرص جاهي اوكا چوق كيچمه‌دن سوريه طرفلرنده حرب وسيله‌سي احضار ايتدي . وقتيله هلاكو خانك اداره‌سي آلتنده بولنان ممالكي اشغال ايدن اوغلي ميرزا ميرانشاهك حركتي هركسي بيزار ايتمشدي . بو كنج شهزاده آتدن سقوط نتيجه‌سنده

---

[١] ٨٠١ سنه‌سي شعبانك ٢١ نده .

بر خستەلغه طوتولمش ، اخلاقی دکیشــمش ، پك ظالم بر آدم اولمشدی . اوفاق بر شــبهه اوزرینه قوماندانلری اعدامه محکوم ایدییوردی . بعضاً چیلغینجه وبی‌فائده مصرفلرله خزینــەیی توکەتیوردی . بعضاً عسکرلرینك باشنه کچرك موسمك سفره مساعد اولمادیغی بر زمانده اونلره جبری یورویش یاپدیریردی . تبریزده بر عصیان وقوعه کلدی . کورجیلر سلاحه صاریلدیلر ، کلوب آذربایجانی تخریب وتاتارلری مغلوب ایتدیلر . بوتون بو اغتشاشاتك مسببی اولان میران شاه هردرلو ذوق وصفا وسفاهتەده منهمك ایدی . کوستردیکی طرفدارلق ومداهنه دولاییسیلەمورخ نامنه لایق اولمایان بر مورخ [١] بو وقایعی بو شهزادەنك عقلندەوقوعه کان بوزوقلغه عطف ایدییور . عینی صورتده طرفکیر ، فقط تیمورلنکی ذمه مفتون دیکر بر مورخ [٢] ده میران شاهك پدرینك حرکاتندن اوتاندیغنی وعصیان فکرینی بسلەدیکنی سویلەیور . بو مورخك روایتنجه میران شاه باباسنه شو مکتوبی یازمشدر :

« یاشکزك پك ایلریلەمش اولماسی حسبیله آرتق بار حکومته تحمل وامور ادارەیه نظارت ایدەبیلەجك بر حالده دکلسکز . ایچکزده حسیات زهد و تقوا غالب ایســه بر جامعه چکیلەرك اوراده جناب رب العالمینه دعا ایله وقت کچیرمه‌کز وحلول اجل موعوده انتظار ایتمه‌کز مناسب اولور . ممالککزی اداره

---

[١] شرف الدین .

[٢] عربشاه .

ایده‌جك اولاد واحفادكز واردر . بر آز صوكره براقوب كیده‌جككز فتوحات عظیمه‌یه هوس ایده‌جك یرده عالم آخرتی دوشونكز . شداد حكومتنه مالك اولسه‌كزده ، غلبه وظفر سزی اوج اعلای شرفه اصعاد ایتسه‌ده : شو دنیانك بوتون ثروتلری خزینه‌لركزده طوپلانسه‌ده ، یاپدیغكز تخریبات بخت‌النصركیلره مساوی اولسه‌ده ، دائرهٔ حكم و نفوذكز بوتون دنیایی قاپلاسه و بوتون حكمدارلر آیاقلركزه قاپانسه‌ده نهایت بونلرك كافه‌سی بیته‌جك وصوك سرایكز مزار اولاجقدر . بر پاموق كوملك ، بر اثواب ، تمیز برصو وا كمك ، ایشته كلوب كچیجی بر آدمك آرزو ایده‌بیله‌جكی شیلر بونلردن عبارتدر . اوله‌جك بر آدم ایچون ایسه بونلر بیله چوقدر . »

تیمورلنك كندی موجودیتنك او حوالیده لازم اولدیغنه قناعت كتیردیكی ایچون محتاج اولدیغی استراحتی هیچ دوشونمدی . یوله‌چیقدی [۱] . نویان سلیمانشاه دها اول داورانمش ، همدانه اورادن تبریزه كیتمشدی . اوراده میران شاهی او قدر حسن اداره ایتمشدیكه پدرینی استقباله كیتمكه كندیسنی قاندیرمشدی . تیمورلنك میران شاهی باردانه قبول ایتدی . تبریزه قوماندانلر كوندردی . بونلر مصارفاتی تدقیق ایتدیلر . میران شاهی بوتون بومفرطانه حركاته سوق ایدن موسیقیشناسلری وسائر كیمسه‌لری قتل ایتدیردیلر . تیمورلنكده بالذات قاره باغه ایتدی . اوراده

[۱] ۸۰۲ سنه‌سی محرمنك ۸ نده .

میران شاه سراینك بوتون اکابری عرض احترامانه شتابان اولدیلر. ایچلرنده عصیان اتمش بعضیلری ده داخلدی. بونلر عفو ایدیلدیلر.

تیمورلنك بو حوالیده بولوندیغی صیراده کندیسنی علاقه‌دار ایدن بعض خبرلر آلدی. کندیسی طرفندن تخته چیقارلدیغی حالده صوکره عصیان ایتمش اولان تیمور قوتلوق اوغلان وفات ایتمشدی [١]. مصر سلطانی برقوق وفات ایتمش و بونك اوزرینه اوراده برچوق اغتشاشات ظهوره کلمشدی. چین ایمپراطورینك وفاتی ده بر طاقم محاربات داخلیه‌یه سببیت ویرمشدی. کاشغر خانی خضر خواجه اوغلان وفات ایلمش، عمر شیخك اوغلی میرزا اسکندر برادرو ایله موغولستانه کیرمشدی. بو کنج شهزاده کاشغره کیده‌رك اوراده‌کی اغتشاشاتدن بالاستفاده یارکند شهرینی دها سائر بعض شهرلری یغما ایتمشدی [٢]. برچوق اسیر آله‌رق آقصویه کوتورمشدی. آقصوی‌ده ضبط ایله‌مشدی. آقصو غایت مستحکمدی. بربریله مربوطیتی اولان اوچ حصاری واردی. بوتون جوار اهالیسی حرب زماننده اورایه چکیلیرلردی. تجارتی غایت یولنده ایدی. چین تجارلری امتعه‌لرینی بورایه کتیریرلردی. میرزا اسکندر هر طرفه آقینلر

---

[١] روسلر دها مؤخر وفات ایتدیکنی سویله‌یورلر.

[٢] صاریق قامش، کلاپین، علی کول، یارقورغان، چارداق، قیوق باغ ؛ دها صوکره آدجه ولایتی.

یاپدیردی [١] . بالذات خوتی ضبط ایتدی . شهر خلقی کندیسنه بر چوق هدایا تقدیم ایتدیلر . بوتون جوار مملکتی دولاشدی. فقط ، دشمنلردن بر چوغنك چکیلمش اولدیغی قاران غوتاق داغنه هجومه جسارت ایده‌مدی ، قیشی کاشغرده کچیردی .

بو اثناده تیمورلنك تکرار کورجستانه کیرمك تصورنده ایدی . اردوسنده هراون بیك نفردن اوچ کشی انتخاب ایتدی؛ ون کونلك یییه‌جك آلدی ، سیروس نهرینی کچدی . شروان حکمداری ابراهیم، شکی حکمداری سیدی احمد اوراده کندیسنه التحاق ایتدیلر . غایت صیق اورمانلر آراسندن توث کچیدندن کندیسنه یول آچدی. یکرمی کون دوام ایدن قاره رغماً کورجی مسکنلرینه قدر ایلریله‌دی، بونلری آقصو بوغازینه قدر تعقیب ایتدی. بوتون اوحوالی‌یی تخریب ایله‌یه‌رك برچوق اسیرا لدی. اهالی مسکراته پك مبتلا اولدیغی ایچون مبذول برصورتده بولونان باغلری یاقدی . بو کچیدلرده بر آی اوتوردقدن ، بوتون بو غازلری تمیزله‌دکدن واوراره چکیلمش اولان تکمیل ازناورلری [٢] تحت اطاعته آلدقدن صوکره دوام ایدن صوغوقلك شدتی ، یوللری قاپایان قارلرك کثرتی حسبیله سیروس ساحلنه عودته مجبور اولدی . عسکرلری بو سفرده ارزاقك آزلغندن پك مضطرب اولمشلر ، بارکیرلر

---

[١] صیفیه محلی اولان یای ایله قیش موقعی اولان قوزان ؛ دها صوکره طارم .

[٢] کورجی حکمدار ورؤساسنه بونام ویریلیر .

آغاج قابوغندن باشقه یه‌جك برشی بولامامشلردی . حكمدارلرك حرص جاهلرینك مشئوم نتیجه‌لری انسانلری بر چوق مصائبه ومهالكه معروض قیلار واونلری بدبخت یاپار . حالبوكه انسانلری مسعود یاپمق اوغورنده اوغراشان بر حكمدار اولسه نه اعلا اولوردی . عینی زمانده میرزا رستم ، بغدادده حكمران اولان سلطان احمد اوزرنده بعض موفقیات استحصال ایتدی .

قیشی قاره باغده كچیرن تیمورلنك ، بهار گلنجه عمومی بر مجلس طوپلادی . بونده كورجیلره قارشی حربه دوام ایتمكه قرار ویریلدی . تیمورلنكك اوقدر اهمیت ویرمه‌دیكی اسلامیت غیرتی بر وسیله تشكیل ایدییوردی . صوكرده‌ه نفوذ وحكومتنی كیتدكجه توسیع آرزوسنه تابع اولیوردی . تیمورلنك بوتون یوللری وقرارگاه قورابیله‌جك موقعلری تحقیق ایتدكدن صوكره ١٤٠٠ بر دیگ اوواسنده قرارگاه تأسیس ایتدی . ارزنجان حكمداری طهرتن بوراده كندیسنه عرض انقیاد ایتدی . تیمورلنك اوكا عثمانلیلرك حركاتنی غایت دقتله تعقیب ایتمه‌یی توصیه ایله كور - جستان حدودلرینه یاقلاشدی وقرال جورجیدن [١] بغداد حكمداری احمدك اوغلی طاهری كندیسنه یوللاماسنی طلب ایتدی . ایسته‌دیكی شی بو آرزوسنك رد ایدیلمه‌سی ایدی . فی الحقیقه بویله اولدی . تیمورلنك عصبی بر حدتله كورجیلرك اراضیسنه گیردی . هر طرفی تخریب ایتدی . عسكرلری أولری

[١] شرف الدین بوكا كركین نامنی ویرییور .

يقيورلر ، آغاجلری سوکیورلر، هرطرفی آتشه ویریورلردی. کورجیلر الك يوكسك طاغلره ، مغا ره لره الك قيمتدار اشيالريله التجا ايدييورلردی . فقط تاتارلرك چويكلكی ، جسورلغی اونلری تحصن ايتدكلری يرلردن چيقاريورردی . تيمورلنك عسكرلری صانديقلر اعمال ايدييورلر ، ايچلرينه بر قاچی بردن بينيورلر، بو صانديقلری مغاره لرله الك ياقين داغ تپه لرينه چكيورلر ، قايالر آراسنه اينيورلر، اللرنده قيليج مغاره قاپيلرنده كورونيورلر ، ايچری يه مواد مشتعله آتيورلردی . كورجيلرده عينی درجه ده شجاعتله كنديلرينی مدافعه ايدييورلرسه ده تفوق عددی قارشيسنده مغلوب اوليورلردی . بو صورتله كورجيلردن اون بشدن زياده قلعه ضبط ايديلدی . بر چوغی اسلاميتی قبول ايتديلر . امتناع ايدنلرك باشلری كسيلدی. پايتخت اولان تفليس تحت اطاعته آلندی . كليسالر ييقيلدی ياخود جامعه تحويل اولوندی ، قرال جورجی خالی داغلرده سرسريانه دولاشمغه باشلادی . او زمان كورجستانده متعدد كوچوك حكمدارلر بولونديغی جهتله تيمورلنك بو حواليلك بنده حكمران اولان جانی بيك اوزرينه يورومك فكريله تفليسی ترك ايتدی . جانی بيك تحصن ايتديكی حصاری ترك ايله عرض تسليميت ايتدی . جوار الكاره مختلف مفرزه لر داغيله رق تخريباتده بولونديلر . اردو سماوه قربنده بيل قلعه سنی محاصره و ضبط ايله درحال تخريب ايتدی . صوكره تيمورلنك بر داغ تپه سنده

كائن سریت قلعه‌سنه یورودی. ازناورلردن برچوغی بورایه چكیلمشدی. شجاعتلری هیچ بر شیئه یارامادی. تیمورلنكك هجوملرینه، ما كنه‌لرینه دایانه‌مادی.

تیمورلنك قرال جورجینك سوانیت شهرنده بولوندیغنه دائر شایع اولان بر خبر اوزرینه او شهره علی العجله یورودی. آغیرلقلرینی آرقه‌ده براقشدی. جاسوسلری واسطه‌سیله كیفیتدن خبردار اولان جورجی آنجاسلر نزدینه قاچمشدی. سوانیت ایلك هجومده ضبط ایدیلدی. جورجی كندی مملكتی ایچون بو قدر فنالغی دوقونان برحكمداری حمایه ایتمكدن نهایت بیقه‌رق صلح طلب ایتمك اوزره تیمورلنكه برسفیر كوندرمكه قراروبردی. عینی زمانده طاهری قوغدی. اوده عثمانلیلره التجا ایتدی. تیمورلنك جورجینك اظهار ایتدیكی نیتی حسن قبول ایله مملكتنی ترك ایتدی. دیگر بر كورجی حكمداری اولان ایوانك ممالكنی تخریبه كیتدی.

بورادن عودتنده تیمورلنك بعض آوروپا حكمدارلرینك سفیرلرینه تصادف ایتدی [۱]. بونلر مراداولك اوغلنی كتیرییورلر و عینی زمانده كندیسیله اتفاق یاپمق ایسته‌یورلردی. آوروپا حكمدارلرینك مقصدی استانبولی تهدید ایدن بایزیده هجوم ایچون تیمورلنكی تشویقدن عبارت اولدیغی آكلاشیلیور. تیمورلنك سفیرلری

---

[۱] اغلب احتماله كوره استانبول ایمپراطورینك سفیرلری ایدی. اونك اوغلی ذاتاً تیمورلنك سراینده بولونیوردی.

شرق عادتی بوجبنجه بویوك حرمتلرله قبول ایتدی . بو سفیرلر طربزون طریقیله عودت ایتدیلر . تیمورلنك آرتق عثمانلی ایمپراطورلغی ومصر سلطانی ایله حرب ایتمکه قرار ویرمشدی. ییلدیرم بایزید ، ایمپراطورلغنك حدودلرینی اسلافندن زیاده توسیع ایتدکدن وآیدین ، منتشا ، کرمیان ، قرەمان ولایتلرینی ضبط ایله سباست یاخود سیواس بکی قاره عثمانی [١] اسیر آلدقدن صوکره سیواسیده اله کچیرمش وفتوحاتی ملاطیەیە قدر تشمیل ایلەمشدی . ملاطیه چوقدن بری سوریه ملحقاتندن ایدی . ییلدیرم بایزید ملاطیەیە صاحب اولدقدن صوکره ارزنجان وارضروم امیری « طهرتن » ده مالکتنك قیدلریله برابر دیوانه کلمەسی امرینی ویرمشدی . طهرتن ایسه تیمورلنکك حمایەسی آلتنده اولدیغی ایچون درحال کندیسنی خبردار ایتدی . تیمورلنك بایزیده نصیحت وسرزنشلرله دولو برمکتوب یازدیردی. بایزید دنیایه منتظر اولدیغنه وکلمەیەجك اولورسه اردوسیله تبریزه وسلطانیەیه کیرەجکنه دائر جواب ویردی .

بوقدر مغرورانه برجواب تیمورلنکی پك قیزدیردی. درحال عثمانلیلرك اراضیسنه کیردی [٢] غایت مستحکم اولان سیواس شهرینی محاصره ایتدی. تیمورلنکك تقربی اوزرینه بایزیدك اردوسنك

---

[٢] قاضی برهان الدینك اوغلی. [قرا عثمان آق قیونلی عشیرتی رئیسی در قاضی برهان الدینك اوغلی دکلدر . ـ مکرمین.]

[٣] ٨٠٣ سنەسی محرمنك برنده .

اوغلی کیریشجی وتیمورطاش قوماندانسنده‌کی پیشداری آناطولی‌یه قاچدی. فقط تیمورلنك عساکری، قاپادوسیا قیصریه‌سنك اوته‌سنده بونلره یتیشدیلر وقیلیجدن کچیردلدن صوکره سیواس اوکنه عودت ایتدیلر. فوق‌العاده متانتلی اولان بو شهرك سورلری تاتمللردن تپه‌یه قدر کسمه طاشدن یاپلمشدی. شهرك شرق، جنوب وشمال طرفلری صو ایله دولو بر هندکله محاط ایدی. بو سببله سورلره هجوم اولونه‌مازدی. قلعه‌یه قوماندا ایدن مصطفی‌نك معیتنده درت بیك سواری واردی. تاتارلر بوتون شهره حاکم بوکسك بر موقع بنا ایده‌رك اوزرینه آتش صاچان ماکنه‌لرینی، منجیقنیلرینی یرلشدیردیلر و غرب طرفندن سورلری تخریب عملیه‌سنه باشلادیلر. اون سکز کون محاصره‌دن صوکره سورلر آتیلان طاشلرك وقونولان لغملرك تأثیریله تزلزله باشلامشدی. تیمورلنك بو سورلره دستك خدمتنی کورن قازیقلره آتش ویریلمه‌سنی امر ایتدی. اهالی برجلرك ییقلدیغنی کوره‌رك شهرك هجوم ایله ضبط ایدیلمه‌سندن قورقدقلری ایچون والی‌یی قوغدیلر وتیمورلنکك آیاقلرینه قاپاندیلر. اوده مرحمت ایتدی. فقط قسم اعظمی ارمنیلردن مرکب اولان قوهٔ محافظه‌نك اعدام ایدیلمه‌لرینی امر ایله‌دی. بو صورتله تقریباً درت بیك کشی‌یی جانلی جانلی چوقورلره آته‌رق اوستلرینه طوپراق اورتدیلر. بوتون خرستیانلر اسیر ایدیلدی. مسلمانلر بر مقدار پاره ویرمکه مجبور اولدیلر. صوکره تیمورلنك کیمسه‌یه دوقونمایه‌جغنه دائر ویردیکی سوزه رغماً شهری طوتوشدیردی.

ابن شحنه

شرف الدين

تيمورلنك ، سيواس محاصره‌سی ايله مشغول اولديغی صيراده آبلستان = البستان [١] حيدودلری بعض تاتار عسكرلرينه تجاوز ايتمش اولدقلری ايچون انتقام آلمغه قرار ويردی : بر مفرزه عسكرله ميرزا شاهی او حواليه كوندردی . توركمنلر داغلره چكيلديلر . آرقه‌لرندن تاتارلر تعقيب ايتديلر و صوكره بر طاقم غنائم ايله قرارگاهه دونديلر .

تيمورلنك صوكره ملاطيه‌يه هجوم ايله‌دی . ملاطيه شهری تسليم اولمقدن امتناع كوسترمشدی . تيمورلنك ملاطيه‌يی ضبط ايله كاختا حصارينه قدر بوتون اطرافی تخريب ايتديردی . بو سفردن صكره سوريه‌يه كيردی . او زمان سوريه ، مصر سلطانی فرجك تحت تابعيتنده ايدی . بو حكمدارك پدری وسلفی اولان بر قوق تيمورلنكك كندسنه يوللامش اولديغی بر سفيری قتل ايتديرمشدی . فرجك كنديسی ده يكی تاتار سفيرلرينه عينی معامله‌يی ياپمشدی . بناءً عليه تيمورلنك بويوك بر اردو ايله كيده‌رك بهسنی [٢] ، عينتاب ، حلب ، حمص ، حماه ، بعلبك شهرلرينی ضبط ايتدی [٣] . صوكره سوريه‌يی ترك ايله ارتق خاندانك الكاسنه كيردی وماردينی تحت محاصره‌يه آلدی . بورانك حاكمی ، تيمورلنك طرفندن موقعنه اصعاد ايدلمش اولمقله برابر تيمورلنكی

---

[١] بورايه اليوم ذوالقدريه الكاسی ديرلر .

[٢] ٨٠٣ سنه‌سی صفرينك يديسنده .

[٣] بونك تفصيلاتی مملوكلرك تاريخنده واردر .

استقبالدن استنکاف ایتمشدی . تاتار فاتحی شهرك آشاغی قسمنك تکمیل أولرینی یاقمقله اکتفا ایتدی. غایت یالچین برقایا اوزرنده کائن اولان قلعه‌یی ضبطه موفق اولامادی . تپه‌نك اوستنده بر اووا واردی . اوراده بوغدای یتیشیردی . قوهٔ محافظه‌یی اداره‌یه کافی صو نبعان ایدردی. تیمورلنك ماردیندن بعض مفرزه‌لر کوندره‌رك کورجستانه آقینلر یاپدیردی. کندیسی بغداد شهرینی ضبطه کیتدی [١] . ١٤٠١

تیمورلنك صوکره تبریزه کیتدی . یولده کوردلر کندیسنی ازعاج ایتدیلر. قوهٔ اصلیه‌دن آیریلان عسکرلری اتلاف ایدییورلردی. بایزیدك ارزنجانی آلدیغنه و شرق استقامتنده ایلریله‌دیکنه دائر آلدیغی خبرلر تیمورلنکی علی‌العجله میرزا شاه رخی اوراره امداده کوندرمکه مجبور ایتدی . فقط شاه رخ یولده بایزید طرفندن صلح تکلیفنه کلن طهرتنك یکننه تصادف ایدنجه دها ایلری یورومدی . طهرتن ، صلح موافقتنی استحصال ایچون تیمورلنکك نزدینه کیتدی . تیمورلنکی کورجستانه یکی بر سفر ایچون یولده بولدی . تیمورلنك طهرتنك رجاسی اوزرینه بایزیدك یاپدقلرینی اونوتمغه راضی اولدی و کورجستانه کیردی . قرال جورجی برچوق هدایا ایله برادرینی کوندردی و بوصورتله مملکتنی تهدید ایدن یکی تهلکه‌لری برطرف ایتدی . تیمورلنك

---

[١] ٨٠٣ سنه‌سی ذی‌القعده‌سنك ٢٧ سنده .

قيشى قاره‌باغده كچيردى [١] . اوردان كوندرديكى مفرزه‌لر بغداد سلطاننك مملكتلرينى و كوردستانى تخريب ايتديلر .

تيمورلنك اوراده بايزيدك توركمنلر حكمدارى قاره يوسفك التجاسنى قبول ايتديكنى خبر آلنجه حركاتندن دولايى مؤاخذه‌ده بولونمق اوزره بايزيده برسفير كوندردى واسكى برقانالى قازديرمقله مشغول اولدى . آراقس نهرينك صولرى بوقاناله دوليوردى . چوقدن برى قانال دولمشدى . برآى ايچنده اون فرسخ مسافه‌يه‌قدر قانالى حفر وتعمير ايتديلر . ايچنده بر كمى سيىر ايده‌بيله‌جك قدر درينلاشديرديلر . [٢] تيمورلنك بوكا نهر برلاس نامنى ويردى . كيريشه‌جكى محاربه تيمورلنكى انديشه‌يه دوشوريوردى . عثمانليلرك سطوتى و اردوسنك چوقدن برى معروض اولديغى يورغونلق، مملكتدن اوزاق بولونماسى عسكرلرينك حربى آرزو ايتمه‌يه‌جكلرى قورقوسنى ويريوردى . فى الحقيقه بوبيوك محاربه‌يه تشبث ايتمه‌ك ده بولونان قوماندانلر تيمورى بوتصوروندن واز كچيرمه‌يه ايچلرندن برينى مأمور ايتديلر . حتى نجومك بيله بوحربك تاتارلر ايچون اوغورلى اولمايه‌جغنى سويله‌ديكنى بيلديرديلر . تيمورلنك بر منجم جلب ايتدى . بو ، بالعكس حربك نتيجه‌سى ايى ظهور
١٤٠٢ ايده‌جكنى ادعا ايتدى . صوكره تيمورلنك قيش قراركاهنى براقدى . مع مافيه كماخ قلعه‌سنى ترك ايدرسه حرب ايتمه‌يه‌جكنه دائر

[١] ٨٠٤ سنه‌سى ربيع الآخرينك ٢٢ سنده .

[٢] قانالك باشلاديغى يره سورقابيل، آراقس نهرينه ملاقى اولديغى نقطه‌يه كوشك چنجيشى ديرلر .

خبر کوندردی . تیمورلنك اثنای راهده طرطوم نامنده بر قلعه‌یی ضبط ایتدی . بورایه چکیلمش اولان بعض کورجیلر جوارلره آقین یاپمقدن کری قالمایورلردی . صوکره، ارزنجاندن آز بر مسافه‌ده کائن کماخ حصارینه کیتدی . بو یالچین بر تپه اوزرنده بنا ایدیلمشدی. درحال محاصره ایتدی. ایپ مردیوه‌نلرله قلعه‌یه طیرماندیلر. ایچنده کیلرك مقاومتنه رغماً قلعه ضبط اولندی. صوکره بایزیدك جوابی کلدی . بوده اولکیلر کبی پك مغرورانه ومتعظمانه ایدی . تیمورلنك سیواس اوواسنده اردوسنه رسم کچید یاپدیردی. جوارده کائن هاروك حصارینی ده ضبط ایتدی.

تاتار اردوسی سیواس جوارنده بولوندیغی صیراده بایزیدك کلیتلی بر عسکر ایله توقاته واصل اولدیغی وقیزیل ایرماق کچیدینی طوتدیغی خبری کلدی. بو حوادث تیمورلنکی آناطولینك جنوبی طریقنی طوتمه‌یه وقاپادوسیا قطعه‌سنده‌کی قیصریه‌یه کیتمکه مجبور ایتدی . اوراده بر مدت اوتوردی ، تارلالردن قالدیرلمامش بوتون محصولاتی اردوسنك احتیاجاتی ایچون آلدی . صوکره آنقره اوزرینه یورومکه باشلادی .

قیرشهره واصل اولدیغی زمان بایزید اردوسنك کورولمکه باشلامش اولدیغنی خبر ویردیلر. تیمورلنك اردوکاهنك اطرافنه هندك قازدیرارق قالقانلر وسپرلر ایله تحکیم ایتدیردی. صوکره آقینجیلر کوندردی . بونلر بایزیدك سواریلرینی باصدیلر وقیلیجدن کچیردیلر . تیمورلنك آنقره‌یه یاقلاشدی. اردوسیله

آنقره اوکنده قرارکاه تأسیس ایتدی . آنقره‌یی ضبط ایتمك اوزره ایکن کشف مفرزه‌لری کله‌رك بایزیدك دمدار فرقه‌سنی باصمق اوزره علی العجله کلمکده اولدیغنی اخبار ایتدیلر . تیمورلنك علی العجله محاصره‌یی رفع ایتدی . عثمانلیلرك یانندن کچه‌جکلردی . بر چشمه‌نك صوینی زهرله‌دکدن صوکره چکیلدی . مقصدی اوزون بر سیر ایله عثمانلیلری یورمقدی . نهایت محاربه‌یه حاضرلاندی . احتیاط عسکرینك باشنه کچدی . هندستاندن کتیردیکی متعدد فیللرله جبهه‌سنی تقویه ایتدی . فیللرك اوزرنده قلعه‌لر واچنده تیرانداز لر واردی . غره‌ژوا آتشی آتان عسکرلرده بو قلعه‌لرده بولونیورلردی . عثمانلیلرده صف حرب اوزره دیزیلدیلر . بو بویوك کونك عاقبتی نه اولدیغی معلومدر . بایزید مغلوب اولدی ، اسیر دوشدی . اللری باغلی تاتار فاتحنك اوکنه کوتورولدی . تیمورلنك اللرینی چوزدیردی ، محتشم بر خلعت هدیه ایتدی ، کندیسنی خصوصی بر چادیرده اوتورتدی .

بو بویوك مظفریتدن صوکره تیمورلنك آنقره‌یه صاحب اولدی . بروسه‌یه ، قونیه‌یه . آقشهره ، قاره‌حصاره ، اولایایه ، ساتالیایه دوغرو هرطرفه مفرزه‌لر کوندردی ، بومظفریتك بر تاریخنی یاپدیردی . بواثری تیمور ایمپراطورلغنك هرولایتنه توزیع ایتدیلر . تیمورلنك آلتی کونده سیوریحصاره صوکره کوتاهیه‌یه کیتدی . اوراده بر آی قالدی . احراز ایتدیکی مظفریتدن دولایی اوراده بوتون سراینه بویوك شنلکلر یاپدیردی .

میرزا محمد سلطان اوتوز بیك سواری ایله بروسه‌یه کیتمك ایچون صوڭ درجه‌ده استعجال کوستردی . فقط بایزیدك اوغلی سلیمان چلبی بویله بر هجوم احتمالنی دوشونه‌رك عثمانلی ایمپراطورلغنك پایتختنده‌کی بوتون ثروتلری قالدیرمشدی . اهالی ده بوتون اموالاریله کشیش داغنه چکیلمشلردی . مع مافیه ایچلرندن بعضیلری طوتولدی .

یکیشهرده بر أوه صاقلانمش اولان بایزیدك زوجه‌سیله ایکی کریمه‌سی وبغداد سلطانی احمدك کریمه‌سی اله کچیریلدی . تورکمن قاره یوسف حلبه اورادنده عربستان چولنه قاچمشدی. بروسه‌ده برچوق غنائم بولوندی وضبط ایدیلدی . أولره آتش ویریلدی . تاتارلر ازنیقه قدر ودکیز کنارینه قدر ایلریله‌دیلر . راست کلدکلرینی یغما وقتل ایدییورلردی . سلیمان چلبی‌یی اله کچیرمك ایسته‌یورلردی . فقط او آوروپایه قاچمشدی .

میرزا سلطان حسین دیکر طرفه، آناطولینك جنوبی قسملرینه آقین یاپه‌رق آقشهری ، قاره حصاری ضبط ایتدی . اهالیدن بر فدیهٔ نجات ایستدی . کندیسی قونیه‌ده توقف ایتدی . مفرزه‌لری آیدین الکاسنی تخریبه کیتدیلر .

تیمورلنك بایزیده بویوك بر حلم ایله معامله ایتدی . اونی تسلیه ایچون لنندیسنه آناطولی حکومتنی توجیه ایلدی. مع مافیه اسارتدن آزاد ایتمدی . مصر سلطاننه‌ده خبر کوندره‌رك [١]

---

[١] بو وظیفه ایله مأمور اولان سفیر ٨٠٥ سنه‌سی ربیع الاولنك برنده حرکت ایتمشدر .

عرض انقیاد ایتمه‌سنی وبوتون ممالکنده کندی نامنه خطبه اوقوتماسنی طلب ایتدی. استانبول ایمپراطورندن ویرکوایسته‌دی. ایمپراطور سفیرلر کوندره‌رك بو تکلیفه موافقت کوستریر کبی اولدی .

چغتای یمپراطوری عنوانی طاشییان وآقینه حیقمش اولان سلطان محمود بو سفرده وفات ایتدی . تیمورلنك بو ولایتلرده قیشلامق ترتیباتنی آلدیغی صیراده ازمیر شهرینك زنکینلکنی ومستحکملکنی خبر آلدی . بر چوق آوروپالی تجارت ایچون بو شهره کلیورلردی . تیمورلنك بویوك غنائم الده ایتمك امید ایلدیکی بویله برشهری ضبط ایتمك قرارینی ویرمکده کجیکمه‌دی. ازمیر رومللرك النده ایدی. بوتون عسکرلرینی طوپلایه‌رق ازمیر پیشکاهنه واردی [١] . قره طرفندن ازمیره هجوم ایله متعدد ماکنه‌لر قوردیردی . بونلرله غره‌ژوا آتشی دولو مرمیلر آتیوردی . قوماندانلرندن شاه ملك نامنده بری صویك ایچنده متعدد اسکله‌لر یاپدیردی . بونلرك اوزرینه تخته‌لر قویدی وبو صورتله قلعه‌نك دکیز ایله ارتباطنی کسدی. محصورینده اوقلر ونفت ایله‌دولوقابلر، غره‌ژواآتشلری ودخمه حالنده اوقلر، طاشلر آتمقدن خالی قالمایورلردی . فقط مهاجملرك ماکنه‌لری قلعه‌ده بویوك بر کدیك آچدیغی جهتله تاتارلر ازمیره کیردیلر . اهالیدن راست کلدکلرینی اولدوردیلر.

---

[١] ٨٠٥ سنه‌سی جماذی‌الاولنك ٦ نجی جمعه کونی .

أولر وقلعه خاك ايله يكسان ايديلدى . انقاض دكيزه آتيلدى . قلعه‌يه امدادٔ ايچون آوروپادن كلن كميلر كنديلرينه آتيلان روم كله‌لرندن و كوردكلرى خرابيدن فلاكتى آ كلاديلر . تيمورلنك بو سفر ايچون اون بش كون صرف ايتمشدى . حالبوكه بايزيد ازميرى يدى سنه محاصره‌ده طوتمشدى .

تيمورلنك ازميره صاحب اولدقدن صوكره ، بايزيدك اوغلى سليمان چلبى تماميله عرض انقياد ايده‌جكنى تأمين ايچون كنديسنه سفيرلر كوندردى . بو سورتله ايصره ياقه ياخود آوروپا قطعه‌سنده‌كى توركيه حكومتنده قالدى . بايزيدك ديكر اوغلى عيسا چلبينك سفيرى‌ده كذلك حسن قبول ايديلدى . صوكره تيمورلنك ميرزا محمد سلطانى ازمير نورفزنده فوچه قلعه‌سنه هجومه كوندردى . برچوق خرستيان بورايه چكيلمشلردى . فوچه قلعه‌سى عرض تسليميت ايتدى . طلب اولونان ويركويى تأديه ايتديكى جهتله تاتارلردن قورتولدى .

تيمورلنك ازميرى ترك ايدركن ساقيز آطه‌سنده حكمران اولان ذات طرفندن [۱] بر مأمور مخصوص كلدى . بو سفير متبوعنك تيمورلنكه عرض اطاعت ايتديكنى تبليغه كليور وويركو ويرمك تكليفنده بولونيوردى . تيمورلنك اثناى راهده اولوغ بورلغى [اولو بورلو؟] صوكره ، فلك آباد كولى كنارنده حميدايلى ولايتنده كائن اكرديرى و بو كول اوزرنده بر آطه‌ده كائن اسبينى ضبط ايتدى .

---

[۱] شرف الدين بوكا سوبا نامنى ويريور .

۱۴۰۳ آقشهره واصل اولدیغی زمان بایزید خسته‌لاندی و فجئةً وفات ایتدی [۱]. تیمورلنک، اوغلی موسا چلبی‌یه برچوق هدیه‌لر ویره‌رک پدرینک نعشنی بروسه‌یه نقله مأمور ایله‌دی. صوکره، خسته اولان طورونی میرزا محمد سلطانی کورمک ایچون آقشهردن چیقدی. یولده طورغود قبیله‌سنه منسوب تورکمنلری بوزدی. بونلرک رئیسلری خضر بک ایله ابراهیم عصیان و برطاغده تحصن ایتمشلردی. تیمورلنک قاره حصاره واصل اولدیغی زمان طوروتی حالت نزعده بولدی. وفاتی کندیسنی پک متأثر ایتدی. بوتون سرای ماتم طوتدی. عینی زمانده مصر سلطانی طرفندن سفیرلر کله‌رک هدیه‌لر تقدیم ایتدیلر ومتبوعلرینک عرض انقیاد ایتدیکنی بیلدیردیلر. تیمورلنک اوزمان قاره تاتارلرک نزدنده ایدی. هلاکو خان وقتیله بونلری تاتارستاندن کتیرمشدی. صوکره اناطولی وسوریه حدودلرینه یوللایه‌رق یانندن اوزاقلاشدیرمشدی. ابوسعیدک وفاتندن صوکره بوتاتارلر تورکلرک خدمتنه کیرمشلردی. هیچ بر ویرلو ویرمدکلری جهتله غایت کسب قوت ایتمشلردی. مقدارلری تقریباً قرق بیک عائله‌یه بالغ اولیوردی. بونلری تورکستانه یوللامق نیتنده بولونان تیمورلنک اطرافلرینی عسکرلریله چویردی، اردوسنه آلدی. آماسیه، سیواس وقیصریه جوارلرینه یایلمشلردی.

تیمورلنک بوسفردن صوکره تکرار شرق یولنی طوتدی.

[۱] ۸۰۵ سنه‌سی شعبانینک ۱۴ نجی پنجشنبه کونی.

کورجستانه کیرمك ایچون یکی وسیله‌لر بولدی . قرال جورجی وعدی موجبنجه سرایه کلمه‌مشدی . بناءً علیه تیمورلنك منکول طرفلرینه کیتدی . اوراده ماردین حاکمی عیسا کندیسنه عرض احترامات ایتدی . شمدی‌یه قدر تیمورلنکك حضورینه چیقمغه جسارت ایده‌مه‌مشدی . برچوق سنه‌نك متراکم ویرکولریله قیمتدار هدیه‌لر کتیریوردی . کورجستان حکمدارلرندن آق بوغانك اوغلی ایوان ایله جورجینك برادری کوستندیل ده کلدی . تیمورلنك قارصه واصل اولدیغی زمان میرزا ابوبکره بغدادك وبوتون جوار ممالکك اداره‌سنی ویردی وبغداد شهرینی تکرار بنا ایتمکه مأمور ایله‌دی .

کورجستان قرالی تیمورلنکك کندی اراضیسنه کیرمش اولدیغنی خبر آلیر آلماز تاتار حکمدارینی تسکین ایچون سفیرلر کوندردی . فقط سوزلرینی دیکله‌نه‌مدی . سرایه بالذات کلمه‌سی ایچون امر کیتدی . تیمورلنك کرتین قلعه‌سنه یاقلاشه‌رق محاصره ایتدی . بوقلعه مرتفع ، دیك ، یالچین برداغ تپه‌سنده ایدی . اطرافنده درین اوچوروملر واردی . جنوب طرفنده‌کی برقایا قلعه‌دن دها مرتفع ایدی . بوقایایه آنجق مردیوەن ویا ایپ ایله چیقیلابیلیردی . دولامباجلی . غایت دار واوچوروملرله محاط بولدن داغه چیقمق قابلدی . کورجیلر هرطرفی تحکیم ایده‌رك بوقاریده اولر یاپمشلر ، صهرنجلر قازمشلردی . قرال نامنده‌کی رئیسلری اولدقجه چوق برقوه محافظه‌یه قوماندا ایدیوردی .

بو قلعه‌نك محاصره‌سنه تشبث ایدیلمه‌سی مشکل کورونیوردی . بر دشمن مملکتی اورته‌سنده اوزون مدت ایچون ذخیره‌یه وحتی صویه مالك اولمق ایجاب ایدیوردی . فقط الك بیوك مانعه‌لری اقتحام ایتمکه آلیشمش اولان تیمورلنك مأیوس اولمادی [١] . اهالی بر طاقم هدیه‌لر ویره‌رك تیمورلنکی اوزاقلاشدیرمق ایسته‌دیلر . تیمورلنکك هجوم نیتندن فارغ اولمادیغنی کورنجه آنجق اوزمان مدافعه‌یه ، مدهش صورتده اوق وطاش یاغدیرمغه باشلادیلر . تاتارلر ، ایچنه‌قوهٔ محافظه‌قویمق فکریله متعدد کوچوك قله‌لر یاپدیلر . قیشی اوراده کچیرمك احتمالنی دوشونیورلردی . صوکره آلتلرینی ، ماکنه‌لرینی قوردیلر . شاتویه حاکم مرتفع صحنه‌لر بنا ایتدیلر . کیجه‌لین بر مکریت غایت یوکسك بر قایانك اوزرینه چیقمق چاره‌سنی بولدی . ایپلرله طیرمانمق سایه‌سنده قایانك اوزرینه اللی کیشی چیقابیلدی . بو قایادن قلعه‌یه دار بریول واردی . یولدن آنجق یان‌یانه اوچ کیشی کچه‌بیلیردی . ایلری یورومك جسارتنی کوستره‌نلرك پیشدارلری تلف اولدی . نهایت بعضیلری قلعه‌نك قاپیسنه قدر ایلریله‌دیلر . شدتله بر مجادله‌دن صوکره قاپی‌یی قیردیلر . محصورین چاره قالمادیغنی کورنجه امان دیله‌دیلر . بوتون رؤسا توقیف ، قلعه ضبط اولوندی [٢] .

---

[١] ٨٠٦ سنه‌سی محرمنك ١٤ نده محاصره ایتدی .

[٢] ٢٣ محرمده .

تیمورلنك آبخاسلر مملکتنه مفرزه‌لر کوندردی. عسکرلری کندیلرینه یول آچمق ایچون آغاجلری کسمك مجبوریتنده قالدیلر. تیمورلنك ده بالذات کورجستان ایچریلرینه کیردی ، یدی یوز کوی وقصبه یغما ایتدی . خرستیانلرك مناسترلرینی ییقدی ، مرمردن وکسمه طاشدن معمول متعدد کلیسالری خراب ایله‌دی. کورجیلر اك یوکسك داغلرده مغاره‌لره وقایالره قاچمشلردی . مع مافیه بوراده‌ده تاتارلردن قورتولامادیلر . چونکه تاتارلر صاندقه کیریورلر ، ایپلرله صاندقلری قایا تپه‌لرینه چکیورلردی . بو صورتله کورجیلری تعقیب ایتمکده ایدیلر . کورجستان قرالی جورجی بوتون مملکتنك خراب اولدیغنی کوره‌رك تیمورلنکدن صلح استرحام ایتدی . تیمورلنك بیك ناز ایله بوکا راضی اولدی . تفلیسده ایکی کون قالدقدن صوکره قاره باغه کیتدی . بیلقان شهرینك یکیدن انشاسیله مشغول اولدی . صوکره قیشی قاره‌باغده کچیردی. جوار حکمدارلرك کافه‌سی کیلان حکمدارلری مستثنا اولمق اوزره ، بورایه کلدیلر . بوندن دولایی تیمورلنك میرزا شاه رخك قوماندا‌سی آلتنده کیلانه عسکر سوق ایتمکه قرارویردی . تاتارلرك تقربی بوحکمدارلری دائرهٔ اطاعته ادخال ایتدی . بوتون قبیله‌لر عرض تسلیمیت ایتدیلر . نهایت، تیمورلنك غرب مملکتلرنده یدی سنه قالدقدن
۱٤۰٤ صوکره سمرقنده دونمکه حاضرلاندی [۱] . وقتیله هلا کو

[۱] قاره‌باغدن ۸۰٦ سنه‌سی رمضاننك ۱٤ نده حرکت ایتدی .

ایمپراطورلغنی ترکیب ایتمش اولان الکالرك کافه‌سنه برر والی تعیین ایتدی .

تیمورلنك بر مدت اول میرزا رستم ایله نویان سلیمان شاهی ری طرفنه کوندرمشدی. اوراده اسکندر شیخ عصیان ایتمش، فیروزکوه حصارینی تحکیم ایده‌رك بوتون عائله‌سنی قلعه‌یه طوپلامشدی. صوکره کندیسی رستمدار داغلرینه واورمانلرینه چکیلمشدی . تاتارلر بو الکایه یاقلاشدیلر . نور قلعه‌سنی آلدیلر . اسکندرك دشمنی اولوب اوراده کندیلرینی بولمغه‌کلن کیومرثی توقیف ایتدیلر . اسکندرله اوزلاشمق ایسته‌دکلرینی اثبات ایچون بونی اسکندره کوندردیلر . فقط بو ایکی امیر تاتارلره قارشی برلشدیلر ، مخاصماته قالقدیلر . کیفیت تیمورلنکه بیلدیرلدی . اوده درحال یوله چیقدی ، فیروزکوه پیشکاهنه کله‌رك قلعه‌یی محاصره ایتدی [۱]. بر قاچ هجومدن صوکره قلعه تسلیم اولدی . تیمورلنك اسکندرك اوزرینه یورودی . عینی زمانده قوماندانلردن بعضیلرینی ، دامغان جوارنده عصیان ایتمش اولان قاره تاتارلره قارشی سوق ایتدی . قاره تاتارلری بحر خزر ساحلنه قدر تعقیب ایتدیلر. اوراده ایچلرندن اون بیکدن فضله‌سی اتلاف اولوندی ، متباقیسی اسیر آلندی .

تیمورلنك جلاو داغنه دوغرو یورودی . اسکندر بوراسنی ترکه مجبور اولدی . اسکندرك تعقیبنده دوام ایدیلدی . بعض

---

[۱] ۹ ذی‌القعده .

آقینجیلر اسکندری بحرخزره جوار اورمانلرده معیتنده ایکی یوز کشی ایله بولدیلر . فقط غایت جسارتله مدافعه‌ده بولوندیغی جهتله اله کچیریله‌مدی. حتی میرزا سلطان‌حسینه قارشی‌شدتلی بر هجوم یاپدی . بوندن صوکره ینه قاچدی. کیلان اورمانلرینه کیردی . اوراده پیشنی براقمغه مجبور اولدیلر .

تیمورلنك سمرقندده کیتدی [۱]. پایتختدن اوزون مدتدن بری اوزاقلاشمشدی . سمرقندده بولوندیغی مدتجه اکلنجه‌لر وشنلکلردن باشقه برشیله مشغول اولمادی. متعدد حکمدارلرك سفیرلرینی قبول ایتدی. بالخاصه قاستیل قرالی کندیسنه زنکین هدیه‌لر کوندرمشدی . بومیانده خالیلرده واردی . خالیلرك رسملری برعجم مؤرخه نظراً اوقدر اینجه یاپیلمشدی‌که وقتیله رسام مانی [۲] نك آرتن لوحه‌لری اوزرینه یاپمش اولدیغی رسملرله مقایسه ایدیلسه ایدی مانی حجابندن یرلره کچه‌جك وآثاری پك چیرکین کورونه‌جکدی. تیمورلنك، باغ شمال دنیلن سرایك جنوبنده محتشم بر سرای یاپدیردی. هر کسمکده پك ماهر اولان وسوریه‌دن کتیریلن عمله‌یی انشا آتده قوللاندی . بو عمله موزاییق وقاقه ایشلر اعمالنده‌ده پك صاحب اختصاص ایدیلر. مختلف رنکده طاشلرله دیوارلره ودوشه‌مه‌لره آبنوس وفیل دیشی اوزرینه یاپیلان قاقه‌لره مشابه قاقه‌لر یاپیورلردی .

---

[۱] ۸۰۷ سنه‌سی محرمنده .

[۲] بوراده موضوع بحث اولان مانی ، مانیکه‌ئیزم = مانیجیلك مؤسسیدر . شرقك اك مشهور رسامی اولمقله معروفدر .

ایمپراطورلغنك پایتختنه عودت ایتدیکی زمان بوتون آسیانی ید ضبطنه آلمق وبالخاصه جنکیز خان عائله‌سنك طرد ایدیلمش اولدیغی چین الکاسیله حرب ایتمك تصورینه دوشن تیمورلنك بو بیوك تصور حقنده مذاکراتده بولونمق اوزره بر قورولتای طوپلادی . مجلسك انعقادی مناسبتیله بر طاقم محتشم شنلکلر یاپیلدی . تیمورك چوجوقلرندن بعضیلری اولندیرلدی. صوکره تیمورلنك مجلسده بیوك بر نطق ایراد ایتدی وچینه هجوم ایتمه‌نك نه قدر لازم اولدیغنی کوستردی . بوتون رؤسا ، بوکا راضی اولدیلر . صوکره عسکرك مقداری کمال صحتله تعداد ایدیلدی ، بولوکلر تزیید اولوندی . ایکی یوز بیك کشیدن مرکب براردو وجوده کتیریلدی. تیمورلنك ، طاشکندك اداره‌سنی آرغون شاهه تودیع ایتدکدن صوکره چین سفرینه چیقدی[۱]. آقسولاته کیتدی. بوزلر اوزرندن سیحون نهرینی کچدی. اوتراره واصل اولدی[۲]. ۱٤۰٥
اوراده شدتلی بر حمایه طوتولدی واکتساب عافیت امیدینی غائب ایتدی . طورونی پیر محمد جهانکیری لندیسنه خلف اولمق اوزره کوستردی وبر مدت صکره ، یتمش بر یاشنده وفات ایتدی [۳] .

---

[۱] ۸۰۷ سنه‌سی جماذی‌الاولنك ۲۳ نده

[۲] ۸۰۷ سنه‌سی رجبنك ۱۲ سنده .

[۳] ۱۷ شعبان . جلالی تقویمنك ۳۲٦ نجی سنه‌سنك اسفندماز آینك ۱٤ نده .

اوتوز آلتی سنه حکومت سورمشدی [۱] .

بر مورخ [۲] تیمورلنکی بزه شو صورتله تصویر ایدییور : تیمورلنك اوزون بویلی ، یوکسك آلنلی ، بویوك باشلی ، بیاض وقرمزی رنکلی ، اوزون صاقاللی ایدی . چولاق وصاغ آیاغی طوپال ایدی . سسی مبذول ونافذ یدی . بیوك بر متانت فکریه‌یه، لایتزلزل بر اعتماد نفسه مالکدی . اولومدن قورقمازدی ، یالاندن نفرت ایدر ، حقیقتی سوردی . اویله بر اعتدال روحی‌یه مالکدی که نه موفقیتده ، نه فلاکتده کندیسی شاشیرمازدی . قونوشورکن ، لطیفه ایدیله‌سندن ، ظلمدن بحث اولونماسندن خوشلانمازدی . جسور آدملری تقدیر ایدردی . فعال ، متیقظ ، یورولماز ، کوربوز ایدی . سلیم بر محاکمه‌سی واردی . کندیسندن کیزلنمك ایسته‌نن شیلری آکلاردی . ارباب ادب وصنعته بالخاصه حرمت کوستریردی . ممالکی داخلنده جریان ایدن احوالدن تماميله خبردار ایدی . مقصدینی کتم ایدر ، حدید مشرب وحریص جاه ایدی . مهرنده حقیقت، سلامت (النجات فی الصدق ؟) کلمه‌لری محکوك

---

[۱] درت اوغلی اولمشدی : (۱) ـ غیاث الدین جهانکیر که کندیسندن اول وفات ایتمش ومحمد، پیرمحمد جهانکیر نامنده ایکی چوجوق براقمشدی. (۲) ـ معز الدین عمرشیخ که پدرندن اول وفات ایتمش، پیر محمد، رستم، اسکندر ، احمد وبایقرا نامنده بش چوجق براقمشدر. (۳) ـ میرانشاه. بونك ده بش اوغلی اولمشدر : ابوبکر، عمر، خلیل، نام ایجال دیکرله محمد یاخود محمود ، سیورغتمش . (٤) ـ شاهرخ . چوجوقلری آشاغیده کوروله‌جکدر .

[۲] عربشاه .

ایدی . ضرب ایتدیکی مسکوکاتده شو صورتله موضوع اوچ
خلقه کورولور : ∴

شمس الدین

تیمورلنك وفات ایدنجه ، اوزاقده بولونان اوغوللرینه وبالخاصه
طاشکندده بولونان خلیل سلطان ایله کندیسنه خلف اوله جق
پیر محمده خبرلر کوندریلدی . تیمورلنك ایله برابر اوترارده بولنانلر
نعشنی سمرقنده نقل ایچون آبنوس بر تابوت ایچنه قویدیلر .
ایلك تأثرات براز کسب سکون ایدنجه قوماندانلر چین سفرینه
دوام ایدوب ایتمه مك مسئله سنی قونوشدیلر . تیمورلنکك وفاتی
کیزلی طوتمه یی ایستیورلردی ، چینلیلرله قالموقلرك بوندن
خبر آلامانجه چارچابق عرض انقیاد ایده جکلرینی امید ایدیلیو-
ردی . بونك اوزرینه بوتون اردونك تیمورلنکك طورونی
ابراهیم سلطان قوماندا سنده طاشکندده خلیل سلطانك نزدینه
کیتمه سی قرار کیر اولدی . خلیل سلطان اوزمان یکرمی بر یاشنده
ایدی . بوتون سفر اثناسنده خلیل سلطان ایمپراطور نامنی
آلاجقدی ، برمجلس نیابت تعیین اولوناجقدی . چیندن عودتده
تیمورلنکك وصیتنامه سی اجرا ایدیله جکدی . فقط اردونك
برقسمنه قوماندا ایدن تیمورك طورونی میرزا سلطان حسین سمر-
قندی باصمق اوزره بیك کشی ایله آیریله رق بو تصوراتك
اجراسنه مانع اولدی . میرزا سلطان حسینك سمرقنده کیرمه سنه
مانع اوله جق تدابیر اتخاذ ایدیلدکدن صوکره طاشکندده بولونان
خلیل سلطان احوالدن خبردار ایدیلدی . ایشلری تسویه ایچون

عمومی بر مجلس عقدینه قرار ویریلدی. ابراهیم سلطانك عصیانی.
بوتون اردویی سمرقندك امدادینه کیتمك اضطرارنده براقدی.
بو اثناده، خلیل سلطان ایله طاشکندده بولونان نویانلر احوالدن
قورقەرق اردونك قسم متباقیسنك نصیحتنی دیکلەمکسزین
خلیل سلطانی اتفاق آرا ایله تخته چیقاردیلر . بو خبر شایع
اولونجه هرطرفده اغتشاشات ظهور ایتدی. ایلری کلنلرك پك
چوغی بو حرکتك علیهنده بولوندیلر. تیمورلنکك وصیتنامەسنه
رعایت ایدیلمەسی فکرنده ایدیلر . مختلف فرقەلر تشکل ایتدی.
تیمورلنکك طورونی اولوغ بك بر اردو ایله سمرقند اوزرینه
یورودی. ابراهیم سلطان دەمعیتندەکی عسکرله ایلریله‌دی. هرایکیسی‌ده
پایتختی الەکچیرمك نیتنده ایدیلر. فقط سمرقند والیسی آرغون
شاه خلیل سلطانك تشویقاتنه مغلوب اولەرق قاپیلری قاپاتدی.
اونك بو ممانعتی خلیل سلطان علیهنده بولونانلری شاشیرتدی.

یوجه اور، خلیل سلطانك حکمدارلغنه ایلك موافقت
ایدنلردن بری اولمقله برابر نویان برندق خلیل علیهنده بروضعیت
آلنجه دها باشقەلری‌ده کندیسنه امتثال ایتدیلر، آرالرنده بر
معاهده یاپدیلر . بونلر تیمورلنکك وصیتنامەسنی اجرا ایتمەیی
یمین ایله تعهد ایدیورلردی . خلیل سلطان‌ده دها مساعد بر
زمانه انتظاراً بوکا موافقته مجبور اولدی . صوکره تیمورلنکك،
میرزالرك و اردوده‌کی نویانلرك بوتون بارکیرلرینی، قاطیرلرینی
ودوەلرینی ضبط ایله کندیسنه بالخاصه مربوط اولان عراق

عسا کری رؤساسنه توزیع ایتدی . اونلرك باشنه کچدی ، سمر قند یولنی طوتدی. نویان برندق ایله صاغ جناح عسا کرینی ایلریدن کوندردی. بونلر دوبالردن مرکب بر کوپرو اوزرندن سیحون نهرینی کچه جکلردی . فقط خلیل سلطانك کیزلی دشمنلری نهرك اوته طرفنه کچر کچمز کوپرویی بوزدیلر ، بوتون پارچه لرینی داغیتدیلر . خلیل سلطان کوپرویی تعمیر ایتدیردرك ایرته سی لون نهری کچدی. برندق سمرقنده کیتمك فکرنده ایدی . فقط یولده حکومتك خلیل سلطانه مربوط اولدیغنی اوکرهنجه شاشیردی . حالندن رنك ویرمه مك یولنی طوتدی . تکرار خلیل سلطانك یانه کله رك اوکا صداقت یمینی ایتدی . تیمورلنکك وصیتنامه سنی اجرا ایچون یاپیلان میثاق بوزولدی . خلیل سمر قنده دوغرو ایلریله دی .

بو صیراده، علی آبادده طوپلانمش اولان مخالف فرقه لر رؤساسی ، سرایی یعنی قادینلری سمرقنده یوللایه رق تیمورلنکك یرینه کچه جك میرزا پیر محمدك یانه کیتمه یی قرارلاشدیردیلر. بونك اوزرینه ، اولوغ بك ایله ابراهیم سلطان علی آبادی ترك ایله [۱] بخارا یولنی طوتدیلر . پیر محمده التحاق ایده جکلردی . یولده سمر قند والیسی طرفندن بر مکتوب آلدیلر . والی بو مکتوبنده شهرك قاپیلرینی خلیل سلطانه ده قاپامق و شهری آنجق ایمپراطورلغك وارث مشروعی اولان پیر محمده تسلیم ایتمك نیتنده اولدیغنی

[۱] ۸۰۷ سنه سی رمضانك اوچنده .

بيلديريوردی. اونك وعدلرينه پك اعتماد ايتمه‌ين ميرزالر ويردكلری جوابده بو نيتده دوام ايتمه‌سی ايچون تشويقاتده بولونديلر. فقط چوق كچمه‌دن خليل سلطانك سمرقنده كيرديكنی ، اوراده بوتون رؤسا طرفندن استقبال اولونديغنی ، تخته اجلاس ايديلمك اوزره بولونديغنی خبر آلديلر. بخاراده تحصن ايتمكه قرار ويره‌رك سورلری تعمير ايتديرديلر.

خليل سلطان سمرقنده آلای ايله كيردی [١]. مملكتك بوتون ايلری كلنلری كنديسنی سلطان اوله‌رق قبول ايتديلر ، آياقلرينه قاپانديلر. خليل سلطان تخته چيقدقدن صكره بو معامله غاصبانه‌سنی ستر ايچون ، او زمان اوتوز ياشنده بولونان ميرزا محمد جهانكيره خان عنوانی ويردی [٢]. صوكره بويوك پدری تيمورلنكك مزارينی زيارت ايله بوتون خزائنی اردو قوماندانلری آراسنده تقسيم ايله‌دی.

خليل سلطان حليم ، عاليجناب ، مشفق ، خيره ميال بر طبيعتده ايدی. فقط تيمورلنكك طوپلامش اولديغی خزائنی پك مبذول صورتده داغيتيوردی. نويان حاجی سيف الدينك مستفرشه‌سی شاد ملك نامنده بر قادينی چيلغنجه سويوردی. وقتيله اونكله گيزليجه اولنمشدی. تيمورلنك او قادينی اولديرتمك ايسته‌مشدی. خليل سلطان تخته چيقنجه قادينی بولديردی. عربشاه

---

[١] ١٦ رمضانده.

[٢] ميرزا محمد سلطانك اوغلی وميرزا پير محمدك يكنی ايدی.

شرف الدين

آرتق هپ اونك نصيحتيله عامل اولغه باشلادی . تيمورلنكك زوجه‌لرندن چوغی بو قادينی استحقار ايتدكلری جهتله اوده‌هم اونلری تذليل ايتمك هم قوجه‌لرينی كنديسنه جلب ايله‌مك اوزره بعض نويانلره تزويج ايتمه‌سنی خليل سلطانه سويله‌دی . خليل سلطانك اسرافی وبوقادينه قارشی محبتی كنديسنك باعث فلاكتی اولدی . تيمورلنكه پك بويوك بر مربوطيت قلبيه بسله‌مش اولانلر عصيان ايتديلر . خداداد ، شيخ نورالدين و دها برچوقلری خليل

عربشاه

سلطانی ترك ايلديلر . الله داده بر چوق كشی ايله اونلره پیرو اولدی . هپسی سلاحه صاريلديلر . خليل سلطان خدادا ايله باريشمغه چاليشه‌رق بو عصيانی تسكين ايتمك فكرينه دوشدی . الله‌داد عاصيلری ترك ايتدی . اونك باشنه كلدی . خداداد ايله شيخ نورالدين سيرام ، اندكان ، خوجند ، شاه رخيه ، صغناق شهرلرينی و دها سائر مملكتلری ضبط ايتديلر . قالموقلر ، جوارده‌كی سائر بوتون قوملر سلاحه صاريلديلر و ايشلرينه كلن الكالری اله كچيرديلر .

تيمورلنك طرفندن ولی‌عهد سلطنت اعلان ايدلمش اولان پير محمد قندهاردن چيقمشدی ، بويوك بر اردوايله سمرقنده يورويوردی . حكومتی كنديسنه براقماسی ايچون خليل سلطانه خبر كوندردی . نويانلردن بر چوغی اونك طرفنی التزام ايتديلر . خليل سلطان پير محمده شو جوابی ويردی :

« اكر ايمپراطورلق ارث طريقيله انتقال ايده‌جكسه پدرم

میران شاه ایله عموجه‌م شاهرخك سزدن زیاده حقی واردر . حکومت بونلر آره‌سنده تقسیم ایدیلمك لازم کلیر . بو تقدیرجه ایمپراطورلق بنده قاله‌جقدر . اونلر کندی اللرنده بولنان پارچه ایله اکتفا ایده‌رك ایمپراطورلغی یا کندیلکلرندن بکا براقه‌جقلر یاخود بنی کندی ویللری نصب وتلقی ایله‌یه‌جکلردر . تیمورلنکك سزی خلف اوله‌رق ارائه ایتدیکی بولنده‌کی ادعا کزده اساسسزدر . چونکه تیمورلنك بو ایمپراطورلغی نردن بولمشدر ؟ اوکا قوت ایله صاحب اولمش دکلمیدر ؟ ذاتاً ، اثنای حیاتنده قرارلاشدیردیغی شیلر وممالکی اولادلری وطورونلری آراسنده تقسیم ایتمه‌سی تصدیق وقبول اولونمق لازم کلیر . پدرمه آذربایجانی ، عموجه‌مه خوراسانی ، عموجه‌زاده‌م پیر عمره عراق عجمی ، سزه‌ده قندهاری ویردی . بکا هیچ برشی براقماماسی حقسزلقدر . ضبط ایتدیکم قسمی بکا براقکز . هرکس النده‌کی ایله اکتفا ایتسون . شاید پدرم ایله عموجه‌م سزك مطالباتکزی قبول ایده‌جك اولورلرسه بنم بوکا بر اعتراضم یوقدر . فقط دوشونکزکه حقکز پك باهر اولسه ایدی جناب حق حکومتك باشقه‌اللره کچمه‌سنه مساعده ایتمزدی . الیوم حکومته بن مالکم ، سزدن باشقه اعتراض ایدن یوقدر . بناءً علیه حکومت بکا عائددر » ویردیکی حکملر بویوك بر اهمیتی حائز اولان علمادن بر ذات ، حکومتك خلیله عائد اولدیغنی ، چونکه جناب حقك اوکا حکومته صاحب اولمق امکانی ویردیکنی بیان ایله‌دی .

صرف تقدیر الهی اوزرینه مؤسس اولان بو حکمه طرفیندن مطاوعت کوسترلمه‌دی. قوتلی اردولر طوپلاندی. خلیل کندی عسکرینک قوماندا‌سنی عموجه‌زاده‌سی سلطان حسینه تودیع ایتدی. بو درحال آرغون شاه، الله داد وسائر قوماندانلرله بلخ اوزرینه یورودی [١]. حسین بلخه واصل اولدیغی زمان بوتون بو قوماندانلری یاننه طوپلایه‌رق قتل ایدیله‌لری ایچون امر ویردی. الله‌داد، شایان حیرت بر اعتدال دم ایله بو تهلکه‌دن قورتولدی. سلطان حسینه صورت خصوصیه‌ده بعض معروضاتده بولونه‌جغنی سویله‌دی. مقاصدندن دائما خبردار بولوندیغنی، فقط بونی کندیسنه آچماسنه انتظار ایله‌دیکنی، تیمور خاندانه قارشی بسله‌دیکی حرمت سائقه‌سیله او آنه‌قدر خلیل سلطانه قارشی اطاعت ایتدیکنی، فقط قلبندن اوکا مربوط اولمادیغنی تأمین ایتدی. حسین بو سوزلره کورکورینه ایناندی. حتی اوته کیلرینی قتل ایتدیروب ایتدیرمه‌مك ایچون فکرینی صوردی. الله‌داد خلیلك اونلری حلم و ملایمتی سایه‌سنده کندیسنه ربط ایتمش اولدیغنی، خلیلی تقلید ایتمك لازم کلدیکنی بیان ایله بوکا صورت قطعیه‌ده ممانعت کوستردی. کندیسنك جسارت واحتیاطنی چوق درجه مدح ایله سائر شهزاده‌لرك فوقنده اولدیغنی آکلاتدی. نهایت، حسین بونلره صداقت یمینی ایتدیردکدن صوکره سمرقنده یولنی طوتدی. بو صیراده الله‌داد جریان ایدن بوتون وقوعاتدن خلیل سلطانی خبردار ایتمشدی. ایکی طرف

[١] ٨٠٧ سنه‌سی ذی القعده‌سنك اواسطنده.

کش جوارنده قارشیلاشدیلر . حسین ایکی جناحك قوماندانسنی اللهداده وجبراً کندی طرفنه الحاق ایتدیکی قوماندانلره ویردی . مصادمه باشلار باشلاماز ، بونلر کندیسنی ترك ایتدیلر . بوتون اردو قاچدی . حسین هراتده شاه رخك یاننه التجا ایتدی . برمدت صوکره اوراده وفات ایلهدی .

۱٤۰٦ دیکر طرفدن پیر محمدك اردوسی نهایت جیحون ساحلنه مواصلت ایتمشدی. بونهری کچدکدن صوکره نخشب جوارلرینه کلدی . بوتون قوتلرینی طوپلامش اولان خلیل سلطان بوشهر اوکنه کیتمکده تأخر ایتمهدی [۱] . پیر محمد الك جسور عسکرلرینی غائب ایتدی ، قاچمغه مجبور اولدی . بومظفریته رغماً ، عراقك تاتار حکم ونفوذینه قارشی عصیان ایتمش اولدیغنی خبر آلان عراق عسا کرندن برقسمی برمدت صوکره خلیلك طرفنی ترك ایله [۲] دجلهیه دوغرو چکیلدیلر . قندهاره عودت ایدن پیر محمد بویوك براردو طوپلامق ایچون یکی برغیرت صرف ایله بو اردویی آلهرق جیحونه یاقلاشدی . فقط ایکنجی دفعه ینه مغلوب وخلیل سلطانك عاطفتنه دخالته مجبور اولدی . هربرینك مملکتلرینی محافظه ایتمهلری آرالرنده قرارلاشدی . بوقرار اوزرینه آیریلدیلر [۳]. پیر محمد قندهاره دوندی. اوراده وزیراعظمی پیر علی طاز

[۱] ۸۰۸ سنهسی رمضاننك برنجی بازار کونی .
[۲] شوالك برنجی بازار ایرتهسی کونی .
[۳] ۸۰۹ تاریخ هجریسنده .

کندیسنه قارشی عصیان ومملکتی ضبط املیله قتل ایتدیردی. فقط قوماندانلردن قسم اعظمی بوتصورانه اشتراك ایتمه‌دکلری ایچون پیرعلی طاز، هراته شاه‌رخك یاننه چکیلدی. شاه‌رخ‌دخی کندیسنی صلب ایتدیردی وکلوب بوتون قندهاره صاحب اولدی.

چغتای ایمپراطورلغنده هرشی سکونت ایچنده کوروندیکی صیراده خداداد ایله شیخ نورالدین خلیل سلطانه قارشی عصیان ایده‌رك سمرقنده دوغرو ایلریله‌دیلر وتکمیل جوارلرینی یغما ایله‌دیلر. چونکه اهالی قلعه قاپیلرینی آچمقدن امتناع ایتمشلردی. خلیل سلطان، طبیعتنك ملایمتنه رغماً ینه عسکرینك باشنه کچمك مجبوریتنده قالدی. شاه رخیه وخجنده طرفلرینه کیتدی. بو شهرلر تسلیم اولدیلر. طاشکندی محاصره‌یه آلدی. قلعه عرض تسلیمیت ایتدی. صوکره عاصیلری تعقیب ایله‌دی. بونلر چوللره قاچدیلر. اوراده آرالرینه نفاق کیردی. بربرلرندن آیریلدیلر.

شیخ نورالدین کلوب صغناقی ضبط ایلدی وخلیل سلطان
١٤٠٧ ایله صلح یاپدی. صوکره [١]، خلیل سلطان الله آبادك معیتنده برمفرزه کونده‌رك قدیم شهردن تخمیناً برفرسنك مسافه‌ده ترمذ قصبه‌سنی یکیدن بنا ایتدیردی. شاه‌رخ درحال شهرك اوته طرفنده باشقه بر حصاری تعمیره قالقدی. بو اثناده سلطان احمد ایله قاره یوسف، تاتارلری بغداددن وجوارلرندن قوغه‌رق بوتون

[١] ٨١٠ سنه‌سی صفرنده.

آذربایجانی فتح ایتدیلر . عینی زمانده پیرعمرك الندن عراق عجم الكاسنی اقرباسندن اسكندر نامنده بری آلدی و كندیسنی قتل ایتدیردی . شاهرخ اسكندر اوزرینه یورودی . عاصی‌یی اولدیردی ، مملكتی ضبط ایتدی . بو صورتله تیمور عائله‌سنك الك قوتلی حكمدارلرندن بری اولدی .

خلیل سلطان حكومت اداره‌سندن زیاده شاد ملكه قارشی عشقیله مشغولدی . مالك اولدیغی مزیات عظیمه‌یه رغماً بو یوزدن محو اولدی . هرشی بوقادینك امریله وقوعه كلیوردی . الله داد ایله آرغون شاه اداره‌دن غیر ممنون اولدقلری ایچون خداداد ایله اتفاق ایدرك اونی سمرقندی محاصره‌یه تشویق ایله‌دیلر . خدادادی طرده الله‌داد ایله آرغون شاه مأمور اولدی . دشمن قارشیسنه كلدكلری زمان كافی درجه‌ده قوتلی اولمادقلری بهانه‌سیله محاربه‌دن امتناع ایتدیلر . یكی امداد ایسته‌دیلر . خلیل سلطانك بالذات اردویه كلمه‌سنه لزوم كوستردیلر . خلیل سلطان معیتنده آز كشی ایله یوله چیقدی . حركتندن خبردار اولان خدادادك بی‌عسا كریله اوكا دوغرو یورویه‌رك اله كچیردی . بو خیانت الله‌داد ایله آرغون شاه طرفندن ترتیب اولونمشدی . خلیل سلطان بوتون قوماندانلرینه دشمننه تسلیم اولمالری ایچون امر ویرمك اضطرارنده قالدی (۱) . خداداد سمرقندی ضبط ایله سلطان عنوانی الله‌داد نامنده‌كی براوغلنه ویردی .

---

[۱] ۸۱۲ تاریخ هجریسنده .

شاه رخ بو فنا خبرلری دویونجه عسکرینی طوپلایه‌رق شاه ملکڭ قوماندانسنده سمرقند جهتلرینه سوق ایتدی . قوتنه‌پك اعتماد ایده‌مه‌ین خداداد انتظاری موافق کورمدی . خلیل سلطانڭ زوجه‌سی شاد ملکی اورادە براقدی . برمدت صاحبسز قالان سمرقند شاه ملك کورونور کورونمز قاپیلرینی آچدی . برآز صوکره‌ده شاه رخ شهره کیردی . سمرقندده بولونان بوتون خزائنی اله کچیردی ، شاد ملکی توقیف ایتدیردی . خلیل سلطانڭ سبب فلاکتی اولمش اولان بوقادین زنجیره اورولەرق بيك درلو حقارت ایچنده سمرقند سوقاقلرنده تشهیر ایدیلدی ، خلقڭ حقارتنه معروض قالدی .

خداداد اندکان الکاسنه قاچمش ، خلیل سلطانیده برلکده کوتورمشدی . خلیل سلطانه برفنالق ایتمیه‌جکنه دائر یمین ایتمشدی . فی‌الحقیقه بداداره‌سنده بولونان بوتون ممالکده اونی سلطان اعلان ایتدیردی . خلیل سلطان نامنه امداد طلب ایتمك ایچون جتلر الکاسنه کیردی . فقط یاپه‌جغی ایشلردن خبردار اولان جتلر کندیسنی توقیف ایله قفاسنی کسدیلر . بوتاریخدن صوکره خلیل سلطان اوراده قالدی ، شاد ملکڭ هجراننده دولایی شعرلر یازمغه باشلادی . نهایت شادملکدن اوزاقلرده یاشامقدن بیقه‌رق عموجه‌سی شاه رخڭ یانه کامکه قرار ویردی . شاه‌رخ شادملکی کندیسنه اعاده ایتدی . صوکره خراسان والیلکنه نائل اوله‌رق برمدت کچنجه اوراده وفات ایتدی وری شهرنده دفن اولوندی .

کندیسنی سون و آرقه‌سنه قالمامق ایسته‌ین شاد ملك کوکسنه بر خنجر صاپلادی ، خلیل سلطان ایله عین مزاره دفن ایدیلدی . ایشته داها مسعود بر حیاته مستحق اولان بو حکمدارك عاقبتی بویله اولمشدر .

۱٤۱۵ بو صورتله شاه‌رخ [۱] پدری تیمورلنكك بوتون ممالکنه صاحب

دربلو اولویوردی . عدالتی ، دیانتی ، سخاوتی ، جسارتی ودهاسائر فضائل جنکاورانه‌سی ایله مشهور اولان بو حکمدار ، هراتك پدری طرفندن تخریب ایدیلمش اولان مشهور اختیارالدین قلعه‌سنی تکرار

۱٤۳۱ انشا ایتدیردی [۲] . بو ایش ایچون یدی بیك عمله قوللاندی . هرات ومرو سورلرینی ده تکرار یاپدیردی . صوکره [۳] اوغلی بایسنغری [٤] براردو ایله جرجانه کوندردی . کنج شهزاده بو الکانك پایتختی اولان استرآبادده قرار قیلدی . تورکمن قاره یوسفك اوغلی اسکندرك تکمیل آذربایجانی استیلا ایتمش اولدیغنی اوروده خبر آلدی . بو حوادث اونی شاه‌رخدن امداد ایسته‌مك اوزره خوراسانه عودته مجبور ایتدی . بو تورکمنلرله تاتارلر آراسنده

---

[۱] کندیسنه شاه‌رخ بهادر یاخود شاه‌رخ میرزا دیرلر . تیمورلنكك ٤نجی اوغلی ایدی . تیمورلنك شطرنج اوینااردی . شطرنجده عجملرك شاه رخ دیدکلری اویونی یاپاردی . یعنی رخ ایله شاهه کیش دیر ومات ایدردی . اوغلنه بو اسمی ویرمشدر . جهانکیرك اوغلی محمدك خجنده ویاخود سیحون اوزرنده کندی امریله یاپدیردیغی شهری ده شاهرخیه تسمیه ایتمشدر .

[۲] ۸۱۸ تاریخ هجریسنده .

[۳] ۸۳۵ « »

[٤] عنوانی غیاث‌الدنیا والدین میرزادر .

شدتلی بر حرب باشلادی . اسکندر مغلوب اولەرق ولایت ولایت دولاشمق مجبوریتندەقالدی. شادرخ آذربایجانی اسکندرك برادری جهان شاهە اعادە ایتدی .

شاه رخ اوتوز سکزسنه حکومت سوردی. ری جوارندە
١٤٤٦ یتمش بر یاشنده ، وفات ایتدی [١] . برقاچ اولاد براقدی . بویوك اوغلی اولوغ بك کندیسنك یرینه کچدی . ایکنجی اوغلی ابوالفتح ابراهیمدرکه پدرینك صاغلغنده یکرمی سنه ایرانی ادارە ایتمشدی [٢] . بوشهزادە شیرازدە برچوق مبانی یاپدیرمشدی . یزدلی شرف الدین علی ، یازدیغی تیمور تاریخنی اوکا اتحاف ایلەمشدی. شاه رخك اوغللرینك اوچنجیسی بایسنغر درکەبك چوق شراب ایچدیکی ایچون وفات ایتمشدی . عادل ومنصف برشهزادە دیه معروف ایدی . ادبایی حمایه ایدردی [٣] . دردنجی اوغلی غزنه وهندستان والیسی سیورغتمش در [٤] . بشنجیسی وصو کنجیسی ده میرزا محمد جوکیدر [٥] .

---

[١] ٨٥٠ تاریخ هجریسنده .

[٢] ٨٣٨ تاریخ هجریسنده و ١٤٣٤ تاریخ میلادیسندەوفات ایتمشدر .

[٣] ٨٣٧ تاریخ هجریسنده ، ١٤٣٣ تاریخ میلادیسنده ٣٧ یاشنده وفات ایتمش ، رکن الدین علاءالدوله ، سلطان محمد ، ابوالقاسم بابر نامنده اوچ اوغل براقمشدر .

[٤] ٨٣٠ تاریخ هجریسنده و١٤٢٦تاریخ میلادیسندەوفات ایتمشدر .

[٥] ٨٤٨ تاریخ هجریسنده ، ١٤٤٤ تاریخ میلادیسنده وفات ایتمشدر . بعضیلری شاەرخك ابراهیم سلطان نامنده باشقه براوغلندن ده بحث ایدرلر .

اولوغ بك پدری شاه رخك خلفی اولدی. پدری زماننده برمدت ماوراءالنهر و تورکستان ولایتلرینی اداره ایتمشدی. شاه رخك وفاتندن صوڭره طورونی علاءالدوله خوراسانك پایتختی هراتی وعینی زمانده اولوغ بكك اوغلی عبداللطیفی اله کچیردیکی جهتله اولوغ بك اوغلنی قورتارمق ایچون یکننه بر سفیر کوندردی واونکله صلح یاپدی. فقط بو صلح چوق سورمدی. خوراسانك کندیسنه عائد اولماسی لازم کله‌جکنی ادعا ایدن اولوغ بك قوتلی بر اردو و ایکی اوغلی عبداللطیف و عبدالعزیز ایله برلکده خوراسانه کیردی وهراتدن ١٤ فرسنك مسافه‌ده مرغاب قرینده علاءالدوله‌یی مغلوب ایتدی. اوده برادری بابرك یاننه التجا ایله‌دی. بو ایکی قارده‌ش اولجه دشمندیلر. جرجان والیسی بابر، شاه رخك وفاتندن صوڭره خوراسانه کیرمشدی. هراتی علاءالدوله‌نك الندن آلمق ایسته‌یوردی. محاربه ایتمك فکریله هراته یاقلاشمشدی. فقط مشترك دوستلر توسطیله کندیلرینی باریشدیرمشلردی. خبوشان الکاسنك آرالرنده حدود تشکیل ایتمه‌سی قرارلاشمشدی [١]. بابر قارده‌شنك امدادینه قوشدی. قوماندان خلیل هندوکه‌یی، تعقیب ایچون مرو طرفلرینه یوللادیغی کبی کندیسی‌ده هرات طرفلرینه یورودی. اولوغ بك ایکی قارده‌شك اوزرینه کیتدی، اونلری بوزدی، حتی استرآباددن بیله چیقاردی، هر ایکیسنی‌ده عراقده حکمران اولان سلطان محمدك یاننه التجایه مجبور ایتدی.

---

[١] ٨٥١ تاریخ هجریسنده و ١٤٤٧ تاریخ میلادیسنده.

صوكره هراته دوندی . اوراده وجودینه لزوم واردی . طیش محلات اهالیسی عصیان ایتمشلر ، باشلرینه تورکمن اسکندرک اوغلی یارعلی یی کچیرمشلردی . بونك مقصدی هراته صاحب اولمقدی . فقط اولوغ بك هراته یتیشنجه آسایشی تأمین ایتدی .
1448 طیش محلاتی عسکرلرینه یغما ایتدیردی [١] . صوکره بخارا طرفلرنده اقامت ایتمك اوزره هراتدن چیقدی . پدری شاه رخك سمرقنده کوتورولمکده اولان تابوتنه تصادف ایله سمرقنده قدر اوکا رفاقت ایتدی . شاه رخی تیمورلنکك یانینه دفن ایتدیردی .

بابر اونك غیبوبتندن استفاده ایله استرآباده و صوکره هراته کیردی. هرات اهالیسی طیش محلاتك یغماسندن قیزغین اولدقلری جهتله کندیسنه قاپیلری آچمشلردی . همان درحال عبداللطیف پدری اولوغ بکه قارشی عصیان ایله بلخی اله کچیردی . عینی زمانده ، اصل فارس ولایتنده پدری ابراهیمك یرینه حکومته کچمش اولان ابو سعید [٢] ی میرزا محمد [٣] حکومتدن اسقاط ایله دیکی جهتله اوده قاین پدری اولوغ بکك نزدینه التجا ایله‌مشدی . اولوغ بك بر قاچ ولایت ضبط ایچون بو اغتشاشاتدن استفاده ایتمك ایسته‌دی . مملکتك الك قوتلی ارکانندن ایل آرغون ایله برلشه‌رك اردوسیله برلکده سمرقند

[١] ٨٥٢ تاریخ هجریسنده .

[٢] ابن محمد ابن ابن میران شاه ابن تیمورلنك .

[٣] ابن بایسنغر ابن شاه رخ .

طرفنه یورودی . پدری اولوغ بکک غیبوبتی أثناسنده بو شهرده بولونان عبدالعزیز مقاومت ایده بیله‌جك برحالده اولمادیغی ایچون فراری مناسب کوردی . بونك اوزرینه اولوغ بك ، قلعه‌نك امدادینه قوشمق ایچون آموکچیدینی براقدی. اوغلی عبداللطیف بو فرصتدن بالاستفاده نهری کچدی ، پدرینه هجوم ایله مغلوب ایله‌دی. پدرینی قتل ایتدیره‌جك درجه‌ده وجدانسزلق کوستره‌رك
۱٤٤۹ تخته صاحب اولدی [۱] . اولوغ بکك بیوك مزیتلری واردی. بالخاصه ، علوم وفنونه پك منسوب ایدی . شرقك الك مشهور هیئت شناسلری اونك امریله برلشه‌رك ، مشهور هیئت جدوللرینی تنظیم ایتمشلردر .

عبداللطیف ابو سعیدی سمرقندن طرد ایتدی. صوکره اونکله بر حربه طوتوشدی واسیر آلدی . فقط ابو سعید قاچمق چاره‌سنی بوله‌رق بخارایه التجا ایتدی. اوراده ، عبداللطیفك آلتی آی سورن بر حکومتدن صوکره کندی عسکرلری طرفندن اتلاف ایدیلدیکی خبرینی آلدی [۲] . اونك یرینه
۱٤٥۰ سمرقندده عبدالله [۳] تخته چیقمشدی . ابو سعید یاپدیغی انتریقه‌لر نتیجه‌سنده بخارایه صاحب اولدی. صوکره سمرقنده دوغرو یورودی ایسه‌ده مغلوبیته اوغرادیغی جهتله توركستانه

[۱] ۸٥۳ تاریخ هجریسنده .
[۲] ۸٥٤ تاریخ هجریسنده .
[۳] ابن ابراهیم ابن شاه رخ .

۱٤٥۱ قاچدی، ایرته‌سی سنه ۱(۱) کلیتلی امداد آله‌رق ینه‌کلدی. متعدد
حصارلری اله کچیردی . بویوك بر محاربه‌ده عبداللهی بوزدی.
عبدالله تلف اولدی ، بوصورتله ابوسعید ماورای سیحون
قطعه‌سنك بوتون ولایتلرینه صاحب بر وضعیته کیردی .

ابو سعیده قوهٔ معاونه ویرمش اولان اوز بکلر سمر -
قنده کیردیلر، برچوق مظالم یاپدیلر . ابو سعید اونلری اورادن
قوغمق ایچون یالکز باشنه شهرك قاپیسنه کلدی ، کندیسنی
اهالی‌یه طانیتدی . اهالی باشلیجه موقعلری ابو سعیده تسلیم
ایتدیلر . صوکره یاری جبراً یاری هدیه ویرمك صورتیله
اوز بکلری وخانلرینی اورادن چکیلمکه اقناع ایتدی .

خوراسان اوزمان ، بوقاریده بحث ایتدیکمز بابرك النده
ایدی . بو حکمدار ، اولوغ شاهك رجعتندن صوکره هرات
شهرینه صاحب اولمش ، چوق کچمه‌دن اوراده تورکمنلرك
رئیسی یارعلی طرفندن محاصره آلتنه آلنمشدی. اهالی‌بوتورکمن
رئیسنه‌شهرك قاپیلرندن برینی آچمش اولدیغی ایچون بابر اختیارالدین
قلعه‌سنه چکیلمك مجبوریتنده قالمشدی . چوق کچمه‌دن بو
قلعه‌یی ترك ایتدی. یارعلی بو قدر عظیم برشهرك صاحبی اولونجه
حربی بیتمش ظن ایده‌رك تامیله ذوق وصفایه قویولدی ،
هراتی محافظه‌یه چالیشمه‌یی عقلنه کتیرمدی. جوارده دولاشان
بابر عساکری یکرمی کون صوکره قاپیلردن برینی اله کچیرمك

(۱) ۸۵۵ تاریخ هجریسنده .

یولنی بولدیلر . ذوق وسفاهت ایچنده یارعلی‌بی غافل باصدیلر . یار علی بابره تسلیم ایدلدی . اوده شهرك میدانینه کوندره‌رك اوراده باشنی کسدیردی .

بوصورتله بوتون خراسانه صاحب اولان بابر ، طوس شهرینی برادری علاءالدوله‌یه ویردی . فقط بر آز صوکره برادرندن شبهه‌لندیکی ایچون اوغلی ابراهیم ایله برابر توقیف ایتدیره‌رك ایکیسنی‌ده هراتده حبس ایله‌دی . آرتق ذوق وصفادن باشقه بر شی دوشونمدی . هرات قوماندانلرك ارتکاب ایتدکلری قاریشیقلقلر ایچنده قالدی .

سجستان قطعه‌سنده شاه‌حسینك عصیانی اونی بو رخاوتدن اویاندیردی . سلاحه صاریلدی . عاصی‌یه قارشی سرعتله یورودی . شاه حسین بابرك پیشدارلرینی کورمکدن حیرته دوشه‌رك هرسنه برویرکو ویرمك تکلیفنده بولوندی و قیمتدار هدیه‌لر کوندردی. بابر ، یوموشادی ، خوراسانه‌دوندی. اوراده هرشیئ قارمه‌قاریشیق برحالده بولدی . بابرك حدت وشدتندن غیرممنون اولان امیرهندوکه برمقدارقوتك باشنه کچمش ، اونکله استر آبادی ضبط ایله‌مشدی .بابر ابتدا غلبه چالامادیسه‌ده قوماندانی علی بهادر ، هندوکه‌یی کندی الیله اولدیرنجه غلبه بابرك طرفنده قالدی .

عینی زمانده ، محبسدن قاچمش اولان برادری علاءالدوله ، عراقده و فارس ولایتنده حکمران اولان برادری میرزا محمدك

یانه عراقه کیتمك اوزره سجستان یولنی طوتدی . علاءالدوله شاه رخك وفاتندن صوکره فارس الکاسنی النه کچیرمشدی . ایکی قاردش برادرونك باشنه کچدیلر ، خوراسانه یاقلاشدیلر . بابری مغلوب و ادماد حصارینه التجایه مجبور ایتدیلر . محمد هراته کیردی . اوراده محبوس بولونان علاءالدوله نك اوغلی ابرهیمی قورتاردی .

بابر بر مدت قلعه سنده قاپالی قالدقدن صوکره استرآباده کچمك اوزره آبیورد یولنی طوتدی . محمدك استرآباد والیلکنی ویردیکی امیر حاجی غناشیریندن خلقك ممنون اولمادیغنی بیلیوردی . استرآبادی ضبط ایتمك اوزره ایکن والی عراقدن اردو ایله یتیشنجه اونکله حربه طوتوشمق اقتضا ایتدی . بابر غالب چیقدی ، بوتون دشمن اردوسنی قیلجدن کچیردی . والی یی اسیر آلدی . بر حرب وقوعه کلەجکنی خبر آله‌رق قوماندانه یاردیم ایچون قوشان محمد ، والینك مغلوبیتنی یولده خبر آلنجه اوقدر استعجال کوستردیکی بابری قرارکاهنده باصدی وایکنجی دفعه اوله‌رق ادماد حصارینه چکیلمکه مجبور ایتدی . محمدك یاننده اوچ یوز سواریدن فضله برقوت اولمادیغی ایچون دشمنی پك زیاده تعقیب ایتمه‌یی موافق کورمه‌دی .

محاربه‌دن اول کرمسیره کوندرلمش اولان علاءالدوله بابرك رجعتندن بالاستفاده هرات اوکنه کیتدی . خلق کندیسنه قاپیلری آچدیلر . محمد ، کندیسنه مظفریتنك تکمیل ثمره‌لرینی

غائب ايتديرن بو حركتي پك قيصقاندي . بر مجلس عقد ايده‌رك بونده خوراساني ترك ايله عراقه دونمك قراريني ويردي. اونك عزيمتندن خبردار اولان بابر ادماد حصاريني ترك ايله هرات يولني طوتدي . علاءالدوله اوراده كنديسنه انتظاري موافق كورمه‌مشدي . قلعه‌نك محافظه‌سني احمد يساوله براقدي ، بلخه قاچدي . هرات ايله قلعه‌سي ضبط ايدلدي . بوموفقيتله اكتفا ايده‌مه‌ين بابر برادريني بلخه قدر تعقيب ايتدي . او شهرده براقمه اوني زورلادي . علاءالدوله بدخشانن داغلرينه التجا ايتدي . قار دولاييسيله كچيدلر قاپانجه‌يه قدر بابر كنديسنك پيشني براقمادي . بلخي ، قندزي ، باقلاني ضبط ايله بوراده بر والي براقدي وهراته دوندي . قلعه‌نك محافظه‌سنه مأموراولان اويس بك هراتده عصيان ايتمشدي . فقط بابر اوني على الغفله باصدي وخنجرلتدي . عيني زمانده برادري علاءالدوله‌يي ده توقيف وحبس ايتديردي .

بو اغتشاشات سكونت بولور بولماز برادري محمدك كنديسنه هجومه حاضرلانديغني خبر آلنجه [١] نهايت اولورسه اولسون صلح عقد ايتمك اوزره سفيرلر كوندردي . محمدك نامني سكه‌لرده ضرب ايتمكه ، خطبه‌لرده ابتدا اونك اسمني اوقوتمغه مجبور اولدي . بومنافعي استحصال ايتمش اولمغله برابر محمد ، خوراسانك بر قسمني اشغال ادعاسنه دوشه‌رك اسفراين ، بعده خابوران

[١] ٨٥٥ سنهٔ هجريه‌سنده .

اوزرينه يورودى. بو راده برادريله قانلى بر محاربه ياپدى. ايكى حكمدار
صوك درجه ده شدتله چارپيشديلر . محمد ، جسارتى يوزندن
يك فضله ايلريله مش اولديغى جهتله اطرافى احاطه ايديلدى و
اسيردوشدى . بابر قطعى صورتده انديشه دن قورتولمق ايچون
قاردشنى اولديرتدى . عين زمانده ديكر قارده شى علاء الدوله نك
كوزلرينه ميل چكيلمه سى ايچون امر ويردى . بونى اجرايه
مأمور اولانلر مرحمته كله رك صيجاق دميرى علاء الدوله نك
كوز قاپاقلرينه اوقدر خفيف سورتديلركه كوز بكنه بر شى
اولمادى .

صوكره ، بابر ايران قطعه سنه تصرف ايتمك اوزره حركت
ايتدى. ايرانده هركس كنديسنه عرض انقياده ميال بولدى .
فقط شيرازه كيرر كيرمز توركمن جهان شاهك كاپتلى بر قوت
ايله عراقه كيرمش اولديغى خبر آلدى . بوكا قارشى يورومكه
حاضرلانديغى صيراده برادرى علاء الدوله نك كنديسى عليهنده
يوروديكنى دويدى . درحال عراق عجمك مدافعه سنى ترك
ايله خوراسانك مدافعه سنه قوشدى . فقط هرات واليسى پير
درويش اوكلمه دن اول علاء الدوله يى رى طرفلرينه چكيلمكه
مجبور ايتمشدى .

ايرته سى سنه لرده بابر ايرانى النده غائب ايتدى . جهان
شاه بونى ضبط ايله مشدى . برمدتدن برى توركمنلرك النه كچمش
اولان آذربايجان ايله عراقى استرداده حاضرلانديغى صراده

سلطان ابو سعیدك جیحونی كچدكدن صوكره خوراسانه كیردیكنی، اوراده قوماندانلرینی مغلوب ایتدیكنی خبر آلدی. بونك اوزرینه عراقی ترك ایله خوراسانه دوغرو قوشدی. ابو سعید اوكا اوراده انتظار ایتمه‌یی موافق كورمه‌دی. بابر ابو سعیدك پیشنی براقمایه‌رق همان آرقه‌سی صیرا ماوراءالنهره كیردی، ابو سعیدك تكلیفاتنه قولاق آصمادی، سمرقندی محاصره‌یه باشلادی. بو قلعه اوكننده بوش یره قرق كون قالدقدن صوكره صلحه راضی اولدی. شرائط صلحیه موجبنجه جیحون نهری ایكی حكومت آراسنده حدود تشكیل ایده‌جكدی.

١٤٥٥ مؤخراً [١]، بابر قوماندانلرندن برینی كوندردرك سجستان حكمداری شاه حسینی تحت اطاعته آلدی. شاه حسین خدمتجیلری طرفندن قتل اولونماسی اوزرینه خوراسانده چیقان بعض قاریشقلقلر تسكین ایدلدی. بابر، آرتق قورقه‌جق هیچ بر دشمن قالمامش

١٤٥٦ كبی كوروندیكی صیراده شدتلی بر خسته‌لغه طوتولدی [٢] و بوندن قورتولدی. بر مدت تبدیل هوا ایچون طوسه كیتدی. امام رضانك تربه‌سنی زیارت ایله بر چوق تقدمه‌لرده بولوندی. بو اثناده هیچ شراب ایچمه‌دی. كونلرجه جامعدن چیقمادی. موزیقه طاقمی امام رضانك یادمعالیسی ایله ترنماز اولیوردی. مع مافیه بو صوفیلق چوق سورمدی. اسكی طرز حیاتنه

[١] ٨٥٩ تاریخ هجریسنده.
[٢] ٨٦٠ تاریخ هجریسنده.

١٤٥٧ تكرار باشلادی [١]، ذوق وصفایه، عشرته قویولدی. بو سفاهتك نتیجه‌سنده بر خسته‌لغه طوتوله‌رق ایکی کون ایچنده وفات ایتدی. تبعه‌سی کندیسنه تأسفلر ایتدیلر. خلف اوله‌رق اوغلی میرزا شاه محمدی براقدی. بابرك وفاتی دویولوردویولماز، چوقدن بری خوراسان ایله ایرانی ضبط ایچون فرصت بکله‌ین ابو سعید برادرلرواسیله هرات اوزرینه ایلریله‌دی. والی، اختیارالدین قلعه‌سنه قاپاندی. ابو سعیدك تکلیفاتنه رغماً بورادن چیقمادی. شهرك ضبطندن صوكره ابو سعید بو ایچ قلعه‌یی محاصره ایتدی، فقط اله کچیره‌مدی. حتی احتیاطسزلق یوزندن نیرتو قلعه‌سنی بیله غائب ایتدی. بورایه کیجه‌لین مجهول بر شخصی قبول ایتمشلردی. اوده دشمنه قاپیلری آچمشدی.

بو فنا خبر ابو سعیدی کندی مملکتنه دونمکه مجبور ایتدی. سلطان عبداللطیفك اوغللری اوراسنی ضبط ایتمك تشبثنده بولوندقلرندن ابو سعیدك وجودینه لزوم واردی. بوشهزاده‌لرك بلخ اوکنده طوپلادقلری اردویی داغیتمق ایچون عسکرینك الك ایی قسمیله قوماندانلرندن برینی اوکدن یوللادی. احمدوجوکی اسمنده‌کی بوشهزاده‌لر انضباطی یرنده اولمایان عسکرلریله بر حربه کیریشمك احتیاطسزلغنده بولندقلری جهتله مغلوب اولدیلر. احمد برمصادمه‌ده مقتول دوشدی. دیکری بیك زحمتله قاچه بیلدی. سعید قیشی بلخده کچیردی. اقربالرندن علاءالدوله ایله میرزا

[١] ٨٦١ تاریخ هجریسنده.

ابراهیمك چیقاردقلری اغتشاش وبالخاصه آذربایجان وخوراسان طرفلرینه تورکمنلر حکمداری جهانشاهك یاپدیغی آقین یوزندن بلخی ترك ایتمکه مجبور اولدی. هراتی دشمن استیلاسنه معروض براقدی. اهالیسی ده تورکمنلرك مظالمنه معروض قالمامق ایچون شهری تخلیه ایتدیلر. جهان شاه هرات جوارنده بولوندیغی صیرالرده، یکی قوت طوپلامش اولان ابو سعید مرغاب نهری قربنده اونك اوردوسنی باصدی. ابوسعیدك حرکاتنی ترصد ایتمك اوزره پدری طرفندن کوندرلمش اولان پیر بوداق، قرارکاهنه قدر یوسکورتولدی. بو موفقیتسزلك، آذربایجاندن کلن فنا خبرلرده انضمام ایدنجه جهان شاهی اوراری ترکه وقوماندانلرندن برینی صلح مذاکرهسی ایچون ابو سعیده کوندرمکه مجبور ایتدی. سمرقند سلطانی ابتدا جهان شاهك آذربایجان ایله اکتفا ایدهرك عراق عجمده وخوراسانده مالك اولدیغی یرلرك کافهسنی کندیسنه ترك ایتمهسنی ایستهدی. نهایت، اوزون مذاکراتدن صوکره عراقك جهان شاهه قالماسی، سمنان شهرینك خورا-سانده‌کی حکومتنه حدود تشکیل ایتمهسی قرارلاشدی. بونك
١٤٥٨ اوزرینه تورکمنلر عراقه دوندیلر [١]. معمافیه، کمال تأسفله ترك ایتدکلری خوراسانده بویوك تخریبات پاییتختدن کری قالمادیلر. بو تهلکهلی دشمنلردن بوزولان ابو سعید هراته کیردی. تورکمنلرك استیلاسی یوزندن بوزولمش اولان آسایشی اعاده ایتدی.

---

[١] ٨٦٣ تاریخ هجریسنده.

کندی محافظه‌سی ایچون ایکی بیك سواری آلیقویه‌رق اردوسنی ماورای سیحون قطعه‌سنه کوندردی .

مع مافیه چوق کچمه‌دن ابو سعید تکرار سلاحه صارلمغه مجبور اولدی. مملکتلرینی متصل توسیعه چالیشان علاءالدوله ایله میرزا ابراهیم ومیرزا سنجر ابو سعیدك عسکرسز اولدیغی زمانی فرصت بیله‌رك کاوب کندیسنه هجوم ایتدیلر . ابوسعید ایکی بیك عسکرله حربه کیریشمك اوزره اونلره قارشی یورودی. حرب باشلایاجغی صراده ، قوماندانلرندن بری یکی قوهٔ امدادیه کتیردی . بو غیر منتظر امداد سایه‌سنده دشمنلرینی سرخس ایله مرو آراسنده بوزدی . میرزا سنجر اسیر وقتل ایدلدی . دیکر ایکیسی قاچدیلر. ابوسعید مظفرانه هراته دوندی . آرتق هر درلو اندیشه‌دن آزاده بولوندیغی جهتله علی‌الغفله الندن آلنمش اولان نیره‌تو قلعه‌سنی استرداد ایتمکی دوشونمکه باشلادی. قلعه‌نك ایچنده‌کی طرفدارلری آز وقت ظرفنده اونك ضبطنی تسهیل ایتدیلر. قلعه‌یی اله کچیریر کچیرمز ، اولکی بوزغونلق اوزرینه دامغانه قاچمش اولان میرزا ابراهیمك طوپلادیغی عسکرله طوس شهرینه دوغرو یورودیکنی ، بوشهری ضبط فکرنده اولدیغنی خبر آلدی . فقط میرزانك ناکهانی وفاتی اونی بو حربدن قورتاردی . بونك اوزرینه مازندرانه عسکر سوق ایتدی [١] . اوراده سلطان حسین [٢] حکمدار ایدی . ١٤٥٩

[١] ٨٦١ تاریخ هجریسنده .

[٢] ابن منصور ، ابن بایقرا ، ابن عمرشیخ، ابن تیمور .

سبزوار طرفلرینی تخریب ایتمشدی . ابوسعیدده براردوایله آرقه‌دن یورودی . بویوك بر محاربه‌ده دشمننی بوزه‌رق حسینك پایتختی اولان استرآبادی اله کچیردی . استرآبادك اداره‌سنی اوغلی محموده براقدی ، هراته دونمك ایچون استعجال کوستردی . چونکه سجستان ولایتی والیسی شهری محاصره ایتمشدی . اونك غیبوبتی اثناسنده اهالی برقول عسکر تشکیل ایده‌رك دشمنی قوغمشلردی . بناءً علیه ابوسعید عودت ایتدیکی زمان اهالی‌یه صداقتلرندن دولایی تشکردن باشقه یاپه‌جق برشی قالمامشدی . صوکره عاصینك اوزرینه یورودی . عاصی ایچون طلب عفودن باشقه چارهٔ نجات یوقدی . سلطان کندیسنی عفوایتدی . و والیلکده ابقا ایله‌دی .

ایرته‌سی سنه [١] بوتون ماورای سیحون قطعه‌سنی تخریب ایتمکده اولان میرزا محمدجوکی‌یه [٢] قارشی یورومك مجبوریتنده قالدی . علی العجله سمرقنده کیتدی . مواصلتنی دویونجه جوکی شاخرخیه قلعه‌سنه قاپاندی . ابوسعید کندیسنی اوراده محاصره‌یه حاضرلاندیغی صیراده مازندرانده اردو طوپلامش اولان سلطان حسینه قارشی یورومك ایچون بو محاصره‌دن وازکچمکه مجبور اولدی . ابوسعیدك استرآبادده براقمش اولدیغی محمود حسینه قارشی دورمق ایسته‌مشسه‌ده مغلوب وخوراسانه فراره مجبور اولمشدی . حسین‌ده استرآباد پایتختنه کیرمشدی . صوکره ، ابوسعیدك ماورای سیحون ١٤٦٠

[٣] ٨٦٥ تاریخ هجریسنده .

[٤] عبداللطیفك اوغلی

قطعه‌سنده مشغول اولماسندن استفاده ایتمك ایسته‌یه‌رك خوراسان اوزرینه یورودی . بو قطعه‌یی قولایلقله اله کچیره‌جکنی امید ایدیپوردی . ابوسعیدك بو ولایته کوندرمش اولدیغی قوماندانلر حسینه مقاومت ایده‌جك قوتده اولمادقلرندن هراته قاپانه‌رق قلعه‌یی تحکیم ایتدیلر . حسین هراتی محاصره ایتدی . یکرمی کون قلعه‌یی دوکدی . فقط قوهٔ محافظه‌نك جسارتی ، وابوسعیدك مواصلتی محاصره‌یی فکه کندیسنی مجبور ایتدی . حسین مرغاب نهری کچیدینی محافظه ایتمك اوزره ابوسعیده قارشی یورودی . محمد جوکی ایله صلح یاپمق ایچون مسارعت کوسترمش وجیحون نهرینی کچمش اولان ابوسعید ، حسینی عسکری اطرافه داغیله‌رق تخریبات یاپمقله مشغول اولدیغی صیراده غافل باصدی . حسین بر محاربه‌یه کیریشمه‌یی موافق احتیاط بولمادی ، استرآباد یولنی طوتدی . ابوسعید آرقه‌سندن یورودی ، استرآبادده محاصره آلتنه کیرمك قورقوسندن شهری ترك ایتمکه اونی مجبور ایتدی . جرجان و مازندران ولایتلرینی استرداد ایله‌دی .

١٤٦٢ بو اثناده ، شاهرخیه‌یی مهم صورتده تقویه وتحکیم ایتمش اولان محمدجوکی مخاصماته تکرار باشلامشدی . ابوسعید درحال هراتدن حرکت ایتدی [١] . مازندران سفرندن صوکره اورایه کیتمشدی . ابوسعید اولا سمرقنده عزیمت ایله اوراده اوزون بر محاصره ایچون ایجاب ایدن بوتون تدارکاتی یاپدی . صوکره ،

---

[١] ٨٦٧ تاریخ هجریسنده .

قوتلی بر اردو ایله شاهرخیه یه یاقلاشدی . قلعه برسنه الکشدتلی هجوملره مقاومت کوستردی . نهایت ، محمد جوکی صوك درجه یه کلنجه عرض تسلیمیت ایتمك ایستهدی . فقط سلطان بلاقیدوشرط تسلیم اولماسنی شرط قویدی ، کندیسنی اختیارالدین قلعهسنه حبس ایتدی . صوکره اوراده ترك حیات ایلهدی .

ابوسعید ، شاهرخیه یی اله کچیردکدن صوکره هراته عودت
١٤٦٣ ایتدی [١] . سلطان حسینك خوراسانه یکی بر آقین یاپمش اولدیغنی وراده خبر آلدی . خوراسانه بالذات کیتمه یه رك قوماندانلرینی کوندرمکله اکتفا ایتدی . قوماندانلری مغلوب اولدیلر . فقط حسین اردوسنك بعض قوماندانلرینك فراری حسینی خوارزمه چکیلمکه مجبور ایتدیکی ایچون ابوسعید ، ضایعاته دوچار اولمقله برابر ، دشمنندن قورتولدی . تأسس ایدن سکون ومسالمتدن استفاده
١٤٦٥ ایدهرك مرو [٢] شهرینه کیتدی . اوراده چوجوقلرینك سنت دوکونی مناسبتیله بویوك شنلکلر یابدیردی . دوکون بش آی سوردی . هردرلو اویونلر ، کورشلر یاپیلدی . طاق ظفرلر قورولدی ، شهر آیینلر اجرا ایدیلدی . ضیافتلر ویرلدی . چالغیلر چالندی . شاعرلر تبریکیهلر یازدیلر .

١٤٦٦ ابوسعید مروده بولوندیغی صیراده ، قاره قویونلی تورکمنلری حکمداری جهان شاهك وفاتی خبر آلدی [٣] . بونی حسن بك

[١] ٨٦٨ « تاریخ هجریسنده
[٢] ٨٧٠ « «
[٣] ٨٧١ « «

نام دیکرله اوزون حسن أولدیرمشدی . جهان شاهك اوغلی
اولان حسن علی دشمننه قارشی ابوسعیددن امداد رجا ایتمکه
کلدی . ابوسعید بووسیله ایله عراق عجمك واذربایجانك فتحنی
اوکا تبلیغ ایله کندیسنی تکرار موقعنه اصعاد ایده‌جکنی وعد
١٤٦٧ ایله‌دی . بومقصدله مرودن یوله چیقدی [١] . دها اوخه ،
امور عالمه‌یك واقف اولان و بوتون ماوراءالنهر قطعه‌سنده
مشهور بولنان نصیرالدین عبیداللهك رأینی آلمشدی. آذربایجان
حدودینه واصل اولدیغی زمان برطاقم مفرزه‌لر تفریق ایتدی .
بونلر کیدوب عراق عجم ایله فارس ولایتنی ضبط ایتدیلر .
بوصره‌ده حسن بك صلح تکلیفاتنده بولونیوردی .. ابو سعید
سفیرلری کمال رعایتله قبول ایدیور، هدیه‌لرله کری کوندریوردی.
فقط حسن بکك باالذات نزدینه کامه‌سنی ایسته‌یوردی. ابوسعید
صوکره قاره باغه یورودی . حسن بکك قرارکاهی اوراسی
ایدی، حسن بك بوتون منبعلری قوروتدی ، ذخائری اورته‌دن
قالدیردی . ابو سعیدك اردوسی هر کون تلفات ویریوردی.
بو شهرده محاصره ایدیلمکدن قورقه‌رق ابو سعید بردن‌بره فرار
ایتدی . حسن بکك ایکی اوغلی کندیسنی تعقیب ایله اسیر
آلدیلر. حسن بك ابوسعیدك حیاتنه دوقونمامق ایسته‌یوردی. فقط
بوتون قوماندانلر بوکا جواز ویرمدیلر، اولدیرمك لازم کلدیکنی

---

[١] ٨٧٢ تاریخ هجریسنده

سویلدیلر . باخصوص حسن بك میرزا یادکاری [۱] مشروع حکمدار وجیحونك اوته طرفنده‌کی اراضیده تیمورلنکك خلفی اوله‌رق طانیمشدی . بناءً علیه ابو سعید ، حسن بکك طلب ایتمش اولدیغی صلحه موافقت ایتمه‌دیکندن دولایی ، حیاتی غائب

۱٤٦٨ ایتدی [۲]. حسن بك، ابو اسعیدك چادرینك یغماوزوجه‌سنه حقارت ایدیله‌سنه مانع اولدی. خوراسان قوماندانلرینه یادکاری حکمدار اوله‌رق طانیمالری ایچون امر ویردی. حسن بك نزدنده وندیك جمهوریتی

قانتارینی سفیری اولان قونتارینی اصفهانده حسن بکك سراینك بر اوطه‌سنده ابو سعیدك بر رسمنی کوردی . قونتاری ابو سعیده بوزه‌دك Buzech دیر . حسن بکك اوغلی اوغورلی محمد بو رسمی بر ایپ ایله چکییوردی . دیکر بر اوطه‌ده ده ابو سعیدك باشی نه صورتله کسیلمش اولدیغنی کوستریلیوردی .

دربلو ابوسعیدك وفاتندن صوکره اون بر اوغلی قالمشدی . میرزا محمد ایله میرزا شاه رخ حسن بکك النه دوشدیلر وعراق ولایتی حصارلرندن برنده اوزون مدت محبوس قالدیلر. صوکره محبوسدن چیقارق عراقده قالدیلر. بدبخت بر حیات سوردیلر . نهایت، خوراسانه [۳] کچدیلر . شاه رخ ساری الکاسنده أولدی ، نعشی هراته نقل اولندی . محمد سلطان حسینك

---

[۱] ابن محمد ابن بایسنغر

[۲] ۸۷۳ تاریخ هجریسنده .

[۳] ۸۹۹ تاریخ هجریسنده و ۱٤۹۳ تاریخ میلادیسنده .

النه دوشدی ، حبسه آتلدی [١] . پدری ابو سعیددن کابل وغزنه اداره‌لرینی استحصال ایتمش اولان اولوغ بك بوولایتلرك حاکمی اوله‌رق قالدی [٢] . عمر شیخ بولوندیغی اندکان الکاسنده قالدی . وفاتندن صوکره [٣] اوغلی بابره براقدی . بابر مؤخراً هندستان ایمپراطورلغنی تأسیس ایتمشدر . ابوبکر بر مدت بدخشانی محافظه ایتدیسه‌ده سلطان حسین بوراسنی الندن آلدی و کندیسنی قتل ایتدیردی [٤] کرمسیر وقندهار ولایتلرینی اداره ایتمش اولان سلطان مراد پدری ابوسعید طرفندن عراق عجمه چاغیریلمش وپدرینك امریله کرمان ولایتنی ضبط ایتمشدی . ابوسعیدك وفاتندن صوکره قندهاره عودت ایتدی . فقط ، یوسف ترخان اسمنده بر عاصی سلطان حسینك یانه التجایه اونی مجبور ایله‌دی . سلطان حسین سلطان مرادی بر قوهٔ محافظه ایله برادری احمد میرزایه ، سمرقنده کوندردی . برادرینك کوستردیکی معامله‌دن پك ممنون اولمادیغی جهتله سلطان حسینك یانه خوراسانه دوندی . اوراده راحتجه اوتوردی . موخراً [٥] سلطان حسینك بعض قوماندانلریله نیره‌تو حصارینه کیتدی . بر دها کندیسندن بحث ایدیلدیکی

---

[١] ٩٠٥ هجری و١٤٩٩ میلادی تاریخنده برحیات ایدی .
[٢] ٨٩٩ هجری و ١٤٩٣ میلادی تاریخنده برحیات ایدی .
[٣] ٨٩٩ تاریخ هجریسنده و ١٤٩٣ تاریخ میلادیسنده .
[٤] ٨٨٤ تاریخ هجریسنده و ١٤٧٩ تاریخ میلادیسنده .
[٥] ٨٨٠ تاریخ هجریسنده و ١٤٧٥ تاریخ میلادیسنده .

ایشیدیله‌دی . هراتده قالمش اولان میرزا سلطان خلیل پدری ابوسعیدك وفاتندن صوکره بو شهری محافظه ایتمك ایسته‌دی . فقط حسین هراتی اونك النندن آلدی . و کندیسنی برادری احمدك حکمدار اولدیغی ماورای سیحون قطعه‌سنه یوللادی. فقط بردرلو راحت دورمادیغی ایچون احمد اوکا قارشی عسکر سوق ایتدی . مصادمه‌ده مقتول دوشدی . سلطان ولد ، ارلات قبیله‌سی تورکلری نزدنده خصوصی بر فرد صفتیله یاشادی . کندی قوماندانلرندن بری طرفندن زهرلنه‌رك وفات ایتدی . سلطان عمر میرزا پدری ابوسعید اولدیریلدیکی وقت سمرقندده ایدی . احمد کندیسنی طرده مجبور اولدی . مرو جوارنده قرارکاه تأسیس ایتمش اولان برادری ابوبکرك نزدینه چکیلدی . فقط ابوبکر ، حسین طرفندن قتل ایدیلدیکی جهتله عمر ابیوردو نسا طرفلرینه چکیلدی . اوراده اسیر ایدیلدی . حسینك بویوکی اولان و ابوسعیدك خلفی کبی تلقی ایدیله‌بیلن میرزا احمد ایله پدرینك وفاتندن صوکره هراته قاچان و خوراسانی ضبط ایتمش اولان سلطان حسین طرفندن طرد ایدیلن میرزا سلطان محمودی ده ذکر ایدرسه‌ك ابوسعیدك شهزاده‌لرینی تعداد ایتمش اولورز .

سلطان حسین ، عینی تاریخلرده [١] حسن بك طرفندن ایمپراطور اولمق اوزره قبول ایدیلن یادکار میرزایی استرآباد اوزرنده بسله‌دیکی امللردن فراغته و حامیسی نزدینه تبریزه التجایه مجبور ایتدی .

---

[١] ٨٧٣ تاریخ هجریسنده .

معمافیه ایرتەسی سنە(١) حسن بکك ویردیکی یکی قوهٔ امدادیەایله جهانکیر حسینه هجوم ایتدی واونی فاریاب وبلخ طرفلرینه فراره مجبور ایلەدی. حسین اوراده یکی عسکر طوپلادی ، ذوق وصفایه دالمش اولان یادکار اوزرینه علی الغفله بر هجوم یاپدی . یادکارك
١٤٧٠ بوتون مملکتلرینی الە کچیردی وکندیسنی اولدیردی (٢) .

دیکر طرفده ، سلطان احمد سمرقندده حکمران اولیوردی . خوراساندن طرد ایدیلمش اولان برادری محمود اورایه کیتدی . ایکی قاردش برمدت پك کوزل کچیندیلر . صوکره محمود . برآو بهانەسیله طرفدارلرینی آلەرق شهردن چیقدی ، کیدوب
١٤٩٣ بدخشانی ضبط ایتدی . احمدك وفاتنه قدر (٣)ایشلربوصورتده قالدی . صوکره ، محمود اونك ممالکنیده کندی حکومتنه الحاق ایلەدی . فقط اوسنه ، درت اولاد براقەرق ،وفات ایتدی . چوجوقلرینك اسمی مسعود ، بایسنغر ، علی و اویس ایدی . مسعود پدرینك یرینه کچدی . قاردشلری بایسنغرایله علی عصیان ایتدیلر . علی طوتولدی ، کوزلرینه میل چکیلدی. فقط رؤیتنه خلل کلمەدیکی جهتله سلطان حسینك نزدینه قاچدی . بایسنغر سمرقندده اوزون مدت مقاومت ایدەمدیکی جهتله مسعودك دشمنی خسرو شاه ایله برلکده قندزەفرار ایتدی . مسعودده راحتجه ماورای سیحون قطعەسنده قالدی .

---

(١) ٨٧٤ تاریخ هجریسنده .

(٢) ٨٧٥ تاریخ هجریسنده .

(٣) ٨٩٩ « «

بو اثناده ، كنديسنى حسينه سوديره‌رك قيزى ايله أولنمش اولان على قاين پدرندن آلديغى قوهٔ معاونه ايله كله‌رك مسعوده
١٤٩٩ هجوم ايتدى [١]. ماوراى سيحون قطعه‌سنه كيردى . آتشباتنده موفق اولمق اوزره ايكن خسرو شاهك كوندرديكى آداملرك سوزلرينه قاپيلدى. خسروشاه عرض انقياد فكرنده اولديغنه دائر خبر يوللايور و بووعدلرله اونى آووتيوردى . نتيجه‌ده ، حسينك نزدينه دونمكه مجبور اولدى . خسروشاه بو حيله‌لرله ايشلرى برباد ايتدكدن صوكره قندزده بولونان بايسنغره پوصولر قورديردى . اونى اولديرتدى و بوصورتله بوتون بدخشانه صاحب اولدى . اويس بو اغتشاشاتى كوره‌رك توركستانه ، والده‌سنك اقربالرى نزدينه چكيلدى . مسعودك هانكى تاريخده وفات ايتديكى ويرينه كيمك كچديكى مجهولدر . مع مافيه ، اويله كورونيوركه عينى عائله‌دن واحتمال كه كنديسنك اولادلرندن ابو لمعان ايله كيل ميرزا وفاتندن صوكره ماوراءالنهره صاحب اولمشلردر . بو سلطانلر ، قندهار حكمدارى آرغونك تشويقى اوزرينه اوزبك خانى شيبكه قارشى حربه كيريشديلر . بر محاربه‌ده مقتول دوشديلر . حكومتلرى غالبك يد تسخيرينه كيردى .

ديكر طرفدن ، پدرى حسينك [٢] يرينه كچمش اولان
١٥٠٥ بديع الزمان ، شيبك طرفندن مغلوب ايديلدى ، ايرانه اسماعيل

[١] ٩٠٥ تاريخ هجريسنده

[٢] ٩١١ « « وفات ايتمشدر .

صوفینك یاننه قاچدی . اوده تبریز شهرینی کندیسنه اقامتگاه
١٥١٤ اولەرق ویردی . صوکره ، عثمانلیلرك ایمپراطوری سلیم ، شاه
اسماعیلدن بوشهری ضبط ایتدیکی زمان [١] بدیع الزمان استانبوله
١٥١٧ کوتورلدی . اوراده وفات ایتدی [٢] . بوفتح سایه‌سنده جنکیزخان
احفادی تیمورلنکك کندیلرندن ضبط ایتمش اولدیغی ماورای سیحون
قطعه‌سنی اللرینه کچیردیلر ومتعدد حکومتلر تشکیل ایتدیلرکه
بونلرك تاریخنی یوقاریده کوردك . بو حکومتلر سمرقند ، بخارا ،
بلخ وخوارزمده‌کی اوزبك حکومتلریدر .

[٢] ٩٢٠ تاریخ هجریسنده
[٣] ٩٢٣ » »

بويوك موغوللر

تيمورلنك نسلندن كله‌رك هندستانده يرلشه‌ن وبوكون بويوك موغول حكومتلری دیدیكمز واسع ایمپراطورلنی تحت تسخیره آلان موغوللرك تاریخیله اوزون اوزادی یه مشغول اولمایه‌جغم . بو ایمپراطورلرك تاریخی حقنده المزده بولونان تاریخلرده دوغرو بر شیئه مصادف اولمایورم . مراجعت ایده‌بیله‌جكم شرق اثرلری ده یوقدر . بوراده بو ایمپراطورلقدن بحث ایدیشم اونی اونوتمش كورونمه‌مك ایچوندر . عینی زمانده بو تاتارلرك مختلف شعباتنی تماماً بیلدیرمك مقصدینه مبنیدر .

بابر عمرشیخك، پدری سلطان ابوسعید طرفندن ماورای سیحون قطعه‌سنده اندكان والیسی نصب ایدلدیكنی كورمشدك . حسن بك ابو سعیدی مغلوب ایتدكدن صوكره عمر شیخ وفاتنه قدر [۱] اندكان حاكمی اوله‌رق قالدی . یوكسك بر یردن دوشمه‌سی باعث موتی اولمشدی . اندكان الكاسنده یرینه اوغلی بابر كچدی. بابر ، عائله‌سنه منسوب بوتون حكمدارلرك عاقبتنه اوغرادی ، اندكان ولایتندن شیبك خان طرفندن طرد

[۱] ۸۹۹ تاریخ هجریسنده .

١٤٩٨ ایدلدی [١]. بو تورکمن حکمداری ماورای سیحون قطعه‌سنی
تیمور احفادینك الندن کاملاً آلمشدی .

بابر غزنه‌یه چکیلدی، اورادن کابله، ونهایت دهلی‌یه کیتدی ودهلیده یکی بر ایمپراطورلق تأسیس ایله‌دی . دهلینك اوزمان پاتان خانداننك اوتوز ایکنجی حکمداری اولان آموی شاه النده اولدیغی سویله‌نیور [★] . اغلب احتماله کوره غوزیلرك کوله‌لرندن برینك نسلندن ایدی وچوق زمان اول دهلی‌یی اله کچیرمشدی . بو بویوك شهره وهندستان ایمپراطورلغنه صاحب اولان بابر وفاتنه قدر [٢] اوراده حکمران اولدی وحکومتی
١٥٣٠ اوغلی همایون بن میرزایه براقدی [٣] .

همایون میرزا تخته چیقنجه شیر خان اسمنده بر پاتان رئیسنه پك چوق اعتبار ایتدی . شیرخان ، همایونك برادری کامران ایله اونی تختندن محروم ایتمك ایچون اویوشدی . شیرخان یاخود شیر شاه ، افندیسنی هندستانی ترك ایله ایرانده حکومت سورن شاه طهماس نزدینه التجایه مجبور ایتدی. ایران شاهی همایونی عالیجنابانه قبول ایده‌رك بهرام خانك قوماندا‌سنده بر اردو ایله هندستانه کری کوندردی . همایون

[★] دهلی‌ده او تاریخده (لودی) خانداننده سلطان ابراهیم اجرای حکومت ایتمکده ایدی . مکرمین.

[١] ٩٠٤ » »

[٢] ٩٣٧ » »

[٣] قاموران اسمنده دیکر بر اوغلی دها واردی .

١٥٥٣ تكرار هند تختنه چیقه‌رق وفاتنه قدر [١] حکومتی محافظه ایتدی .

منوشی اکبر لقبیله یاد ایدیلان جلال‌الدین محمدپدری همایونك یرینه کچدی و موغول ایمپراطورلغنك حدودینی توسیع ایتدی . اکبر ابتدا کجرات حکومتیله حرب ایتدی . بوراده دین اسلامه منسوب سلطان بهادر حکمران ایدی . پورتکیزلیلر سلطان بهادرك الندن سورات قربنده دیوشهرینی آلمشلردی . موغولك تقربی بربرلرینه دشمن اولان ایکی ملتی قوتلرینی برلشدیرمکه مجبور ایتدی . پورتکیزلیلر بهادره قوهٔ معاونه ویردیلر . فقط متفقلر مغلوب اولدیلر . بو مظفریت نتیجه‌سنده اکبر بوتون کجرات قطعه‌سنی اله کچیردی . صوکره عسکرلرینی ده‌قان حکومتنه قارشی سوق ایتدی . اوراده متعدد کوچوك حکمدارلر واردی . برامپور وآسرده مصطفی حکومت ایدیبوردی . قانده اسمنده بر قادین آماد ناغارده حکمدار ایدی . دولت آباد ایسه عنبرك النده ایدی . بونلرك هپسی اسکی خصومتلرینی اونوتدیلر ، قرق بیك سواریدن مرکب بر اردو طوپلادیلر . ایکی کوچوك حکمدار ایله قادین حکمدار بالذات اردونك باشنه کچدیلر . مع مافیه مغلوب اولدیلر . هر بری کندی مملکتلرینه چکیله‌رك پایتختی اوزون مدت مدافعه ایتدیلر . مع مافیه نهایتنده مغلوبیت کندیلرنده قالدی .

---

[١] ٩٦٠ تاریخ هجریسنده .

اکبر بو مظفریتلردن صوکره سراینی آغرایه نقل ایتدی. اوزمان بوراسی کوچوك برشهرایدی. صوکره، هندحکمدارلرندن رعنانك زیر ادارەسنده بولونان کیتوری ضبط ایله‌دی . اوغلی جهانکیرك چیقاردیغی برعصیانی باصدیردی، واوغلنی عفوایتدی. کابل جهتنه سکسان بیك کشیلك بر اردو کوندردی . پاتانلرك قسم متباقیسی اورایه چکیلمشلردی . فقط بو اردو چوللرده محواولدی. اکبر، مملکتنی معمور ایتمك ایچون سراینه برچوق اجنبی جلب ایتدی. خدمتنه متعدد انکلیز طوپچیلری ایله‌غو آدن اصنافلر آلدی وبالخاصه بنکاله میسیونرلرینی قوللاندی . اکبر خرستیانلغه پك میال کوروندیکی جهتله راهب ژه‌روم قساویه اونك ایچون عجم لسانیله بر تاریخ عیسا یازدی . مسلمانلر بوندن مرلداندیلر واوغلی فارایی باشلرینه کچمکه‌تشویق ایتدیلر. فارای، مراد نامنی آلدی. فقط قام‌بایا قربنده‌وقوعه کلن مصادمه‌ده مقتول دوشدی . اکبر دائما اوزرنده زهرلی حبلر طاشیر و شبهه‌لندیکی قوماندانلرك وجودینی بونلرله ازاله ایدردی . طاشیدیغی باشقه حبلردن ظنیله بوزهرلی حبلردن بردانه آلدی واللی درت سنه‌لك برسلطنتدن صوکره کندی کندیسنی بلااختیار زهرله‌مك
صورتیله وفات ایتدی [١] . قندهار ، کابل، کشمیر ، کجرات، ١٦٠٥
سیندیاخودتاتتا ، خندش ، برامپور ، برامه ، بنکاله ، اوریقسا

[١] ١٠١٤ تاریخ هجریسنده .

مالوه ، آغرا ، دهلی ولایتلرینك ودها سائر حوالینك صاحب مطلقی ایدی .

اکبر أوله جکی زمان صاریغنی اوغلی سلیمك باشنه قویدی . اوده سلیم شاه جهانگیر نامنی آلدی . شهزاده لردن بعضیلری جهانکیرك اوغلی سلطان خسرو طرفنی التزام ایتدیلر . خسروك عصیانندن صوکره اکبر طرفندن میراثدن محروم براقیلمش اولماسنی بهانه ایدیورلردی . جهانکیر ایی بر مسلمان دکلدی . راحتجه شراب ایچه بیلمك ایچون خرستیانلغی سور کورونیوردی . اغرابی ترك ایله دها شمالده کائن اولان وبناءً علیه هواسی معتدل بولنان لاهوره چکیلدی . نورمحال نامنده برقادین کندیسنی استه دیکی کبی اداره ایدییوردی . اوکا نور جهان عنوانی ویردی . قادین ، بسله دیکی حرص جهتدن دولایی ایمپراطورلق داخلنده شدتلی اغتشاشاته سببیت ویردی . انتریقه لری نتیجه سنده سرایدن تبعید ایدیلمش اولان شهزاده لر عصیان ایتدیلر . جهانکیر ذوق و صفا وعطالت ایچنده یاشایوردی . ایران حکمداری شاه عباس قندهاری اندن آلدی . اوغلی سلطان تورون باباسیله محاربه یه کیریشمك جرأتنی کوستردی . اوزبکلر کابل طرفلرینه آقین یاپدیلر . و کلاسندن بری سلاحه صاریلدی ، کندیسنی اسیر ایتدی . ١٦٢٧
ایشته بوقدر اغتشاشاتدن صوکره بر چوق عصیانلر ایله پارچه پارچه بر ایمپراطورلق براقه رق وفات ایله دی .

شاه تورون ، نام دیکرله ، شاه جهان پدری جهانکیرك یرینه

کچدی . اونده دها زیاده بختیار اولامادی . پورتکیزلیلر اوزرنده بعض مظفریتلر احراز ایتدی . ذوق وصفایه دالدی ، پك فضله مصرفلر یاپدی ، صوکره خسیس اولدی . سرای طاقم طاقم آیریلدی . چوجوقلری بربرلری علیهنده سلاحه صاریلدیلر . شاه جهان اللرینه اسیر دوشدی . اونلرك تخت غوغاسی ایچون مصادمه‌لرینه سیرجی اولدی . نهایت اورنك زیب طرفی غلبه چالدی . پدرینك یرینه او کچدی . ۱٦٦۰ تشرین اولنده ، پدری برحیات اولدیغی حالده تاج کیدی . اورنك زیب هندستانك اك قوتلی حکمدارلرندن بری اولمشدر . ویساپور = بیجاپور غولقندا ، قارنات حکومتلرینی تحت اطاعته آلدی . آلتون تخت معناسی افاده ایدن اسمنی اوکا پدری شاه جهان ، یاپدیردیغی محتشم بر آلتون تخت مناسبتیله ویرمشدی . قیمتی یکرمی میلیوندن زیاده تخمین اولونیوردی .

۱۷۰۲ اورنك زیب دوقسان یاشنده وفات ایتدی . تختنی اوغلی شاه عالمه براقدی . سلطنتی النده آلمق ایسته‌ین قاردشلرینه قارشی شاه عالم

۱۷۰۸ غالب کلدی و آلتمش سکز یاشنده وفات ایتدی .

وفاتندن صوکره درت اوغلی هندستان تختی ایچون چارپیشدیلر وعینی سنه ایچنده ترك حیات ایتدیلر . ایچلرندن معزالدینه هندستان ایمپراطوری نظریله باقیلیور . بونك یرینه یکنی فرخ سیر کچدی . ۱۷۱۹ تاریخنده خلع ایدلدی . صوکره شاه عالمك طورونی رفیع الدرجات حکمدار اولدی و اوچ آی صوکره قتل اولوندی . یرینه کچن برادری رفیع الدوله ۱۷۲۳ تاریخنده وفات ایتدی .

بونك اوزرينه ، شاه عالمك طورونى محمد شاه تخته چيقدى .
بونك زمان حكومتنده طهماس قولى خان ، نام ديكرله نادرشاه
هندستانه كيره رك اوقطعه يى تحت اطاعته آلدى وبرقاچ ولايتى
الحاق ايله اكتفا ايده رك محمدشاهى تخته براقدى وايرانه دوندى.

بوموغول حكمدارلرينه تابع مملكتلر برچوق سياحتنامه لرده
تصادف ايديلن تصويراته نظراً پك واسعدر . اهالى ايچنده قسماً
تاتارلر ، مسلمانلر ، ايراندن كلمش مجوسيلر كبى اجنبيلرده واردر.
اهالىٔ محليه كنديلرينه مخصوص بر دينه سالكدرلر . راهبلرينه
براهمن نامى ويريلير . معبود اعظملرى براهما ، ويشنو ، اسوارا
ياخود ايسورتدر كه بوكا شيومان ده تسميه ايديلمكده در. بوبرنجى درجه
معبودلردن صوكره اوچ يوز اوتوز ميليون معبود دها قبول
ايديورلر. بونلرك برقسمى ملائكه در، برقسمى ارواح خبيثه در. بعض
محررلرك افاده سنه نظراً براهما ياخود براهمن بر هند حكمدارى ايدى. مسعودى
بوتون هنديلرك رئيسى وواضع قانونى اولمش، علومى ايلريلتمش،
معادنى وبونلرك استعمالنى كشف ايله مش ، معبدلر ياپديرمشدر.
بومعبدلره اون ايكى برجى وسياراتى ترسيم ايتديرمشدى . سيند
هيند يعنى «كتاب عصر الاعصار» نامنده بركتاب وجوده كتيرمشدر.
براهمن كونشك هر برجده اوچ بيك سنه قالديغنى وتام دورينى اوتوز
ايكى بيك سنه ده ياپديغنى ظن ايديوردى . بو بويوك دوردن
صوكره دنيا تماميله تبديل حال ايده رك هرج ومرج اولاجق ،
شماله بولونان جنوبه كچه جك، چوللر قابل اسكان حاله كله جك ايدى .

فقط هندليلرك كافه‌سى دنيانك بو تجددى مسئله‌سنده متفق دكلدرلر . بعضيلرى يتمش بيك سنه صوكره وقوعه كله‌جكنى سويليورلر و بو انقلاب عظيمه هزاروانى نامنى ويريورلر . حكمدار صفتيله براهمانك اوچ يوز سنه [١] حكمران اولديغى ادعا ايدلمكده‌در . سياحلرك يازدقلرى سياحتنامه‌لر واسطه‌سيله طانيديغمز هند دينى حقنده تفصيلاته كيريشميه‌جكم . بونلره علاوه ايده‌جك خصوصى بر معلوماتم يوقدر .

[١] يرينه اوغلى بهبود كچمش اولديغى سويلنيور . معبدلرك مقدارى بونك زماننده تزايد ايتمشدر . اونك دورنده انسانلر علمه پك ميال ايديلر . نارد نامى ويريلن اويون او وقت ايجاد ايدلدى . بهبود يوز سنه حكومت سوردى . يرينه كچن اوغلى زمان ايران و چين حكمدارلريله پك چوق حرب ايتدى . ١٥٠ سنه حكومت سوردى . صوكره فوز ياخود فور ١٤٠ سنه حكومتده بولوندى . بونى اسكندر مغلوب ايتمشدر . صوكره دابشليم حكمدار اولدى . بونك دورنده بيدپاى «كليله و دمنه»يى يازدى . بو اثر هندليلرك اخلاق و سياسياتنى احتوا ايدر . خلفى يالهيت دورنده شطرنج ايجاد اولوندى ١٢٠ سنه سورن حكومتندن صوكره هندليلر آيرلديلر . برسند حكمدارى ، بر قانوج ، بر كشمير ، برده مانلير حكمدارى ازلدى . بو صوكنجى‌يه بالهارا ديه‌رلردى . مسعودينك نقل ايتديكى عنعنه بودر .

قالموقلر یاخود ألوتلر

قالموقلرك ویاخود نام دیکرله ألوتلرك تاریخی ، بالخاصه اونلرك حکومتنی تولید ایدن ایلك انقلاب زمانلرنده بزم ایچون هیچ معلوم دکلدر . بعض محررلرك بیاناتنه نظراً بو قالموق خانلری تیمورلنك نسلندندرلر. فقط هانکی شهزاده‌دن کلدکلرینی بیلمه‌یورز . بونلری جنکیز خان نسلندن عد ایتمك دها حقیقته یقین اولوردی . چونکه جنکیز خان احفادی تیمورلنك زماننده‌ده بو مملکتده حاکم ایدیلر . تیمورلنکك قالموق ایمپراطورلغنی محو ایتدیکی‌ده بك معلوم دکلدر . تیمورلنك اوراده بویوك آقینلر یاپدی ، حکمدارلری قاچمغه مجبور ایتدی . مع مافیه تاریخ بزه تیمور اولادینك تاتارستانك بو قسمنه صاحب اولدقلرینی بیلدیرمه‌یور . یالکز اویس ابن احمد ابن ابو سعید تورکستانه والده‌سنك اقربالری نزدینه چکیلمشدی. بلکه‌صوکره یاکندیسی یاخود اولادلری اوقطعه‌یی ضبط ایتمش اولابیلیرلر. هر حالده ، بو حکمدارلره قونتایش یاخود دها طوغروسی خان تایش وچونغ کار Tchong-kar یاخود خونغ کار Chiong-kar نامنی ویریورلر . معناسی « شرق مملکتلرینه حاکم » دیمکدر [*] .

غوبیل

[*] عجبا بزم « خنکار » کلمه‌سی بورادنمی کلییور ؟

کچن عصرك بدایتلرینه دوغرو بو واسع الکالر باتور قونتایش طرفندن اداره اید یلکده ایدی. بونك دوقوز زوجه سندن اون ایکی اولادی قالدی. سنغا اسمنده کی الك بویوك اوغلی کندیسنه خلف اعلان ایدیلدی. تبعه سنك بویوك قسمنی ودیکر اولادلری اوزرنده حکم ونفوذ حقنی اوکا ویردی. قاردشلری اطاعته مجبور اولدیلر. باتور قونتایشك وفاتندن صوکره سنغا تخته چیقدی. تاتار عاداتی موجبنجه بارانتولا یاخود لاهساده اوتوران دالای لامادن قونتایش عنوانی آلدی. قاردشلری اونك حکمدارلغنی قیصقانه رق بر کیجه کندیسنی قتل ایتدیلر. عقللی وجسور بر قادین اولان زوجه سی، کوچك یاشنده کی اوچ چوجوغی ایله [١] سایسانلری یعنی مملکتك اکابرینی طوپلادی، قاتللری یاقه لادی واونلری اعدام ایتدیردی. صوکره، حکومت سنغانك قارده شی اولوب بارانتولاده بولونان جهن ه تکلیف اولوندی. فقط بوشهزاده کندیسنك برعلم آدمی اولدیغنی، عسکرلك ایچون دکل برلاما اولمق ایچون چالیشدیغنی جواباً بیلدیردی. مع مافیه بویوك لاما نهایت کندیسنی برادرینه خلف اولمق اوزره تاتارستانه کچمکه اقناع ایتدی. تخته اوتورور اوتورماز آرقه سندن باشتوخان عنوانی ده کوندردی. اونك حکومتندن اول قالموقلر مختلف رؤسا طرفندن اداره ایدیلیرلردی. باشتوخان بو رؤسانك برچوغنی تحت اطاعته آلدی. خلقی ایسه هپسنی تحت تابعیتنه آلمغه موفق اولدی.

[١] تساهان آراپتان، سولوم آراپتان دانشین آمبو.

صوكره‌لری بو حكمدار سايسان كولی جوارلرنده سا كن
چچن خان ايله حرب ايديوردی . چچن خان باشتو خانك
الكاسنه كيردی. لهت كولی قربنده كائن سوئی چولم نامنده بر
موقعی ضبط ايتدی . جوارده كائن بويوك بر داغی اوچ كونده
كچمك ايچون حاضرلق كورديكی صيراده باشتو خان اونك اوزرينه
يوريه‌رك كرويه پوسكورتدی وكچيدی محافظه ايتمك اوزره
داغده اوچ يوز قالموق ايله بر سايسان براقدی . چچن كلديكی
زمان سايسان اونی كری‌يه طرد ايتدی . باشتو خانده سواری
قوتيله امداده يتيشدی . چچن خانك بوتون اردوسی پريشان
كنديسی‌ده اسير اولدی. كول ايچنده برآطه‌ده معيتنده‌كی قوتدن
اون بش بيك كشی ايله برلكده باشی كسيلدی .

باشتو خان صوكره تالانغوتلری ، قيرغيزلری تحت اطاعته
آلدی . بورتال نهری قربنده ايكی بيك نفرله بر سايسان
براقه‌رق موغول قالقاسی [۱] اوزرينه يورودی ، بونك بوتون
ممالكنی تخريب ايتدی . بو ملتك ايلری كلنلری چينه چكيلديلر
وچين ايمپراطورينك معاونتنی استرحام ايله‌ديلر .

قونتايشك اوغلی اولان تساهان آراپتان وقاردشلری سولوم
آراپتان ودانشين آمبو باشتو خانك كين وحسدينی تحريك ايتمكه
باشلاديلر . بونلر بويومشلر ، باشتوخانه سفرلرنده رفاقت

---

[۱] بو مخطره محرری ۱۷۲۲ تاريخنده تقريباً قرقسنه اولديغنی
سويليور .

ایده‌رك بر چوق شهرت قازانمشلردی. باشتوخان بو شهزاده‌لرك جسارتی وحربده اکتساب ایتدکلری تجربه‌کندیسی ایچون مضر اوله‌جق دیه قورقیوردی. تساهان آراپتان بولونمادیغی بر کیجه قاردشی سولوم آراپتانی برلامانك توصیه‌سی اوزرینه بوغدیردی. تساهان آراپتان عودت ایتدیکی زمان باشتوخان قاردشنك بردن بره وفات ایتدیکنی سویله‌دی. فقط آرانزابا نامنده برلاما هرشیئی تساهان آراپتانه آکلاتدی وکندیسنی قاچمغه تشویق ایله‌دی. تساهان بولاماو صادق یدی قالموق ایله بوروننانا نهرینه دوغرو قاچدی، اوراده اقامتگاه تأسیس ایتدی. بعض سایسانلرك و یارکنددن سیبریاده تجارت‌کلن بخاراليلرك معاونتی سایه‌سنده بویوك بر قوت قازاندی.

بو صیرالرده چین ایمپراطوری باشتوخانه قالقالره قارشی حربدن وازکچمه‌سنی توصیه ایچون بر سفیر کوندرمشدی. فقط باشتوخان چین ایمپراطورینك قالقالره معاونتدن واز کچمه‌سنی واونلردن التجا ایدنلر اولورسه کندیسنه کوندرمه‌سنی اوقدر متعظمانه سویلدی که چینلیلر ایله قالموقلر آراسنده حرب ظهور ایتدی. ابتدا باشتوخان بویوك موفقیاته نائل اولدی. چینلیلری کندی مملکتلرینه قدر سوردی، بعض چین شهرلرینی تخریب ایله‌دی. فقط صوکره اردوسنده قیطلق وخسته‌لق یوز کوستردیکی جهتله ضعیف وضعیتده قالدی. اوتاریخده تساهان آراپتان باراتتولاده کندیسنك خان اعلان ایدیلمه‌سی ایچون بر

چین سفیری ایله مذاکره ایدییور ، چین ایمپراطوری قیزلرندن برینی کندیسنه ویرمك شرطیله باشتو خانی قتل ایتدیرمه‌یی تعهد ایله‌یوردی . بو معاهده میدانه چیقنجه برچوق قالموق باشتو خانی ترك ایتدیلر . اردوسی چینلیلر طرفندن مغلوب ایدیلدی . باشتو خان قیرغیزلرك الکاسنه قاچدی . اوراده کندیسنی زهرله‌دی .

بونك اوزرینه ، تساهان آراپتان تخته چیقدی وددالای لامادن اردنی زوروکتو باتورقونتایش عنوانتی آلدی [١] . یارکند ، تورفان کاشغر ، آق صو شهرلری و باشتوخانه خفیف بر ویرکو ویرن دها سائر جوار شهرلر کندیسنی طانیمقدن امتناع ایتدکلری جهتله بونلره هجوم ایتدی و ارکه‌خان نامنده‌کی خانلرینی ملتك ایلری کلنلری واهالینك بعضیلری ایله برلکده حضورینه کتیرتدی . اوندن صوکره آرتق هپسی قونتایشك یاننده قالدیلر . بعده ، قوزاقلر جوارنده طوزکول ساحللرنده ساکن اولان بوراتلری تحت اطاعته آلدی . بوراتلرله قوزاقلر اکثریا حرب ایدرلر .

قونتایش عینی زمانده آژوکی خانك اوغلی سازیپك اون بش بیك چادر ایله پدرینك اراضیسنه کچدیکنی ، یامیشنس کوی قربنده ارتیش نهری جوارلرنده قوزاقلرله باشقیرلر آراسنده قرارکاه قوردیغنی خبر آلدی . سازیپ اورادن صوکره ینه کندی

---

[١] ایکی قادین ایله أولنمشدر . برنجیسی برتایشـك یعنی کوه‌نور خانك قیزی جونغو آراپتاندر . ایکنجیسی آژوکی خانك قیزی سادره‌زاپدر . چینلیلر بوکا قنوانغ راپتان دییورلر .

الکالری داخلنده ایمیل قبیلرنده قیشلامق اوزره تبدیل موقع ایتمشدی . همشیره‌سیله أولنمش اولان تساهان آراپتان کندیسنی سرایه دعوت ایتدی . فقط سانزیپ رد ایله‌دی . یالکز، دالای‌لامانی زیارت ایچون تیبته کیتمك اوزره اراضیسندن کچمك مساعده‌سنی ایسته‌دی .

قونتایش سانزیپك مقصدی دالای‌لامادن کندیسنی اولدیرمك مساعده‌سنی استحصال ایتمك اولدیغنی خبر آلنجه سفیری توقیف ایتدیردی و سانزیپه نزدینه کلمه‌سی حقنده بیهوده یره بر خبر دها کوندردکدن صوکره بر اردو طوپلادی وبو اردویی آلتون ایمیل داغلرنده صاقلادی. صوکره، مقصدینی هیچ بللی ایتمه‌مك ایچون سانزیپك یانینه کیتدی. ایکی کون اونکله وقت کچیردرك اکلندکدن صوکره کندیسنی توقیف ایتدیردی، بوتون تبعه‌سنی ممالکك مختلف یرلرینه داغیتدی، سانزیپی پدری آژوکی خانك نزدینه کوندردی .

چوق کچمه‌دن تساهان آراپتان چینلیلرله اوزون بر حربه کیریشمك مجبوریتنده قالدی [١] . روایت اولوندیغنه کوره ، چین ایمپراطوری [٢] قام‌هی‌یه بر سحرباز قونتایشك ایمپراطورلغی کندیسنك النده آله‌جغنی خبر ویرمشدی . ایمپراطور بو کهانتدن متأثر اوله‌رق اوغللرندن برینه قونتایش عنوانی ویردی و کندیسنه

---

[١] ١٧٠٣ تاریخلرینه دوغرو .

[٢] کندیسنه آموغلی خان عنوانی ویریلیور .

ولیعهد اعلان ایتدی . صوکره بو اوغلی کندیسنك علیهنده ترتیبات یاپدیردی و باباسنی حبس ایتدیردی . بونك اوزرینه چین ایمپراطوری ، عنوانی کندیسنه ویرمه‌سنی و کندیسی باشقه بر عنوان آلماسنی رجا ایچون قونتایشه بر سفیر کوندردی . قونتایش بو تکلیفه رضا کوسترمدی . اونی اللهك یعنی دالای لامانك ویرمش اولدیغنی سویله‌دی . روایت اولوندیغنه نظراً چین ایمپراطوری وقتیله قونتایشه قیزلرندن برینی ویرمه‌یی وعدایتمش فقط صوکره بو وعدینی طوتمامشدی . ایشته بو ایکی سبب ایکی ملت آراسنده بویوك بر حرب تولید ایتدی . عینی زمانده [۱] ، قونتایش قیزینی جنکیز خانك اوغلی اولوب بارانتولا جوارنده بویوك لامانك نزدنده اقامت ایدن هولدان چره‌نایه ویردی .

هولدان چره‌نا کزیده اوچ یوز دلیقانلی ایله قونتایشك سراینه کیتدی . فقط دوکون بیتر بیتمز قونتایش دامادینی نزدنده آلیقویدی ، جنکیزخانه قارشی چرن دوندوقك قوماندانسنده بر اردو کوندردی . جنکیزخان مغلوب اولدی . بوتون عسکرلری قتل و پریشان ایدیلدی . روایت اولوندیغنه نظراً چرن دوندوق دالای لامانك یانته قدر ایلریله‌یه‌رك اونی تختدن ایندیردی ، یرینه باشقه برینی چیقاردی . بونك ایچون کوستردیکی بهانه‌ده شو ایدی . دالای لاما اولوقو قونتایشك و سائر کوه‌نورتایشلرینك موافقتی

---

[۱] ۱۷۰۹ یاخود ۱۷۱۰ تاریخنده .

اولماسیزین اصعاد ایدیمشدی . یالکیز جنکیز خان راضی اولمشدی . عینی زمانده دالای لاما وظیفه‌سنی ده لاییقیله ایفا ایتمه‌یوردی .

ایرته‌سی سنه قونتاییش دامادی هونتدان چره‌نایی اولدیرتدی . اونی تکس نهرینك صولرینی زهرله‌مش اولمقله اتهام ایدییوردی . قونتاییشك موفقیاتندن تلاشه دوشن چین ایمپراطوری تاتارستانه بویوك بر اردو کوندردی . چینلیلر هامی‌یی کچدیلر . تورفانه قدر ایلریله‌دیلر . اونلرك حرکتندن خبردار اولان قونتاییش چرن دوندوق ایله سائر سایسانلرك قوماندانسنده اورایه اردو کوندردی . چین اردوسنی باصدیلر ، پریشان ایتدیلر . تاتارلر چینلیلری هامی‌یه قدر تعقیب ایله بوشهری اله کچیردیلر .

ایکی سنه صوکره ، چین ایمپراطوری ایکی یوزبیك کشیلك بر اردو کوندره‌رك هامی‌یی استرداد ایتدی و تورفانه دوغرو یورودی . چینلیلر متعدد قلعه‌لر یاپدیلر . بخارالیلر طرفندن مسکون اولان تورفان شهرینی ضبط ایله‌دیلر . تورفانی تحکیم ایتدکدن صوکره سیالیس قربنده قاره شام نهری قیبسندن ایلریله‌دیلر . صوکره ، چوللر آراسندن کچه‌رك سایسان کولنه قدر نفوذ ایتدیلر . قونتاییشه تابع الك صوك قوملرك ساکن اولدقلری آلتون ایمیل داغلری قربنده ایمیل نهرینك منبعلرینه قدر ایلریله‌دیلر . اوراده تقریباً بیك چادر اسیر آلدیلر . بو استیلادن برمدت خبر آلمایان قالموقلر مملکتلرینك امدادینه قوشدیلر . فقط اسیرلری قورتارمغه موفق اولامادیلر . حتی روایته نظراً قونتاییشك اوغلی قالدان

چرین [۱] اسیر دوشمشدر. فقط صوکره فراره موفق اولدی. بو محاربه ۱۷۲۳ سنه‌سنه‌قدر دوام ایتدی .

چین ایمپراطوری قام‌هی وفات ایده‌رك یرینه کچن اوغلی یوم چینغ صلح یاپمق ایچون قونتایشه سفیرلر کوندردی . عینی زمانده بدایت حکومتندن بری اونکله حرب ایدن قوزاقلر کندیلرینه قارشی اولان اردونك قوماندانی و قونتایشك اوغلی سونو دایه‌یه عرض انقیاد ایتدیلر . ۱۷۲۷ تاریخنده تساهان آراپتان وفات ایتدی . یرینه اوغلی قالدان چرین کچدی .

قیرغیزلر، اورونکوتلر، تالونغولر، منغتلر، قویوتسلر، قوشاقوتلر، بخاراللیلر، باراینتسیلر بو حکمدارك تحت اداره‌سنده ایدیلر[۲]. بو صوکره کیلر چاره‌ده ویرکو ویریرلردی. حکومتی شمالاً روسیه، شرقاً چین تاتارستانی، جنوباً تانغوتلر، غرباً قوزاقلر ایله محاط ایدی. آلتمش بیك کشیلك بر اردوسی واردی. ایجابنده یوز بیك عسکر چیقارابیلیردی. حکومتك اکابرینه سایسان نامی ویریلیردی . ایچلرندن اك ایلری کلنی حکمدارك برادرزاده‌سی چرن دونذوق ایدی . روسیه طرفلرنده اوتورورردی. اونكده قونتایش قدر تبعه‌سی واردی . قونتایش مهم ایشلرده آنجق سایسانلرك رأیی آله‌رق حرکت ایده‌بیلیردی . خصوصات سائره‌ده ایکنجی درجه‌ده قوماندانلرله استشاره ایدردی. آلتی سایساندن مرکب بر محکمه‌سی واردی.

---

[۱] بو کلمه‌نك مستعمل اولدیغی اسملرك کافه‌سنه تسه‌رز یاخود چرنده دیرلر .

[۲] ۱۷۲۳ تاریخنده .

حكملر شفاهاً ويريلير . مجرملره جرملرينه كوره داياق آتيلير ياخود باركير قويروغنه باغلانيردى .

قالموقلر برقاچ سنه‌دن برى حبوباتسز قالمشلردى . چونكه اراضى‌يى زرع ايله اشتغال ايتمزلردى . فقط بخاراليلرى تحت اطاعته آلدقدن صوكره مبذول صورتده بوغداى ، پرنج ، دارى ، آرپه وميوه بولونيوردى . برچوق مواشى بسلرلردى . شمال جهتنده روسلرله ، شرق طرفنده چينليلرله ، جنوب طرفنده تانغوتلرله وحتى هندليلرله تجارت ايدرلردى . روسيه‌دن مختلف رنكده قماشلر ، سياه وقرمزى دريلر ، ايكنه ، مقاص ، آينه وكورك كبى شيلر آليرلردى . بوكا مقابل باشقه كوركلر ، ياركنده‌يا پيلان پاموق بزلر ، ايپكلى قماشلر ويريرلردى . كنديلرنده دمير معدنى بولونديغى جهتله سلاح ، زره ومغفر ياپمغه باشلامشلردى . چادر ، چرخه وكاغدده اعمال ايدرلردى .

بوقومك برسنه‌سى اون ايكى آيدن تركب ايدر . هراوچنجى سنه‌يه بر اون اوچنجى آى علاوه ايتمكده‌درلر . بوصورتله اوچ سنه اوتوز يدى آيدن تركب ايديور . برنجى آيه تساهان سارا ياخود بياض آى نامنى ويريرلر . بومناسبتله عمومى شنلكلر ياپارلر . بونلرده قونتايش حاضر بولونور . برقيرده طيش طرفى چين قماشلريله مزين برچادير قورولور . اوكنده مدور وچوقور بر ميدان براقيلير . براوزرينه رنكلرله لامالرك رقص ايدركن ياپه‌جقلرى آديملر اشارت ايديلير . لامالر وبوتون خلق طوپلانديغى

زمان آلتی دانه بویوك بایراق کتیریلیر . بونلرك هر برینی اوچ مانزی یعنی لاما چومزی طاشیر . هپسی قرمزی اثواب کیمشلردر . آرقه‌لرنده طوغیدن بر نوع اهرام ایله ایکی بورو واردر. بونلری ده عینی صورتده ملبس درت آدم طاشیر . آرقه‌لرندن دها کوچوك بورولر طاشـیان اوچ کشی کلیر . اك نهایت صاریلر کینمش بش کنج لاما ترامپتلر وباقیر قابلرله یورورلر. ایکیشر ایکیشر دیزلمشلردر. آرالرنده متعدد اختیار لامالر واردر. بونلر هر زمانکی اثوابلرینی کینمشلردر . ایکی طرفده یکرمی قالموق بولونور . بر بری آرقاسی صیرا یورورلر . قالقان ، مغفر ، مزراق وخنجر ایله مسلحدرلر . صوکره ، زره، تفك وقیلیج ایله مسلح اون بش قالموق دها کلیر . بو آلایك اطرافنی بونلر قوشاتمشلردر . بونلری ترخان یوروکتولریاخود مشاورلر آت اوستنده اولدقلری حالده تعقیب ایدرلر . هر برینك رکابنده ایکی پیـاده یورور . بوتون بو آلای چادرك اوکنه کیدر ، کوچوك میدانك اطرافنه دیزیلیر . صـوکره بر دعا ایدیلیر . اك اختیار لامالر اوچ کره سجده‌یه قاپانیرلر . صوکره، دانس باشلار. یوزلری پچه ایله اورتولو ایکی آدم چادیردن چیقارلر . میدانده باقر چالغیلرك وترامپتلرك آهنکیله رقص ایدرلر . صوکره چادیره کیررلر . باشقه ایکی کیشی دها چیقارق عین صورتله رقص ایدرلر . بو صورتله بش رقص یاپدقدن صوکره یوزی آچیق بر آدام میدانه چیقار . یالکز باشـنه اون دقیقه کاه یاواش کاه سریع رقص ایلر .

آرقەسندن بری کلیر. بونکله برابر اوینار. نهایت، میدانك برکنارینه چکیلیر. بوصورتله اون چیفت متعاقباً نمایان اولورلر ونهایت هپ بردن رقص ایدرلر. عینی جنسدن دها برقاچ رقصدن صوکره باشقه بر یره کیدرلر. بوراده بر ماصه حاضرلانمشدر. اوزرنده باروت واردر. بوکا آتش ویریرلر. مسلح بر چوق قالموقلر حال حربده ایسەلر دشمنلری بولونان طرفه دوغرو یوزلرینی چویرەرك بویوك کورولتو یاپارلر. حزیران آینده مواشیلرینك محافظەسنی تأمین ایچون یەشنلکلر یاپارلر. بر صنم اوکنده یرلره قاپانیرلر. چیپلاق بر قاچ قالموق کبرا فارشیسنده کورەشیرلر. موفقیتی اونلر تعیین ایدرلر. موفق اولمق ایچون خصمنی صیرت اوستی یره یاتیرمق لازمدر. فقط پهلوانلرك بربرلرینی یارالامامەلرینەدقت ایلرلر.

قالموقلر اوچ شعبەیەمنقسمدرلر. برنجیسی قالموق چونغارلردر. ایکنجیسی قالموق قوشوتلردر. اوچنجیسی ده قالموق طورغودلردر. اك کثیرالعددلری واك اهمیتلیلری اولان چونغارلر بر سورو قبیلەلردن ترکب ایدرلر. بونلر سایسان کولی وایلی نهری جوارلرنده ساکن سایسانلره تابعدرلر. ایکنجیلر تانغوت حکومتنی اشغال اتمکدەدرلر. ایکی خانلری واردر. بری تبتی دیکری تانغوتی ادارەایدر. ایکیسی دالای لامایه یاخود بویوك لامایەتابعدرلر. اوچنجیلر بوعصرك ابتدالرنده آیوقی خانك ادارەسنده دیکرلرندن آیریلارق یاییقدن کچن و آستراخان اووالرینه کیدوب اوراده ساکن اولان برقالموق شعبەسیدرلر.

هونلرك تاريخ عموميسى .

یکرمی برنجی کتاب

بحریه مملوکلری یاخود مصرده قاپچاق تورکلری

صلاح‌الدین ، مشهور نورالدین اردولرینك قوماندانی صفتیله فاطمیلردن مصری ضبط ایتمش ، صوکره کندیسی مصره صاحب اوله‌رق نورالدینك احفادی الندن سوریه‌نك برقسمنی آلمشدی . وفاتنده اوغللرینه غایت واسع بر ایمپراطورلق براقدی. اولادلری بو حکومتی تقسیم ایتدیلر . بونلر اسلامیتك مشترك دشمنلرینی طرد ایچون براشمکه مجبور اولدقلری برزمانده آرالرنده‌کی نفاق وشقاق ایله کندی عائله‌لرینه قارشی عادتا خیانت ایدییورلردی. تاتارلر ایرانی و خلیفه‌نك ایمپراطورلغنی تهدید ایدییورلردی . فرانقلر سوریه‌ده یرله‌شیورلردی. خوارزمیلر فلسطینی، سوریه‌یی وبوتون جوار ممالکی تخریب ایله‌یورلردی .

صالح لقبیله یاد ایدیلن نجم‌الدین ایوب مصر تختنه یکی جلوس ایتمشدی . اوده ، سلفلرندن بعضیلرینك یاپدیغی کبی کندیسنه امین عسکر خاصه بولمق ایچون بونلری اجنبیلردن سچمك فکرینه دوشدی . موغوللرك قاپچاق الکاسنه یاپدقلری آقینلر او قطعه سکنه‌سنی راست‌کله بر طرفه قاچمغه مجبور ایتمشدی . برچوقلری مجارستانه کچمشلردی برقسمی‌ده اسیر تجارلرینه صاتیله‌رق اولر

ابوالمحاسن
ابوالفدا
ژوانویل
هایتون

واسطه‌سیله مصره کتیرلمشلردی . صالح بو کوله‌لردن برچوغنی اشترا ایله ساحل بحرده کائن روضه شهرنده اونلری تربیه ایتدیردی . بوراده برده قلعه بنا ایتدیرمشدی . ساحل دولاییسیله بوعسکره بحریه نامی ویریلدی . بوندن دولایی بوکوله‌لره «بحریه» نامنی ویردك .

بونلر مؤخراً مختلف قسملره آیرلمشلردر . هر بری منسوب اولدقلری ذاتك اسمنی طاشیرلردی . فرضا عزیزیلر ، صالحیلر ، الخ . دینلیردی . بوکوله‌لر سلاح استعمالی تعلیم اولوندی . صوکره بویوك مناصبه تعیین ایدیلدیلر . مصر سلطاننك عساکر خاصه و محافظه‌سی ایدیلر . کندیلرینه «خلقه» نامی ویریلیوردی . اوزرلرنده سلطانك آرمه‌سی واردی . آلتون زمین اوزرینه گل یاخود قوش ایشلنمشدی . منشائی شرق کبی کورونن بزم آرمامز اوزرنده اولدیغی کبی مختلف لعل چیزکیلرده واردی .

مملوکلردن بعضیلری سلطانك قاپیسی اوکنده بکلرلردی . بعضیلری سلطان قالقدیغی زمان و یاتدیغی زمان عسکری موزیقه چالارلردی . باشقه وقتلر خلقه قوماندانننك اذنی اولمقسزین بو چالغیلری چالامازلردی . محارباتده تمیز ایدن مملوکلر الك بویوك مناصب دولته نائل اولورلردی . سلطانك بوخاصه آلایی برنوع مکتب ایدی . اردو قوماندانلری ، حکومت آدملری اوراده یتیشدیریلیوردی . اوزمانلر بو مؤسسه‌نك پك چوق علیهنده بولوندیلر و بو اجنبیلرك صلاح الدین عائله‌سنك سبب محوی اوله‌جغنی

ابوالمحاسن

سویله‌دیلر. برشاعرك بیاناتنه نظراً صالح کندی حکومتی داخلنده بوتورکلری تزیید ایتمکله نامتناهی فلاکتلر دعوت ایتمشدر. اگر جناب حق مصر سلطانلرینه معاونت ایتمزسه تبعه‌لری ایله برلکده محو اولاجقلردی.

اوزمانلر شام ینه صلاح الدین عائله‌سندن اسماعیل اسمنده بر حکمدارك النده ایدی. بونك‌ده لقبی صالح ایدی. صالح اسماعیل فرانقلرله دوست ایدی. اونلره قدسی، طبریه‌یی، عسقلانی ویرمشدی. بوندن دولایی مصر سلطانی کندیسنه او قدر قیزمشدی‌که صالح اسماعیله قارشی خوارزمیلرله برلشدی، رکن‌الدین بیبرس قوماندانسنده کندی عسکرلرینی‌ده خوارزم عسکرلرینه الحاق ایتدی. بو اردو فرانقلره وشام سلطانته‌عائد ممالکی تخریب ایتمکه باشلادی. غزه، قدس وسائر شهرلر بو باربارلرك تخریباتنه معروض قالدی. سوریه حکمدارلرندن برچوغی مصرلیلره‌وخوارزمیلره‌هجوم ایچون فرانقلرله برلشدیلر. غزه قربنده بویوك بر محاربه وقوعه کلدی. سوریه اردوسنه قوماندا ایدن وفرانقلرله برلشمش اولان منصور ابراهیم مغلوب اولدی. فرانق اسیرلری بر نشانهٔ ظفر اوله‌رق قاهره‌یه کوتو-رولدی. مصرلیلر صوکره عسقلانی آلدیلر وشام اوزرینه یورودیلر.

سوریه‌مسلمانلری مصر سلطاننك وخوارزمیلرك موفقیات سریعه‌سنه قارشی دورمقده منفعتدار اولدقلری کبی، بوتون ارض مقدسك استیلایه اوغرادیغنی کورن واورالردن طرد

ایدیلك درجه‌لرینه کلن فرانقلرده فتح ایچون اوقادر قان دوکدکلری و اوزون بر مدتدن بری اللرنده بولوندیردقلری بر مملکتی مدافعه آرزوسنده اونلردن آشاغی قالمایورلردی . دینك مدافعه‌سی ، سلاحلرینك شان وشرفی ، شرق فرانقلرینی واوزمان حکمران اولان مسلمان حکمدارلرندن دها قدیم بر فرانق دولتنك موجودیتنی مدافعه لزومی بالطبع یکی فداکارلقلر ایجاب ایتدیریوردی . ارض مقدسی تهدید ایدن بو فلاکتلر پاپایی لیونده بر مجلس روحانی طوپلامغه مجبور ایتدی . اوراده شرقه امداد کوندرمکه قرار ویردیلر . بوتون پرنسلرك ، رؤسای روحانیه‌نك وبارونلرك حاضر بولوندقلری بر جلسه‌ده سن‌لویی اوچ برادری ایله اهل‌صلیب اعلان ایتدی . برادرلری آلفونس ، قونت دوپواتیه ؛ روبر ، قونت دارتوا ؛ شارل ، قونت دانژو ایدی . دها بر چوق فرانسز کبراسی‌ده واردی . سن‌لویی بر قاچ‌سنه صوکره یانده قرالیچه‌ده اولدیغی حالده حرکت ایتدی . قبریس آطه‌سنه کیتدی . اورادن ، بویوك بر فیرطنه‌یه معروض قالدقدن صوکره ، دمیاط پیشکاهنده
١٢٤٨ کورولدی [١] . صالح بورایه هردرلو ارزاق ادخار ایتمشدی.
ژوانویل قلعه‌ده جسارتلریله مشهور کنانیلردن برقوهٔ محافظه وار ایدی . امیر
عربشاه فخرالدین بر اردو ایله جوارده قرارکاه تأسیس ایتمشدی .
ابوالفرج قلعه‌یه تقربه وقاره‌یه عسکر اخراجنه مانع اولمغه حاضرلانمشدی .

[١] ٦٤٧ تاریخ هجریسنده .

سن لویی النده قیلیج ایله ده کیزه آتیلدی . ساحله چیقدی .
تقریباً اللی بیك محاربدن مرکب اولان اردوسنی غرب طرفنده
١٢٤٩ یرلشدیردی [١] . فخرالدین برمقدار ضایعات ویردکدن صوکره
بوراسنی ترك ایله شرق طرفنه چکیلمشدی . فرانسه قرالنك
شجاعتی اطرافه دهشت ویردی . دمیاط سکنه‌سی وسن لوینك
هجومنه سور آرقه‌سندن انتظار جسارتنی کوسترمه‌ین کنانیلر
قاپیلری آچدیلر . کیجه‌لین علی العجله چیقدیلر . بو صورتله
ترك ایدیلن شهر فرانقلرك النه کچدی . ایچریده بولونان بوتون
ثروتلری وسلاحلری الده ایتدیلر . دمیاطك ضیاعی مصر سلطانی
ایچون قابل تصور فلاکتلرك اك بویوکی ایدی .

مصر سلطانی سوریه‌ده ایدی . اقربالرندن برینه عائد اولان
حمص شهرینی محاصره ایدییوردی . دمیاطك سقوطنی خبر آلنجه
مصره عودت ایچون درحال محاصره‌یی رفع ایتدی . فقط منصوره‌ده
وخیم صورتده خسته‌لاندی . دمیاطك اشراف واعیانی اوراده
کندیسنه ملاقی اولدیلر . کوستردکلری جبانتدن اوقدر حدتلاندی که
ایچلرندن اللی درت دانه‌سنی آرقه‌لرنده‌کی قیافتلریله آصدیردی .
ایرته‌سی کون ده کندیسی وفات ایتدی [٢] .

بوتون قادینلر آراسنده امثالسز اولان کوزللکندن زیاده

---

[١] صفر آینده .

[٢] شعبانك اون دردنجی بازاراقشامی . تقریباً ٤٤ یاشنده ایدی .
٩ سنه ٨ آی ٢ کون حکومت سورمشدر .

ذكاوت واحتياطكارلغيله ممتاز اولان زوجه‌سی شجرةالدر الك ایلری كلن امرای دولتی طوپلادی ، سلطانك وفاتنی اونلردن كیزله‌یه‌رك دیاربكرده حصن كیفاده بولنان اوغلی معظم تورانشاه ایچون زوجی سلطان طرفندن صداقت یمینی طلب ایتدیكنی بیان ایله‌دی. عین زمانده فخرالدینی [١] بوتون اوردولرك قوماندانی اعلان ایتدیردی . سلطان نامنه اونك امضاسیله بوتون ولایتلره مكتوبلر یازدی. تورانشاهك ولیعهدلغنی خبر ویردی. بوایشلر ایچون سهیلی اسمنده بر كوله‌دن استفاده ایتدی. كوله‌نك یازیسی سلطانك یازیسنه اوقدر بكزییوردی كه كیمسه وفاتندن شبهه‌لنمه‌دی.

بو احتیاطكارلغی سایه‌سنده مصر حكومتنی قورتاران شجرةالدر بر تورك قادینی ایدی . مملكتی عاقلانه اداره ایتدی . فخرالدین ایله مشتركاً ، هیچ بر اغتشاشه میدان ویرمدی . فخرالدین زمانك الك جسور امراسندن ایدی . ایمپراطور طرفندن شوالیه یاپیلمشدی. بایراقلرنده ایمپراطورك آرمه‌سنی، حلب ومصر سلطانلرینك آرمه‌لریله برلكده طاشیردی .

یكی سلطانك غیبوبتی اثناسنده عسكر طوپلامشلر وفرانقلره دوغرو صوقولمشلردی . حتی بر فرانق باشی كتیرنه مكافات نقدیه وعد ایتمشلردی . بویوزدن فرانقلر بویوك ضایعاته اوغرادیلر .

---

[١] سن لوینك بر مكتوبنده بوكا فارهاردن Farhardin دنیلیور . ژوانویل Scecedun دییور . نقطعزالدین اسمنی بویله تحریف ایتدیكی آشكاردر . غزالدین باشقه بویوك برامیردركه حكومتی اداره ایتمشدر .

مصر عسکرلری کیزلیجه فرانق اردوکاهنه کیرییورلر ، غافل آولایه بیلدکلرینك باشلرینی کسیورلردی . سن لویی، محافظلری تزییده واطرافنه استحکام یاپمغه مجبور اولدی . بو صیراده فیرطنه‌نك تأثیریله تأخر ایتمش اولان دونانمانك قسم متباقیسی فرانق اردوسنی دمیاطه تماماً چیقاردی. کلن اردو قونت دو پواتیه‌نك قوماندانسی آلتنده ایدی . فرانقلر دوغروجه قاهره اوزرینه یورویوب یورومه‌مك ایچون مذاکره ایتدیلر. بعضیلری اسکندریه‌یه هجوم ایتمك فکرنده ایدی . فقط قرال برنجی شقی ترجیح ایده‌رك کانون اول ابتدالرنده دمیاطدن چیقدی [١]. یولده بش یوز تورك سواریسنه راست کلدی . بونلر تسلیم اولدیلر. فقط بونلرك کندیسنی اغفال ایچون کلدکلری آکلاشیلنجه مارهشال دوتامپل ، تامپلیه افرادیله تورکلره هجوم ایتدی . بر قسمنی قیلیجدن کچیردیلر . متباقیسی صوده بوغولدیلر .

قرال یولنه دوام ایتدی. نیلك روزت ایله دمیاطدن کلن ایکی قولی آره‌سنده قرارکاه قوردی. ایلری مفرزه‌لر متعدد مصادماتده بعض مسلمان قوللرینی بوزدیلر . اوزمان فخرالدین اردوسنی ده‌لتایه یعنی خرستیانلرك قرارکاه تأسیس ایتدکلری روزت ودمیاط قوللری آراسنه کچیردی . صف حرب ترتیب ایتدی.

---

[١] بر بوحرکتی سلطانك وفاتندن صوکره وقوع بولمش دییه کوستریورم . ژوانویل ایسه اول دییه تعیین ایدر . چونکه فرانقلر سلطانك وفاتنی برمدت خبر آلامامشلردی .

متعدد چارپیشـمه‌لر اولدی . بونلرده قونت دانژو ایله قونت دوپواتیه بویوك یارارلقلر کوستردیلر . مسلمانلر خرستیان استحکاماتی قارشیسنده طاشدن برموقع یاپه‌رق اورادن غره‌ژوا آتشی آتیورلر وفرانقلری پك ازعاج ایدییورلردی. بو آتیلان آتش برفوچی قدر بویوك کورونیوردی ، بر بوچوق «اون» طولنده بر قویروغی واردی ، کوك کورولتوسنه مشابه برسس چیقاریور ، حتی کیجه‌لین بیله بوتون قرارکاهی تنویر ایدییور، فرانقلرك یرلرینی ییقیور ، کول حالنه کتیریوردی . بزم بومبالرمزه تشبیه ایدیله‌بیلن بومدهش مرمیلر ضایعات عظیمه‌یه سببیت ویریورلردی. فرانقلرك بر بدوی قلاغوزلری واردی . پاره مقابلنده کندیلرینه برکچید کوسترمکی تعهد ایتمشدی . بوقلاغوزك دلالتیله فرانقلر نهری کچدیلر ، مانع اولمق ایسته‌ین اوچ یوز کشیلك بر مسلمان قوتی داغیتدیلر . قونت دارتوا بونلری منصوره شهری ایچندن تعقیب ایتدی . فقط عودتنده شهر سکنه‌سنك طاملره چیقارق اورادن فرانقلره طاشلر آتدیغنی کوردی . بومصادمه‌ده تلف اولدی .

ابوالفرج
ژوانویل
ابوالفدا

فرانقلرصوکره شارمشاهده [١] قرارکاه قوردیلرو منصوره‌یه یاقلاشدیلر. سن لویی، اوردوسنك باشنده مسلمانلره هجوم ایتدی. عادی برنفرکبی دوکوشدی، الك بویوك تهلکه‌لره عرض نفس ایتدی. بومصـادمه‌ده پك چوق کشی تلف اولدی . نهایت مظفریت

[١] سانوت Sanut بوکا سارمساق دییور .

۱۲۵۰ فرانقلر طرفنده‌قالدی [۱] . اوزمان حماه‌ده بولونان فخرالدین
بارکیره بندی . فقط برفرانق مفرزه‌سنه تصادف ایتدی . فرانقلر
فخرالدینی اولدیردیلر . حصن کیفادن حرکت ایتمش اولان یکی
سلطان توران شاه بومحاربه‌دن ایکی کون صوکره [۲] منصوره‌یه
واصل اولدی و ایرته‌سی کون اردوسنی صف حرب اوزره
ترتیب ایتدی . اوکله‌یه دوغرو ایلك مفرزه‌لر حرکته کلدیلر .
یکی برمصادمه‌وقوع بولدی . هرایکی طرفده‌مظفریتك کندیسنده
قالدیغنی‌ادعاایتدی . هرحالده‌فرانقلرك مسلمانلری‌پوسکورتدکلری
محققدر . فقط ده‌کیزده متعدد سفینه‌لری‌اولان مسلمانلرفرانقلرك
اوتوز ایکی سفینه‌سنی ضبط ایتدیلر . بونلرك ایچنده دوقوزی
غایت بویوك ایدی . بوضیاع خرستیانلری پك ضعیفلاتدی .
قدسك وسوریه‌نك بوتون‌فرانقلری سن‌لویی دمیاطی مسلمانلره
اعاده ایتمه‌سی ایچون رجالرده بولونمشلردی . قدس قراللغنی
راحت براقماسی ، دمیاطده بولونان خسته‌لره دوقونماماسی
وبوتون آلات حربیه‌نك چیقارلماسی شرطیله دمیاطی تسلیم
ایچون سلطانه تکلیف یاپیلدی . قرال رهینه اوله‌رق یا قونت
دوپواتیه‌یی یاخود قونت دانژویی ویرمك ایسته‌یوردی . فقط
سلطان بالذات قرالك رهینه خدمتنی کورمه‌سنی طلب ایتدیکی

---

[۱] ذی‌القعده آیی ایچنده برصالی کونی . ژوانویله نظراً ماردی غرا کونی .

[۲] پنجشنبه کونی

جهتـله قرال بوکا راضی اولمادی . أولولرك باعث اولدیغی تعفناتدن دولایی بوتون اردوسـنی غائب ایتمك تهلکه‌سنه معروض قالدیغی بریری ترك ایتمکه حاضرلاندی . عینی زمانده یه‌جکیده قالامشدی . چونکه مسـلمانلر دمیاط ایله هردورلو مواصله‌یی کسمشلردی .

سن‌لویی پاسقالیه هفته‌سی کچدکدن صوکره صالی آقشامی حرکت ایدله‌سی ایچون امر ویردی . دمیاطه عودت اولونه‌جقدی [۱] . نیل اوزرنده برکوپری یاپدیرمقله مشغول اولدیغی صیراده مسلمانلر سن‌لوینك اردوکاهنه کیردیلر ، بوتون خسته‌لری اولدیردیلر . قرال ، اك زیاده تهلکه‌یه معروض قالان دمدار فرقه‌سـنك امدادینه قوشدی . خسته اولمقله برابر ژوفروا دو سرژین ایله برابر دشمنك مصادماتنه قارشی دوردی . عسکرلرینی قورتارمق ایچون اولمکه عزم ایده‌رك مبارزه‌نك ایچنه آتیلدی . یانندن هیچ آیرلمایان و کندیسنی مدافعه ایچون اك بویوك تهلکه‌لره نفسنی عرض ایدن جسور سرژین نهایت قرالی قورتاره‌رق منیات ابو عبدالله‌یه کوتوردی . اوراده قرال خسته‌لغك ویردیکی ضعفیتدن ویورغونلقدن بایلدی . مسـلمانلر کندیسنی اوراده اسیر آلدیلر . اوندن صوکره بوتون فرانسزلرده اسیردوشدیلر . کمیلرده بولونانلر بیله سلطانك سفائن حربیه‌سی طرفندن اسیر

---

[۱] ابوالفدایه نظراً ٦٤٨ تاریخ هجریسی محرمنك اوچنجی چارشنبه کوننه تقدم ایدن کیجه‌ده .

ایدلدیلر. برقسمی اولدیرلدی. برقسمنه اسلامیت تکلیف اولندی. ابوالفدا
سن‌لویی ابتدا، انتجا ایتدیکی برکحاکمی محسن الصالحی نزدنده ژوانویل
تحت امنیتده ایدی. فقط صوکره کلن مسلمان مفرزه‌لری ابوالمحاسن
کندیسنی منصوره‌یه کوتوردیلر. مسلمانلر بیله سن‌لوینك
قاچه‌بیله‌جکنی، اسیر دوشمه‌سی عسکرلرینی مدافعه ایچون
اصرارندن، اونلرك نهردن کچمه‌لرینی و قاچمه‌لرینی تسهیله
چالیشمه‌سندن ایلری کلدیکنی اعتراف ایدیورلر. مسلمانلرك
الله یکرمی بیك اسیر دوشمش، یدی بیك کشی‌ده مقتول
اولمش یاخود بوغولمشدر. مصر سلطانی سن‌لویی‌یه و مقداری
اللی‌یی بولان اکابره خلعتلر کیدیردی. سن‌لوینك
بومعامله‌دن حیرتده قالدیغی و: تحفشی! مملکتمك صاحبی
اولان بکا بر اثواب کیدیریور! دیدیکی روایت اولونیور.

ایرتەسی کونی سلطان بویوك بر ضیافت ویردی. سن‌لویی
بوضیافتده حاضر بولونمق ایسته‌مدی. معاصر بر عرب مورخی
اولان صلاح‌الدین، ابوالمحاسنك افاده‌سنه نظراً، سن‌لوینك
غایت احتیاطکار، متین، دیندار، حلیم بر ذات اولدیغی،
بوفضائلمندن دولایی بوتون خرستیانلرك کندیسنه قارشی حرمت
بسله‌دکلرینی سویله‌یور. مصر سلطانی صوکره ارباب صنایعی ابوالمحاسن
برطرفه آییرارق دیکر اسرانك قتلنی امر ایتدی. سن‌لویی
منصوره‌یه حبس ایدلدی. بر روایته کوره قاهره‌ده فخرالدین
ابن لعمانك أوینه حبس اولونمشدر. محافظه‌سنه‌ده توران شاهك

مملوكلرندن صبيح اسمنده بر چاوش مأمور ايدى. بو چاوش سن لويى يه غايت حرمتكارانه معامله ايتمشدر.

كوچوك مملوكلر يعنى حصن كيفادن توران شاه ايله برابر كلن و كنديسنك خصوصى ضابطلرى اولان مملوكلر بو فرصتدن استفاده ايدەرك توران شاهه شجرةالدرك و توركمن عزالدين ايبكك تكميل حكم و نفوذى اللرينه آلمش اولدقلريني، كنديسنه يالكز قورو بر سلطان عنوانى قالديغنى آكلاتديلر و شو سوزلرى سويلەديلر : — ابوالفرج

«اكر اسكيسى كبى حصن كيفاده بولونسه ايديكز دها راحت ايليەجكديكز. بوراده حكومتك يالكز لفظنه مالك بولونيورسكز. سزك اك بويوك دشمنلركز فرانقلر دكل. باشكزه تاج كيديرن بويوك مملوكلردر. بونلركده مقصدلرى كلوب فرانقلرى مغلوب ايتمەكز ايدى. بناءً عليه، بزم فكرمزه قاليرسه سن لويى ايله صلح ياپەرق دمياط شهرينى سزه اعاده ايتمەسى، بر مقدار پاره ويرمەسى و مملكتنه دونمەسى شرطيله بوتون اسيرلرى كنديسنه تسليم ايتمەكز موافق اولور. بو صورتله اجنبى دشمنلردن قورتولونجه او جرأتكار قوۀ عسكريەيه احتياجكز قالماز.»

توران شاه بو نصيحتى تعقيب ايتمكه قرار ويرەرك خرستيانلرك دمياطده بولدقلرى غنائم ايله برابر شهرى تسليم و تضمينات حربيه ناميله بر مقدار پاره اعطا ايتمەسى ايچون سن لويى يه تكليفده — سن لوينك مكتوبلرى ژوانويل

بولوندی . برخیلی مذاکره‌دن صوکره اون سنه‌لك بر متارکه قرارلاشدیرلدی . سلطان کندی ممالکنده‌کی بوتون خرستیان اسیرلری، کرك بومحاربه‌ده کرك اولکی محارباتده اسیر ایدلمش اولسونلر سربست براقه‌جق ، فرانقلر سن‌لوینك دمیاطه مواصلتندن اول قدسده مالك اولدقلری یرلری محافظه ایده‌جکلردی. دیکرطرفدن سن‌لویی دمیاطی اعاده ایتمه‌یی وسکزیوز بیك [۱] « بزان » ویرمه‌یی قبول ایدیبوردی . بو آقچه مصارف حربیه ایله اسرانك فدیهٔ نجاتی ایدی . بوندن باشقه سلطان خرستیانلره دمیاطده مالك اولدقلری شیلرك کافه‌سنی براقه‌یی‌ده وعد ایتدی. بونلری ایسترلرسه صاته‌بیله‌جکلر، ایسترلرسه کوتوره‌جکلردی. خسته‌لر اعادهٔ عافیت ایدنجه‌یه قدر دمیاطده قاله‌جقلردی . دیکرلرینه‌ده ایشلرینی تسویه ایدنجه‌یه قدر مهلت ویرلمشدی .

ابوالمحاسن سلطان بومهم خبری مملکتك هرطرفنده و بالخاصه شام شهرنده اعلان ایتدیردی. شام والیسی جمال‌الدینه [۲] مکتوب یازدی « جناب حقه حمد وثنا اولسون‌که باشمزدن مصائبی دفع ایتدی . ظفر آنجق اللهدندر . جناب حقك بزه احسان بویوردیغی مظفریتدن دولایی بوتون مسلمانلر سوینسونلر . چونکه جناب حق ایسته‌دیکی قوله ظفری بخش ایدر . قادر مطلق ورحیمدر . دین دشمنلرمز اوزرینه احراز ایتدیکمز

---

[۱] ژوانویل ۲۰۰ بیك دییور .

[۲] ابن یاغمور .

مظفریت عظیمه‌یی بالعموم مسلمینه اعلان ایتدك . بو سنه ابتداسنده جناب حق مسلمانلری الطاف الهیه‌سنه غرق بویوردی . دبویلرمزی آچدق ، خزینه‌لرمزی وسلاحلرمزی داغیتدق ، صادق عسکرلرمزی طوپلادق . مقدارینی آنجق جناب حقك بیله‌جکی درجه‌ده عظیم اردولر اك اوزاق طرفلردن قوشوب کلدیلر . بونی کورنجه دشمن سلطان عادل ابوبکر ایله اولان اسکی مقاولات موجبنجه صلحه طالب اولدی . فقط بوکاموافقت کوسترمدك . بونك اوزرینه کیجه‌دن بالاستفاده چادیرلرینی واشیالرینی ترك ایله دمیاطه چکیلمك ایسته‌دیلر . آرقه‌لرندن تعقیب ایتدك ، بوتون کیجه دشمنه قیلیج چالدق . ذلیل وحقیر اولدیلر . اوتوزبیك دشمن تلف ایتدك . صولرك ایچنه کندیلرینی آتانلر بو مقداردن خارجدر . فرانسه قرالی منیاته قاچدی . اوراده شخصی ایچون امان دیله‌دی . کندیسنه بونی بخش ایتدك . الیوم المزده اسیردر . کندیسنه حسن معامله‌ده بولوندق . بزه دمیاطی اعاده ایدیبور . »

عینی زمانده سلطان ، فرانسز قرالنك قاقم کورك ایله‌مزین لعل مانتوسنی‌ده [١] برابر کوندرمش اولدیغی جهتله شام والیسی بومانتویی کیه‌رك خلق ایچنه چیقدی .

[١] راهب ورتو ، آده‌می خاطراتنك آلتنجی جلدنده مندرج بر مقاله‌ده سن لوینك آل ، یشیل رنکلی شیلر وقاقم کورك کیمکدن مجتنب بولوندیغنی سویلیور . مورخ ابوالمحاسن بوفکرده دکلدر . حتی اثرنده فرانسزجه «اقرلات» کلمه‌سنی قوللانمشدر . بونی اشقرلاطه شکلنده تحریف ایدیبور و بوقماشك قرمزی اولدیغنی ایضاح ایله‌یور .

سلطان ، فرانسز قرالی ایله معاهده یاپدقدن صوکره قرال ایله باشلیجه فرانسز اکابرینی دمیاطه سوق ایچون درت سفینه یه بیندیردی . فقط دها اول کندیسنک بولوندیغی فارس کورده بر مدت آلیقویدی . بوراسی ، نهر ساحلنده بر کوشک ایدی . بویوک بر قلعه انشا ایدیلمشدی . ایچی بویالی بز ایله سوسلنمشدی . اوکنده بویوک بر کوشک واردی . امیرلر سلطانک یانه کیردیکی زمان سلاحلرینی بوراده براقیرلردی . کوشکدن صوکره بر قاپی واردی که سلطانک یتاق اوطه سنه ایصال ایدردی . بونک یاننده دیکرینه مشابه باشقه بر قلعه کورولوردی . بورادن سلطانک یاتاق اوطه سنه کیدیلیردی . یان طرفده بر آولو واردی . آولونک اورته سنده دیکر ایکی قلعه دن دها بیوک بر قلعه یاپلمشدی . اورادن جوار سیر ایدیلیردی . بو آولودن نهر ساحلنه قدر بر یول موجود ایدی . یولک نهایتنده دیشاریسی بویالی بزلرله سوسلنمش کوچوک بر کوشک واردی . سلطان اوراده نهره کیرردی .

سن لویی دیکر فرانسز اکابری ایله برلکده پنجشنبه کونی [۱] بو سرایه کتیریلدی . بر قاچ کون صوکره دمیاط شهرینی تسلیم ایچون سلطانله کوروشه جکاردی . ایشته احوال بو مرکزده ابوالمحاسن ایکن سلطان کندی امیرلری طرفندن قتل ایدیلدی . بو حکمدار ژوانویل تخته چیقدیغی زمان پدرینک بعض قوماندانلرینی عزل ایتمشدی .

[۱] عروج عیسادن اولکی پنجشنبه .

دیکر قوماندانلرك فکرینی آلمادن سن لویی ایله صلح یاپمشدی. او زماندن بری بو قوماندانلر انتقام آلمق چاره‌سنی دوشونیورلردی. خلقه رؤساسنی‌ده کندیلرینه جلب اتمشلردی. بر پازارایرته‌سی کونی [۱] سلطان کندی دائره‌سنه کیره‌جکی صیراده پدرینك مملوکلرندن بری اوکابر قیلیج ضربه‌سی ایندیره‌رك النك بر قاچ پارماغنی کسدی [۲]. سلطان قلعه‌یه کیرنجه: «بو ضربه شبهه‌یوق که بحریه‌لیلردندر، بن‌ده هپسنی اولدیرته‌رك انتقام آلاجغم» دیدی. بونك اوزرینه بوتون بو امرا طوپلاندیلر، ترامپت چالدیلر. بو کورولتو اوزرینه عسکر سلاحه صاریلدی. امیرلر عسکره دمیاطك عرض تسلیمیت ایتدیکنی وسلطانك یوله چیقدیغنی سویله‌دیلر. عسکرده درحال حرکت ایتدی. عسکرك غیبوبتی اثناسنده امیرلر سرایه کیتدیلر. سلطان قلعه‌نك تا تپه‌سنه قاچمشدی. قلعه‌یه آتش ویردیلر. سلطانك اوزرینه اوق یاغدیردیلر. توران شاه: ابوالفدا
بن سزك حکومتکزی ایسته‌مم. نه بولندیغم حصاردن ابوالمحاسن
نیچون کتیردیکز؟ دییه هایقیرارق صویه آتلدی. طقوز اون سیوطی
سواری لندیسنی صولرك ایچنه قدر تعقیب ایتدیلر. سیردوژوانویلك بوالفرج
بولوندیغی سفینه‌نك قربنده سلطانی اولدیردیلر. فارس اقطای [۳] سلطانك ژوانویل
قلبنی قوپاره‌رق سن لویی‌یه کتیردی، قرال بو صحنه‌یی سیر ایدییوردی.

[۱] ۲۷ محرمده.

[۲] ایلك اوراق مؤخراً سلطان اولان رکن الدین بیباردر.

[۳] ژاوانویل بوکا فاراقتای دییور.

فارس اقطاعی دشمنی اولدیردیکی ایچون قرالدن مکافات ایستهدی. سن لویی بو آدمه بر جواب ویرمدی. سلطانك نعشی اوچ کون نهر کنارنده قالدی، صوکره، خلیفهنك سفیرینك رجاسی اوزرینه دفن ایتدیلر.

حکمدارلرینك قانی هنوز اوزرلرنده قورومیان امیرلر اللرنده قیلیچ ایله سن لوینك چادرینه قوشدیلر. ویرهجکی پارهیی ایستهدیلر. بوتون مسلمان اسرا ایله برلکده دمیاطی اعاده ایتمهسی، سکز یوز بیك آلتون سکه ویرمهسی تکرار قرارلاشدی. بو معاهده عقد ایدیلدکدن صوکره مصر اردوسی دمیاطه کیتدی [۱]. فقط مسلمانلر دمیاطه کیرر کیرمز، عهدلری خلافنه اولهرق، بولدقلری خستهلرك کافهسنی اولدیردیلر. رؤساء عسکر چیقارارق بوقاریشیقلغی یاتیشدیردیلر. شهرده بولونان غنائم درت یوز بیك آلتون سکه تخمین ایدلدی. عکایه چکیلن فرانسه قرالیده بونك برمثلنی ویرهجکنی تعهد ایتدی. قونت دوپواتیه پارهنك تماماً تسویهسنه قدر رهینه اولهرق قالدی.

ابوالمحاسن بر عرب مورخنك افادهسنه نظراً سن لویی عکایه عودتدن صوکره مصر امراسنه بر سفیر لوندرمشدر. سفیر اونلره یاپدقلری ایشلرده عدالت و احتیاطدن آیریلمش اولدقلرینی سویلهمشدر. هیچ بر سبب اولمقسزین حکمدارلرینی اولدیرمکله عدالتسزلك ایتمش اولیورلردی. باخصوص تام اوصیراده حکمدارلرینه دمیاط

[۱] صفرك ایکیسنده.

شهرینی اعاده ایتمك اوزره ایدی . درت یوز بیك آلتون سکه ایچون فرانسه قرالی کبی بر حکمداری سربست براقه‌لریده احتیاطسزلق ایدی . فی الحقیقه ، سن لویی دمیاطی اعاده ایتدیکی زمان آرتق اونی محافظه ایده‌بیله‌جك حالده دکلدی . اسیر اولماسه ایدی بیله دمیاطی ترك ایتمك مجبوریتنده ایدی . ویردیکی پاره آنجق خرستیان اسراسنك فدیهٔ نجاتندن عبارتدی .

ابوالفدا
ابوالمحاسن
ابوالفرج
جعفری
سیوطی

توران شاهك قتلندن صوکره امرا طوپلانه‌رق قوماندایی شجرةالدره تودیع ایتدیلر وکندیسنه بیعت ایله‌دیلر . خطبه‌لرده اونك نامی اوقوندی . سکه‌لرده اسمی ضرب ایدلدی . اساساً جاریه اولان بو ملیکه صالح نجم‌الدین ایوبك زوجه‌سی ایدی . بوندن خلیل اسمنده بر اوغلی اولمشدی . بوندن دولایی کندیسنه ام خلیل لقبی ویرلمشدی . صالحك وفاتندن صوکره بصیرت واحتیاطی سایه‌سنده حکومتی قورتاران واوکی اوغلی توران شاهی دیاربکردن کتیرتن او ایدی . توران شاه ، کندیسنه یاپدیغی بو خدمتدن دولایی هیچ بر نشانهٔ شکران کوسترمه‌مشدی . حتی حکومته وضع ید ایتدکدن صوکره بوتون بوتون علیهی حرکت ایتمش ، کندیسنه‌خزینه‌نك حسابنی صورمغه‌قالقیشمشدی . توران شاهك وفاتندن صوکره بو قادینك عقل وحکمتنه ، بصیرت و احتیاطنه حرمت کوستردیلر . مصر ملیکه‌سی اعلان ایتدیلر . اتابك یعنی نائب حکومت اولمق اوزره کوله‌لرندن معز ایبکی تعیین ایله‌دیلر . بوده قاپچاقدن کلمش بر تورك

کوله‌سی ایدی. بو مملوکلر درحال کندیلرینه امتثال‌ایتمه‌لری ایچون شامده‌کی مملوکلره خبرلر کوندردیلر. فقط اونلر شامی حلب حکمداری ناصر ایوبه [۱] تسلیم ایتدیلر [۲]. ناصر ایوب صالحك مملوکلرندن بر قسمنی اولدیرتدی. مؤخراً بعلبك، عجلون، شمیمیص شهرلری کندیسنه عرض تسلیمیت ایتدیلر. بو آیریلقدن خبردار اولان مصر مملوکلری مصرده بولونان بوتون شام مملوکلرینی طوتدیلر. بو شام مملوکلرینه قیمریلر نامی ویریلیوردی. شجرة‌الدر بو اغتشاشاتی تسکین ایده‌مدیکی جهتله امراء سلطان‌عنوانی ایبکه ویرمکی قرارلاشدیردیلر [۳]. کندیسنه ملك العزیز معزالدین عنوانی ویریلدی. اوکنده سنجاق اولدیغی حالده آتی اوستنده سرایدن چیقدی. فقط سلطان اعلان ایدیلیر ایدیلمز بوثباتسز وجرئتکار عسکرطاقمنك حسیاتی دکیشدی. صلاح‌الدین عائله‌سندن موسا اسمنده بر شهزاده‌یی دعوت ایده‌رك اوکا ملك‌الاشرف [٤] عنوانی ویردیلر. ایبك، آنجق سکز یاشنده اولان بو کنج حکمدارك اتابکی اولدی.

---

[۱] ابن‌عزیز محمد ابن ظاهر غازی ابن صلاح‌الدین.

[۲] ۸ ربیع‌الآخرده.

[۳] ربیع‌الآخرك صوك جمعه ایرته‌سی کونی.

[٤] ابن یوسف ابن یوسف اقسیس (یمن حکمداری) ابن کامل محمد ابن عادل ابو بکر ابن ایوب ابو صلاح‌الدین. جمادی‌الاولك ٥ ؛ نده تخته چیقدی.

ژوانويل

بو أثناده يكى شام حكمدارى ناصر ايوب ، عكاده بولونان سن لوئى يه بحريه ليلرك يعنى مصر مملوكلرينك كندى اقرباسندن توران شاهى قتل ايتمه لرندن دولايى شكايتلرده بولونيور ، بو عسكرى طائفه سنه قارشى قوۀ معاونه طلب ايده رك مقابلنده قدس قرالغنى وعد ايله يوردى . سن لوئى شفاهاً جواب ويرمك اوزره فره ر ده پره شور طريقندن پرنس ايولو بروتونى اوكا كوندردى. عينى زمانده ، ژان دووالانسيه ن بحريه ليلره كيده رك مسلمانلرك متاركه دن صوكره ياپدقلرى تجاوزات ومعاملات شديده دن دولايى فرانسه قرالنه ترضيه ويرمه لرينى طلب ايتدى . بحريه مملوكلرى سن لوئى يى شام سلطانى عليهنه چويرمك ايچون اونك بو آرزوسنه توفيق حركت ايتمكى وعد ايله ديلر. ايشته بو مقصدله بر چوق فرانسز اسراسنى سربست براقديلر. ژان دو والانسيه ن بونلرى بحريه مملوكلرينك سفيرلريله برلكده عكايه كتيردى . سن لوئى سفيرلره اول امرده قاهره سورلرينه ربط ايديلن خرستيان باشلرينك كافه سى كوندرلمه دن ، مسلمان ياپيلان خرستيان چوجقلرى اعاده ايدلمه دن، متباقى بورجى اولان ايكى يوز بيك ليرادن واز كچيلمه دن كنديلريله هيچ بر معاهده نامه عقد ايده مه يه جكنى سويله دى . سفيرلر ژان دو والانسيه ن ايله برلكده مصره دونديلر. سن لوئى ده عكادن اون ايكى فرسخ مسافه ده قيسارييه يه كيتدى. بحريه مملوكلرى سفيرلرى واسطه سيله قراله ايسته ديكنى ياپه جقلرينى وعد ايتديلر ويافه ده كنديسيله كوروشمك

اوزوره برکون تعیین ایله دیلر . اوراده ، سن لویی کندیلرینه شام سلطاننه قارشی معاونت ایتمك شرطیله قدس قراللغنی اوکا ویره جکلرینه دائر یمین ایده جکلردی .

شام سلطانی ، سن لوییلك بحریه مملوکلری ایله برمعاهده نامه عقدایتمك اوزره اولدیغی خبر آلنجه بتون قوتیله بوکا مانع اولمغه قرار ویردی . کچیدلری محافظه ایچون یکرمی بیك عسکر کوندردی . بوکا رغماً سن لویی یافه یه کیتدی . بحریه مملوکلری شام سلطاننك قورقوسیله کلمکه جسارت ایده مدیلر . فقط خرستیان کله لریله ایسته نیلن چوجوقلری کوندردیلر . قراله برفیل هدیه ایتدیلر . بوفیل فرانسه یه کوندریلدی . ینه شام سلطاننك عسکرلری قورقوسیله ایکنجی برموعد ملاقاته ده کیتمکه جسارت کوستره مدیلر . شام سلطاننك بوعسکرلری غزه ده بولونان مصر مفرزه سنی مغلوب ایتمش ، غزه دن چیقارمش وصالحیه یه قدر تعقیب ایله مشدی . ایشلری فنا کیتمکده اولان بحریه مملوکلری حکمدارد کیشمکله ایشلرینی قولایجه دوزلته جکلرینی ظن ایدییورلردی . مصرك خلیفه مستعصمه عائداولدیغی قاهره ده اعلان ایتدیره رك اشرفی سلطان عنوانیله وخلیفه نك مادوننده اولمق اوزره قبول ایلدیلر . ایبك ده نائب حکومت اندی [١] . بونك اوزرینه بحریه مملوکلرینك رئیسی اولان فارس الدین اقطای [٢]

[١] رجبك بشنـ [illegible] ر کونی .

[٢] فارس اقطای ایله عینی ذاتدر .

يكرمی بيك عسكر ايله غزه جهتنه يورودی وشام عسا كرينی اورادن چيقاردی . عينی زمانده باشليجه مصرامراسی مسلمانلره او قدر فنالغی دوقوندی اولان دمياط سورلرينی ييقمغه قرار ويرديلر [١] . جوارده باشقه بر شهر بنا ايتديلر. بوشهر دها زياده قاره يه دوغرو ايدی. بوكا مناشيه نامنی ويرديلر. اسكی دمياطك سورلری خليفه متوكل طرفندن ياپديرلمشدی .

ابوالفدا
ابوالمحاسن
ژوانويل

بو صيراده، شام حكمداری ناصر يوسفك عائله سنه منسوب بوتون شهزاده لرله برلكده [٢] اردوسنك باشنه كچه رك توران شاهی انتقامنی آلمغه قيام ايلديكی خبر آلندی . قوماندان، ارمنی لقبيله ياد ايديلن شمس الدين لؤلؤ ايدی . حكومتك اداره سی بونك النده ايدی . سلطانی بو حربه او تشويق ايتمشدی . مصر اردوسنی و مملوكلرينی محقر كورردی . ايكی يوز صوپا ايله اونلرك كافه سنی طوته جغنی سويليوردی [٣] . بحريه ليلر بونی خبر آلنجه سلطان اشرفی قاهره ده حصارده براقديلر، علی العجله صالحيه يه يوروديلر .

١٢٥١ ايكی اردو عباسه قربنده قارشيلاشدی [٤] . ابتدا مصرليلر ايبكك

---

[١] شعبان آينده .

[٢] صالح اسماعيل، معظم عيسا، تقی الدين عباس، بونلرك اوچی ده عادل ابن ايوبك اوغللريدر . وقتيله حمص حكمداری اولان اشرف موسا كه اوزمان تل باشر، رحبه، پالمير [تدمر] حكمداری ايدی . معظم توران شاه، نصرة الدين، امجد حسن، ظاهر شادی ابن ناصر داود ابن معظم عيسا .

[٣] بو اردو رمضان اورته لرنده بر بازار كونی شامدن چيقدی .

[٤] ذی القعده نك اونجی پنجشنبه كونی .

مقاومتنه رغماً پریشان اولدیلر . بر قسم عسکر طبریه یه قدر قاچدی . مصادمه‌نك ابتداسنده عسکرك بر قسمی شام سلطانی طرفنه کچمشلردی . سوریه‌لیلر فراریلری تعقیب ایتدکلری صیراده اوچ یوز آتلی ایله سوریه طرفنه قاچمش اولان ایبك ایله فارس اقطای یولده شمس الدین لوء لوء ایله ضیاء الدین قیمری یه راست کلدیلر، اوزرلرینه هجوم ایتدیلر، اسیر آلدیلر. کندیلرینه قارشی پك محقرانه معامله ایتمش اولان قوماندان شمس الدینی اولدیردیلر . صوکره، بو مغلوبیتدن خبردار اولمایان سلطانك اوزرینه هجوم ایله‌دیلر . سلطانك معیتنده‌کی عسکردن برقسمی کندیسنی ترك ایله‌دیکی جهتله مغلوب اولدی . اردوسنك بر قسمی ایله برابر بوتون آغیرلقلرینی غائب ایتدی . یاننده‌کی شهزاده‌لردن بر قسمی اسیر دوشدی .

ایبك بو بویوك مظفریتدن صوکره قاهره‌یه دوندی وشهری یغما ایتدیردی. چونکه قاهره اهالیسی بحریه مملوکلرینك مغلوبیتنی خبر آلنجه مملوکلرك نفوذ وسطوتنه آرتق نهایت کلدیکنی ظن ایتمشلردی. فی الحقیقه، فراریلری تعقیب ایتمش اولان سوریه‌لیلر، سلطانلرینك هزیمتنه رغماً دوغروجه قاهره اوزرینه یورویه‌رك شهری ضبط ایتمك ایسته‌مشلردی . قاهره اهالیسی ناصر ایوب طرفنی التزام ایتمشدی ، مصرده تپه اوزرنده‌کی حصارده ناصر ایوب نامنه خطبه اوقونمشدی. فقط اصل قاهره‌ده کیمسه ایچون خطبه اوقونمامشدی . بو اوچ محله بزم قاهره

نامنی ویردیکمز شهری تشکیل ایدر . ناصر ایوب غزه‌یه چکیلمشدی [۱]. اوراده‌اوردوسنك اناضنی طوپلامغه‌چالیشیوردی. فقط بر آز صوکره فارس‌الدین اقطای اوچ بیك سواری ایله کیدوب غزه‌یی ضبط ایتدی. صوکره سوریه‌لیلر شهری استرداد ایتمك ایسته‌دیلر [۲]. مصر اردوسی صالحه‌ده قرارکاه قوردی. ایکی طرف ده مصادمه‌یه کیریشمکه جسارت ایده‌مه‌دن بر مدت قارشیلقلی
۱۲۵۳ دوردیلر. نهایت صلح یاپمغه قرار ویردیلر [۳]. بحریه مملوکلرینك مصر ، غزه ، قدس ولایتلرینی محافظه ایتمه‌لری ، اسیرلری [٤] اعاده ایلمه‌لری قرارکیر اولدی. شریعه نهرینك او بر طرفنده اولان اراضی شام حکمدارینه قالدی. بو صلح ، خلیفه‌نك سفیرینك [٥] توسطیله یاپیلدی. بو صورتله ناصر یوسف آرزوسنه نائل اولیوردی. یعنی مصرلیلرك سن‌لوبی ایله اتفاقلرینه میدان ویرمیوردی. بحریه‌لیلر ایله سوریه‌لیلر خرستیانلره قارشی حرب ایچون برلشدیلر. شام سلطانی پتوله‌مایس اوزرینه یورودی ، جوارلرینی تخریب ایتدی ، صوکره صیدا اوزرینه کیتدی.

جعفری بو موفقیاتده بویوك دخلی اولان فارس‌الدین اقطای آرتق

---

[۱] ژوانویل بوکا Gadres دیور .

[۲] ۶٤۹ تاریخ عربیسنده .

[۳] ۶۵۱ » »

[٤] الملك المعظم توران شاه ابن ملك الناصر صلاح الدین یوسف ، نصرة الدین ، اشرف (حمص حکمداری)

[٥] اسمی نجم الدین الباد یرائی ایدی .

ابو الفدا مصرده پك صاحب نفوذ اولدی . برچوق طرفدارلری واردی .
ابو المحاسن كنديسنه علناً ملك عنوانی ويريبورلردی . حما حكمداری
ابن شحنه منصورك [١] همشيرەسی ايله اولندی . مصره كلديكی زمان
كنديسنك داغدەكی حصارده اقامت ايتمەسنی طلب ايتدی .
چونكه بر حكمدار كريمەسی ايدی . ايبك بوكا راضی اولدی
وعينی زمانده بوجرئتكار اميری اولديرمكه قرار ويردی. منصورك
همشيرەسنك يولده اولديغی خبر آلنجه بر پوصو ترتيب ايتديردی [٢].
١٢٥٤ فارس الدينی سرايه كيرەجكی صيراده قتل ايتديلر . بونلرك ايچنده
سيف الدين قوتوز [قطز] ده واردی كه مؤخراً سلطان اولمشدر.
فارس الدين اقطای هرزمان ايبكه مخالف بولونمشدی. اشرفه سلطان
عنوانی ويردیرن اوايدی . اونك وفاتندن صوكره ايبك اشرفی
خلع ايتدی ومصردن چيقاردی . اشرف ، صلاح الدين نسلندن
مصرده سلطان نامنی طاشيمش صوك حكمداردر . ايبك ، اوكنده
حكمدارلق سنجاقلری اولنديغی حالده آلای ايله قاهرەيه كيردی .
آنجاق سلطانلرك اوكنده كوتورولن غاشيەيی امرا طاشيورلردی .
صوكره شجرة الدر ايله اولندی .

فارس الدين اقطايك بوتون طرفدارلری سوريەيه ناصر يوسفك
يانه التجا واونی مصر اوزرينه سفر آچمغه تشويق ايديورلردی.

---

[١] مظفر تقی الدين محمودك اوغلی .

[٢] جعفرينك افادەسنه نظراً ٦٥٢ سنهٔ هجريەسی شعبانك
٢١ نجی بازار ايرتەسی كونی اولديرلمشدر .

هر کس حربه اشتراك ایتدی . سوریه اردوسی غزه او کنده
قرارکاه قوردی . ایبك یانندەکی عسکرله عباسه‌یه کیتدی .
١٢٥٥ اورادە ، عزیزیلر دنیلن مملوکلر طرفندن آز قالدی قتل ایدیله‌جکدی
[١] . صوکره ، خلیفه‌نك توسطیله صلح عقد اولوندی .
عریشه قدر بوتون سوریه‌نك ناصره قالمسی ، مصرکده ایبکه عائد
اولماسی قرارلاشدی . ایبك بوصلحدن اوزون مدت مستفید
اولامادی . شجرةالدر اونك موصل حکمداری بدرالدین لوءلوءك
کریمه‌سیله‌ أولنمك اوزره اولدیغنی خبر آلنجه اوقدر درین بر کین
حس ایتدی که کندیسنی اولدیرمکه قر رویردی وبرقاچ خدمتجی‌یی
١٢٥٧ بوکا مأمور ایتدی . بونلر ، اونك جرید اویونندن عودتنی
بکله‌دیلر . حمامه کیرمك ایچون أثوابلرینی‌ده آرقه‌سندن چیقارمشدی .
وزرینه آتیله‌رق کندیسنی بوغدیلر [٢] . شجرةالدر درحال
سیف‌الدینی [٣] کتیرتدی . سیف‌الدین اونی بو فکرندن
واز کچیرمکه چالیشمشدی . سیف‌الدین سرایه ادخال اولوندی .
شجرةالدری آیاقلرینك آلتنده قوجه‌سنك نعشی اولدیغی حالده
اوتورمش بولدی . شجرةالدر کچن وقعه‌یی تماماً آکلاتدی .
نه یاپه‌جغنه دائر اوندن نصیحت ایسته‌دی . سیف‌الدین شو جوابی

---

[١] ٦٥٣ تاریخ هجریسنده .
[٢] ٦٥٥ سنه‌سی ربیع‌الاولك ٢٣ نده .
[٣] ابن مسرابق .

ویرمکله اکتفا ایتدی : نه سویله یه‌جکمی بیله‌میورم . بویك جرئتکارانه برحرکت . سزی بوموقعدن قورتارمغه جسارت ایده‌جك کیمسه‌یی کوره‌میورم .

صوکره ، شجرةالدر امیرجلال‌الدین ایدوغدی ایله عزالدین ایبکی جلب ایله ایمپراطورلغی کندیلرینه تکلیف ایتدی وسلطانك مهرینی ویردی ، فقط هرایکیسی ده رد ایتدیلر .

بووقعه سرایده کیجه‌لین جریان ایتمشدی . قاهره‌ده کیمسه‌نك خبری یوقدی . صباحلین ایبکك خبرقتلی هرطرفه یاییلدی . صالحیه [١] دنیلن مملوکلر ایبکك انتقامنی آلمغه قالقدیلر . اوزمان اون بش یاشنده بولونان ایبکك اوغلی نورالدین علی‌یی تخته چیقارمغی تنسیب ایده‌رك کندیسنه ملك‌المنصور لقبنی ویردیلر . شجرةالدر داغده‌کی حصارلك قیرمزی قلعه نامیله یاد ایدیلان برقلعه‌سنه قاپاندی . یکی سلطانك والده‌سی اونی اوراده کوله‌لرینه بوغدیردی و چیرچیبلاق سرایك هندکلرینه آتدیردی . اوراده کندیسنی عادتا کوپکلر یدیلر . صوکره انشا ایتدیرمش اولدیغی بر تربه‌یه دفن اولوندی . ایبکك قتلنه اشتراك ایتمش اولانلرك کافه‌سی آصیلدی . بو قادینك مزیات عظیمه‌سی مصر ایمپراطورلغنی قورتارمشدی . فقط حدو پایان اولمایان حرص جاهی کندیسنی محو ایتدی . مصرده برملك یاپمشدی . فقط اوکا هیچ نفوذ

ابوالفرج
ابوالفدا

[١] عزیزیلر عزیزك مملوکلری اولدقلری کبی بونلرده صالحك مملوکلری ایدیلر .

براقايور ، بويوك تصورلره قالقيور وبونلرى اجرا ايديوردى. زوجى سلطان ايبك انشا آتى پك سوردى. يايديرديغى بنالر ايچنده الك مهمى برمدرسه در، كه بوكا كندى اسمنى ويرمش [١] وبرچوق اوقاف ياپمشدى. اسكى قاهره ده نيل كنارنده ايدى.

ابوالمحاسن

اونك زماننده حكومت سورن حكمدارلر شونلردى: بغدادده خليفه مستعصم؛ سوريه ده فراته قدر ناصر صلاح الدين يوسف؛ حماده منصور ناصرالدين محمد [٢]؛ سمركده و شوبكده مغيث فتح الدين عمر [٣]؛ صهيونده بر زيه ده وپلاتينوسده (بلاطنس) امير مظفرالدين عثمان [٤]؛ تل باشرده ، رحبه ده وتدمرده اشرف مظفرالدين موسا [٥]؛ موصلده رحيم بدرالدين لوء لوء ؛ ميافارقينده ودياربكرده كامل ناصرالدين محمد [٦]؛ ماردينده آرتق عائله سندن سعيد ايلغازى؛ اربلده خليفه طرفندن تاج الدين؛ سوريه ده اسماعيليه حصارلرنده رضى الدين ابوالمعالى؛

---

[١] بوكا مدرسهٔ معزيه ديرلردى.

[٢] ابن محمود ابن محمد ابن عمر ابن شهنشاه ابن ايوب (صلاح الدين سلاله سندن).

[٣] بوده صلاح الدين عائله سندندر. ابن عادل ابن ابوبكر ابن كامل محمد ابن عادل ابوبكر ابن ايوب.

[٤] ناصرالدين منكورسك اوغلى ايدى.

[٥] ابن ابراهيم ابن شيركوه ابن محمد ابن شيركوه ابن شادى (صلاح الدين عائله سندن).

[٦] ابن مظفر شرف الدين غازى ابن عادل ابن ابوبكر ابن ايوب (صلاح الدين عائله سندن).

مدینه‌ده شهاب‌الدین ابوالملك سیف [١]؛ مكه‌ده شریف قتاده الحسینی؛ یمینده مظفر شمس‌الدین یوسف ابن عمر [٢].

یكی سلطان مملوكلر طرفندن سلطان یاپیلدقدن صوكره اوكنده حكمدار بایراقلریله داغده‌كی حصاردن ایندی. باب الظفردن قاهره‌یه كیردی، بوتون امرا ركابنده یورویورلردی. یالكز اتابكی علم‌الدین‌سنجر مستثنا ایدی. صوكره تكرار حصاره چیقدی، تخته اوتوردی. باشلیجه قوماندانلر آراسنده بعض تبدلات یاپیلدی. اولجه حكمدارلغی رد ایتدیكی حالده ایبكك وفاتندن صوكره كندیسنی سلطان اعلان ایتدیرمك فكرینه دوشمش اولان اتابك توقیف اولوندی. باشلیجه امرانك بر فرقه‌لری بولندیغی جهتله بوكا مربوط اولان مملوكلرك بر چوغی سوریه طرفنه قاچدیلر. بونلر اسكی سلطان صالح نجم‌الدینك مملوكلری ایدیلر. سلطان ایبكك مملوكلری كندیلرینی تعقیب ایله بر مقدارینی طوتدیلر. بربرینی تعقیب ایدن خلعلر ومعزیه مملوكلرینك طاقندقلری حكم ونفوذ قاهره‌ده اغتشاشاته سببیت ویریوردی. امرا وعسكر سلطانك بونلری حكومتدن اوزاقلاشدیرماسنی ایسته‌یورلردی. حلقه رئیسی بهاءالدین برجی نزدنده طوپلاندیلر وبر مصالحه یاپدیلر. بر آز صوكره معزیه

---

[١] ابن فلیته ابن قاسم الحسینی.

[٢] عن اصل تورکمن ایدی.

غلبه چالدی . برجی‌یی دها سائر بعض امرا ایله قتل وأولرینی یغما ایله‌دیلر .

شام حکمداری، ناصر یوسف صالحیه‌دنیلن وبرجینك وفاتندن صوکره شامه قاچان بحریه مملوکلرینك کندی نزدندن آریلدقلرینی مصر سلطانه برمکتوب ایله بیلدیردی . مصرده بونك شام سلطانی طرفندن قورولمش برطوزاق اولدیغی ، مصر اوزرینه حرکتنی ستر ایچون اشاعه اولوندیغنی ظن ایتدیلر . بناءً علیه مدافعه حاضرلغی کوردیلر . نورالدین علی سوریه‌یه بر اردو سوق ایتدی . بو اردو عباسه‌ده قرارکاه قوردی . فقط چوق کچمه‌دن ایشك حقیقتی آکلاشلدی . شام سلطانی بحریه‌لیلره هجوم مقصدیله نابلسه کلدی . بونلر غزه‌یه چکیلدیلر . صوکره اورادن چیقه‌رق باشلرنده بلبان بیبرس اولدیغی حالده ناصر یوسفك اردوسنی کیجه‌لین چه‌ویردیلر . فقط بر آز صوکره ناصر یوسف مظفر اولدی . مملوکلرك بر قسمی مصره قاچه‌رق سلطانه عرض تابعیت ایتدیلر . بر قسمی قدسه چکیلدیلر . شام سلطانی اونلرله صلح یاپمقدن امتناع ایتدیکی جهتله اوراده کرك حکمداری فتح الدین عمر نامنه خطبه اوقوتدیلر . صوکره غزه‌یه کیتدیلر . والی‌یی اله کچیردیلر . ناصر یوسف الدینك او شهرده مالك اولدیغی شیلرك هپسنی آلدیلر . ابوالمحاسن ابوالفدا

بو مملوکلر کرك حکمدارینی اجدادینك مالی صفتیله کلوب مصری ضبط ایتمکه تشویق ایله‌دیلر . بو خبر مصرده شایع

اولونجه درحال کندیلرینه قارشی اردو سوق اولوندی [١] . مملوکلر مغلوب اولدیلر . رئیسلرندن بری ، بلبان ، اسیر دوشدی . بیبرس ایله بدرالسعاوی کرکه قاچدیلر . اردو مصره عودت ایتدی . بومغلوبیته رغماً کرك سلطانی ، کندیسنك یانـنه التجا ایتمش اولان مملوکلرك تشویقی اوزرینه مصری ضبط ایچون
١٢٥٨ حربه کیریشدی [٢] . غزه‌یه کیتدی . سیف‌الدین قوتوزده مصر اردوسیله عباسه‌یه کلدی . رمله‌ده قارشیلاشدیلر . بویوك برمحاربه اولدی [٣] . کرك سلطانی ایله بحریه مملوکلری مغلوب دوشدیلر . مملوکلردن برچوغی اسیر ایدلدی . باشلرینی کسه‌رك قاهره‌ده زویله‌قاپیسنه آصدیلر . کرك‌سلطانی ، بیبرس و بدرالسعاوی ایله کرکه قاچدیلر . بوتون آغیرلقلرینی غائب ایتمشلردی .

بو یدکلری ضربه‌دن نومید اولمامشلردی . غزه قربنده‌شام سلطاننك اردوسنه قارشی احرازموفقیت ایتدکلری جهتله‌شامه یاقلاشه‌رق تجاوزاته باشلادیلر . فقط ناصر یوسف کرك‌اوزرینه
١٢٥٩ یورونجه [٤] فتح‌الدین عمر بو عسکرك ورودندن قورقه‌رق صلحه طالب اولدی . ناصر یوسف کرکده بولنان بوتون بحریه مملوکلرینك کندیسنه ارسالنی ایسته‌دی . مملوکلر کندیسنه تسلیم

---

[١] ذی‌القعده اورته‌لرنده .

[٢] ٦٥٦ سنهٔ هجریه‌سی باشلانغجنده .

[٣] ربیع‌الآخرك ٢١ نجی صالی کونی .

[٤] ٦٥٧ سنهٔ هجریه‌سنده .

ایدلدی. ناصر یوسف اونلری حلب قلعه‌سنه حبس ایتدیردی. یالکز بیبرس مستثنا ایدی. چونکه او شام سلطانته عرض تسلیمیت ایچون معیتیله برلکده کرکدن آیرلمشدی. بو خبر بوتون مصرده مسرت تولید ایتدی. آرتق هرشی سکونت ایچنده ایدی. یالکز تاتارلرك مواصلتی موجب اندیشه اولیوردی. تاتارلر برسنه اول بغدادی آلمشلردی. بوتون سوریه‌یی تهدید ایدییورلردی. ناصر یوسف کندی مملکتنی ترکه مجبور اولمشدی. ایمپراطورلقده گوزی اولان قوتوز امرایی طوپلایه‌رق شرائط حاضره‌ده تاتارلردن پك قورقولدیغنی، سلطانك حکومتی اداره ایده‌میه‌جك قدر کوچوك اولدیغنی، اردولره قوماندا ایده‌بیله‌جك بر حکمدار بولمق لازم کلدیککنی سویله‌دی. معزیه‌لرك رئیسی، علم الدین الغتمی ایله سیف الدین بهادرك حاضر بولونماماسندن بالاستفاده بوتکلیفی یاپیوردی. نورالدین علی‌یی توقیف ایده‌رك سرایه حبس و صوکره کندیسنی خلع ایتدی. معزیه‌لرك رؤساسی عودتلرنده توقیف ایدلدیلر. قوتوز سلطان اعلان اولوندی [١]. کندیسنه مظفر سیف الدین عنوانی ویرلدی. نورالدین علی ایکی سنه یدی آی یکرمی ایکی کون حکومت سورمشدی.

نورالدین علینك فلاکتنی تعجیل ایدن شی ناصر یوسفك

---

[١] ٦٥٧ سنه‌سی ذی القعده سنك ١٧ نجی جمعه ایرته‌سی کونی. ابوالفدا ذی الحجه ابتداسنده دییور.

سفیری کمال‌الدین عمرك تاتارلره قارشی قوهٔ امدادیه طلب ایتمك ابوالمحاسن
اوزره ورودی اولمشدی. قوتوز بوتون اکابرحکومتی داغده‌کی ابوالفدا
حصارده سلطانك حضورنده طوپلامش ، مسئله‌یی مذاکره‌یه
وضع ایتمشدی . کنج حکمدار بوجلسه‌ده هیچ برشی سویله‌-
مه‌مشدی . بونك اوزرینه کندیسنی خلع ایتمك طرفنی التزام
ایتدیلر . تخته اصعاد ایدیلن قوتوز شـام حکمدارینه معاونت
وعد ایتدی . بوصیراده تاتارلر یاخود موغوللر متعدد شهرلری
ضبط ایلدیلر . اهالی هرطرفه قاچیوردی . سوریه تماماً دهشت
ایچنده ایدی . بوتون عرب ممالکنده تاتارلرك هنوز تحت‌اطاعته
آلمادقلری قطعه مصر ایله حجاز و یمندن عبـارتدی . قوتوز
اردولرینی طوپلادی ، حما حکمداری منصـور ایله برلکده
١٢٦٠ بواسلامیت دشمنلرینه قارشی یورودی [١] .

تاتارلرك قوماندانی کت‌بوغا نویان حمص حکمداری اشرفی،
حبیبه حکمداری سعیدی [٢] و متفقلری بولنان سـائر جوار
حکمدارلری نزدینه جلب ایله مذاکراتده بولوندی . بعضلری
یکی قوهٔ امدادیه‌یه انتظار فکرنده ایدیلر . بعضـلری‌ده عکسی
فکرده بولونیورلردی . آرا بویله تشـتته اوغرانجه کت‌بوغا
دشمن اوزرینه یورومك لازم کلدیکنه حکم ایتدی . غزه‌یه
کیتمش اولان قوتوز اورادن چیقه‌رق غوره یعنی عین جالوته

[١] ٦٥٨ سنه‌سی رمضاننده .
[٢] ابن عزیز عثمان .

کیتدی . تاتارلر بوراده ایدیلر . عسکرینك باشنه کچه‌رك تاتار اردوسنه بالذات هجوم ایتدی [۱] و تاتارلری فراره مجبور ایله‌دی . بومحاربه‌ده کت‌بوغا مقتول دوشدی . عسکرلرندن‌ده یك آزی قورتولدی .

قوتوز . موغوللره رفاقت ایدن حبیبه حکمداری سعیدك باشنی کسدیردی . سعید، صلاح‌الدین عائله‌سندن‌ایدی. صوکره منصوری تکرار حما وبعرین حکمدارلغنده ابقا ایله‌دی. چوقدن بری حلب حکمدارلرینك اداره‌سنده‌بولنان معره‌یی اوکاویردی. کندیسندن سلمیه شهرینی آل‌عرق عربلرك امیرینه بخش ایله‌دی.

ابوالفرج
ابوالفدا
ابوالمحاسن
ابن شحنه
محمدابن‌محمد
سیوطی

قوتوز بوعظیم مظفریتی شام‌اهالیسنه اعلان ایتدیردی وشام یولنی طوتدی . شاملیلردرحال ایچلرنده بولنان موغول‌ضابطانی وقوماندانلرینی یاقه‌لادیلر . شامده‌کی خرستیان اهالی برچوق مظالمه معروض‌قالدی . موغوللراونلری حمایه ایتمشلر، کلیسالرینی کندیلرینه‌اعاده ایتدیرمشلردی. خرستیانلر مسلمانلرك اوزرینه وجامع قاپیلرینه شراب دوکه‌جك درجه‌ده مسلمانلره حقارت ایلمشلردی. بووقعه‌دن صوکره ایشك‌رنکی دکیشدی . مسلمانلر مناسترلری یغما ایتدیلر ، ژاقوبینلرك کلیسالرینی ییقدیلر وبه‌رژ کلیساسنی یاقه‌رق برطاش ییغینی حالنه کتیردیلر . خرستیانلر هرطرفه قاچیشدیلر . یهودیلره‌ده تجاوز ایدلدی .

---

[۱] رمضانك ۲۵ نجی جمعه‌کونی. سانوت Sanut ه نظراً ۱۲۶۰ سنه‌سی تشرین اولنك ۳ نده .

قوتوز شامه مواصلت ايدنجه بيبرسی تاتارلری تعقيب ايچون حلبه قدر كوندردی . بو قوماندان بوتون مسلمان اسرايی اونلرك الندن قورتاردی . سلطان ، بيبرسه حلب حكومتنی وعد ايتمشدی . فقط تاتارلر طرد ايديلدكدن صوكره حلبی علاءالدينه ويردی . بوندن دولايی بيبرس كنديسنه مخالفت ايتمكه باشلادی ، حتی عليهنده سوءقصد ترتيباتنه كيريشدی .

قوتوز هر طرفه واليلر نصب ايتدی. شامه علم الدين سنجری ؛ ساحل ياخود فنيكه يه شمس الدين برلی يی اقامه ايله دی. تاتارلرك طرفنی التزام ايتمش اولان حمص حكمداری اشرف كلوب عرض انقياد ايله دی . قوتوز سوريه ده وكيل و واليلری بولونان ايلك مملوك حكمداريدر . صوكره مصر يولنی طوتدی ، قصيره كيتدی . اردوسی صالحيه يه كيتديكی صيراده كنديسی باشليجه امراسی ايله اوراده قالدی .

بو اثناده بيبرس طرفدارلر پيدا ايده رك بر فرقه ياپمشدی . انز اسمنده بر مملوك ايله برابر آرتق مناسب بر فرصت كوزتله يوردی. بر كون قوتوز اوكندن قالقان بر طاوشانك پيشی صيرا كيدركن عساكر محافظه سندن اوزاقلاشديغنی انز كوردی . قوتوزه ياقلاشدی . اوندن براستر حامده بولوندی. رجاسی درحال اسعاف ايدلدی . النی اوپمكه داوراندينی صيراده بيبرس قوتوزه برقيليج ضربه سی ايندیردی . ديكر آرقداشلری قوتوزی بار كيرندن

آشاغی چکه‌رك قتل ایله‌دیلر [١] . صوکره درحال صالحیه‌یه کیده‌رك حکومتك آتابکنه‌وقعه‌یی آکلاتدیلر . آتابك، سلطانی کیمك أولدیردیکنی صوردی. بیبرس ، مغرورانه : بن ! دییه جواب ویردی . آتابك درحال : اونك یرینه سز حکمدار اولکز ، دییه مقابله‌ایتدی . قوتوز آنجق اون بر آی اون اوچ کون حکومت سورمشدی . بویله اولمقله برابر مملوکلرك الکبویوك حکمداری اولمشدر . جسارت واحتیاطی ، عقل وحکمتی ایله تمیز ایتمشدر . ایبکك قوله‌لرندن ایدی . ابوالمحاسن

بیبرس ، افندیسنك قانی ایله هنوز ملمع برحالده ، مصر تختنه اجلاس ایدیلدی . ظاهر [٢] رکن‌الدین ابوالفتوح عنوانی آلدی . عن اصل قپچاقلی ایدی . موغول لساننده اسمنك معناسی حکمدار دیمکدی . مملکتندن اوندرت یاشنده کتیرلمش، شامده عمادالصایغه ، صوکره امیرعلاءالدین بندقداره صاتلمشدی. علاءالدین سلطان صالحك معیتنده ایدی . صالحی و بندقداری عنوانی کندیسنه اوندن قالمشدر . افندیسی علاءالدین اوزون‌مدت معمر اولدی و مؤخراً اسکی کوله‌سنك قوماندانلری آراسنه کیردی . بیبرس جسارتیله تمیز ایتمکده اولدیغی جهتله سلطان صالح اونی خدمتنه آلمشدی . صوکره ، خلفی توران شاهك

---

[١] ٦٥٨ سنه‌سی ذی‌القعده‌سنك ١٧ سنده .

[٢] ابتدا قاهر لقبنی آلمشدی فقط بریسی بونك اوغورلی اولمادیغنی سویله‌مه‌سی اوزرینه ظاهر عنوانی آلدی .

خدمتنه کچدی . ایبك مصره صاحب اولدیغی زمان بیبرس عصیان ایتدی ، بوقاریده کورولدیکی اوزره سوریه‌یه کیتدی . بیبرس حکمدارلغه صعود ایدنجه بوتون عسکر بیعت ایتدی . اوده هیچ برممانعته تصادف ایتمکسزین داغده‌کی حصاره کیردی . مملکتنك هرطرفنده عموماً حکمدارلغی تصدیق اولونجه تخته جلوسنی حمص حکمداری اشرف سلطانه ، حما سلطانی منصوره ، صهیون حکمداری مظفرالدینه ، اسماعیلیه‌یه و سوریه‌نك بوتون حکمدارلرینه بیلدیردی . محبوسلری تخلیه ایتدی و عسکره بویوك احسانلرده بولوندی .

ابوالمحاسن
ابوالفدا
ابن شحنه

بیبرس ، علم‌الدین سنجری شام حکومتنده ابقا ایتدیکنی بیان ایچون امیر جمال‌الدین اقوشی کوندردی . فقط بوقوماندان اوراده ایشلرك پك‌ده کندی افندیسی لهنده اولمادیغنی کوردی . علم‌الدین عموم طرفندن سه‌ویلییوردی . شام قلعه‌سنی تعمیر ایتدیرمشدی . بوتون اهالی بوندن دولایی اوقدر ممنون ایدیلرکه قادینلر بیله انشا آته اشتراك ویاردیم ایتمشلردی . علم‌الدین ، قوتوزك قتلنی خبر آلنجه بوتون اهالی‌یی طوپلامشدی . بونلر کندیسنه بیعت ایله اونی مجاهد عنوانیله سلطان اعلان ایلدیلر ، نامنی خطبه‌لرده اوقودیلر واسمنه سکه ضرب ایله‌دیلر . بوخبری آلنجه حیرتلره دوشن بیبرس بوتون قوماندانلرله استشاره ایتدی و مسئله‌یی بتیرمك چاره‌سنی مذاکره‌یه قویدی . اوزمانه‌قدر داغده‌کی قلعه‌ده محبوس بولونان ایبکك اوغلی سلطان نورالدین علی‌یی سربست براقدی .

بو اثناده ، سلطان طرفندن حلب واليسى بولونان سعيد سوء حركاتى ايله خلقى و عسكرى اوقدر بيزارايتمشدى كه كنديسنى طرد ايله يرينه امير حسام الدينى اقامه ايتمكه حاضرلانيورلردى. فقط موغوللرك شهرى محاصره ايتمك اوزره كامكده اولدقلرينه دائر بيره دن آلنان خبرلر بو تصوراتى عقيم براقدى . بيره قوماندانى پك زياده اصرار ايله قوهٔ معاونه طلب ايديوردى . چونكه تاتارلر قلعه لرى يقمشلردى . سعيد، امير سابق الدين قوماندا سنده اردوسنى كوندردى . بوتون امرا شهرى بوصورتله عسكرسز براقمانك پك مضر اوله جغنى كنديسنه سويله ديلر. ذاتاً مقدارى آز اولان بو اوردو موغوللرى دورديرابيله جك برحالده دكلدى . سعيد اونلرى ديكله مدى . عسكرينى چيقاردى. اردو بيره يولنى طوتدى . موغوللر چوق كچمه دن بونلرى مغلوب ايتديلر . ايچلرندن پك آزى سابق الدين ايله برلكده بيره يه قاچه بيلدى . متباقيسى يا تلف اولدى يا اسير دوشدى . سعيد نصيحت ديكله مديكنه ندامت ايتدى . ديكر طرفدن اهالى قوتسز قالدقلرندن دولايى مرلدانيورلردى .

بوصيراده، تاتارلرك منبج اوزرينه ورودلرى خبر آلندى. بر آز صوكره، قوتوز طرفندن لاذقيه Laodicéle وجبيل Dgiabala واليسى نصب ايديلمش اولان امير عزالدين ازدموز حلبه واصل اولدى. قوتوزك قتل ايديلديكنى ، بيبرسك مصرده اوكا خلف اولديغنى،

١٢٦٠ علم الدين سنجرك شامده سلطان اعلان ايديلديكنى خلقه وعسكره

خبر ویردی . هپسی ، ایچلرندن برینه سلطان عنوانتی ویرمك ووالیدن قورتولمق قرارینی ویردیلر . فی‌الحقیقه اونك بوتون خزائنی النددن آلدیلر ، کندیسنی حبسه قویدیلر . بر قاچ کون صوکره موغوللر کلدی . حسام‌الدین حلبده قالان بر مقدار قوت ایله شامه چکیلدی . موغوللر حلبه کیردیلر ، بوتون اهالیسنی طینشاری یه چیقارارق قتل ایتدیلر . اورادن حمایه کیتدیلر . شام اهالیسی بوبابارلرك تقربندن دهشته دوشدیلر . بوتون شام ، حما ، حمص ، حلب عساکری طوپلاندی . موغوللره قارشی یورودیلر [١] . موغوللری مغلوب ایتدیلر . قوماندانلری بایدار بر مقدار عسکر ایله قاچه بیلدی .

بو اثناده بیبرس شام امراسنی علم‌الدین سنجرك طرفنی ترکه اقناع ایتمشدی . بونلر علم‌الدینه هجوم ایتمك فکریله شامدن چیقمشلردی . ایچلرنده علاءالدین ایدکین‌ده واردی . بیبرس وقتیله بونك کوله‌سی ایدی . علم‌الدین ایله بو امرا آراسنده
١٢٦١ بر محاربه وقوعه کلدی . علم‌الدین مغلوب وشامه کیرمکه مجبور اولدی . حصاره قاپاندی [٢] . اورادن کیجه‌لین بعلبکه قاچه‌رق تحصن ایتدی . یاننده آنجق یکرمی کشی قدر واردی . علاءالدین ایدکین شامه کیره‌رك شهری بیبرس نامنه ضبط ایله‌دی . یاننده بیبرسك کوندرمش اولدیغی بر مقدار مصر عسکری واردی .

---

[١] ٦٥٩ سنهٔ هجریه‌سی محرمنك باشلانغجنده .

[٢] صفرك ١١ نجی جمعه ایرته‌سی کونی .

وقوعه كلن محاربه‌ده بو عسكر شام امراسنه مظاهرت ايتمشلردی .
بو كوچوك اوردو درحال بعلبكه كيتدی وشهره كيردی .
علم‌الدين بر مدت مقاومت كوستردی . صوكره تسليم اولدی .
حصاردن ايندی ، مصره كيتدی . اوراده بيبرس طرفندن حسن
قبول كوردی . علاءالدين ايدكين شام واليلكنه تعيين ايديلدی .

ابوالمحاسن ابوالفدا

سلطان ، وزير اعظملغی عنا نك اوغلی بهاءالدينه ويردی [۱] .
شجرةالدر زماننده‌ده وزير اعظم بو ايدی . بو صيراده ، بعض
امرانك كنديسنه قارشی برسوءقصد ترتيب ايتدكلرينی خبر آله‌رق
اول داوراندی واونلری توقيف ايتديردی . فتح‌الدين عمرك
[۲] قوماندانلری كرك شهرينی كنديسنه تقديم ايتديلر . صوكره ،
شام واليسنه ، امير بهاءالدين بوجی ايله آقوش البرلی‌يی توقيف
ايچون امر ويردی . بونلر عزيزيه وناصريه مملوكلرينك رئيسلری
ايديلر . بهاءالدين درحال توقيف اولوندی . ديكر مملوكلر يله
برلكده شامدن چيقه‌رق حمصه كيتدی . اوراده سلطان اشرف
موسايی بيبرسه قارشی عصيانه تشويق ايتديسه‌ده موفق اولامادی .
حما ملكی منصورك نزدنده‌ده بوندن دها چوق بر موفقيت الده
ايده‌مدی . منصور كنديسنی يانندن قوغدی . كيدوب شهرزور
وحلب جوارلرنده تخريبات ياپدی . حلبده حمص حاكمی فخرالدينی
بولدی . اونی بيره‌يی محاصره ايدن موغوللری پوسكورتمك

---

[۱] ٦٥٩ سنه‌سی ربيع‌الاولنده .
[۲] كنديسنه مغيث‌الدين عمرده ديرلر .

ایچون شام والیسی کوندرمشدی . بوکا بیبرسه خطاباً برمکتوب
ویردی . بومکتوبده مملوکلریله برابر اوحوالیده قالماسنه مساعده
ایدیلمەسنی رجا ایلیوردی . فخرالدین قاهرەیه کیدەجك قدر
احتیاطسزلق کوستردی . غیبوبتی اثناسنده آقوش حلبه کیرەرك
شهری یغما ایتدی صوکره عربلری وتورکلری طوپلادی. مصر
اردوسنه هجومه حاضرلاندی . فخرالدین یولده بر اردو ایله
آقوش اوزرینەیوروین امیرجمال الدین المحمدی یەتصادف ایتدی .
آقوشك تکلیفاتنی سلطانەعرض ایدنجەیەقدر برشییاپمامسنیاوکا
سویلدی. بیبرس بوتکلیفاتە قولاق آصمادی. یکیعسکر کوندردی.
کوندردی . آقوش حلبی ترك ایتمك مجبوریتنده قالدی .

برقاچ سنەدنبری بغداد موغوللر طرفندن ضبط اولونمشدی. ابن شحنه
بونلر خلیفەمستعصمی اولدیرمشلردی. خلافت تمامیله محواولمشدی. ابوالفدا
وسنه [۳] احمد اسمنده سیاهلر کینمش بر آدم کلدی . یاننده ابوالمحاسن
مخارش قبیلەسندن برطاقم عربلر واردی . بو آدم عباسیلر نسلندن
اولدیغنی ادعا ایدیوردی [٤] .. سلطان بیبرس وزیر اعظم
بهاءالدین ، قاضی القضاة تاج الدین، بوتون قوماندانلر یاننده اولدیغی
حالده کندیسنك استقبالنه چیقدی. یهودیلر اللرندە تورات، خرستیانلر
انجیل ایله بو استقبال مراسمنه اشتراك ایتمشلردی . احمد

---

۸ رجبده .

٤] ابوالفدانك روایتنه کوره خلیفه ظاهر باللهك اوغلی ایدی .
بوالمحاسن مستنجد باللهك اوغلی اولدیغنی سویلهیور .

باب‌الظفردن قاهره‌یه کیردی [۱]. برقاچ کون صوکره [۲] بیبرس ایله‌بوتون اکابر حکومت‌سرایده طوپلاندیلر . احمدك شجره‌سی اوقوندی. عباسی عائله‌سندن اولدیغی تحقق ایتدلدن صوکره مستنصربالله نامیله‌متفقاً خلیفه اعلان ایدیلدی . بیبرس کندیسنه مهم تخصیصات تعیین ایتدی. صوکره [۳]، خلیفه بر قلاده ایله سائر صیرمه‌لی مزینات طاقدی ، قاهره خارجنده بر چادیر قورولدی . بوراده برفرمان قرائت اولوندی. خلیفه بو براتده بیبرسه ایمپراطورلغی وسلطان عنوانی ویرییوردی . خلیفه‌لرك هردورلو حکم و نفوذدن محروم اولمقله برابر حکومتلر توجیه ایده‌بیلمك حقنی محافظه ایتدکلری کورولدی . خلیفه‌لری کیزلیجه اجبار ایدرلردی . کندیلرینه خلیفه طرفندن بویله بر عنوان توجیه‌ایدیلن حکمدارلر آرتق برباغی ومتغلب کبی تلقی اولونه‌مازدی. اهالی کندیسنه حرمت‌ایدردی . چونکه اومقامه خلیفهٔ‌مسلمین طرفندن اصعاد ایدیلمشدی . بیبرس مصرده پك‌ایی تأسس‌ایتمش اولمقله برابر مملوکلرك جرأتی قیرابیله‌جك اولان بومراسمی‌اهمال ایتمدی . چونکه بو صورتله مملوکلر خلق نزدنده پك اوقدر طرفدار بولامایه‌جقلردی . بوتون اکابر حکومت و مملکت قبةالنصر آلتنده طوپلاندیلر. خلیفه، لباس مخصوصی آرقه‌سنده

---

[۱] بر پنجشنبه کونی .
[۲] آیك ۲۳ نجی بازار ایرتسی کونی .
[۳] شعبان ابتداسنده .

اولدیغی حالده ، دیوان کاتبلرندن برینه بر منبر اوزرنده فرمانی اوقوتدیردی . صوکره ؛ سلطانك قوماندانلرندن بری آلای ایله قاهره‌یه کیررکن بوفرمانی باشی اوزرنده طاشیوردی .

بومراسمدن صوکره بیبرس مصرك محافظه‌سنی امیرعزالدین ایدموره تودیع ایله اونی داغده‌کی حصارده براقدی ، یکی خلیفه ایله برلکده سوریه‌یه حرکت ایتدی [١] . اولا شامه کیتدی [٢] . اوراده حمص سلطانی اشرف کندیسنه ملاقی اولدی . بیبرس بوحکمداره سکسان بیك آلتون ایله متعدد خلعتلر هدیه ایتدی. تل‌باشر شهرینی‌ده ممالکنه الحاق ایله‌دی. حما حکمداری منصوره‌ده سکسان‌بیك کوموش سکه ایله‌خلعتلر هدیه ایتدکدن باشقه حما حکومتنده کندیسنی ابقا ایله‌دی . بوتون بوحکمدارلر صلاح‌الدین عائله‌سندن ایدیلر . مملوکلر مصر ایمپراطورلغنی بوعائله‌نك الندن آلمشلردی . بیبرس یکی خلیفه‌یی مهم قوت ومراسم ایله مصره کوندردی . أمیر بلبان، آقوشی تعقیب ایچون برمفرزه ایله شامدن چیقدی . آقوش حرانه قاچدی . بلبان حلبی استرداد ایتدی . صوکره کیدوب آنطاکیه‌یی محاصره آلتنه آلدی . بو اثناده بیبرس مصره دوندی [٣] . موصل حکمدارینك اوغللری [٤] بر مدت اول

[١] ١٩ رمضانده .

[٢] ذی‌القعده‌نك ٧ نجی بازارایرته‌سی کونی .

[٣] ذی‌القعده‌نك ١٧ سنده اورایه واصل اولدی .

[٤] صالح اسماعیل، برادری مجاهد که جزیرة ابن عمر حاکمی ایدی.

ابوالفدا
كلوب كنديسنى بولمشلردى . بيبرس اونلره مصرده بر ويرمشدى.
عكا طرفنده يدى آطه‌نك بوتون سكنه‌سيله برابر صولره باتديغنى
خبر آلدى [١] . قوماندانلرندن بدرالدين كركك حكمدارينه عائد
اولان شوبكى ضبط ايتدى [٢] . اوسنه استانبول ايمپراطورى
پاخيمره
ميشل پاله‌ئولوغ طرفندن كنديسنه سفيرلر كلدى . ايمپراطور
بر تجارت معاهده‌نامه‌سى ياپمق ايسته‌يوردى . بونك اوزرينه
مصرليلر قاره ده كيزده طربزون طرفلرينه تجارته كيتديلر.

ابوالمحاسن
سيوطى
خليفه يانده برخيلى حكمدار و امرا اولديغى حالده [٣]
رحبه‌يه كيتدى . اوراده درت يوز عرب سواريسى رئيسلريله
برابر كنديسنه التحاق ايتديلر . بعضلرى ده يانندن آيرلدى .
عنه‌يه واصل اولديغى زمان عباسى عائله‌سندن برذاته تصادف ايتدى.
بوكنديسنى خليفه اعلان ايتمش وحاكم بامرالله عنواننى آلمشدى.
بونك يانده يدى يوز توركمن سواريسى واردى . فقط فرات
كچيدنده بونلر كنديسنى ترك ايدنجه رقيبى مستنصرك يانه التجا
ايتدى . مستنصر عنه‌يه ، صوكره‌ده حديثه‌يه كيردى . اهالى
كنديسنه قاپيلرى آچمشلردى .

عراقده موغوللرك رئيسى اولان قاره بوغا ايله اونلرك نامنه

---

[١] ربيع الآخر آينده .

[٢] ذى الحجه آينده .

[٣] ملك الصالح و اوغلى علاءالدين (موصل حكمدارلرى) ؛ جزيرة ابن عمر حاكمى مجاهد سيف‌الدين ؛ سنجار حكمدارى مظفر علاءالدين ؛ كامل ناصرالدين محمد ، الخ .

بغدادده قوماندان بولونان بهادر اردولرينك باشـنه كچديلر . قاره‌بوغا بش بيك سـوارى ايله كيدوب آنبارى ضـبط ويغما ايتدى . موغوللرك قورقوسى هيت اهاليسنى قاپيلرينى خليفه‌يه قاپامغه مجبور براقدى . فقط خليفه شهرى جبراً ضـبط ايله يهودى وخرستيان اولرينى يغما ايله‌دى . آنبارطرفنه برمفرزه كوندردى واردوسنك باشنه كچدى . برپوصودن چيقان موغوللر، اوزرينه بردنبره هجوم ايتديلر. توركمنلر وعربلر حاكم ايله برلكده قاچديلر . بو وقعه‌دن صـوكره آرتق بر دها مستنصردن بحث ايدلميور . بعضـلرى محاربه‌ده مقتول دوشديكنى سـويله‌يور . بعضلرى يارالانديغنى ، عربلرك نزدينه قاچديغنى و اوراده ترك حيات ايله‌ديكنى ادعا ايديور .

١٢٦٢ بيبرس اوزمان مصرده ايدى. بومؤسف وقعه‌يى خبرآلدى.
ابوالفدا حاكم[١] اونك يانه التجا ايتدى. بيبرسه صهبون حكمدارى ده
ابوالمحاسن عرض اطاعت ايتدى. شمس الدين سنقر قومانداسنده كوندرديكى
بر اردو آقوشـك الندن حلب شهرينى آلدى . صوكره عسكرلرى ، حما حكمدارى منصور، حمص حكمدارى اشرف ايله برلكده كيدوب آنطاكيه جوارلرينى تخريب ايله اوچ يوز اسير اله كچيرديلر [٢] . النده يالكز بيره موقعى قالان آقوش

[١] ابن ابوعلى الحسن ابن ابوبكر ابن حسن ابن على القبى ، ابن خليفه مسترشد . ٦٦٠ سـنه‌سى ربيع الآخرينـك ٢٧ سـنده مصره كلدى .

[٢] رمضان آينده مصره دونديلر. سانوته نظراً ١٢٦٢ تاريخنده.

نهایت بیبرسه عرض انقیاد ایتمك قرارینی ویردی [١] . بیبرس بونی عفو ایتدی وبو صوك شهری كندیسنه براقدی . بر آز اول [٢] بیبرس ، اوله‌جه شام والیلكنه تعیین ایتمش اولدیغی علاءالدین طیبرسی توقیف ایتدیرمشدی . بو قوماندانك سوء حركاتی واهالی‌یه یاپدیغی مظالم كندیسنك سبب نكبتی اولدی.

بیبرس آرتق خلیفه حاكمه عائد اولان ایشی نتیجه‌لندیرمكدن باشقه برشی دوشونمه‌دیكی ایچون [٣] بوتون اكابر حكومتی طوپلادی . اونلرك مواجهه‌سنده حاكمك شجره‌سی تدقیق اولوندی . صوكره خلیفه اعلان ایدیلدی . منبرلرده اونك نامنه خطبه اوقوندی . كندیسنه ویریلن یگانه نشانهٔ حاكمیت بوندن عبارتدی . یالكز رئیس‌دین اوله‌رق تلقی ایدیلیوردی . تاریخ بوخلیفه‌نك حیاتی حقنده بزه باشقه برشی اوكرتمه‌یور .

١٢٦٣ بیبرس اردولرینك باشنه كچه‌رك سوریه‌یه كیتدی [٤] .
سانوت غزه‌ده كرك حكمدارینك والده‌سنه تصادف ایتدی . قادین ،
ابوالفدا اوغلی ایچون بیبرسدن تأمینات آلدی . صوكره كرك حكمداری كلوب بیبرس ایله كوروشدی . بیبرس سینا داغنه كیتدی . اورادن یوللادیغی مفرزه‌لر خرستیانلق كلیساسنك الك مشهورمناسترلری اولان بیت‌اللحم مناسترینی تخریب ایتدیلر . عكایه یاخود

[١] ٦٦٠ سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك ٢ سنده مصره كلدی .
[٢] ذی‌القعده آینده .
[٣] ذی‌الحجه نهایتلرنده .
[٤] ٦٦١ سنه‌سی ربیع‌الآخرینك اون‌برنده حركت ایتدی .

پتوله‌مایسه قدر آقینلر یاپدیلر. صوکره سلطان [١] دوقوز بیك سواری ایله بالذات عکایه کیتدی [٢] وبوتون جوارلری تخریب ایتدی. چونکه تامپل و اوپیتال شـوالیه‌لری معاهده‌یه رغماً مسلمان اسیرلرینی اعاده‌دن امتناع ایتمشلردی. بیبرس قرارلاشان شیلری اعاده ایتمکی قبول ایتدیکی حالده اسیرلر ینه اعاده اولونمایوردی. صوکره مصره کیتدی. کرك سلطانی‌ده برلکده ایدی. بیبرس ویردیکی وعده رغماً، وقتیله قاریسنه‌قارشی وقوع بولان حقارتك انتقامنی آلمق ایچون کندیسنی اولدیرتدی. برقوماندان کوندردی. بوقوماندان کرکی تسلم ایتدی [٣]. حمص شهری‌ده اشرف موسانك وفاتیله کندی النه دوشدی [٤]. اشرف موسا حمصك صوك حکمداری اولمشدر.

ابوالمحاسن. بواثناده بیبرس مصرده ایکی سرای آره‌سنده محتشم برمدرسه انشاسیله مشغولدی [٥]. بوراده بالجمله علوم ایچون معلملر تعیین ایتدی. بالخاصـه الهیات ایله مذاهب اربعه احکامنی تدریس ایچون معلملر بولدی [٦]. بوکا برده بویوك بر کتبخانه علاوه ایتدی. تفریق ایدیلن برمحلده فقیر ویتیم چوجوقلره اوقویوب

---

[١] سانوت بوکا بن دوقدار دییور.
[٢] ١٤ نیسانده.
[٣] ٦٦١ سنه‌سی جماذی‌الآخرینك ٢٣ نجی پنجشنبه کونی.
[٤] ٦٦١ سنه‌سی ذی‌القعده‌سی ایچنده.
[٥] ٦٦٢ سنه‌سی ابتداسنده انشا آتی ختام بولدی.
[٦] یعنی ابو حنیفه، مالك، حنبل، شافعی مذهبلری.

يازمق اوكره تيليوردی . بونلرك اعاشه‌سی‌ده تأمين ايدلمشدی . بيبرس ،قدسده‌ده يولجيلر ايچون برخان ، شامده بر مدرسه ايشا ايتديردی .

سيوطی صوكره ، بويوك براردو ايله فرانقلره هجومه كيتدی . عكا
ابوالفدا فرانقلری تامپل واوپيتال شواليه‌لريله رمله و عسقلانه آقينلر
سانوت ياپمشلر [١] ، هر طرفی قان وآتش ايچنده براقمشلر ، بعض
ابن شحنه امرايی اسير وبرچوق خرستيان اسرايی تخليص ايتمشلردی .
١٢٦٥ بيبرس سوريه‌يه كيردی ، قيساريه‌يی محاصره ايتدی [٢] . آلتی كون صوكره شهری ضبطه موفق اولدی. قلعه‌يی ييقديردی ، صوكره ارسون حصارينی‌ده ضبط ايله‌دی [٣] . رحبه واليسی
ابوالمحاسن قرقيسيايی اله كچيردی ، بيبرس مصره دوندی . اورادن تكرار
ابوالفدا سوريه‌يه عودت ايتدی [٤] . عين جالوتده اردو قوردی . مفرزه‌لری آييردی . بری جمال‌الدين ايدوغدينك ، ديكری
١٢٦٦ سيف‌الدين قلاوونك قومانداسی آلتنده ايدی . بونلر فرانقلر ممالكنده آقين ياپديلر. عكا ، صور ، طرابلس وحصن‌الاكراد جوارلرينی تخريب ايله‌ديلر . بوصوك موقعده پك چوق غنائم آلديلر . بيبرس عين‌جالوتدن حركت ايتدی ، مونفورحصارندن كچدی . اوراده برشی ياپمادی . سائر قلعه‌لر لبی فرانقلره

---

[١] ١٢٦٤ سنه‌سی حزيرانك ١٦ سنده .

[٢] ٦٦٣ سنه‌سی جماذی‌الاولنك ٩ نده .

[٣] جماذی‌الآخرده .

[٤] ٦٦٤ سنه‌سی شعبانك ابتدالرنده برجمعه ايرته‌سی كونی .

عائد اولان صفد قلعه‌سنی محاصره‌یه آلدی [١] . صفد پیشگاهنه برچوق مانجینیقلر قوردی ، ضبط ایدنجه‌یه قدر سورلری دائمی صورتده دوکدی [٢] . صوکره ایچ قلعه‌یی محاصره ایتدی . عسکرینی هجومه بالذات سوق ایدییوردی . قوهٔ محافظه عرض تسلیمیت تکلیفنده بولوندی [٣] . فقط بونلرك هیچ برینه اهمیت ویرمیه‌رك اهالی‌یه مسلمان اولملرینی تکلیف ایتدی . سن فرانسوا طریقت روحانیه‌سنه‌منسوب ژاق‌دوپوئی‌ایله ژده‌ره‌می دوژه‌نی وتامپل طریقتی پاپاسی دینلرینی ترك ایتمه‌ملرینی اهالی‌یه توصیه ایتدکلری جهتله بونلر وقوع بولان تکلیفه رضا کوستر-مدیلر . هپسنك باشی کسیلدی . تقریباً آلتی یوز کشی قدر ایدیلر . بیبرس صفد قلعه‌سنی تعمیر ایتدیردی . ایچنه اسلحه وذخیره یوللادی ، برقوهٔ محافظه براقدی. بوقوت خرستیانلری پك تعجیز ایتمشدر . عینی زمانده ، هوك لوزینیانك اداره‌سنده بولونان خرستیانلردن برچوغنی‌ده اولدیرمشدر .

ابوالمحاسن
ابوالفرج
هایتون

صفد محاصره‌سی اثناسنده صهیون حکمدارندن برهیئت سفارت کلمشدی . صهیون حکمداری کندیسنه هدیه‌لر تقدیم ایدییور ویاننه کله‌مدیکندن دولایی عرض معذرت ایله‌یوردی. کوچوك ارمنستان قرالی هایتون طرفندن‌ده بر هیئت سفارت

[١] ابوالفدایه کوره ٨ شعبانده. ابوالمحاسنه کوره ٨ رمضانده.
[٢] شوالك ١٥ نجی صالی کونی .
[٣] ١٨ شوالده تسلیم اولدیلر . سانوته نظراً ٢٤ حزیرانده.

کلدی ایسه‌ده بیبرس بونی قبول ایتمك ایسته‌مدی. دائماموغوللرله برابر بولونان و موغوللرك خوشنه کیتمه‌یه‌جك بر حرکتده بولونمقدن قورقان هایتون سلطانه عرض انقیاددن و ویرکو ویرمکدن امتناع کوسترمشدی. ارمنیلرك مصره کیدوب بارکیر، قاطیر، بوغدای، آرپه، دمیر صاتون آلملرینه مساعده ایتمه‌یور ومصرلیلرك‌ده کلوب ارمنستانده تجارت ایتملرینه مانع اولیوردی. سلطان ایسه بونی ایسته‌یوردی.

هایتونك عدم موافقتی بیبرسی حما حکمداری منصور ایله امیر آق‌سنقر الافریقی‌یی بر اردو ایله کوچوك ارمنستانه یوللامغه مجبور ایتدی [۱]. هایتون بوتون بوغازلری تحکیم ایتمش، قلعه‌لر یاپمش، ایچلرینه عساکر محافظه براقمشدی. عینی زمانده آناطولیده‌کی موغول قوماندانی نافجی‌یه مکتوب یازه‌رق عسکر ایسته‌مشدی. فقط خانلرندن بوبابده بر امر آلمامش اولان موغوللر محاربه‌یه کیریشمك ایسته‌مدیلر. ارمنستان قرالنك ایکی اوغلی [۲] کچیدلری مدافعه ایتدیلرسه‌ده مغلوب اولدیلر. بری مقتول دیکری اسیر دوشدی. اسیر دوشن هایتونك اوغلی لئون ایدی. مسلمانلر کوچوك ارمنستانه کیردیلر. تخریب ایتدیلر. عمودین حصارینی آلدقدن صوکره برچوق غنائم ایله شامه دوندیلر. بیبرس اردوسنی استقباله

---

[۱] ذی‌القعده‌نك اوچنجی جمعه ایرته‌سی کونی.

[۲] ابوالمحاسنه نظراً بر اوغلی وبرده همشیره زاده‌سی.

کیتدی [۱] . شام ایله حمص آره‌سنده قارادن کچرکن بوراسنی
تخریب ایتدی . بوراده فرانقلر ساکن ایدیلر . طوته‌بیلدکلری
مسلمانی اسیر ایدییورلردی . فرانقلرك چوجوقلرینی آله‌رق
مصره کوندردیلر . برچوغی اوراده مؤخراً امیر اولدیلر .
برقسمی‌ده عسکرلکده قالدیلر .

ابوالمحاسن اورادن بیبرس کرکه [۲] ، صوکره مصره کیتدی . یمن
حکمداری مظفر یوسف برطاقم هدایایی حاملاً برهیئت‌سفارت
کوندردی. هدیه‌لر برفیل‌ایله بیانی‌بیاض‌وسیاه اشك‌وبارکیرلردن
وچینی وانیدن مرکب ایدی . یمن حکمداری بیبرسه عرض
تابعیت ایدییوردی . چوق کچمه‌دن مصرسلطانی تکرارسوریه
۱۲۶۸ یولنی‌طوتدی [۳] . یافه سینیورینك مرخصلرینه تصادف ایدنجه
بونلری توقیف ایتدیردی . علی‌العجله یافه اوزرینه یورویه‌رك
صباحلین شفق وقتنده علی‌الغفله باصدی . بوتون فرانقلر قلعه‌یه
قاچدیلر . یغمادن قورتولمق ایچون قرق بیك کوموش سکه
ویردیلر . صوکره ، کمیلره بینه‌رك عکایه کیتدیلر [٤] . بیبرس
بوقلعه‌یی دیبندن ییقدیردی، شقیف [٥] یاخود بوفور حصارى

[۱] ذی‌الحجه‌نك ۲ سنده .

[۲] ٦٦٥ سنه‌سی محرمنك باشلانغجنده .

[۳] ٦٦٦ سنه‌سی جماذی‌الآخرینك ۲نجی جمعه ایرته‌سی کونی.

[٤] یافه، سانوته‌نظراً ۱۲٦۸ سنه‌سی مارتنك ۷ نجی کونی‌ضبط
ایدلمشدر . ابوالمحاسنه نظراً ٦٦٦ سنه‌سی جماذی‌الآخرینك۲۲سنده.

[٥] ۲۲ رجبده . ۲۹ نده ضبط ایتدی .

اوزرینه یورویه‌رك ضبط ایله‌دی . کذلك مصوره [١]‌ یی ده اله کچیردی . اورادن حمص اوزرینه یورودی . جوارلرینی تخریب ایله اکتفا ایتدی . کوردلری یاخود کرك قلعه‌سی قوهٔ محافظه‌سنی اولدیردکلری مسلمانلر ایچون بیك آلتون سکه ویرمکه اجبار ایله‌دی . صوکره ، حمادن و افامیه‌دن کچه‌رك آنطاکیه شهرینی محاصره‌یه آلدی [٢] . بونك پرنسی بوئه‌موند ایدی . اهالی عرض تسلیمیت ایتمك ایسته‌دیلر . فقط شرائط قبول ایدلمدیکی جهتله بیبرس ، شهری هجوم ایله ضبط ایتدی [٣] . آلدیغی تکمیل غنائمی امراسیله عسکرلری آره‌سنده تقسیم ایله‌دی . بو وقعه‌ده قرق بیکدن زیاده خرستیان اولدی ویوز بیکدن زیاده خرستیان اسیر دوشدی . شهرده موقوف بولونان بوتون مسلمانلر سربست براقیلدیلر . شهرك چوره‌سی اون ایکی میل ایدی . یوز اوتوز آلتی قلعه‌واردی . بیبرس امیر شمس الدینی کوندره‌رك [٤] قصیری نام دیکرله بغراسی یاخود پره‌بونل لیماتی ضبط ایتدیردی .

ابوالمحاسن
سانوت
ابوالفدا

بیبرس بو جوارلرده بولوندیغی صیراده ، موغوللردن بیهوده‌یره قوهٔ معاونه استرحام ایتمش اولان ارمنستان قرالی هایتون صلحه طالب اولدی . هلاکو طرفندن اسیر ایدیلن امیر سنقر الاشقرك هایتون طرفندن تخلیه ایتدیرلمه‌سی ومصرلیلره بهسنی ، دربساك ،

هایتون
ابوالفرج

---

[١] ٢٦ رجبده .

[٢] رمضان ابتداسنده .

[٣] رمضانك ٤ نجی جمعه ایرته‌سی کونی . سانوته نظراً ٢٩ مایسده .

[٤] لقبی سنقر الافریقی در .

مرزبان ، رعبان ودها سائر بعض موقعلرك تسـليم اولونماسی شرطیله مصالحه امضـالاندی . شرائط صلحیه اجرا ایدیلدی . یالکز بهسنی شهری ویرلمهدی . بیبرس نزدنده اسـیر بولونان ارمنستان قرالنك اوغلی لهئونی اعادهایتدی وقاهرهیه دوندی[۱]. برآز صوکره [۲] بوتون اکابر حکومتی طوپلادی. اوغلی سعید برکه خانه صداقت یمینی ایتدیردی . بو کنج شهزادهنك کندیسنه خلف اولاجغی امیدیله اوکا سلطان عنوانی ویردی . کندیسنه قارشی سلطانك تخته حین جلوسـنده جاری اولان مراسم اجرا اولوندی .

دائمی صورتده مصردن سوریهیه کیدوب کلن بیبرس بعده ینه شامه کیتدی . اوراده موغول سـفیرلری برنامهٔ مخصوصی حاملاً کلوب کندیسنی بولدیلر. مکتوبده آباقاخانك الکشرقدهکی ولایتلردن چیقهرق بوتون کچدیکی ممالکی ضبط و کندیسـنه مقاومت جرأتنده بولونان حکمدارلری اتلاف ایتدیکی سویلندکدن صوکره دوغرودن دوغرویه بیبرسه توجیه خطاب ایدیلیوردی: ابوالمحاسن

« اکر سماواته چیقماز یاخود یرك دیبنه کچمزسـهکز کندیکزه هیـچ برطرفده برملجأ بولامازسـکز . بزمله صلح یاپمقدن باشقه سزك ایچون برچارهٔ نجـات یوقدر . سز پاره ایله

---

[۱] ۱۱ ذی‌الحجهده اورایه واردی .

[۲] ٦٦٧ سنهسی صفرینك ۹ نده .

صاتلمش بر كوله‌سکز . بر يوزى حكمدارلرينه ناصل اولورده مقاومت كوسترمكه جرأت ايده‌بيليرسكز ؟ »

بيبرس درحال ويرديكى جوابده موغوللردن عراقده ، جزيره‌ده ، آناطوليده ، سوريه‌ده ضبط ايتدكلرى يرلرك اعاده‌سنى طلب ايله بونلرى استرداد ايچون سفره چيقمق اوزره اولديغنى
١٢٦٩ بيلديردى . شامى ترك ايله [١] متنكراً قاهره‌يه دوندى [٢] . كنديسنى اردوسنك باشنده ظن ايديورلردى. عسكرى بيله بوكا قانع ايديلر . چونكه خسته اولديغنى اعلان ايتديرمشدى . مصرده درت كون قالدقدن صوكره سوريه‌يه عودت ايتدى . بوسريع سياحتى ياپمقدن مقصدى ايشلرك ناصل كيتديكنى كندى كوزيله كورمك واوغانك حركاتنى تفتيش ايله‌مكدى. مواصلتندن بر آز صوكره قوماندانلرى ، عزالدين احمددن [٣] پلاتينوس وقارابيل موقعلرينى آلديلر [٤] . بوكا مقابل بو حكمداره شهر زور قربنده حامله دنيلن بر قصبه ويرلدى .

بيبرس سفره كيتدى . اورادن صور طرفنده فرانقلرك اراضيسنه آقينلر ياپدى ، پك چوق غنائم آلدى . كركدن كچه‌رك مدينه‌يه كيتدى [٥] . فقرايه برچوق تصدقاتده بولوندى.

---

[١] رجب نهايتلرنده .

[٢] ٢٠ شعبانده جبلده‌كى حصاره مواصلت ايتمشدر .

[٣] ابن مظفرالدين حماد ابن منكورس (صهيون حكمدارى) .

[٤] رمضانك ٢٦ نجى بازار كونى .

[٥] ذى القعده نهايتلرنده .

دن مکه‌یه کیتدی [١] . مکه حاکمی بولونان ابو نمی ایله
اوغلی ادریس کندیسنه عرض اطاعت ایتدیلر. تکمیل مناسك
حجی تعقیب ایله‌دی . کعبه‌یی کل صویله ییقادی. مدینه‌یه‌عودت
ایله قبر پیغمبری‌یی زیارت ایله‌دی . اورادن کرکه و شامه [٢]
بعده مصره دوندی. برقاچ کون مصرده قالدی . اوغلنی آله‌رق
اسکندریه‌یه کوتوردی [٣] . نهایت شامه واصل اولدی [٤] .
عکا جوارنده فرانقلرك اراضیسنه آقینلر یاپدی وعکا والیسنی
اسیر آلدی. صوکره مرقب حصارینه‌دوغرو اسماعیلیه‌لر اوزرینه
یورودی . فقط یاغمور وقار بوقلعه‌یی ضبط ایتمه‌سنه مانع‌اولدی.
بیبرس حمصه‌عودت ایتدی. حصن‌الاکراد قارشیسنده قرارکاه
قوردی . هرکون فرانقلرك اراضیسنه آقینلر یاپیوردی .

بوجوارلرده بولوندیغی صیراده برطاقم فرانق کمیلرینك
اسکندریه‌یه کیردکلرینی خبر آلدی . درحال مصره متوجهاً
حرکت‌ایتدی [٥] . بحرابومانجه‌اوزرنده شایان‌حیرت‌برمعماری‌یه ١٢٧٠
مالك بر کوپرو بنا ایتدیردی. بوانشاآت ایله مشغول بولنورکن
فرانق‌پرنسلرندن برینك[٦]سوریه‌یه یورودیکی خبرنی‌کتیردیلر.

---

[١] ٨ ذی‌الحجه .
[٢] ٦٦٨ سنه‌سی محرمنك ٢ نجی پازار کونی .
[٣] صفر آینده .
[٤] ربیع‌الآخرك ١٧ نجی صالی کونی .
[٥] شعبانك ١٢ سنده قاهره‌یه واصل اولدی .
[٦] ابوالمحاسن بونك‌سن‌لوییینك برادری‌شارون اولدیغنی‌سویله‌یور.

بو ، آراغون قرالی ژاقك اوغلی فردینان سانش ایدی. بیبرس درحال اردوسیله سوریه‌یه کچمکه حاضرلاندی. فقط اسکندریه‌دن اون ایکی فرانق سفینه‌سنك لیمانه کیردیکنه ، برچوق تجار سفینه‌لرینی یغما واحراق ایتدیکنه ودیکرلرینك لیماندن چیقمالرینه مانع اولدیغنه دائر کلن خبرلر حرکتنی تأخیر ایتدیردی. درحال، اسکندریه‌ده بولونان بوتون کوپکلرك اتلاف ایدلمه‌سنی، اقشاملری هیچ بردکانك آچیلماماسنی وآیدینلق یاقیلماماسنی امر ایتدی. دمیاطه کیتدی . اورادن قاهره‌یه کله‌رك دوبالی ایکی کوپرو یاپدیردی [١]. بری قاهره‌دن روضه آطه‌سنه دیکری بو آطه‌دن جیزه‌یه ایصال ایدییوردی. صوکره معیتنده برمقدار امراوعسکر اولدیغی حالده عسقلانه کیتدی [٢]. بوشهرك سورلرندن برقسمنی ییقدیردی . سورلر چوق کچمه‌دن خراب اولدیلر . انقاض ایچنده آلتون ایله دولو برقاب بولدی . آلتونلری یاننده کیلره توزیع ایله‌دی .

یورولمق بیلمه‌ین بو حکمدار مصردن سوریه‌یه کیدوب کامکدن خالی قالمادی . فرانقلره عائد اولان جبیل ، لاذقیه ، مرقب ، عرقه، ماراقیا ، ولیقات ، صافیته ، مجدل، انطرسوس حصارلرینی ضبط ایتدی. کوردلر یاخود کرك حصارینی محاصره‌یه

---

[١] ذی‌الحجه آینده .

[٢] ٦٦٩ سنه‌سی صفرنده .

آلدی [١] وقیلیج الده قلعه‌یه کیردی . برمدت صوکره [٢]، ١٢٧١
عکایه جوار برقلعه‌یی محاصره ایتدی [٣] . مانجینقلرله‌دوکدی.
اهالی‌یی عرض تسلیمیته مجبور ایله‌دی . کندیلرینك طرابلسه
چکیلمه‌لرینه مساعده ویردی. اورادن صوکره کیدوب طرابلس
جوارنده اردوکاه قوردی[٤] . طرابلس قونتی کندیسیله ملاقات
طلبنده بولندیغندن بیبرس امیر سیف‌الدینی کوندردی. بوعن‌اصل
روم ایدی . بیبرسك صلح ایچون قویدیغی شرائط طرابلس
الکاسنك، جبیل ولاذقیه‌نك تسلیمندن وبوایکی شهرك مسلمانلرك
اداره‌سندن چیقدیغی تاریخدن یعنی ناصر زماندن بری تأدیه
ایتدکلری ویرکولرك و صوك حربك مصارفنك تأدیه‌سندن
عبارتدی . بو شرطلر فرانقلر طرفندن قبول ایدلمه‌دیکی جهتله
محاصره‌یه باشلادی. فقط چوق کچمه‌دن صلح عقد ایدیلدی. شرائط

[١] ١٩ رجبده. سانوت بوکا کراك شاتوسی دیور . اوسپیتالیه
شووالیه‌لرینه عائد ایدی . اهل صلیب تاریخنده بو قلعه پك مشهوردر .
سانوت بونك عرقه جوارنده‌اولدیغنی سویلیور. عربلر بوکا حصن‌الاکراد
دیرلر . کرك اونك یازیلرینه کرك ابوالمحاسنك افاده‌سنه باقیلیرسه بوراده
عینی موقع موضوع بحث اولیور دیمکدر . چونکه شیمدی‌یه قدر کرك
قلعه‌سنك موقعی حقنده پك‌تردد واردی. بو کرك ایله ایکنجی عربستان
داخلنده کائن دیکر بر کرکی بربرینه قاریشدیرمامالیدر. او ، بحر لوطدن
اوته‌ده قدس قرالی بودوان طرفندن بنا ایدیلمشدر .

[٢] ١٤ رمضانده .

[٣] سانوت بوکا بیاض قله‌لی حصار دیور .

[٤] شوالك دردنجی جمعه ایرته‌سی کونی.

صلحیه‌سو جبنجه عرقه ایله دیکر بر حصار طرابلس پرنسنه‌قاله جقدی . خصوصی سینیورلر النده بولونان طرسوس [انطرسوس] ، مرقب ، پانه‌آس [بانیاس] ایله قسماً تامپلیه شووالیه‌لرینه عائد بولونان بارین ایله اسکی حمص سلطانه ویریله‌جکدی . عرقه ایله اللی آلتی پارچه کویدن عبارت اولان ملحقاتی سلطانه تابع اولاجقدی. بو شرائط قبول اولوندیغی جهتله ایکی سنه درت آی واون کونلك بر متارکه یاپلدی . بیبرس شامدن کچه‌رك قارینی محاصره‌یه کیتدی [۱] . بو قلعه‌ده نه قادین نه چوجوق یوقدی . قوهٔ محافظه‌نك مدافعهٔ شدیده‌سنه رغماً قلعه عرض تسلیمیت ایتمکه مجبور اولدی [۲] . سلطان بوتون جبخانه‌یی آلدقدن صوکره قلعه‌یی ییقدیردی . طاشلری صوك درجه‌ده سرت ایدی . دمیرلرله واریمش قورشون ایله بربرلرینه طوتدیرلمشدی . ییقمق ایچون اون ایکی کون اوغراشلدی .

ابوالمحاسن
ابوالفدا
سانوت

ایشته‌بیبرس هرطرفده فرانقلری مغلوب ایدیوردی. صوکره عکایه یاقلاشدی . فقط مصره کیتمك اوزره درحال اورادن حرکت ایتدی [۳] . برمدت اول ، قبریس قرالنك بر دونانما ایله عکایه کلدیکنی خبر آلمشدی . آطه‌نك بوش قالماسندن استفاده ایتمك ایسته‌یه‌رك ناصرالدین عمر ایله دها سائر بعض

[۱] شوالك ۲۸ نده. سانوت بو حصاره مونفور دییور. آلمانلرك الده ایدی .
[۲] ۱۳ ذی‌القعده .
[۳] قاهره‌یه ذی‌الحجه‌نك ۱۳ نجی پنجشنبه کونی واصل اولدی .

امرانك قوماندامى آلتنده قبريسه اون يدى سفينه كوندردى ايسه‌ده فيرطنه بو دونانمايى داغيتدى . ليميسو قربنده سفينه‌لر قايايه چارپديلر . بوتون طائفه اسير دوشدى . ضايعات تقريباً سكز يوز كشيدن عبارتدى . سلطان بو فلاكتدن پك زياده متأثر اوله‌رق قاهره‌ده شراب استعمالنى منع ايتدى وايچه‌جك اولانلرى اعدام ايتديردى . بو ممنوعيت قاهره‌ده يومى بيك آلتون سكه ضررى موجب اوليوردى . صوكره بيبرس يكى بر بر دونانما احضارى ايچون امر ويردى . بو امر درحال اجرا ايديلدى [١] . عمله‌لرك چاليشديغنى كورمك ايچون ترسانه‌يه كيتمك ايسته‌دى . نيل اوزرنده بر سفينه‌يه راكب اولدى . سفينه دوريلدى . بر قاچ كيشى بوغولدى . آز قالدى سلطان بيله بوغولاجقدى .

بيبرس صوكره سوريه‌يه بر سياحت ياپدى . موغوللر خانى آباقا نويان صمغار ايله پروانه‌نك قوماندامى آلتنده سوريه‌يه اون بيك سوارى يوللامشدى . آباقا خان بيبرسك سوريه‌ده اولديغنى خبر آلنجه قوتلرينى استكشاف ايچون بايجو نويانك اوغلى افاكاك قوماندامى آلتنده بيك بشيوز موغول كوندردى . بونلر حلب الكاسنه كچديلر . عينتابى ، ماستوقى تخريب ايتديلر . حارم ايله انطاكيه آراسنده بولونان توركمنلره هجوم ايله‌ديلر . قيساريه‌يه قدر ايلرله‌ديلر . راست كلدكلرى بوتون مسلمانلرى اولديرديلر . صوكره برچوق غنائم ايله مرعشه چكيلديلر . بيبرسك مظفريات عظيمه‌سندن تلاشه دوشن فرانقلر بونلرى چاغيرمشلردى .

---

[١] ٦٧٠ سنه‌سى محرمنك ١٤ نده .

سانوت ابوالمحاسن

بیبرس چارچابوق اردوسنی طوپلادی. فقط موغوللر چکیلوب کیتمشلردی. امراسندن بعضیلرینی ارقه‌لرندن تعقیبه یوللادی. شمس‌الدین سنقر [۱] حلبك شمالنه کیتمك وسیس یاخود کوچوك ارمنستان الکاسنه دوغرو اوزامق امرینی آلدی. بو قوماندان مرعشه قدر ایلریله‌دی. موغوللره تصادف ایده‌مه‌ینجه حلبه دوندی.

۱۲۷۲ امیر علاءالدین طیبرس ایسه حران طرفنه کیتدی.

بو سفردن صوکره بیبرس قاهره‌یه دوندی [۲]. جیزه‌ده بولوندیغی صیراده تحت‌الزمین بر یرده بر طاقم بزلره صاریلی کدیلرله آو کوپکلری، قوشلر ودها سائر حیوانات بولونمش اولدیغنی کندیسنه خبر ویردیلر. بر مدت صوکره [۳] تکرار سوریه‌یه کیده‌رك قیساریه ایله ارسوف آراسنده قرارکاه تأسیس ایتدی. عکایه یاقلاشدی. قدس قرالی هوك دولوزینیه‌ن ایله [٤] اون سنه اون آی اون کون و اون ساعت ایچون بر متارکه‌نامه یاپدی [٥].

اورادن کیدوب لاسوس حصارینی تخریب ایتدی. شام جوارنده متعدد آقینلردن صوکره قاهره‌یه متوجهاً یوله چیقدی (٦) وهمان درعقب تکرار شامه کلدی. بر موغول

---

[۱] لقبی الافریقی‌در.

[۲] ۲۳ جماذی‌الاولده اورایه واصل اولدی.

[۳] شعبان آینده.

[٤] سانوته نظراً ۱۲۷۲ سنه‌سی نیسانك ۱۱ نده.

[٥] ٦۷۰ سنه‌سی رمضانك ۲۰ سندن اعتباراً.

[٦] ٦۷۱ سنه‌سی محرمنده.

قولنك رحبه اوزرینه یورودیکنی اوراده خبر آلدی. درحال قصیره کیتدی . موغوللر رحبه‌یی ترك ایله بیره‌یی محاصره ایتدیلر [١]. بیبرس حمصه کیتدی . اورادن کمال استعجال ایله حلبه یورودی . حلبدن منبجه کیتدی وقلعه‌یه کیردی [٢]. اوزمان فرات طرفنده جزیره‌ده تقریباً اوچ بیك موغول سواریسی بولوندیغی جهتله ابوسیف الدین قلاوون ایله امیر بدرالدین بیسری‌یی بیبرس کوچوك بر مفرزه ایله فراتك اوبر طرفنه کچیردی. کندیسی ده اردونك قسم مباقیسیله آرقه‌دن یورودی. هپ بردن موغوللرك اوزرینه صالدیراراق اونلری بوزدیلر. بیبرس کندیلرینی سروجه قدر تعقیب ایتدی. بیره‌یی محاصره ایده‌ن دیکر بر موغول قولی بونی خبر آلنجه اورادن اوزاقلاشدی . بیبرس بیره‌یه کیردی . موغوللرك براقدقلرینی کاملاً اهالی‌یه داغیتدی . صوکره قاهره‌یه دونه‌رك موغول اسراسیله مظفراً شهره داخل اولدی . بوتون قوماندانلره وضابطانه هدیه‌لر ویردی . بونلرك مجموع قیمتی اوچیوز بیك آلتون سکه‌یه بالغ اولیوردی .

بیبرس خلق آراسنه قاریشدی . افرادك دعوالرینی بالذات
رؤیت ایتمك ایسته‌دی [٣] . سریع و شدید صورتده حکملر ١٢٧٣

[١] سانوت بوکا « لابیه‌ر » دییور .

[٢] جمادی الاولك ١٣ نجی بازار کونی .

[٣] ٦٧٢ سنه‌سی محرمنك ٧ سنده . او سنه‌نك جمادی الاولنده اسماعیل ابوالفدا شامده تولد ایتمشدر . عائله‌سی موغوللرك آقینلرندن دولایی حمادن اورایه کلمشدی. ابوالفدا بو اثرده دفعاتله کندیسندن بحث ایتدیکمز مشهور بر مورخدر . پدری علی ابن محمود ابن محمد ابن عمر ابن شاهنشاه ابن ایوبدر .

سانوت ویردی . اوتاریخده ، علی العاده برراهب قیافتیله قدسه زیارته
ابوالفدا کلن کورجی قرالی‌ده طوتولدی .

اوسنه‌نك قسم متباقیسی ایله ایرته‌سی سنه ظرفنده بیبرس سوریه‌یه متعدد سیاحتلر یاپدی . کوچوك ارمنستانه بویوك بر آقین اجرا ایتدی [١] . تقریباً یکرمی بیك کیشی اولدیردی واون بیك چوجوق ایله اوتوز بیکدن زیاده بارکیر کتیردی . ارمنستان قرالی سواریسیله برلکده داغلره چکیلدی . تجارلر کمیلره قاچمشلردی . صوکره [٢] بیبرس حارم ایله آنطاکیه آراسنده کائن قصیر قلعه‌سنی ضبط ایتدی . آنطاکیه پطریقی اوراده اقامت ایدردی .

سوریه‌دن عودتنده نوبی الکاسیله دنقله‌یه براردو کوندردی. دنقله قرالی اسیر و قاهره‌یه اعزام ایدیلدی . بوتون بو اقوام
ابوالفدا ایلك دفعه اوله‌رق مسلمانلرك اداره‌سنه کیردیلر . وقتیله [٣]
سیوطی عبیدالله‌ابن‌ابوالسرح بش بیك سواری ایله اوقطعه‌یه کیرمشدی . اوندن صوکره متعدد حکمدارلر [٤] عسکر سوق ایتمشلر. فقط کندیلرینی تحت اطاعته آلمغه موفق اولامامشلردی [٥] .

---

[١] ٦٧٣ تاریخ هجریسنده . سانوته کوره ١٢٧٥ تاریخ میلادیسنده .

[٢] ٦٧٤ سنه‌سی جماذی الاولنك ٢٣ نده .

[٣] ٦٥١ تاریخ میلادیسنده .

[٤] خلیفه هشام ، منصور دورلرنده . صوکره کافور ، صوکره همدانی ناصر الدوله ، صوکره صلاح الدینك برادری تورانشاه زماننده .

[٥] بیبرسك کوندردیکی اوردویه آق سنقر الافرنقی وعزالدین ایبك الافرم قوماندا ایدیورلردی .

صوكره قاهره‌ده بیبرسك اوغلی بركه‌خانك تأهلی مناسبتیله
۱۲۷٦ بویوك شنلكلر یاپیلدی [۱] . فرانقلرك و موغوللرك
سفیرلری‌ده دوكونده حاضر بولوندیلر . دوكوندن صوڭره
بیبرس موغوللره قارشی دورمق اوزره سوریه‌یه كچدی [۲].
نهر ازرقی مرور ایتدی، آبلستینه [*] كیتدی. اوراده توتونویان
ابوالمحاسن پروانه‌نك قومانداسی آلتنده موغول اردوسنه ملاقی اولدی .
ابوالفدا موغوللری بوزدی ، برچوق اسیر ایله برابر بوتون آغیرلقلرینی
اله كچیردی [۳] . بوتون او حوالی‌یی دولاشدی . قیساریه‌یه
كیردی وشهرك صاحب مطلقی اولدی . پروانه تسلیم اولمق
ایسته‌دیكنه دائر سلطانه بر مكتوب یازدی . فقط مقصدی
بیبرسی غافل آولامقدن عبارت اولدیغی ظن ایدیلیور .

۱۲۷۷ بیبرس شامه كیتدی [٤] .اوراده بر اعتقاد باطل اوغورینه
ترك حیات ایتدی . برخسوف وقوعه كلدیكی جهتله اكابردن
برینك وفات ایده‌جكی خلق آراسنده سویله‌نیوردی . بیبرس
بوفلاكتی باشقه‌برینك باشنه تحمیل ایچون صلاح‌الدین عائله‌سندن
بر ذاتی زهرلتدی [٥] . زهرلی قاب قضاءً بیبرسك اوطه‌سنده

[*] بو بوڭون مرعش ملحقاتندن البستان،

[۱] ٦٧٥ سنه‌سی جمادی‌الاولنده. ابوالفدا ٦٧٤ تاریخنده‌دیبور.

[۲] ٦٧٥ سنه‌سی رمضاننده .

[۳] بو محاربه ذی‌القعده آینده وقوعه كلمشدر .

[٤] ٦٧٦ سنه‌سی محرمنده .

[٥] قاهر ابن ناصر داود ابن معظم عیسا

اونو ترلدی. اوده اونکله صو ایچدی. درحال شدتلی اعراض ایله خسته‌لاندی. شام قلعه‌سنه نقل ایدیلدیلر. اوراده وفات ایتدی.[١] اوغلی برکه‌خانه خبر گیدنجه‌یه قدر باشلیجه امرا اوفاتی هرکسدن صاقلادیلر.

بیبرس اون‌دوقوز سنه واوچ آی قدر حکومت سورمشدی. جسارتی، فعالیتی حربده‌کی تجربه و مهارتی سایه‌سنده مملوکلر ایمپراطورلغنه دوام‌لی وثابت برشکل ویرن اودر. تاتارلرکده موفقیاتی دوردیردی، مسلمانلرك نفوذینی تأسیس ایتدی. فرانقلرله دائمی محارباتده بولونه‌رق قیساریه، ارسوفی، صفدی، طبریه‌یی، یافه‌یی، شقیفی، آنطاکیه‌یی، بغراسی، قیصری، حصن الاکرادی، قارینی، صافیتایی، ماراقیه‌یی ومرقب جوارلرینی، پاته آس (اباتیاس). طرسوسی (انطرسوس) وسائر بعض مواقعی اللرندن آلدی. کوچوك ارمنستان قرالندن دربساك، دارکوش، رعبان یاخود روماِن، مرزبان شهرلرینی سوریه مسلمانلرندن شام، عجلون، بصری، صرخد، سلط، حمص، تدمر، رحبه، تل الباشر، صهیون، پیلاتینوس (بلاطنس)، بازاریا یاخود باراجیه، کرك، شوبك شهرلرینی؛ اسماعیلیه‌دن‌ده قحف، قدموس، مانیا، ولیقات، خوانی، رصافه، مصیاث، قلیه قلعه‌لرینی؛ موغوللردن حلب الکاسنی. شهرزور و بیره‌یی ضبط ایتدی. بونلردن باشقه نوبی قطعه‌سنی تسخیر ایلمشدر. زمانده مملوکلر ایمپراطورلغی نوبیه‌دن فرات نهرینه قدر امتداد ایدیوردی. بیبرس یالکز

---

[١] ٦٧٦ سنه‌سی محرمنك ٢٩ نجی پنجشنبه کونی.

مزیات جنکاورانه‌سیله‌دکل اوصاف سائره‌سیله‌ده کسب اشتهار ایتمشدر. هرسنه فقرایه اون بیك کیله بوغدای داغیتیر ، میدان حربده ترك حیات ایدن عسکرلرینك چوچوقلرینه باقار ، دول قادینلره اکمك توزیع ایتدیرردی. برچوق مبانیٔ عمومیه‌انشا ویا تعمیر ایتدیردی ، بونلره وقفلر یاپدی . امراسنك احوالنه دائر غایت صحیح ودقیق معلومات آلیردی. تاریخه‌یك مراقلی ایدی. تاریخك تجربه اکسیکلککنی دولدیردیغنی سویلردی . حکومتی داخلنده بویوك مأموریتلر احداثنه ابتدا بیبرس باشلامشدر .

قاهره‌ده‌جبلده‌کی حصارده خزینه‌ایچون بویوك‌بربنا یاپدیردی. دیشاریسنده قلعه واردی . بویوك صالون اون ایکی مرمر ستون اوزرینه استناد ایدییوردی . ستونلر رسملرله مزیندی. قاهره خارجنده امراسی ایچون بویوك بر سرای انشا ایتدیرمشدی . امرانك خدمه‌لری خلقه قارشی سوء معامله ایتدکلرندن‌دولایی اونلرك شهر ایچنده اوتورمالرینی ایسته‌مزدی . خلیج اوزرنده بویوك برکوپرو یاپدیردیغی کبی متعدد جامعلری تعمیر و قاهره‌ده متعدد صو کمرلری و مقیاس قبه‌سنی بنا ایتدیردی . مدینه‌ده ، قدسده کندیسنك همتیله بر طاقم مبانی وجوده کتیرلدیکی کبی سوریه قلعه‌لری تعمیر اولوندی . حماملر ، دکرمنلر ، فرونلر یاپیلدی . دها زماننده حدوحسابه کلمه‌ین مؤسسات عمومیه وجود بولمشدرکه بونلرك تفصیلاتی اوزون سورر .

بیبرسك وفاتندن صوکره ، حیاتنده‌سلطان عنوانی‌ویرمش

ابو الفدا — اولدیغی اوغلی برکه خانی بوتون امرا طرفندن حکمدار اولمق اوزره
ابو المحاسن — طانندی وسعید ناصر الدین ابو المعالی [۱] عنوانینی آلدی. پدرینك
حین وفاتنده قاهره‌ده ایدی . خزینه‌دار بلیك شامدن یازدیغی
١٢٧٨ — عریضه‌ده بیبرسك ارتحالنی خبر ویردی. بو خبری کتیرن ایکی ضابطه
اللی بیك درهم مکافات اعطا ایتدی . خزینه‌دارك قوماندا ایتدیکی
ابن شحنه — اردولر شامدن چیقه‌رق مصره کیتدیلر [۲] . اووقته قدر بیبرسك
ابو المحاسن — وفاتی صاقلی طوتولمشدی . سلحدار وجمدار کبی باشلیجه
ضابطان تختروانی صیرا یورومشلری . جبل حصارینه مواصلت
ایدیلدیکی زمان امرا ایله رؤسای عسکریه برکه‌خانه تبعیت ایتدیلر .
قاهره جامعلرنده یکی حکمدارك اسمنه خطبه اوقوندی . وزیر
اعظم نصب ایدیلن بلیك برآز صوکره وفات ایتدیکی جهتله [۳]
بونك یرینه امیر آق سنقر الافریقی کچدی . بعضیلری بلیکك
زهرلندیکنی ، بعضیلری بوغدیرلدیغنی ادعا ایدییورلردی .
صوکره [٤] یکی سلطان قاهره‌یه رسمی آلای ایله کیردی .
بویوك شنلکلر یاپیلدی . یکی حکمدار اون دوقوز یاشنده ایدی .

---

[۱] محمد ابن محمد کندیسنه عزیز محمد دییور . راهب منبور Mainbourg
ایسه ملك السعید یرینه ملك سایس دیمکده‌در . بو مورخك بو حکمدار
حقنده سویله‌دیکی شیلره شرق محررلرینك آثارنده تصادف ایدیلمز .
١٢٧٩ تاریخ میلادیسنه قدر حکمران اولمش اولمقله برابر بو مورخ
اونك ١٢٨٧ یه قدر حکومت ایتدیکنی سویلر .

[۲] قاهره‌یه ٦٧٦ سنه‌سی صفرینك ٢٦ سنده واصل اولدیلر .
[۳] ٧ ربیع الاولده .
[٤] ٢٦ « « .

جبل حصارینه عودت ایتدیکی زمان امیر سنقر الأشقر ایله بدرالدین بیسری یی، صوکره وزیری آق سنقر الافریقی یی توقیف ایتدیردی . فقط بر آز صوکره ایلك ایکی امیری وظیفه‌لرینه اعاده ایتدی . بعضلرینی ابتدا عزل صوکره ینه یرلرنده ابقا ایله‌دی . شام قلعه‌سنده بولونان پدرینك نعشنك قاهره‌ده باب الفرج قارشیسنده بنا ایتدیرمش اولدیغی تربه‌یه نقلی ایچون امر ویردی . صوکره اردولریله برلکده سوریه‌یه کیتمك عزمیله جبل حصارندن چیقدی . تامپلیه شووالیه‌لری مرقب حصارینه دوغری بر آقین یاپمشلر و بر مسلمان قوماندانی اسیر ایتمشلردی . فقط بردن بره تبدیل فکر ایله بر مدت صوکره سوریه‌یه حرکت ایله‌دی (١) . سانوت ١٢٧٩

شام داخلنده خلق بویوك نمایشلر و شنلکلر یاپدیلر . اورادن، امیر سیف الدین قلاونك قوماندانسی آلتنده کوچوك ارمنستانه بر اردو یوللادی . بو مدت ظرفنده کندیسی شامده قالدی و امراسندن برچوغیله آراسی آچیلدی (٢) . بونك ده سببی امرا ایله کندی ضابطانی آراسنده وقوعه کلن اختلافات و منازعات ایدی . کنج حکمدار بو منازعاتی تسکینه چالیشمادی . امیر سیف الدین کندك کندیسنك خدمتنی ترك ایتدیکی کبی بیبرسك مملوکلرندن درت یوزی ده اونی تعقیب ایلدیلر . هپسی شامدن چیقدیلر

[١] ٦٧٧ سنه‌سی ذی القعده‌سنده .

[٢] ٦٧٨ سنه‌سی ربیع الاولنده .

وارمنستانه کیتمش اولان عسکرك عودتنی بکلهدیلر. بوعسکر عودت ایتدیکی[١] زمان عاصیلر اونلری ده کندی طرفلرینه جلب ایتدیلر. بونلر شامه کیرمهدیلر. تأسیس مسالمت ایچون برچوق مذاکرات جریان ایتدی. امرا سلطانك کندی ضابطانی یانندن اوزاقلاشدیرماسنی، ادارهٔ دولتده اونلره بر موقع ویرمهسنی ایستهمیورلردی. فقط برکه خان بوکا موافقت ایتمهدیکی جهتله عاصیلر دها اوزاغه چکیلدیلر. طرفیندن مسئلهنك مذاکرهسی ایچون مرخصلر کوندریلدیکی صیراده شام والیسی او حوالی عساکرینك قسم کلیسیله مواصلت ایتدی و سلطان طرفنی التزام ایلهدی.

برکهخان شمس الدین قراسنقر رفاقتیله والدهسنی عاصیلر نزدینه یوللادی. امراسلطانك مواصلتنی خبر آلنجههپ استقباله چیقدیلر، تختروانی اوکنده یرلره اکیلدیلر وصوك درجهده آثار حرمت وتعظیم کوستردیلر. کندی مملوکلرینه پك فضله مربوط اولان سلطانك دیکر ذواتی کندیسندن اوزاق طوتمق ایستهمسندن دولایی شکایت ایدیورلردی. والده سلطان بونلری تسکینه موفق اولدی، بعض شرطلر تکلیف ایتدی وبو شرطلر قبول ایدیلدی. فقط سلطان، مملوکلرینك نصیحتی اوزرینه بو شرائطی تصدیقدن امتناع ایتدی. مملوکلری سلطانه امرانك تکمیل حکم نفوذی اللرینه کچیروب صوکره کندیسنی خلع

[١] ربیع الاول نهایتلرنده.

اتمك فكرنده اولدقلرینی سویلهیورلردی . اردولر سلطانك اتخاذ ایتدیکی وضعیتدن خبردار اولونجه بولوندقلری یردن حرکت ایله مصر یولنی طوتدیلر . برکه‌خان ، باشلیجه معیت ارکانیله اردولرینه التحاق ایتمك ایستهدی . اونلری عودته اقناع فکریله رأس الماءیه قدر کیتدی . فقط یتیشهمهینجه عینی کونده شامه دوندی [١] . ایرتهسی کونی اردوسیله مصره حرکت ایتدی . والدهسنی بوتون خزائن ایله کرك قطعهسنه کوندردی . کندیسی بلبیس یاخود پلوز Peluse ه کیتدی . فقط عاصیلرك قاهره‌یه کیرمش اولدقلرینی خبر آلنجه پلوزی ترك ایتدی . یولده سوریه والیسی امیر عزالدین ایدمر ایله مذکور ولایت امراسندن برچوغی کندیسندن آیریلدیلر . مع مافیه معیتنده قالان عسکرله یولنده دوام ایتمکدن خالی قالمایهرق قاهره قاپیلری پیشکاهنه واصل اولدی . افرم عنوانیله یاد ایدیلن امیر عزالدین ایبك اوزمان جبل حصارینك قوماندانی ایدی . سلطان عاصیلرله حربه کیریشدی . بو اثناده حلب والیسی علم الدین سنجر حصاره کیردی وسلطانی ایچری‌یه صوقدی . امیر سنقر الاشقر مشارهده یالکزدی . هیچ برطرفی التزام ایتمهیوردی .

سلطان ، قلعه‌یه کیرر کیرمز تحت محاصره‌یه آلندیغنی کوردی . متعدد مصادماتدن صوکره عاصیلر صولرك مجراسنی دکیشدیردیلر . نهایت برکه‌خان هر طرفدن تضییق ایدلدیکنی

[١] ربیع اولك صوك پرشنبهسی .

کورنجه خلع اولونمغه و یرینی برادری سلامشه براقمغه راضی اولدی . کندیسی ودیکر برادری خضر ایچون کرك وشوبك حصارلرینی قبول ایتدی . بوشرائط یمینلر ایله تأیید ایدلدکدن صوکره قلعه‌دن اینـدی [١] . شوبکی برادرینـه براقه‌رق کرکه چکیلدی . برکه خان ایکی سنه ایکی آی و اون‌بش کون سلطنت سورمشدی . اوتاریخدن صوکره کرکده قالدی‌وایرته‌سی سنه اوراده وفات ایتدی [٢] . شوبکده بولونان برادری خضر کرکده اوکا خلف اولدی و مسعود عنوانتی آلدی . برکه خان حلیم ، عالیجناب ، خیرپرور بر حکمداردی . عدالتی سوردی .

ابوالفدا
ابوالمحاسن
سیوطی
ابن شحنه
محمدابن‌محمد

برادری و خلفی سلامش بوتون اکابر دولت طرفندن سلطان عنوانی‌توجیه ایدلدیکی زمان یدی یاشنده ایدی. کندیسنه عادل وبدرالدین‌عنوانلری‌ویرلدی . قلاون اتابك‌انتخاب‌اولوندی. سکه‌لرك برطرفنه سلطانك دیکرطرفنه‌اتابکك‌نامی‌ضرب‌ایدلدی. حکومت ، اردولرك قومانداسی و مالیه امورینك اداره‌سی قلاونك النده ایدی . برکه خان طرفندن نصب ایدلمش اولان شام‌والیسی‌عزالدین ایدمرتوقیف اولوندی. شمس‌الدین عنوانیله یاد ایدیلن امیر سنقرالاشقر شام والیلکنه تعیین ایدیلدی .

چوق کچمه‌دن باشلیجه امرای مصریه یاشنك پك‌کوچوك

---

[١] ١٧ ربیع‌الاخر .

[٢] ٦٧٨ سنه‌سی ذی‌القعده‌سنده .

اولماسندن دولایی سلامشی خلع ایله سلطان عنوانی قلاونه ویرمکنی تنسیب ایتدیلر. آنجق بر قاچ آی حکمران اولمش اولان سلامش برادرینك یاننه کرکه کوندرلدی.

١٢٨٠ یکی سلطان منصور، سیف الدین، ابوالمعالی، ابوالفتوح عنوانلرینی آلدی [١] و مصر تختنه اجلاس ایدیلدی [٢]. بوخبر شامه واصل اولور اولماز والی بولونان سنقرالاشقر [٣] عصیان ایتدی. اهالی طرفندن کندیسنی سلطان اعلان ایتدیردی. ملك الکامل شمس الدین عنوانی ویرلدی [٤]. مصرلیلرك تجاوزاتنه قارشی یکی مملکتلرینی محافظه ایچون غزه جهتنه عسکر کوندردی اوزمانه قدر تك بر حکمدار النده طویلی بولنان بو ایمپراطورلق بوصورتله انقسامه اوغرامش اولدی. قلاون یالکز مصره مالك ایدی. سنقرالاشقر ایسه سوریه یی محافظه ایتدی [٥]. قلاونده

[١] اساساً الفی عنوانی حائزدی. کندیسنه بولقبك ویرلمسی افندیسی اولان امیر آق سنقرالکاملینك اونی بیك سکه یه صاتون آلماسندن ایلری کلشدی. صوکره، صالح نجم الدین ایوبك خدمتنه کچنجه صالحی النجمی لقبنی ویردیلر. منبور، کندیسنه الفیس دیبورکه الفیدن محرفدر. ملك المنصور یرینه ده ملك مسور دیمکده در.

[٢] ٦٧٨ سنهٔ هجریه سی رجبنك ٢١ نده.

[٣] سانوت کندیسنه سانغولاسقار Sangulascar دیر.

[٤] ٢٤ ذی القعده.

[٥] بیبرسك اوغلی ملك مسعود خضر اوزمان کرك حکمداری ایدی. صلاح الدین عائله سندن تقی الدین محمودك اوغلی ناصرالدین محمد حمره و حما حکمداری ایدی. عراق، جزیره، موصل، اربل،

غزه جهتلرینه بر اردو لوندردی [۱] . فقط اردوسی مغلوب ورمله یه چکیلمکه مجبور اولدی . سوریه لیلر غزه یه لیردیلر . مصر اردوسی طوپلانه رق تکرار غزه اوزرینه یورودی . بو وقعه ده سوریه لیلر پریشان بر حالده رمله یه قاچدیلر . قلاون ، حلب والیسی علم الدین سنجر قومانداسنده یکیدن عسکر کوندردی . بونلر شامه یاقلاشدیلر . سنقر الاشقر اردوسنك باشنه کچمکه مجبور اولدی [۲] . یاننده عربلرله حلب وحما قوتلری واردی . درت لون صولره مصادمه ایتدیلر [۳] . بویوك بر تلفات ویرمه دن اوزون اوزون دوکوشدیلر . فقط یاره لیلرك مقداری پك کثیر ایدی . اقشامه دوغرو سوریه لیلرك برقسمی مصرلیلرك طرفنی التزام ایتدیلر . متباقیسی پریشان اولدیلر . بعضیلری کیدوب شام باغچه لرنده بعضیلری شهرده صاقلاندیلر . کیمیسی بعلبك یولنی طوتدی . سنقر الاشقر مملوکلریله دائما ثبات کوستریوردی . فقط عربلرك امیرینك ده فرار ایتدیکنی کورنجه اونی تعقیب ایتدی . برلکده رحبه یه کیتدیلر . اوراده عربلرك چادیری آلتنده

آذربایجان ، دیاربکر ، خلاط ، خوراسان ، ایران موغوللری الندە ایدی . ملك المظفر شمس الدین یوسف ابن عمر یمن حکمداری ایدی . شریف نجم الدین ابونعمان الحسینی مکه ده حاکمدی . مدینه ایسه شریف امیر عزالدین جمانه ابن شیخ الحسینی یه تابعدی .

[۱] ۶۷۹ سنه هجریه سی ابتدالرنده .

[۲] صفرك ۱۲ نجی صالی کونی .

[۳] بازارایرته سی کونی .

قالدیلر . قلاونك قوماندانلرندن امیر شهاب الدین احمد شامه کیردی وشهری ضبط ایتدی . مغلوب اوردونك امراسندن بعضیلری کلوب تسلیم اولدیلر . علم الدین سنجر سنقرالاشقرك تعقیبی ایچون اوچ بیك سواری کوندردی . سنقر چوله قاچدی .

ابوالفرج
ابوالمحاسن
ابوالفدا

موغوللری سوریه یه ، مصره دخول خصوصنده یاردیم وعد ایدەرك کندی طرفنه جاب ایتدی . فقط چوق کچمەدن قورقمغه باشلادی . اردوسیله صهیونده قالدی ، موغوللره التحاق ایتمەدی . اونلر کیدوب حلب شهرینی یغما ایتدیلر وپك چوق مظالم یاپدیلر . عظیم غنائم ایله دوندکلری صیراده سنقرالاشقرك مصرلیلرله صلح یاپمش اولدیغنی دویدیلر . فی الحقیقه سنقرالاشقر بوتون امراسیله قلاونه عرض تابعیت ایتمشدی . قلاون آرتق بو عصیان ایله مشغول اولمقدن خالی قالنجه قاهرەدەکی جبل حصارنده بوتون امرایی طوپلادی وهپسنك حضورنده اوغلی علاءالدین علی یی کندیسنه ولی عهد نصب ایتدی واوکا ملك الصالح لقبنی ویردی . خطبەلردە اسمنی اوقوتدی . صوکره ، اردوسیله غزەیه ، اورادن دە رملەیه کیتدی . مقصدی شامه کیتمکدی . فقط تبدیل فکر ایله قاهرەیه دوندی [١] .

مرقب حصارندەکی فرانقلر [٢] کندی اراضیسنه آقین یاپمش وتورکمن سواریلرندن مرکب بر مفرزەیی مغلوب ایتمش

(١) شعبانك اوننده .

(٢) سانوت بوقلعەیه مارغات Margath دییور .

اولدقلری ایچون [١] حصن الاکراد یاخود کرك حصاری والیسی سیف الدین بلبانی فرانقلرك یاپدقلری آقینلرك انتقامنی آلمق اوزره مرقب حوالیسنه کیتمکه مأمور ایتدی . بلبان ایکی بیك سواری واوچ بیك پیاده ایله قلعه سندن حرکت ایده رك مرقب حصارینی محاصره یه آلدی . فقط قوهٔ محافظه چوق کچمه دن کندیسنی اورادن پوسکورتدیلر .

سانوت ابوالفدا

١٢٨١ قلاون مصرده اوغلی کنج سلطانی براقه رق سوریه یه کچدی [٢]. پتوله مایس قربنده روخاده قرارکاه قوردی [٣]. اوراده، مدتی ختام بولان متارکه یی تجدید تکلیفاتنی بیلدیرمکه کلان فرانق مرخصلرینی قبول ایتدی . صوکره کیدوب لاجونده قرارکاه تأسیس ایله دی [٤]. متارکه اوراده تجدید اولوندی . بر قاچ کون صوکره ممنون اولمادیغی بعض امرانی توقیف ایتدیردی. سیف الدین بلبان صهیونه سنقر الاشقرك یانه چکیلدی . سائر بعض امراده اوکا امتثال ایتدیلر. سلطان شامه کیتدی . حما حکمداری منصور اورایه نزدینه کلدی [٥]. صوکره سنقر الاشقر ایله اولان مصالحه یی تأیید ایتدی . سنقرك شهر زوری اعاده ایتمه سی وسلطانك ده کندیسنه افامیه، کفرطاب ، انطاکیه، صعیدیه،

[١] ١٢٨٠ سنه سی تشرین اولنده .
[٢] ذی الحجه بدایتنده .
[٣] ذی الحجه نك اون یدنجی صالی کونی.
[٤] ٦٨٠ سنه سی محرمنك ١٠ نجی کونی .
[٥] صفر آینده .

بکارسی، دزکوشی ویرمه‌سی وصهیون ایله پلاتینوسی [بلاطنس]، براجه ؛ جبیل ؛ لاذقیه قلعه‌لرینی النده براقماسی قرارکیراولدی. یالکز، خطبه‌لرده سنقرالاشقره امیر عنوانی ویرلمك مشروط ایدی .

ابوالفدا
ابوالمحاسن

سلطان بو مصالحه نامه‌نك عقدیله مشغول اولدیغی صیراده موغوللرك سوریه‌یه کیردکلرینی خبر آلدی . بوتون مصراردوسی درحال تورکلر وعربلرله شامه کیتدی . موغوللر، سکنه‌سی وعسکر طرفندن تخلیه ایدیلمش اولان حلبده ایدیلر . هرکس، کوتوره‌مدکلری ماللرینی حلبده براقه‌رق حمایه‌یه التجا ایتمشلردی . منکوتیمور موغول اردوسی باشنده، بوتون عینتاب جوارلرینی تخریب ایتدی. اورادن بغراس اوزینه یورودی. قلاونك اردوسی حمص‌ده قرارکاه تأسیس ایتدی [١]. اسنقرالاشقرده بوتون اردوسیله اورایه کیتدی. موغوللر کیدوب حمایی یاقدیلر، صوکره حمصه یاقلاشدیلر [٢]. مقدارلری تقریباً یوز بیکه بالغ اولیوردی. مسلمان اردوسی آنجق اللی بیك نفردن ترکب ایدیوردی . طلوع شمس ایله محاربه باشلادی. مسلمان اوردوسنك صاغ جناحی بوزولمغه باشلادی . صول جناح مغلوب اولدی وقاچدی. مرکزك صول جناحی ده کذلك قیریلدی. سلطان، معیتنده قالان عسکر ایله مرکزده ثبات ایدیوردی. موغوللر فراریلری حمصه قدر تعقیب ایتدیلر. جوارده‌اللرینه

---

[١] ٢٣ رجبده .

[٢] شعبانك ٢٤ نده .

کچن کیمسه‌لری بلاتفریق اولدیردیلر . متعدد امرا ، ازجمله سنقرالاشقر سلطانك جسارتندن غیرته کله‌رك برمقدار عسکر طوپلادیلر ، هجوم ایتدیلر . بودفعه‌ده موغوللر مغلوب اولدی . رئیسلری منکوتیمور مجروح دوشوبجه فراره باشلادیلر وتمامیله مغلوب اولدیلر . سلطان آرقه‌سندن عربلری تعقیبه کوندردی . برچوق موغول اسراسی‌ایله برلکده شامه دوندی . موغول‌اسراسنك اللرنده مزراقلر واردی . مزراقلرك اوجلرنده مقتول دوشن موغوللرك کله‌لرینی طاشیورلردی .

حلب استرداد ایدیلدی . برچوق موغول عجله ایله نهری کیچمك ایسترکن فراتده بوغولدی . بیره‌اهالیسی‌ده بقیةالسیوفی

۱۲۸۲ محا ایتدیلر . بو بویوك مظفریتدن صوکره سلطان مصره دوندی [۱] . اوراده ، موغوللر تختنه چیقمش اولان احمدك اسلامیتی قبول ایتدیکنی کمال ممنونیتله خبر آلدی [۲] .

۱۲۸٤ اوسنه اهمیتلی بروقعه جریان ایتمدی . ایرته‌سی سنه [۳] حلب والیسی قراسنقر کاخته حصارینی استرداد ایله اسلامیتك الك امین استنادکاهلرندن بری اولاجق صورتده تحکیم ایتدی . سلطان ، شامه کیتدی . شامده‌اوقدربویوك برفیضان وقوعه‌کلدی‌که صولر أولری ، آغاجلری ، انسان و حیوانلری سوروکله‌دیلر .

---

[۱] ۲۲ رمضانده واصل اولدی .

[۲] ٦٨١ سنه‌سی بدایتلرنده .

[۳] ٦٨٣ سنه‌سنده .

صوکره ، قاهره‌یه دوندی [١] . بر مدت صوکره [٢] بوتون اردولریله و مرقب شاتوسنی محاصره فکریله ینه سوریه‌یه کچدی [٣] . اوسپیتالیا شوالیه‌لرینه عائد اولان بو موقع صوك درجه‌ده مستحکمدی . ابوالفدا اون ایکی یاشنده اولدیغی حالده پدریله بو محاصره‌ده حاضر بولونمشدر . بوتون مانجینیق ماکنه‌لری قورولدی . مانجینیقلردن بری ییقیلدی ، امرادن برخیلیسنی ازدی.

١٢٨٥
ابوالفدا
ابوالمحاسن
سانوت

بر قاچ کون صوکره [٤] اوسپیتالیه شوالیه‌لری کندیلرینك واهالینك حیاتنه دوقونولمامق ، بوتون ماللری براقیلمق شرطیله قلعه‌یی تسلیم تکلیفنده بولوندیلر . فقط سلطان اونلرك سوزلرینه قولاق ویرمه‌یه‌رك مانجینقلرینی اتمام ایتدی. قلعه‌یی دوکدیلر . قله‌لرك اك بویوکی اولان ژوسپه‌رون قلعه‌سنی ییقدیلر . بونك اوزرینه [٥] اوسپیتالیه شوالیه‌لری تکرار عرض تسلیمیت ایتدکلری جهتله حیاتلرینه دوقونولمایه‌جغی ، قلعه‌دن سلاحسز اوله‌رق چیقه‌جقلری ، یالکز کوتوره بیله‌جکلری قدر اشیا آلابیله‌جکلری قرارلاشدی . سلطان ، شهری جبراً ضبط ایتمك ایسترسه برچوق آدم فدا ایده‌جکنی دوشونه‌رك بو شرائطی

[١] ١٨ رمضانده .

[٢] ٦٨٤ سنهٔ هجریه سنده .

[٣] صفرك اوتجی چارشنبه کونی محاصره‌یه باشلادی . سانوته نظراً ١٢٨٤ سنه‌سی نیسانناك ٢٧ سنده .

[٤] ٢٤ صفرده .

[٥] ١٦ ربیع الاولده . سلطان قلعه‌یه ١٩ ده تصرف ایتدی . سانوته کوره ٢٧ مایسده .

قبول ایتمشدی . قلعه‌نك سورلرینه مسلمان بایراغی چکیلدی .
اوسپیتاله شووالیه‌لری جوارده ، ساحل بحرده کوچوك برشهر
اولان انطرسوسه چکیلدیلر . بوراسی پك مستحکمدی .
قلعه‌لری غایت یوکسکدی . طرابلس قونتی سلطاندن خسته‌لری
طلب ایدنجه‌اوده بوقلعه‌نك یقیلماسنی وبوتون‌مسلمان اسیرلرینك
اعاده‌سنی ایسته‌دی . بوصوك شرطی فرانقلر اجرا ایتدیلر .
فقط برنجیسی ایچون طرابلس قونتی قلعه‌نك کندیسنه عائد اولمادیغی
یولنده برجواب ویردی . سلطان اصرار ایتدی . قونت او
قلعه‌یی اشترا ایده‌رك مسلمانلره تسلیم ایله‌دی .

سلطان‌مصره عودت ایدر ایتمزامیرحسام‌الدین طرنطایی [١] ١٢٨٦
بویوك بر اردو ایله کرك حصارینی سلطان بیبرسك اوغلی
حضرك الندن آلمغه مأمور ایتدی . بوقلعه ضبط ایدیلدی [٢] .
ایرته‌سی سنه [٣] ینه عینی قوماندان ، سنقرالاشقره عائد بولونان
صهیون وبراجه قلعه‌لرینی محاصره‌یه کیتدی . بر آز مدافعه‌دن
صوکره قلعه‌لر تسلیم اولدیلر . سنقرالاشقر مصره کچدی .
سلطان کندیسنی پك احترامکارانه قبول ایتدی .

صهیون محاصره‌سندن صوکره طرنطای لاذقیه‌یه یاخود
لائودیسه‌یه [٤] کیتمشدی . بوراده فرانقلره عائد اولان

[١] سانوت بوکا Leteratayn دییور .
[٢] ٦٨٥ سنه‌سی صفرنده .
[٣] ٦٨٦ سنه‌سی محرمنده .
[٤] سانوت بوکا Licia دیر .

بر قلعه واردی که هر طرفی دکیز ایله محاط ایدی . صولرك ایچنه طاش دوکه‌رك بریول یاپدیردی . قلعه‌یی عرض تسلیمیته مجبور ایتدی وصوکره تماميله ییقدی [۱] . بوقلعه آنداکیه پرنسنه عائد ایدی .

١٢٨٨ صوکره سلطان بالذات سوریه‌یه کچه‌رك [۲] غزه‌یه کیتدی . برمدت [۳] تل‌عجولده قالدی . فقط سلطان نامنی ویرمش اولدیغی اوغلی علاءالدین علینك وفاتی خبر آلنجه [٤] مصره دوندی وبوعنوانی دیکر اوغلی خلیله ویردی .

١٢٨٩ ایرتسی سنه [٥] طرابلس شامی محاصره ایتمك اوزره سوریه‌یه کلدی . بوکا کندیسنی سیرتلیا [٦] تشویق ایتمشدی . بو فرانق رؤساسندن بری اولوب طرابلس قونتنك اشترا ایتدیکی انطرسوس قلعه‌سی رئیسلری میاننده ایدی . طرابلس قونتی بونی سلطانه تسلیم ایتمشدی . او وقتدن بری بوفرانق رئیسی قونتك دشمنی اولمش . انشام آلتی‌چاروارینی آرامغه باشلامشدی . انطرسوس قلعه‌سنك صاحبی وفات ایدنجه تلیما سلطاندن

[۱] ١٢٨٧ سنه‌سی نیسانك ١٣ نده .
[۲] ٦٨٦ سنه‌سی رجبنك ٢٧ سنده .
[۳] شوال آینه قدر .
[٤] ٦٨٧ تاریخ هجریسنده .
[٥] ٦٨٨ تاریخ هجریسنده .
[٦] ابوالمحاسن اوکا بواسمی ویریور . فقط باشقه طرفده بو اسمی بولامادیغم ایچون تحقیق ایده‌میورم .

ساحداری بلبانی طرابلسی ضبط خصوصنده کندیسنه یاردیم ایچون اعزام ایتمه‌سنی رجا ایله‌مشدی. طرابلس ضبط ایدیلیرسه یاریسی کندیسنه ویریله‌جکدی. سلطان بالذات طرابلس قلعه‌سی پیشگاهنه کیتدی [١]. برمدت مانجینیقلرله قلعه‌یی دوکدن صوکره الده قیلیج ایچری کیردی [٢]. اهالیدن برقسمی لیمانه قاچدیلر، کمیلره بیندیلر. یدی بیکی قتل ایدلدی و قادینلرله چوجوقلر اسیر ایدلدیلر. سلطان بو مشهور شهری کوکندن ییقدیردی. جوارده کوچوك بر آطه اوزرنده سن توماس نامنه یاپلمش برکلیسایه بوتون طرابلس سکنه‌سی التجا ایتمشدی. مسلمان عسکرلری بارکیرلریله یوزه‌رك بورایه کچدیلر، بوتون ارککلری کسدیلر، قادینلرله چوجوقلری آلدیلر. بو محاصره‌ده حاضر بولونان وبرقاچ کون صوکره برقایق ایله بو آطه‌یه کیدن ابوالفدا آطه‌یی نعش ایله مستور بولدیغنی حکایه ایدییور. سورلر ییقلدقدن، اولر کول حالنه کتیرلدکدن صوکره سلطان آنفا حصارینی ضبط ایله [٣] ییقدیردی. بوترون حصارینی وجوارده‌کی سائر حصارلریده ضبط ایتدی. صوکره، طرابلس شهرینی برآز دها اوزاقده، دکیزدن بر میل مسافه‌ده حاجیلر داغی دنیلن بر محلده تکرار انشا ایچون امر ویردی. عکا فرانقلریله

سانوت
ابوالفدا

[١] ٦٨٨ سنه‌سی ربیع الاولنده. سانوته کوره ١٧ مارتده.

[٢] ٢٦ نسانده. سانوته نظراً ربیع الآخرك ١٤ نجی صالی کونی. سائرلرینه نظراً ربیع الآخرك دزدنده.

[٣] سانوت بوکا Nephin دییور.

یکی سنه‌لك برمتارکه یاپدقدن صوکره مصره عودت ایتدی[١].

١٢٩٠ طرنطای ، بعض عاصیلری تنکیل ایتمك اوزره تباید طرفلرینه برسفر یاپدی [٢] . اوحوالیده آسایش اعاده ایدلدکدن صوکره برچوق غنائم ایله عودت ایتدی . افرم لقبنی طاشیان عزالدین ایبك نامنده دیکربرامیرده زنجیلر مملکتنه یاپمش اولدیغی برسفردن برچوق قادین ، بارکیر وکوچوك فیللر ایله عودت ایله‌دی . سلطان او تاریخده مکه‌یه حجه کیتمك فکرنده ایدی . فقط عکا فرانقلرینك حدود اوزرنده تخریبات اجرا ایتدکلرینی خبر آلنجه اورایه حربه کیتمکه قرار ویردی . بو مقصدله قاهره‌دن چیقدی . شهرجوارنده‌کی برجامع یاننده قرارکاه قوردی . اوراده خسته‌لاندی وبرمدت صوکره وفات ایتدی [٣]. درحال حلبده‌کی حصاره نقل ایدلدی . اون بر سنه اوچ آی حکمران اولمشدی. عرب لساننی پك فنا تکلم ایدردی. چونکه تورکستاندن چیقدیغی زمان یاشی اولدقجه ایلریله‌مشدی . قاهره‌ده برچوق جامع وبالخاصه بیمارستان نامیله برخسته‌خانه یاپدیره‌رق خسته‌لرك تداویسی ومؤسسه‌نك ادامه‌سی ایچون بر چوق وقف تخصیص ایتدی . تقریباً اون ایکی بیك مملوکی واردی که ایچلرندن بعضیلری مؤخراً سلطان اولمشلردر . ابتدا بوحکمدار چرکس مملوك

[١] جمادی الآخرسنده .

[٢] ٦٨٩ سنه‌سنده .

[٣] ٦٨٩ سنه‌سی ذی القعده‌سنك ٦ نجی جمعه ایرته‌سی کونی .

تدارك ايتدی . بونلری بر قلعه‌ده تربيه ايتديردی وكنديلرينه
برقلعه برجنده بويومش ، ياخود برج ايچنده ساكن معناسنه
« برجيه » اسمنی ويردی [١] .

وفاتندن صوڭره يرينه اوغلی خليل [٢] كچدی . اشرف
صلاح الدين عنوانی آلدی . درحال مملكتك هر طرفنده تخته
جلوسنی اعلان ايتديردی . ولايتلرك ادارهسی ايچون قوماندانلر
تعيين ايلهدی . صوڭره پدرينك وفات ايدركن توصيه ايتديگی
عكا سفريله مشغول اولمغه باشلادی . لازم گلن بوتون
تداركاتی ياپدی ، سوريه‌يه متوجهاً حركت ايتدی [٣] . بوتون ١٢٩١
حما اردولرينه حركت امری ويريلدی . اون بش مانجنيق ابوالفدا
حاضرلاندی . ايچلرندن بردانهسی حصن الاكرادن آلنشدی . ابوالمحاسن
اوقدر بويوكدی كه پارچه‌لری يوز آرابه ايله طاشينيوردی . سانوت
مورخ ابوالفدانك فرقه‌سنده‌ده بوماكنه‌لردن بردانه واردی .
قيش نهايتلرينه دوغرو حركت ايدن حما اردوسی ياغموردن

[١] ابن خلكان اسمنده‌كی مشهور مورخ كنديسنك زماننده
ادارهٔ سنده بولنديغی ... ابن خلكان شمس الدين ابو العباس احمد ابن
محمد ابن ابراهيم ابن ابوبكر ابن خلكان ابن باوك ابن عبدالله ابن شاكر
ابن حسين ابن مالك ابن جعفر ابن يحيى ابن خالد ابن برمك ابن خلكان
ايدی . بناءً عليه مشهور برمكی عائله‌سنه منسوبدی . شام قاضی القضاتی ايدی
وشافعی مذهبنه منسوبدی . يازديغی تاريخدن ابوالفدا پك استفاده
ايتمشدر . ٦٨١ هجری و ١٢٨٢ ميلادی تاريخنده وفات ايتمشدر .

[٢] مشهور كنديسنه الی ياخود ملك سراف ديور .

[٣] ٦٩٠ سنه‌سی ربيع الاولك اوچنده .

وقاردن چوق صقنتی چکدی . آلتمش بیك سوارییه و یوز قرق بیك پیادهیه بالغ اولان بوتون قوتلر عکایه یاقلاشدیلر [۱] . عکا سکنهسی اون دوقوز مسلمان تجارینی آصدیرمشلر و بوندن دولایی سلطانه ترضیه ویرمکدن امتناع کوسترمشلردی . بوسبب سیردو تهلیانك تشویقاتنه انضمام ایدنجه عکالیلرك فلاکتنی انتاج ایتدی . محاصره چوق درجهده مشکل و قانلی اولدی . فرانقلر قلعهنك آچیق طوتدقلری باشلیجه قپولردن صیق صیق خروج حرکتلری یاپیورلردی . دریالره اوزتولی بر طاقم سفینهلری واردی که بونلردن مسلمانلر اوزرینه اوقلر و چنگالر آتیورلردی . برکیجه بر خروج حرکتی یاپهرق مسلمان اردوسنك چادیرلرینه صوقولدیلر . فقط ایلری طاقیلهرق سربستجه حرکت ایدهمدکلری ایچون مسلمانلر کندیلرینه هجوم ایله فراره مجبور ایلهدیلر . قبریس قرالی هانری ایکی یوز سواری و ایکی یوز پیاده ایله محصورینك امدادینه کلمشدی [۲] . هر کون بر چوق مسلمان تلف اولقله برابر محاصرهدن اوصانمادیلر . بعض قلهلری اله کچیردیلر . مشئوم قله نیلن یکی قرال برجی بو میانده ایدی (۳) . نهایت سلطان عمومی بر هجوم امرینی ویردی (٤) . مسلمانلر بو قلهدن

[۱] ٦۹۰ سنهسی ربیع الاولنك باشلانغجنده . سانوته کوره ۱۲۹۱ سنهسی نیسانك ۱٥ نده .

[۲] ٤ مایسده .

[۳] ۱٥ مایسده .

[٤] جمادی الآخرك ۱۷ نجی جمعه کونی .

شهره کیردیلر . بوتون خرستیانلر ده کیزطرفنه دوغروقاچدیلر.
دشمنك سائر سور اقسامنی ضبط ایتمه‌سنی قولایلاشدیردیلر .
قرال ایله تامپل‌شوواليه‌لری وتوتونيك طریقی رؤساسی مقاومتده
بولونمق ایستدیلرسه‌ده پوسکورتولدیلر . تامپل رئیسی مقتول
دوشدی . مسلمانلر محصورینك آرتق مدافعه‌ده بولونمادقلرینی
کورنجه هپ بردن شهره کیره‌رك یغمایه باشلادیلر. قبریس قرالی
کمیلرینه قاچدی . برقسمی‌ده تامپله التجا ایتدیلر . برسفینه‌یه
بینمش اولان پطریق ممکن اولدیغی قدر چوق کیشی‌یی قورتارمغه
چالیشیوردی. فقط دائما محتاج معاونت برطاقم بدبختلری کوره‌رك
یانته اوقدر غلبه‌لق آلدی‌که کمیسی باتدی . سائر فرانقلرك
برچوغی ده کیزه چکیلمك ایسته‌یورلردی . بونلرك کیمیسی
قارغشه‌لقده ازیلدی، کیمیسی ده کیزده بوغولدی. چونکه ده کیز
اوکون دالغه‌لی اولدیغی جهتله بویوك سفینه‌لره قدر کیتمکه مانع اولیوردی.
شهرك اورته‌سنده کائن اولان ودرت قله ایله تحکیم ایدیلن تامپل اوزون
مدت مقاومت کوستردی. تامپل‌شواليه‌لری ایله توتون‌شواليه‌لری
اورایه قاپانمشلردی. مسلمانلر بونی محاصره[١] ونهایت ایچنده کیلری
تسلیم تکلیفنده بولونمغه مجبور ایتدیلر. سلطان کندیلرینه بربایراق
ویردی. بوبایراغی برجلردن برینه آصدیلر، برقاپی‌یی آچدیلر. مسلمانلر
ایچری کیردیلر. فقط قادینلره وچوجوقلره قارشی کوستردکلری
کستاخانه حرکتلر فرانقلری غلیانه کتیردی . ایچری‌یه کیرن

[١] ١٩ جماذی الآخر .

مسلمانلری کسدیلر ، قاپی‌یی قاپادیلر، بایراغی آتدیلر. محاصره تکرار باشلادی . ابتدا توتون شووالیه‌لری تسلیم تکلیفنده بولنه‌رق کندی حسابلرینه امیرزین‌الدین کت‌بوغا ایله مذاکره‌یه کیریشدیلر . تامپل شووالیه‌لری مدافعه‌ده دوام ایتدیلر [۱] . ایرته‌سی کون تسلیم اولدیلر . بوتون قادین و چوجوقلرله برابر ایسته‌دکلری یره چکیلمك مساعده‌سنی استحصال ایتمشلردی . تقریباً ایکی بیك کشی دیشاری چیقنجه بونلری اسیر ایتدیلر . ایچلرندن برقسمی، مارەشال دوتامپل دخی داخل اولدیغی حالده اولدیرلدیلر . بونك اوزرینه قادینلر و چوجوقلر سلطانك چادیرینه کیده‌رك استرحامده بولوندیلر . فرانقلر ایلك تسلیم تکلیفی اوزرینه ایچری کیرن امیر آق بوغا ایله سائر مسلمانلری اولدیردکلرندن دولایی پك قیزغین ایدی. حصارده قالمش اولان فرانقلر بوخبری ایشیدنجه ، ایچری‌یه کیرمش اولان بعض مسلمانلری برجلرك اوزرندن آشاغی آتدیلر . یقیلن بویوك بر قله آلتنده‌ده بعض مسلمانلر قالدی و ازیلدی . نهایت خرستیانلر تسلیم اولدیلر وهپسی قتل ایدلدیلر. یالکز قادینلرله چوجوقلره دوقونولمادی . بونلر اسیر ایدلدیلر. سوریه‌ده‌فرانق ایمپراطورلغنك پایتختی اولان بوبویوك شهروقتیله فرانقلرطرفندن نه‌کون نه‌ساعتده ضبط ایدیلمشسه مسلمانلر طرفندن عینی کون عینی‌ساعت استرداد ایدیلدی. جمعه‌کونی‌اوچده ضبطاولونمشدی.

---

[۱] عینی آیك یکرمیسنه قدر .

خرستیانلرده مسلمانلره وقتیله یاپمش اولدقلری عینی معامله‌یه دوچار اولدیلر .

عکانک ضبطندن صوکره سلطان ، الشجاعی لقبیله یاد ایدیلن ابوعلم‌الدین سنجری برمفرزه ایله صور طرفلرینه کوندردی . صور محاصره ایدیلدی . شهر مقاومت ایده‌بیله‌جک برحالده اولمقله برابر درحال تسلیم اولدی . اهالی‌یه بوتون ماللریله ایسته‌دکلری طرفه چکیلمک مساعده‌سی ویرلدی . قلعه‌لر ییقیلدی . صورک ضبطنده‌کی قولایلق سلطانی ، جوار قلعه‌لری ده ضبط ایتمکه‌وفرانقلری سوریه‌دن تمامیله طرد ایتمکه تشویق ایله‌دی . عکادن حرکت ایله [١] شامه کیتدی . برلکده برچوق فرانق اسرامی ایله بایراقلری ده واردی . بویولک برظفر آلایی ایله شهره کیردی . اورادن قاهره‌یه کیتدی [٢] .

بو اثناده شجاعی لقبیله یاد ایدیلن امیر علم‌الدین سنجر صیدایی محاصره ایدییوردی . عکاده‌کی تامپلیه شووالیه‌لری اورایه چکیلمشلر و دکیز قلعه‌سنده تحصن ایله‌مشاردی . کندیلرینی قاره‌دن محاصره ایده‌مه‌ین مسلمان قوماندانی لاذقیه‌دن متعدد سفینه‌لر کتیرتدی . تامپلیه‌لری تسلیم اولمغه مجبور براقدی [٣] . شهر تمامیله ییقیلدی ، تامپلیه‌لر انطرسوسه کچدیلر . صوکره

---

[١] ٢ جمادی‌الآخرده .

[٢] شعبانک دوقوزنجی بازار ایرته‌سی کونی اورایه واردی .

[٣] رجبک ١٥ نجی جمعه ایرته‌سی کونی .

بیروت وکتابیت شهرلری آلندی [۱]. بیروت اهالیسی، حدود-
لرندن کچن سلطانی استقباله کیتمشلردی. بونلری قتل ایتدیلر،
بر قسمنی‌ده زنجیره اوردیلر.

امیر سیف‌الدین بلبان کیدوب انطرسوس یاخود آنطارتوسی
محاصره ایتدی [۲]. بوتون تامپلیه شوالیه‌لری طرطوزه
(Tortose) آطه‌سنه چکیلدیلر [۳]. بوتون سوریه تمامیله تحت تسخیره
آلندی. هیچ‌برزمان بوقدر قولای بر مظفریت کورولمه‌مشدر.
سلطان بوسفرده پك آز ضایعات ویردی. اوزون مدتلردن بری
فرانقلرك تأسیس ایتمش اولدقلری قلعه‌لری یقدیردی. قبریس
آطه‌سنه یکی واصل اولان یکرمی سفینه‌ایله قبریس اهالیسنك
تسلیم ایتمش اولدقلری سائر بر قاچ کمی صوك بر غیرت صرف
ایتمك ایسته‌یورك آناطولیده قاندهلور (Candelore) لیمانی ضبطه
تشبث ایتدیلر. فقط اوساحلده بولونان تورکلر کندیلرینی
پوسکورتدیلر. صوکره کیتدکلری اسکندریه‌ده‌ده دها بختیار
اولامادیلر.

عکاسفری اثناسنده سلطان سوریه والیسی امیر حسام‌الدین
لاجین ایله تاقسو لقبیله یاد ایدیلن امیر رکن‌الدین بیبرسی توقیف
ایتدیرمش، مصره یوللامش ایدی. اوراده کندیلرینی جبل
حصارینه حبس ایتمشلردی. سوریه والیلکنی شجاعی لقبیله

[۱] شعبانك ابتداسنده.
[۲] ۱۵ شعبانده.
[۳] عرب مورخلری بوکا ارواد دیرلر. آرادوس (Aradus) تسمیه ایدرلر.

یاداید یلن امیر علم الدین سنجره ویرمشدی. صوکره دها سائر بعض امرایی ده توقیف ایتدیردی ، کندیسنه بر چوق دشمن پیدا ایله‌دی . بونلر صوکره کندیسنه ابراز خصومت ایتدیلر .

سلطان صوکره بویوك برسفره قالقدی . بونك ایچون مصر وسوریه اردولرینی طوپلادی . ابوالفدا سلطانك عائله‌سندن سائر پرنسلرله سفره اشتراك ایتدی . سلطان حلبه کیتدی[١]. اورادن ، اردوسنك باشنده فرات اوزرنده کائن روم قلعه‌سنه یورودی . قلعه ارمنستان قرالنه عائدایدی. ابوالفدانك بولوندیغی حما اردوسی داغك تپه‌سنده اخذموقع ایتدی . اورادن بوتون قلعه‌یه حاکم ایدی . ایچندن کچن شیلر تماميله کورونوردی . محاصره اوزون ویك مشکل اولدی . شهر جبراً ضبط ایدیلدی. قاغیق یاخود ارمنی حکمدارینك والیسی حصاره چکیلدی . فقط حما اردوسنك کتیرمش اولدیغی بویوك مانجنیق ایله قلعه‌نك دوکولدیکنی کورنجه تسلیم اولمق تکلیفنده بولوندی. سلطان قوای محافظه‌نك اسیر حرب عد ایدیلمه‌سنده اصرار ایله‌دی. امیر علم الدین شجاعی یك تخریب ایدیلمش اولان قلعه‌نك تعمیرینه مأمور ایدیلدی . سلطان، رمضان آیی کچیرمك اوزره شامه کیتدی [٢].

سلطان ، توقیف ایتدیردیکی امرادن بعضیلرینی تخلیه ایتدیرمشدی . بونلری ایکنجی دفعه تکرار توقیف ایتدیرمك

---

[١] ٦٩١ سنه‌سی جماذی الاولك ٢٤ نده واصل اولدی .

[٢] رجبك یکرمی برنجی جمعه ایرته‌سی ونی .

ایسته‌نیجه بو میانده بولونان حسام‌الدین لاچین فرار ایتدی . سلطان بوتون معیتیله اونی تعقیبه قویولدی ایسه‌ده یتیشه‌مدی . فقط بعض عربلر حسام‌الدینی طوته‌رق سلطانه کوتوردیلر . اوده محفوظاً مصره انهزام ایتدی . عینی زمانده علم‌الدین شجاعی‌یی سوریه والیلکندن عزل ایله‌دی . مصره متوجهاً یوله چیقدی [١] . جبل حصارینه مواصلت ایتدیکی زمان ، حلب والیلکندن عزل ایتمش اولدیغی امیرقراسنقره مصرده یوزسواری قوماندانلغنی ویردی . برآز اول زنجیره‌اوردورمش اولدیغی امیر حسام‌الدین لاچینه احسانلرده بولوندی . حتی ، کندیسنك علیهنده سوء قصد ترتیبانی یاپمش اولان سنقرالاشقر [٢] ورکن‌الدین تاقسو ایله برلکده اختناق ایدیله‌لری‌ایچون امر بیله ویرمشدی . فقط برنجیسی اختناق ایدیلیرکن ایپ قوپمش اولدیغی ایچون بو امیری عفو ایتدی .

١٢٩٣ سنقرالاشقرك شریك جرمی اولان سائر بعض امیرلری اعدام ایتدیردکدن صوکره سلطان شامه کیتدی [٣] . مقصدی کوچك ارمنستانده حرب ایتمکدی . فقط کندیسنه شامه سفیرلر کوندرمش اولان بو کوچوك ارمنستان قرالی ایله صلح یاپدی . ارمنیلر ، سلطانك قوماندانلرینی بهسنی ؛ مرعش و

[١] صفرك برنده . قاهره‌یه ذی‌القعده‌نك ایکیسنده واصل اولدی .
[٢] لقبی شمس‌الدیندر . شامده کندیسنی سلطان اعلان ایتدیرمشدی .
[٣] ٦٩٢ سنه‌سی جماذی‌الآخرینك ٩ نجی بازارکونی واصل اولدی .

تل حمدون قلعه‌لرینی تسلیم ایتدیلر . سلطان ، مصر اردوسنده‌کی
خسته‌لره مملکتنه دونمك مساعده‌سنی ویردی . عسکرك بقیه‌سیله
معیتنده بولونان سوریه اردوسیله حمصه کیتمك اوزره یوله
چیقدی [۱] . اوراده ن سیه کیتدی . حسام‌الدین منه نامنده
بر عرب امیرینی زیاده کیدییور کبی کوروییوردی . فقط اوجه
بو امری توقیف اتمه‌سی ایچون لاچینه امر ویرمشدی .
اونی موقوف کورونجه شاه‌دوندی . امیر بیدرایه متباقی عسکری
آلەرق حکمداولق بایراقلری ایله برابر مصره دونمه‌سی ایچون امر
ویردی .

سلطان ، یالکز معیتنده‌کی خدمتجیلرله اون کون شامده قالدی .
سوریه والیلکنه تعیین ایتدیکی الافرم امیر یاپدیدیان امیر عزالدین
ایبکه شوبك قلعه‌سنی کیدوب هدم ایتمك امرینی ویردکدن صوکره
مصره حرکت ایله‌دی [۲] . حکمتنی آکلامق قابل اولمایان
بو حرکتی هرکسی تقبیح ایتدی . اغلب احتماله کوره سلطان بوتون
قلعه‌لری تخریب ایتدیرمك ایسته‌یوردی . دها اولده جبل
ابوالمحاسن حصاربلك وشام قلعه‌سنك متعدد بنالرینی ییقدیرمشدی . قاهره
قربنه واصل اولونجه سرای خلقنه برضیافت ویردی ، براکاننجه
ترتیب ایتدیردی . بویوك بردیرك دیکدیرمشدی . تپه‌سنه آلتون

[۱] رجبك ایکیسنده .

[۲] رجب نهایتلرنده . ٦۹۲ سنه‌سی صفرنده غزه ، رمله ، قاقون
وکرکده برحرکت ارض اولدی . اوچوق کرك ضرر کوردی . قلعه‌نك
اوچ برجی ایله برچوق او ییقیلدی .

سکه‌لردن مرکب بر مکافات باغلانمشدی. اوستنده‌ده برکوکرجین واردی. بارکیرلرله قوشه‌قوشه گیدیورلر، براوق آتیورلردی. کوکرجینی اورانه خاعت گیدیریلیور و مکافات ویریلیوردی. بوتون قوماندانلر بواکلنجه‌یه اشتراك ایتدیلر. معیت ضابطلری ایچون اولان مکافاتلر رتبه‌لریله متناسب ایدی. یوز کشی‌یه قوماندا ایدنلر یوز آلتون سکه آلیورلردی. اللی کشی‌یه قوماندا ایدنله آنجق اللی سکه ویریلیوردی. بوتون حلقه قوماندانلری وعسکری قوماندانلری بو اویونی تمرین ایتدیلر. سلطانك ترتیب ایتدیکی صوك اکلنجه بواولمشدر.

ابوالفدا
ابوالمحاسن
ابن شحنه

سلطان‌یانندە وزیرشمس‌الدین [١]، امیر بدرالدین بیدرا و دها سائر بعض امرا اولدیغی حالده آوه گیتمك اوزره قاهره‌دن چیقدی [٢]. سرانده وزیر اعظم اسکندریه‌یه‌گیتمك اوزره یانندن آیریلدی. سلطان یولنه دوام ایله «زاوجه» [٣] گیتدی. اوراده بیدرایه عسکر و سنجاقلرله عودت ایتمسی ایچون امر ویردی. سلطان یالکز برکشی‌ایله آوچشنده‌ایدی. بو فرصتی کورنجه بیدرا [٤] برقیلیج ضربه‌سی اوره‌رق قولنی کسدی. لاچین دیکر برضربه ایندیردی. امیر بهادر النهایت ایشنی بیتیردی. اوراده کندیسنی بر روح بر حالده براقه‌رق

---

[١] ابن سلوس.
[٢] ٦٩٣ سنه‌سی محرمنك ایکیسنده.
[٣] کیلیوم دوتیر بوکا توروژ Toroge دیر.
[٤] سانوت کندیسنه Bedeyra دییور.

[١] بیدرایه التحاق ایتدیلر . اوکا صداقت یمیننده بولوندیلر . حکمدارلق سنجاقلریله قاهره‌یه دوندیلر . بیدرایه ملك‌الاوحد عنوانی ویردیلر [٢] .

یولده کیدرلرکن اوزاقدن بویوك بر توزبولوتی پیدااولدیغنی کوردیلر . بو، ؛ سلطانك معیتنه مأمور بش یوز آتلی ایدیلر . زین‌الدین کت بوغانك [٣] قوماندا سنده عاصیلره هجوم ایتمکه و افندیلرینك انتقامنی آلمغه کلیورلردی . سرانه قربنده مصادمه ایتدیلر . بیدرا مغلوب اولدی ، باشی کسیلدی . سواریلر کله‌سنی بر مزراقك تپه‌سنه طاقه‌رق قاهره‌یه دوغرو یورودیلر . حیزه‌ده دوردیلر . چونکه جبل حصاری قوماندانی شجاعی علم‌الدین سنجر اولجه قلاونك اوغلی ناصر محمدی سلطان اوله‌رق قبول ایتمه‌دن شهره کیرمه‌لرینه مساعده ایتمه‌مشدی . دوقوز یاشنده اولان بر حکمدار جبل حصاری امراسی طرفندن سلطان اعلان ایدلمش [٤] و کندیسنه ملك‌الناصر ابوالفتوح یاخود ناصرالدین عنوانی ویرلمشدی . امیر کت بوغا وکیل تعیین ایدیلدی . شجاعی وزیر اعظم اولدی . حسام‌الدین نامنده‌کی استاددار آتابك یاخود میلیس عسکری قوماندانی نصب اولوندی . صوکره . قاتللرك تعقیبنه باشلاندی . بعضیلری

---

[١] محرمك ٢٤ نجی بازار ایرته‌سی کونی قتل ایدلدی .
[٢] ابوالفدا « قاهر » دییور .
[٣] سانوت بوکا غوت‌بوغا دیر .
[٤] محرمك ٢٤ نده .

توقیف اولونه‌رق اللری آیاقلری کسیلدی ، بویونلرینه آصیلدی. بوصورتله شهر ایچنده دولاشدیرلدقدن صوکره باشلری ده کسیلدی. لاچین ایله دها سائر بعضیلری صاقلاندیلر .

۱۲۹٤ بر آز صوکره [۱] کت‌بوغا ایله شجاعی آره‌سنده اختلاف ظهور ایتدی . شجاعی سلطانی اولدیرتمك ایسته‌یوردی . بومنازعه‌یه برچوق امراده اشتراك ایتدی . بوتون قاهره‌ده هرکس سلاحلاندی . کت‌بوغا قلعه‌دن چیقینجه شجاعینك ضابطلرندن بری کله‌رك لاچینك نزده اولدیغنی ، افندیسی طرفندن ، کندیسنه صوردی . کت‌بوغا ، شجاعی‌نك نزدنده بولونماسی لازم کله‌جکنی سویله‌ینجه ضابط النی قیلیجنه کوتوردی . فقط کت‌بوغانك مملوکلرندن بری آرقه‌سندن برقیلیج ضربه‌سی اوررق کندیسنی آتدن دوشوردی . سوقاق اورته‌سنده جریان ایدن بووقعه میلیس عسکرندن قسم اعظمنك کت‌بوغا طرفنی التزام ایتمه‌سنه سببیت ویردی . برچیه مملوکلری کندیلرینه کیزلیجه سکسان بیك آلتون سکه ویرمش وکتیره‌جکلری بر امیر باشی ایچون مکافاتلر وعدایله‌مش اولان شجاعی طرفنی التزام ایتدیلر. کت‌بوغا حصاره چیقدیغی زمان بوتون معیتیله توقیف ایدیمه‌سی قرارلاشمشدی . فقط بوترتیباتدن خبردار اولان بر تاتار ایشی کت‌بوغایه افشا ایتدی . درحال برچوق امرا ، تاتارلر و — بو میلیس عسکری مختلف ملتلردن مرکب اولدیغی جهتله — کوردلر

[۱] صفر آینده .

وحاقه‌نك برقسمی كلوب كت بوغایه التحاق ایتدیلر . شجاعی حصارك قاپیسنه ایندی . بعض امرانك یانته كله‌جكی امیدیله ترامپت چالدیردی . فقط هیچ بری بو امره اطاعت ایتمه‌دی . شجاعی توزیع ایچون پاره دولو كیسه‌لر كتیرمشدی . یالكز پاره‌یه حریص بعض اسافل شجاعی‌نك یانته قوشدیلر .

كت بوغا بوتون طرفدارلریله جبل حصارینی محاصره‌یه آلدی . قلعه‌یه كیدن صویی چویردی . ایكی كون صوكره [illegible] چركس مملوكلری بر خروج حركتی یاپه‌رق كت بوغانی بوزدیلر . اوده بلوسه [illegible] قاچدی . درحال بوتون امرا ، بالخاصه بدرالدین بیسری و [illegible]رالدین بكتاش آتاره بینه‌رك امدادینه قوشدیلر . برجیلر مغلوب اولدیلر . پریشان بر حالده حصاره چكیلمكه مجبور اولدیلر . اونلر حصاری محاصره ایتدكلری صراده كت بوغا یكی برقوت ایله عودت ایتدی . بونلر اوزرینه سلطانك والده‌سی كه‌رك میلیس عسكرینك مقصدی نه اولدیغنی صوردی . هپسی اغتشاشه نهایت ویرمك اوزره شجاعی‌یی توقیف ایتمك ایسته‌دكلرینی وسلطانك خیربنده‌لری اولدقلرینی بیان ایتدیلر . والده سلطان حصاره كیردی ، كندی طرفندن قاپیلری قاپایارق شجاعیدن آیریلدی . شجاعی سرایده محاصره ایدیلدی ، معیتنده‌كی آدملردن بر قسمی كندیسنی ترك ایتدیلر . اوده تسلیم اولمق مجبوریتنده قالدی [1] . فقط سوزلرینه قولاق ویرمدیلر .

[1] صفرك ۲ نجی جمعه ایرته‌سی كونی .

بعض امرا والده سلطان طرفندن کلیورمش کبی کیدوب کندیسنه بولدیلر ، باشنی کسدیلر بر مزراغك تپه‌سنه طاقدیلر ، بوتون قاهره‌ده دولاشدیردیلر . بو صورتله سکونت اعاده ایدیلدی . کت‌بوغا برجیه مملوکلرینك ایلری کانلرینی توقیف ایتدیردی . شجاعی‌نك حبس ایتمش اولدیغی امرایی تخلیه ایله‌دی . کنج سلطان بوتون معیت ضابطانیله قاهره‌ده دولاشدی .

برمدت صوکره [١] امیر حسام الدین لاچین میدانه چیقدی . کیزلیجه کت بوغایی کورمش ، سلطانك حضورینه چیقمق مساعده‌سنی اوندن آلمشدی . فی الحقیقه سلطان کندیسنی حسن قبول ایتدی ، برخلعت کیدیردی . چونکه کت‌بوغا طرفندن حمایه ایدیلیوردی . حسام الدین کت‌بوغا نزدنده پك مرعی الخاطر ایدی . هرکس کندیسنه هدیه‌لر ویردیلر . مع مافیه ، متوفی سلطانك مملوکلری افندیلرینك اولومنی عفو ایتمه‌یورلردی . ایچلرندن بعضیلری حسام الدینك مظهر عفو و التفات اولماسندن قیزه‌رق سلاحه صاریلدی [٢] . قاهره‌ده بر چوق قاریشیقلقلر چیقاردیلر . سلاح دبویلرینی یغما ایتدیلر ، سلطانك امرلرینی بیرتدیلر . بو اغتشاش اثناسنده کت‌بوغا افندیسنی خلع ایتدی . باشلیجه عصاتی طوتدیردی ، بعضیلرینك اللرینی یاخود آیاقلرینی ، بعضلرینك دیللرینی کسدیردی . برقسمی ده زویله‌ده صلب ایدیلدیلر .

---

[١] رمضانك ٢٧ سنده .

[٢] ٦٩٤ سنه‌سی محرمنده .

اوچ یوزه بالغ اولان متباقی قسم‌ده امرا آراسنده تقسیم اولوندی. صوکره، کت‌بوغا خلیفه‌یی، قاضیلری و بوتون امیرلری طوپلادی؛ اونلره سلطانك اداره‌ٔ اموردن عاجز قاله‌جق درجه‌ده کوچوك اولدیغنی سویله‌دی. بو حرکتی لاچینك نصیحتی اوزرینه وقوعه کلمشدی. چونکه لاچین سلطانك کونك برنده برادرینك انتقامنی آلماسندن قورقویوردی. سلطانی خلع ایتدیلر. کت‌بوغا سلطان اعلان اولوندی [١]. محمد حصارده حبس ایدیلدی. تام برسنه بیله حکمران اولمامشدی.

ملك العادل زین الدین عنوانی آلان کت‌بوغا حمص محاربه‌سی کونی [٢] اسیر آلنمش برموغول ایدی. سلطان قلاون کندیسنی تربیه ایتدیرمش و خدمتجیلری آراسنه آلمشدی. صوکره، بومیلیس عسکرینك برچوق فردلری کبی الك بویوك مناصب حکومته ارتقا ایتمشدی. سلطان اعلان اولونجه امرایه و میلیس عساکرینه برضیافت ویردی. لاچینی مصرده وکیل نصب ایله‌دی. عزالدین الافرم جندار، سیف الدین بهادرده ماینجی اولدیلر. برقاچ کون صوکره [٣] بوتون امرا آلای اثوابلریله آتلره بینه‌رك قاهره‌نك بر میدانده طوپلاندیلر، اورادە سلطانك اوکنده یراوپدیلر. صوکره سلطان تخته جلوسنی سوریه‌ده اعلان ایتدیردی. قاهره‌ده بویوك شنلکلر یاپیلدی. تقریباً برآی

---

[١] محرمك ١٢ نجی پنجشنبه کونی.

[٢] ٦٥٦ تاریخ هجریده و ١٢٦١ تاریخ میلادیسنده

[٣] محرمك ١٩ نجی پنجشنبه کونی.

١٢٩٥ صوكره [١] سلطان بوتون حكمدارلق سنجاقلرینی و مزیناتنی
حاملاً آته بیندی ، جبل حصارندن ایندی وقبة الظفره کیتدی.
عینی اسمده‌کی قاپیدن کیردی ؛ قاهره‌یی بر باشدن بر باشه قطع
ایده‌رك زویله قاپیسندن چیقدی ، حصاره کیردی . سلطانلر
ایلك دفعه اوله‌رق آلایله قاهره‌یه کیردکلری زمان بوطریقی تعقیب
ایدرلردی .

بدایت سلطنتده [٢] ابتدا مصره صوکره سوریه‌یه قیطلق
ایله وبا علتی مسلط اولدی . علی العاده یکرمی بش دیناره صاتیلان
برکیله بوغدای یوزیکرمی‌یه صاتیلدی . برسنه اول برقیطلق اولمش
وبرکیله‌نك فیأتی یوز آلتمشه چیقمشدی . اسملری دیوانده محرر
اشخاصدن قاهره‌ده اون یدی بیك بش یوز کشی أولمشدی. اجنبیلرله
فقیرلر بومقداردن خارجدر . بوصوك قیطلق مناسبتیله برچوق
کشی أولولری یدیلر . سلطانك وبرچوق امرانك قادینلرندن
برخیلیسی بومناسبتله حجه کیتدیلر . بوزیارت مکه ومدینه شهرلری
اهالیسی ایچون پك فائده‌لی اولدی . رحبه طرفلرنده تقریباً اون
بیك چادیردن مرکب بر موغول اردوسی کوروندیکنه دائر
سلطانه برخبر کتیرلدیکی زمان [٣] قیطلق حالا دوام ایدیوردی.
فقط صوکره آکلاشیلدی که بوکلن موغوللر اسلامیتی قبول ایتمك

[١] ربیع الاخرك برنده .
[٢] شوال آینده .
[٣] ٦٩٥ سنه‌سی صفرنده .

ایستەیورلر وقازاق خاندن قاچیورلردی . باشلرنده تاغراس
یاخود دیکر بر روایتەکوره قورتای [*] نامنده بر رئیس واردی‌که
خان بونی توقیف ایتدیرمك ایستەیوردی . اوده بوتون معیتی ایله
قاچمغه مجبور اولمشدی. بوموغوللر اویرات اسمنی طاشیورلردی.
کندیسی دە موغول اولان سلطان امراسندن بعضلرینی اونلره کوندردی
ورئیسلرینك قاهرەیە کتیرلمەسنی امر ایتدی. امیرقراسنقر یوزسکسان
١٢٩٦ اوچ موغول رئیسنی شامه کتیردی [١] . اورادە بونلری قلعەیە
مسافر ایتدیلر . تبدیل دین ایتمەلری مناسبتیله اهالی بویوك
شنلکلر یاپدیلر. صوکره کندیلرینی قاهرەیە کوتوردیلر. اوراده
سلطان اونلره اراضی ووظیفه ویردی .

صوکره ، سلطان امراسی و میلیس عسکری ایله برلکده
شامه کیتدی [٢]. شهره کیردیکی زمان، امیربدرالدین بیسری باشنه
شمسیه طوتیور، امیرلاچین ایله وزیراعظم اوکنده کیدیورلردی.
برقاچ کون صوکره شام والیسی امیرعزالدین ایبکی عزل ایدەرك
یرینه سیف‌الدین اوغوزلی‌یی تعیین ایتدی . فقط اوغوزلی‌یه
مصرده ویریلن اکمکی عزالدینه ویرەرك اونی بر آز تلطیف
ایلەدی . بو مملوکلره بر مقدار معین اکمك توزیع اولونور
یاخود بوکا معادل بر پاره ویریلیردی . خدمتجی صیراسنده

[*] ابن خلدونه کوره طرنطای مکرمین
[١] ربیع‌الاولك ٢٣ نجی بازار ایرتەسی کونی .
[٢] ذی‌القعده‌نك ١٥ نجی جمعه ایرتەسی کونی اورایه واصل اولدی.

ایدیلر . هر سلطان معیتنی بر طاقم یابانجیلردن ، نه اولدیغی بللی اولمایان کیمسه‌لردن ترکیب ایدردی. بو آدملرك الڭ جرأتكارلری بعضاً تخته قدر صعود ایدرلردی . مصر الیوم عثمانلیلره تابع اولمقله برابر بو شكل حكومت اوراده الآن موجوددر. مصرده قوماندانلق وظیفه‌سنه تعیین ایدیلنلر دورلو دورلو یابانجیلردر . بو مملوك عسا كری استانبولده‌كی یكیچریلره بكزرلر . یالكز پادشاهلر یكیچریلردن چیقمازلر . فقط بو مملوكلر دائما سلطان نامنی عن اصل توركستانلی اولانلره ویرمكه دقت ایدرلردی .

سلطان سوریه‌ده بعض سیاحتلر یاپدی . حمصه كیتدی[١] . اوراده آو ایله بر آز اكلندكدن صوكره شامه دوندی [٢] . بعض امرایی عزل ایتدی . صوكره مصر یولنی طوتدی . ولاجیونه [*] كیتدی [٣] . بو اثناده لاچین كندیسنی قتل ایتمك تصورینه دوشمشدی. فقط پك كوزل محافظه آلتنده اولدیغی جهتله ابتدا غایت جسارتلریله مشهور بعض امرایی طوتدی ، اونلری اولدیرتدی. صوكره سلطانك چادیرینه دوغری ایلریله‌دی. بعض مملوكلر كندیسنه معاونت ایتدكلرندن سلطان قاچمغه وقت بولدی. او آقشام درت بش سواری ایله شامه واردی. صباحلین

---

[١] ذی الحجه‌نك ١٩ نده .

[٢] محرمك ایكنجی چارشنبه كونی .

[٣] محرمك ٢٨ نده. [*] ابن خلدون بو موضعك اسمنی عوجا تسمیه ایدیور . ـ مكرمین ـ

مواصلت ایتمش اولان ضابطاندن بری بو وقعه‌یی خبر ویرمشدی .
والی درحال طوپلایه بیلدیکی افراد ایله آتنه بیندی . لاچینك
معیتندن شامده بولونانلری توقیف ایتدیردی . سلطان یکیدن
کندیسنه بیعت مراسمی یاپدیردی . بو صیراده لاچین سلطانك چادیرینی ،
خزینه‌سنی اله کچیرمش وملبس عسکری طرفندن سلطان اعلان
ایدیلمشدی . مصره کیتدی . اوراده هیچ مقاومته راست
کلمکسزین سلطان دییه قبول اولوندی . مصرده ، قدسده بوتون
فنیکه قطعه‌سنده نامنه خطبه اوقوندی .

کت بوغا هپ شامده ایدی . کرك ، صفد ونابلس شهرلرینك
لاچین طرفنی التزام ایتمش اولدقلرینی خبر آلدی . دشمننك
یاپدیغی ترقیاتی کوره‌رك حکومتدن کندی اختیاریله چکیلمکه
قرارویردی . بونك اوزرینه برچوق امیرلر کندیسنی ترك ایتدیلر ،
لاچین طرفنه کچدیلر . قاهره‌یه برساعی کوندریلدی . شام قلعه‌سی
محافظه ایدیلدی . هرکس سلاحه صاریلدی . لاچین شام شهرنده‌ده
هیچ براغتشاش وقوعه کلمکسزین عموماً سلطان اعلان اولندی .
کت بوغا قلعه‌ده قالدی . اوراده یکی سلطانك امرلرینی بکله‌یوردی .
یکی سلطان کندیسنه صرخد قلعه‌سنی ویردی . شام والیلکنه
امیر قابچاق تعیین اولندی . کت بوغا صرخده متوجهاً
حرکت ایتدی [۱] . کت بوغا ایکی سنه یکرمی سکز کون حکومت
سورمشدی . صوکره ایکی سنه صرخد والیلکنده بولوندی .

---

[۱] ربیع الاولك ۲۷ سنده .

أولونجه‌یه قدرده شام والیلکنده قالدی . حلم وملایمتی ، احتیاط‌کارلغی حکمت واعتدالی وجسارتی ایله کندیسنی سودیرمشدی . ارباب علمی پك سوردی . بو مملوکلر آراسنده بویوك آدملر بولوندیغی انکار ایدیله‌مز . اوقدره متزلزل بر تختاوزرنده دوام ایدیلمك ایچون هیچ اولمازسه ظاهری بعض مزیتلره لزوم واردی . بونك ایچون قوت کافی دکلدی . چونکه سائر مملوکلرك کافه‌سی پك صاحب قدرت ایدیلر .

ابوالفدا
ابوالمحاسن.

لاچین وقتیله سلطان قلاون طرفندن صاتون آلنمش ، تربیه ایتدیرلمشدی . صوکره سلطان قلاونك کوله‌لری آراسنه کیرمشدی . قلاون ، سلطان اولونجه اونی شام قلعه‌سی والیلکنه نصب ایتدی . صوکره شامده سلطانلغنی اعلان ایتدیرن سنقرالالشقر طرفندن حبس ایتدیرلمشدی . سنقرك مغلوبیتندن صوکره سربست براقلدی وشام والیلکنه اعاده ایدلدی . اون بش سنه صوکره عزل اولوندی ودفعات ایله حبسه کیردی . حتی بر آرالق ترك حیات ایتمسنه رمق قالمشدی . بوغوله‌جغی صیراده ایپ قوپدیغی جهتله سلطانه قباحتلی اولمادیغی سویلنلکه وقت بولمشدی . بونك اوزرینه سربست براقیلمش و سلحدارلغه تعیین ایدلمشدی . لاچین غزه‌ده امیرلر طرفندن سلطان اعلان ایدیلدی وملك المنصور عنوانی آلدی . مصره واصل اولدیغی زمانك بویوك مناصبی کندیسنی تخته چیقارمش اولانلره توزیع ایتدی . ابوشمس الدین قراسنقر مصر حکومتنه تعیین ایدیلدی . چونکه بو ولایت سلطانك مقرّ اقامتی اولمقله برابر

خصوصی بر والیسی‌ده واردی . امیر قابچاق سوریه‌یه والی کوندریلدی. صوکره لاچین جبل حصارندن چیقدی[١]. خلیفه‌نك ویردیکی خلعتی لابس ایدی. بوتون حکمدارلق مزیناتنی حاملدی . قاهره خارجنده قبة الظفره کیتدی . باب الظفردن قاهره‌یه کیردی، شهرك ایچندن کچدی ، حصاره چیقدی . امیرلر ایله میلیس عسکری اوکده کیدییورلردی . امیر علاءالدین باشنه شمسیه طوتیوردی . سلطان کندیسنی هرکسه سودیردی . فقط کوزده‌سی اولان کوله منکو تیمورك سوء حرکاتی پك چوق عدم ممنونیت تولید ایتدی . فی الحقیقه ، برمدت صوکره [٢] قراسنقری مصر
١٢٩٧ والیلکندن عزل ایله یرینی منکور تیموره ویردی . ایلری کلن امرا بوندن دولایی سویلنمکه باشلادیلر .

سلطان ، امیر نورالدین بیسری‌یی توقیف ایتدیردی [٣] وصوکره شامه براردو یوللادی. بارکیردن دوشمش اولدیغی جهتله قابورغه کمیکلرندن بعضیلری قیریلمش، بیلکی چیقمش ایدی. بدرالدین بکتاش [٤] ایله دها سائر بعض امیرلرك قوماندا سی آلتنده بولونان بواردو سوریه اردوسنه التحاق ایده‌رك برلکده حلبه کیتدیلر . حما حکمداری محمودده عسکرلریله اوراده کندیلرینه ملاقی اولدی . هپ بردن کوچوك ارمنستان اوزرینه یورودیلر .

[١] صفرك یکرمنجی بازار ایرته‌سی کونی .
[٢] ذی القعده اورته‌لرنده بر صالی کونی .
[٣] ٦٩٧ سنه‌سی ربیع الآخرنده .
[٤] لقبی الفقری در .

علم‌الدین سنجر [١] حما حکمداریله برابرماری دنیلن بوغازدن کچدیلر. دیکرلری بوغراس واسکندرون لیمانی طریقیله کیتدیلر. هپسی جیحان نهری قربنده برلشدیلر و کوچوك ارمنستانه مختلف آقینلر یاپدیلر . اورادن بوغراسه دوندیلر و آنطاکیه چایرلرینه کیتدیلر [٢] . حلبده طوپلانه‌رق تکرار ارمنستانه

١٢٩٨ عودت ایتمه‌لری ایچون سلطاندن یکی امر آلدیلر [٣]. یکی برسفر ایچون لازم کلن بوتون تدارکات حلب شهرنده اکمال ایدیلدکدن صوکره ارمنستان یولنی طوتدیلر . ابوالفدا بو اردوده واردی . اسکندرون طریقیله ارمنستانه کیریلدی . حموص قربنده قرارکاه قورولدی [٤]. بدرالدین بکتاش، حما حکمداری ودها سائر بعض امیرلر بو قلعه‌یی محاصره ایتدیلر . اردوسنك قسم متباقیسی جوارلرده بولونیوردی .

بوتون بورالری اوزمان وقتیله سلطان بیبرسك اردولری طرفندن اسیر آلنمش له‌ئونك اوغلی داندین النده ایدی . له‌ئون أولورکن بر قاچ اوغل براقمشدی . الك بویوکی هایتون ایدی . دیکرلری طوروس، داندین، سنباط و اوشین ایدیلر. کندیسنك

[١] دعادار منصبنی حائز ایدی .

[٢] ٢١ رجبده .

[٣] رجبك ٢٨ نجی بازار ایرته‌سی کونی حلبه کیردیلر . رمضانك اوچنده چیقدیلر .

[٤] رمضانك ٩ نجی جمعه کونی‌که حزیرانك ٢٠ سنه‌راست کلیور.

یرینه بویوك اوغلی كچمشدی . صوكره برادری سنباط اونی خلع ایتدیره‌رك كوزلرینه میل چكدیرمش، طوروسی‌ده اولدیرتمشدی. مسلمانلرك كاوب حموصی محاصره ایتمه‌لری سنباطك زمان اداره‌سنه مصادف بولونیوردی . سنباطدن غیر ممنون اولان و دوچار اولدقلری فلاكتی اونك سوء حركاتنه عطف ایدن ارمنیلر كندیسنی استانبوله قاچمغه اجبار ایله داندی تخته چیقاردیلر . بو اثناده حموص محاصره‌سنه دوام ایدیلیوردی . شهرده صو یوقدی. مواشیلریله اورایه چكیلن ارمنیلردن برچوغی صوسزلقدن اولدیلر . بیك ایكی یوز قادین، قیزوچوجوغی دیشاری چیقارمغه مجبور اولدیلر . مسلمانلر بونلری آره‌لرنده پایلاشدیلر . بونك اوزرینه داندین اردویه مرخصلر كوندردی . ایكی حكومت آره‌سنده جیحان نهرینك حدود تشكیل ایتمه‌سی و ارمنیلرك حموصی [١] ، تل حمدون، لوفی، نقیر، حجر، شغلان ، صرفندكار ومرعش قلعه‌لرینی تسلیم ایتمه‌لری قرارلاشدی . بونلر غایت مستحكم موقعلردی. سلطان بورالرینی اداره ایچون واللیلر تعیین ایتدی . اردو حلبه دوندی [٢] .

اردو حلبه واصل اولدیغی زمان ، سلطان بو سفره اشتراك ایتمش اولان بوتون امیرلری توقیف ایچون سیف الدین بلبانه امر كوندردی. قاپچاق حمص شهرنده ایدی . سائر بعض امراده

---

[١] ابتدا بو قلعه شوالك ١٩ نجی جمعه كونی تسلیم ایدیلدی ، صوكره دیكرلری تسلیم ایدلدیلر .

[٢] ذی القعده‌نك ٩ نجی كونی اورایه واصل اولدی .

عصیان فکریله اونك یانینه کیتدیلر . عینی سنه ده سلطان بوتون امیرلردن وملیس رؤساسندن بر ویرکو آلمق اصولنی احداث ایتدی . منکوتیموردن باشقه بو ویرکودن مستثنا طوتولان کیمسه یوقدی . عسکرلردن بعضیلری خدمت ایتمکدن امتناع کوستردیلر . ایچلرندن بعضیلری زنجیره اورولدی . هرطرفده عصیان علائمی حس اولونیوردی .

دیکرطرفدن، حمصه چکیلمش اولان امیرلر[١] اوصیرالرده واسط جوارلرنده اولان موغوللرخانی قازانك یانینه التجا ایتدیلر . بوتون مصرده ، سلطانك پك زیاده حکم ونفوذ صاحبی یاپدیغی منکوتیموردن غیر ممنون ایدیلر . بوکوزده‌یه قارشی وقوع بولان شکایتلرك هیچ برینه سلطان اهمیت ویرمدیکی جهتله کندیسنی تخته چیقارمش اولان متعدد امرا وجودینی اورته‌دن قالدیرمغه قرار ویردیلر . ذاتاً نصیحتلریله عامل اولاجغنه دائر ویردیکی سوزده‌ده دورمامشدی . بوسوءقصدی ترتیب ایدنلر امیربدرالدین بیسری ، قراسنقر، سلحدار حسام‌الدین (عن‌اصل روم اولوب بوده لاچین لقبیله یاد ایدیلیردی) ، استاددار وخزینه‌دار ایدیلر .

سلطانك کورجی بر کوله‌سی واردی‌که بونك نائل اولدیغی التفات منکوتیمورك خصومتنی دعوت ایتمشدی . منکوتیمور

---

[١] ٦٩٨ سنه‌سنده . اوسنه بر قویروقلی ییلدیز ظهور ایتدی . اوزون برقویروغی بوغا بورجنك اوزرینه دوشیوردی . قویروق شمال طرفنده ایدی . کانون ثانی آینده ظهور ایتدی .

اونی اخیراً فتح ایدیلن ارمنی ممالکنه کوندرتمك ایستەمشدی . کوله کندیسنك تبعید ایدلمك ایستەنیلدیکنی آکلاینجه بومأموریتی قبول ایتمەمشدی. ایشته سوء قصد مرتبلری سلطانی قتل ایچون بو کولەیی انتخاب ایتدیلر . بر آقشام سلطان سراینده شطرنج اویونیله مشغول اولدیغی صیراده [١] کورجی کوله وظیفەسنی یاپمق بهانەسیله ایچری کیردی . سلطان کندیسنه بعض شیلر سویلەدی . کوله عرض عبودیت ایچون سلطانه یاقلاشەرق اوموزینه برقیلیج ضربەسی ایندیردی . سلطان درحال کندی قیلیجنی ایستەدی . فقط کورجی کوله ایچرییه کیررکن قیلیجی صاقلامق احتیاطنده بولونمشدی . سلطان، کولەیی یاقەلایەرق یره سردی. حاضر بولونان سلحدار سلطانك قیلیجنی بولارق بو قیلیج ایله باجاقلرینه متعدد ضربەلر ایندیردی . سلطان یره ییقیلدی. کندیسنی اولدیردیلر ، قاپی‌یی قاپادیلر . برجیه مملوکلریله برلکده نتیجەیی بکلەین سیف الدین طوغجی‌یه کیدەرك سلطانك وفاتی خبر ویردیلر .

سوء قصد مرتبلری حصارده اقامت ایدن منکوتیمورك دائرەسنه قوشەرق قاپیسنی اوردیلر وسلطانك ایستەدیکنی سویلەدیلر . سلطانی اولدیردکلرنی سویلەیەرك اوطەدن چیقمادی . کورجی کوله : أوت ، دیدی ، اولدیردك . سنی ده اولدیرمکه کلیورز . امیر سیف الدین طوغجی کندیسنه بر فنالق یاپمایەجقلرینه دائر

[١] ٦٩٨ سنەسی ربیع الآخرینك ١٠ نجی پنجشنبه کونی .

يمين ايتمه‌دكجه كورجی كوله قاپی‌يی آچمادی . اميرسيف‌الدينك يميننه رغماً ميليس عسكری سوزی طوتمادی . قاپی‌يی آچار آچماز منكوتيمور توقيف اولوندی . وقتيله كنديسنك حبس ايتديرمش اولديغی بعض امرانك يانته اونی‌ده حبس ايتديلر . او اميرلر اونی اولديرمكه قالقديلر . كورجی كوله منكوتيمورك أونی يغما ايتديردی . صوكره حبسخانه‌يه كيده‌رك اوراده منكوتيموری اولديردی .

بونك اوزرينه ، سوءقصد مرتبلری تخته‌سلطان ناصرمحمدی اجلاس ايتمكه ومصر حكومتنی سيف‌الدين طوغجی‌يه توجيه ايتمكه قرار ويرديلر . بوتون بو وقعه اوكيجه جريان ايتدی . صباح اولور اولماز سلطان محمده بيعت ايديلدی . كركدن كتيرلمه‌سی ايچون آدملر كوندريلدی . بوصورتله اغتشاش سكونت بولدی . قاهره اهاليسنك قسم اعظمی منكوتيمورك فنا برنظرله كورولمكده اولماسندن دولايی ، بووقعه‌دن هيچ‌ده متأسف اولماديلر .

برآز صوكره (١) ، امير بدرالدين بكتاش ، ارمنستانده بولونان عسكرله مصره مواصلت ايتدی . اميرلردن بعضيلری قاهره‌دن چيقه‌رق پلوسه قدر كنديسنی استقباله كيتمشلر ، جريان ايدن وقايعدن امير بدرالدين بكتاشی خبردار ايده‌رك سلطانك قتلنده مدخلدار اولمادقلرينی تأمين ايتمك ايسته‌مشلردی . دها اول طوغجی ايله ويردكلری قرارموجبنجه اوده اميربدرالدين

(١) ٦٩٨ سنه‌سی ربيع‌الآخرينك ١٤ نجی بازار ايرته‌سی كونی .

بکتاشی استقباله کیده‌جکدی. ایکی امیر بربرینه ملاقی اولدقلری زمان سلطانك اردوبی استقباله کامه‌سی معتاد اولدیغی، سلطان ایسه کامه‌دیکی جهتله نه کبی برقصوردن دولایی بومعامله‌یه استحقاق کسب ایتدیکنی بیله‌مدیکنی سویله‌دی. طوغجی، سلطانك قتل ایدلدیکنی سویله‌مسی اوزرینه بکتاش اونی توقیف ایتدیردی. یانده‌کی برقاچ کشی ایله برابر بو امیر قتل اولوندی. حصارده بولونان کورجی کوله طوغجی‌نك قتلنی خبر آلنجه درحال ایکی بیك قدر برجیه مملوکارینی تسلیح ایتدی. فقط وقوعه کلن مصادمه‌ده مغلوب اولدی، اله کچدی. شریك جرملرندن بعضلریله برلکده اتلاف ایدلدی.

امیرلر قلاونك اوغلی اولوب کرکده بولونان محمده قارشی بیعت یمینلرینی تجدید ایتدیلر. لاچین مقطلم داغی قربنده دفن ایدیلدی. بویوك برحکمدار اولمق ایچون ایجاب ایدن مزیتلرك کافه‌سنه مالکدی. امور دولتی غایت مکمل صورتده بیلیردی. احتیاطکار، نفوذ نظر صاحبی وجسور ایدی. سوریه‌دن مصره قار کوتورولمه‌سی اصولنی او الغا ایتمشدی. چونکه شام والیسی اولدیغی جهتله بونك خلق ایچون نه آغیر بریوك تشکیل ایتدیکنه واقفدی. لاچین غایت عالیجناب ایدی. برکون قاضی شهاب‌الدین، حضورنده یازی یازارکن اثوابنه مرکب داملاتدی. سلطان بونی اخطار ایتمه‌سی اوزرینه شوبیت ایله جواب ویردی:
« افندمز، کوله کزك اثوابی بولکه‌یه رغماً ینه بیاضدر. اوستمه

حرلب داملامايور ، يكى اثوابلر كليور » سلطان درحال كنديسنه
بش يوز دينار ويرديردى . شهاب‌الدين: « بنم كبى بوتون كوله‌لركز
بونعمتى قيصقانه‌جقلردر » ديمه‌سى اوزرينه ضابطلرينه‌ده عينى
مقدارده احسانده بولونمشدى .

دها زياده ناصرديه ياد ايديلن محمد، مصردن اميرلر كلدكلرى
١٢٩٩ زمان كرك‌جوارنده آو ايله مشغولدى. والده‌سى‌بونك برطوزاق
اولماسندن قورقيوردى . محمدك حضورنده يرلره قاپاندقلرينى
كورنجه مستريح اولدى . محمد درحال قاهره‌يه متوجهاً يوله
چيقدى (١) . قاهره‌ده تخته جلوس ايتدى . اوتاريخده تقريباً
اون درت ياشنده ايدى . مصر اداره‌سنى امير سيف‌الدين
سلاره (٢) ، استاددارلغى حسام‌الدين لاچينه ويردى . صوكره
بعضلرينه‌خلعتلر احسان‌ايتدى، قاهره‌يه كيردى. چوق‌كچمه‌دن،
موغوللرخانى قازانك، امير قاپچاق طرفندن وقوع بولان‌تشويق
اوزرينه سوريه‌يه برآقين ياپمق تصورنده اولديغنى خبرآلديلر .
فى‌الحقيقه موغول خانى اون بش بيك سوارى ايله سلامشى
آناطولى‌يه كوندرمش وكوچوك ارمنستان طريقيله سوريه‌يه
داخل اولماسنى امر ايتمشدى . سلامش آناطولى‌يه وارنجه
بو قطعه‌يى كندى حسابنه محافظه ايتمك فكرينه دوشدى
وحكمدارينه‌قارشى عصيان‌ايله‌دى. آناطوليده‌تأسس‌ايتمش‌اولان

(١) ٦٩٨ سنه‌سى جمادى‌الاولانك ٤ نجى جمعه‌ايرته‌سى كونى قاهره‌يه
مواصلت ايتدى .

(٢) سانوت كنديسنه Naboy seley ديبور .

وتقریباً اون بیك قدر معیتلری بولونان قرمان اوغللری کندیسنه عرض تابعیت ایتدیلر. سلامش مصرلیلردن امداد ایسته‌دی [١]. قازان بونی خبر آلنجه اوچ قوماندان معیتنده سوریه‌یه اوتوز بش بیك کشیلك برقوت یوللادی. نویان سکتای اون بش بیك کشی‌یه قوماندا ایدیوردی. هندو خاقان و بولاهون یاخود مولای معیتنده‌ده اون بیك عسکر واردی. سیواسی محاصره ایدن سلامش ایله مصادمه‌یه کیریشدیلر. سلامشك آلتمش بیك کشیلك اردوسی اوقدر برابر مغلوب اولدی. بش بیك سواری ایله سیسه، اورادن‌ده بهسنی‌یه چکیلدی [٢].

سلطان، شام والیسنه، سلامشه برمقدار عسکر کوندرمه‌سی ایچون امر ویرمشدی. فقط بوزغونلغی خبر آلنجه عسکرلر یوله دوام ایتمه‌دیلر. سلامش شامه [٣] صوکره مصره کلدی. قوهٔ امدادیه آلدقدن صوکره مصردن حرکت ایتدی. فی الحقیقه، درحال درت بیك کشی حلبه کیتدی. چوق کچمه‌دن سلطان بالذات اردولرینك باشنه کچه‌رك سوریه‌یه یورودی [٤]، شامه

[١] یوسفیلر شعبان آینده واصل اولدیلر. ابتدا استاددار حسام الدین لاچینه مراجعت ایتمشلرکبی کورونیور. اغلب احتماله کوره حلب والیسی او ایدی.

[٢] رجب نهایتلرنده.

[٣] ١٢ شعبانده.

[٤] ذی الحجه‌نك ٢٦ نجی پنجشنبه کونی قاهره‌دن چیقدی.

کیتدی [١] . اوراده ، موغوللرك سوریه‌یه کیرمش اولدیغنی دویونجه حمصه یورودی . هرکس ، موغوللرك سلمیه‌یه کلمه‌سی حسبیله دهشت واندیشه ایچنده‌ایدی . موغوللر ، مصرعسا کرینك ورودی اوزرینه مملکتلرینه‌دونه‌جکلری شایعه‌سنی چیقارمشلردی . بوشایعه‌یه اعتماد ایدن سلطان حمصی ترك ایتدی [٢] . فقط همان آرقه‌سندن دشمن اردوسی کوروندی . صف حرب ترتیب ایدیلدی . مسلمانلرك صول جناحی ابتدا موغوللرك برقسمنه هجوم ایله اونلری پریشان ایتدی . تقریباً بش بیك کشی قدر اولدیردی . مرکز دها زیاده مقاومته تصادف ایتدی . هرایکی طرفده ثبات کوستردی . فقط مسلمانلرك صاغ جناحی چکیلنجه سلطانك بایراغی آلتنده بولونانلرك کافه‌سی قاچمغه باشلادیلر . بوتون اردو منهزم اولدی . سلطان معیتنده پك آز امرا ایله بعلبکه قاچدی . بوتون آغیرلقلرینی ، سلاحلرینی ، جبخانه‌سنی غائب ایتدی . عسکرلر دها زیاده سرعتله قاچه‌بیلمك ایچون مغفرلرینی ، سلاحلرینی آتیورلردی . فراریلردن بعضیلری شامه کیده‌رك اورایه تلاش ویردیلر . تکمیل اهالی قاچمق ایستەیوردی . فقط تاتارلرك قسم اعظمی مسلمان اولدیغی آکلاشیلنجه بر آز سکونت کلدی . شهرك ایلری کلنلری مجلس عقد ایتدیلر ، قازان خانه مرخصلر کوندرمکه قرار ویردیلر . قازان خان بر فرمان

[١] ٦٩٩ سنه‌سی ربیع الاولنك ٨ نجی جمعه کونی واصل اولدی .
[٢] ربیع الاولك ٢٧ نجی جمعه کونی .

ویردی ، شام شهرنده هیچ بر تجاوز وقوع بولمایه‌جغنی بیلدیردی . امیر قاپچاق ایله ، قازان خانه التجا ایتدیکی زمان کندیسنه التحاق ایتمش اولان سائر امیرلر شامه کلدیلر . قلعه‌نك آناختارلری تسلیم اولوندی . شامده خطبه قازان (۱) نامنه اوقوندی . فقط امیر علم‌الدین ارجواشك قوماندا ایتدیکی قلعه مقاومتدن کری قالمادی .

۱۳۰۰ قازان ، شامی ترك ایتدیکی زمان (۲) سوریه والیلکنی قاپچاغه و قلعه‌نك محاصره‌سنه دوام ایتمك اوزره عسکری قوماندانلغنی قوتلوق شاهه ویردی . مصره قاچمش اولان سلطان اوراده علی العجله عسکرلرینی طوپلایه‌رق سوریه‌یه عودت ایله‌دی (۳) . فقط صالحیه‌ده قازانك عودتی خبر آلنجه امیرلرندن قسم اعظمی تکرار مصره عودت ایدلمه‌سی فکرنده بولندیلر . سلطان بو فکری رد ایتدی . صالحیه‌ده قاله‌رق امیر سیف‌الدین سلار ایله چاشنکیر لقبیله یاد ایدیلن رکن‌الدین بیبرسی سوریه عسکرلریله ایلری کوندردی . بونلر یولده قاپچاق ایله بکتمر والبکی‌یه تصادف ایتدیلر . بو اوچ امیر وقتیله موغوللر نزدینه التجا ایتمشلردی . شمدی سلطانك یاننه کلیورلردی . قازانی سوریه‌یه

[۱] شام شهری موغوللر طرفندن ضبط ایدیلمه‌مشدی .

[۲] جمادی الاولانك ۱۵ نجی جمعه کونی .

[۳] رجب آینده .

کتیرمکه سبب اولدقلرندن دولایی بونلره مؤاخذه‌ده بولونديلر . سلطان لاجین کندیلرینی اولدیرتمك ایسته‌دیکندن بویله یاپمغه مجبور اولدقلرینی سویلیه‌رك بیان معذرت ایتدیلر . اوچ امیر ، سلطانك نزدینه اعزام ایدلدی . حضورنده یرلره قاپاندیلر . سلطان بونلری عفو ایتدی. اردو شامه کیردیکی صیراده‌بونلرده سلطانه قاهره‌یه‌قدر رفاقت ایتدیلر (١) . شام قلعه‌سنی موغوللر ضبط ایده‌مه‌مشلردی .

ابوالفدا تاتارلر سوریه‌یه بو آقینی اجرا ایتدکلری صیراده حما قوۂ محافظه‌سندن عثمان السبتیری نامنده برعسکر شهری وقلعه‌یی اله کچیردی ، هرکسك تکمیل اموالنی ضبط ایتدی . بو عصیان برچوق قان دوکولمه‌سنه سبب اولدی . عثمان ، اسماعیل اسمنده باشقه برآدم ایله برلشمشدی. مؤخراً بونی آلداتدی واولدیرتدی. ملك الرحیم عنواننی آله‌جق درجه‌ده جرئتكارلق کوستردی . عینی زمانده ارمنیلر حموص ، تل حمدون ، قوفرا ، صرفندکار ، نقیر قلعه‌لرینی استرداد ایتدیلر و مسلمانلرك النده یالکز حجر-شغلانی براقدیلر .

تاتارلرده بوتون سوریه‌یی ضبط ایتمك تصورندن واز کچمه‌مشلردی . خانك مصره قدر حرب ایتمکه کلمك فکریله اردولرینی طوپلادیغی مصرده خبر آلندی (٢) . بوتون سوریه‌لیلر

---

[١] شعبانك ١٤ نجی پنجشنبه کونی بورایه واصل اولدیلر .

[٢] ٧٠٠ سنه‌سی محرمی بدایتلرنده .

قلعه‌لره چکیلمکه باشلامشلردی . سلطان ، عسکرلریله قاهره‌دن
چیقدی . شامه دوغرو یورودیلر . فقط مبذولاً یاغمور وقار
یاغدیغی ایچون یوانه دوام ایده‌مدی ، قاهره‌یه دوندی [۱] .
فی‌الحقیقه ، قازان حلبه کیتمش ، اورادن حما وسرمین طرفلرینه
دوغرو کچمش ، قوماندانلرندن برینی آنطاکیه الکاسنی
تخریبه کوندرمشدی . بو تاتارلر اورادن عظیم غنائم آلدیلر .
فقط صوکره اونلرده قار ویاغمور حسبیله برچوق ضایعات
ویردیلر . عادتا اومفرزه محو اولدی . عزیمتلری بوتون سوریه‌ده
ممنونیتلر تولید ایتدی . ذاتاً اهالینك قسم اعظمی مملکتلرینی
ترك ایتمشلردی .

۱۳۰۱ بوتاریخلرده قاهره‌یه آفریقاده حکمران اولان برحکمدارك
وزیری کلدی [۲] . حجدن عودت ایدیوردی . سرایه کمال
حرمتله قبول ایدیلدی . وکلا ایله بولندیغی صیراده برکاتبك
ایچری کیردیکنی کوردی وبونی سلطان ظن ایتدی . فقط
صوکره بونك خرستیان اولدیغنی اوکرندی . خرستیان ایله
موسویلرك آفریقاده اکثریا استحقار ایدیلدکلرینی وسرایه قطعیاً
قبول اولونمادقلرینی وکلایه سویله‌دی . قاهره‌ده ایسه بونلرك
محتشم صورتده کیینمه‌لرینه ، آت وقاطره بینمه‌لرینه ، مأموریتلره
تعیین ایدیلمه‌لرینه قارشی اعتراضلرده بولوندی . سوزلری اجرای

---

[۱] صفرك ۱۳ نده .
[۲] رجب آینده .

تأثیر ایتدی . بوبابده بر اصول وضعنه قرار ویردیلر . خرستیانلر ایله موسویلر کندیلرینك مأموریتلردن اوزاق بولوندیریلاجقلرینی، خرستیانلره ماوی و موسویلره صاری کلاه کییدیریله جکنی خبر آلنجه بوتون امرایه شکایتلرده بولوندیلر . بعضیلری اونلرك طرفنی التزام ایتدی . بوتصورك موقع تطبیقه وضعنه مانع اولمق ایچون خرستیانلر ایله موسویلر پك چوق پاره ویردیلر . فقط هیچ برشیئه موفق اولامادیلر . بیبرس ایله سلطان قاهرده ده بولونان بوتون کلیسالرك قاپانماسنی امر ایتدیلر . کلیسالرك قاپیلری دمیر کنیدلرله قاپاندی . خرستیانلر علامت فارقه اولان کلاهی کییمکه مجبور اولدیلر . حیوانه بیندکلری زمان یالکز بر آیاقلرینه چیزمه کییورلردی . بو اصول سببیله بر چوق خرستیان اسلامیتی قبول ایتدی . آفریقاده دنقله الکاسندن فرات نهرینه وارنجه‌یه قدر هر طرفده بواصول اعلان ایدیلدی . اسکندریه سکنه‌سی شهرلرنده بولونان ایکی کلیسایی همان تخریب ایلدیلر .

اوسنه‌نهایتلرینه دوغرو [۱] تاتارلر طرفندن سفیرلر کلدی . بونلر کمال احتشام ایله قبول اولوندی . تاتار هیئت سفارتی صلح تکلیف ایتمکه کلیوردی . قزان خانك مکتوبی عیناً قرائت ایدیلدی . سلطان‌ده بوکا بر مکتوب ایله جواب ویردی وخانه قیمتدار هدیه‌لر کوندردیلر . فقط بر آز صوکره [۲] بوسفارتك

---

[۱] ذی الحجه آینده .

[۲] ۷۰۱ سنه‌سی صفرنده .

برحیله‌دن عبارت اولدیغی، قازانك سوریه‌یه کیرمکه حاضرلاندیغی،
قوماندانی مولایك دها شیمدیدن فرات قییلرینه کلدیکی خبر
آلندی . سلطان سوریه‌یه کچمك ایچون بوتون اردولرینی
حاضرلادیغی صیراده خلیفه حاکمك قاهره خارجنده برکة‌الفیل
دیاربکری قربنده قباشده وفات ایتدیککی خبر آلدی [١] . نعشی طولونك
سیوطی اوغلی احمدك جامعنه بویوك مراسم ایله دفن ایتدیردی . صوکره
خلیفه‌لکی مستکفی بالله عنوانیله حاکمك اوغلی ابوالطرب سلیمانه
ویردی . تجارلری توقیف ایله تجارته مانع اولان عربلری تنکیل
ایتمك اوزره تبائید طرفلرینه مفرزه‌لر کوندردی . بونلردن
برچوغی اولدیریلدی . متباقیسی ده داغلرده‌کی مغاره‌لره قاچدیلر .
اوراده احراق ایدیلدیلر .

١٣٠٢ سلطان ، ارمنستان تکفورینه یعنی قرالنه قارشی‌ده عسکر
کوندردی [٢] . بوقرال مسلمانلرك اراضیسنه آقینلر یاپیوردی ،
ارمنی قرالنك بوتون ممالکی تخریب ایدیلدی . بواثناده خرستیانلر
سوریه‌ده تکرار یرلشمکه چالیشیورلردی . ایکی سنه اول [٣]
ابوالفدا قبریس قرالی هانری دولوزنیان تامپل و اوپیتال شوالیه‌لریله
ابوالمحاسن متعدد سفائنی تسلیح ایتمشدی . بو سفینه‌لر روزه‌ت جوارلرینه
سانوت کیده‌رك متعدد کویلری یاغما ایتمشلر ، اورادن اسکندریه‌یه

[١] جمادی‌الاولك ١٨ نجی جمعه کونی .
[٢] رمضان آینده .
[٣] ١٣٠٠ تاریخ میلادیسنده .

عزیمتله برکمی یی یاقمشلردی . صوکره، تامپلیه شووالیه‌لری رئیسی، طرابلس شام غربنده آرادوس آطه‌سنده یرلشمش ، اورادن شووالیه‌لریله مسلمانلرك آراضیسنه آقینلر یاپمغه باشلامشدی .

ونیکه یعنی طرابلس شام والیسی سیف الدین اسندمر شووالیه‌لری طرد ایچون کندیسنه عسکر کوندرلمه‌سنی طلب ایتدی . سلطان، وزیراعظمه درت حرب سفینه‌سی انشاسی ایچون امر ویردی [۱] . بو دونانمانك قوماندانسی امیر جمال الدین اقوشه [۲] تودیع اولوندی . کمیلر تماملیه تسلیح و تجهیز ایدیلدکلری زمان، سلطانی اکلندیرمك ایچون مقیاس قربنه کلدیلر . ایلك اوچ سفینه مختلف یاریشلر یاپدیلر . فقط امیر اقوشك راکب اولدیغی دردنجی سفینه صویه ایندیکی زمان بویوك بر روزکار چیقارق اونی باتیردی . علی العجله بریکی سفینه یاپدیلر . اقوش بوغولمش اولدیغی جهتله بو کوچوك دونانمانك قوماندانسی امیر قارداشه ویریلدی . امیر قارداش درحال طرابلسه اورادن ده آنسارسوس یاخود تورقوس قربنده آرادوس آطه‌سنه کیتدی . تامپلیه شووالیه‌لری بر آز مقاومتدن صوکره برقلعه‌یه چکیلمکه مجبور اولدیلر . مسلمانلر آطه‌یه چیقدیلر وبوتون آطه‌یی ضبط ایتدیلر . صوکره، ایسته‌دکلری یره کندیلرینی کوتوره‌جکلرینی وعد ایده‌رك تسلیم اولمالری ایچون تامپلیه‌لره تکلیفده بولندیلر . فقط اونلری اللرینه کچیرنجه اسیر

---

[۱] ۷۰۲ سنه‌سی محرمنده . سانوته کوره ۱۳۰۲ تاریخ میلادیسنده
[۲] اقبی قاری در .

آلدیلر . بو تامپلیه‌لرك مقداری یوز یکرمیدن عبارتدی . تقریباً بشـیوز تیرانداز ایله اهالیدن اوچ یوز کشی تلف اولدی . تامپلیه‌لر مصره کوتورولدی .

بو سفردن صوکره امیر بیبرس الجاشنکیر ایله سائر بعض امرا
۱۳۰۳ سوریه‌یه کیتمك اوزره مصر عساکریله حرکت ایتدیلر [۱] .
سیوطی تاتارلر قوتلوق شاهك قوماندانسنده سکسـان بیك کشی ایله
ابوالفدا سوریه‌یه کیرمشلردی . قازان خان ، عسکرك قسم متباقیسی ایله
ابوالمحاسن رحبه‌ده بولونیوردی . قوتلوق شاه سوریه والیسی عزالدین
ابن شحنه افرمه تسلیم اولماسی حقنده خبر کوندردی . فقط شامه واصل اولان [۲] چاشنکیر ، عزالدینی تطمین ایتدی . حلب و حما سکنه‌سـنك قسم اعظمی‌ده بورایه چکیلمشلردی . سوریه عساکری حماده کت‌بوغانك نزدنده طوپلاندیلر . کت‌بوغا وقتیله سلطان اولان ذات ایدی . تاتارلر بونی خبر آلنجه قره‌عینه دوغرو بویوك بر مفرزه کوندردیلر و تورکمنلر اوزرینه هجوم ایتدیلر . طرابلس والیسی اسندمر بیك بش یوز سواری ایله امداده کیتدی و تورکمنلری قورتاردی . قوتلوق شـاه حمایه دوغرو ایلریله‌دی و مسلمان اردوسنی شـامه چکیلمکه مجبور ایتدی . امرادن قسم اعظمی مختلف فکرلرده ایدیلر . برقسمی دشمنه قارشی یورومك ، دیکرقسمی متباقی عسکر ایله مصردن

[۱] رجب آینده .
[۲] شعبان اواسطنده .

حرکت ایتمش اولان سلطانی بکلەمك تصورندە بولونیورلردی. فقط قورقو کندیلرینی شامدن اوزاقلاشمغە سوق ایتدی. یأسە دوشن اهالی قاریلرینی چوجوقلرینی ترك ایدەرك نفسلرینی قورتارمق ایچون قلعەیە چکیلدیلر. جوارلرە یاییلمش اولان تاتارلر کندیلریلە برمتارکە یاپەرق چکیلدیلر.

مصر سلطانی مواصلت ایدنجە [۱] تاتارلرە هجوم ایتمکە قرار ویردیلر. درحال صف حرب ترتیب اولوندی. سلطان مرکزدە قالدی. یانندە خلیفە ایلە مصر والیسی امیر سلار، بیبرس، خزینەدار عزالدین ایبك، جوکدار بکتمر وسوریە والیسی اقوش الافرم واردی. عربلرلە برابر حما عساکرندن ترکب ایدن صاغ جناحە امیر قاپچاق قوماندا ایدییوردی. صول جناحدەدە امیر بدرالدین بکتاش ایلە سائر امرا قوماندەسندە حلب عساکری اخذ موقع ایتمشلردی. سلطان تکمیل صفلری دولاشدی. یانندە خلیفەدە برابردی. قرآن تلاوت ایتدیرەرك عسکری تشجیع ایدییور، دینکز ایچون، زوجەلرکز ایچون، فلا کتدە بولونان بوتون مسلمانلر ایچون حرب ایدیکز، دییوردی. سلطان، صف حربدن چیقەجق عسکرلرك قتل ایدیلەسی ایچون امر ویردی. صوکرە، سلطان مرکزە کلدی، بوتون آغیرلقلری کندی آرقەسنە قویدیردی.

---

[۱] رمضانك ایکیسندە.

قوتلوق شاه صاغ جناحه هجوم ایتدی [١] . استاددار حسام‌الدین لاچین، قرمان اوغلی اولیا وداها سائر برچوق امرا مقتول دوشدیکی جهتله صاغ جناح پریشـان اولدی . فقط مرکزده‌کی وصول جناحده‌کی امیرلردن برچوغی امداده قوشدقلری جهتله صاغ جناح تکرار تشکل ایتدی. قوتلوق شاه، صاغ جناحه هجومی براقدی. او عسکرده بر آز دیکلندی . امیر سلار ایله بیبرس صوك درجه‌ده بهادرانه حرکت ایتمشلر وبویوك تهلکه‌لره معروض قالمشلردی . سائرامیرلرك کافه‌سی اونلره باقه‌رق دشمنه صالدیریورلردی . قوتلوق شاه کری یه طرد ایدیلدی . مولای ایله سـائر موغوللر کلوب سلار ایله بیبرسه هجوم ایتدیلر . بونك اوزرینه قوتلوق بك ، امیر قاپچاق وسـلطانك بوتون مملوکاری موغوللره قارشی ایلریله‌دیلر وسلاره مظاهرت ایتدیلر. صاغ جناح بوزولدیغی صیراده تاتارلر ایلری یه صوقولمق ومسلمانلرك آرقه‌سنه دوشمك امکانی بولمشلردی. بوصورتله آغیرلقلر اوزرینه صالدیرارق اونلری تعقیب ایتمشلردی . شامدن چیقمش اولان قادینلرله چوجوقلر عسکرلرك تجاوزاتندن مصون قالمق ایچون پریشان برحالده قیرلره داغیلمشـلردی . نهایت یورغونلق ایکی اردویی بربرلرندن آیرلمغه مجبور ایتدی . قوتلوق شـاه جوار برداغ اوزرینه چکیلدی. احرازمظفریت ایتدیکنه ومولایك فراریلر تعقیب ایلدیکنه قانع ایدی. فقط داغك تپه‌سندن مسلمانلرك صوله

---

[١] رمضانك ایکنجی جمعه ایرته‌سی کونی .

جناحنك هیچ ده صارصیلمامش اولدیغنی کورنجه حیرته دوشدی. فراریلری تعقیب ایده‌رك برمقدار اسیر آلان موغوللرك عودتنه‌قدر او موقعده قالدی. اسرادن برندن سلطانك بالذات حربده حاضر اولدیغنی خبر آلدی. او آنه قدر بونی بیلمه‌یوردی [١]. یکرمی بیك تاتار کیجه‌دن بالاستفاده چکیلدیلر. سلطان، فرار ایتمش اولانلری طوپلامق ایچون بوتون کیجه بورو چالدیردی. هر کس بولندیغی صفده قالدی. طلوع شمس ایله برابر تکرار محاربه‌یه باشلاندی. طرفیندن برچوق تلفات ویریلدی. قوتلوق شاهك ضایعاتی، مجروحلر خارج اولمق اوزره، سکسان بیك کشی‌یه بالغ اولیوردی. صوسزلقدن پك مضطرب اولان موغوللر داغدن ایننجه تسکین حرارت ایچون نهره قوشدیلر. مسلمانلر کندیلرینی قیلیجدن کچیردیلر. بو بویوك مظفریتدن صوکره سلطان شامه عودت ایتدی. تاتارلری تعقیب ایچون قرةالعین طرفلرینه مفرزه‌لر کوندردی. تاتارلر هر طرفه قاچیورلردی. یاقه‌لانانلر قیلیجدن کچیریلیوردی. آز بر مقداری قوتلوق شاه ایله برلکده تبریزه قاچدیلر [٢].

---

[١] بورادہ مورخلرك افاده‌سی تخالف ایدییور. بعضیلری سلطانك حضورینی مصادمه‌دن اول خبر آلدیغنی سویله‌یورلر.

[٢] او سنه بویوك حرکات ارضیه اولدی. حما و اسکندریه قلعه‌لرینك سورلرندن بر قسمی ییقیلدی. سائر بر طاقم مبانیده منهدم اولدی.

١٣٠٤ سلطان قاهره‌یه دوندی [١] . اوراده بویوك شنلكلر یاپیلدی . هر طرفده فقرایه یمك ویریلیوردی . سلطان بوتون امراسیله شهرك هر طرفنده، یانلرنده تاتار امراسی اولدیغی حالده، دولاشدی . قازان خان وفات ایتمشدی [٢] . خلفی خدابنده سلطان ایله صلح یاپدی . برمدت اول [٣] شام جوارینه تاتارستاندن برطاقم دیلنجیلر كلمشلردی . بونلر پك غریب صورتده كیینمشلردی . باشلرنده‌كی بویوك كلاهك اوزرنده ایكی بوینوز واردی . بونلره كوچوك چینغراقلر طاقلمشدی . صاقاللری تراشلی ایدی . بیاض یوكدن بر اثوابلری ، برده ایپ قوشاقلری واردی . اوست دیشلری قیریلمشدی . شیخ براق نامنده تقریباً قرق یاشلرنده بر رئیسلری واردی . بر سلطانك حضورنده اولدیغی كبی اونك اوكنده‌ده طبل اوریلیوردی . معیتنده‌كیلر اوزرنده شدتلی بر حاكمیت اجرا ایدییوردی . معیتنده‌كیلر كندیسنه سراج الدین عمر الوراق دییورلردی .

ابو الفدا حكم فرما اولان صلحدن استفاده ایدرك اولكی سنه شدتلی حركت ارض دولاییسیله یقیلان مبانینك تعمیراتیله مشغول اولدیلر . فقط اوسنه بار كیرلرده‌ده بویوك بر تلفات وقوعه كلدی . امیرلرك وملیس عسكرینك همان تكمیل آخورلری بوشالدی .

---

[١] ٢٠ شوالده قاهره‌یه واصل اولدی .
[٢] ٧٠٣ سنه‌سی شوالنده .
[٣] جمادی الاول آینده .

سنه نهایتلرینه دوغرو سیف‌الدین قاپچاق حما عساکریله وقراسنقر
حلب عساکریله کوچوك ارمنستانه کیتدیلر. اوراده تل حمدونی
ضبط ایده‌رك سورلرینی تماماً ییقدیلر. صوکره [۱] آفریقاده
مرینی حکمداری ابو یعقوب یوسف طرفندن بر هیئت سفارت
١٣٠٥ کلدی، قیمتدار هدیه‌لر تقدیم ایتدی. ایرته‌سی سنه بدایتلرنده [۲]
حلب والیسی قراسنقر مملوکی باش تیموری براردو ایله سیس
الکاسنه کوندردی. فقط دائما سرخوش اولان بو مملوك ارمنیلره
تکمیل قوتلرینی طوپلامق وقتنی براقدی [۳]. ارمنیلر موغوللر
وفرانقلرله برابر کندیسنه قارشی یورودیلر وهمان تکمیل اردوسنی
غائب ایتدکدن صوکره چکیلمکه اونی مجبور ایتدیلر.

الافرم لقبیله یاد ایدیلن جمال‌الدین اقوش دها شام عساکرینك
باشنه کچه‌رك شام ایله طرابلس شام آراسنده کائن کروان داغنه
دوغرو یورودی. بر سورو رافضیلر اورایه التجا ایده‌رك اطرافه
آقینلر یاپیورلردی. مسلمان اردوسی غایت مستحکم اولان
بو داغی احاطه ایتدیلر. عسکرلر آتلرندن اینه‌رك هر طرفدن طاغه
طیرماندیلر، اله کچیردکلرینی قتل ایتدیلر. بو صورتله یوللرك
سلامتنی تأمین ایله‌دیلر. بو ملحدلر مسلمانلری طوته‌رق خرستیانلره
صاتیورلردی. اغلب احتماله کوره بونلر یا درزیلردر یاخود
اسماعیلیه بقایاسیدر.

---

[۱] ٧٠٤ سنه‌سنده.
[۲] ٧٠٥ سنه‌سی محرمنده.
[۳] ارمنستان قرالی هایتون ابن له‌ئون ایدی.

۱۳۰۶ ابوالفدا ابوالمحاسن ۱۳۰۹

بو اثناده مصر بر طاقم داخلی نفاق ایچنده ایدی. باشلیجه امرا وبالخاصه سیف الدین سلار ایله بیبرس بر برلری علیهنده حرکت ایدییورلردی [۱]. سلطان، کندیسنه یالکز قورو بر عنوان براقمش اولان بو ایکی امیرك تغلبندن بیزار اولدیغی جهتله اونلردن قورتولمق یولنی آرایوردی [۲]. اوزمان محافظلق وظیفه‌سنده بولونان امیر بکتمر الجوکداره شکایت ایتدی. کیجه‌لین حصار قاپاندیغی وعادت وجهله آناختارلر سلطانه تودیع ایدیلدیکی زمان ترامپت چالنماسنه و سلطانك مملوکلرینك سلاحلانه‌رق آتلره بینمه‌لرینه وبکتمرك کیدوب حصارده بولونان سلارایله‌بیبرسك سرایلرینه هجوم وکندیلرینی توقیف ایتمه‌سنه قرارویردیلر. فقط بوامیرلر تصوردن خبردار اوله‌رق اجراسنه میدان ویرمدیلر. حصار قوماندانی امیر بلبانك قاپیلری قاپار کبی کوروندکدن صوکره آناختارلری سلطانه ویرمه‌سنی قرارلاشدیردیلر. سلطان ایله مملوکلری تصورلرینك اجرا ایدیله‌بیله‌جکنی امید ایدییورلردی. فقط بوش یره بکتمری بکله‌دیلر. بو قوماندان اوزمان سلار وبیبرس ایله برابردی. اونلرله برابر قالاجغنه دائر یمین ایتمشدی. آلداتلدیغنی کورن سلطان بویوك بر اندیشه ایچنده کیجه‌یی کچیردی. بیبرس ایله سلار تصوردن خبردار اولونجه درحال بکتمرك نزدینه کیتمشلردی. بیبرس بکتمری اولدیرملك ایسته‌مش،

---

[۱] ۷۰۶ سنه‌سنده.

[۲] ۷۰۸ سنه‌سنده.

فقط بوكا مانع اولان سلار سلطانی دها زیاده آلداتمق خصوصنده اونی قوللانمشدی. سلار ایله بیبرس هر آن سلطانك مملوكلرینی بكله یه‌رك بارگیرلرینی حاضر بولوندیردیلر. امیرلردن هیچ بری اوكون سلطانك حضورینه كیتمدی.

قاهره‌ده سلطانی قتل ایتمك یاخود هیچ دكلسه كركه كوندرمك ایسته‌دكلرینه دائر برشایعه چیقدی. اهالی ایله میلیس عسكری سلطانی سودكلری جهتله حصارك آلتینه بویوك برغابه‌لق حالنده طوپلاندیلر. سلطانك دیشاری چیقماسندن قورقان امرا مملوكلرندن برقسمنی تسلیح ایتدیلر. بونلرك باشنه سلارك برادری امیر سیف الدین سماقی كچیردیلر وكندیلرینی آخورلرك قاپیسنه یراشدیردیلر. آخورلرك ایچنده بویوك بركورولتو ایشیدیلیوردی. بونی‌ده سلطان ایله برابر چیقمق اوزره سلاحلانمقده اولان سلطانك مملوكلری یاپیورلردی. طرفیندن برقاچ اوق آتیلدی. آقشامه‌دوغرو سلطان امیرلره نه‌دن دولایی بویله طوپلاندقلرینی صوردی. تختی آرزو ایدیورلرسه آلابیله‌جكلرینی‌ده علاوه ایتدی. امیر بیبرس یاننده دها بعض امراده اولدیغی حالده سلطانك یاننه كیتدی. بوتون بو كورولتونك، كندیسنی امیرلره قارشی اغضاب ایدن مملوكلرندن ایلری كلدیكنی سویله‌دی. عودت ایتدیكی صیراده بویوك بر كورولتو ایشیدیلدی. اهالی سلطان اوله‌رق هیچ برمملوكی ایسته‌مدیكنی، قلاونك اوغللرندن برینك سلطان اولماسنی هایقیریوردی. هر آن یشاسون سلطان محمد آوازه‌لری

ایشیدیلیوردی . سماق خلقه هجوم ایتمك ایستهدی. فقط امیرلر اهالی‌یی بوتون بوتون غلیانه کتیرمك قورقوسیله مساعده ایتمدیلر . نهایت بیبرس ایله سلار مملوکلریله برابر آته بینه‌رك خلقه‌قارشی یورودی. هر طرفده یاشاسون دائما مظفر سلطان محمد، قهر اولسون دشمنلری ندالرینی ایشیدییوردی . غلبه‌لك دها آرتماماسی ایچون طوپلانمش اولانلری تسکین ایتدیلر . هیچ بر شیئه تشبث ایتمکه جسارت ایده‌مه‌ین امیرلر سلطانه، کندیسنك صادق بنده‌لری اولدقلرینی سویله‌یه‌رك اغتشاش مسببلرینی طرد ایتمه‌سی ایچون رجالرده بولوندیلر . سلطان ابتدا مقاومت ایتدی. فقط صوکره بعضیلرینی فدا ایتمکه مجبور اولدی. بونلر قدسه کوندرلدیلر. بوتون امرا سلطانك حضورینه چیقه‌رق النی اوپدیلر . سلطان بیبرس ایله سلاره خلعتلر ویردی .

بو امیرلر خلقی تسکین ایچون قاهره‌ده کورونمه‌سنی سلطاندن رجا ایتدیلر. بو آلای اثناسنده سلطان، بیبرسك یاننده امیر بکتمری کورونجه او طرد ایدیله‌یه‌جك اولورسه تخته اوتورمایه‌جغنه یمین ایتدی . درحال امیر بکتمر حبیبه‌یه کوندرلدی ، قاهره‌ده سکونت تأسس ایله‌دی . مع مافیه ، بو ایکی امیرك موافقتی اولمقسزین هیچ بر شی یاپه‌مایان و بو بویوندوروقدن بهمه‌حال قورتولمق ایسته‌ین سلطان، مکه‌یه حجه کیده‌جکنی سویله‌دی [١]. جبل حصاردن چیقدی ، کرکه کیتدی . اورایه یوز اللی سواری ایله واصل

---

[١] رمضانده .

اولمشدی [١] . قلعه‌نك كوپروسی ایندیریلدی . اشیالر ایچری كیردی . سلطانك باركیری ایكی آیاغنی اوزاتدیغی صیراده كوپرو قیرلدی . حیوانك كمی طوتولمامش اولسه ایدی سلطان هندكه دوشه‌جكدی . سنه‌لردنبری كوپری هیچ قوللانلمامشدی . امرادن بعضیسی هندكه دوشدیلر . فقط یالكز ایكی كشی اولدی . مع مافیه هندكك درینلكی اللی قولاچ واردی . سلطان قلعه‌یه كیردیكی زمان امیرلرینه مكه‌یه كیتمكه هیچ نیتی اولمادیغنی ، كركده قالمق ، مصر تختنی براقق ایسته‌دیكنی سویله‌دی . یاننده بولنان امرایه مصره عودت ایتمه‌لرینی و كندیسنی بوقلعه‌ده راحت راحت براقالرینی توصیه ایله‌دی [٢] و مصر امراسنه شو مكتوبی یازدی:

« حوزهٔ حكومتمه داخل اولان كركك حصارینه كیردم . بوراده قالمغه قرار ویردم . ا گر حقیقةً بنم و پدرمك كوله‌لری ایسه‌كز مصر والیسی سلاره تبعیت ایدیكز و اونك نصیحتلرینی تعقیب ایله‌یكز . سزك ایلككزی ایسته‌دیكم ایچون سزه بو نصیحتی ویریورم . بنی دیكله‌مزسه‌كز بن ده جناب حقدن توفیق و عنایت بكلرم . »

بو مكتوب قاهره‌یه واردیغی زمان بوتون امرا طوپلاندی . مكتوب اوقوندی . یازیلان جواب امیر بروانی واسطه‌سیله

[١] ١٠ شوالده .

[٢] سانوت بو حكمداره Claudus نامنی ویرر و ١٣٠٩ سنه‌سی مارتنده عائله‌سیله كركه چكیلدیكنی سویلر . قلاودوس بوراده قلاوندن غلط اولمق لازمدر . چونكه بو سلطان ، قلاونك اوغلی ایدی .

لوندرلدی . سلطانه مصره عودت ایتمه‌سنی رجا ایدییورلر وبو ارزولرینه رعایت ایتمه‌یه‌جك اولورسه کندیسنی کرکده براقمایه‌جقلرینی مقام تهدیدده سویله یورلردی. سلطان بومکتوبی آلنجه بسم‌الله دییه‌رك بوتون حکمدارلق مزیناتنی کتیرتدی واونلری بروانی‌یه تسلیم ایده‌رك : «خزینه‌دن الدقلرمی ایشته سزه اعاده ایدییورم. جناب حق عمریمی آلنجه‌یه‌قدر بنی بوسزلردن اوزاق مملکتده راحت براقکز» دیدی . امرا بو جوابی ایشیدنجه سلارك اطرافنه طوپلانه‌رق اونی سلطان اعلان ایتمك ایسته‌دیلر . فقط بو، قورقوسندن رد ایدنجه ، سلطانك کندی اختیاریله تختدن وازکچدیکنی اعلان ایده‌رك بیبرسی سلطان انتخاب ایتدیلر [١] .

چاشنکیر لقبیله یاد ایدیلن بیبرس وقتیله سلطان قلاونك کوله‌لرندن برچرکس ایدی. برجیه مملوکلری آراسنده بولونیوردی. قلاون زماننده امیر اولمش ، خلیل زماننده الك بویوك مناصبه چیقمش ، محمد زماننده استاددار تعیین اولنمش ایدی . کت‌بوغا تخته چیقدیغی وقت بیبرس عزل ایدیله‌رك برمحبسه طیقیلمشدی . صوکره سربست براقیلدی ، یکدیکرینی متعاقب یوزباشی وبیك باشی اولدی . سلطان لاچینك وفاتندن صوکره ، سلطان محمدی کتیرمه‌یی توصیه ایدنلر آراسنده بولوندیغی جهتله سلطان محمدك تخته اجلاسندن صوکره استاددار ومؤخراً سلار ایله برلکده سلطانك بوتون مملوکلرینك مفتشی اولدی . سلطانك استعفاسنی

---

[١] ٧٠٨ سنه‌سی شوالنك ٢٣ نده .

متعاقب بیبرس سلطان اعلان ایدیلهسی اوزرینه ملك‌المظفر رکن‌الدین عنوانی آلدی . خلیفه مستکفی عادت موجبنجه کندیسنه بر فرمان ایله سلطنتی بخش ایله‌دی .

اجتماع ایتمش اولان بوتون امرا ابتدا تختی سلاره تکلیف و آرزولرینه ممانعت ایتمیه‌جکلرینی وعد و هر خصوصده کندیسنه اطاعت ایده‌جکلرینه دائر یمین ایتمشلردی . یالکز برجیه مملوکلری بو شرائطدن غیر ممنون کورونیورلردی . سلار بونی فرق ایتدیکی جهتله سلطنتی رد ایتدی و بیبرسدن دها ایی حکومتی اداره ایده‌جك بر کیمسه اولمادیغنی سویله‌دی . برجیه مملوکلری درحال بیبرسی سلطان اعلان ایتدیلر و کندیسنه حکمدارلق البسه‌سنی کیدیره‌رك عادتا جبراً قبول ایتدیردیلر . یکی سلطان، سلاری مصر والیسی اولمغه زورلادی . بو وظیفه‌یی قبول ایتمیه‌جك اولورسه حکمدارلقدن وازکچه‌جکنی سویله‌دی . صوکره شام ، حلب ، حماه ، صفد ، طرابلس امراسنه بیعت ایتدیرمك اوزره مملکتك هر طرفنه خبرلر کوندریلدی . الأفرم لقبیله یاد ایدیلن وعن اصل چرکس اولوب بیبرسه مربوط بولونان جمال‌الدین اقوش شام ولایتی داخلنده سلطانك امرلرینی اجرا خصوصنده مسارعت کوستردی . فقط چرکسلرك کیزلیجه دشمنی اولان سائر بعض امرا محمدك سلطنتدن فراغتنه دائر اولان مکتوبنی کورمك ایسته‌دیلر . بو مکتوب کندیلرینه کوستردیکی زمان حلب ، حما و طرابلس والیلرینك فکرینی

آلمق لازم کله‌جکنی ادعا ایتدیلر . بونك اوزرینه امیر بیبرس العلائی ایله بهادر آق ، آق‌جابا و بکتمرشام‌سراینددن چیقدیلر. آرقه‌لرندن بر چوقلری‌ده کندیلرینی تعقیب ایتدیلر . امری کتیرمش اولان ایبك اك مدنانه حرکت ایدن بهادر آقی توقیف ایتمك لازم کلدیکنی ، چونکه صوکره بر اغتشاش چیقاجغنی سویله‌دی . والی، حما والیسی امیر قاپچاقدن هر شی بکله‌نه بیله‌جکنی سویله‌ینجه ، بر قاچ کون صوکره درت امیری آیری آیری جلب ایله کندیلرینه شو سوزلری سویله‌دی :

«معلومکزاولسون‌که‌هرشی‌بیتمشدر.مصرتختنه‌چیقمش‌اولان ذات بوراده‌ده حکمران اولمق لازم کلیر . لندیسی بر حبش اوله‌سی‌اولسه‌بیله‌اطاعتدن‌صرف‌نظرایده‌مه‌یز.» حاصلی،تشویقاتیله اونلری بیعت یمینی ایتمکه قاندیردی .

حما والیسی قاپچاق ایله حلب و طرابلس والیلری محمدك سلطنتدن فراغت ایتمه‌سندن دولایی پك مأیوس اوله‌رق اوکا صداقتده‌دوام ایتمکه‌قراروپردیلر . حلب‌والیسی قراسنقر اوغلنی بر مکتوبله کزکه لوندردی بو مکتوبده محمدی دعوت ایدییور ، حماوطرابلس‌والیلرینك‌صداقتلری‌حقنده‌تأمینات‌وپرییوردی[۱]. سلطان قرارنده اصرار کوستردیکی و بیبرس ایسه کندیلرینه یکیدن خبرلر وهدیه‌لر کوندره‌رك موقعلرنده‌ابقا ایلدیکی جهتله اونلرده بیعت ایتدیلر .

---

[۱] سانوت آسندمر دنیلن بوامیرك خرستیان اولدیغنی سویله‌یور.

بو واليلرك عرض انقياد ايتمه‌سی اوزرینه بیبرس راحت سلطنت سوره‌جك كبی كوروندیسه‌ده چوق كچمه‌دن كندیسیله سلطان محمده پك مربوط اولان اهالی آراسنده یكی اختلافلر ظهور ایتدی. سلارك سلطان محمد طرفنی التزام ایتدیكندن شبهه - لنلدیكی جهتله بیبرسه اونی توقیف ایتدیرمه‌سنی نصحیت ایدنلر اولدی. یالكز بیبرس بوكا بر دورلو رضا كوستره‌مدی. مملوكلری اونی، یالكز، امیر بوغولتایی محمدك مملوكلرینی و باركیرلرینی آلمق اوزره كرکه كوندرمكه اقناع ایتدیلر، محمد بو مسئله‌دن اوقدر قیزدی كه حلب، حما، طرابلس و صفد والیلرینه شكایت ایده‌رك اونلری كندی طرفنی التزام ایتمكه تشویق ایتدی. سوزلری دیكلنمیه‌جك اولورسه موغوللر نزدینه چكیله‌جكنی مقام تهدیدده سویله‌یوردی. سلطان طرفندن كوندریلن موغولتایی زنجیره اوردیرمشدی.

ابوالفدا
ابوالمحاسن

طرابلس، حلب، و حما والیلری امرلرینی اجرایه هر زمان آماده اولدقلرینی، ...ان ایله مملوكلرندن برینی نزدلرینه كوندرمه‌سنی رجا ایتدیلر. محمد بو والیلره و قوتلوق بك، بكتمركبی بعض شام امراسنه مكتوبلری حاملاً ایتمشی یوللادی. ایتمش كیزلیجه شامده قوتلوق بكك مملوكلرندن برینك نزدینه كیتدی. فقط قوتلوق بك كندیسنی توقیف ایتدیرمك ایسته‌دیكی ایچون كیجه‌لین امیر بهادر آقك یانینه التجا ایتدی. قوتلوق بك واسطه‌سیله كندیسنك شامه ورودندن خبردار اولان والی اقوش تحریات اجرا ایتدیردی.

بهادر آق، اتمه‌لك كندى نزدينه كلديكنى صاقلامق شويله‌دورسون اونى بالذات واليننك سراينه كوتوردى و موجود اولان بوتون امرانك، سلطان قلاوونك و اوغلانك معيتنده بولوندقلرينى علناً سويله‌دى . سلطان محمد شامه كلوب اقامت ايده بيله‌جكدى : بوكا ممانعت ايدن اولورسه ... بهادر آق بو سوزلرى اتمامه موفق اولامادى. بعض اميرلر، باغيرەرق لاقيردیسنى، كسديلر. آقوش، ايتمش ايله صورت خصوصيه‌ده كوروشدى واوكا شو سوزلرى سويله‌دى : «محمد ناصل سوريه‌يه كله‌بيلير ياخود باشقه‌يره كيده بيلير ؟ چونكه سوريه ايله مصر بيبرسه عائددر . محمد سلطنتدن بالذات فراعت ايتمشدر». ايتمش كركه عودت ايدر ايتز محمدیوله چيقمقه قرار ويردى .

بوصيراده، بوللاديني مأمورى محمدك توقيف ايتديرديكنى خبر آلان بيبرس، بونك تخليه‌سنى طلب ايتمك اوزره بر ضابط كوندرمكه . سلار ايله برلكده، قرار ويردى. فقط او سيراده شامدن كلان برساعى واسطه‌سيله محمدك كركدن چيقديغنه ونره‌يه كيتديكى مجهول بولونديغنه دائر بر خبر كلدى . بيبرس بوتون يوللرك تحت محافظه‌يه آلنماسى ايچون درحال امرلر ويردى . قاهره‌دن چيقاركن سلارك مملوكلرندن امير نوغاى طرفندن قتل ايديله‌جكدى . بوندن دولايى برجيه مملوكلرى سلارك دشمنى اولديلر . كنديسنى نوغايى حمايه ايتمكله اتهام ايله‌يورلردى .

نوغای تقریباً آلتمش مملوکایله کیجه‌لین قاهره‌دن چیقمشدی[١]. تعقیبنه کیدن بش بیك سواری پلوس جوارنده کندیسنه یتیشدیلر. یاننده‌کی جزئی قوت ایله حربه حاضرلاندی ویاپیلان بیك دورلو مکافات وعدلرینه قیلیجندن باشقه برشی طانیمادیغی یولنده جواب ویردی. حتی امیرلره یالکز باشلرینه بر مصارعه تکلیفنده بیله بولوندی. صوکره، کیجه‌نك قارا کلغندن بالاستفاده قاسیه‌یه دوغرو چکیلدی. اوراده والینك امریله اوچ بیك عربك کندیسنی توقیف ایتمك اوزره طوپلانمش اولدقلرینی کوردی. بونلره اوقدر ناکهانی صورتده شدتلی برهجوم یاپدی‌که کندیلرینی چوله قاچمغه مجبور ایتدی. امیر سماق بو وقعه‌یی خبر آلنجه، کلن امر موجبنجه کرکه دوغرو یورومك اوزره ایجاب ایدن عسکری آلمق ایچون غزه‌یه کیتمکه قرار ویردی. فقط غزه والیسی اونی فکرندن جایدیردی. چونکه نوغای داها اول اورایه واصل اولمش اولمق لازمکلیردی. قاهره‌یه دوندی. سلطان علی العجله محمده برمکتوب کوندرەرك بوتون مملوکلرینی باشندن صاوماینجق اولورسه اوزرینه یورویه‌جکنی بیان وکندیسنی تهدید ایتدی.

طرابلس والیسی اسندمر بوصیراده کرکه کیتمشدی. بیبرسه جوابی او ویردی. بیبرس بوجوابدن هیچ ممنون اولمادیغی جهتله شام والیسی اقوشه، محمدك تشبثاتنه ممانعت ایتمه‌سی یولنده امر کوندردی. اقوش سلطانه ویردیکی جوابده محمدك کرکدن حرکت

---

[١] ٧٠٩ سنه‌سی جماذی الآخرینك ١٠ نجی پنجشنبه کیجه‌سی.

ایتدیکنی بیلدیردی . بونك اوزرینه مصر امراسی آراسنه اختلاف دوشدی . یوز یکرمی دانه‌سی قاچه‌رق محمده التحاق ایتدیلر . بر جیه بو قاریشقلقلری سلاره عطف ایله اونك توقیفنی ایسته‌دیلر . فقط بیبرس بو قدر جرئتکارانه بر حرکتدن قورقیوردی . چونکه سلار بویوك بر حکم ونفوذ صاحبی ایدی . بیبرس یالکز سراینك ایچنده سلطان ایدی . اداره اوزمان سلارك ألنده ایدی . محمد، ایتمشی حماه، حلب والیلرینه کوندردی . بونلر مظاهرت وعدنده بولوندیلر . حتی حلب والیسی شام والیسنی‌ده کندیلرینه جلب ایتمکه تشبث ایله‌دی . صفد والیسی بکتمر محمد طرفنی التزام ایتدی .

بیبرس سوریه‌یه بر اردو کوندره‌رك محمدك حرکاتنه مانع اولمق ایجاب ایتدیکنی دوشوندی [١]. کندی طرفنی شدتله التزام ایتمه‌لری ایچون ممالیك عساکرینه بویوك پاره‌لر ویردی . حرکت ایتمش بولونان بو قوت، شام والیسنك محمدك کرکه عودت ایتدیکنه دائر کوندردیکی خبر اوزرینه قاهره‌یه دوندی . فقط چوق کچمه‌دن محمدك شام اوزرینه یورودیکی خبر آلندی . اردو تکرار یوله چیقدی [٢]. عینی زمانده اقوش، محمددن خبر آلمق اوزره کرکه ایکی امیر یوللادی . بونلر محمدك، سوریه امیرلرینی جلب ایتمکه مأمور اولان ایتمشی یانه چاغیردیغنی و آوایله مشغول اولدیغنی ١٣١٠
خبر کتیردیلر . بو یاکلش خبر بیبرسی پك ممنون ایتدی . کرکه

[١] کوندردیکی اردو رجبك دوقوزنده قاهره‌دن چیقدی .

[٢] شعبانك یکرمیسنده

کوندریلن ایکی امیر، اقوشك امرلرینه اطاعت شویله دورسون بالعکس، محمده صداقت یمینی ایتمشلر و اونکله مشترکاً بو یالان خبری ویرمشلردی.

بوصیراده اقوش محمدك بردن بره شامی باصماسندن قورقه‌رق شام امیرلرندن سکزینی، یوللری محافظه ایتمك وسوریه‌دن کرکه کیدنلرك کافه‌سنی توقیف ایله‌مك اوزره شامدن کوندردی و بیبرسدن قوت ایسته‌دی. شامده‌کی امرانك کافه‌سنه مصر سلطاننه قارشی صداقت یمینلرینی تجدید ایتدیردی. بیبرس، اقوشك اتخاذ ایتدیکی بوتدابیردن خبردار اولونجه سوریه‌نك بویوك بر تهلکه ایچنده بولوندیغنی آکلادی. کندی اردوسنك عباسه‌ده بولونان بعض امیرلری عصیان ایتدیلر و عسکرك قاصه‌سیله برلکده کیده‌رك محمده التحاق ایله‌دیلر.

بیبرسه بوخبری کتیرنلر اردوسنك باشنه کچمه‌سی ایچون نصیحت ویردیلر. بونصیحتی تعقیب ایتمك اوزره ایکن عباسه‌ده‌کی اردوسنك یاریسی کندیسنك خدمتنی ترك ایله کرکه دوغرو چکیلدی. بوخبر بیبرسی بویوك مشکلاته دوشوردی. بو اردویه قوماندا ایدن بورلغی‌یه وظیفه‌سنی اجرا ایتمسی ایچون نصیحتلر ویردیردی. خلیفه‌دن یکی برفرمان آله‌رق سلطنتنی تقویه ایتمك لزومنی حس ایتدی. امرایه تکرار بیعت ایتدیردی. فرمانك صورتنی بورلغی‌یه یوللادی. بونك میلیس عسا کرینه قرائت ایدیلمه‌سنی امر ایدییوردی. فرمان بروجه آتی ایدی:

بسم الله الرحمن الرحیم محمد و خلیفه‌سی مستکفی طرفندن سزلره بیان اولونورکه : سزلرکه اللهه و پیغمبرینه اطاعت ایدییورسکز، معلومکز اولسون که بیبرسی مصر و سوریه حکومتلرنده ابقا وتأیید ایتدم. غیرت دینیه‌سی و فضائل سائره‌سی حسبیله اونی بنم یریمه توکیل ایتدم . کندیسندن اول سلطنت سورن ذاتك تختدن واز کچدیکنی خبر آلنجه اونی خلع ایله‌دم . سلطنت ارثی دکلدر، سزه بیبرسی سلطان اوله‌رق تعیین ایتدم . اونك علیهنده بولونان برکیمسه بکا قارشی‌ده عاصی دیمکدر . محمدك مسلمانلر آراسنه نفاق صوقدیغنی و مسلمان مملکتلرنده حرب چیقارمق ایستدیکنی خبر آلدیغم جهتله اگر بو فکرده اصرار ایده‌جك اولورسه اوکا قارشی یورویه‌جکم . ایشته هیچ برحکم و نفوذی اولمایان بو مسلمان رئیس دینیسی بو صورتله ادارهٔ کلام ایدییوردی .

بیبرس هرکون یکی بر طاقم امیرلرك کندی خدمتنی ترك ایله شامه دوغرو ایلریله‌ین محمدك طرفنه کچدکلری خبر آلیوردی. محمدك شام اوزرینه یورودیکی، والینك اهتماماتنه رغماً نهایت شهرده معلوم اولدی . بوتون اهالی یاشاسون سلطان محمد دیه‌ها یقیردیلر. میلیس عسکری طاقم طاقم آیریله‌رق محمده التحاق ایدییورلردی. امیرلر آقوشی ترك ایدییورلر ، حتی بعضیلری اونی توقیف ایتمك ایسته‌یورلردی . اقوش کیجه‌لین شنیفه دوغرو چکیلمکه مجبور اولدی . محمد شام جوارینه کلدیکی زمان بوتون میلیس عسکری استقباله کیتدی . یکی سلطنت مزیناتی ، خلیفه سنجاقلری و سلطان

سنجاقلری یاپدیلر . اردو محمده بیعت ایتدی . محمد هیچ بر مشکلاته تصادف ایتمکسزین شامه کیردی [١] . بوتون خلق و اوکنده یورویین عسکر کندیسنی آلقیشلایوردی . محمد اطاعته دعوت ایچون اقوشه بر مکتوب یازمشدی . اقوش تهدیدکارانه جواب ویرمشدی . فقط محمدك شامه صاحب اولدیغنی کورنجه تسلیم اولمغه قرار ویردی . شامده محمد نامنه خطبه اوقوندی [٢] . اوکون ، حلب والیسی قراسنقر ، حما والیسی قاپچاق ، طرابلس والیسی اسندمر ، حمص والیسی ساقی لقبیله یادایدیلن تیمور ، صوکره ، قدس والیسی کرای ، صفد والیسی بکتمر شامه کلدیلر . کرای اردوسیله غزهیه کیتدی . اوراده سخاوتیله برچوق کشی یی کندی طرفنه جلب ایتدی .

شامك ضبطندن صوکره مصرعساکرینك قسم اعظمی یکی سلطانك یاننه شامه التجا ایتدیلر . بیبرس آنجق معیتی ضابطانیله یالکز قالدی . بورلغی بیله محمدك طرفنی التزام ایتدی . برجیه مملوکلری بیبرسی ترك ایله قاهرهیه دوندیلر . نه یاپهجغنی بیلمهین بیبرس خدمتجیلرندن بر قسمنی صعیده یوللادی . بوعصیانی سلاره عطف ایدن برجیه مملوکلری اونی توقیف ایتمك ایستهیورلردی . فقط مقصدلرندن خبردار اولان بوامیر اوکون سرایه کیتمکدن امتناع ایتدی . بونك اوزرینه بیبرس بوتون امیرلری طوپلادی [٣] واونلرله بر مجلس

---

[١] شعبان آینده .

[٢] شعبانك ٢٢ نجی جمعه کونی .

[٣] رمضانك ١٦ سنده .

ابوالمحاسن عقدایله‌دی ، چونکه استعفا ایده‌رك محمدك جوابنی بکله‌مك اوزره
ابن‌شحنه « صفیح » ه چکیلمه‌سی فکرنده بولوندیلر. خزینه‌دن کوتوره‌
بیلدکلرینی برابر آلدی ، یدی‌یوز مملوك وبرمقدار امیرایله اصطبل
قاپیسندن چیقدی. اهالی کندیسنك چیقدیغنی کورونجه
آرقه‌سندن باغیریشمغه باشلادیلر. حتی بعض آدملر طاش
بیله آتدیلر. مملوکلری قیلیججه صارلمق ایسته‌یورلردی.
بوکا مانع اولدی. خلقی اشغال ایچون پاره سرپدیردی. فقط
خلق صوك درجه‌ده قیزغین اولدیغی ایچون پاره‌یه اهمیت
ویرمه‌یه‌رك سلطانی تعقیبده دوام ایتدی. بونك اوزرینه مملوکلر
قیلیجله کندیلرینی داغیتدیلر. هرطرفده محمدك اسمی ایشیدیلیوردی.
صوکره ، جبل حصارنده قالمش اولان سلارك نصیحتیله بوتون
قاهره‌ده محمد نامنه خطبه اوقوندی [١]. بیبرس ایکی کون صفیحده
قالدی. صوکره اصوان یولنی طوتدی. مملوکلرندن بر قسمی
کندیسنی ترك ایتدیلر. اخمیمه واصل اولدیغی زمان معیتنده پك
آز کیشی قالدیغنی کوره‌رك برکه‌یه چکیلمك یولنده ویردیکی
قراردن واز کچه‌رك ، امیرلرندن بر قسمنی براقه‌رق تکرار
قاهره یولنی طوتدی. یولده محمدك ضابطلرینه راست کلدی.
بونلره برابرینه آلدیغی خزائنی ترك ایتدکدن صوکره صهیونه
کیده‌بیله‌جکنی کندیسنه تبلیغه مأمور ایدیلر. بو ضابطلردن
بری بیبرسك اعاده ایتدیکی خزائنی قاهره‌یه کوتوردی. محمد

[١] آیك ١٩ نجی جمعه کونی.

قاهره‌یه مواصلت ایتمشدی . دیکر ضابط بیبرسه رفاقت ایتدی . معیتنده‌کی مملوکلردن بر قسمنی کندیسندن تفریق ایتدیلر .

بر قاچ کون صوکره یکی سلطان ، بیبرسك توقیفی ایچون امر ویردی . قراسنقر ، بیبرس واصل اولمادن اول علی العجله غزه‌یه کیتدی . جوارلره کلدیککی خبر آلنجه بوتون امرا ایله کندیسنه قارشی یورودی . بیبرسك مملوکلرندن بعضیلری مقاومت ایتمك ایسته‌دیلر . فقط بیبرس : « بن حکمدار ایدم . اطرافمده کیلرك حیات ومماتی النمده ایدی . اطرافمده برچوق امرا واردی . فقط هیچ بر زمان قان دوکمه‌دم . » دیه‌رك مانع اولدی . توقیف ایدیلدیکه سس چیقارمدی . کندیسنی قرارکاهه کوتوردیلر واوراده بوتون مملوکلرینك سلاحی آلندی . ایرته‌سی کونی مصر یولی طوتولدی . محمد کندیسنی زنجیره اوردیردی . بیبرس بویله بر معامله‌یه اوغرادیغنی کورنجه کوز یاشی دوکمکدن منع نفس ایده‌مدی . قراسنقر بیله بوندن متأثر اولدی وحدتله « کاشکه ترك حیات ایتسه‌یدك‌ده بوکونی کورمسه‌یدك » دیه هایقیردی . اسندمر والینك بو حرکتنی تقبیح ایتدی ویکی سلطانه ، کونك برنده شام امیرلرینك بیبرس طرفنی التزام ایتمه‌لری تهلکه‌سی بولونديغنی سویله‌دی .

بیبرس قاهره‌یه مواصلت ایتدیکی زمان سلطان محمدك حضورنده یره قاپاندی . محمد کندیسنی اوتورتدی وصوکره اوکا قارشی اولان شکایتلرینی مفصلاً آکلاتدی . بیبرس خطالرینی

اعتراف ایتدی و آرتق سلطانك عفوینی استرحامدن باشقه
یاپه‌جق برشیئی قالمادیغنی سویله‌دی. صوكره بیبرسی بر دائره‌یه
كوتوردیلر. سلطان محمد اورایه كیتدی و حضورنده بیبرسی
بوغمالری ایچون امر ویردی. بونده غایت ظالمانه داوراندی.
ایپ ... خازینه طاقیلوب چیقیلدقدن صوكره ایپی كوشتدیردی.
كندیسنه تكرار مؤاخذاتده بولوندقدن صوكره بوغدیرتدی. [۱]

بیبرس آنجق اون آی یكرمی درت كون حكومت سورمشدی.
ساكن، مرحمتلی بر حكمدار ایدی. آرزوسنه رغماً تخته چیقارلمشدی.
محمد قاضیلری طوپلایه‌رق اونلره بیبرسك خزینه‌دن كایتلی پاره
آلدیغنی و بونلرله بر چوق املاك اشترا ایتدیردیكنی مشاهده
ایتدیردی. بو املاك خزینه نامنه طلب ایدیله‌بیله‌جكی جهتله
نصفنی صاتدیردی و متباقیسنی بورلغی‌یه وارمش اولان بیبرسك
كریمه‌سنه ویردی.

بیبرس سلطنتدن فراغت ایتدیكی زمان [۲] محمد سوریه‌نك
تكمیل عساكریله سوریه‌دن حركت ایتمشدی. جبل حصارینی
اله كچیرمش اولان سلار یكی سلطانك مواصلتنی خلقه خبر
ویرمشدی. مع مافیه قاهره‌ده هنوز سكونت تماميله تأسس ایتمه‌مشدی.
امیر بورلغی ایله كرك والیسی مملوكلرك باشنه كچه‌رك محمد علیهنده
بر سوء قصد حاضرلامشلردی. بو خبر آلندیغی جهتله ترتیبات

---

[۱] ۷۰۹ سنه‌سی شوالنك ۱۵ نجی جمعه كونی.
[۲] ۷۰۹ سنه‌سی رمضانك ۱٦ نجی كونی.

عقیم براقلدی . سلطان راحتجه جبل حصارینه چیقدی [۱] . یاننده بوتون امیرلرایله میلیس عساکری واردی . تخته اجلاس اولوندی [۲] . خلیفه کندیسنی سلاملامق اوزره کلدیکی زمان محمد شو سوزلری سویله‌مکدن منع نفس ایده‌مدی: «وای، بر عاصی‌یه بریکاتده بولونمغه کلیورسکز!» خلیفه‌نك رنکی آتدی . محمد، بیبرسك بیاناتنه اشتراك ایدن امرانك کافه‌سنه بوقبیل مؤاخذاتده بولوندی . سلار یکی سلطانه برچوق هدایا تقدیم ایتدکدن صوکره شوبکه چکیلملك مساعده‌سنی رجا ایتدی . بو رجاسی اسعاف اولوندی . محمد، ضابطانك قسم اعظمنی دکیشدیردی . قراسنقره شام والیلکی ویریلدی . قاپچاق حلب والیلکنه تعیین اولوندی . صوکره بونلره محل مأموریتلرینه کیتمه‌لری ایچون امر ویردی .

برچوق امرایی توقیف ایتدیرمکه عزم ایله‌ین سلطان، تصورینی موقع اجرایه وضع ایچون اونلرك عرض تعظیماته کلدکلری وقتی مناسب کوردی . یکرمی ایکی امیری توقیف ایتدیردی . اونده بر دانه امیر توقیف اولونمشدی . بونلرك کافه‌سنی اسکندریه حبسخانه‌سنه حبس ایتدیردی . برچوغنی‌ده عزل ایله‌دی [۳] . امنیت ایده‌مدیکی امرادن بوصورتله قورتولدقدن صوکره امیر سلاری‌ده توقیف ایتدیرملك ایسته‌دی وقاهره‌یه کلمه‌سی

[۱] رمضانك ۲۵ نجی پنجشنبه کونی .
[۲] شوالك ایکنجی پنجشنبه کونی .
[۳] ۷۱۰ سنه‌سی صفرنده .

ایچون امر کوندردی. سلار خسته‌لق بهانه‌سیله اعتذار ایتدی. سلطان، سلارك تاتارلر نزدینه چکیلمه‌سندن قورقه‌رق قراسنقر ایله اسندمره یوللره عسکر اقامه ایتمه‌لری ایچون امر ویردی. صوکره، بعض مسائل حقنده فکرینی آلمق ایسته‌دیکی بهانه‌سیله قاهره‌یه دعوت ایچون سلاره ایکی ضابط یوللادی. سلارك بوتون دوستلری یا تاتارلرك نزدینه یا یمنه یاخود برکه‌یه کیتمه‌سنی سویله‌دیلر. سلار ابتدا یمنی ترجیح ایتدی. صوکره تبدیل فکر ایله سرایه کیتمك قرارینی ویردی. ٤٦٠ سواری ایله شوبکدن یوله چیقدی. قاهره‌یه مواصلت ایدر ایتمز سلطان کندیسنی جبل حصارینك بر برجنه حبس ایتدیردی (۱). صوکره سرایناك مخزنلرینه صاقلامش اولدیغی بوتون خزائنی اعاده‌یه سلاری مجبور ایتدی. سلطانك بو امیردن آلدیغی شیلری تصور ایتمك پك زوردر. ابتدا برچوق آلتون وکوموش کولچه‌لری، هر برنده اون بیك آلتون اقچه دولو کیسه‌لر بولوندی. بر مخزنده چیقان خزینه‌لر اللی دوه یوکی ایدی. دیکر بر مخزنده آلتون دولو یکرمی یدی کوپ چیقدی. قرق مثقال آغیرلغنده برچوق یاقوت و انجی میدانه چیقدی. هر بری یوز آلتون آقچه قیمتنده ایکی بیك آلتون کرداناق الده کچیریلدی. بر بارکیر طاقمی بولوندی که اوزرنده اون سوریه قانطاری کوموش مزینات واردی. بونلردن باشقه دها سائر قیمتدار اشیاده الده ایدیلمشدر.

---

[۱] ربیع الاول آینده.

بوایلك كشفدن صوكره سلطان، سلاری دها صیقی صورتده حبس ایتدیردی و كندیسنه ییه جك ایچه جك ویریلمه سنی امر ایله دی . بو امیرك یدی كون، آغزینه درهم بر شی قویمادیغی سویلنیور . اوله جكی صیراده سلطان كندیسنه اوستی اورتولی اوچ قاپ یمك كوندردی . سلار بونلری كورنجه پك زیاده سویندی . فقط بونلرك قاپاغنی آچنجه برنجیسنده یالكز آلتون ایكنجیسنده یالكز كوموش ، اوچنجیسنده یالكز اینجی دولو اولدیغنی كوردی . بوصورتله یأس واضطراب ایچنده ترك حیات ایتدی . وفاتندن صوكره پك چوق خزائن اله كچیرلمشدر . بونلر بومملوكلرك نه قدر زنكین اولدقلرینه دائر بزه بر فكر ویره بیلیر . سلارك اوچیوز بارگیری ، یوزیكرمی چفت قاطیری، بوقدر دوه سی وحدسز حسابسز مواشیسی واردی. صوكره سلطان، الحسینی لقبیله یاد ایدیلن بكتمردن غزه والیلكنی آلدی. دها سائر برچوق امیرلر تبدیل اولندی . سلطان كوچوك ارمنستان طرفلرینه براردو كوندردی [۱] .

۱۳۱۱ عسكر بو سفر ایله مشغول اولدیغی صیراده قاهره ده بویوك حركات وقوعه كلدی . والی بكتمر الجوكدار سلطاندن قورقدیغی جهتله امیر بكتاش ایله برلكده، سلطان قلاونك طورونی مظفرالدین موسایی تخته چیقارمق تصورنده بولوندی . سلطان بیبرسك مملوكلرینی كندی طرفنه جلب ایتدی. بونلرك، خدمتنده

[۱] ۷۱۰ سنه سی ذی القعده سنده .

بولوندقلری امیرلری عینی کونده طوته‌رق قاهره خارجنده شهزاده موسانك بولوندیغی قبة‌الظفره کیتمه‌لری قرارلاشدی . صفد والیسی قوتلوق بك، غزه والیسی قوتلوق تیمور ده بو سوءقصدده داخل اولدیلر . فقط ایشدن خبردار اولان سلطان کیجه‌لین موسایی جلب ایتدیردیکی کبی جبل حصارنده اقامت ایدن بکتمر ایله بکتاشی‌ده چاغیرتدی. ابتدا بکتمر کلدی. مملوکلر بکتاشی‌ده کتیرنجه‌یه‌قدر سلطان بونی اویالادی . بکتاشك کلدیکنی کورنجه بکتمر هرشیئك کشف ایدیلمش اولدیغنی آکلادی . بکتاش زنجیره اوروله‌رق برمحبسه آتیلدی. سلطان،موسایی‌ده بکله‌یوردی . فقط قاچمش اولدیغی خبرینی کتیردیلر . طلوع شمسدن اول سلطان بوتون امرایی طوپلاتدی . حاضرلانان سوء قصدی خبرویره‌رك امرادن برینی توقیفه مأمور ایتدی . موسایی عسکردن بری طوتارسه رتبه‌سی آرته‌جقدی ، اهالیدن بری دردست ایدرسه بیك آلتون سکه مکافاته نائل اولاجقدی . برقاچ کون صوکره موسا توقیف وحصاره سوق ایدیلدی . بیبرسك مملوکلرینی‌ده تعقیب ودردست ایده‌رك زنجیرلره اوردیلر وحصارك آلتنه کتیردیلر. قاریلری، چوجوقلری ودها برچوق کشیلر هپ بردن‌ها یقیریشه‌رق سلطانك عفوینی استرحام ایله‌دی. سلطان مرحمته کله‌رك بونلری کری کوندردی .

محمد ، کندیسنی تخته چیقارمش اولانلرك هپسنی توقیف ایتدیریوردی. امیر کرایك قوماندا‌سی آلتنده کوچوك ارمنستانه

كوندرمش اولديغى اردو حمصه كلنجه اوراده توقف ايتدى .
امير منكوتيمور يكى امرلر و حلب امراسى ايچون مكتوبلر
كتيردى . بومكتوبده حلب واليسى اسندمرى توقيف ايتمەلرى
توصيه اولونيوردى . كراى درحال عسكريله حلب قلعەسنك
پيشگاهنه كيتدى . اسندمرى توقيف ايتديرەرك زنجيره اوردى
وقاهرەيه كوندردى . اسندمر قاهرەيه وارديغى زمان بو جزايه
مستحق اولمق ايچون نه قباحت ياپمش اولديغى سلطاندن
صورديردى . سلطان شو جوابى كوندردى : « چونكه بوتون
بومملوكلرى محوايتمزسەم بر حكمدار مطلق اولميەجغمى سويلەديكنز » .
شام واليسى قراسنقر عينى معاملەيه اوغرامقدن قورقەرق دها
اوزاق بولنان حلب واليلكنه تحويلنى رجا ايتدى . بو رجاسى
اسعاف اولوندى . كنديسنه عربلردن برچوق طرفدار پيدا
ايتدى [١] . صوكره ، الافرم لقبيله ياداديلان اقوش ايلەبرلكده
تاتارلرك يانىنه قاچمق چارەسنى بولدى [٢] . خدابندەيه سوريەيى
١٣١٢ قولايجه اله كچيرەبيلەجكنى تأمين ايدەرك كنديسنى سوريەيه
كيرمكه تشويق ايلەدى . فى الحقيقه تاتارلر سوريەيه كيرديلر . فقط
چوق كچمەدن رحبەيى ترك ايله مملكتلرينه دونمش اولدقلرى خبر
١٣١٣ آلندى [٣] . بودشمنلردن خلاص اولان محمد تەباييد طرفلرينه

[١] ٧١١ سنەسى بدايتلرنده .
[٢] ٧١٢ سنەسى بدايتلرنده .
[٣] رمضان آينده .

١٣١٤ بر سفر یاپدی [١] . اوراده عربلر بویوك قاریشقلقلر چیقارمشلردی .
ایرته‌سی سنه [٢] حما ، حمص ، طرابلس و صفد والیلرینك
کندیسنه دوغرودن دوغرویه معروضاتده بولونمایه‌رق شام
والیسنه مراجعت ایتمه‌لری ایچون امر ویردی . بو امر بوتون
او والیلری غیر ممنون بیراقدی ، صفد والیسی امره اطاعت ایتمك
ایسته‌مدیکی جهتله عزل اولوندی .

١٣١٥ محمد ویرکولر حقنده یکی اصوللر وضع ایتدی وبوسایه‌ده
کندیسنی خلقه سودیردی [٣] . برجیه مملوکلری ایله صوك
سلطان بیبرسك بوتون مملوکلری وسلار سنه‌ده بیك مثقاله قدر
اکمك آلیورلردی . سلطان بومصارف زائده‌یه برحد چکمك
ایسته‌دی . ولایتلره مختلف امیرلر کوندردی . واردات صحیح
صورتده تثبیت اولوندی وبالخاصه میلیس عسکرینه کرك نقداً
کرك میوه ، طاووق ، قاز ، قوزو ، الخ . کبی عیناً نه ویرلدیکی
تحقیق ایدیلدی . واردات ایله متناسب بررسم قونولدی . میلیس
عسکرینه بعض اشیای خصوصیه ویرمکدن عبارت اولان
خراجکذارلغه خاتمه چکیلدی . ضابطانك حرص وطمعی یوزندن
پك ازیلن خلق بوتدابیردن دولایی بویوك بر ممنونیت حس ایتدی .
شمشیرا ذیلن دیکر بررسمده لغو ایدیلدی . هرصاتیلان شیدن

[١] ٧١٣ سنه‌سی رجبنده .
[٢] ٧١٤ سنه‌سنده .
[٣] ٧١٥ سنه‌سی شعبانده .

یوزده ایکی درهم رسم آلینیر ، بری سلطانه دیگری دلاله
ویریلیردی . دلالیه قالدیرلدیغی کبی بویوك ضابطانك چارشیده
بوتون دکانلردن آلدقلری رسم ایله قاطرلردن ، دوه‌لردن وسائر
یوك حیوانلرندن آلنان رسومده الغا اولوندی . سکز دوه ایچون سنه‌ده
بش یوز درهم ویریلیردی . محبوسیندن آلنان ویرکوده قالدیریلدی .
بالخاصه طرز جبایتی دولاییسیله اهالی ایچون بویوك بر یوك تشکیل
ایدن سائر بعض رسومده عفو ایدیلدی . سلطان امرایی نه‌قدر
تضییق ایدییورسه ، اهالینك اضطراباتنی اوقدر تخفیف ایدییوردی .
بوتون میلیس عسکرینی ومملوکلرینی کمال دقتله تفتیش ایدردی .
مملوکلرك اسملرینی ، هانکی اسیرجیدن آلندقلرینی ، هانکی
مملکتدن کلدکلرینی ، مصره هانکی تاریخده کیردکلرینی ، نه‌قدر
مدت خدمت ایتدکلرینی ، قاچ سنه مزراق تعلیمی یاپدقلرینی ،
نه‌قدر وقتدن بری اوطه‌لر ، یاخود صنوفه داخل اولدقلرینی
بر بر آکلامق ایسته‌دی . بو مملوکلرده یکیچریلر کبی اوطه‌لره
منقسم ایدیلر . آرتق خدمت ایده‌میه‌جك حالده بولونانلره مکافات
ویرییور و بو معلولینه قاسیه قطعه‌سنی تخصیص ایدییوردی .

١٣١٧ سلطان بو نظاماتی وضع ایتدکدن صوکره قدسه زیارته کیتدی [١] .
١٣١٨ ایکی سنه صوکره مکه و مدینه‌یه کیتدی [٢] . اسکندریه‌ده
کعبه‌یه اورتمك اوزره بر پوشیده یاپدیردی . شام والیسی تنکیز

[١] ٧١٧ سنه‌سنده .
[٢] ٧١٩ سنه‌سنده .

کندیسنه آلتون اکرلر ، آلتون و کوموش زنجیرلر و ایپکدن
کملرله برچوق بارکیر وددوه یوللادی . محمد غایت احتشـام ایله
حج یاپدی . برمدت صوکره [١] دفعات ایله تکرر ایدن شدتلی ١٣٢١
بریانغین قاهره‌ده بویوك ضایعاته سببیت ویردی . متعدد یرلردن
شهره آتش ویرن خرستیانلر اولدیغی سـویلندی وایکی راهب
برمدرسه‌یه مواد مشتعله آتدقدن صوکره قاچارکن یاقه‌لاندی .
بونلر سلطانك حضورینه کتیریلدی . جرملرینی اعتراف ایتدیلر .
خلق عینی زمانده برقاچ خرستیان دها توقیف ایتدی . بونلر
برجامع منبرینك آلتنه قطران ، نفت و دها سائر مواد مشتعله
وضع ایتمشـلردی . چیقان دومان فرق ایدیله‌رك یتیشیلمش وبو
قونداقجیلر توقیف اولونمشدی . بونلر بوتون خرستیانلرك اتفاق
ایده‌رك تکمیل قاهره‌یی آتشه ویرمك ایسته‌دکلرینی اعتراف
ایتدیلر . اوقلره فتیل باغلایه‌رق اوته‌یه بری‌یه آتیورلردی .
بوحرکتی تقبیح ایدن قبطی بطریقی بویوك برقوهٔ محافظه آلتنده
بیك زحمتله سلطانك حضورینه کوتورولدی . خلق کندیسنی
تپه‌لمك ایسته‌یوردی . دردست ایدیلن سـائر درت پاپاس جانلی
جانلی یاقیلدی . خرستیانلره قارشی حدته کلن خلق کندیلرینی
تحقیر ایدییورلر ، اثوابلرینی ییرتیورلردی . سلطان آته بینه‌رك
عمومی میدانه کیتدی . اوراده برچوق خلق : الله مسلمانلره
ودینلرینه یاردیم ایتسون ! دییه‌هایقیرییورلردی . طوتولان برقاچ

---

[١] ٧٢١ سنه‌سی جماذی الاولنك ١٥ نده .

خرستیان سلطانك حضورینه کتیریلدی. قاهره والیسی بونلری یاقدیردی . صوکره برضابط سلطانك امریله خلقی تسکین ایتمکه کلدی . فقط خلق خرستیانلرك حمایه ایدیلمه‌سندن قیزغین بولوندیغی جهتله بونی طاشه طوتدیلر. سلطان اغتشاشی تسکین ایچون اتخاذ ایدیله‌جك تدابیری مذاکره ایتمك اوزره بوتون امرایی طوپلادی. بعضیلری سرایده‌کی خرستیان کاتبلری عزل ایتمك فکرنده بولوندیلر، چونکه خلق بونلردن نفرت ایدییوردی. فقط بو فکر رد ایدیله‌رك مسلح معیتلریله برلکده درت امیر کوندرلمه‌سی قرارلاشدی . بوتون خلق چکیلدی ، دکانلری قاپادی . سلطان حصاره عودت ایدرکن یولده هیچ کیمسه‌یی کورمدی . صوکره تقریباً ایکی یوز کشی توقیف اولنه‌رق مختلف جزالره محکوم ایدیلدیلر . بعض امیرلر بونلر ایچون استرحامده بولندقلری صیراده ابن طولون جامعی محله‌سنده دها سائر محللرده یانغین چیقدیغی خبر ویریلدی . مواد مشتعله طاشیان اوچ خرستیان دها توقیف اولوندی. بو یانغینك فاعللری کندیلری اولدیغنی اعتراف ایتدیلر . سلطان عمومی میدانه کیتدی. اوراده تقریباً یکرمی بیك کشینك طوپلانمش اولدیغنی کوردی. اهالی صیریقلرك اوجنه ماوی بزلر طاقمشلردی . ماوی بزلر اوزرینه بیاض صلیبلر رسم ایدیلمشدی. هپ بردن شویله هایقیرییورلردی: « دین محمدیدن باشقه دین یوقدر . جناب حق رسول اللهك دینني محافظه ایتسون . ای سلطان مسلمین. بزی کافرلره قارشی مدافعه ایدیکز واونلری حمایه‌دن واز کچیکز . »

محمد ، اغتشاشك عموميت كسب ايتمه‌سندن قورقه‌رق اله كچيريله‌جك خرستيانلرك اولديرلمه‌سی ، اموالليرينك مصادره‌سی ايچون امر ويردی . بياض صاريقلرله ياخود آت اوزرنده اله كچيريلن خرستيانلرك كافه‌سی اتلاف اولوندی . صوكره ، خرستيانلرك يالكيزی ماوی صاريق صارابيله‌جكلرينه ، نه‌بار كيره نه قاطيره بينه‌ميه‌جكلرينه ، حماملره آنجق بويونلرنده برچينغراق ايله كيره‌بيله‌جكلرينه دائر براراده چيقدی . خرستيانلرك كافه‌سی مأموريتلردن چيقارلدی . كليسالر ، مناسترلر قاپاندی . خرستيانلر آرتق أولرندن ديشاری چيقمغه جسارت ايده‌مديلر . چونكه مسلمانلر طرفندن تحقير ايديليورلردی . برچوغی تجاوزه معروض قالمامق ايچون يهوديلرك صاری كلاهنی كيديلر . برقسمی‌ده اسلاميتی قبول ايله‌ديلر .

مؤخراً ، سلطان ، يمندن ، استانبولدن ، سيسدن ، تاتارلردن ، ماردیندن ، آناطوليده قرمان اوغللرندن ونوبی قطعه‌سندن كلن سفارتلری قبول ايتدی [۱] . هپ هديه‌لر كتيرديلر . يمن حكمداری كنديسندن قوهٔ معاونه ايسته‌يوردی . سلطان براردو حاضرلايه‌رق رؤساسنه كليتلی پاره توزيع ايتدی . بوتون بو عساكر قاهره‌دن چيقه‌رق بركة الحجده قرارگاه قورديلر [۲] . اردو يولده اولديغی اثناده سلطان قاهره‌دن ۱۳۲۵

[۱] ۷۲۵ سنه‌سنده .
[۲] ربيع الاخرك ۱۰ نجی صالی كونی .

سیریاقوسه برقانال قازدیرمغه باشلادی . هرسنه اورایه کیدردی . سلطانك اردوسی مکه‌یه کیتدی و بعض عرب قبیله‌لرینه قارشی حرکاتده بولوندی . بو عسکرك ورودی زبید سکنه‌سنی یمن حکمدارینه تابع اولمغه مجبور ایتدی . بونلر حکمدارلرینه قارشی عصیان ایتمشلردی . یمن حکمداری تعز حصارندن چیقدی ، زبیده کیتدی . برآز صوکره اردوده بورایه کلدی . فقط بعض عرب قبیله‌لری معاونتدن استنکاف ایندکلری جهتله یه‌جك بولمق ایچون مملکتی تخریبه مجبور اولدیلر . سیرداغلری اهالیسی قویوی صاقلادیلر و داغلره چکیلدیلر . یمن حکمداری مجاهد کندیسی طالب اولمش اولمقله برابر بواردونك مواصلتندن توحش ایتمشدی . یرلیلرله اویوشه‌رق مصرلیلری داغلره کیرمکه تشویق ایدییورلر ، اوراده هپ تلف اوله‌جقلرینی امید ایدییوردی . مصر اردوسی برآز حرکتدن صوکره عودته مجبور اولدی .

١٣٢٨ محمد بوصیراده قاهره‌ده قالمشدی . مصری دها زیاده منبت برحاله کتیره‌جك خادم برطاقم عظیم اجرا آت ایله مشغولدی . نیل نهرینی جبل حصارینك اتکندن کچیرمك وحلواندن اورایه کتیرمك فکرینه دوشدی [١] . اسکندریه ریاضیونی (چونکه بطلمیوس دورندن بری بو مملکتده دائما مشهور برمکتب قالمش کبی کورونیور) سلطانك حضورنده قاهره بونجه امتداد ایدن قرمزی داغك ارتفاعنی اولچدیلر . قانالك نیل ایله عینی سویه‌ده

---

[١] ٧٢٨ سنه سنده .

اولماسی وكرك یاز وكرك قیش موسمنده ایچنده صو بولنماسی ایچون قرقایكی قاسبات درینلكده حفریات یاپلماسی لازم كلدیكنی كوردیلر. سلطانك یاپیله‌جق ایشك چوقلغندن حیرتلره دوشه‌رك امراسیله مذاكره‌ده بولوندی. هپسی بوتصوری تصویب ایتدیلر. یالكز اردولر مفتشی علیهده بولوندی. چونكه حفریات عسكره تحمیل ایدیله‌جكدی. بونك ایچون سلطانك مالك اولدیغی عسكرك ایكی مثلنه احتیاج بولوندیغنی و مصارف عظیمه اختیار اولوندیغی حالده برقاچ سنه‌ده باشه چیقاریلامایه‌جغنی سویله‌دی. بونك اوزرینه محمد بوتصوردن واز كچدی. مؤخراً [١] باشقه ١٣٣٧
براجرا آته قالقدی وبونده دها زیاده موفقیته نائل اولدی. نیل نهری بولاق طرفلرینه طاشیور وخسارات عظیمه‌یه سبب اولیوردی. بوكاچاره‌ساز اولمق ایچون سلطان ابتدا نیل ساحلنده اوطورانلرك كافه‌سنه أولرینك اوكنه هندك قازمه‌لرینی امر ایتدی. فقط بو ایشك بی‌فائده قالنجه اسكندریه ریاضیونی جلب اولوندی. بونلر آرداً یاخود اورته آطه‌ده بر قانال قازمق ونیل نهرینك اورته‌سنده روضه آطه‌سندن بو آطه‌یه بركوپرو یاپه‌رق صولر یوكسلدیكی زمان قانال واسطه‌سیله جریانی تأمین ایتمك لازم كلدیكنی سویله‌دیلر. قانالك قارشیسنده برسد یاپیله‌جق وبو سد صولری مونبابا یاخود آنبابا طرفلرنده‌كی اراضی‌یه سوق ایده‌جكدی. درحال عمله‌لر ایشه باشلاتدیرلدی. داغلرده‌كی

---

[١] ٧٣٨ سنه‌سنده.

اوجاقلردن طاش چیقاریله‌رق صو کنارینه کتیریلدی. طاشلری کمیلره یوکلەیەرك یاتیردیلر . آز وقت ایچنده بو کوپرودن کچیله‌بیلدی . هندك قازیلدی . صو ، آرزو ایدیلن مجرایی تعقیب ایتدی .

سلطانك بقیهٔ حکومتی بعض انتریقه‌لر، امرا عزللری وسیاحتلر ایچنده کچدی. بونلرك تفصیلاتی پك آز جالب دقتدر. نهایت
١٣٤١ سلطان محمد خسته‌لانجه [١] اوغلی ابوبکره بیعت ایتدیردی و بر آز صوکره وفات ایتدی [٢]. اللی یدی سنه اون بر آی وبش کون معمر اولمشدی . مدت سلطنتی اوچنجی دفعه اوله‌رق تخته چیقدیغی تاریخدن اعتباراً اوتوز اوچ سنه ایدی . ادارهٔ حکومت ایچون لازم اولان مزایای عظیمه‌یه مالکدی . امیرلرینك عظمت وقدرتی قیرمغه دائما چالیشمشدر. حتی اونلره قارشی چوق کره ظالمانه و حیله‌کارانه حرکت ایتمشدر بیله دنیله‌بیلیر. چونکه کرك خلقی کرك کندیسنی اونلرك استبدادندن قورتارمغه اوغراشمشدر . عرب آتلرینی پك سوردی . هارالرنده اوچ بیك، آخورنده ایسه درت بیك سکزیوز آت وارایدی . آوه پك دوشکوندی . بر چوق آوقوشلرینه وکوپکلره مالك ایدی . هر طرفه آدملر تعیین ایتمشدی. قوص ایله جیزه اراسنده حدسز حسابسز مواشی‌یه مالکدی . ملاطیه و آیاس شهرلرینی ضبط ایتمشدی . آرادوس [ارواد]

[١] ٧٤١ سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك ٦ نجی چارشنبه کونی .
[٢] ذی‌الحجه‌نك ٢ نده .

آطه‌سنی فرانقلردن آلمش ، یمنده ، عماده ، حدیثه‌ده ، مکه‌ده
حرب یاپمشدی . جعبر قلعه‌سنی تعمیر ، حلبدن نهری جریان
ایتدیرمشدی . انشاآت ایچون پك چوق پاره صرف ایتدی .
قرق کونده اسکندریه قنالنی قازدیردی . بو ایش ایچون یوز بیك
کشی استخدام ایدیلمشدی . بوتون سنه ایچنده صو جریان ایدن
بو قنال اسکندریه ایچون غایت مفیداولدی . قاهره‌ده یاپدیردیغی
بنالر ایچون ته‌بایده‌دن چوق درجه یوکسك ستونلر کتیرتدی .
سیریاقوسده محتشم برسرای یاپدیرتمشدی . اوراده پك لطیف
باغچه‌لر واردی . قاهره‌دن اورایه قدر برقانال قازدیرمشدی .
قانالك ایکی طرفی سرایلر و باغچه‌لرله محاط ایدی . آراده کوپرولرده
یاپلمشدی . فیل آطه‌سنده و بولاقده برچوق مبانی انشا ایتدیرمش ،
وقتیله قوملرله مستور اولان بویرلری منبت برحاله کتیرمشدی .
زماننده هرطرف برباغچه حالنده ایدی . امیرلری ده کندیسنه
امتثال ایتمکه تشویق ایلر ، تصور ایتدکلری انشا آتی اجرا
خصوصنده اونلره سهولت کوستریر ایدی . اسکی حکمدارلر
زماننده مصر نه‌ایسه اونك زمان سلطنتنده‌ده او حاله کلمشدی .
حیرت بخش انشا آته تشبث ایدردی . برمصر حکمداری محمد
کبی طوپراغی منبت برحاله کتیرمك یولنی بیلیرسه دائما ذی قدرت
برحکمدار اولور . برعرب مورخنك افاده‌سنه نظراً سلطان
محمدك زماننده براوچ طوپراق یوقدی که اوزرنده یا بنا یا باغچه
یاخود بستان بولونماسون . سیاحلر وقتیله آتشین قوملردن

باشقه‌برشی بولونمایان یرلرك غایت منبت برحاله افراغ ایدلدیکنی، داغلق اراضینك تسویه اولندیغنی . آرالرندن اوزون و کوزل قناللر کچدیکنی کورمکدن حیرتلره دوشیورلردی. اك جرأتکارانه تصورلر برسنه‌یه قالمادن موقع تطبیق واجرایه قونولیوردی .

بوانشاآت عظیمه‌نك حکایه‌سی اسکی مورخلرك مصرلیلر طرفندن تصور و اجرا ایدیلن مبانیٔ جسیمه حقنده سویلدکلرینی بزه دها آز شایان حیرت کوسترمکه خدمت ایدر . بونلری یاپمق ایچون بویوك بر وقوف علمی‌یه حاجت یوقدی . چونکه بزدن دها آز ماهر اولان عربلر بو ایشلری اجرایه جسارت ایدییورلردی. صنعت جهتنده اکسیك اولانی عمله چوقلغی تلافی ایدییوردی . عمومیتله شرقلیلر بزی حیرتلره دوشورن بنالر یاپمشلردر. چونکه اونلرك طرز تفکرلری حقنده صحیح بر محاکمه‌مز یوقدر . حکمدارلر سریع صورتده حظ آلمق ایسترلردی . نه‌حیاتنه نه مالنه اهمیت ویریلمه‌ین خلق اسیردن باشقه‌برشی دکلدیلر . بزم فراللر تبعه‌لرینی دها آز سوسه‌لردی حکمدارلرك استبدادینه وخلقك فلاکتنه بر آبده خدمتنی کورن اوحیرت بخش اهراملردن دها جرأتکارانه . دها محتشم و دها مفید مبانی انشا ایده بیله‌جك قدر ذی‌قوت اولورلردی. بوبنالر صنایعی ایلریلتمك یاخود حکمدارك طوپلادیغی خزینه‌لری خلق آراسنده تداول ایتدیرمك ایچون یاپلمازدی. بو مساعیٔ الیه آنجق عادی صورتده بسلانن بر سورو بدبخته کوردیریلیردی . محمد

دها عادلانه و حقیقةً معظم افکار صاحبی ایدی. قانالر قازدیردی، سدلر یاپدیردی . قوملری قالدیردی. مصرك منبتلکنی اعاده ایتدی. بو حکمداردن اول مصرده هیچ برشی یولنده دکلدی . صنایعی مستغرق اولدقلری اویوشوقلقدن قورتارمق ایچون عصرلره لزوم وار ظن اولونابیلیردی. حالبوکه یالکز اونك زمان حکومتی بو اجرا آته کافی کلدی . بویوك بر حکمدار صنایعی بشیکدن چیقه رمغه وعینی زمانده درجهٔ مکملیته ایصال ایتمکه موفق اولابیلیر.

صنایعده آلت ایلری یه کیدن ملتلر دها بویوك انشا آته تشبث ایدنلر دکلدرلر . بو ملتلر بویوکلکه ، وسعته دکل ظرافته عطف اهمیت ایتمشلردر . بزی حیرتلره غرق ایدن او عظیم کتله لر، ایشلك اصلی ارانیرسه. اقوامك قابالغنه و صنایعك چوجوقلغنه بر دلیلدرلر . هیچ بر شیئی درجهٔ کماله ایصال ایتمه ین چینلیلر بش یوز فرسخ اوزونلغنده بر سد یاپمشلردر . وجوده کتیردکلری دها سائر مبانیده بیکلرجه آدم چالیشمشدر. اوقدر بویوك و آغیر پارچه لر دوکدیلر که اخلاف بونلری بریردن بریره نقل ایتمه یی بویوك بر ایش کبی تلقی ایتدی . چوجوقلقده آنجق چوق عظیم شیلر تصور و تخیل اولونور . دها عاقل ، داها منور برسنده طبیعتده بولونماسی لازم کلن تناسب حسنه عودت ایدیلیر . دنیانك ایلك عصرلرنده انسانلر غایت معظم صورتده دوشونیورلردی . هنوز تجربه ایله ذهنلری تنویر ایدیلمه ین بو آدملر سماله قدر قلعه لر یاپمق ایسترلردی. حاصلی بویوك اجرا آت هیچ بر زمان صنایعك تکملنه دلالت ایتمز.

چونكه شبهه يوقكه مصرليلر عربلر قدر ماهر دكلديلر . مصرليلرك براقدقلرى بنالره بافه‌رق بوكا قناعت كتيرمك پك قولايدر . قديم مصر بنالرنده ستوقلرك اوقدر چوقلغى كاورانلرى طوتمق احتياجندن ايلرو كلمشدر . كمرياپمق صنعتنه وقوف دكلديلر . مع مافيه تكميل معلوماتمزك منشألرينى اونلرك اوغير مكمل آثارينه مديون اولديغزى انكار ايتمه‌يز . مخترعات ، طفوليت دورلرنده دائما مبذوليت و افراط ايچنده‌درلر . دها منور اخلاف اونلرى ساده‌لشديرمكه ومكملشديرمكه چاليشير .

محمدك وفاتدن صوكره اوغلى ابو بكر كنديسنك يرينه كچدى . ومنصور سيف الدين عنوانني آلدى . بوتون امرانك موافقتيله طوقوز دمير مصر واليسى نصب اولوندى . قوصون نامنده ديكر بر امير ايله بشتاك مجلس خاصه قبول ايديلديلر و برنجى موقعلرى اشغال ايلديلر . صوكره ولايات واليلرى موقعلرنده ابقا ايديلدى . ابو بكر عموم طرفندن سلطان ديه قبول ايديلدكدن صوكره ، متوفا سلطان طرفندن وعد ايديلديكى بهانه‌سيله كنديسنه شام واليلكنى آلمش اولان امير بكتاش توقيف ايتديرلدى [١] . آلتون بوغانك (الطنبغا) واليلكه تعيين ايديلديكى امرينى بر آز اول يوللامش اولان قوصون ، امير بكتاشه بر آز انتظار ايتمه‌سى يولنده جواب ويردى . بكتاش چكيلمشدى . سلطانك مملوكلرينه پاره داغيته‌رق اونلرى كندى طرفنه جلبه چاليشمشدى .

---

[١] ٧٤٢ سنه‌سى محرمنك سكزنده .

بو سایه‌ده سلطاندن والیلکنك تصدیقنی استحصال ایتمشدی .
فقط قوصون بوندن خبردار اولونجه سلطانه امرایی طوپلامغی
واونلرك موافقتنی آلمه‌یی نصیحت ایله‌دی . بونك اوزینه درحال
حرکت ایتمه‌سی ایچون بکتاشه امر ویریلدی . امیر بکتاش هرکسه
بر چوق بخشش ویردی وبو صورتله اغتشاشات چیقارمق
ایسته‌دیکنه دائر شبهه‌لر اویاندیردی . کندیسنك توقیفنه بوندن
دولایی قرار ویردیلر . بو تصوری موقع فعله قویمق ایچون
امیر قوتلوق بوغانك مواصلتنه انتظار ایدیلیوردی . بوندن خبردار
اولان بکتاش امیر قوتلوق بوغایه قارشی کیده‌رك اونی اولدیرمك
تشبثنده بولوندی . قوتلوق بوغا، امیر بکتاش ایله قارشیلاشمقدن
اجتناب ایله جبل حصارینه کیتدی . اوراده بکتاشی توقیفه
قرار ویردیلر . فی الحقیقه، سائر امرا ایله برلکده عرض تعظیمات
ایتمك اوزره کلدیکی زمان قوتلوق بوغا ایله طوقوز تیمور [طقزتمر]
قیلیجنی آلدیلر و بوتون مملوکلریله کندیسنی اسیر ایتدیلر .
بونلر اسکندریه حبسخانه‌لرینه کوندریلدی . بکتاش ایسه
طرابلسده حبس ایدیلدی . صوکره سلطان دها بر چوق امرایی‌ده
توقیف ایتدیردی . عین زمانده حلبدن ذوالقادرك اوغلی قراجه‌نك
عصیان ایتدیکنه و آناطولی والیسی ارتنایه [٢] التحاق ایتدیکنه
دائر خبر کلدی . مقصدی کلوب حلبی ضبط ایتمکدی . حلب
والیسی سرعتله امداد کوندریلمه‌سنی طلب ایدیوردی .

[٢] بو بر موغول قوماندانی ایدی .

بو صیراده بر طاقم مغنیه‌لر و کنج امیرلرایله ذوق و سفاهته دالان سلطان کندیسنه نصیحت ویرنلردن وبالخاصه قوصوندن قورتولمق فکرینه دوشمشدی . قوصون بوتون امرایی وحتی سلطانک مملوکلرینی بیله قبة الظفره طوپلادی . مقربین والیٔ حکومت طوقوز تیموری سلطانک نزدینه کیرمکدن منع ایتدکلری جهتله طوقوز تیمور سلطانی سفاهته سوق ایتدکلرندن وباعث خرابیسی اولدیغندن دولایی اونلره مؤاخذاتده بولندی . تقریباً درت یوز مملوک ابوبکری ترك ایتدیلر . طوقوز تیمور کندیلرینه : افندیکزك اوغلی تختده‌در ، نه‌دن باشقه برینی انتخاب ایتمك ایسته‌یورسکنز ؟ دییه‌رك اقناعه اوغراشدیغی حالده موفق اولامامشدی . هپسی شو جوابی ویرمشلردی : بزم قوصوندن باشقه افندیمز یوقدر . سلطان بزی اهمال ایدییور ، بزی طانیمایور . بو مملوکلر داغیلدیلر ، برقسمی قبة الظفره کیتدیلر . اوراده سائر امرا ایله برلکده قوصونی بولدیلر . قوصون کندیلرینه بارکیر وسلاح ویردی . صوکره قوصون مسعودی سرایه کوندره‌رك سلطاندن باشلیجه کوزده‌لری اولان ملك تیموری ، ایل بوغایی ، طاجاری ایسته‌دی و عینی زمانده بوتون امرانك کندیسنه صادق اولدیغنی تأمین ایتدی . مسعود سلطانی حصارده کوزده‌لریله محاط برحالده بولدی . اوکنده برلره قاپاندی ، سبب ورودینی آکلاتدی . سلطان طلب ایدیلن کیمسه‌لری ویرمکدن امتناع ایتدی . طوقوز تیموری کیدوب کورمك ایسته‌دیکی جهتله اصطبل عا‌ه مدیرینه آتلری حاضرلاتماسنی

امر ایله‌دی . فقط آخورلرده هیچ براوشاق بیله بولونمادی . بونك اوزرینه کوزده‌لرینی قوصونه کوندرمکه راضی اولدی . ایچلرندن بعضیلری ذاتاً کندیلکلرندن چکیلمشلردی . طوقوز تیمور ایله سائر امیرلر سلطانی خلعه قرارویردیلر وبو قرارلرینی درحال موقع اجرایه قویدیلر [۱] . سلطان بوتون عائله‌سی وکوچوك مملوکلرله برابر قوصه کوندریلدی . حصارده یالکز برادری کجك قالدی . قوصون کیجه‌یی قاهره خارجنده قبة الظفرده چادیر آلتنده کچیردی . ایرته‌سی صباح جبل حصارینه کیتدی . اوراده طوپلانان بوتون امرا کجکی تخته چیقارمغی قرارلاشدیردیلر . سلطان ابو بکر آنجق التی دوقوز کون سلطنت سورمشدی . قوصونك امریله بر مدت صوکره قتل ایدیلدی .

ابو المحاسن ابن شحنه

اشرف لقبی ویریلن کجك تخته اجلاس ایدیلدیکی زمان بعضیلرینه کوره بش بعضلرینه کوره یدی یاشنده ایدی . سلطان محمدك اوغلی ایدی . مصر والیسی اولان قوصون باشلیجه امرایه یعنی هر بیکباشی‌یه بیك آلتون سکه وطوپخانه قوماندانلرینه بش یوز آلتون سکه . اون باشیلره ایکیوز آلتون سکه هدیه ویردی . حلقه قوماندانلرندن هر برینه‌ده اللیشر آلتون سکه ونفراته اونبشر آلتون سکه هدیه ایتشدی . برمدت صوکره [۲] اصوانه سوق ایدیلك اوزره سلطان محمدك اوغلی احمد کرکدن

---

[۱] صفر آینك اونجی بازار کونی .

[۲] ربیع الاول آینده .

جلب ایدلمك ایسته‌نیلدی . فقط بو شهزاده یرله چیقمقدن امتناع کوستردیکی و برادرلرینك تهابیدن جلبنی طلب ایله‌دیکی جهتله کندیسنی اجبار ایتمك ایچون کرکه براردو کوندرمك لزومنه قانع اولدیلر . برقاچ کون صوکره امیر قوصون ایله سلطانك مملوکلری آراسنده امیرك بو مملوکلردن بعضیلرینی آلمق ایسته‌مسی دولاییسیله برمنازعه چیقدی . ابتدا زمندارییه دنیلان اوطه‌دن بر مملوك ایستدی . بونی مشکلاتله تسلیم ایتدیلر . فقط صوکره درت بش دانه دها ایسته‌نجه تقریباً یوز قدر مملوك عصیان ایتدیلر . قوصونك دکل سلطانك مملوکلری اولدقلرینی سویلیه‌رك قوصون نزدینه التجا ایتمش اولان رئیسلرینی رزالتله قوغدیلر . هپسی سلاحه صاریلدیلر . مع مافیه کندیلرینی تسکینه موفقیت حاصل اولدی . صوکره ، وقتیله محمده عائد بولونان سائر مملوکلرده قوصوندن قورتولمغه قرار ویره‌رك بو مملوکلرله برلشدیلر . هپ برابر کیدوب امیر قوصونك سراینی محاصره ایتدیلر . برمصادمه وقوعه کلدی . بعض تلفات اولدی . نهایت ، قاپامش اولدقلری جبل حصارینك قاپیسنی آچمغه اجبار ایدیلدیلر . ایچلرندن یوزقدری توقیف واتلاف ایدیلدی .

بو صیراده ، احمدك کرکدن بر اردو ایله چیقدیغی ومصر اوزرینه یورودیکی خبر آلندی . بوتون قاهره بوخبردن تلاشه دوشدی . امیر قوتلوق بوغانك قوماندانسی آلتنده براردو وجوده کتیریلدی . قوصون بو امیره اون بش بیك آلتون سکه‌ویردی

وتكميل ملبسه هديه‌لر داغيتدی. مع مافيه هيچ بری بو سفردن ممنون دكلدی. اردو يولده بولونديغی صيراده قوصون سلطانلر كبی بر چوق امرا ايله سيرياقوسه كيتدی. عودتنده حلب واليسی امير طاش تيمور ايله داريلدی. چونكه بو امير يازديغی مكتوبلرده سلطان محمدك اولادلرينی ته‌بايه‌ده نفی ايتديكندن و احمدی اولديرمك اوزره بر اردو سوق ايله‌ديكندن دولايی كنديسنی مؤاخذه ايديوردی. اصطبل مديری اولان ايدوغميش ايله‌ده داريلدی. سلطان ابوبكرك وفاتی مناسبتيله دهاسائر بر طاقم امراده كيزليجه كنديسنه دشمن كسيلديلر. اونك وفاتی كنديسنه عطف ايديورلردی. كركه كوندرديكی اردو هيچ بر موفقيت استحصال ايده‌مدی. صوغوق، ياغمور وقار سببيله همان تكميل اردو تلف اولدی. نهايت، قوماندانی قوتلوق بوغانك كندی طرفنی ترك ايله احمده تابع اولديغی، بوتون امرا ايله اونی سلطان اعلان ايتدكلرينی عربلردن خبر آلدی. حلب واليسی‌ده بو حركته امتثال ايتمش، اولجه مصر واليسی واوزمان حما واليسی اولان طوقوز تيمور، سائر شام امراسيله برلكده، احمده مظاهرت وعد ايله‌مشدی. قوصون درحال شام واليسی آلتون بوغايه كندی عسكرلرينی حمص، صفد وطرابلس عسكرلريله برلشديرەرك حلب واليسی طاش تيموره هجوم ايتمه‌سی ايچون امر كوندردی (١).

طاش تيمور بو عساكرك حركتندن خبردار اولور اولماز

---

(١) عسكرلری شامدن جماذی الآخر آينده حركت ايتديلر.

ذوالقادرك اوغلی قراجه‌یی امدادینه چاغیردی وکوتوره بیله جکلری قیمتدار اشیا ایله برلکده البستانه چکیلمکه قرار ویردیلر. فقط حلب عساکری عزیمتلرینه مانع اولدیلر. اوفاق بر مصادمه وقوعه کلدی. والی البستانه قاچدی. اورادن آناطولی والیسی نویان ارتنایه مکتوب یازه‌رق اورایه کیتمك اوزره مساعده ایسته‌دی. بو مساعده‌یی استحصال ایده‌رك قیصری‌یه کیتدی. التون بوغا حلبه صاحب اولدی. بو اثناده قوتلوق بوغا معیتنده‌کی عسکرله شامه کیرمش و اوراده احمدی سلطان اعلان ایتمشدی. غزه والیسی آق سنقر ایله صفد والیسی آسلان وهمان بوتون شام امراسی عرض انقیاد ایتمشلردی. حتی آق سنقر بیله مصر ایله مناقله‌یی کسمك اوزره حرکاتده بولونمش و قوتلوق بوغا شامده بولدیغی بوتون پارایی عسکرینه داغیتمق اوزره ضبط ایتمشدی.

قوصون بونلری خبر آلنجه غزه‌یه دوغری بر اردو کوندردی وحمص اوزرینه یورومه‌سی ایچون آلتون بوغایه امر ویردی. ایکی اردو یاقلاشدیلر. فقط شام امراسنك قسم اعظمی احمد طرفنی التزام ایتدیلر. آلتون بوغانك بوتون تشبثاتی عقیم قالدیغی ایچون فراره مجبور اولدی. یکی سلطانی قبول ایچون شامده هرشی حاضرلاندی. قوصون کندیسنه مربوط قالملرینی تأمین فکریله بوتون شام امراسنه پك چوق پارا کوندردی. سلطانك مملوکلرینه مماشاتده بولوندی. اونلره مناصب واراضی ویردی. بوتون بو احسانلره رغماً، امیر بکتاشی اولدیرتدیکندن وسلطان

ابوبکری خلع ایتدیکندن دولایی ایلری کلنلر کندیسنه قارشی عداوت بسله‌یورلردی . حتی سلطانلغنی اعلان ایتمك ایسته‌دیکی بیله سویله‌نیور وبوقدر احسانلری بو مقصدله یاپدیغی اشاعه ایدیلیوردی . برچوق امیر ، مصره کلن آلتون بوغایه استقباله کیدیلدیکی صیراده کرکه چکیلمك قرارینی ویردی . فی‌الحقیقه ، آلتون‌بوغابلوسه‌ا لمبیس ا دواصل اولمشدی . اوراده‌ایکن ، قوصونك جبل حصارنده امیرلر طرفندن محاصره ایدیلدیکنی ، حلقه عسا کرندن ومملوکلردن بر چوغنك امیری آله کچیرمك فکریله التحاق ایتمش اولدقلرینی خبر آلدی . بونلر ، قوصونك سوق ایتدیکی قوتلرك کافه‌سنی بوزدیلر ، سراینی یغما ایتدیلر . ایدوغمیش بوتشبثه اولك آیاق اولیوردی . قوصونك مملوکلری قاهره‌جوارنده اوردو قورمش اولان آلتون بوغانك یاننه قاچدیلر .

بواثناده ، سراینك پنجره‌سندن بوتون بواغتشاشاتی سیرایدن وتسکین ایچون اللرینی چرپان قوصون نهایت دشمنلرینك النه تسلیم نفس ایتمك مجبوریتنده قالدی . اونی برقلعه‌یه‌حبس‌ایتدیلر . آلتون بوغا قوصونك بوتون مملوکلریله عاصیلره هجوم ایتمك ایسته‌دی . فقط یانندهکیلر داغیلدیلر . ایدوغمیش قوصونی اسکندریه‌حبسخانه‌لرینه یوللادی . حتی آلتون بوغایی‌ده‌توقیف ایتدی . بوصورتله حکومته حاکم اولونجه سلطان کچککی تختندن ایندیردی[١] . سلطان کچك بش آی اون کون سلطنت سورمشدی .

[١] ٧٤٢ سنه‌سی شعبانك برنجی پنجشنبه کونی .

بوتون حکم ونفوذ قوصونك النده قالمشدی؛ قوصون قاپچاقدن سلطان محمدك تزوج ایتدیکی اوزبك خانك کریمه‌سیله برابر کلمشدی. کوله دکلدی. فقط سلطان محمد کندیسنی آلیقویمق ایسته‌دیکی جهتله سکز بیك دینار ویردی. بو پاره قوصونك قاردشنه کوندریلدی. بر آز صوکره یوزباشی وبیك‌باشی تعیین ایدیلدی. سلطانك قیزیله أولندی. أوی یاغما ایدیلدیکی زمان کوپلر ایچنده درت یوز بیك آلتون ایله یوز بیك آلتون سکه‌لك اثواب، بر چوق شیراز، آمد وروم خالیلری بولوندی.

ابوالمحاسن احمد تخته چیقنجه ناصر شهاب‌الدین لقبنی آلدی. قوصونك توقیفندن، کچجك خلعندن صوکره امیرلر کرکده بولنان سلطان احمده مصرده‌ده سلطان اوله‌رق قبول ایدیلدیکنه دائر خبر کوندردیلر. اختلالك الك باشلیجه عامللرندن بری اولان ایدوغمیش سلطانك غیبوبتنده ادارهٔ مملکتی درعهده ایله‌دی. بر چوق امرایی توقیف ایتدیردی. خلق‌ده قوصونك مملوکلرینك أولرینی یغما ایدیوردی. قوصونك حبس ایتدیرمش اولدیغی امیرلر اسکندریه‌ده تخلیه ایتدیریلدی. سلطان محمدك چوجوقلری قدسدن قاهره‌یه کتیریلدی. سوریه امیرلرندن بر چوغی یکی سلطانی بکله‌مك اوزره غزه‌یه کیتدیلر. فقط سلطان دوغروجه قاهره‌یه کیتدی وبو صورتله برچوق امرایی غیر ممنون یاپدی. مصر امراسی‌ده سلطانك حین ورودنده بر آز آلداندیلر. سلطان، امرادن اوزاق دورمق ایسته‌یورکبی کورونمکده ایدی.

فقط خلق بويوك تمايشلر وشنلكلر ياپدی. احمد، كركدن كتيرديكی كيمسه‌لرله سراينه قاپاندی . مصر اميرلرينی حضورينه قبول ايتمكه اوقدر اهميت ويرميور كوروندی. سوريه امراسی قاهره‌يه مواصلت ايتدكلری زمان [١] ايدوغميش بونلری استقباله چيقدی . ١٣٤٢
هپسی سلطاندن شكايت ايتديلر . دها شيمديدن اونی خلع ايتمه‌يی دوشونيورلردی . فقط بعضيلری بوكا مخالفت ايتديلر . نهايت احمد حكمدارلق اثوابلرينی كييدی، خليفه حاكمك، مذاهب اربعه قاضيلرينك، اميرلرك وبوتون ميليس رؤساسنك حضوريله ومراسم معتاده دائره‌سنده تخته چيقدی . خليفه كنديسنی سلطان اعلان ايتدی. اميرلر آياقلرينه قاپانديلر . صوكره آياقده، بربرينك آردی صيرا، رتبه‌لرينه كوره كله‌رك بيعت ايله‌ديلر . آرقه‌لرندن ده خليفه ايله قاضيلر كليوردی. ديكر بر رسم قبول اثناسنده سلطان اميرلرينه خلعت وپاره احسان ايتدی. اميرطاش تيمور مصر واليسی اولدی. قوصونك امريله سلطان ابوبكری قتل ايتديرمش اولان قوص واليسی عبدالمؤمن جزايه چارپديريلدی . سلطان، ذوالقدر اوغلی قراجه‌يی، كندی اميرلرينه ياپديغی خدمته مكافاةً توركمنلر اميری ياپدی و البستانده طرفندن وكيل نصب نصب ايتدی . ايدوغميش ده حلب واليسی تعيين اولنه‌رق محل مأموريتنه متوجهاً يوله چيقدی [٢] .

[١] شوالك دوقوزنده .

[٢] ذی القعده‌نك يديسنده .

امیرلر محل مأموریتلرینه کیتمک اوزره مصری ترك ایدر ایمز سلطان، مصر والیسی طاش تیموری توقیف ایتدیردی . بوتون حکم ونفوذی النه کچیرن بو امیر هیچ کیمسه نك بر لطف استرحام ایتمك اوزره سلطانه تقرب ایتمه سنه مساعده ایتمه یوردی . کندی موافقتی اولمقسزین سلطان بر امر ویردیکی زمان بو امری ییرتیور وبعض امرانك اموالنی بی پروا ضبط ایله یوردی . سلطان، مملوکلرك رئیسی وامیر آق سنقر ایله ویردکلری قرار موجبنجه بکتاشك وقوصونك مملوکلرینی قلعه ده بولونانلرك اوطه سنه ادخال ایتمکله واونلرده خلقه افرادی کبی تخصیصات ویرمکه تشبث ایله دیلر . صوکره بو مملوکلرك برچوغی قلعه یه قونولدی . امیرلرك کافه سنه مملوکلریله برلکده حصاره کیرمك ممنوع اولدیغی ایچون طاش تیمور آنجق ایکی اوغلیله برابر ایچری یه کیریوردی . درحال توقیف اولوندی . دها سائر بعض امرا ایله برلکده زنجیره اورولدی . قوتلق بوغاده طوتولمق ایسته نیوردی . فقط دها اول قاچمشدی . برمفرزه ایله کندیسنی تعقیب ایدن آق سنقر عریش ساحلنده اوکا ییتیشدی ؛ بوتون اشیاسنی یغما ایتدیسه ده کندیسنی اله کچیرهمدی . چونکه چوله قاچمشدی . فقط ایدوغمیشك نزدینه التجا ایتدیکندن اوراده توقیف اولوندی .

صوکره، سلطان کرکه یاپمق ایسته دیکی بر سیاحت ایچون هرشیئی حاضرلاتدی . جبل حصارندن چیقدی [۱] : غیبوبتی

[۱] ذی الحجه نك ایکنجی چهارشنبه کونی .

اثناسنده آق سنقری وکیل براقدی . قبة‌الظفره چکیلدی . اوراده امیرلر کلوب‌النی اوپدیلر . یوله‌چیقدی . چول طریقیله کرکه‌کیتدی [١] . کرکه‌واصل اولدیغی زمان کیمسه‌نك ایچری‌یه کیرمسنه مساعده ایتمه‌دی. خلیفه‌ایله سائر امرایی قدسه وکندی مملوکلری‌ایله‌رئیسلرینی حبوباتك بهالیلغی‌دولاییسیله‌قریة‌الخلیله [٢] صوکره غزه‌یه یوللادی .

سلطان ، کرك حصارینی تحکیم ایتدیردی . ایچنه چوق مقدارده ذخیره قویدی وامیر قوتلوق بوغایی حبسه آتدی . بوصراده‌قاهره‌اهالیسی‌سلطانك‌غیبوبتندن‌دولایی‌صیرلدانیورلردی . ممکن اولدیغی قدرسرعتله‌عودت ایتمه‌سی کندیسنه یازیلدی [٣] . فقط کرکدن پك خوشلاندیغنه ونه‌قدر تنسیب ایدرسه اوقدر قاله‌جغنه دائر جواب کوندردی . صوکره ، سلطانك طاش تیمور ایله قوتلوق بوغایی اولدیرتمش اولدیغی خبر آلندی . برچوقلری بوندن غیر ممنون اولدیلر . نه‌بابیدن کندی مواشی سوروسلرینك کوندرلمسنه و کرك ، سوریه ومصر کندیسنه عائداولدیغی جهتله جانك ایستدیکی یرده‌قالمقده حراولدیغنه‌دائرسلطاندن برمکتوب کلنجه بو عدم ممنونیت بوتون بوتون آرتدی . بونك اوزرینه کندیسنی خلعه قرار ویردیلر [٤] . بو سلطان آنجق اوچ آی

[١] ذی‌الحجه‌نك ١٦ نجی پنجشنبه کونی واصل اولدی .
[٢] یعنی ابراهیم کوبی .
[٣] ٧٤٣ سنه‌سی محرمنك بشنده .
[٤] محرمك ٢١ نده خلع ایدیلدی .

و اون اوچ كون حكومت ايتمشدى . مصر خزينه‌سندن طاشيه‌بيله‌جكى شيلرك كافه‌سنى كوتورمشدى كه بونلر تقريباً آلتى يوز بيك آلتون سكه ايله قيمتدار طاشلرله دولو صنديقلردن، پدرينك بوتون قادين مجوهراتندن ، آلتون وكوموش آت طاقملرندن ومشعله‌لردن، البسه‌لردن وبرچوق مواشى ايله باركيردن عبارتدى.

ابوالمحاسن ابن شحنه سيوطى

سلطان محمدك اوغلى اسماعيل ، ملك الصالح عمادالدين لقبنى آلدى . برادرى احمده خلف اولدى . اميرلر طرفندن انتخابى ديندارلغندن وعقل وحكمتى ايله مشهوراولمقدن ايلرى كليوردى. قوصده بولنديغى صيراده بازار ايرته‌سى وپنجشنبه كونلرى اوروج طوتار ، بوتون زمانتى تلاوت قرآن واداى صلاة ايله كچيريردى. اميرلر كنديسنه بيعت ايتديلر . اوده هيچ بر جرمى اولمايان هيچ براميرى توقيف ايتديرميه‌جكنى وعدايله‌دى. آقسنقر مصر واليسى تعيين ايديلدى . اسماعيل برادرى احمده كرك وشوبك الكاسنده قالمايه مساعده ايده‌رك حكمدارلق مزيناتنى اعاده ايتمه‌سنى ايسته‌دى . اسكندريه حبسخانه‌لرنده بولونان بر چوق امرايى تخليه ايتديردى وبونلره ، سائر بعضيلرينه ياپديغى كبى ، رتبه‌لر ومنصبلر ويردى .

برمدت صوكره ، احمدك كرك عربلريله برابر كنديسنى اولديرمك ايچون مصره كچمك ايستديكنى عربلردن خبر آلنجه كرك اوزرينه بر اردو كوندردى [١] . احمدتسليم اولمغه مجبور

---

[١] ربيع الآخر آينده .

اولدی . اسماعیلك ایسته‌دیکی شیلرك کافه‌سنی اعاده ایده‌جکنی وعد ایله‌دی .

صوکره [١] اسماعیلك قارده‌شی رمضان برادری علیهنده ترتیباتده بولوندی. سلطان سریاقوسه متوجهاً قاهره‌دن حرکت ایتدیکی زمان رمضان ، بر مقدار مملوك ایله جبل حصارنده قالدی وسلطانلغی اعلان ایتمك فکرینه دوشدی . بوتون تاسیلر قبة‌الظفره طوپلاندیلر . فقط وقعه‌دن خبردار اولان سلطان بعض امرانی یوللادی. خلق داغیدیلدی. یالکز باشنه ترك ایدیلن رمضان توقیف وبرادرینك حضورینه سوق ایدیلدی . سلطان اونك مملوکلرینی الندن آلدی . هنوز احمددن بر خبر آلنمادیغی جهتله کرکی محاصره ایچون براردو کوندریلدی. بو اردونك حرکتندن صوکره سلطان، مصر والیسی آق‌سنقر ایله
١٣٤٣ سائر بعض امرانی توقیف ایتدیره‌رك [٢] اسکندریه حبسخانه‌لرینه یوللادی . بالخاصه آق‌سنقر خلقه‌بك فنا معامله ایدیبور، هرکسك اموالنی ضبط ایله‌یوردی . سلطانه‌دکل کندیسنه مراجعت ایدیلمه‌سنی ایسته‌یوردی . ولایات والیلری سلطانه بوندن دولایی شکایت ایتمشلردی . صوکره کرکه یکیدن عسکر کوندریلدی . محاصره اوزون سوردی. آراده صیراده سنه‌اورایه عسکر یوللامق مجبوریتی حس ایدیلدی . فقط احمدك طرفنی التزام ایدن شام والیسی ایله

---

[١] رجب آینده .

[٢] ٧٤٤ سنه‌سی محرمنك اوننده.

امراسندن بعضیلری توقیف اولندقدن صوکره محاصره‌یه دها
فعالیت وشدتله دوام ایدیلدی . ییه‌جکی قالمامش اولان احمدی
١٣٤٤ اهالی‌ده کندی حالنه ترك ایتدی . بویله اولمقله برابر کرکه یکیدن
عسکر کوندرمك ایجاب ایله‌دی [١] . بو عسکره پاره ویرمك
ایچون عجم تجارلرینك پاره‌سنی آلمغه مجبور اولدیلر . چونکه
خزینه‌ده برشی یوقدی . شهره جبراً کیریلدی . احمد اون کشی
ایله برلکده حصاره قاپاندی . اوچ یرندن یارالانجه‌یه قدر مقاومتده
بولوندی . قیانجی الده حصاره کیردیلر [٢] . احمد کندیسنی مدافعه
ایتدیکی صیراده یاقه‌لاندی . کرك اهالیسندن بری پاره مقابلنده
شهرك ضبطنی تسهیل ایتمشدی . احمد قاهره‌یه کوندریلدی . سلطان
کندیسنی امرانك خبری اولمقسزین بوغدیرتدی . کرك محاصره‌سی
ایکی سنه اوچ آی سورمشدی .

بو مهم مظفریتدن صوکره سلطان برمدت سریاقوسده وقت
کچیردی . هرسنه بورایه برسیاحت یاپمق سلطانلرك عادتی ایدی .
صوکره قاهره‌یه دونه‌رکجه کیتمکه حاضرلاندی . فقط خسته‌لندی
و برآز کچنجه اولوم تهلکه سنده قالدی . بر چوق صدقه
داغیتدی ، محبوسلری عفو ایتدی . خسته‌لغی آرتدی ، بوتون
تبعه‌سنك تأسفلری ایچنده وفات ایتدی [٣] . آنجق یکرمی یاشنده
ایدی . اوچ سنه ، ایکی آی واون کون حکومت سورمشدی .

---

[١] ٧٤٥ سنه‌سی بدایتلرنده .
[٢] ٧٤٥ سنه‌سی صفرینك ٢٢ سنده .
[٣] ربیع الآخرك دردنده .

ابو المحاسن
ابن شحنه
سیوطی

وفاتی بر مدت کیزلی طوتولدی . برادری شعبان کندیسنی سلطان اعلان ایتدیرمك ایچون طرفدارلر تدارك ایتدی. بر آز مخالفته معروض قالدقدن صوكره ، سلطان اعلان ایدیلدی وکامل عنوانی آلدی . العلائی لقبیله یاد ایدیلن آرغون بونك زماننده پك صاحب نفوذ اولدی . بو حکمدارك دوری پك آز مشهوردر . شعبان بعض امرایی عزل ایله یرلرینه باشقه‌لرینی تعیین ایتدی . آلدیغی قادینلرك کثرتی وامور حکومته عدم دقتی حسبیله خلقك نفرتنی قازاندی . کندیسنه بر شیدن شکایتده بولوندقلری زمان : هر کسی بیلدیکنه براقکز ! دیه جواب ویریردی . اونك زماننده خلق امیرلرك تجاوزاتندن پك چوق چکدیلر . شام والیسی یلبوغا (یلبغا) حمص ، صفد ، حماه طرابلس والیلریله برلکده عصیان ایتدی. بوتون بو ولایت عساکری شامده طوپلاندیلر ومرحوم سلطان محمدك امری موجبنجه کندیسنی خلع ایتمکه قالقمش اولدقلرینی شعبانه بیلدیردیلر . سلطان محمد ، کندیسنك تخته چیقه‌جق اولاد واحفادندن بری، دولتك قانونلرینه رعایت وعقل حکمتدن آیریلیرسه خلع ایدیلمسنی سویله‌مشدی . شعبانه شو سوزلری سویله‌دیلر :

هر شیئی قارمه قاریشیق ایتدیکز . عسکر آره‌سنه نفاق دوشوردیکز . برادریکزی قتل ، باشلیجه امرادن برچوغنی توقیف ایتدیردیکز . امور حکومتی تمامیله اهمال ایده‌رك یالکز قادینلرله وشراب ایچمکله مشغول اولیورسکز . عسکره ویریلن یرلری سز باشقه‌سنه صاتدیکز » .

بو مكتوب قاهره‌يه واصل اولونجه سلطـان پك صيقينتي‌يه دوشدی. مكه‌يه كيتمك تصورندن درحال واز كچدی. ذاتاً بونيتی خلق آراسنده برچوق شكايته سبب اولمشدی. صوكره، اميرلريله بالاستشاره، سوريه‌يه بر اردو كوندرمكه قرار ويردی. صوكره امير منجكدن ده بر مكتوب آلدی. بو امير اوكا كنديسی اختياريله تخندن اينمه‌سنی توصيه ايدييوردی. سوريه‌يه اردو كوندره‌جكی صيراده آرغون سلطـان ايله كيزليجه بر ملاقاتده بولوندی. شعبان حدتلنه‌رك قيليجيله كنديسنه اورمق ايستـه‌دی. امير قاچدی وغيرممنون سائر بر قاچ امير ايله برلكده شام امراسنه بر مكتوب يازه‌رق اونلره التحـاق ايتمكه حاضر اولدقلرينی بيلديردی.

شعبان، ايكی قارداشنك اولديرلمه‌سی ايچون امر ويردی. بونلرك كنديسنه خلف انتخاب ايديله‌لرندن قورقيوردی. فقط قادينلر قتله مأمور اولانلره ممانعت ايده‌رك بو امرك اجراسنه ميدان ويرمديلر. مع مافيه شعبان قرده‌شـلرينی توقيف وبر دائره‌ده حبس ايتديردی. قادينلرك چيغلغی سرايده بويوك بر تلاشه سبب اولدی. بوتون مملوكلر طوپلانديلر. سوريه‌يه كيده‌جك ميليس عساكری قبة الظفرده چكيلديلر. آرغون، سلطانه عسكرلرك يانينه كيتمه‌يی توصيه ايتدی. مملوكلری طوپلامق ايچون ترامپت چالندی. بر خيليسی اطاعت ايتديلر. شعبان بيك سـواری ايله چيقدی. سـوقاقلردن كچركن خلقك معاونتنی رجا ايدييوردی. يولده

سواریلردن آلتی‌یوزی کندیسنی ترك ایتدیلر . قبة‌الظفره واصل اولدیغی زمان آق‌سنقر یانـنه یاقلاشـه‌رق تختندن واز کچمه‌سنی توصیه ایتدی . شعبان اغلامغه باشلادی . آق‌سنقر عسکرلرینك نزدینه عودتله سـلطانك فراغته راضی اولدیغنی خبر ویردی . بومناسبتله برخیلی کورولتو اولدی . سلطانك طرفداری امیرلر بوکا ممانعت ایدیورلردی . غوغا چیقدی . سلطان مغلوب اوله‌رق جبل حصارینه قاچدی . اوراده والده‌سنك یاننده صاقلاندی . بوتون میلیس عسکری سلطانی تعقیب ایتدیلر . سلطان توقیف ایدیلدی ، زنجیره اورولدی . برادرلری امیرحاجی ایله امیرحسین محبسدن چیقاریلدی . امیر حاجی سلطان اعلان ایدیلدی [١] .

١٣٤٦ برقاچ کون صوکره‌ده شعبان اولدیریلدی [٢]. شعبان آنجق برسنه واللی سکز کون حکومت ایتمشدی . مصرده سلطنت ایدن حکمدارلرك الـڭ فناسی کبی تلقی اولونقده‌در . ذوق و صفاسندن باشـقه برشی سومزدی . بو اوغورده اموال دولتی صـاتاردی . قادینلری وخدمتجیلری پك صاحب نفوذ ایدیلر . قان دوکمکدن‌ده ذوق آلیردی .

ابوالمحاسن ابن شحنه یکی سلطان ، اول امرده سلفنك دورلو دورلو اویونلرله توجهنی قازانمش کیمسه‌لری و خزینه‌یی صـویان بونلره مماثل آدملری قوغدی . بوتون سوریه امراسی کندیسنه بیعت ایتدیلر . شعبانك

[١] ٧٤٧ سنه‌سی جماذی الاولانك ٢٩ نجی کونی .

[٢] جماذی الآخرك ٣ ـ ده .

طرفنی اوزون مدت التزام ایتمش بعض امرایی عزل ایله هر
طرفده آسایشی تأمین ایلدی . صوکره قبةالظفره کیتدی [۱].
رسمی آلای ایله قاهره‌یه کیردی . صوکره [۲] بعض امرایی
توقیف ایتدیرمك ایسته‌دیکی جهتله قاهره‌ده بویوك بر اغتشاش
١٣٤٧ چیقدی . بعض امرا قتل اولوندی . هر شی سکونت بولدقدن
صوکره سلطان کندیلرینه احسانلرده بولوندی . بو مناسبتله
سوریه‌ده‌ده اغتشاش چیقارلماسندن قورقدیغی جهتله اورایه بر
اردو کوندردی [۳] . شام والیسی امیریلبوغا سلطانك امری
اوزرینه توقیف اولوندی . فقط سلطان حاجینك امیراوغوزلویه
پك چوق حکم ونفوذ بخش ایتمه‌سی اونك هرکون سلطاندن نائل
اولدیغی التفاتلری قیصقانان سائر امرانك هیچ خوشنه کیتمه‌یوردی.
بوتون ایلری کلنلر کندیلرینك اموالنی بی‌پروا ضبط ایدن بو امیردن
قورقیورلردی . اوغوزلو اسکندریه حبسخانه‌سنده محبوس
بولونان برچوق امرانك اموالنی ضبط ایچون اونلری اولدیرتمه‌یی
سلطانه توصیه ایتدی . فقط صوکره سلطانكده غضبنی تحریك
ایدنجه توقیف ومصرده قتل ادیلدی . کندیسنی سلطان اعلان
ایتدیرمك املنه دوشمشدی . حاجی‌یه برادری کبی ذوق وصفایه
پك انهماك کوستردیکندن ، پك چوق امیر قتل ایتدیردیکندن

[۱] جمادی‌الآخرك بشنجی بازار ایرته‌سی کونی
[۲] ٧٤٨ سنه‌سی ربیع‌الاولنده .
[۳] جمادی‌الاول آینده .

ویرادری شعباندن زیاده فنالق ایتدیکندن دولایی مؤاخذه‌ده بولونورلر . ایشته بوتون بوسیأتندن دولایی مملوکلر اونی خلع ایله یرینه برادری حسنی تخته کچیردیلر [١] .

بوده سلطان محمدك اوغلی ایدی. مملوکلر برادری حسینی تخته چیقارمق ایسته‌مشلردی. فقط کثرت حسنی ترجیح ایتدی[٢].
اوکا ناصر سیف‌الدین لقبنی ویردیلر. تخته چیقدیغی وقت اون بر یاشنده ایدی. جلوسنك ایرته‌سی کونی بوتون امیرلر طوپلاندیلر.
اسکی سلطانك معیتنده بولونان امرایی خزینه‌دن آلدقلرینی اعاده‌یه مجبور ایتدیلر . بعضیلرینك اعاده ایتدکلری مجوهراتك قیمتی یوز بیك آلتون سکه‌یه بالغ اولیوردی .

امیر شیخون نائب حکومت تعیین ایدیلدی . موغولتای‌ده اصطبل عامره مدیرلکنه کچدی . حاجینك خلعنی ووفاتنی خبر ویرمك ایچون سوریه‌یه مأمورلر کوندریلدی. سلطانك مصارفی حقنده نظامات وضع ایدیلدی . نفوذلری پك آرتمقده اولان چرکسلرك صاتلماسنه قرار ویریلدی. امیر بیبغاروس مصر والیسی اولدی . برادری منجك سلحدارلغه نصب اولوندی. چرکسلردن برخیلیسی قتل ایدیلدی ، بعضیلری‌ده سوریه‌یه داغیتلدی .

صوکره مصرده وبا ظهور ایتدی [٣] . بر مدت قاهره‌ده ١٣٤٨

[١] ٧٤٨ سنه‌سی رمضاننده .
[٢] رمضانك ١٤ نجی صالی کونی .
[٣] ٧٤٩ سنه‌سنده . الك زیاده شعبان ، رمضان وشوال آیلرنده شدتلی ایدی . ٧٤٨ سنه‌سنده باشلامشدر .

كونده اون اون بش بيك كشى وبادن تلف اولدى . أولولر ابوالمحاسن
ماصه‌لر ، مردبونلر ، حتى قاپيلر اوزرنده طاشينيور ، صورت قاموس ،
مخصوصه‌ده قازيلان چوقورلره آتيليوردى . بووبا بوتون دنيايى
دولاشدى . بر عرب مورخنه نظراً ابتدا تاتارستان خانلك
حكومتنده باشلادى [١] . فى الحقيقه ، چين تاريخلرنده اولكى
سنه‌لرده اون اوچ ميليون كشيدن فضله آدم تلف اولديغنه ،
بويوك فيضانلر وقوعه كله‌رك بوتون مملكت خراب وپك چوق
كشى غرق اولديغنه ، بويوك حركت ارضلر حس ايديله‌رك برچوق
داغلرك ييقلديغنه ، اولجه مجهول بر طاقم كوللر وجوده كلديكنه
ومملكتك هر طرفى حشرات ايله دولديغنه دائر قيدلر واردر .
جسدلرك قوقوسى هر طرفه يايليوردى . وبا ابتدا چينده
وتاتارستانده ظهور ايده‌رك اورادن قاپچاق تاتارلرينه ، صوكره

[١] مه‌زه‌راى Mézerai عينى شيئى سويله‌يور . بوندن دها مدهش
ومهلك بروبا اولمامشدر . بوتون دنيايه يايلمشدر . بوخسته‌لقدن ضرر كورمه‌ين
برقصبه ، بر أو قالمادى . ١٣٤٦ سنه‌سنده خطاى حكومتنده باشلادى .
ابتدا غايت پيس قوقان بر آتش بخارى چيقدى و ايكى يوز فرسخلق
مسافه‌يى اوصورتله تخريب ايتدى وهواىى اوقدر افساد ايلدى‌كه كوچوك
ييلان ياورولرى وزهرلى بوجكلر ياغمور كبى ياغيورلردى . خطايدن آسيايه ،
يونانستانه ، اورادن آفريقايه ، صوكره آوروپايه كچدى وتا نه‌قدر
هر طرفى برباد ايتدى . زهر اوقدر سارى ايدى‌كه آنى اولا باقيلنجه بيله
اولديريوردى . باشلاديغى مملكتلرده بش آى حكم سورديكنه دقت
اولونمشدر . اك آز ضرر ديده اولان شهرلرده اهالينك آنجق بر ثلثى
قورتولابيلمشدر . فقط پك چوق يرده اهالينك آنجق اون بشده ،
يكرميده برى قالمشدر .

استانبوله ، قیصریهٔ رومه و آنطاکیه‌یه کچدی . قاچمق ایسته‌ینلرك چوغی یوللرده اولدیلر . خسته‌لق قره‌دنده و قیصریه‌ده هر کسی اولدیردی . بو مملکتده‌کی کوردلر کندی یرلرینه قاچمق ایسته‌دیلر سه‌ده هر طرفی وبانك صارمش اولدیغنی کوردیلر و اولدیلر . سیس الکاسی یعنی کوچوك ارمنستان بالخاصه مصاب اولدی . تکفور یعنی قرال تبعه‌سنك بر چوغیله برلکده وفات ایتدی . عرب مورخنك افاده‌سنه نظراً ، چینده او قدر شدتلی یاغمورلر یاغدی که [۱] انسانلر ، حیوانلر ، حتی قوشلر بیله کلیتلی صورتده تلف اولدیلر . مملکتده همان نفوس قالمادی . بو مدهش وبا هندستانی ده تخریب ایلمشدر . بغدادده انسانلر چارچابق اولیورلردی . حلب ، شام قطعه‌سی ، ماردین ودیاربکر ، صفد ، قدس ، کرك ، نابلس ، رمله وفیاتك فضله‌لغندن دولایی عادتا بوشالمشلردی . یوللرده وکاروانسرایلرده نعشلردن باشقه برشی کورولمه‌یوردی . یالکز معرة النعمان ، شهر زور وحارم شهرلری بو آفتدن مصون قالدیلر . حلبده کونده بش یوز کشی وفات ایتدی . غزه‌ده بر بوچوق آی ایچنده وفیات ایکی‌بیك کشی‌یی بولدی . مواشی‌ده تلف اولیوردی . صوکره‌دن ینه عرب مورخنك بیاناتنه نظراً ، آوروپایه کچدی . ابتدا حیواناتدن باشلادی ، چوجوقلره سرایت ایتدی وهرطرفه یاییلدی . قبریس آطه‌سی اهالیسی بوتون مسلمان اسراینی اولدیردیلر ، چونکه بومدهش فلاکت اثناسنده

[۱] چین تاریخلرنده بونلر مقیددر .

آطه‌یی ضبط ایتمه‌لرندن قورقمشلردی . بو وبا أثناسنده بر اقشام شدتلی بر روزکار چیقدی . بویوك بر حرکت ارض وقوعه کلدی . ده کیز قاباردی ، بر چوق سفائن پارچه‌لاندی . قبریس اهالیسی نره‌یه کیدکلرینی بیلمکسزین قاچیشیورلردی . بو فیرطنه‌دن بر خیلی تلفات اولدی . بعض کیمسه‌لر جوار آطه‌لره قاچمق ایسترکن یولده أولدیلر . بوتون آطه عادتا بوم بوش بر حاله کلدی . آطه‌یه عودت ایدن اون اوچ تجار طرابلسه کچدیلر . اوراده أولومدن قورتولامادیلر . حرکت ارضه تقدم ایدن روزکار اوقدر مدهش دار بر قوقو نشر ایتمشدی که انسانلر یرلره دوشیورلر وچیرپینه چیرپینه ترك حیات ایدیورلردی . ایچنده بعض قبریس تجارلری بولونان کمیلر اسکندریه‌یه کلدیلر . بو فراریلردن بك آزی قورتولدی .

بو وبا ایتالیایی ، سجلیایی ، مایورقه‌یی ، اسپانیایی تخریب ایتدی . اندلس ولایتی همان هیچ اهالیسز قالدیغی جهتله آمریقالیلر خزائنی یغما ایچون کلدیلر . فقط هپسی وبایه طوتولدیلر وأولدیلر . غرناطه حکومتی بو آفته معروض قالمادی . آفریقاده خسته‌لق حیوانلرده کچمشدی . اتلری سم سیاه اولیوردی . وبا اسکندریه‌یه قدر بوتون برکه الکاسنی تخریب ایله‌دی . اسکندریه‌نك أولری قاپاندی . أولولر اوقدر چوقدی که کومکه امکان یوقدی . نعشلری بین قوشلرده تلف اولیورلر وتعفنی آرتیریورلردی . خسته‌لق اسکندریه‌دن دمنهوره و تاروجه‌یه کچدی . محله‌ده

پارلالری سوره‌جك آدم قالمشدی . شام خسته‌لقدن پك ضرر دیده اولدی . کونش میزان برجنده اولدیغی جهتله نصف اللیله دوغرو غایت شدتلی بر روزکار چیقدی ، صباحه قدر دوام ایتدی . طلوع شمسدن ایکی ساعت صوکره یه‌قدر بو روزکار کسیلمه‌مشدی . صوکره اوقدر شدتلی بر قراکلق چوکدی که یان‌یانه دوران انسانلر بر برلرینی کوره‌میورلردی . قراکلق کچدکدن صوکره چهره‌لر صاپ صاری کورونیوردی . صوکره برچوق تلفات وقوعه کلدی .

قاهره‌ده بووبا ابتدا قادینلرده وچوجوقلرده باشلادی . بو اثناده سلطان سیریاقوسه چکیلدی وقاهره‌ده هرکسك دعا ایتمسنی امر ایتدی . وبا کیتدکجه آرتیوردی . بوتون وجودده بر التهاب حس ایدیلیوردی . آغزدن قان کلیور آرقه‌دن موت تعقیب ایلیوردی . ایچنده بر وبا وقعه‌سی ظهور ایتمش اولان اوده‌کیلر او کیجه ایچنده وفات ایدییورلردی . موت اوقدر سریع اولیوردی که دوقتوره مراجعت ایتمکه وقت قالمایوردی .

مزرای فلیپه‌نك دانمارقه تاریخی — بومدهش آفت ایتالیادن فرانسه‌یه کچدی واوراده بویوك تخریبات یاپدی . خسته‌لق قاصیقده ویا قولتوق آلتنده برشیش ایله باشلایور ومصاب اولانلری ایکی اوچ کون ایچنده کوتوریوردی . اینوسان مزارلغی نعشلرله اوقدر دولدی که مزارلغی قاپامغه مجبور اولدیلر . پارسك اوتل دیو خسته‌خانه‌سنده وفیات کونده بش یوزی کچیوردی . خسته‌لق صوکره انکلتره‌یه ، آلمانیایه و شمال

طرفلرینه سرایت ایتدی . دانیمارقه بالخاصه پك شدید ضرر كوردی . قیرلر بوشالدی . تجارت اوزون مدت سكته یه اوغرادی . هر سنه غروئنلانده كوندریلن سفینه لرك ارسالندن واز كچیلدی . سیاه وبا [١] نامی ویریلن وچینده ظهور ایدوب بوتون

[١] بو مسئله یه دائر سنه سنه یاپدیغم تدقیقاتك عرضنه مساعده بیورلمه سنی استرحام ایلرم . ١٣٣٣ سنه سنده چینده ، ایمپراطورلغك پایتختی اولان كینغ سایده اوقدر مبذول یاغمورلر یاغدی كه درت یوز بیك آدم صو آلتنده تلف اولدی . عینی سنه قیانغ وهوآی نهرلری تپه سنده بویوك بر قوراقلق اولدی وبونی بر قیطلق تعقیب ایتدی . اون برنجی شهر قمریده قین چه ئو داغی پوسكوردی ، یرآچیلدی . ١٣٣٤ بهارنده ایلك شهر قمریده تسین چه ئوده و له آنغ چه ئوده برقان یاغموری یاغدی . اوچنجی شهر قمریده چانغ ته سو اراضیسنه سمادن برنوع تویلر دوشدی وچونغ یوئه نده مختلف حادثات وقوعه كلدی . شانتونغده بویوك فیضانلر اولدی . چه سی داخلنده ایسه بالعكس مدهش بر قوراقلق حكم سوردی و وبا علتنه سببیت ویردی . بش میلیون قدر آدم تلف اولدی . سكزنجی شهر قمریده كینغ سایده بر حركت ارض حس ایدیلدی وكینغ مینغ شان داغی پوسكوردی . بر كول تشكل ایتدی كه چوره سی یوزلی وسعتنده ایدی . برچوق كیشی هلاك اولدی . هوقو آنغ وهونان داخلنده اوچنجی شهر قمریدن سكزنجی شهر قمری یه قدر هیچ یاغمور یاغمادی . بوتون قیرلره بوجك و حشرات دولدی . اهالی هر طرفدن تلف اولیورلردی . ١٣٣٦ ده چینده بویوك فیضانلر كورولدی . عینی زمانده بوجك وحشرات خارق العاده برصورتده آرتدی ومدهش برقیطلق حس ایدیلدی . تنغ چه ئوده اوتوزكون متمادیاً یاغمور یاغدی . بوتون نهرلر طاشدیلر . برده وبا ظهور ایتدی . هوآم‌ چه ئویی بوجكلر باصدی . قیانغ طرفلرینه دوغرو بهاردن سكزنجی شهر قمری یه قدر هیچ یاغمور دوشمدی . بوتون خلق سفالتدن تلف اولیورلردی . عینی زمانده وایرته سی سنه ظرفنده مزرابك روایتنه نظراً

دنیایه سرایت ایدن خسته‌لق مختلف ملتلرك بربرلریله هانکی طریقلری تعقیب ایده‌رك تجارت ایتدكلرینی وامید بورونی دولاشلمه‌دن اول امتعه‌نك تا شرقدن آوروپانك بر اوجنه قدر ناصل کتیریلدیکنی کوسترمکه خدمت ایدر . اوزمان چین قطعه‌سی و تاتارستانك

پارسه‌مه‌مه‌مش حادثات جویه ، مهلك حرکات ارضیه وقیشین متمادی رعدوبرق کوروالدی . ١٣٣٧ سنه‌سنده چینده قیانغ جوارلرنده قیطلقدن درت میلیون کشی وفات ایتمشدر . هونانده یدنجی شهر قریده بك عظیم صیجاقلر اولدی ؛ شرق طرفنده شایان حیرت درجه‌ده مبذول حشرات کلدی . قیننغ سایده سکزنجی شهر قریده اوتوزکون پك شدتلی یاغمورلر یاغدی . طاشان نهرلر انسانلری ومواشی‌یی آلوب کوتوردیلر . وقوعه کلن عظیم حرکات ارضیه بوتون مبانی‌یی ییقدی ؛ پك چوق کشی‌یی ازدی . بوزلزله‌لر آلتی کون سوردی . ١٣٣٨ سنه‌سنده سکزنجی شهر قریدن صوکره قیننغ سایده اولان زلزله اون کون دفعات ایله تکرر ایتدی . اوتارخده فرانسه‌ده بیوك برقیطلق حکم سورمشدر . ١٣٣٩ سنه‌سنده پیه‌ن چه‌ئوده وقوعه کلن بیوك فیضانلرده برچوق کشی بوغولدی . ١٣٤٠ سنه‌سنده قیننغ سای الکاسنده عینی فلاکتلر تکرر ایتدی . ١٣٤١ ده چینده بیوك برقیطلق اولدی . ١٣٤٢ ده تاتونغ فو ده اوقدر مدهش برقیطلق وقوعه کلدی که انسانلر بربرلرینی یدیلر . اوچنجی شهر قریده قیننغ سایده برزلزله اولدی . عینی سنه‌ده ، « قرونیك مارتینیه‌ن » ه نظراً هر طرفدن اوقدر صولر طاشمش وفیشقیرمشدرکه قولونیا شهرینك سورلری اوزرنده قاییق ایله سزیله‌بیلمشدر . بوندن دولایی برچوق کوپریلر وقوله‌لر ییقیلمشدر » . ١٣٤٣ ده هونغ چانغ داغی منهدم اولمش ، یر آلتندن فیشقیران صولر برچوق کشی‌یی بوغمشدر . یدنجی شهر قریده پیه‌ن چه‌ئوده ولهآنن چه‌ئوده مدهش فیضانلر وقوعه کلدی . دردنجی شهر قریدن یدنجی شهر قری‌یه قدر متصل یاغمور یاغدی . یدی شهر صو آلتنده قالدی .

بویوك برقسمی عینی حکمداره تابع ایدی و بو حکمدار تاتار ایدی . تاتارلر یاخود موغوللر قوره‌دن پالوس مه‌ئوتیدس Palus Moeotides ه وقریمه قدر اولان بوتون ممالکك صاحبیدیلر . مختلف حکمدارلر اداره‌سنده اولمقله برابر اوزمان تك برملت تشکیل ایدیورلردی . تجارلر چیندن قریمه قدر سربستجه کیده‌بیلیرلردی و فی الحقیقه کیدییورلردی . اورادن ده امتعه استانبوله نقل اولونیوردی . بوتون آوروپا اقوامی ده اورایه کیدردی . بناءً علیه بو شهردن خسته‌لغك برطرفدن بوتون غربه یاییلدیغنی و دیکر طرفدن آنطاکیه شهری و سوریه‌نك سائر بوتون مهم شهرلری واسطه‌سیله اسکندریه‌یه وقاهره‌یه کیردیکنی ، هنده قدر صوقولدیغنی قولایجه آکلامق قابلدر . هندستانه و دوغرودن دوغرویه چین تجارتی واسطه‌سیله ده کیره‌بیلیردی . شرقده من القدیم وبایه قارشی کوستریلن اهمال

عینی سنه مصرده و سوریه‌ده‌ده شدتلی حرکات ارضیه اولدی . ١٣٤٤ ده یدنجی شهر قمریده وقی‌چه‌ئوده بویوك برحرکت ارض وقوعه کلهرك ده‌کیز طاشدی . ١٣٤٥ ده قی‌چه‌ئوده ینه برحرکت ارض حس ایدیلدی . ١٣٤٦ ده ایکنجی شهر قمریده شانغ تونغ‌ده زلزله اولدی . بشنجی شهر قمریده شانسیده بویوك برقیطلق چیقدی . صوکره سکزنجی شهر قمریده شدتلی فیضانلر کوزولدی . ١٣٤٧ ده شان تونغده شدتلی حرکت ارض اولدیغی کبی کوك کورولتوسنه مشابه سسلرده ایشیدیلدی . تونغ پینغده اوچنجی شهر قمریده وقوعه کلن برحرکت ارضده صولر قاباردیلر وغایت چالقاندیلر . هونغ تونغ بویوك برقوراقلغه معروض قالدی و برچوق کشی تلف اولدی . صوکره برمدت چین قطعه‌سی بوسلسلهٔ مصائبه معروض قالمادی . بونك نتیجه‌سی اولان وبا دنیانك اقسام سائره‌سنی تخریب ایدوب دوردی .

خستەلغك ترقياتنى تسهيل ايتدى . وباليلر شهرى ترك ايدەرك باشقه بر شهره التجا ايديورلر وكنديلريله برابر بر فلاكت كتيريورلردى . آوروپاليلرده خستەلغك او كنه كچمك خصوصنده شرقليلردن داها متيقظ داورانمادیلر . آرالرندەكى مناسبات دولاييسيله بوتون غربه يايديلر . بو صورتله دنيانك سكنەسنك آلتيده برى محو اولدى . ايشته منشائى مجهول اولان بر طاقم فلاكتلر بويله وجود بولويور ويا واش ياواش بتون دنيايه انتشار ايديور . بو ويا عينى قطعەلردن كلمش ودنيايى تخريب ايتمش باربارسورولرينه تشبيه ايديلەبيلير . نوع بنى بشرك تاريخ عمومیسى پيش ملاحظەيه آلنەرق ومختلف اقسامى يكديكريله مقايسه اولنەرق سطح ارضى دكيشديرن انقلابات عظيمەيى آكلامق قابل اولابيلير . بونلرك منشالرينى ، سيرلرينى واك اوزاق مملكتلرده بربرلريله حائز اولدقلرى مناسبتى بو صورتله كوره بيليرز .

بو مدهش وقعه ، حسنك زمان سلطنتنده تحدث ايدن احوالك الك مهميدر . سائر حادثات امرا آراسنده وقوعه كلن بعض نفاقلره ، امرادن بعضيسنك وبالخاصه منجكك عزلنه [١] ١٣٥٠
انحصار ايدر . منجكك عزلى اوزرينه صفد واليسى امير احمد ايله امير بيبغاروس عصيان ايتديلر . بونلره قارشى سوريەيه عسكر يوللامق ايجاب ايتدى . كيدن قوهٔ تأديبيه عاصيلرى طوتدى ، يمنده منيدەده بر موفقيت احراز اولوندى . اوراده حكمران

[١] ٧٥١ تاريخنده .

اولان مجاهد علی یاقه‌لاندی. مصرلیلر مجـاهد علینك برادری
١٣٥١ عجلانه مظاهرت ایدییورلردی. مجاهد علی مصره کتیریلدی [١].
صوکره اوراده، ینه دونمك مساعده‌سنی استحصال ایتدی.

سلطان، امرادن بعضیلرینی توقیف ایتدیرمك ایسته‌دیکی
ایچون منجلی بوغاموغولتای ودها بعضیلری قبة الظفره چکیلدیلر [٢].
عصیانلرینك سببنی اکلامق اوزره، سلطانك کوندردیکی اسیرلری
توقیف ایله‌دیلر. عاصیلر کیتدکجه قوتلندکلری جهتله سلطان
کندیلکندن استعفا ایله قیلججی اونلره کوندردی و زوجه‌لریله
برلکده چکیلدی. عاصیلر حصاره کلدیلر، قادینلرك فریادینه رغماً
سلطانی، یاقه‌لادیلر و برادری صالحی تخته چیقارمغه قرار
ویردیلر، حسن اوچ سنه، دوقوز آی واون درت کون حکومت
سورمشدی. زمان سلطنتی اغتشاشات وفلاکت ایچنده کچدی.
سوریه وتیه‌بایید عربلری عصیان ایتدیلر.

اساساً صالح اسمنی طاشییان یکی سلطان ینه صالح
لقبنی آلدی. سلطان اعلان ایدیلیر ایدیلمز امیر بزلار
سوریه امیرلرینك بیعتنی قبول ایتمك اوزره سوریه‌یه کوندریلدی.
صوکره خزینه‌نك حالی تدقیق ایدیلدی وبوشالمش اولدیغی کورولدی.
امیرشیخونی عفو ایتمه‌سی ایچون سلطانه استرحامده بولوندیلر.
محبوس بولندیغی اسکندریه‌دن قاهره‌یه کتیردیلر. فقط بعض

[١] ٧٥٢ تاریخنده.

[٢] ٧٥٢ سنه‌سی جمادی‌الآخرینك ٢٧ سنده.

امرا بو اميره عظيم معاش ويرمك لازم اولديغى جهتله تخليه
ايديلمه‌سندن ممنون اولمادقلرى ايچون باركيرلره بينديلر ومملوكلرينى
تسليح ايتديلر . برقاچ كشى تلف اولدى . سلطانه عاصيلرك
حسنى تكرار تخته چيقارمق ايسته‌دكلرينى سويله‌مشلر و بوكا
اقناع ايتمشلردى . سلطان بوتون ميليس عساكرينى طوپلايه‌رق
اميرطاز ايله قبة الظفره يورودى. اوراده سيورغاتميشى بولدى كه
اوده امير موغولتاى ايله منكلى بوغايى چاغيرتيوردى . بو ايكى
امير توقيف واسكندريه‌يه اعزام ايديلديلر . بوندن پك ممنون گورونن
سلطان جبل حصارينه دوندى و مشيخون تخليه اولوندى . حسنك
زمان سلطنتنده حبس ايديلمش اولان بعض امرا اسكى مقاملرينه
اعاده ايديلدى . سيور غاتميش بوسلطان زماننده صوك درجه‌ده
صاحب حكم ونفوذ اولدى . شيخون وطاز كبى بعض امرابوندن
قوشقولاندقلرى جهتله [١] مصر واليلكندن استعفايه مجبوريت ١٣٥٢
حس ايتدى وبو مأموريت شيخونه ويريلدى . سوريه‌ده بعض
قياملر وقوعه گلدى . بيبغاروس حلبده سلطان عنوانى وعادل
لقبنى آلدى . مصره حربه گيتمكه وامير طاز ايله شيخون وسائر
امرانى توقيف ايتمكه نيت ايتمشدى . بوتون توركمنلرله قراجه
كنديسنه مظاهرت ايديوردى . سلطان ، امير طقطايى حلب ،
حما وطرابلس امراسنى دائرهٔ وظيفه‌يه دعوت ايچون سوريه‌يه
گوندردى. طقطاى ، سلطانك وجودينه لزوم اولديغنى مصره

---

[١] ٧٥٣ سنه‌سنده .

بیلدیرنجه سلطان بوتون میلیس عسکریله درحال یوله چیقدی [۱] .
بو اثناده بیبغاروس شامی ضبط ایتمك املیله اورایه یاقلاشیور
وهر کچدیکی یری تخریب ایدیوردی . فقط قلعه‌یی اله کچیرمدیکی
ایچون حلبه چکیلمکه مجبور اولدی . سلطان شامه کیردی [۲] .
امیرلری ، حلبده تحصن ایتمش اولان بیبغاروس اوزرینه یورودیلر .
عاصی مغلوب ایدیلدی ، حلب اهالیسی کندیسنه قارشی قیام ایتدیکی جهتله
قاچدی وبوتون اشیالرینی براقدی . سوریه شهرلرینه یکی والیلر
نصب اولوندی . سلطان ده قاهره‌یه دوندی [۳] .

سرایده بولونان بوتون امرا سرایك ایچنی انتریقه ایله دولدیریور
لردی . اونلرله صیقی الفت سلطان ایچون دائما فنا نتیجه ویریوردی .
سیورغاتمیش ایله طاز چوقدن بری بربرلرندن متوحش بولونیورلردی .
شیخون بونلری بارشدیرمغه اوغراشیورسه‌ده موفق اولامایوردی .
نهایت طاز ، رقیبنی محو ایتمك فکریله بر اغتشاش چیقارمغه
قرار ویردی . طازك ، برادری ومملوکلری ایله برلکده آوه کیتمه‌سی
و غیبوبتی اثناسنده طرفدارلرندن بعض امرانك سیورغاتمیشی
توقیف ایتمه‌لری قرارلاشدی . فی الحقیقه بو تصور موقع اجرایه
وضع ایدیلدی . فقط طازك طرفی مغلوب اولدی . سیورغاتمیش
بوتون مملوکلریله درحال شیخون نزدینه کیده‌رك طازی التزام
ایدن سلطانك خلعنی طلب ایتدی . شیخون اونلرك بو آرزولرینه

---

[۱] ۷۵۳ سنه‌سی شعبانده .
[۲] رمضان آینده .
[۳] شوال آینده .

ممانعت ایتمك ایسته‌دیسه‌ده فائده ویرمدی . سلطانی خلع ایتمك
١٣٥٤ وحاصلك ایسته‌دکلری حسنی تکرار تخته چیقارمق لازم کلدی [۱] .
صالح آنجق اوچ سنه اوچ آی اون درت کون حکومت
ایتمشدی . حصاره قاپاندی ، اولوجه‌یه قدر اوراده قالدی [۲] .
بو سلطانك هیچ بر حکم ونفوذی اولمامشدی . حکومتی شیخون ،
طاز ، سیورغاتمیش اداره ایتمشلردی .

محبسندن چیقاریله‌رق تخته اجلاس ایدیلن حسن ، ناصر
ابو المحاسن عنوانی محافظه ایتدی . تخته چیقار چیقماز طازی توقیف ایتدیردی .
ابن شحنه فقط شیخون توسط وشفاعت ایده‌رك اونی حلب والیسی یاپدیردی .
١٣٥٧ برقاچ سنه سکون ایچنده کچدی . صوکره ، سلطان معیتنده
بوتون امراسی و قاضیلری اولدیغی حالده [۳] اجرای عدالت
ایتمکده ایکن ، مملوکلرندن بری امیر شیخونه برقاچ قیلیج ضربه‌سی
ایندیردی واونی یارالادی . شیخون سرایه نقل ایدیلدی ، یاره‌لری
صاریلدی . سلطان بونده کندیسنك هیچ بر مدخلی اولمادیغنی
تأمین ایتدی . قاتل استنطاق ایدیلدیکی زمان ایسته‌دیکی تخصیصاتی
شیخون باشقه برینه ویرمش اولدیغی جهتله اونی اولدیرمکه عزم
ایتمش اولدیغنی سویله‌دی . برآز صوکره امیر شیخون وفات ایتدی .
بو ، سلطان ایچون بویوك بر ضیاع اولدی . چونکه اونك نصیحتلریله

---

[۱] ۷٥٥ سنه‌سی شوالنك ایکیسنده .
[۲] ٦۷۱ سنه‌سی ذی الحجه‌سنده ، ۱۳٥۹ تاریخ میلادیسنده .
[۳] ۷٥۸ سنه‌سی شعبانده .

حركت ايدييوردی. قاهره‌ده پك كوزل بر مدرسه یاپدیردی كه موجود
مسلمان مدرسه‌لرینك الك كوزلیدر. هر طرفدن استادلر وبالخاصه
ریاضیه علماسی جلب ایتمشدی. شیخونك وفاتندن صوكره الك برنجی
منصب حكومتی سیورغاتمیش اشغال ایتدی. فقط زنكین اولمقدن باشقه
برشی دوشونمدی. سلطان، امیر طاز ایله برلكده كندیسنی توقیف
١٣٥٨ ایتدیرمكه مجبور اولدی[١] وایكیسنی ده اسكندریه حبسخانه‌سنه
كوندردی. سیورغاتمیشك سرایی یغما ایدیلدی، بوتون مملوكلری
قلیجدن كچیریلدی. بو سلطانك زمان حكومتنده [٢] مصرده
١٣٦٠ مدهش بر وبا ظهور ایتدی. امیر یل بوغا [٣] الك بویوك
مناصبه كچدی. صوكره سلطان بوكا نادم اولدی. توقیف
ایتدیرمك ایسته‌دیسه ده پك چوق مقاومته معروض اولدیغندن
قاچمق وجبل حصارینه قاپانمق مجبوریتنده قالدی. قاهره‌ده یل بوغا
ایله سلطانك ضابطانی آره‌سنده بر مصادمه وقوعه كلدی. حسنك
التجا كاهنه قدر صوقولوب هجوم ایتدیلر. مقتوللر آره‌سنده
حسنك ده نعشی بولوندی. تقریباً اوتوز یاشلرنده ایدی. آلتی سنه،
یدی آی حكمران اولمشدی. یل بوغا حصاری، خزینه‌یی،
اسلحه‌یی، باركیرلری ودوه‌لری، سلطان حسنك مالك اولدیغی
شیلرك كافه‌سنی ضبط ایتدی وتخته سلطان حاجینك اوغلی محمدی
چیقاردی. حسن كندیسندن اولكی تكمیل حكمدارلرك فضائحنه

---

[١] ٧٥٩ سنه‌سی رمضاننده.
[٢] ٧٦١ سنه‌سندن ایرته‌سی سنه باشلانغجنه‌قدر.
[٣] ٧٦٢ سنه‌سنده.

مالك دكلدی . قادينلری سوردی وبونلر سياحتلرنده كنديسنه رفاقت ايدرلردی. تبعه‌سنی ده پك سوردی بوتون قصوری مملوكلرينی پك يوكسلتمه‌سندن عبارتدی. سبب فلاكتی بو مملوكلر اولديلر . فقرايه پك چوق صدقه ويريردی .

١٣٦١ عاصيلر طرفندن تخته چيقاريلان محمد [١] منصور ابوالمعالی ناصرالدين لقبنی آلدی . اون درت ياشنده ايدی . اميريل بوغا نائب حكومت تعيين اولوندی . يكی سلطان اسكندريه‌ده محبوس بولونان بوتون اميرلری سربست براقدی . شام واليسی حسنك وفاتی خبر آليرآلماز عصيان ايتدی [٢] . سلطان بر اردو ايله شامه كيتمك اوزره درحال قاهره‌دن چيقدی. اميرلر شام قلعه‌سنه قاپانديلر . فقط يل بوغا كنديلرينه بعض تكليفاتده بولوندی. بونلری قبول ايتديلر. امكان حاصل اولواولماز يل بوغا

١٣٦٤ هپسنی توقيف ايتديردك اسكندريه‌يه يوللادی. برآز صوكره [٣] امرا ايله متفقاً سلطان محمدی خلع ايتدی . كنج سلطانك افراطه واران چاپقينلغی هركسی غليانه كتيرمشدی . خلع ايديلن سلطان حبسه آتلدی . اولنجيه قدر اوراده قالدی [٤] . آنجق ايكی سنه اوچ آی آلتی كون حكومت سورمشدی .

---

[١] ٧٦٢ سنه‌سی جماذی‌الاولنك دوقوزنده .

[٢] ٧٦٢ سنه‌سی شعبانده .

[٣] ٧٦٤ سنه‌سی شعبانده .

[٤] ٨٠١ سنه‌سی محرمنك ٩ نجی كوننه قدر . ١٣٩٨ تاريخ ميلاديسنده .

یل بوغا ایله سائر امرا مشهور سلطان محمدك اوغلی حسینك
اوغلی شعبانی تخته چیقارمغه قرار ویردیلر . یکی سلطان اشرف
١٣٦٥ ابوالمفاخر زین الدین لقبنی آلدی . اون یاشنده ایدی . خلیفه ،
عادت موجبنجه کندیسنه برات ویردی . یل بوغا نائب حکومت
اولمقده دوام ایتدی . بو سلطانك حکومتی کایکیاده طرسوسه قدر
دوام ایدییوردی . اوراده بر والیسی واردی . شعبانك ایلك
سلطنت سنه لرنده کی وقایع بوراده تفصیله ذکر براهمیتی حائز دکلدرلر .
عزل و نصب ایدیلن برطاقم امرانك اسملرنده موجب دقت
هیچ برشی یوقدر . فقط فرانقلرك اسکندریه یی ضبط ایتدکلرینه
دائر [١] قاهره یه واصل اولان خبر هیچ ده بویله اهمیتسز دکلدی .
یکی بر اهل صلیب تشکیلی ایچون آوروپا حکمدارلرینه بیهوده یره
مراجعتلرده بولنمش اولان قبریس قرالی پیه ردولوزینیان اولدقجه
مهم بر دونانمه ایله ردوسدن حرکت ایتدی واسکی اسکندریه
لیمانی پیشکاهنه کلدی [٢] . قاره یه عسکر چیقارلماسنه ممانعت
ایچون ساحلده طوپلانمش اولان یکرمی بیك قدر مسلمان عسکری
بللرینه قدر صویه کیره رك خرستیان کمیلرینه هجوم ایتدیلر .
فقط آرقه سنده قبریس قرالنك ایکی مارشالی ایله قونت دوژه ن ،
پرنس دوغالیله ، ویقونت دوتوره ن وبالذات قرال درحال کمیلردن
چیقدیلر ومهاجملری چکیلمکه مجبور ایتدیلر . نهایت ، مسلمانلرك

[١] ٧٦٧ سنه سی محرمنك ٢٣ نجی جمعه کونی .

[٢] ١٣٦٥ سنه سنده سن دهنیس یورطینسده ، پنجشنبه کونی .

تفوق عددیسنه رغماً آنجق سکز ، دوقوز بیك راده‌سنده بولونان
خرستیانلر [۱] اوسپیتالیه شووالیه‌سی، دیکر بر نقطه‌ده بر هجوم
حرکتی اجرا ایتدیکی صیراده قاره‌یه چیقدیلر. بلامانعه بارکیرلرینی
اخراج ایده‌بیلمش اولانلر صف حرب ترتیب ایده‌رك مسلمانلرك
اوزرینه هجوم ایتمشلردی. مسلمانلر ایکی طرفدن هجومه معروض
قالدقلرینی کورنجه فراره باشلادیلر ، شهره چکیلدیلر وقاپیلری
قاپادیلر . قبریس قرالی عسکرینی دیکلندیره‌رك ، بارکیرلری وهنوز
کمیلرده قالمش اولانلری قره‌یه اخراج ایتمك ایچون ده‌کیز ایله
شهر آراسنده قرارقیلدی . اسکندریه سورلری پك چوق عسکر
ومدافعه ایچون لازم دورلو دورلو آلات وادوات حربیه ایله مجهز اولدیغی
جهتله قلعه‌یی ضبط ایتمك امیدینی بسله‌مه‌ین خرستیانلر تکرار کمیلره
بینلمه‌سی فکرنده ایدیلر. فقط قبریس قرالی اطرافنده کیلری تشجیع
ایده‌رك اونلری هجومه اقناع ایتدی. الك ضعیف اولان کومروك
قاپیسندن هجومه باشلادیلر. هجوم چوق شدتلی اولدی. خرستیانلرك
کوستردیکی آثار شجاعته رغماً قبریس قرالنك ماینجیسی
پارسه‌وال عربلرك مقاومتی تأثیریله خرستیان عسکرلرینك کیری
چکیلمکه باشلایه‌جغنی حس ایدنجه کیدوب قراله اوسپیتالیه
شووالیه‌لری ایله برلکده آلدیغی موقعی ترك ایله امدادلرینه کلمه‌سنی
رجا ایتدی . قرالك ورودی درحال قاپینك ضبط ایدیلمه‌سنه
سبب اولدی . برلغمدن ایچری‌یه صوقولان بر کمیجی سورك

[۱] ابوالمحاسن اوتوز بیك خرستیان عسکری اولدیغنی سویله‌یور.

اوزرینه چیقدی ، آرقه‌مدن کلمکزدییه باغیردی . خرستیانلرك برقسمی بوندن استفاده ایتدیلر . آتشدن قورقمش اولان مسلمانلر آرتق هیچ بر مقاومتده بولونمادیلر .

قبریس قرالی اسکندریه‌یه کیردی . عسکرلری شهرده داغیلدیلر . هرطرفی قان و آتش ایچنده براقدیلر . قرال ایسه شهرك ایچندن کچه‌رك بوبر قاپیسندن دیشاری چیقدی . اورادن قاهره‌یه کیده‌بیلیردی . قرال بر کوپرویی ییقه‌رق دشمنلرینی کندیسنی علی الغفله باصه‌بیلمکدن منع ایتدی . یاننده جزئی مقدارده شوالیه‌لرله جسورانه یورودی . یولی کسمکه چالیشان مسلمانلره رغماً شهره کیردی والآن مقاومت ایدن بعض موقعلری‌ده جبراً ضبط ایتدی .

خرستیانلر قاپیلری قاپادیلر . یورغونلغك ، حرارتك و شدتجه آزلقلرینك براقدیغی امکان درجه‌سنده اسکندریه‌یی محافظه‌یه حاضرلاندیلر . قرال بویوك ومحکم بر برجه یرلشدی . فقط اون بیك مسلمان عسکرینك کیجه‌لین بوبر قاپیسنی یاقالرینه وهیچ فرق ایدیلمه‌دن ایچری کیرملرینه مانع اولامادی . قرال ایرته‌سی کونی آلتمش شوالیه ایله بونلری چیقاردی وصحرایه چکیلمکه مجبور ایتدی . قرال شهرده درت کون قالدی . سیریاقوسده بووقعه‌یی خبر آلان سلطان درحال جبل حصاوینه کیتدی . اوراده اردولره حرکت امرینی ویردی . کندیسی‌ده آتابك یل‌بوغا ایله برلکده آته بیندی . هپسی‌یك بویوك انتظام

دائره‌سنده اولمقسزین ترخانه‌یه گیتدیلر . امیر قوتلوبوغا ، خلیل
کوندك بوتون طبلخانه ایله برلکده ایلری سوق ایدیلدی .
یه‌جك فقدانی ، مهمات آزلغی ، بواردونك تقریبی خرستیانلرك
قسم اعظمنی تکرار واپورلره چکیلمکه مجبور ایتدی . قبریس
قرالی یوزیکرمی کشی ایله اوراده قالمقده اصرار ایتدی . فقط
هرطرفدن مسلمانلرك کلدیکنی کورنجه چکیلمکه مجبور اولدی .
تخریب ایدیلن شیلری سلطان تعمیر ایتدیردی واسکندریه‌نك
محافظه‌سنی بکتمره تودیع ایله‌دی .

مسلمانلره قارشی مهم برحرب آچمغه قرار ویرمش اولان
قبریس قرالی مملکتنه دونردونمز تکرار مسلمانلره هجومه کیتمك ایچون
درت کمی تجهیز ایتدی . ظهور ایدن برفیرطنه کمیسنی لیمانه دونمك
اضطرارنده براقدی . تکرارده یکرمی بش سفینه ایندیردی . تکرار
سفره چیقه‌جغی صیراده خرستیانلرك شکایاتی کندیسنی آلیقویدی .
مسلمانلر اسکندریه‌نك ضبطندن صوکره خرستیانلرك تکمیل
اموالنی ضبط ایتمشلر ومملکتده بولنه بیلدکلری خرستیانلری
زنجیره اورمشلردی . بوندن دولایی بویوك برضرره اوغرایان ونه دیکلیلر
سلطانه شکایتده بولونمشلردی . اوده اسکندریه‌ده یاپیلان تجاوزات
وتخریباته مقابله بالمثل اولمق اوزره بویله حرکت ایدیلمش اولدیغنی
جواباً بیلدیرمشدی . بوندن دولایی خرستیانلر قبریس قرالنه
زنجیره اورولان خرستیانلرك محوینی ایسته‌میورسه دونانماسنی
چیقارمقدن وازکچمه‌سی ایچون رجاده بولوندیلر . بونك اوزرینه

قرال ، توركلرك مصرليلره امداد كوندردكلري بر دونانمايه هجومه كيتمه‌سي ايچون آميرالنه امر ويردي . آميرال تورك دونانماسنك برقسمني ضبط ، برقسمني احراق ايتدي. آناطولينك جنوب ساحلنده قانده‌لور حصارينه هجوم ايله ضبط ايله‌دي . معمافيه ، قبريس قرالي ونديكليلرك ياپدقلري صلح تكليفاتنه رغماً كميلريني دائما مسلح ومجهز بر حالده ليمانده طوتدي .

اوته‌طرفده يل‌بوغا قاهره‌دنك بوتون مرانغوزلريني طوپلامش، كنديلرينه كمي ياپمالري ايچون امر ويرمشدي. بوتون سوريه‌يه‌ده عين يولده امر كوندرمشدي . آغاچ كسمه‌سني بيلن كيمسه‌لرك كافه‌سي طوپلاتيلمشدي . بونلري كمي انشاسنه صالح جسيم آغاچلرله مستور شغلان داغنه كوندرديلر . بو داغ آنطاكيه جوارلرنده كائندر. اورادن بوكراسته‌لري مصره نقل ايديورلردي. فقط يوزيكرمي‌اوچ يلكندن مركب بردونانما طوپلامش اولان قبريس قرالي فيرطنه‌دن پريشان اولونجه ، يكي تعرض تشبثاتنده بولونماسندن قورقان مصر سلطاني صلح عقدايتمكه رضا كوستردي. اسرانك هر ايكي طرفدن‌ده اعاده ايديلمه‌سي ، تجارك صورده ، بيروتده، صيداده، اسكندريه‌ده، دمياطده، طرابلسده، قدسده، شامده تأديه ايتدكلري رسومك ياريسي قبريس قرالنه عائد بولونماسي قرارلاشدي . بورسم اونده بر مقدارنده ايدي . قبريس قرالنك پاساپورطني حامل هر خرستيانك قدس زيارتني ياپمق ايچون فديۀ نجات اوله‌رق ويرديكي فلورانسه فلورينندن معاف طوتولماسي‌ده

شرائط جمله‌سندن ایدی . حضرت عیسانك باغلاندیغی وضرب ایدیلدیکی ستونك فاماغوسه‌یه کوندریله‌جکنه دائر امیرلر یمین ایتدیلر . قبریس قرالی حبسخانه‌لرنده بولونان بیك مسلمانی تخلیه ایتدی . وخفیف سواری قومانداننه، بوشرائطی برلکده قرارلاشدیران آراغون قرالنك ایکی مرخصی ایله کیدوب معاهده‌یی سلطانه‌ده تصدیق ایتدیرمه‌سی ایچون امر
١٣٦٦ ویردی [١] . فقط مسلمانلر بو معاهده‌یی امضالامق ایسته‌مدیلر . قرالی آلداتمق ، عسکرلرینی ترخیص ایتدیرمك، خرستیانلردن بکله‌یه بیله‌جکی معاونته حاجت قالمادیغنی یازدیرتمق وصوکره‌ده حاضرلادقلری ایکی یوز پارچه سفینه ایله اوزرینه هجوم ایتمك ایچون جعلی برمذاکره قاپیسی آچمشلردی .

قرالك مرخصلری قاهره‌یه واصل اولدقلری زمان اوراده امرا آراسنده اختلاف بولوندیغنی کوردیلر . طویل لقبیله یادایدیلن طیبوغا [طیبغا] بوتون حکم ونفوذی کندنده طوپلامق ایسته‌یور ویلبوغاده اوکا شام والیلکنی تکلیف ایده‌رك قاهره‌دن اوزاقلاشدیرمه‌یی دوشونیوردی . طیبوغا میلیس عسکرینی سلاحلاندیردی . سلطان ایله برلکده آته بیندی . دیکر امیر بوتون طرفدارلریله قبة الظفره کیتدی . اوراده برساعت برمصادمه وقوعه کلدی . طیبوغا مغلوب واسیر اولدی . اسکندریه حبسخانه‌سنه

[١] ١٣٦٦ سنه‌سی مارتنك ١٤ نده حرکت ایتدیلر .

کوندەریلدی . صوکره یل‌بوغاده‌توقیف ایدیلدی [١] . سلطان، جیزەده انشا ایدیلن سفینەلری کورمك‌ایچون بوامیرایله برلکده اورایه کیتمش، اورادن‌ترانه یەکامشدی . امیر ، اك اوفاق برقباحت ایچون خدمتجیلرینی غایت آغیر جزایه چارپدیردیغندن دولایی پك منفورلری ایدی . کیجه‌لین کندیسنی علی‌الغفله باصدیلرسەده قاچمغه‌موفق‌اولدی . بونك اوزرینه بوممـلوکلر، التحاق ایدن‌بعض امرا ایله برلکده کیدوب سلطانی بولمغه قرار ویردیلر وقاهره‌یه کیردیلر . یل‌بوغا ، سلطانك کندی دشمنلریله برابر اولدیغنی خبرآلنجه سلطانك برادری انوکی‌تخته چیقاردی . اوده منصور عنوانی آلدی . اوزمان منصور اردا آطه‌سنده ایدی . بوندن دولایی مقام استهزاده کندیسنه سلطان جزیره دیدیلر .

شعبان بولاقده‌ایدی . طرفدارلری‌اوراده پك‌قوتلی دکلدیلر . قبریس قرالنه قارشی حاضرلانان سفینەلرك برقسمی یل‌بوغایه هجوم ایچون قوللانیلدی . یل‌بوغا معیتنده‌کیلر طرفندن ترك ایدیلنجه سراینه‌چکیلدی . سلطان ، توقیفی ایچون آدملر کوندردی وتوقیف ایتدیردی . مملوکلرندن بعضیلری یل‌بوغایی محبسدن چیقاردیلر . قاچیرمق ایچون بر آت کتیردیلر . فقط ایچلرندن بری بر قیلیج ایندیرەرك کندیسنی اولدیردی . بونك اوزرینه طرفدارلرندن بعض امیرلر توقیف اولونەرق اسکندریه‌یه کوندریلدی . صوکره امرا آراسنده صیق صیق تبدللر وقوعه

---

[١] ٧٦٨ سنه‌سی ربیع‌الآخرنده .

کلدی . یل بوغانک مملوکلرندن بعضیلری بر اغتشاش چیقارمق
١٣٦٧ ایسته‌دیلر [١] ونائب حکومت امیر اسندمری سلطانی خلع
اتمکه تشویق ایله‌دیلر . سلطان بوندن خبردار اولنجه ایکی
یوز کشی ایله درحال آتنه بیندی . عاصیلر بیک بش یوزدن
زیاده ایدیلر . اسندمر مغلوب اولدی واسیر ایدیلدی .
سلطان کندیسی عفو ایتدی ، موقعنه اعاده ایله‌دی .
یالکز اوکا رفیق اوله‌رق خلیل نامنده بر امیر ویردی .
فقط ایرتەسی کونی بو ایکی امیر یل بوغانک مملوکلریله یکیدن برقیام
حاضرلادیلر . سلطان کندیلریله مصادمه‌یه مجبور اولدی .
ایکی امیر توقیف ایدیلدیلر . سلطان یل بوغانک مملوکلرینک
زنجیره اورولمالرینی امر ایتدی . برقسمنی ده سوریه‌یه کوندردی .
اسندمرک بوتون اموالنی آله‌رق مملوکلرینه توزیع ایله‌دی [٢] .
اوسنه نهایتلرینه دوغرو مصرده بویوك بروبا ظهور اتمشدر .
کونده تقریباً قاهره‌ده بیك کشی اولیوردی . خسته‌لق تقریباً
درت آی سوردی .

وقوعه کلن انقلابات اثناسنده سلطان ، او آنه‌قدر موقوف
بولنان قبریس قرالنک سفیرلرینی امراسندن ایکیسی واسطه‌سیله
ردوسه کوندرمشدی . بوسفیرلر نه‌وقت قازانمق املیله باشقه‌بر
معاهده تکلیف ایتدیلر . یاپدقلرینی معذور کوسترمك ایچون ،

[١] ٧٦٩ سنه‌سی صفرنده .
[٢] صفرك ١٦ سنده .

ابوالمحاسن
كيليوم دوماشو

اولكی معاهده‌یی عقد ایدن یل بوغانك وفاتی ایلری یه سوریورلردی . مجلس صوکره بونك شرائطنی قبول ایتمه‌مشدی . هیچ بر نقطه‌یی دکیشدیرمك ایسته‌مه‌ین قبریس قرالی اسکندریه‌یی باصمق فکرنده ثبات ایده‌رك یوزقرق یلکندن مرکب بر دونانما ایله حرکت ایتدی . فقط مسلمانلرك اسکندریه طرفنده متیقظ بولوندقلرینه دائر وقوعبولان اخطار اوزرینه طرابلس جهتنه دوندی . بو شهرك والیسی ایدمر اوراده دکلدی [١] . مسلمان عسا کری قاره‌یه چیقمق حرکتنه مانع اولمق ایچون ساحله قوشدیلر . فقط یوسکورتولدیلر . خرستیانلر بارگیرلرینی چیقارارق دکیزدن برمصر فرسخی مسافه‌ده کائن بولونان طرابلس اوزرینه یورودیلر . شهری مدافعه ایدن یکرمی بیك مسلمانه رغماً قبریس قرالی بوراسنی ضبط ایتدی . اهالی‌یی قیلیجدن کچیردی ، هر طرفه آتش ویردی وصوکره کیری دوندی . چونکه النده محافظه ایده‌مزدی . اورادن طرطوس ، لاذقیه [٢] بلیناس [٣] شهرلرینی وداها سائر بعض یرلری ضبط واحراق ایده‌رك ایاسه عسکر چیقاردی . ارمنستان قرالی‌ده بر اردو ایله بورایه کله‌جکدی . بوراسی اوزمان مصر سلطاننه عائد ایدی .

قبریس قرالی کندیسنك قاره‌یه چیقماسنه مانع اولمق ایسته‌ین

---

[١] ٧٦٩ سنه‌سنده .

[٢] ابوالمحاسن بوکا لیش دییور .

[٣] مارشان بوکا والانس ؛ سانوت ایسه والانیا دییور .

قوتی سكسان سواری ایله بوزدی . شهرك بر فرسخ اوته‌سنه قدر بونلری تعقیب ایتدی . دشمن اوراده تكرار طوپلانمشدی .

بونلری تكرار پریشان ایتدكدن صوكره آیاسه دوندی . یورغونلق وعسكرینك آزالمش بولونماسی قلعه‌یی ضبط ایتمه‌سنه امكان براقمایوردی. شهری یاقدی؛ كامه‌ین ارمنستان قرالنی اشته طرفده بكله‌مكه كیتمك اوزره تكرار كمی‌یه بیندی [١] . نهایت، بر یردن امداد آلامادیغی ایچون قبریسه‌دوندی. آوروپا خرستیانلرینك مظاهرت ایتمه‌دكلرینی كورنجه اونلرك وپاپانك نصیحتی اوزرینه سلطان ایله صلح پاپمغه راضی اولدی .

شعبانك والده‌سی واردی‌كه امیرالجای ایله أولنمشدی. قادین

١٣٧٣ وفات ایدنجه [٢] سلطان ایله امیر آراسنده براختلاف چیقدی [٣] . امیر عصیان ایده‌رك بوتون مملوكلرینی سلاحلاندیردی [٤] . سلطانك مملوكلری‌ده آتلرینه بیندیلر . سلطان امیرلری وبوتون معیتی ایله كیجه‌یی سلاح آلتنده كچیردی . ایرته‌سی كونی متعدد مصادمات وقوعه كلدی . الك صوك مصادمه‌ده امیر پریشان ایدیلدی . صوكره دها چوق آدم طوپلایه‌رق قیرمزی داغه ، قبة الظفره كیتدی . سلطان كندیسنه حما والیلكنی تكلیف ایتدی . الجای بوتون مملوكلری وقاهره‌ده‌كی بوتون اموال

[١] قیدنی ابتدالری ایدی .

[٢] ٧٧٤ سنه‌سی ذی الحجه سنده .

[٣] ٧٧٥ سنه‌سی باشلانغجنده .

[٤] محرمك آلتیسنده .

واملاکی براقیلمق شرطیله قبول ایتدیکی وسلطانده بو شرطه راضی اولمادیغی ایچون یکی بر مصادمه‌یه حاضرلاندیلر . فقط کیجه‌لین برچوق مملوك امیرك طرفنی ترك ایده‌رك سلطان جهتنه کچدیلر . سلطان درحال امراسنی ، خدمتجیلرینی واوغللرینك مملوکلرینی قبة‌الظفره کوندردی . الجای قاچدی . بارکیرایله نیل نهرینی کچرکن بوغولدی . وفاتی ایله عصیان یاتیشدی . چوجوقلرینی ، مملوکلرینی ، بوتون طرفدارلرینی توقیف ایتدیلر .

سلطان ، الجایك عهده‌سنده بولنان اردو قوماندانلقلرینی طرابلس والیسی عزالدین ایدمره ویردی . عینی زمانده مصرده بویوك بر قیطلق وقوعه کلدی وبونی وبا تعقیب ایتدی . خطور آینده [۱] نیل آلچالدقدنصکره خلاف معتاد پك زیاده قاباردی .

سلطان صوکره حلب والیسی اشقتمری بر اردو ایله کوچوك
١٣٧٤ ارمنستانه کوندردی [۲] . مسلمانلر مملکتك پایتختی اولان سیس شهرینی بش آی محاصره‌دن صوکره اله کچیردیلر وارمنستان قرالنی مصره اسیر کتیردیلر . بومظفریت سایه‌سنده ارمنستان قراللغی تماماً محو اولدی . سیس والیلکی امیر آق بوغایه ویرلدی . بوکا طرسوس ، آطنه ، آیاس شهرلریله دها سائر برقاچ قصبه‌لرده الحاق ایدیلدی . مصرده بر وبا صوکره [۳] قیطلق ظهور ایتدی . ١٣٧٥

---

[۱] مصرلیلرك برآیدر .

[۲] ٧٧٦ سنه‌سنده .

[۳] ٧٧٧ سنه‌سنده .

اکمکك اوقه‌سی ایکی دیناره صاتیلدی. انسانلر نعشلر ییورلردی. حلبده بابالر چوجوقلرینی صاتیورلردی. قیطلق روم الکاسنه قدر یاییلدی. حتی بعضیلری کندی چوجوقلرینی یدیلر. بو آفت کچینجه فقیرلر، یدکلری مردار شیلردن دولایی اولمکه باشلادیلر. برچبان چیقه‌رق التهابلانیوردی. طوتولانلر درحال تلف اولویورلردی. مالده‌زاردن Mal des Ardens نامی ویریلن عینی خسته‌لق برسنه‌اول فرانسه‌ده، ایتالیاده وانکلتره‌ده اجرای تخریبات ایتمشدی. قیطلق سوریه‌ده اوچ سنه‌سوردی. اك بویوك شدتی بر سنه ایدی. ایرتسی سنه آزالمشدر.

١٣٧٧ سلطان صوکره مکه‌یه حجه کیتمك تصورینه دوشمش اولدیغی ایچون برادرلرینی وچوجوقلرینی کرکه کوندردی [۱]. غیبوبتی اثناسنده اوراده قالمالرینی ایسته‌میوردی. مملوکلردن قسم اعظمی بو سیاحته معارض ایدیلر. سلطان، عادت وجهله سیریاقوسه کوچوك بر سیاحت یاپدقدن صوکره [۲] محتشم بر معیت ایله مکه‌یه متوجهاً یوله‌چیقدی. آلتون مزینات ایله یکرمی قطار دوه، ایپکلی مزینات ایله اون بش قطار دوه وخلیفه ایچون سیاه‌قماش ایله مستور برقطار دوه، قادینلر ایچون خاص اورتولرله بر قطار دوه واردی. بربرندن قیمتدار طاقملرله یوز بارکیر، اك قیمتدار قماشلردن یاپلمش چادیرلر، برچوق دوه‌یه یوکله‌تیلمش

[۱] ۷۷۸ سنه‌سی رمضانك ۱۹ نده.

[۲] شوال آینده.

هردرلو لوازمده برلکده کیدیوردی، بو لوازم میاننده صلاطه، نانه، خاوچ وسائره کبی سبزه‌لر بولونیوردی . بونلر تازه دورمق ایچون طوپراغه کومولمشلردی . ایجاب ایدن مشروبات واغدیه‌ده برلکده آلنمشدی . بشراوقه‌لق اوتوز بیك قاب‌رچل واردی . صاندال، مسك و اود آغاجی‌ده اونوتولمامشدی. بو، سلطانك لوازمی ایدی . امیرلرك اشیالری ولوازمی آیری‌ایدی. قوملرله مستور چوللر آراسنده یم یشیل فدانلر کورولیور، سرایلرده اولدیغی کبی دبدبه وزینت ایچنده یاشانیوردی. سلطان قاهره‌دن تقریباً اون‌ایکی میل‌مسافه‌ده وسویش‌یولی اوزرنده کائن برکةالحجه کیتدی . حجه کیدنلر هپ بوراده طوپلانیرلر . مکه کاربانلری آنجق کیجه‌لین یوریرلر وکوندوزین دیکله‌نیرلر. بوده او اقلیمده غیر قابل تحمل اولان حرارتدن اجتناب ایچوندر . آی ضیاسی اولمادیغی زمان کاربانلرك اوکنده انسانلر مشعله طاشیرلر. بوتون بویورویش اثناسنده دوه‌لر قویروقلرندن باغلانیر. برچوق سوروجی‌یه حاجت اولمادن یوروړلر .

ابوالمحاسن سلطان برکةالحجی ترك ایله حجازه کیردی . معیتنده بیکر کشی‌یه قوماندا ایدن دوقوز امیر ایله طبلخانه‌دن‌یکرمی‌بش‌امیر، اونرکشی‌یه قوماندا ایدن‌اون بش‌امیر واردی . سلطان، مصرده برنیابت حکومت تأسیس ایتمش‌اولمقله برابر، یوله چیقار چیقماز امرا آراسنه نفاق دوشدی [۱] . طاش‌تیمور، قرطای، اسندمر،

---

[۱] ذی‌القعده آینده .

ایبك سلطانك مملوكلری وقاهره‌ده قالمش سائر مملوكلرله سلاحه صاریلدیلر ، شعبانك اوغلی امیر علینك كندیلرینه ویرمه‌سی طلبیله حصاره قوشدیلر . سلطان شعبانك وفات ایتدیكنی و كندیسنه خلف اولق اوزره علی‌یی كوستردیكنی اعلان ایدیورلردی. امیر علی اونلره ویرمه‌دیكی وقاپیلر قاپالی طوتولدیغی جهتله پنجره‌لری قیردیلر ، بورادن حصارك دیوارلرندن برینه كیره‌رك یغما ایتدیلر . كندیلرینه علی‌یی تسلیم ایتمكه مجبور قالدیلر . اونلرده بونی سلطان اعلان ایله‌دیلر. عاصیلر بو حكمدار ایله بویوك ایوانه كیتدیلر . بوراسی سرایدن خارجده بر یرایدی. اوزرنده غایت بویوك وپك كوزل بر قبه واردی كه متعدد ستونلر اوزرینه استناد ایدیوردی . مشهور سلطان محمد طرفندن بنا ایتدیریلمشدی . سلطانلر اوراده علی رسم قبوللرینی اجرا ایدرلردی . علی‌یه بیعت ایده‌رك كندیسنه منصور عنوانی ویردیلر .

زهری

ابو المحاسن

سیوطی

ابن شحنه

بو حكمدار او زمان آنجق یدی یاشنده ایدی . صوكره ، حجازدن كلدیكنی ادعا ایتدكلری بر آدمی توقیف ایده‌رك امیرلرك حضورینه كوتوردیلر. بو آدم ، سلطان ، عقبه‌ده قرارگاه قوردیغی زمان بر چوق امرانك عصیان ایتدكلرینی وسلطانك بر كته عجروته [۲] التجا مجبوریتنده قالدیغی خبر ویردی . فی الحقیقه، عاصیلر قبة الغفره كیده‌رك اوراده سلطانه رفاقت ایتمش اولان امرادن بعضیسنی كوردیلر . بونلردن سلطانك قاهره‌یه

---

[۲] مكه‌یه كیدركن تصادف اولونان بر محل .

کلدیکنی وصاقلاندیغنی خبر آلنجه تحریات یاپدیردیلر. شعبان قادین قیافتنده دردست ایدیلدی وجبل حصارینه کوتورلدی . اوراده کندیسنی بوغدیلر . نعشی بر قویویه آتلدی .

شعبانك وفاتندن صوکره عقبه‌ده قالش اولان امیرلر سیاحته اشتراك ایتمش اولان خلیفه متوکلی بوله‌رق اونی سلطان اعلان ایتمك ایسته‌دیلر. قاهره‌ده جریان ایدن وقعه‌دن خبرلری یوقدی. خلیفه بو تکلیفی رد ایتدی . بونك اوزرینه بوتون کاربان ایار العلایه دوندی [۱] . عجروده سلطانك وفاتی خبر آلننجه برکة الحجه کیدیلدی. امیرلر، قاهره عصاتنك یاپدقلرندن ممنون کورنمه‌دکلری ایچون بونلر کلوب کندیلرینه هجوم ایتدیلر وبوزدیلر .

شعبان ، اون درت سنه ، ایکی آی ویکرمی کون سلطنت سورمشدی. فضائلندن دولایی خلق کندیسنك وفاتنه تأسف ایتدی. عالیجناب ایدی . ارباب خیری وعلمایی سوردی . فقرایه یاردیم ایدر، تبعه‌سنه قارشی عادلانه حرکت ایدردی. کندیسندن اولکی سلطانلرك اعتیادی خلافنده اوله‌رق ، قاردشلرینه ، یکنلرینه ، بوتون اقرباسنه حسن معامله‌ده بولونور ، اونلره منصبلر ومهم تخصیصاتلر ویریردی. بوتون علما اونك سراینده کندیلرینه بر ملجأ بولورلردی . زمان حکومتنده علوم وفنون وصنایع پك رواج بولمشدر. شرفانك یشیل صاریق صارمالرینی الك اول امر ایدن اودر.

شعبانك وفاتندن صوکره امرا ایله خلیفه جبل حصارنده

---

[۱] مکه ایله قاهره آراسنده بر محل

ابوالمحاسن طوپلاندیلر [١] ، علینك سلطنتنی تجدیداً قبول ایله کندیسنه
ابن‌شحنه منصور علاء‌الدین لقبنی ویردیلر . سلطانه‌سیاه ثوابلر کیدیریلدی .
سلطنت خلعتی قونولدی . ایپك صاچاقلی خرمانی اوموزلرینه
ویریلدی . صوکره سلطان ، بوتون امراسیله برلکده ستاره
قاپیسندن دیوانه‌قدر کیده‌رك اوراده تخته چیقدی . امیرلر حضورنده
یرلره قاپاندیلر . بیعت ایتدیلر . سلطان کندیلرینه عادت موجبنجه
خلعتلر ویردی . سرایه‌عودت ایتدیکی زمان طاش تیموری مصر
اردولری اتابکلکنه‌تعیین ایتدی . قرطای بوتون ولایت والیلری
رئیسی اولدی [٢] . دها سائر ضابطانده نصب ایتدی . جبل حصارنده
محبوس بولونان بعض امرایی سربست براقدی . بعضیلرینی اسکندریه
حبسخانه‌سنه کوندردی . صوکره [٣] خلیفه‌نك اصدار ایتمش
اولدیغی فرمان اوقوندی . فرمانی استحصال ایچون عادت اولان
یوزبیك آلتون سکه خلیفه‌یه ویریلدی . طاش تیمور بوصیرالرده
وفات ایتدیکی جهتله یرینه قرطای کچیریلدی [٤] .

بو امیر اینبك نامنده‌کی دامادی ایله‌چوق کچمه‌دن داریلدی .
اینبك اصطبل عامره مدیری ایدی . دامادینه ویردیکی برضیافتده
ایکیسی‌ده اوقدر چوق ایچدیلرکه بربرلریله غوغایه باشلادیلر .
یرلرندن قالقارق سلاحلرینه قوشدیلر . ترامپت چالندی . بوتون

[١] ذالحجه‌نك سکزنجی پنجشنبه کونی .
[٢] عربجه‌ده رأس نوبت الکبیر دیورلر .
[٣] ذی‌الحجه‌نك ١٢ سنده .
[٤] ٧٧٩ سنه‌سی محرمنده .

امرا سلطانك يانـنه كيتديلر . سلطان ايچون مؤسف نتيجه‌لر توليد ايده بيله‌جك بو اغتشاش تسكين اولوندی . پك كسب ضعف ايدن قرطای حلب واليلكنی طلب و استحصال ايتدی . ايبك عليهنده بولونمش اولان امرايی توقيف ايتديره‌رك اسكندريه حبسخانه‌لرينه كوندردی .

ايبك حكم و نفوذی النه كچيرنجه خليفه متوكلی قوصه سوردی . صوكره جلب ايده‌رك خلافتدن اينديردی و متوكلك اوغلی ذكريايه خليفه عنوانی ويردی . بوكا معتصم لقبنی ويرديلر . بعض امرا ايبكك بو حركتنی بكنمه‌ديلر . معتصم درحال خلع ايديلدی . ايبك بعض مدارسی ضبط ايده‌رك ايچلرينه مملوكلرينی قويدی ، اك بويوك مأموريتلری اوغللرينه ويردی . هركسی بيزار ايدن حركاتی سوريه‌ده عصيانلره سبب اولدی . شام واليسی سلاحه صاريلدی . ايبك علی العجله عسكری طوپلاتدی . سلطان ايله برابر ديوانيه‌يه كيده‌رك اوراده برقاچ كون قالدی [١] . فقط ايبكك قارده‌شی قوطلو خواجه‌نك قوماندasی آلتنده اوكدن يوروين برقسم ميليس عساكری عصيان ايتدكلری جهتله ايبك سلطان ايله برابر قاهره‌يه دوندی . سلطانی اصطبل دائره‌سنده براقدی . بوراسی غايت محتشم دائره‌لره مالك بر سرايدی . قوتلوق تيمور ايله آلتون بوغا كيجه‌لين ميليسك برقسمی ايله پلوسدن كلديلر وقبة الظفره چكيلديلر . بونلرك مواصلتندن خبردار اولان

---

[١] ربيع الآخر ابتداسنه قدر .

ایبك اورادن طرداىچون برادرینی ایكی یوز مملوك ایله كوندردی . فقط اهالی عاصیلره التحاق ایتدكلری جهتله قوطلو خواجه بوسكورتولدی و اسیر ایدیلدی . عاصیلرك مقداری هرآن آرتیوردی . ایبك نه یاپه جغنی بیله میه رك بار كیرله كیمان طرفلرینه قاچدی . ارقه سندن تعقیب ایتدیلر . باركیرلریله اثوابلرندن باشقه برشی بولادیلر . معمافیه صوكره توقیف ایدیله رك اسكندریه حبسخانه سنه كوندریلشدر .

اونك فرارندن صوكره امرا جبل حصارینه چیقدیلر . اوراده یكیدن ارالرنده اختلاف ظهور ایتدی . بعضیلری توقیف اولوندی . صوكره ادارهٔ حكومتی اله آلان یل بوغا ، برچوق امرایی اسكندریه حبسخانه سنه كوندردی . بر مدت صوكره بونلری سربست براقدیلرو سوریه یه سوق ایله دیلر . ولایت والیلری واكابر مأمورین آراسنده بویوك تحولات وقوعه كلدی . اولجه سوریه والیسی اولان طاش تیمور برآز اول مصره كلمش ، ایشلری دوزلتمكه چالیشیوردی . فقط بوتحولاتدن خوشلانمایان برقوق ایله سائر بعض امرا ترامپت چالدیردیلر ، بوتون مملوكلریله برلكده بو اتابكی توقیفه كیتدیلر [١] . طاش ١٣٧٨
تیمورك مملوكلری مغلوب اولدقلری جهتله بو امیر سلطاندن بر مساعده نامه ایسته دی . صوكره باركیرینه بیندی . فقط سائر مراكشی
بعض امرا ایله برلكده درحال توقیف اولنه رق اسكندریه

[١] ٧٧٩ سنه سی ذی الحجه نك ٩ نجی كیجه سی .

حبسخانه‌سنه کوندریلدی . بو صورتله برقوق اردولره اتابك اولدی . کندیسنه بکلربکی عنوانی‌ده ویریلیوردی . معیتنده اوچ بیك بش‌یوز مملوك واردی . بو موقعه کچن برا میرسرایك اك بویوك امیری ایدی . برقوق وقتیله بیکباشی ایدی . بیکباشیلك مقداری یکرمی درده بالغ اولیوردی . خدمتلرنده یوز مملوك واردی . برقوقك اوزمانکی نفوذ واعتبارینی چکه‌مه‌ین بعض امراعلیهنده بر سوء قصد ترتیب ایتدیلر [۱] . فقط ، توقیف ایدیلدکلری جهتله اغتشاش یاتیشدی . بونی ایکنجی براغتشاش تعقیب ایتدیسه اونده‌ده موفقیت حصوله کلمدی [۲] . برقوق‌ایله کندیسنه دائما مربوط بولونان امیر برکه آراسنده دها مهم براوچنجی وقعه تحدث ایتدی [۳] . بونلر برقاچ کره باریشدیرلشدی . نهایت آرالرنده‌کی خصومت پاتلاق ویردی . برقوق مملوکلریله بالذات سلطان حسن مدرسه‌سنه کیره‌رك اورایه قاپاندی . یوقاری‌یه چیقارق برکه‌نك آخورلرینه اوق آتدی . اوده درحال بوتون مملوکلرینی تسلیح ایتدی . برقوق او سرایی یغما ایتمه‌لری ایچون خلقه مساعده ویردی . برکه ، هر طرفدن احاطه ایدیلدیکنی کورنجه سرایی ترك ایله مملوکلرینی آله‌رق قبةالظفره چکیلدی . اورادن جبل حصارینه برمقدار عسکر کوندردی . بر مصادمه اولدی . صوکره هرکس افندیسنك یانه کیتدی .

(margin notes: ابوالمحاسن ; ۱۳۷۹ ; ۱۳۸۰)

[۱] ۷۸۰ سنه‌سی باشلانغجنده .

[۲] ۷۸۱ سنه‌سی شعبانك ۲٤ نده .

[۳] ۷۸۲ سنه‌سی صفرنده ومتعاقب آیلرده .

قبةالظفرده یکی بر مصادمه دها وقوعه کلدی [١] . ابتدا برکه طرفی مغلوب اولدی . برکه، طرفدارلرینك پریشانلغنی کورنجه انجسور آدملرینی آله‌رق آته بیندی، دشمنلرینی پوسکورتدی.

ایرته‌سی کونی برقوق سلطانی، کندیسنك یاننه اصطبل سراینه آلدی . بوتون مملوکلری طوپلاندی . صوکره اونلاشمه تکلیفلری سردایدیلدی . برقوق بروالیلك ویره‌رك برکه‌یی اوزاقلاشدیرمق ایسته‌یوردی . فقط برکه بونی قبول ایتمه‌دی . بوتون آدملرینی ایکی طاقمه آییردی. برقوق بونلره قارشی قوت سوق ایله‌دی. متعدد مصادمات اولدی. نهایت برکه، طرفدارلرندن بر قسمی طرفندن ترك ایدیله‌یکی جهتله دردست ایدیله‌رك اسکندریه‌یه کوندریلدی، اوراده وفات ایتدی. برآز صوکره ده سلطان خسته‌لاندی واون ایکی یاشنده ایکن ترك حیات ایله‌دی [٢] .

١٣٨١ سلطان علینك وفاتندن صوکره برقوق کندیسنی سلطان اعلان ایتدیرمه‌یی دوشونیوردی . فقط برچوق امرانك بوکا مخالف اولدقلرینی کورنجه خلیفه‌یی، فقهایی و اکابر حکومتی طوپلادی وشعبانك اوغللرندن برینی تخته چیقارمه‌یی اونلره تکلیف ایله‌دی . اك بویوکلری اولان حاجی ترجیح اولونه‌رق سلطان اعلان ایدیلدی وکندیسنه صالح لقبی ویریلدی . برقوق اردولره اتابك ونائب حکومت تعیین ایدیلدی . یکی سلطان

[١] ٨ ربیع الاولده .
[٢] ٧٨٣ سنه‌سی صفرینك ٢٣ نجی بازار کونی .

ابوالمحاسن آنجق دوقوز یاشنده ایدی. برقوقك اوزمان پك چوق دشمنی
ابن شحنه اولدیغی ایچون دائما تلاش واندیشه ایچنده یاشاردی . بعض
سیوطی آدملر اوکا سلطانلغنی اعلان ایتمه‌سنی توصیه ایله‌دیلر. بوکا راضی
اولدی. ایکی امیر کوندره‌رك حاجی‌یی طوتدیردی وسرایده حبس
١٣٨٢ ایتدی[١]. بونك اوزرینه برقوق سلطان اعلان اولوندی ومصر
تاجی‌ده بو امیرك منسوب اولدیغی چرکس ملتنه کچدی .

مراکشی بو مملوکلرك وکندیلرینه خلف اولان چرکسلرك زمان
اداره‌سنده بو حکومت مصر ایله برابر سوریه‌یی، حجازی یاخود
عربستانك بویوك بر قسمنی احتوا ایدیوردی . مصر جنوبی
وشمالی اولمق اوزره ایکی قسمه آیریلمشدی . قاهره‌ده باشلایان
وشلاله‌لره قدر امتداد ایدن جنوب قسمنده جیزه ایالتی
واردرکه بورادن نیل نهری واصفیح نهری کچر . بوراده عینی
اسمده بر شهرده موجوددر . غرب جوانك بولوندیغی ایالته
فیوم نامی‌ویریلیر. بوراده خرب بویوك برشهره تصادف اولونور.
اسمی‌ده یوسف‌در. باهناس یاخود بهنسا ایالتنده عینی اسمده
بر شهر واردر . اشموئین ایالتی عینی اسمله بر شهری احتوا
ایدر . منیات برده حسیب نامیله باشقه بر شهرده مالکدر .
اسیوط ایالتی عینی اسمده بر شهردر . منفلوط نامنده
باشقه بر شهری‌ده محتویدر . نیلك غربنده الواحات ایالتی
بولونورکه بوراده الوح شهری کائندر . اسیوطك جنوبنده

[١] ٧٨٤ سنه‌سی رمضاننك ١٩ نجی چهارشنبه کونی .

قوص الكاسی کلیر. قوص آصوان شهرلری بو الکا داخلنده‌در. صوکره قونوز الكاسی واردر. بوندن اوته‌ده شلاله‌لره تصادف ایدیلیر. ظاهرینك روایتنه کوره تبایده‌ده بیکدن زیاده خرستیان کلیساسی یاخود مناستری موجود ایدی.

مصرك بحری قسمی قاهره‌دن دکیزه قدر امتداد ایدر. بوراده ایلك تصادف اولونان الکا قلیوب‌در. بو قطعه‌ده عینی اسمله برشهر دها موجود ایسه‌ده بیوك قسمی خرابدر. شرقده خنیقه بلبیس یاخود پلوس و صالحیه الکالری کائندر. مصرك بردیواری مثابه‌سنده اولان قاسیه شهری‌ـ که بو قطعه‌یه کیرمك ایچون مطلقا اورادن کچمك لازمدرـ بو قطعه‌لر داخلنده‌دکلدر. عینی طرفلرده متعدد عرب مسکنلری وارسه‌ده حکومت دفاترنده مقیدبولونمایورلر. شمالده‌کی الکایه دهقلیة المرتجعه نامی ویریلیر. ایکی اسمدن دولایی بك چوق کشیلر بونی آیری آیری ایکی قضا تلقی ایدرلر. بوراده درت شهر واردرکه اسملری: منصوره، اشمون الرمان، فارسقور، منزله‌در. مصرك الکمنبت الكاسی بودر. دها شمالده و ده‌کز کنارنده دمیاط الكاسی بولونورکه غایت کوزل بر لیمانی واردر. بر چوق کمیلر بورایه کیره‌بلیرلر. نیلك غربنده کائن غربی الکاده محله، نهریه، فوه، سمنود شهرلری کائندر. صوکره منوفیه الكاسی کلیرکه بوراده بولونان منوف شهری حال خرابیده‌در. بوراده ابونصر آطه‌سنده‌ده تصادف اولونور. نهرك دلتاسی اوراده باشلار. ابیار شهری‌ده بوراده کائندر.

بیلك عربنده اك صوك الكا بحیره‌در . دمنهور شهری بو الكا داخلنده‌در . اسكندریه شهری مصرك حدودیدر . اطرافنده چیفته برسور واردر . سورده متعدد برجلر یاپلمشدر . برجلرده مانجنیقلر واردی . سورك اطرافیده صو دولو بر هندك ایله چوریلمشدی .

مصره تابع اولان سوریه‌یه شام دنیر . ظاهرینك افاده‌سنه نظراً بوقطعه مكه‌نك شمالنده‌كائن اولدیغی ایچون بوندن اختصار ایدیله‌رك بورایه شام نامی ویریلمشدر . ناصلكه صاغ طرف معناسنی افاده ایدن یمن كلمه‌سیده مكه‌نك صاغ طرفنده كائن اولان قطعه‌یه علم اولمشدر . سوریه اوزمان بش پارچه‌یه منقسم ایدی . برنجیسی فلسطین ایدیكه عجه‌ده باشلار ، غزه‌یه و فلسطین رمله‌سنه‌قدر امتداد ایدردی . عجه‌دن لاجونه‌قدر اون كوناك مسافه حساب ایدیلیردی . كنیشلكی یافه‌دن شریعه‌یه قدردی . بو الكانك باشلیجه شهرلری قدس ، عسقلان ، لوط ، نابلس وحبرون ایدی . ایكنجیسی حوران ایدیكه بوراده بویوك طبریه شهری ایله غور ، یرموك ، بیسان قصبه‌لری واردی . اوچنجیسی غوطه‌دركه شام ، طرابلس ، صفد وبعلبك شهرلری بوراده‌كائندی . دردنجیسی حمص دركه بو الكا داخلنده یبلان وعقرب بولونمازدی . سلمیه بو الكا داخلنده‌در . بشنجیسی قنسرین الكاسیدركه حلب ، حما ، سرمین وآنطاكیه شهرلرینی احتوا ایدر .

بوندن باشقه ، سوریه‌یی مختلف حكومتلره تقسیم ایدرلردی .

بونلر بر ولایت وجوده کتیریورلردی . غزه ولایتنك مقر اداره‌سی عینی اسمده‌کی شهرایدی . رمله یالکز بعض ملحقاتیله مالك برقطعه‌دن عبارتدی . کرك حکومتی سوریه‌دن معدود دکلدی . آیری بر ولایت تشکیل ایدردی . عینی اسمله یاد ایدیلن پایتختی غایت مستحکمدی . شوبك بورایه تابعدی . صفد حکومتنك پایتختی ده عینی نامی طاشیردی. خراب صور شهری ایله ساحل بحرده کائن معشوقه شهری بورایه تابعدی . بو شهرده خرابایدی . بو حکومت داخلنده بویوك شهرلر قدر حائز اهمیت قصبات واردی . شام حکومتنك پایتختی شام شهری ایدی . بیسان ، سلط ، نابلس ، عجلون ، حسبان ، صرخد ، حبیبه ، یاخود ظاهرای‌یه نظراً نام دیکرله بانیاس ، حوران ، غوطه و بوتون اراضیسی ، فوران ، زبدانی ، تیم وادیسنی احتوا ایدن نوح کرکی ، سویدیه ، بعلبك ، حمص . بصری ، بقاع العزیز ، صیدا یاخود قدیم سیدون ، بیروت بورایه تابعدیلر . پایتختی طرابلس شهری اولان طرابلس حکومتی صهیون ، مرقب حصاری ، حصن الاکراد ، قدموس حصاری ، لاذقیه ، جبیل ، عرقه ، عکار حصاری ، جلالی قنف ، روآفه شهرلرینی احتوا ایدردی . پایتختی حما اولان حما حکومتی‌ده سلمیه ، معره ، قاضویه قلعه‌سی ومصیاث شهرینی شاملدی . پایتختی حلب اولان حلب حکومتی داخلنده آنطاکیه ، جعبر ، رحبه ، سنجار ، سرمین ، باب و بزاعه قطعه‌لری ، قالیف ، اعزاز ، حریره ، حدیثه ، آیاس ، سیس ،

طرسوس، مرسين ، اطنه، رمضانيه، عزيزيه، قيصريه، عينتاب، شيخ ، مسلمانلر حصاری ، بیره ، رها ، یاخود ادسه، کرکر، کاخته، حصن المنصور ، بهسنی، دارنده ، دیوریك ، عربکیر ، جاشمقار ، خوتوبرت [خرپوت] شهرلری واردی . ملاطیه حکومتی ده ذکر اولونیورکه بوراسنی سلطان قلاون فتح ایتمشدی . برکه الکاسی ده مملوکلره تابعدی .

بوذی قدرت ایمپراطورلرك پایتختی اولان قاهره غایت واسع، متعدد محلله منقسم ، جامع، مدرسه ودها سائر مبانیٔ عمومیه ایله دولو بر شهر ایدی . بونك اوچ شهردن ترکب ایتدیکنی یوقاریلرده سویله‌مشدك : فسطاط قسمنی عمرو بنا ایتمشدی . بوراسی اسکی قاهره ایدی . اصل قاهره‌یی خلیفه معزك اردولرینك قوماندانی جوهر بنا ایلمشدی . اوچنجی پارچه‌یی تشکیل ایدن جبل حصاری ده سلطان صلاح الدین حسابنه قراقوش طرفندن بنا ایدیلمشدی . غایت یوکسك ومحکم سورلرله محاط اولان بو سرای تمل خدمتنی کورن برقایا اوزرنده کائندر. بورایه اوقدر راحت بر مردیون یاپلمشدی که بارکیرلر ودوه‌لر یوکلی اوله‌رق چیقابیلیرلردی. ایچنده برچوق سرایلر، دائره‌لر، صالونلر، میدانلر، مکمل آخورلر، پازارلر، حماملر، مدرسه وجامعلر موجودایدی.

بوسرایلردن ابلق نامیله یاد ایدیلن بردانه‌سی اوچ سرایدن ترکب ایدیوردی . دوشمه‌لری مختلف رنکده مرمردندی . طاوانلر یالدیزلی وماوی بویالی ایدی . اوزرلرنده غریب نقوش

واردی. بوسرای یی سلطان محمد یاپدیرمشدی . تباپید قطعه‌لرندن صورت مخصوصه‌ده بویوك مرمرستونلر کتیرتمشدی . بوسرای بویوك اجتماعلره مخصوص ایدی. عینی حکمدار، دیوانی، بویوك جامعی ده انشا ایتدیرمشدی . جامعده بش بیك کشی نماز قیلابیلیردی . صوك درجه‌ده قالین ستونلر واردی . بوحصارك سلطان مملوکلری ایچون اون ایکی دائره‌سی واردی . بونلردن هربری بر کوی جسامتنده ایدی . بیك مملوك بوراده ساکن اوله‌بیلیردی . سرایلرك اطرافنده بویوك باغچه‌لر تنظیم اولونمشدی .

مصر اردولرینه اردولر اتابکی نام دیکرله بکلربکی قوماندانی ایدردی . سلطانك سلاحلرینی طاشیمغه مأموراولان امیرسلاح اکثریا، رئیس صفتیله قوماندانلق ایتمکده ایدی . بوایمپراطورلغك قدرت و سطوتنی آکلاتمق اوزره اردوسنك جدولنی ارائه ایده‌لم [١] .

مصرك میلیس عسکری	٢٤٠٠٠	نفره بالغ اولیوردی .
سلطانك مملوکلری	١٠٠٠٠	» »
امیرلرك »	٨٠٠٠	» »
شام ولایتنك میلیسی	١٢٠٠٠	» »
امیرلرك مملوکلری	٣٠٠٠	» »
حلب میلیسی	٦٠٠٠	» »

[١] بو جدول چرکس مملوکلری زمانی ایچون یاپلمشدر . فقط بحریه مملوکلرینه‌ده قابل تطبیقدر .

امیرلرك مملوكلری	٢٠٠٠	»	»
طرابلس میلیسی	٤٠٠٠	»	»
امیرلرك مملوكلری	١٠٠٠	»	»
صفد میلیسی	١٠٠٠	»	»
امیرلرك مملوكلری	١٠٠٠	»	»

حلقه‌لر یاخود مختلف شهرلرك قوهٔ محافظه‌سی نامی ویریلن بو عسكرلردن باشقه مصر شهرلرنده او شهرلرك والیلرینه مربوط بر میلیس واردی كه مقداری آلتمش بیكه بالغ اولوردی.

سلطانلرك معیتنده‌كی عرب میلیس ایسه بر وجه آتی ترکب ایدییوردی :

بنی نویره مقدارلری ٢٤٠٠٠ ه بالغ اولیوردی.

حجاز عربلری	»	٢٤٠٠٠	»
علی عائله‌سی عربلری	»	٢٠٠٠	»
عراق عربلری	»	٢٠٠٠	»
یلملم عربلری	»	٢٠٠٠	»
جزیره عربلری	»	٢٠٠٠	»
مترون عربلری	»	١٠٠٠	»
جارم عربلری	»	١٠٠٠	»
بنی عقبه و بنی مهدی	»	١٠٠٠	»
عمرو عائله‌سی عربلری	»	١٠٠٠	»
جذام عربلری	»	١٠٠٠	»

عبید	«	«	۱۰۰۰	«
فزاره	«	«	۱۰۰۰	«
محارب	«	«	۱۰۰۰	«
قتیل	«	«	۱۰۰۰	«
غثاب	«	«	۱۰۰۰	«
مصرده داغنیق بر حالده بولنوب یوزر سواری اوله‌رق تقسیم ایدیلمش اولان عربلر		«	۳۰۰۰	«
تورکمن سواریلری		«	۱۸۰۰۰	«
کورد سواریلری		«	۲۰۰۰۰	«
مصرك جنوبندن کتیریلن سواری فرقه‌سی	.	«	۶۶۰۰۰	«

ایشته بوتون بو مختلف اقسام بر آرایه کلنجه اوچ یوز بیکه یقین برقوت تشکیل ایدییورلردی . هر امیره برمقدار اراضی تخصیص اولونمشدی . بوندن باشقه اهالی کندیلرینه بعض ذخائر ویرمك مجبوریتنده ایدیلر . عسکرلر کبی امیرلرده معین مقدارده اکمك توزیع ایدرلردی . عسکره بو صورتده پاره ویرمك وبسلمك اغلب احتماله کوره قدیم مصریلردن قالمه بر عادتدر . چونکه اسکی مصریلر هر عسکره برمقدار اراضی ایله بش اوقه اکمك، ایکی اوقه أت وبر مقدار شراب ویریرلردی . صوك درجه‌ده منبت بر مملکت اولان مصرده پاره ویرمکدن ایسه ذخیره ویرمك

هر زمان دها قولای بر ایش ایدی . مصر پك واسع اولمامقله برابر مصر حکمدارلری عظیم اردولر چیقاره‌جق درجه‌ده صاحب سطوت ایدیلر . ذاتاً سوریه یاخود سوریه‌نك بویوك بر قسمی من القدیم مصرك ملحقاتندن ایدی . تاریخ بزه اسكی عصرلرك انقلاباتنی بیلدیردیکی صیراده دها اسكی عصرلرده وقوعه كلمش اولان وقایعك طرز جریانی حقنده‌ده بر فكر ویریر . صوك زمانلرده ایكی ایمپراطورلق آراسنده دائما بر صحنهٔ حرب تشكیل ایدن بر ولایت هیچ شبهه یوق اسكی عصرلرده‌ده عینی وضعیتده ایدی . هله بو ایمپراطورلقلره صاحب اولان حكمدارلر مصر حكمدارلری كبی پك صاحب سطوت اولورلرسه . مصر نه‌قدر منبت ومعمور ایسه حكمدارلری‌ده اوقدر فتوحاته میال وحریص اولمشلردر . سوریه‌ده بر طاقم كوچوك حكمدارلره تصادف ایتدیكمز زمان بونلرك مصر حكمدارلرینك خراجكذاری اولدقلرینه حكم ایده‌بیلیرز .

هونلرك تاريخ عموميسى

يكرمى ايكنجى كتاب

برجيه مملوكلرى ياخود مصرده چركسلر

عن اصل تورك اولان مملوكلرينك تغلبى آلتنده ازيلن مصر سلطانلرى توركلرك نفوذينه بر سد چكمك اوزره چركس مملوكلرى، آراديلر و بونلرى الك برنجى مناصبه چيقارديلر. بو چركس مملوكلرى حكومتى كندى ملتلرينه كچيرمك ايچون صرف مساعيده تأخر ايتمديلر ونهايت موفق اولديلر. كندى لسانلرنده قيرقس Kirkes دييه ياد ايديلن چركسلر سيبرياده بايقال كولى جوارنده ساكن اولان قيرغيز Kerkes ياخود Kergis لر ايله عينى قومدرلر. بو تاتارلرك مختلف قسملرى مؤخراً بحر خزرك غربنه كچمشلردر. الآن اوراده اوتورمقده درلر. بونلرك مهاجرت تاريخلرى مجهول ايسه ده اورايه موغوللر ايله برابر كلمه لرى اغلب احتمالدر. موغوللرك باشقه بر دالى اولان نوغاى تاتارلريله بيوك بر مشابهتلرى واردر. بونلر اورمانلرك الك كثيف محللرنده وبعض كويلرده ساكن اولورلر. كويلرينى پك زياده تحكيم ايدرلر. برقسمى خرستيان برقسمى مسلماندر. فقط هپسى، پك جاهلدرلر.

ژان دولوقا
تاتارلرك تاريخ عموميسى
لامبرتى

اسیر تجارتیله پك مشغولدرلر . قادینلرینك كوزللكی نوغایلری بورایه آقین یاپمغه صیق صیق سوق ایدر . بارکیرلری پك مقبولدر. شایان حیرت آقینلریاپان سیبریا قرغیزلرینك بارکیرلری ده بویله ایدی .

ابو المحاسن عینتابی

مصرده تورك مملوكلرینك زمان سلطنتنده بویوك بر چرکس کوله‌سی تجارتی واردی . قه‌سا قبیله‌سنه منسوب اولان برقوق چرکستاندن آلنه‌رق قریمه کوتورلدی . اوراده عثمان نامنده بری کندیسنی اشترا ایتدی ، مصره کتیردی ، امیریل بوغایه صاتدی [۱] . بو امیر اولدیرلدکدن و مملوکلرندن بر قسمی داغیتلدقدن صوکره برقوق ایله برکه وسائر مملوکلر حبس ایدیلدیلر . صوکره بو ایکی مملوك تخلیه ایدیلنجه شام والیسی امیر منجکك خدمتنه داخل اولدیلر . برقوق ایکی سنه یعنی سلطان شعبان یل بوغانك مملوکلرینی مصره جلب ایدنجه‌یه قدر اوراده قالدی. مصرده سلطانك اوغللرینك خدمتنه کیردی . ایبك ایله قرطایك غوغاسنده ایبك طرفنی التزام ایتدی . غالب کلن ایبك ارکا طبلخانه‌ده بر امیر منصبنی ویردی . صوکره ایبکه قارشی عصیان ایله‌دی . دائما متفق اولان برکه ایله برلکده بیکباشی اولدیلر. نهایت اصطبل عامره مدیریتنه ارتقا ایتدی . چوق کچمه‌دن ایکی ارقداش بوتون حکم و نفوذی اللرینه آلدیلر . برقوق اردولر اتابکلکنی ، برکه ایسه بوتون

---

[۱] ٧٦٤ تاریخ هجریسنده . ١٣٦٤ تاریخ میلادیسنده .

واليلر رئيسلكنی درعهده ایتدی . فقط صوکره ارالرينه نفاق كيرديكی جهتله برقوق بركه‌یی ازاله ایتدی . خليفه متوكلك ، بوتون قاضيلرك و شيخ الاسلامك و اونلردن صوكره بالعموم
١٣٨٢ امرانك موافقتيله تختی الهكچيردی [١] . خليفه‌دن فرمان آلدی . كنديسنه ظاهر عنوانی ويردی . بو خبر مصر ايمپراطورلغنك بوتون ولايتلرينه اعلان ايديلدی . بوتون مناصبی امرا آراسنده توزيع ايتدی . كنديسنك تخته چيقماسنه خدمت ايتمش اولانلره مكافاتلر ويردی . مع مافيه البستانده بر قيام وقوعه كلدی . بورانك واليسی اولان آلتون بوغا دارنده حصارينه قاپاندی . فقط درحال بو قلعه‌يی محاصره‌يه كيدن حلب واليسی يل بوغا عاصی‌يی تاتارلر نزدينه قاچمغه مجبور براقدی . آلتون بوغا بر چركسه بنده اولمغی ايسته‌مديكنی علناً سويله‌يوردی .

١٣٨٣ اوتاريخده نيل صوك درجه فيضانه واصل اولونجه [٢] سلطان ، بيبرسلرك زمان حكومتلرندن بری اهمال ايديلمش اولان برعادتی احيا ايتدی . بويوك بر آلای ايله جبل حصارندن ايندی ، نيلی كچدی . نهرك ارتفاعنی مقياسده اولچدكدن صوكره صولرك بوشالمه‌سنه خدمت ايدن خليجی ياخود قانالی آچدی . معلوم اولديغی اوزره مصرك منبتلكی نيل صولرينك يوكسكلكنه تابعدر . من القديم بو مملكتك حكمدارلری متعدد نقطه‌لرده

[١] ٧٨٤ سنه‌سی رمضانك ١٩ نجی چارشنبه كونی .
[٢] ٧٨٥ سنه‌سی جمادی الاولانك ٢٨ نجی كونی .

ستونلر یاپدیرارق صولرك یوكسلكنی تعیین ایتمشلردر . بونلره
نیلومتره (مقیاس نیل) دیرلردی. عربلر مقیاس نامی ویرمشلردر.
اوتاریخده قاهره‌نك اورته‌سنده كائن روضه آطه‌سنده غایت مكمل
برمقیاس واردی . بو، مربع الشكل برقویو ایدی . هر صفحه‌سی
اون یدی فرانسز قدمی جسامتنده ایدی . بو قویونك طیشنده فورمون
بیاض مرمردن قورینتیه‌ن اسلوبنده سكز ستون اوزرینه مستند
برغالری واردر . ستونلرك هر بری سكز قدم ارتفاعنده‌در .
قویونك ایچنده برمردیوه‌ندن دیبه‌قدر اینیلیردی . صویك سویه‌سی
اوقدر كوزل ترتیب اولنمشدی‌كه نهرك سطحندن نه آلچاقده
قالیردی نه‌یوقاری‌یه چیقاردی . اورته‌ده بیاض مرمردن برستون
واردی . مختلف ایكی قبه آلتندن كیرن و چیقان نیل نهرینك
قابارماسنی بیلدیرمك اوزره‌بوستونك اوزرینه درجات چیزلمشدی.
مایس آینك اون التنجی یاخود یكرمنجی كونندن اعتباراً صولر
یوكسلمكه باشلار . ۲۸ یاخود ۲۹ حزیرانده صویك قابارمه‌سنی
اولچرلر و هر كون بوتون قاهره‌ده بونی اعلان ایدرلردی .
علی العاده ، آغستوسك اون دردینه دوغرو مبذولیته دلالت
ایدن معین برارتفاعه واصل اولنجه بوتون اكابر صولری آقیتمق
اوزره آلای ایله كیده‌رك خلیجی آچارلردی . بو مراسم اوسنه
محصولاتك مبذول اوله‌جغنه دلالت ایدردی . خلق بویوك
شنلكلر یاپارلردی. نیل نهری كافی درجه‌ده یوكسلمه‌یه‌جك اولورسه
قیطلق تهلكه‌سی قارشیسنده قالینیردی. بونك ایچون ، تزایدك

مختلف درجاتی اوکرنمکده بوتون خلق علاقه‌داردر. مورخلر
بیلك الك چوق چیقه‌جغی ارتفاعك نه‌دن عبارت اولدیغنی هرسنه
نهایتنده قید ایتمکی عادت اتخاذ ایله‌مشلردر .

صوکره ، سلطان، خلیفه متوکلك تورکمن امیر قاراث ایله
متفقاً، تقریباً سکزیوز سواری قوتی آله‌رق حصاردن چیقوب
میدانه کیره‌جکی صیراده شندیسنه هجوم ایده‌جکنی خبر آلدی[۱] .
مقصدلری کندیسنی اولدیرمك و خلیفه‌یی تخته چیقارمقدی .
بوسوء قصدی ترتیب ایدنلری وبالخاصه خلیفه‌یی حضورینه کتیرتدی .
بونلرك فی الحقیقه بویله بر شی حاضرلادقلری تحقق ایتدی .
قاراث ایله ابراهیم زنجیره اورولدیلر. سلطان قاضیلری طوپلایه‌رق
خلیفه‌نك اعدامی جائز اولوب اولمادیغنی صوردی . بوکا اولماز
دیه جواب ویردیلر . لکن ، حصارك بر طرفنده کندیسنی
زنجیره اوردیلر ویرینه واثق خلیفه یاپدیلر .

اوتاریخلرده تیمورانك امیرقرا محمدی تبریزدن طرد ایتمشدی.
اوده ایکی یوز سواری ایله ملاطیه‌یه چکیلمشدی. آمد، تاتارلر
طرفندن ضبط اولونمشدی . برقوق کندی مملکتلری ایچون
پك حقلی اوله‌رق تلاشه دوشدیکندن قاضیلری ، علمانی، امرایی
١٣٨٧ طوپلادی [۲]. عسکرك آزلغی وخزینه‌نك مضایقه‌سی حسبیله
بوتون اوقافی ضبط ایتمك تکلیفنده بولوندی . بو کبی احوالده

[۱] ۷۸۵ سنه‌سی رجب ابتدالرنده .
[۲] ۷۸۹ سنه‌سی جماذی الآخرنده .

شیمدی‌یه قدر بو املاکه وضع ید ایدیلمش اولمقله برابر برقوقك تکلیفی پك چوق اعتراضات دعوت ایتدی . برقوق بر آن اول بونلرك میلیس عسا کرینه توزیعنی ایسته‌یوردی . بو تصوردن واز کچیلدی . درت بیکباشی امیر کوندرلمه‌سی و بونلره حلقه‌دن اوچ یوز سواری علاوه اولونماسی قرارلاشدی . هپسی حلبه کیتدیلر [١] . او زمان اوراده سودون [٢] والی ایدی . قرا محمد ایله تیمورلنك آراسنده وقوعه کلن محاربه‌دن صوکره تیمورلنکك کندی مملکتنه دوندیکی خبری حلبه واصل اولمشدی . مصر اردوسی دیاربکره کیتمکله اکتفا ایتدی . بر آز صوکره شام شهرلرینه دوندی . اوراده وجودینه لزوم کورولمشدی . ملاطیه والیسی اولوب منطاش نامی آلتنده دها معروف اولان تیمور بوغا [٣] عصیان ایتمشدی . سیواس حاکمی قاضی برهان‌الدین احمد ایله تورکمن قرا محمد ، بیره والیسی وده سائر برچوق مملوکلر وتورکمنلر کندیسنه مظاهرت ایدیورلردی . سلطان درحال ، عسکره توزیع ایدیله‌جك مهم برمبلغ ایله دوادار ملکتمری یوله چیقاردی .

بو اثناده قاهره ایله تکمیل جوارلرنده بر وبا ظهور ایده‌رك

١٣٨٨ پك چوق کشی تلف اولدی [٤] . سوریه اردوسی سیواس

[١] قاهره‌دن رجب ابتداسنده حرکت ایتدیلر .

[٢] لقبی المظفری‌در .

[٣] لقبی افضل الاشرفی‌در .

[٤] ٧٩٠ سنه‌سی ربیع‌الاولنده .

اوزرینه حرکته باشلامش، اوراده راست کلدیکی قوتی بوزمش ایدی. سیواس اهالیسی اورایه کلمش اولان آلتمش بیك تاتارك معاونتنی رجا ایتمشلرسه‌ده سیواسی محاصره ایدن سوریه اردوسی بو تاتارلری مغلوب ایتمشدی. سلطان اوردویه اللی بیك آلتون کوندردی [١]. محاصره پك اوزادی. اردو چکیلمکه حاضرلانیوردی. بو صیراده تاتارلر اردویه آرقه‌دن بر باصقین یاپمق ایسته‌دیلر. فقط مهم ضایعات ایله پوسکورتولدیلر. کندیلرندن پك چوق اسیر آلندقدن باشقه اون بیك قدرده بارکیر ضبط ایدیلدی. صوکره اردو حلبه دوندی. مصر عساکری قاهره‌یه کلدیلر [٢]. بو مظفریت مناسبتیله قاهره‌ده بویوك شنلکلر یاپیلدی.

مصرده باشقه عصیانلرده وقوعه کلدی. شام والیسی آلتون بوغا نامنده [٣] بری سلاحه صاریلدی. فقط همان درحال توقیف ایدیلدی. سلطان عینی زمانده سائر بعض امرایی‌ده توقیف ایتدیردیکی ایچون بویوزدن خلقی کندی علیهنه چویردی. دیکر طرفدن قرا محمدك تبریزی ضبط ایتدکدن صوکره مصر سلطاننه عرض تابعیت ایتمك ایسته‌دیکنه، سکه‌لرده اسمنی ضرب ایتدیره‌جکنه، خطبه‌لرده نامنی اوقوته‌جغنه، مصر حکومتی حسابنه تبریز والیلکنه تعیین ایدیلمك آرزوسنده بولوندیغنه دائر خبر کلدی [٤].

[١] جمادی الآخرك ٢٧ سنده.

[٢] ٧٩٠ سنه‌سی شعباننك ٣ نده.

[٣] لقبی الجبانی در.

[٤] ذی القعده‌نك ایکیسنده.

سلطان بوكا رضا كوستردی . فقط بلاسبب توقیف ایتدیردیکی امرانك چوقلغی كندیسنه هر طرفده یکی دشمنلر پیدا ایدیوردی .
١٣٨٩ حلب والیسی یل بوغا [١] عصیان ایتدی [٢] . سلطان قاهره امیرلریله طوپلانه‌رق وكندیلرینه ضیافتلر ویره‌رك بونلری جلب ایتمكه چالیشدی . صوكره امیر یل بوغایه هدیه‌لر كوندردی وامیرمنطاش ایشنی مذاكره ایتمك اوزره قاهره‌یه دعوت ایتدی . توقیف ایدیلمكدن قورقان یل بوغا سوریه‌ده قالمق ایچون، توركمنلرك حركاتی ومنطاشك عصیانی بهانه طوتدی . سلطان یل بوغایه یكی هدیه‌لرله امیر ملكتمری كوندردی . یل بوغایی توقیف وقتل ایتمه‌سی ایچون كیزلیجه امرلر ویردی . مصر امراسنی كندی افندیسی طرفنی آچیقدن اچیقه التزام ایتمكه جلب ایچون او صیراده قاهره‌ده بولونان یل بوغانك برمملوكی بوامردن خبر آلدی ودرحال یل بوغایه خبر ویردی .

فی الحقیقه ، ملكتمر حلبه یاقلاشدیغی زمان ، بوتون تدابیر احتیاطیه‌یی التزام ایتمش اولان والی عادت وجهله كندیسنی استقباله چیقدی . سلطانه مطیع كوروندی ، هدیه‌لری آلدی . امیری حلب سراینه كوتوردی . سلطانك اوامرینی دیكله‌مك اوزره امرایی وقاضیلری اورایه طوپلامشدی . یل بوغا ایله مملوكلرینك جسارتنه واقف اولان حلب اتابكی سودون اولا بواجتماعه كلمك

[١] لقبی الناصریدر .

[٢] ٧٩١ سنه‌سی محرمنده .

دعوتی رد ایتدی . چونکه قانصوه کوله‌جکنی تخمین ایدیوردی . فقط تکرار دعوت ایدیلنجه اثوابلرینک التنده کیزلی سلاحلرله کیتدی . یل بوغادن قورقیوردی . سرایک قاپیسندن کیردیکی زمان ، یل بوغانک اصطبل عامره مدیری امیرقازان اثوابلرینک اوموزینی آچدی . مسلح اولدیغنی کورونجه درحال قیلینجنی چکه‌رک برضربه ایندیردی . یل بوغانک بوتون مملوکلری سلاحلرینه صاریله‌رق سودونی اولدوردیلر . ایکی طرفک مملوکلری بر ساعت قدر چارپیشدیلر . یل بوغا متمرد امرایی توقیف ایتدیردی وعلی العجله ایده‌رک قلعه‌یی اله کچیردی . صوکره تورکمنلری وعربلری کندی طرفنه جلب ایتدی . امیر منطاشه مکتوب یازدی . اوده درحال یاننه کلدی . ملکتمر بوفنا خبر ایله قاهره‌یه دوندی [١] .

سلطان ، حلبه باشقه والی تعیین ایتمک لازم کلدیکندن حکم ایله عاصی‌یه خلف اولمق اوزره شام اتابکی اینالی نصب ایله‌دی . صوکره امرایی جبل حصارینه طوپلایه‌رق اونلرله یل بوغانک عصیاننه دائر مذاکره‌ده بولوندی . اورایه بر اردو کونده‌رلمکه قرار ویریلدی . فقط دها اول سلطان ، میدانده قورولان غایت مزین برچادیرده کندیسنه بیعت مراسمنی تکرار ایتدیردی وعسکره بویوک برضیافت ویردی . بوامرانک صداقتنی تأمین ایتمه‌سنک عقبنده شامدن برساعی کله‌رک [٢] امیر

[١] صفرک ١٩ نده .
[٢] صفرک ٢٤ نده .

قاره‌بوغا ایله بزلار ، تیمور طاش و کمشبغانك و دها سائر بعض امیرلرك برچوك مملوكلرله برلكده طرابلس شامه طوپلاندقلرینه واوشهرك والیسی اسندمری توقیف وبرچوق امرایی قتل ایتدكلرینه ونهایت یل بوغایه عرض تبعیت ایلدكلرینه دائر خبر كتیردی . مصر اردوسی یوله چیقاریله‌جغی صیراده حما والیسی سودونك [۱] مملوكلرینك او امیرعلیهنده حركتده بولوندقلری وشهری یل بوغایه تسلیم ایتدكلری حقنده خبر وارد اولدی . بوقدر فنا خبرلر سلطانی شاشیرتدی . سلطان ، عسكری كندیسنه جلب ایچون یكیدن پاره‌لر داغیتدیردی . برقوق طرفندن ویریلن امراوزرینه جبل حصاری قوماندانی كیدوب خلیفه متوكلی سراینده توقیف ایتدی و اونی حصارك بر برجنه كتیردی . اوراده كیمسه ایله اختلاط ایتمه‌سنه میدان براقلمایه‌جق صورتده غایت صیقی ترصد ایدیلدی . فقط ایرته‌سی كونی امرانك توصیه‌سی اوزرینه تخلیه اولوندی . صوكره سلطانك بوتون چوجوقلری توقیف ایدیلدی [۲] . كیمسه بونلرك نه اولدقلرندن خبر آله‌مادی .

برقوق میلیس عسكرینه یكیدن پاره داغیتدی . اولجه هر مملوكه بش بیك كوموش دینار ویرمشدی . بودفعه هر برینه باركیر ، دوه وسلاحدن ماعدا بیكر دینار ویردی . رؤسایه متعدد دوه‌لر ،

---

[۱] لقبی الشمانیدر . اولجه قتل ایدیلمش اولان سودون المظفریدن آیریدر .

[۲] ربیع الاولك ایكیسنده .

چادیرلر ودها سائر شیلر توزیع اولوندی . صوکره ، حصار خارجنده بر جامعده بر اجتماع عقد ایدیلدی . خلیفه ده بوراده بولوندی . سلطان خلیفه یه قارشی پك چوق ملتفت داوراندقدن باشقه بر طاقم هدایا ایله برابر اون بیك دینار ویردی . مع مافیه سوریه امراسنك قسم متباقیسی ایله مملوکلرك ، تورکمنلر وعربلر رؤساسنك یلبوغایه تابع اولدقلری ، شام ، بعلبك وکرك قلعه‌لری مستثنا اولمق اوزره برچوق قلعه‌لرك عاصیلره عرض تسلیمیت ایتدکلری خبری ده آلندی . بو حوادث بوتون قاهره‌یی قاریشدیردی . اردو درحال حرکت ایتدی [۱] ، ریدانیه یه کیتدی . سلطان ، خلقی کندی طرفنه جلب ایچون متعدد بر کولری الغا ایتدی . فقط عاصیلرك مقداری هرکون آرتیوردی . بعلبك والیسی کمشبغا ایله بر چوق شام امراسی بوتون مملوکلریله برلکده عاصیلره التحاق ایتمشلردی .

دیکر طرفدن ، قرا محمد ایله ماردین حکمداری عیسا [۲] سلطانه معاونت تحلیفنده بولندیلر وعاصیلره هجوم نیتیله خابور اوزرینه یورودیلر . غزه‌یی کچمش اولان مصر اردوسی یلبوغانك مواصلتندن بر آز اول شامه کیتدی [۳] . یلبوغا شام شهرینی علی الغفله باصمق واله کچیرمك اوزره یوله چیقمشدی . سلطانك مملوکلری شامده ارتکاب ایتدکلری احوال دولاییسیله اهالی‌یی

---

[۱] ربیع الاولك ۱٤ نده .

[۲] لقبی ظاهر مجدالدین در .

[۳] ربیع الآخرك ۷ نجی بازارایرته‌سی کونی .

فنا حالده رنجیده ایتدیلر . بوندن دولایی خلق اونلری قوغمق وسلطانه قارشی عصیان ایتمك فكرینه دوشدی . یل بوغانك شام جوارلرینه مواصلتی خبر آلندیغی زمان [۱] اهالی بو استعدادده ایدی . اوردو عاصیلره قارشی یورومك اوزره درحال شامدن چیقدی . شدتلی برمحاربه وقوعه كلدی . مصر اردوسی احراز غلبه ایتدی . عاصیلر تكرار طوپلاندقلری جهتله ایكنجی بر مصادمه‌ده تكرار مغلوب ایدلدیلر . فقط اوچنجی برمحاربه‌ده برچوق امرا یل بوغا طرفنه التجا ایتدكلری جهتله مصرلیلر بوزولدیلر ، قاچمغه مجبور اولدیلر . توركمنلرله عربلر فراریلری تعقیب ایله پك چوقلرینی اولدیردیلر . بوتون مصر اردوسی دارمه داغنیق اولدی . قوماندانلردن ایتمیش كیدوب شام قلعه‌سنه قاپاندی واوراده تحصن ایتدی . یل بوغا درحال شامه یاقلاشدی ، قلعه‌یی ضبط ایله‌دی ، امیر ایتمیشی وشام والیسی ایله طرنطایی اسیر آلدی . سائر امرانك وممملوكلرك‌ده قسم اعظمی اسیر دوشدیلر .

بو فنا خبره مطلع اولان برقوق جبل حصارینك دیوانه كیتدی . اوراده بوتون امراسیله بر مجلس عقد ایتدی . عاصیلره قارشی ایكنجی بر اردو كوندرلمه‌سی قرارلاشدی . برقوق عسكرلره وضابطانه پك چوق پاره داغیتدی . چونكه سائر وقتلر اردویه یالكز ذخیره ویریلیردی . برقوق بالذات كندی

[۱] ربیع الآخرك ۱۹ نجی كونی .

مملوكلرینی ده یوللادی . حالبوکه بونلر دائما سلطانلرك یاننده بولونورلردی . بوصیراده غزه ایله رمله‌نك عاصیلرك الینه دوشمش اولدیغی خبر آلندی . برقوق تکرار قاضیلری ، امیرلری ، طوپلادی و اونلرك حضورنده خلیفه‌یه بیعت یمینی ایتدیردی . صوکره خلیفه‌یه بك چوق هدیه‌لر ویردی ، وارداتنی آرتیردی و جبل حصارنده کندیسنه دائره تخصیص ایتدیردی . بوتون بو احتیاطاره رغماً خلق برقوقك یقینده تختنی غائب ایده‌جکنی کوریوردی .

خلیفه ، سلطانك امریله قاضیلر ، مفتی وسائر امیرلرله برلکده آته بیندی ، بوتون قاهره‌دن سلطانك تکمیل ویرکولری الغا ایتدیکنی اعلان ایلادی [۱] و خلقی الاهه اعتماد ایتمکه و حکمداره صادق قالمغه تشویق ایتدی . خلیفه بر بیاننامه اوقودی . عاصیلری طریق وظیفه‌یه جلب ایچون یاپیلان بوتون تشبثات حکایه ایدیلیور ، عاصیلرك ارتکاب ایتدکلری تجاوزات آکلاتیلیور ، نهایت تکلیف اولونان مصالحه‌یی قبول ایتمدکلری بیلدیریلیوردی . بوتون خلق بوصورتله مطلع اولدیغی احوالدن دهشته دوشدی . برقوقدن امیدینی کسدی و عاصیلری استقباله حاضرلاندی . ایلری کلنلر برقوقك آرتق تختنده اوزون مدت قالامیه‌جغنی تقدیر ایتدیلر .

سلطان بوتون استحکاماتی تعمیر ایتدیردی . بر محاصره‌یه مقاومت ایچون لازم کلن ذخیره‌یی طوپلاتدی . خلقك کندیسنه

---

[۱] جماذی الاولانك آلتیسنده .

قارشی لاقید قالدیغنی کورمکدن پك متأثر ایدی . آیاق طاقمی یغمایه قویولمق ایچون اغتشاش زمانی صبرسزلقله بکلەیوردی . هرکس جان قورقوسـنه دوشمشدی . آرتق سوریه خبرلری آلنه‌مایوردی . چونکه غزه دوشمشدی . کرك ده عاصیلرك النه کچمشدی . سوریه‌یه کیده‌جك امرا ایله بوتون میلیس سلطانه پك آز مربوط اولدقلری جهتله برقوق تبایندن برعرب قوهٔ معاونه‌سی کتیرتمك لزومنی حس ایتدی و بونلره حصارك اتکنده قرارکاه قوردیردی . کنیش برهندك قازدیردی ، حصارك قرافه ، حراس ، دارفیل ، قاپیلرنی تحکیم ایتدیردی . سائر طرفلری قاپاتدیردی و متوکله خلیفه عنوانی اعاده ایله‌دی [١] . برآز اول اوندن بوعنوان نزع ایتمشدی . سلطانك اردولرینه هریردن نفرت دعالری ایدیلدی . عاصیلر طرفندن قتل ایدیلنلرك یرینه ضابطلر تعیین اولوندی . بوتون مانجینیقلر حصارك سورلرینه یرلشدیریلدی . بوتون سواری حلقه عساکرینه بازکیره بینمه‌لری ایچون امر ویریلدی . بوتون بوقارغشه‌لق اثناسنده وبا علتی ده برطرفدن قاهره‌یی تخریب ایدیپوردی .

یلبوغا ایله منطاش شامی ضبط ایتدکدن صوکره بوتون سوریه‌ده ولایت والیلرینك میلیسلریله برلکده بورایه کلمه‌لری لزومنی اعلان ایتمشلردی . کوردلر ، تورکمنلر ، عربلر ودهاپك چوق عسکر

---

[١] جماذی الاولك اوننده .

شامده مصر یولنی طوتدیلر. غزه‌ده برقوقك كندیلرینه قارشی چیقه‌جق یرده حصارده تحصن ایتمش اولدیغنی خبر آلدیلر . اورادن قاسیه‌یه كیتدیلر . اوراده قاهره امراسندن برچوغی كلوب كندیلرینی بولدیلر. كشفه كلن كوچوك برمفرزه‌یی اسیر ایتدیلر . بو امیرلرك قاهره‌دن چیقدقلری كون برقوق دیوانه كیتدی [١] وهر مملوكه بالذات بش یوز كوموش دینار توزیع ایله اونلری وظیفه‌لرینی اجرایه دعوت ایله‌دی . كندی بارگیرلرینی بیله بو مملوكلره ویردی . اهالی‌یی ضبط ایچون برچوق پاره توزیع ایتدیردی .

عاصیلر صالحیه‌یی ضبط ایتمشلردی . بعض عرب قوتلری بوراده عاصیلره التحاق ایتدیلر. عاصیلر غایت یورغون اولدقلری جهتله بوراده دیكلندیلر. اوزمان قدر اوراده بر اردویه تصادف ایتمكدن قورقشلردی . سلطان اردوسنی سوق ایتمش اولسه یدی پك ضعیفلامش اولان عاصیلر اغلب احتماله كوره مغلوب اولاجقلردی. سلطان ، اتابك قاراتیمور طاشی دشمنلرك اصفح طریقیله كامه‌لرندن قورقدیغی ایچون كشف مقصدیله بركة الحبشه كوندرمشدی . امیر قماس‌ده چایرلر طرفنه كیتمشدی . سلطان، ملیس عسكرینه یكیدن پاره داغیتدی، اسكندریه‌دن پیاده تیراندازلر جلب ایتدی. بو اثناده سلطان اسطبل دائره‌سنده پك اندیشناك ایدی .اورادن صیق صیق قبة الظفره امیرلر كوندره‌رك جریان ایدن احوالی آكلامق ایسته‌یوردی . مملوكلردن و امیرلردن برچوغی توزیع ایدیلان

---

[١] جمادی الاولك ٢٨ نده .

پارەلری آلدقدن صوکرە، پلوسە واصل اولمش اولان عاصیلرك نزدینە التجا ایتدیلر . عاصیلر بئرالبیضەیە واصل اولدقلری زمان سلطانك اردوسنك قسم اعظمی دارمە داغنیق اولدی وکندیلرینە التحاقْ ایتدی .

دشمن کیتدکجە یاقلاشمقدە اولدیغی جهتلە بوتون قاهرە میلیسی سلاحلاندی . نهایت یلبوغا قاهرە قربندە برکةالجبدە کوروندی . قاهرەنك بوتون قاپیلری قاپاندی . یالکز زویلە قاپیسی آچیق براقلمشدی . عوام طاقمی عصیانە وهرطرفی یغمایە باشلادی . سلطان بو اغتشاشی تسکین ایچون سوقاغە چیقدی . هرکون بعض امرا کندیسنی ترك ایدیوردی . یاندە بك آز امیر قالمشدی . بونلرە بك چوق احسانلر ویرەرك کندیسنە ربط ایتمك ایستەیوردی . شهردە اغتشاش اوقدر چوقدی کە محبوسلر حبسخانە قاپیلرینی زورلادیلر وهرطرفە داغیلدیلر . آیاق طاقمنك عاصیلرە التحاقنە مانع اولمغە چالیشان بعض مملوکلر طاشە طوتولدیلر واتلاف ایدیلدیلر .

هرکس طرفندن ترك ایدیلن برقوق کیدوب تسلیم اولمق ایستەدی . فقط بعضیلری اولونجەیە قدر حرب ایدەجکلرینی تأمین ایدەرك بوکا مانع اولدیلر . یلبوغا اردوسنك الك جسور افرادندن بك بش یوز کشی حصار پیشکاهنە کلنجە وبوکا ممانعت ایتمك ایستەین امرا قبةالظفرە قدر پوسکورتیلنجە برقوق قلنجی یلبوغایە کوندردی وحیاتنە دوقونولمامسنی طلب ایتدی . بو آرزوسی قبول اولوندی . قاهرە شهرینك آیاق طاقمی بوندن

خبردار اولونجه حصاری یغما ایتدی. یلبوغا اغتشاشی تسکین ایچون هیچ استعجال کوسترمدی. صوکره ۱۱ [۱] منطاش حصاره کیتدی وخلیفه‌یی قبة الظفره کتیردی. بو اثناده تورکمنلرله عربلر امیرلرک سرایلری واهالینک اولرینی یغما ایدییورلردی. یلبغانک اردوسی ایچری‌یه کیردیکی زمان شهرک یغماسی بوتون بوتون کرمی بولدی. یلبوغا سکونی تأسیس ایتدکدن صوکره قاضیلری واکابر حکومتی طوپلادی. یاپیله‌جق شی حقنده اونلرله مذاکره‌ده بولوندی. برچوقلری کندیسنی تخته چیقارمق فکرینی درمیان ایدییورلردی. فقط بونی دائما رد ایتدی. اولا، اسکندریه‌ده محبوس بولونان امرا سربست براقدیریلدی. یلبوغا جبل حصارینه چیقدی. دیکر برسلطان انتخاب ایتمک ایچون بویوک برمجلس طوپلادی. اکثریت، اشرفک اوغلی اولوب مخلوع بولونان صالح حاجی لهنده اعطای رأی ایتدیکی جهتله، او، سلطان اعلان ایدیلدی. کندیسنه وقتیله حائز اولدیغی صالح عنوانی یرینه منصور لقبنی ویردیلر. ایزلنمش اولان برقوق صوکره دردست ایدیلرک کرکه کوندریلدی. اون برسنه بش آی ویکرمی یدی کون حکومت سورمشدی.

برقوق برچوق ویرکوبی الغا ایتمشدی. ازجمله قاهره الکاسی داخلنده‌کی برلاس، سورس، بلاثیم اهالیسنک ویرمکه مجبور اولدقلری ویرکولرله دمیاطه‌ده‌کی بغدای رسومی، جیزه‌ده‌کی

[۱] جماذی الآخرک بشنده.

وغرب مملكتلرنده‌كی مانیفاطوره رسومی بوقبیلدندی. عینتابده‌كی طوزرسمی ، بیره‌ده‌كی اون‌رسمی ، طرابلس اهالیسنك هروالی ورودنده تأدیه‌یه مجبور اولدقلری هدیه‌لر ؛ شرق اسكلرنده اوتلایان بار كیرلردن ، دوه‌لردن ، صیغیرلردن ، قویونلردن هرسنه آلنان رسوم ؛ عقود ومقاولات رسمی‌ده قالدیریلمشدی .

یكی سلطان ، یل‌بوغایی اردولرك اتابكلكنه وحكومتك نیابتنه تعیین ایتدی . یل‌بوغا درحال توركمنلرله سائره‌نك سرایه دخوللرینه مانع اولمق اوزره سرایه بر طاقم امرا كتیردی . كندیسی ، سلطانك اصطبل دائره‌سنده اقامت ایله‌دی . برقوقك قالدیردیغی بوتون ویركولری یكیدن وضع وبوتون چركس مملوكلری ایچون بر عفو عمومی نشر ایله‌دی . محبوس بولونان امیرلری اسكندریه‌دن كتیرتدی ، سلطانك حضورینه كلدكلری زمان سائر بعض امرایی توقیف ایتدیردی . بونلرك قسم اعظمی برقوقه صادق قالمش كیمسه‌لردی . صوكره ، میلیس عسكرینك سلاحلرینی براقدیردی . هله قاهره‌یه كیردكلری زماندن بری بویوك اغتشاشاته سبب اولان ، سوقاقلردن ، حماملردن قادینلری قاچیران توركمنلرك سلاحلرینی آلدی . كیمسه بونلری توقیفه جسارت ایده‌میوردی . برقوقك صاقلی اولدیغی یرایشته بو صیراده میدانه چیقاریلمشدر . برقوق حصاردن كیجه ابن یایان چیقمش ، جیزه‌یه كیتمش ، اوراده امرامله كچه‌رك اوچ كیجه قالمشدی . صوكره ابویزیدنامنده برامیرك أونده صاقلانمشدی .

برقوق اختفاکاهنده توقیف اولوندی . کندیسنی حصاره کیردیلر . امرادن قسم اعظمی اعدامی فکرنده بولوندیلر . اقلیت ایسه حبسنه طرفدار ایدی . یل‌بوغاده بو فکری التزام ایدنجه برقوقی کرکه کوندردیلر . اورایه سوق اولوندیغی صیراده یل‌بوغا، برچوق امرانك تقریباً برقوقلك درت یوز قدر مملوکی ایله برلکده شامی ضبط اتمك ایستدکارینی خبر آلدی . بوندن دولایی منطاش یل‌بوغانك برقوقی اولدیرتمك ایسته‌مه‌سندن دولایی مؤاخذاتده بولوندی . مع‌مافیه برقوقه کرکده حسن معامله ایدیلدی . قلعه قوماندانی امیر حسام‌الدین [١] اوکاقارشی بالخاصه مربوطیت کوستردی .

بوتون سوریه عساکری وبرقوقلك مملوکلرینك قسم اعظمی مصردن کوندریلمش اولدیغی ایچون یل‌بوغاایله منطاش آراسنده چوق کچمه‌دن نفاق چیقدی [٢] . منطاش خسته‌لق بهانه‌سیله‌سرایه‌کله‌رك‌عرض‌تعظیماتدن واز کچدی. حتی یل‌بوغانك کندیسنه کوندرمش اولدیغی امرا ایله مملوکلره قارشی معامله‌ٔ شدیده‌ده بولوندی . صوکره بوتون طرفدارلریله برلکده باب‌الزنجیره کیتدی ، بوتون بازکیرلری ضبط ایتدی ویل‌بوغایی یاقالامق ایچون بوقاپی‌یی زورلامق ایسته‌دی . فقط یل‌بوغانك مملوکلرینك آتدقلری اوقلردن دولایی سرایه عودته مجبور

[١] لقبی الجه‌کی‌در .
[٢] شعبانك آلتیسنده .

اولدی . یولده بعض امیرلرك أولرینی یغمالادی . سلطان حسن مدرسه‌سنی ضبط ایده‌رك تحصن ایتدی . یلبوغانك طرفدارلرینی اورادن اوقه طوتیوردی . یلبوغا بوتون مملوكلرینی تسلیح ایتدی وقاهره قاپیلری قاپاندی . شهر بر صحنهٔ حرب اولدی . منطاش احسانلریله عوام خلقی قازاندی ، قوتی هر كون آرتیوردی . هر كون یلبوغانك طرفنی ترك ایدن امیرلر ومملوكلر كندیسنه التحاق ایدییورلردی . یلبوغا بر چوق آدم طوپلامشدی . بونلر طاشلر وسائر ماده‌لر آتیورلردی . یلبوغا بونلره ، شهاب الدین احمد نامنده ریاضیوندن برینك قومانداسی آلتنده كیده‌رك منطاشك أوینه جبراً كیرمه‌لرینی وكندیسنی قتل ایتمه‌لرینی امر ایله‌دی . منطاش بونلری مغلوب ایده‌رك مانجنیقلری اله كچیردی واونلری دشمنلرینه چویردی . منطاشه قارشی باشقه مانجنیقلر قوردیلر ، طرفدارلرندن بر چوغنی یارالادیلر . یلبوغا بوتون قوتلریله عاصی‌یه قارشی بالذات یوردی . فقط آیاق طاقمی ایله مصادمه‌یه كیریشمك مجبوریتنده قالدی و رجعت ایتدی . منطاش طرفدارلری دشمندن وقوعه كلن دخالتلرله تزاید ایتدیكندن منطاش ویركولری قالدیره‌رق وكندیسنی امیر اكبر اعلان ایتدیره‌رك شهرده آسایشی تأسیس ایتمكه چالیشدی . بونك اوزرینه یلبوغا صلح طلب ایتمك ازره خلیفه متوكلی بولادی . منطاش خلیفه‌یه شو سوزلری سویلادی :

« بن سلطانه دائما مطیعم . بنم افندمدر ، افندی زاده‌مدر

وبوتون امرا قاردشمدرلر. بن يالكنز يلبوغايه قيزغينم. چونكه سيواسده، حلبده، شامده بكاداعم متحد اوله‌جقمزه، سلطانك آمر بولونه‌جغنه دائر يمينلر ايتمشدر. حالبوكه كنديسي كنديسني اردولرك اتابكي تعيين ايتدي. بوتون حكم و نفوذي أليه كچيردي. كندي بنده‌لريني يرلشديرمك ايچون بني حكومتدن اوزاقلاشديردي. بكا آنجق يوز بيك دينار ويردي. الك ايي اراضي‌يي كنديسنه آييرارق بكا الك فنا يرلري براقدي. بونلردن سنه‌ده آنجق آلتي يوز بيك دينار آليورم. اونك ايچون ايكيمزدن بري دنيا يوزندن قالقماليدر.»

خليفه كنديسني تسكينه چاليشدي. فقط بردورلو اقناعه موفق اولامادي.

بونك اوزرينه يلبوغا بوتون مملوكلريله آتهبيندي، دشمنه قارشي يورودي. باب الزنجير قارشيسنده صف حرب ترتيب ايتدي. ايكي طرف قانلي حربه كيريشديلر. برقوقه مربوط بعض امرا بوصيراده منطاش طرفنه التحاق ايتديلر. يلبوغا مغلوب اولدي. تكرار قوت طوپلايه‌رق كلدي. ايكنجي دفعه‌سنه پوسكورتولدي. منطاشك طرفدارلرينك مقداري كيتدكجه آرتيوردي. حصارك اوستندن و قاهره‌نك مختلف سرايلرندن مواد مشتعله و اوق آتمقدن خالي قالمايورلردي. بونلره سلطان حسن مدرسه‌سندن مقابله ايديليوردي. سوقاقلره چيقمق تهلكه‌لي ايدي. عوام طاقمي هركسي توقيف ايديور، هانكي طرفدن اولديغني

صوریبوردی . سرایلر بونلر طرفندن یغما ایدیلیوردی . یلبوغا . قوقی خلع ایتمش اولدیغنه اسف ایتدی . حصاره چیقدی و قرافه قاپیسندن قاچمق ایستەدی . فقط بونی خبر آلان منطاش درحال کیدەرك سلطانك آخورلرینی ضبط ایتدی و یلبوغا ایله برلکده قاچان امیرلرك سرایلرینی یغمالاتدی. صوکره سلطانك حضورینه چیقەرق کندیسنه دائما اطاعته حاضر اولدیغنی ، چونکه وقتیله پدری شعبانك مملوکلرندن بولوندیغنی وانجق سلطانك اعلای شان وقدرتی ایچون سلاحه صاریلدیغنی سویلەدی. بعض امرایی زنجیره اوردیردی. بعضیلرینی تخلیه ایتدیردی . یلبوغا سریاقوس یولی اوزرنده توقیف ایدیلەرك اسکندریه حبسخانەلرینه کوندریلدی . مناصب، سائر امرایه توزیع اولوندی [۱]. منطاش کندی طرفدارلرینه پك چوق پاره داغیتدی .

منطاش، کندی طرفنی التزام ایدن برقوق مملوکلرینه، یلبوغانی طردایدر ایتمز افندیلرینی سربست براقمغی وعد ایتمشدی . فقط بو سوزی طوتمق شویله دورسون بو مملوکلره هیچ اراضی وتخصیصات بیله ویرمدی. کندی مملوکلرینی یرشدیرەرك اونلری اوزاقلاشدیرمغه چالشدی . بونلر شکایته باشلامش اولدقلری جهتله خدمتلرینه مکافات ویرمك بهانەسیله کندیلرینی طوپلاتدی [۲]. هپسی حصاره کلدکلری زمان توقیف ایتدیردی . مقدارلری ایکی یوز رادەسنده ایدی .

[۱] شعبانك ۲۱ نده .

[۲] ۷۹۱ سنەسی رمضاننك ایکیسنده .

صوكره، ولايتلرده عصيانلر چيقدی. امير نغيرايله تورکمنلر رئيسی ذوالقدرك اوغلی سولی سلاحه صاريله رق حلب الکاسنی تخريب ايتديلر . منطاش بونلره مکتوب يازدی و التفاتلرله کنديلرينی دائرهٔ وظيفه يه ادخاله چاليشدی . شام واليسی بزلاره قارشی ده عينی معامله يی ياپدی وبر آز صوکره اونی توقيف ايتديردی. بزلار برقوق طرفداری ايدی. اوتوزبيك کشی ايله مصر اوزرينه يورومك تهديدينی اظهار ايتمشدی . فقط منطاش بواميرك توقيفی دولاييسيله اظهار شادمانی ايتديکی صيراده برقوقك محبسدن چيقديغنی، کرکی اله کچيرديکنی و کرك واليسی حسام الدينك برچوق عربلرله برابر برقوقه عرض تابعيت ايتديکنی خبرويرديلر .

منطاش مصره حاکم اولور اولماز برقوقك أولديريلمه سی ايچون امر ويرمشدی . وقتيله کرك قاضيسنك قيزيله اولنمش کنج بر کرکلی يی بوکا مأمور ايتمشدی . بوکنج آدم قاربسندن آيريلمغه مجبور اولمش وقادينده باشقه برينه وارمشدی . بوندن متأثر اولان دليقانلی قاهره يه چکيلمش ، اوراده برساعيلکه تعيين ايديلمشدی. منطاشك اوامرينی حاملاً قاهره دن کلديکی زمان قاضينك مقيم اولديغی مقره کوينده توقف ايتدی . اوکا قارشی بوتون حدتی اظهار ايله تکميل عائله سيله برابر کنديسنی اولديرته جکنی سويله دی. قاضينك اقربالری قورقه رق درحال کرکه خبر کوندرديلر . اوصورتده که ساعی کرکه واصل اولديغی زمان کنديسنك ورودندن شهر خبردار اولشدی . والی دائره سنده هرکسك مواجهه سنده

سلطانك ومنطاشك مكتوبنى اوقودى . بونلرده مختلف شيلر يازيليدى ، فقط برقوقك قتلندن هيچ بحث اولنمايوردى . ضابطان ايله اهالى چكيلدكدن صوكره ساعى منطاشك ديكر بر مكتوبى ويردى . بونده منطاشى اوديرتمه سى حسام الدينه امر ايديليوردى . والى مكتوبى آلدى ، اوامرى اجرا ايده جكنى سويله دى . صوكره برقوقى بولدى ومكتوبى كوستردى ، برقوق تلاشه دوشدى . فقط حسام الدين كنديسنه دائما صادق قاله جغنى سويله يه رك برقوقى تسكين ايتدى . عينى زمانده كركك اهالى سى ده برقوق لهنده قيام ايتديلر ، ساعى يى اولديرديلر [١] . بوندن والينك وبرقوقك ده خبرى يوقدى . صوكره برقوقى محبوس بولنديغى برجدن چيقارديلر . ميليس عسكرى برقوق لهنى التزام ايتدى . اهالى برقوقى مدافعه يه قادر برحاله قويه بيلمك ايچون باركيرلرينى وبولدقلرى شيلرك كافه سنى ويرديلر . آرتق برقوقك طرفى قوت بولمغه باشلادى .

منطاش بو وقعه يى خبر آلنجه كندى سلامتنى دوشوندى . وقتيله برقوقك مملوكلرى مياننده بولونمش اولان بعض امرايى توقيف ايتديردى . سائر امرايه برچوق احسانلرده بولوندى . اسندمر ايله قوطلوبوغا ، منكلى بك وتيموربوغا قوماندا سى آلتنده غزه يه درت بيك سوارى كوندرمكه قرار ويريلدى . بوقوماندانلرك هربرينه يوز بيك كوموش دينار ويردى . حجاز طرفنه ده بر مقدار عسكر كوندردى . سلطان طرفندن كنديسنه اردول

[١] ٧٩١ سنه سى رمضانك اوننده .

آتابکی عنوانی ویردیردی . بو صورتله خلقه تختی ضبط ایتمك فکرنده اولمادیغنی آکلاتمق ایستهیوردی . سلطانه صادق قالمغه تشویق ایچون بعض امرایه یکی مناصب توجیه ایدیلدی . مع مافیه برقوق طرفنه کچر قورقوسیله اردو غزهیه کوندریلمهدی . ینه بو سببدن دولایی ، وقتیله برقوقك مملوکلرندن اولان بعض کیمسهلر قوص جهتلرینه اعزام اولوندی . مملوکلرك قوصه سورولمهسی عاصیلرك مقدارینی آرتیرمقدن باشقه برشیئه یارامادی. چونکه عصیان ایتمش اولان قوص امراسی والیسینی توقیف ایدهرك شهری اله کچیرمشلردی . برچوق عربلرده کندیلرینه التحاق ایتمشدی . منطاش حلب والیسی کمشبغانكده عصیان ایتدیکنی خبر آلدی . تهباید عاصیلری هر کون تزاید ایتدیکی جهتله اوزرلرینه بش بیك سواریدن مرکب برقوت کوندریلمك لزومی حس ایدیلدی . آصوان والیسی ابن درقه قوصه کیتمشدی . اورادهتقریباً اوتوز امیرایله برقوقك مملوکلرندن برچوغی واردی. عینی زمانده جنوب الکاسی والیسی مبارك شاه مملوکلرندن اوچ یوز کشی وبرچوق عرب قبیلهلری ایلهعاصیلره التحاق ایتمشدی . بوتون مملکت عاصیلرك النهکچمشدی .

منطاشك اردوسی آضیونهقدر کیتدی . مبارك شاه اوراده بواردویی باصدی . اسندمر قومانداسندهکی دیکر بر مفرزهده مغلوب اولدی . منطاش حلقه عسکرینی اعزامه حاضرلاندیغی صیراده اسندمرك مبادهشاهیاسیر ایدهرك قاهرهیه اعزام ایتدیکی

خبرینی آلدی . بونك اوزرینه کرکه کوندرلمك اوزره درت بش بیك کشی ایله اوچیوز مملوك تفریق ایدیلدی . برقوق کرکده برچوق کشی طوپلامش حتی تجاوزی و حرکته کیریشمکه بیله حاضرلانمشدی . آغیرلقلرینی کرکدن چیقمشدی . سندیسی ده آرقه‌دن یوروملك اوزره ایدی . بوصیراده شهرك ایلری کلنلری قاضی عمادالدینی بولوب برقوقی توقیف ایتمك وبونك حبسخانه‌دن چیقماسی آیاق طبقه‌سنك اثر عصیانی اولدیغنی سلطانه بیلدیرملك تکلیفنده بولوندیلر . شهرك قاپولرینی قاپاتدیردیلر . بوصورتله برقوق طرفدارلرندن آیری دوشدی . فقط کرك کاتبی اولان قاضینك برادری برقوق ایله برلکده قاپینك اوکنه کلدی . اوقدر یالواردی که عاصیلر قاپی‌یی آچدیلر . برقوق دیشاری چیقدی ، طرفدارلرینه التحاق ایتدی ، کرك خارجنده باشیه‌ده بر کون قالدقدن صوکره شام یولنی طوتدی [۱] .

شام والیسی جنتمر سائر برچوق امرا ایله برلکده عسکرلرینی طوپلایه‌رق برقوقه قارشی یورودیلر . ایکی اردو شام قربنده شاشوب موقعنده قارشیلاشدیلر . اوراده شدتلی بر محاربه وقوعه کلدی . برقوق ابتدا مغلوب اولدی . فقط صوکره عسکرلرینی طوپلامغه موفق اولدیغی جهتله دشمنلرینی پریشان و چوقلرینی اتلاف ایتدی . جنتمر قلعه‌یه قاپاندی . صوکره برقوق ، بر عرب مفرزه‌سیله کندیسنك اوزرینه یورویین غزه والیسنه قارشی چیقدی . غزه والیسنی بوزدی ، بوتون آغیرلقلرینی ضبط ایتدی .

---

[۱] شوالك ۲۲ سنده .

سوریه‌ده بولونان مملوکلرك قسم اعظمی برقوق طرفنی التزام ایتدیلر . شام امراسندن برچوغی ده بو حرکته امتثال ایله‌دیلر . برقوق شامك بعض طرفلرینه آتش ویردی . اهالی مدافعه‌ده بولوندیلر . والی حلبدن برقوقه یکی قوت امدادیه کلمکده اولدیغی خبر آلنجه بونلری باصمق اوزره بش یوز سواری کوندردی ایسه بوقوتك اطرافی چه‌وریلدی . بوموفقیت برقوق طرفدارلرینك جسارتنی دها چوق آرتیردی . برقوق شام محاصره‌سنه دها شدتله دوام ایتدی . برقوق یکی برموفقیت دها احراز ایده‌رك برچوق اشیاء اسلحه وچادر اغتنام ایتدی . عسکرلری بویوزدن صقنتیده ایدیلر . بونلری الده ایدنجه دها ایی مدافعه ایده‌بیلیر برحاله کلدیلر .

بومؤسف خبرلری دویان منطاش [۱] برقوقك تشبثاتنه ممانعت ایتمك اوزره سوریه‌یه کچمکه سلطانی اقناع ایتدی . بوسیاحت ایچون لازم اولان بوتون حاضرلقلری کورمکه وزیر موفق الدین مأمور ایدیلدی . فقط خزینه‌ده برشی قالمامش اولدیغی ایچون ارباب خیر وحسنانك ایتام ایچون وصیت ایتمش اولدقلری مبالغی آلمق اوزره قاضی القضاته مراجعت ایله‌دیلر . قاضی کمال متانتله ممانعت ایتدی . تهدیداته قارشی ده لاقید داوراندی . قاهره‌ده بونلرله مشغول اولدقلری صیراده غزه والیسی ابن یعیشك برقوق طرفندن مغلوب وبوتون اشیاسنك یغما ایدیلدیکی خبری کلدی . بوخبر اورته‌لغه یأس ونومیدی ویردی . سوریه‌یه کیتمك ایچون یاپیلان

[۱] ذی القعده‌نك ۱۵ نده .

تدارکات تأخیر ایدیلدی . خلیفه عسا کری دهشت ایچنده قالدی . بونك اوزرینه منطاش خلیفه متوکل ایله سائر علمایه مراجعت ایدەرك هرکون یکی بر طاقم غلبه احراز ایدن وصفدی‌ده النه کچیرن برقوق علیهنده برفرمان اصدار اتمه‌لرینی ایسته‌دی . منطاش قاهره‌نك قدیم حبسخانه‌سنك قاپیلرینی آچدیره‌رق بر چوق مملوکلری تخلیه ایتدیردی . بر امیر نزدنده بش یوز بیك درهم واللی بیك دینار بولدی . دیکر بر امیرده‌ده اوچ یوز بیك مصر دیناری بوله‌رق ضبط ایتدی . برقوقدن قاچان سوریه امراسنك قسم اعظمی او صره‌ده مصره واصل اولیورلردی . منطاش علما ایله خلیفه‌دن سلطانك مقام سلطنتده تأییدینی مبین یکی وثائق آلدی وبرقوق ایله حرب ایتمك اوزره سوریه‌یه کیدیله‌جکنی اعلان ایتدی . عربلره بارلیرلره بینمه‌لری ایچون امر ویریلدی . برقوق اوزرینه یورومکی امر ایدن فتوا قرائت اولوندی . سلطان امرایه هدیه‌لر وینه‌جکلر ویردی .

بو صیراده‌ده اسندمر ایله یعقوب شاه قوماندەسی آلتنده بولونان ته‌باید اردوسنك قوصده برقوق طرفدارلرینی مغلوب ایتمش اولدیغی خبر آلندی [۱] . پاره‌یه پك زیاده احتیاج اولدیغی جهتله منطاش خرستیانلرك پطریقی ماتیوسی کندیسنه یوز بیك درهم ویرمکه مجبور ایتدیکی کبی یهودیلرك خاخامخانه رئیسندن‌ده اللی بیك درهم آلدی . کذلك بوتون دیوان ضابطانی معین

[۱] ۷۹۱ سنه‌سی ذی الحجه‌سنك ۱ نده .

بر مقدار مبلغ ویرمکه وبرآت تأمین ایتمکه اجبار ایله‌دی . سائر ضابطانه‌ده تکالیف تحمیل اولوندی . نهایت سلطان بوتون امراسیله جبل حصارندن چیقدی وقاهره خارجنه ریدانیه‌یه کیتدی .

منطاش قاضی‌القضاة صدرالدینی اردو ایله برلکده سوریه‌یه کلمکه اجبار ایتمك ایسته‌یوردی . فقط صدرالدین موافقت ایتمدیکی جهتله یرینه باشقه بری تعیین ایدیلدی . بونك ایتام پاراسنی ویره‌جکی وکندی جیبندن‌ده آیریجه یوزبیك درهم کوموش علاوه ایده‌جکی شرط قوشلمشدی . بو صورتله فقرا صندوقندن اوچ یوزبیك درهم آلندی . شرقده رؤسای دیندن اولان سائر برچوق علمادن کیمیسی بشیوز بیك درهم کیمیسی یوزبیك درهم کیمیسی یوزبیك درهم ویردیلر ، سلطان قاضیلری بو صورتله برخیلی پاره ویرمکه مجبور ایتدکدن صوکره غزه‌یولنی طوتدی [۱] . برقوقك طرفدارلری هرکون برچوق تورکمنلرله عربلرك التحاقندن طولایی تزاید ایتمکده اولدیغی وشامی ضبط ایتمه‌سندن قورقولدیغی جهتله علی‌العجله شام جوارلرینه کیدیلدی . مصر اردوسی برقوقك بولوندیغی شاشوب موقعندن برکون مسافه‌ده کائن ملیحه کوینده قرارکاه تأسیس ایتدی . طرفیندن صف حرب ترتیب ایدیلدی . محاربه باشلادی . [۲] منطاش صاغ جناحك باشنده

---

[۱] ۷۹۲ سنه‌سی محرمنك ۸ نده .

[۲] محرمك ۱٤ نده .

برقوقك صول جناحنه هجوم ايتدي . بو محاربه غايت معندانه اولدي . برقوقك صول و صاغ جناحلري پريشان ايديلدي . منطاش دهقاچانلري تعقيب ايلدي . فقط برقوق مركزده ثابت قدم قالدي وسلطان حاجي طرفندن قوماندا ايديلان عسكره هجوم ايتدي . سلطان حاجي، خليفه وقاضيلرك كافه‌سي اسير دوشديلر . فراريلري تعقيبده دوام ايدن و حاجينك هزيمتندن خبردار اولميان منطاش شامه قدر كيتدي . اوراده ، احراز ايتديكي مظفريتي اعلان ايلدي . فراريلر كركه و حلبه قاچديلر . محاربه‌دن صوكره سلطانك سنجاغي آلتنده طوپلانان مصر عساكرينك قسم اعظمي اوراده برقوقي بولمقدن حيرته دوشه‌رك اوكا عرض تابعيت ايتديلر . مع مافيه برقوق بر باصقينه اوغرامق قورقوسيله كونك قسم متباقيسني وبوتون كيجه‌يي آت اوزرنده كچيردي . شفق سوكنجه منطاشك اوزرينه يورودي . بونكله ايكنجي بر محاربه وقوعه كله‌رك غروب شمسه قدر دوام ايتدي . منطاش طرفنه غير مساعد بر ياغمورايله مترافق بولونان شدتلي بر روزكار منطاشي فراره مجبور

١٣٩٠ براقدي .

بو بويوك محاربه‌دن صوكره برقوق خليفه ايله قاضيلري طوپلايه‌رق سلطان حاجي‌يي خلع و كنديسني يكيدن سلطان اعلان ايتديردي . درحال مصر يولني طوتدي . مصرده برقوق طرفدارلرينك چيقاردقلري اغتشاشات يوزندن بك قاريشيق ايدي . منطاش طرفدارلرينك كافه‌سني توقيف ايتمشلردي . بوسالسمنده

برامیر سلطانی استقبال ایچون ایجاب ایدن تکمیل حاضرلقلری یاپدی . برقوق صالحیه یه کیتدی [١] . بوتون قاهره اهالیسی کندیسنی اورایه استقباله کلدیلر . قاهره سوقاقلرینه ایپك خالیلر سردیلر . برقوق آت ایله بونلرك اوستندن کچدی . اسکی سلطان وفاتنه قدر [٢] بوشهرده اوتوردی وبرقوق طرفندن دائما حرمت کوردی . حاجی یه، سرایی داخلنده پك چوق نفرت بسله نیوردی . چونکه قادینلرینه قارشی صوك درجه ده ظالمانه داورانیردی . چوق کره قادینلره بش یوز دکنك اوردیردیغی اولوردی .

برقوق تخته صاحب اولور اولماز ، اسکندریه ده محبوس بولونان بوتون امرایی قاهره یه کتیرتدی . منطاشك طرفنی التزام ایتمش اولانلرك یرینه باشقه ضابطلر تعیین ایتدی . تخته چیقماسنه یاردیم ایتمش اولانلره مکافاتلر ویردی . صوکره رسمی آلای ایله دیوانه کیتدی [٣] . بورایه سرای عدالت نامی ویریلیوردی . اوراده مختلف امیرلره خلعتلر توزیع ایتدی . منطاشك هنوز مقاومت ایدن بعض طرفدارلری ده برقوقه عرض تابعیت ایتدیلر . مع مافیه منطاش شامه صاحب ایدی . بعلبکی ده اله کچیرمشدی . برقوقك سوریه یه کوندردیکی اوردو منطاشی بوایکی شهردن طرد ایتدی . منطاش چوق کچمه دن یکی

---

[١] صفرك اوننده .

[٢] ٨١٤ سنه سی شوالنك ١٩ نده . ١٤١٢ سنهٔ میلادیسنده .

[٣] صفرك یکرمیسنده .

براوردو طوپلایه‌رق شام اردوسنی سفره چیقمغه مجبور ایله‌دی . شام اردوسی سلمیه‌ده بولوندیغی صیراده شامده برطاقم مملوکلر عصیان ایده‌رك شهری اله کچیرمك ایسته‌دیلر . اردودن درحال برمفرزه بونلره‌قارشی سوق ایدیلدی . عاصیلر مغلوب اولدیلر . منطاشك یاپدیغی کبی ، سلمیه اردوسی‌ده اوچه آیریلدی . بریسنه ناصری لقبیله یاد ایدیلن امیر یلبوغا ، ایکنجیسنه جبانی ، اوچنجیسنه طرابلس‌قوماندانی قاراتیمور طاش قوماندا ایدیوردی . یلبوغا امیر نغیری مغلوب ایتدی . منطاشه شخصاً عداوتی اولان قارا تیمور طاش اوکا قارشی یورودی . وقوعه‌کلن محاربه‌ده بربرلرینه متعدد قیلیج ضربه‌لری ایندیردیلر . قارا تیمور طاشك برقاچ پارمغی کسیلدی . منطاش اوموزندن یارالاندی . مرکزه قوماندا ایدن جبانی‌یه بعض مملوکلر خیانت ایده‌رك محاربه اثناسنده آرقه‌سندن اوروب اولدیردیلر . اونکله‌برابر سائر بعض امراده مقتول دوشدی . برنتیجهٔ قطعیه ویرمه‌ین بومصادمه‌ده پك چوق کشی تلف اولدی . عربلر تورکمنلرله برلکده هرایکی اردونك ده اشیالرینی یغما ایتدیلر . منطاش تهلکه‌لی صورتده مجروح دوشمشدی . یل بوغا شامه چکیلدی . اورادن علی عائله‌سنه منسوب عربلره‌قارشی برسفره‌چیقدی . بونلرك بوتون‌چادیرلرینی ضبط ایتدی . صوکره جبانینك یرینه شام والیلکنه نصب

اولوندی . قاره تیمورطاش‌ده حلبه والی کوندریلدی [١] .
صوکره برقوق المنجکی لقبیله یادایدیلن امیرتیمور بوغانی اردوبی تینتابه دوغرو قارشی یوزویه بیله‌جک برحاله کتیرمک ازره بك چوق مبالغ ایله سوریه‌یه کوندردی .

یل بوغا عاصیلری صورت قطعیه‌ده ازمك فکریله باشقه برامیر ایله برلکده سلطانه قارشی عصیان ایدیور کبی کوروندیلر . سلاحلاندیلر ومنطاش طرفدارلرینك کندیلرینه التحاق ایتمه‌سنی اعلان ایله‌دیلر . بر چوق کشی مراجعت ایتدی . بونلری همان حبسخانه‌لره طیقادیلر [٢] . عینی زمانده اردولر عینتاب اوزرینه یورودیلر . منطاش مرعشه قاچدی . اوراده طرفدارلرندن برقسمی کندیسنی ترك ایله سلطانه عرض انقیاد ایتدیلر . بوکار غماً منطاش ینه شام اوزرینه حرکت ایتدی . یل بوغاده درحال کندیسنه قارشی چیقدی . عصات اردوسنك بر مفرزه‌سی شامده امرانك آخورلرینی یغما ایتدی . برقاچ کون صوکره‌ده منطاش بالذات شامه کیردی [٣] وسرایه یرلشدی . دها اول حما و حمص شهرلرینی ضبط ایتمشدی . یل بوغا کندیسیله بر مصادمه‌یه کیریشدی . صوکره قلعه‌ده منطاشی محاصره‌یه آلدی . فقط منطاش تورکمنلرله بربر قاچمق چاره‌سنی بولدی . آرقه‌سندن یتیشمك قابل اولامادی . ١٣٩١

[١] ذی الحجه‌نك ١ نده .
[٢] ٧٩٣ سنه‌سی محرمنك آلتیسندن صوکره .
[٣] جماذی الآخرك ٢٩ نده .

بونك اوزرینه ، سلطان براردو ایله بالذات سوریه‌یه عزیمتی تنسیب ایله ریدانیه‌یه کیتدی . اوردن شامه واصل اولدی . ورودی پك چوق ممنونیت تولید ایتدی . سلطان ، شامده بر مدت قالدقدن صوکره حمصه [۱] ، صوکره حمایه و نهایت حلبه کیتدی. اوراد ، سالم اسمنده برامیرك منطاشی طوتدیغنی، ماردین حاکمنك منطاش طرفدارلرندن پك چوغنی اسیر ایتدیکنی خبر آلدی . منطاشی کتیرمك اوزره همان قارا تیمور طاشی کوندردی . فقط سالم، منطاشی تسلیم ایتمك ایسته‌مدیکی جهتله کوچوك برمصادمه وقوعه کلدی. سالم منطاش ایله برابر سنجاره قاچه‌رق اوراده تحصن ایتدی. ماردین حاکمی اسیر آلدقلرینك کافه‌سنی تسلیم ایله‌دی .

قاره تیمورطاشك آرقه‌سندن کوندریلن یل‌بوغا . منطاشك قاچدیغنی کورنجه قاره‌تیمورطاشه پك شدتلی مؤاخذاتده بولوندی. ایکی امیر بربرلرینه سوکمکه باشلادیلر، اوروشمغه قالقدیلرسه‌ده اطرافدن ممانعت ایدیلدی. سلطانه یل‌بوغانك منطاش ایله مناسبتدار اولدیغنی ، شامك ضبطنی تسهیل ایتمش بولوندیغنی، قولایجه قابل اجرا اولدیغی برزمانده منطاشی طوتمادیغنی سویله‌دیلر. حتی سالم ایله منطاشك اونك طرفندن درمیان ایدیلن فکر اوزرینه سنجاره چکیلمش اولدقلری بیله ادعا اولونوردی . بو اتهامات اوزرینه یل بوغا توقیف اولونه‌رق دها بعض امرا ایله برلکده

[۱] ۲۳ شعبانده .

قتل ایدیلدی . صوکره سلطان حلبی ترك ایله شامه کلدی [١].
اورادن‌ده قاهره‌یه دوندی [٢] .

منطاش طرفدارلری هنوز ازیلمه‌مشلردی . شامده منطاش لهنده بر قیام وقوعه کلدی . سفره چیقمغه مجبوریت حس ایدن حلب اردوسی منطاش ایله قارشیلاشمش ، مصادمه‌یه کیریشمش و صوکره منطاش فراتك اوته طرفنه چکیلمشدی . منطاش اوراده یکی عسکر طوپلادی . متعدد تورکمن امراسیله سلمیه‌یه کلدی . فقط بر عرب امیری کندیسنی مغلوب ایتدی . آز قالدی اسیر دوشه‌جکدی . منطاش حما اوزرینه برتشبثده بولوندی ، فقط یوسکورتولدی . نهایت منطاش حلب
١٣٩٢ والیسی طرفندن دردست اولوندی [٣] . حلب والیسی اوردوسیله امیر نمیرك یرلرینی تخریبه باشلامشدی . صوکره عاصینك تسلیم ایدیلمه‌سنی اوندن ایسته‌دی . منطاش قاچارکن یاقه‌لاندی . کندیسنی
١٣٩٣ دشمنلرینک النده کورنجه خنجرینی چکه‌رك درت کره وجودینه صاپلادی . فقط درحال اولمه‌دیکی جهتله حلب قلعه‌سنه کوتورولدی . اوراده اشکنجه ایدیلدی . اوته‌سی بریسی قیریلدقده صوکره احراق اولوندی . باشی کسیلرك شهرده مزراق اوجنده دولاشدیریلدی . صوکره برقاچ کون قاهره‌ده زویله قاپیسنده تشهیر ایدیلدی ونهایت دفن ایتمك اوزره زوجه‌سنه ویریلدی .

---

[١] ٢٣ ذی‌الحجه‌ده .
[٢] ٧٩٤ سنه محرمنك ٣ نده .
[٣] بونك خبری قاهره‌یه ٧٩٥ سنه‌سی رمضاننك اوجنده کلدی .

بو عصیان تسکین ایدیلیر ایدیلمز دها شدتلی بر محاربه ظهور ایتدی. ماردین حکمداری عیسا [۱] تیمورلنکك تبریزی آلدقدن صوکره کندیسنی عرض انقیاده دعوت ایتمش اولدیغنی بیلدیردی [۲]. عیسا، مصر سلطاننك موافقتی اولمقسزین بونی یاپه‌مایه‌جغی یولنده جواب ویرمشدی. فقط ماردین حکومتی اوزرنده برقوقك هیچ برحکم ونفوذی اولمادیغنی بیلن تیمورلنك عیسایه بر خلعت کوندردی وآرتق اونی کندی تبعه‌سی بر امیر کبی تلقی ایتمکه باشلادی. بغداد سلطاننه ده بر خلعت ارسال ایتدی و بر مدت صوکره بو شهری ضبط ایله‌دی. احمد حلبه برقوقك ممالکنه قاچدی؛ اورادن قاهره‌یه کوتورولدی. سلطان بوتون امراسیله استقباله
١٣٩٤ چیقدی [۳]. ایکی حکمدار مصافحه ایتدیلر و بربرلرینه متقابلاً التفاتلرده بولوندیلر. احمد حصاره چیقدی. اوراده کندیسنه بر دائره حاضرلامشلردی. سلطان کندیسنه ایکی یوز بیك درهم کوموش اقچه، دوراه دورلو خلعتلر، مملوکلر، جاریه‌لر کوندردی. صوکره ایکی حکمدار جیزه جوارنده آوه کیتدیلر.

رها وملاطیه والیلرینك تیمورلنك عسکری طرفندن مغلوب ایدیلدکلری خبری کلدی. عینی زمانده تاتار فاتحندن تهدید ایله مالی بر مکتوب آلدیلر. سلطانده اوکا مغرورانه

[۱] لقبی ظاهر مجد الدین در.

[۲] شعبان آینده.

[۳] ۷۹۶ سنه‌سی ربیع الاولنك ۲۷ سنده.

وحتى محقرانه جواب ويردی . سفیری توقیف ایتدیردی . سوریه‌یه کچمك اوزره اردوسنه حاضرلق امری اصدار ایلدی . سلطان، ریدانیه‌یه کیتدی. اوراده امیر نعیرك بغدادی استرداد ایتمش اولدیغنی خبر آلدی . شامه کیتدی[١] . عینی زمانده هر دورلو ارزاق و لوازم ایله سلطان احمدی بغداده کوندردی . بر توقه، قاپچاقده حکمران اولان توقتمش خاندن سفیرلر کلدی. قاپچاق خانی تیمورلنکه قارشی اتفاق تکلیف ایدیوردی . آناطولی حکمداری بایزید کندیسنه قوهٔ معاونه کوندرمك تکلیفنده بولونمشدی . سیواس حاکمی برهان‌الدین امداد استه‌یوردی . برقوق حلبه کیتدی . اوراده بعض امرایی توقیف ایتدیردی. سوریه‌یه مواصلتی تیمورلنکی دوشوندیردی. اوراده چوق مدت قالمغه جسارت ایده‌مدی . سلطان شامه دوندی [٢] وبرقاچ کون صوکره قاهره یولنی طوتدی .

١٣٩٧ ارتق مصر حکومتی نعمت صلحدن مستفید اولدی. سلطان، سریاقوسه متعدد سیاحتلر یاپدی [٣]. صوکره برده بورایه دونمدی. اوراده‌کی سرای ده خراب اولدی. خلفی اولان حکمدارلرده بوتون مبانینك خرابیسنه قارشی لاقید قالدیلر . برقوقك بقیهٔ سلطنتی سکونت ایچنده کچدی . یالکز علی بك کندیسنه قارشی بر

---

[١] جمادی الاولك یکرمیسنده اوراده واصل اولدی .

[٢] ٧٩٧ سنه‌سی محرمنك یدیسنده .

[٣] ٨٠٠ سنه‌سی محرمنده .

سوءقصد ترتيب ايتدى . خليجك كشادينى اجرا ايده‌جكى صيراده سلطانى قتل ايتمك ايسته‌يوردى . بو مناسبتله [١] بويوك بر قارغشه‌لق
١٣٩٨ چيقدى . عاصيلر جزايه چارپديرلديلر . باشقه بر دفعه [٢] بوتون ديوانده‌ياخود سراى عدالتده بولونديغى صيراده بردن بره اغتشاش ظهور ايتديسه‌ده درحال تسكين اولوندى . نهايت سلطان ، بر
١٣٩٩ جيريد اويونندن صوكره خسته‌لاندى [٣] . برنوع سوء هضمه طوتولدى ، بو ، اوكا يوكسك بر حرارت ويردى . قوتدن دوشدى . حياتندن اميدينى كسنجه خليفه‌يى و بوتون اكابر دولتى يانه چاغيراراق اوغلى فرجى كنديلرينه توصيه و ولى عهد سلطنت اولمق اوزره تقديم ايتدى . هركس كنج شهزاده‌يه بيعت ايله‌دى . باب الظفر خارجنده كنديسنه تربه‌يا پيلماسى ايچون پاره تخصيص ايتديكى كبى فقرايه‌ده ١٤٩٩٩ آلتون سكه براقدى . ايكنجى دفعه اوله‌رق دوقوز سنه سكز آى حكومت سوردكدن صوكره آلتمش باشنده اولديغى حالده وفات ايتدى [٤] .

وفاتى عموملك باديء تأثرى اولان بوسلطان اوچ ارككك واوچ قيز اولاد براقدى . نقد اوله‌رق خزينه سنده دريوز بيك آلتون سكه و براوقدرده اشيا بولوندى . آخورلرنده آلتى

[١] ذى القعده‌نك ١٠ نده .

[٢] ٢١ ذى القعده‌ده .

[٣] ٨٠١ سنه‌سى شوالك بشنده .

[٤] شوالك ١٥ نجى جمعه كيجه‌سى وفات ايتدى .

بیك بارکیر ، بش بیك دوه ، برچوق قاطر ومرکب واردی .
بش بیك مملوك اشترا ایتمشدی . بونلرك اداره سی ایچون آیده
درتیوز بیك درهم کوموش صرف ایدردی . هر آی بارکیرلر
ایچون اون اوچ بیك کیله آرپه لازمدی . کندیسنه مخصوص
آتلرله دوه‌لر ، صیغیرلر وسائر حیوانات ایچون اون بر بیك
کیله آرپه‌یه احتیاج واردی . فقرایه پك چوق صدقه ، علمایه
پك چوق احسان و یریردی . برچوق ویرکولری الغا ایتدی .
قاهره‌ده محتشم برمدرسه انشا ایتدیره‌رك بورایه منتدر معلملر
بولدی . طلبه‌نك اعاشه‌سی ایچون لازم اولان شیلر هرکون
کندیلرینه توزیع ایدیلیردی . نهر اشریعه اوزرنده برکوپرو
یاپدیردیغی کبی اسکندریه‌ده ترسانه‌یی تعمیر ایتدیرمش ،
فیومده داغلری قابل زراعت برحاله کتیرمش ودها سائر برچوق
مبانیٔ مفیده یاپدیرمشدی .

ابوالمحاسن عینتابی

برقوقك اوغلی وخلفی فرج اون یاشنده تخته چیقارکن
ناصر زین‌الدین ابوالسعاده عنوانلرینی آلدی . شیرین اسمنی
طاشییان والده‌سی روم ایدی . جمعه صباحی بوتون امرا خلیفه
وتکمیل علما ایله برلکده جبل حصارینه طوپلاندیلر . فرجه
حکمدارلق اثوابی کیدیریلدی وسلطان اعلان ایدیلدی . بوتون
امیرلر حضورنده یره قاپاندیلر . ایتمیش نائب حکومت تعیین
اولوندی . بوتون ولایتلرده برقوقك وفاتی وفرجك جلوسنی
اعلان ایتدیلر . برطاقم قوماندانلر تعیین ، بعضیلری عزل

ایدیلدی . حماردە بعض اغتشاشلر چیقدی . عاصیلردن چوغی زنجیرە اورولدی . سلطان ، تبریز حاکمی قرا محمدك اوغلی قرا یوسفی رها والیلکنده ابقا ایتدی . سلطان روم یاخود سلطان عثمانیان اولان بایزیدك سوریه اوزرینه یورومکه حاضرلاندیغی خبر آلندی [١] . البستان ایله ملاطیه‌یی ضبط ایتدیکی خبری‌ده کلنجه مصر مجلس حکومتی کندیسنه قارشی براوردو سوق ایتمکه قرار ویردی . فقط مملوکلر بوکا ممانعت ایتدیلر . بونی ، کندیلرینی مصردن اوزاقلاشدیرمق ایچون بر وسیله ظن ایدیورلردی . عینی تاریخده امیر تنم شامده عصیان ایتدی .

صوکره [٢] ، امرا آراسنه بویوك نفاقلر دوشدی ، اغتشاش ظهور ایتدی . سودون ایله دها بعض امرا بشبك ایله برلشدیلر ، سوریه‌ده تنمه بر مکتوب کوندرەرك کندیسنه او حوالیده صلاحیت کامله ویردیلر . چونکه بو امیرك علیهلرنده حرکت ایتمه‌سندن قورقیورلردی . تنم ده جوارده‌کی والیلرك کافه‌سنه ، کندیسنه عرض اطاعت ایتملری ایچون امرلر کوندردی . یالکز حما والیسی اطاعت ایتمدی . عین زمانده ، نائب حکومتك حکم ونفوذینی قیصقانان بشبك ، اونی عزل ایتمك ایسته‌دی . سلطانی تشویق ایتدیلر وایتمیشه بالذات ادارهٔ حکومت آرزوسنده

[١] شوالك ٢٨ نده .

[٢] ٨٠٢ سنه‌سی محرمنده .

بولونديغنى سويله‌تديرديلر . نائب حكومت برچوق امرا ايله اوينه‌چكيلدى . بوتون ميليس عسكرى‌ده بو غوغايه اشتراك ايتدى . برقسمى ايتميش طرفنى التزام ايديوردى . طوغانجيلر امراسى ومملوكلرى رئيسلرى بو ميانده‌ايديلر . خصكيه امراسى ايله سباق مملوكلرى يشبك طرفنى التزام ايتديلر . ايتميش اصطبللرى ترك ايله أوينه‌چكيلديكنه ندامت ايتديسه‌ده‌ايش ايشدن كچمشدى . طرفدارى اولان اميرلر سلاحلانديلر و سرايه عودت ايتمه‌سنى كنديسنه نصيحت ايله‌ديلر . ميليس خارج اولمق اوزره ، معيتنده‌كيلرك مقدارى بيك كيشى‌يه بالغ اوليوردى . مختلف مفرزه‌لر ترتيب اولوندى . بو حركتدن خبردار اولان يشبك دشمنلرينى دفع ايده‌بيلمك ترتيباتنى آلدى . معيتنده‌كيلرى تشجيع وتشويق ايتدى . عاصيلرك مقصدى ايتميشى تخته چيقارمق اولديغنى سويله‌يه‌رك اولونجه‌يه قدر سلطانى مدافعه ايتملرينى توصيه ايله‌دى . كون حصارده ترامپت چالديردى . سلاحنى آلدى . سلطان، اصطبل دائره‌لرينه كچدى . حرب باشلادى وبوتون كيجه دوام ايتدى . ايتميشك طرفى تفوق ايديوردى . فقط ايتميش چركس مملوكلرينى كيم طوتارده كتيررسه مكافات كوره‌جكنى اعلان ايتمك كبى برخطاده بولوندى . معيتنده بولونان برچوق چركس مملوكلرى كنديسنى ترك ايده‌رك سلطان طرفنه كچديلر . ايتميش مغلوب اولدى . أوى يغما ايديلدى . بوتون قاهره بويوك برقاريشيقلق ايچنده قالدى . ايتميش طرفدارلريله برلكده سوريه‌يه، تمنك يانينه

قاچدی . دها برچوق غیرممنونلرده تیمه التحاق ایتمشلردی . تیم، حمصی ضبط ایتمشسه‌ده حما قربنده مغلوب اولمشدی. طرابلسی ضبط ایله مشغول اولدیغی صره‌ده قاهره‌ده جریان ایدن وقایعدن واتیمشك شامه دوغرو فرارندن خبر آلدی . بو اثناده کندیسنك عسکرلری طرابلسی یغما ایتدیلر. حمایی محاصره ایتمکده اولان تیم شامه کیتدی واتیمشی استقبال ایتدی [۱]. برآز صوکره، سلطاندن اتیمشی توقیف ایتمك امرینی آلدی . فقط بوکاهیچ آلدیرمادی واتیمشه مربوط قالدی . حلب والیسی بو عاصیلر طرفنی التزام ایتدی .

مصرسرایی تذبذب ایچنده ایدی. سلطانك سوریه‌یه سیاحت تصورنده اولماسی مملوکلرك خوشنه کیتمه‌دی . برچوق امرا بربرلریله منازعه و یکدیکری علیهنه حرکاته قیام ایله‌یورلردی . تیم، قاهره‌یه کیتمك اوزره شامدن چیقمشدی . سلطان منلیس عساکرینه، تیمه قارشی یورومك امرینی ویردی . فقط بونلرك قسم اعظمی اطاعت ایتمدیکندن بش یوز بیك آلتون سکه توزیع ایتمکه مجبور اولدیلر . سفره چیقمق اوزره دبویلردن سلطانك چادیرلری آلندی . حرکت ایدیله‌جکی صیراده منفلوط والیسی، اوغلی واسطه‌سیله کوندردیکی خبرده، جنوب حوالیسی والیسی آلتونبوغانك ، سائر بعض امرا ایله برلکده عصیان ایتدیکنی، عاصیلرك منفلوط الکاسنی تخریب ایلدکلرینی بیلدیردی . سلطان

---

[۱] ربیع الآخرك بشنده .

بعض امرایه اردو ایله درحال تهباییده کیتمهلرینی امر ایتدی ایسهده پك آز حکم ونفوذی اولدیغی ایچون هیچ بری اطاعت
١٤٠٠ کوسترمدیلر . سلطان ، اردوسیله ریدانیهیه کیتدی [١] وینه تقریباً یکرمی بش بیك آلتون سکه توزیع ایتدی. تم ، طرابلس، حلب وحما والیلری و ایتمیش ایله برلکده غزهیه کلمشدی .

سلطان هرکون فنا خبر آلیوردی . المعموری لقبیلهیاد ایدیلن امیرسودونك دمیاط امراسیله برلکده اسکندریه طرفنه کیتدیکنی، دیرده واردقلری زمان المجنون لقبیله یاد ایدیلن یلبوغانك کندیلرینی توقیف ایتدیروب زنجیره اوردیغنی و عینی زمانده ، قاهرهدن کلیرکن دیرده توقف ایتمش اولان بر سفینهیی ده ضبط ایتدیکنی ، بحیره والیسنه ، تصادف ایدهجکی بوتون بارکیرلری آلهرق کندیسنه التحاق ایچون امر ویردیکنی، اورادن منهوره کیرهرك والیی توقیف ایتدیردیکنی ، بحیره الکاسی اهالیسنی ایکی سنه ایچون هردورلو تکالیفدن آزاده طوتدیغنی ، طروجهده وسائر یرلرده سلطانه عائد اولان مبالغی اله کچیردیکنی وطرفدارلرینك کوندن کونه آرتدیغنی، صالحیهده ایکن سلطانه سویلهدیلر. سلطان اسکندریهده متبصر بولونماسنی توصیه ایتمکدن وبحیره عربلرینه یلبوغانی توقیف ایتمهلرینه دائر امر کوندرمکدن باشقه برشی یاپهمادی .

قاهرهده قوماندان بولونان امیر بیبرسهده حوالیٔ مذکورهیه درتیوز مملوك اعزام ایتمهسی ایچون امر ویریلدی . یلبوغا بونی

---

[١] رجبك دردنده .

خبر آلنجه غرب حوالیسنه کجدی و محله‌یی یغما ایتدی . سمنود ، اشمون الکالرینی ، شرق حوالیسنی دولاشدی ، اورادن عباسه‌یه کلدی . بیبرس جیزه‌ده اوتلایان بوتون بارکیرلری ضبط ایدیلمك قورقوسیله چکدیردی . بیبرس بو عصیانی تسکین ایده‌جکنی امید ایله‌دیکی صیرالرده جنوب عربلری طرفندن باشقه قیاملر وقوعه کلدی . تهلکه‌یه دوشن قاهره ایچون تلاش ایتدی ویل بوغایه قارشی عسکر کوندردی .

بو اثناده سلطان ، غزه قربنده تل عجوله واصل اولمشدی . اوراده تمم اردوسنه منسوب بر مفرزه‌نك هجومنه معروض قالدی . صباح وقتندن اوکله‌یه قدر حرب ایدیلدی . عاصینك اردوسنه منسوب متعدد مفرزه‌لر ایلریله‌دکلری جهتله محاربه دها معندانه بر شکل آلدی . بو صیراده تمك امیرلرندن بعضیلری قاچدیلر . سلطان غزه‌یی ضبط ایتدی . تمم رمله‌ده قرارکاه قوردی . فقط محاربه‌یه تمك آنجق بر قسم عسکری اشتراك ایتمش اولدیغنه دائر بر روایت شایع اولوبجه سلطانك عساکری آراسنه قورقو دوشدی . بونلر عاصیلره مصالحه تکلیف ایدوب ایتمه‌مك ایچون آرالرنده مذاکره ایتدیلر وفی الحقیقه بو تصورلرینی موقع اجرایه قویدیلر . بعض ضابطان مکتوبلری حاملاً کیدوب تممی بولدیلر . تمه ایسته‌دیکی قدر شامده قالمق یاخود مصره کلمك ایسته‌یورسه اردولر اتابکی ونائب حکومت اعلان ایدیلمك و کندیسنه کیمسه تشریك ایدیلمه‌مك تکلیف اولونیوردی . حتی بعض امرا دها

ایلری‌یه کیتدیلر . یازدقلری مکتوبلرده شو صورتله ادارهٔ لسان ایتدیلر :

« سز بزم پدرمز ، برادرمز ، افندمز سکز . سوریه‌یی آرزو ایدییورسه‌کز سوریه سزکدر . مصری ایسته‌یورسه‌کز هپمز امریکزه مهیا قوللرکز . مسلمان قانینك دوکولمه‌سنه میدان ویرمه‌یکز . تیمورلنکه قارشی یوروملك اوزره مسلمان اردولرینك قوتنی محافظه ایدیکز »

بو مکتوبلری حامل اولان قاصد ، تمی قرارکاهنده طبق بر سلطان وضعیتنده بولدی . تمر بشبك ایله سودون و سائر بعض امرا کندیسنه تسلیم ایدیله‌دن ، اینیش موقعنه اعاده اولنمادن سلاحنی براقمایه‌جغنی بیلدیردی . سلطان بوکا موافقت ایتمك ایسته‌مدیکی جهتله تمر اردوسنك باشنده غزه‌یه دوغرو یورودی . طرفیندن صف حرب ترتیب ایدیلدی . فقط محاربه باشلامادن تمر بارکیردن دوشدیکی جهتله ، بو قضا عسکردن برچوغنك فرارینه سببیت ویردی . برچوق امرا ایله برلکده تمر اسیر ایدیلدی . اینیش ایله دیکرلری شامه قاچدیلر . اوراده اهالی عصیان ایده‌رك کندیلرینی توقیف ایله‌دی .

بو اثناده مصرده‌کی حرکات عصیانیه‌یی یلك ایلری‌یه کوتورن یلبوغا قاهره‌یه یاقلاشدی . بیبرس عسکریله برلکده قبة النصره کیتدی . شاره باغچه‌لرنده برمصادمه وقوعه کلدی . صوکره عاصی قیومه چکیلدی . برچوق بارکیرلر ضبط ایتدی . اورادن تبابیده کیتدی . برچوق

عرب کندیسنه التحاق ایتدی. سلطان بوتون عاصیلری اعدام ایتدیرەرك سوریەیی تسکین ایتدکدن صوکرە مصرە دونمکدە استعجال کوستردی. اوراده وجودینه لزوم واردی [١] . یلبوغایه قارشی بر اردو کوندردی [٢] . فقط اردو هنوز حرکت ایدرایتمز بو امیرك مغلوب اولدیغی و قاچارکن نیل نهرینی بارکر ایله کچدیکی صیراده بوغولدیغی خبری کلدی .

صوکره ، قاهرەده امیر بشبك ایله سودون آراسنده باشقه کوروتولر چیقدی . عینی زمانده ، حلب عساکری ده بغداد سلطانی احمد ایله حربه کیریشدیلر. مصرده موقعنه لایق بر حرمت کامله ایله قبول ایدیلمش اولان بو حکمدار ، بغداده عودت ایدنجه تبعەسنی او درجه ازعاج و تضییق ایتمشدی که بونلر شیراز حکمدارینی ، کلوب بغدادی ضبطه تشویق ایتمشلردی . مغلوب اولان احمد ، تورکمنلر رئیسی قرا یوسفك یانینه چکیلدی . اونکله برلکده بغداده دوندی . ایکنجی بر مغلوبیت کندیسنی فرات ساحللرینه فراره مجبور ایتدی . اوراده حلب والیسی تیمورطاشدن ، سوریەیه کچمك مساعدەسنی ایستەدی . فقط معیتنده یدی بیك کشی بولوندیغی ایچون تیمورطاش کندی ولایتنك عسکرلرینی طوپلادی و کیدوب احمدی احاطه ایتدی. فقط احمد ، تیمورطاشی مغلوب ایدەرك [٣] معیتنده کیلردن بر چوغنی اولدیردی . بو محاربەدن

[١] قاهرەیه ٨٠٢ سنەسی رمضانك ٢٦ نجی کونی واصل اولدی.
[٢] قاهرەدن شوالك ١٣ نده چیقدی .
[٣] شوالك یکرمی دردنده .

صوکره احمد ایله قرا یوسف مصر سلطاننه مکتوب یازه‌رق کندیسنه هجوم فکرنده قطعیاً بولونمادقلرینی و حلب والیسنك اونلری حربه مجبور ایتمش اولدیغنی بیلدیردیلر. سویله‌دکلرینه مصرده هیچ اهمیت ویرلمه‌دی و درحال سوریه عساکرینه‌ سفره چیقه‌رق احمد ایله قرا یوسفی طوتمالری و قاهره‌یه کوتورمه‌لری ایچون امر کوندریلدی.

ابوالمحاسن ابن شحنه عینتابی شرف‌الدین

جریان ایده‌جك وقعه‌یه انتظار ایدیلمکده اولدیغی صیراده تیمورلنکك قرا یوسف ایله برلکده بروسه‌یه قاچمش اولان بایزیدك اوغلی سلیمانی مغلوب ایتدکدن صوکره سیواسی ضبط ایتدیکی خبر آلندی [١]. صوکره امداد ایسته‌مك اوزره بایزید طرفندن سفیرلر کلدی. فقط بایزید، برقوقك وفاتندن صوکره، ملاطیه‌یی ضبط ایتمش اولدیغی ایچون کندیسنه عسکر کوندرمك تنسیب اولونمادی. هرکسك کندی مملکتنی الندن کلدیکی قدر مدافعه ایتمسی لازم کله‌جکی یولنده جواب ویریلدی. دیکر طرفدن مصر امراسی تیمورلنکك ایلریله‌مسنه قارشی قویمق خصوصنده پك مسارعتکار داورانمادیلر. هرکس یالکز کندی منفعتی ایله مشغول ایدی. تیمورلنك ملاطیه‌یی ضبط ایله عینتابه یاقلاشدی. سوریه امراسی امداد طلب ایتمك اوزره مصره ساعیلر کوندرمکدن خالی قالمادقلری جهتله سلطان خلیفه‌یی، قاضیلری وبوتون ارکان حکومتی طوپلاتدی. تجارلرك اوقافك پاره‌لری آلنمق تکلیف

[١] ٨٠٣ سنه‌سی محرمنك ٩ نده.

اولوندی . فقط قاضیلر بوکا ممانعت ایتدیلر. سوریه عسا کرینی حرکته کتیرمك اوزره اورایه بر امیر کوندرمکدن باشقه یاپەجق بر شی کورەمدیلر . سوریەلیلر بویوك بر یأس ودهشت ایچنده ایدیلر . شهرلرینی ترك ایتمك ایستەمیورلردی . فقط مصر اردوسی کلەجك دییه کندیلرینه مانع اولیورلردی . نهایت ، تیمورلنكك بهسنی‌یی ضبط ایتدکدن صوکره عینتاب جوارلرینه واصل اولدیغی خبر آلنجه [۱] عسکر کوندرمکه قرار ویریلدی .

سوریەیه کوندریلمش اولان اسنبوغا شامه واصل اولدی . بر آز صوکره تیمورلنکدن بر سفیر کلەرك افندیسنك مظفریاتنی مفصلاً حکایه ایلەدی. مصرده تیمورلنك نامنه خطبه‌اوقونماسنی سکه ضرب ایدلمەسنی ، وقتیله برقوق طرفندن توقیف ایدلمش اولان موغول سفیری آتلمشك تخلیه اولونماسنی طلب ایتدی . فقط شام والیسی سودون بوسفیری اولدیرتدی .

تیمورلنك اوغلی میرزا شاهرخ قوماندا سنده بر مفرزه آییرمشدی. شاهرخ آقینجیلریله بهسنی‌اوکنه‌کلمش، آرقەسندن، تیمورلنك واصل اولەرق قلعەنك وضعیتنی تدقیق ایچون بر تپه اوزرنده قرارکاه قورمشدی . شهراوزون‌مدت مقاومت ایتمدی . یغمایه معروض قالدی . مقبل قلعه داخلنده ثبات کوستردی . بویوك‌طاشلر آتدیردی وبونلردن بردانەسی تیمورلنکك‌چادیرینك

[۱] صفرك یکرمی دردنده .

اوكنه دوشدی . تیمورلنكده بویله مانجینقلر قوردیردی. قلعه‌نك
دیوارلری دیبندن اویدورمغه باشلادی . صوك درجه‌یه كلن
مقبل تسلیمیت تكلیفنده بولوندی . فقط بو قلعه غیر قابل
تسخیر دییه معروف اولدیغی ایچون كندیلكندن تسلیم
اولماسی تیمورلنكك كبرینه دوقونیور ، اونی جبراً ضبط ایتمك
ایسته‌یوردی . مع مافیه مقبل ، قاضیلری وامامری كوندرنجه
تیمورلنك یوموشادی. قلعه كندیسنه تسلیم ایدیلدكدن صوكره (١)
عینتابه دوغرو یورودی . بوراسی ، استحكاماتنه رغماً درحال
تسلیم اولدی . صوكره ، تیمورلنك بوتون اردوسیله حلب قربنده
نزاعه‌یه كیتدی . بوتون سوریه والیلری حلبده طوپلانمشلردی .
اورادن متصل مصره یازه‌رق امداد ایسته‌یورلردی . طرابلس
والیسی شیخ محمودی ، یدی یوز سواری ایله كیده‌رك بر تاتار
مفرزه‌سنه هجوم ایتدی . بونلردن درت ضابط اسیر آلدی .
اسرا شهرك قاپیلرینه آصیلدی .

اوزمان حلبده شام والیسی سودون ؛ حما والیسی طوقتاق ؛
صفد والیسی آلتونبوغا ؛ غزه والیسی عمر واردی . هپسی ده
میلیسلریله برلكده كلمشلردی . بونلر بویوك براردو تشكیل
ایدییوردی . عینتابك ضبطندن صوكره ، تیمورلنك ، حلب والیسی
تیمورطاش ، برضابط كوندره‌رك سفیرینی قتل ایتدیرمش اولان
سودونی كندیسنه تسلیم ایده‌جك اولورسه موقعنده براقه‌جغنی

---

(١) ... [illegible] .

وعد ایله‌دی . تیمورطاش بو ضابطی والیلرك یانـنه كوندردی .
ضابط اوراده ، سودونی طلب ایتمش اولدیغنی انكار ایده‌رك
تیمورلنكی سوریه‌یه دعوتی متضمن مكتوب یازدیغنی، سوریه‌یی
قولایجه‌ضبط ایده‌بیله‌جكنی، چونكه كندیسنه‌قارشی چیقاریله‌جق
اردو اولمادیغنی سویله‌دیكنی تیمورطاشك یوزینه اوردی .
بوسوزلردن حیرته دوشن تیمور طاش ضابطك باشنی كسدیردی
ووالیلره ایشیتدكاری سوزك كندی آرالرینه‌نفاق صوقمق ایچون
اویدیریلمش شیلر اولدیغنی تأمین ایتدی . مع‌مافیه تیمور طاش
حقنده شبهه‌لر تماماً زائل اولمادی ومسئله تعمیق ایدیله‌مدی .

سوریه‌والیلری، یاواش‌یاواش ایلریله‌ین تیمورلنكله‌قارشیلاشمغه
حاضرلاندیلر . سلطانك كله‌جكندن امیدلرینی كسمه‌مشلردی .
نهایت ، مغوللر حلب جوارنده كائن حبلان كوینده كوروندیلر
[۱] و ایرته‌سی كون شهرك اطرافنی احاطه ایتدیلر . ایكی كون
كوچوك كوچوك مصادمات‌وقوعه كلدی. صوكره، برجمعه‌ایرته‌سی
كونی ، بوتون سوریه اوردوسی، آرقه‌سندن حلب سكنه‌سی‌ده
كلدیكی حالده ، شهر خارجنده قرارگاه قوردی و صف حرب
ترتیب ایتدی . سودون كندی مملوكلری و شام عساكریله
صاغ جناحی تشكیل ایدییوردی . تیمور طاش صول جناحه
قوماندا ایتمكده ایدی . دیكر والیلر ایسه مركزده ایدیلر .
بر مقدار حلب عساكری ده دمدار وظیفه‌سنی یاپیوردی .

---

[۱] ربیع‌الاولك ۹ نجی پنجشنبه كونی .

تیمورانکده چوجوقلرینی اردوسنک جناحلرینه قویمش ، کندیسی مرکزده قالمش ایدی. اوکنده برصیرا قوجه‌مان فیللر واردی . بونلرک اوزرنده تیرانداز عساکر ایله دولو قله‌لر بولونیوردی. برتپه اوزرینه‌ده برمفرزه اقامه ایتدی. موغوللرک صاغ جناحی سوریه‌لیلرک صول جناحنه هجوم ایله اونلری قاچیرتدی . سوریه‌لیلرک صاغ جناحی دها اوزون مدت ثبات کوستردی و پک شجیعانه حرکتلرده بولوندی . فقط کریله‌مکه مجبور اولدی . بوتون سوریه اردوسی دشمنه آرقه چویردی و پک بویوک قاریشیقلق ایچنده حلبه دوغرو قاچدی . حلب اهالیسی قادینلره وچوجوقلره وارنجه‌یه‌قدر اوردونک آرقه‌سندن کلمش اولدقلری جهتله سور قاپیسندن ایچری‌یه کیرمک ایچون مدهش برقارغشه‌لق اولدی. قادینلروچوجوقلر بارکیرلرک آیاغی آلتنده‌چیکنندیلر. خندکلر جسدلرله یاخود مجروحلرله دولدی . تاتارلر غلبه‌لق‌ایله برابر شهره‌کیردیلر وبویوک برقتال‌یاپدیلر. شهر یغمایه ترك ایدیلدی . واليلر حرب ایچنده قورتارا بیلدکلری اشیانک کافه‌سیله قلعه‌یه قپاندیلر . برچوق قادین وچوجوق جامعلره قاچمشلردی . تاتارلر بونلری طوتدیلر ، ایپلرله باغلادیلر . بوتون چوجوقلری کسدیلر . قادینلره بابالرینک و قوجه‌لرینک اوکنده تسلط ایله‌دکدن‌صوکره سوقاقلرک اورته‌سنده چرچپلاق تشهیر ایلدیلر . بوتون بو فنالقلری یاپدقدن صوکره اهالی‌یی وعساکری قتل ایتدیلر . جامعلر ، سوقاقلر نعشلرله وجان

چکیشنلرله دولمشدی . بوقتال جمعه ایرته‌سی کوننددن صالی کوننه قدر دوام ایتدی .

حلب قلعه‌سی، سوریه‌ده‌کی قلعه‌لرك الڭ مستحکملرندن بری ایدی . بورایه قاپانمش اولان عسکر پك چوق غیرت و آتشی و کوکورت ایله دولی تجربه‌لر آتدیلر . تیمورلنك دیوارلرك برینه لغم قویدیرمش اولدیغی جهتله والیلر، آرالرنده بر مجلس عقد ایتدلدن صوکره تسلیم اولمق تحلیفنده بولوندیلر . تیمورلنك والیلردن بعضیلرینك کندی حضورینه کلمه‌لرینی ایسته‌دی . تیمورطاش قلعه‌دن ایندی وسائرلری ایچون تأمینات آلدی . فقط تاتارلر قلعه‌یه کیرر کیرمز امرایی توقیف ایتدیلر، ایکیشر ایکیشر باغلادیلر و بوحالده تیمورلنکك حضورینه کوتوردیلر . تیمورلنکك سفیرینی قتل ایتدیرمش اولان سودون بالخاصه پك شدتلی مؤاخذاته معروض قالدی . تیمورلنك بوتون خزائنی ضبط ایله عسکرلرینه تقسیم ایتدی . أولدیرلمش اولانلرك باشندن متعدد قلعه‌لر یاپدیردی . تقریباً یکرمی بیك باش واردی .

تیمورلنك حلب اوکنده بولوندیغی صیراده اوغللرندن بعضیلرینی بر مفرزه ایله حمایه دوغرو کوندرمشدی . بونلرده شهرك بوتون خارجی محله‌لرینی ضبط ایتدیلر [۱] . قادینلری و چوجوقلری اسیر ایده‌رك دورلو دورلو حقارت وتسلطلره معروض براقدیلر . شهرك سورلری خارجنده اولان یرلرك کافه‌سنی تخریب ایتدیلر .

[۱] ربیع الاولك اون دردنجی صالی کونی .

صوكره اهالی‌یی سورلرك برقاپیسنی آچمغه سوق ایده‌رك، كیمسه‌یه برشی یاپلمایه‌جغی وعدیله ایچری‌یه كیردیلر. اهالی كندیلرینه ییه‌جك ویرمش اولدقلری جهتله تاتارلر بوشهردن آیریلدیلر. یالكز برمقدار محافظ براقدیلر. قلعه‌نك تسلیم اولمامش اولان محافظلری بو تاتارلر اوزرینه بر خروج حركتی یاپه‌رق هپسنی قیلیجدن كچردیلر. بوندن خبردار اولان تیمورلنك حمایه كلدی، تمامیله تخریب ایتدی. قیش یاقلاشدیغی ویورولمش اولان عسكر قیشلامغه محتاج بولوندیغی جهتله طرابلس طرفلرینه كچمك ایسته‌یورلردی. فقط تیمورلنك دشمنلرینه طوپلانمغه وقت براقمق ایسته‌مدیكی ایچون محاربه‌یه دوامه قرار ویردی و حمص اوزرینه یورودی. حمصلیلر تسلیم اولدیلر. تیمورلنك صوكره بعلبكی ضبط ایتدی. اورادن كوندردیكی مختلف قوللر صیدا وبیروت طرفلرینه آقینلر یاپدیلر وبوتون سوریه سواحلنی تخریب ایتدیلر.

عینی زمانده تیمورلنك شامه یاقلاشیوردی. اهالی، حمانك ضبطندن بری بیوك دهشت ایچنده ایدی. شامی ترك ایتمك ایسته‌یورلردی. ضابطان بوتون مانجینیقلر و عراده‌لری و آتشی آته‌جق ماكنه‌لری شهرك سورلرینه یرلشدیردیلر. تیمورلنك والی وكیلنی، شهری تسلیم ایلامكه دعوت ایله‌مشدی. بو قوماندان چیقوب كیتمكه حاضرلانیوردی. فقط اهالی كندیسنی توقیف ایتدی. قادینلر چوجوقلریله نره‌یه كیده‌جكلرینی بیلمه‌دن اوته‌یه

بری یه قوشوشیورلردی . والی وکیلنك مدافعه یه قرارویرمش اولدیغی خبر آلننجه بو قارغشه‌لق سکونت بولدی . سلطانك اردوسیله سوریه یه کامکد اولدیغی‌ده خبر آلندی . فی‌الحقیقه سلطان بوتون اهالینك آلقیشلری آراسنده شامه کیردی [۱] اوراده ایکی کون قالدقدن صوکره شهر خارجنده قرارکاه قوردی وتاتارلرله محاربه‌یه کیریشمکه حاضرلاندی . جمعه ایرته‌سی کونی تیمورلنك اردوسنك مقداری تقریباً بیکه واران آقینجیلری کورونمکه باشلادیلر . سلطانك اردوسندن یوز سواری ایلریله‌دی . بونلری پریشان ایتدی . صوکره بر طاقم تاتارلر کله‌رك سلطانه عرض تسلیمیت ایتدیلر وتیمورلنكك بقاع‌العزیزده قرارکاه قورمش اولدیغنی سلطانه خبرویردیلر .

عینی زمانده طرابلس غرب والی وکیلی اسندمرك مکتوبی حاملاً اورانك امراسندن بش ذات کلدی . بومکتوب، تورکمنلر امیری احمدك سائر عساکر ایله برلکده حلبه یاقلاشه‌رق اوراده قالان اوچ بیك تاتار سواریسنی قتل ایتدکدن صوکره شهری اله کچیردیکی ، تیمورلنكك طرابلس حوالیسنه کوندرمش اولدیغی مفرزه‌یی ، کویلیلرك داغلرده یاصه‌رق طاشلرله محو ایتدکلری بیلدیریلیوردی . عینی زمانده تیمورلنك اردوسنك بر قسمنك سلطانه عرض تابعیت ایتمك ایسته‌دیکی ، فقط بونك تیمورلنك طرفندن تصور ایدیلن بر طوزاق اولدیغی‌ده خبر

---

[۱] جماذی‌الاولك ٦ نجی پنجشنبه کونی .

ویریلیوردی . قبریس قرالنك مسلمانلره امداد ایچون بعض سفائن کوندرمك تکلیفنده بولندیغی ده ینه بو مکتوبده یازیلی ایدی . فقط دشمن یاقلاشمقده اولدیغی جهتله بومکتوبه اهمیت ویریلمه‌دی ، یالکز مدافعه چاره‌لری دوشونولدی . تیمورلنك طرفندن کشف ایچون کوندریلن بعض مفرزه‌لر مسلمانلری بولدیلر وهجوم ایتدیلر . برساعت مصادمه وقوع بولدی . سلطانك صول جناحی بوزولدی، حورانه قاچدی . فقط صاغ جناح مزراق هجومیله تاتارلری پوسکورتدی . تاتارلر شامی ضبط ایتمك ایچون اورایه دوغرو ایلریله‌مکه چالیشیورلردی . ایکی اردوده میدان حربدن چکیلمه‌دی .

تیمورلنك ، انتظامدن محروم اقوام قارشیسنده بولونمادیغی ایچون المیش کندیسنه اعاده ایدیلمك و اونك طرفندن ده حلبده اسیر ایدیلن امرا اعاده اولونمق شرطیله صلح عقد ایتمك تکلیفنی حاملاً سلطانه بر ضابط کوندردی . طوپلانان امیرلرك کافه‌سی بو شرائطی رد ایده‌رك حرب ایتمك لازم کلدیکنه قرار ویردیلر . تیمورلنك ایکنجی دفعه برسفیر دها کوندردیسه‌ده
١٤٠١ تکلیفی مسموع اولمادی . محاربه‌یه حاضرلاندیغی صیراده [١] برخیلی مصر امراسی، سلطانك مملوکلرندن برقسمیله برابر ، اردودن چکیلدیلر . کندیلرینه بعض مسندلر ویریلمه‌مش اولدیغی ایچون غیر ممنون ایدیلر . تیمورلنك چکیلوب کیتمکی دوشونمکده ایکن

[١] جمادی الآخرك ١٢ سنده .

سلطان اردوسندن وقوعه کلن بو فرار کیفیتی اونی ایقاظ ایتدی ، امرا ، شیخ لاجینی تخته چیقارمق فکریله مصر یولنی طوتمشلردی . سائر امرانك کافه‌سی بو حرکتدن قورقدیلر . حربدن زیاده بو ایشه اهمیت ویردیلر . سلطانك برمفرزه ایله علی العجله مصره کیتمه‌سی لازم اولدیغنه کندی آرالرنده قرار ویردکلری جهتله بر کیجه اردونك خبری اولمادن سلطانی قاچیردیلر ؛ اردویی باشسز براقه‌رق سرعتله مصره یورودیلر . کیجه کوندوز قطع مسافه ایده‌رك صفده کیتدیلر . غزه‌ده فراریلره یتیشدیلر . بونلر عرض معذرت ایده‌رك . کندیلرینه عطف اولوندیغی کبی ، بر مقصدلری اولمادیغنی تأمین ایتدیلر . امرا شامی بو صورتله ترك ایتدکلرینه نادم اولدیلر (۱) .

اونلرك عزیمتندن صوکره عسکرلر ، کندیلرینه التحاق ایچون طاقم طاقم آرقه‌لرندن یورودیلر . قسم اعظمی تاتارلرك النه اسیر دوشه‌رك قتل ایدیلدیلر . قسم متباقیسی شام اهالیسیله برابر صوك نقطه‌یه قدر مدافعه‌یه قرار ویردیلر . تیمورلنك سورلره یاقلاشدی . اهالی برخروج حرکتی یاپه‌رق تاتارلری پوسکورتدیلر و بولدقلرینی تلف ایتدیلر . تیمورلنك بو محاصره‌نك اوزون سوره‌جکنه حکم ایده‌رك ایکی تاتار کوندردی . بونلر سورلره یاقلاشه‌رق صلح تکلیفنده بولوندیلر ، شرائطی قرارلاشدیرمق اوزره بر امیر

---

(۱) شرف الدین ، تیمورلنکی مدح ایچون بوتون بو حکایه‌نی تحریف ایتمکده‌در .

اعزامنی ایسته‌دیلر . شاملیلر طرفندن درحال قاضی تقی‌الدین ابراهیم کوندریلدی . قاضی ، تیمورلنگك التفاتلرینه ووعدلرینه آلداندی . تیمورلنگك بر چوق انبیانك اوتورمش اولدیغی شام شهرینه قارشی بویوك برحرمتی اولدیغنی سویله‌یه‌رك یالکز تاتار عادتی موجبنجه هرجنسدن دوقوزر دانه اولمق اوزره کندیسنه هدایا ویرلمه‌سنی طلب ایله اکتفا ایتدی . قاضی بو تکلیفی شام اهالیسنه خبر ویردیکی زمان اختلاف افکار حصوله کلدی . بعضیلری قبول فکرنده ایدیلر . بعضیلری ایسه مدافعه‌ده ثبات ایدیله‌سنه طرفدار بولونیورلردی . بو فکرده اولانلری قتل ایتمك حاضر اندقلری جهتله قاضینك طرفی غلبه چالدی . تیمورلنگك مرخصی شهره ادخال ایدیلدی . بوتون خلقه اموال وثروتلریله متناسب بر رسم طرح اولوندی . فقط بوویرکویی ارساله حاضرلاندقلری صیراده قلعه والیسی شام شهرینی یاقه‌جغنی سویله‌یه‌رك تهدیداتده بولوندی . اوکا ، جواباً قلعه‌یه حاکم اولدیغنی ، فقط شهر اوزرنده هیچ بر حکم ونفوذی بولونمادیغنی سویله‌دیلر . شام اکابری هدیه‌لریله برلکده تیمورلنگك چادرینه کیتدیلر . صوکره ، بوتون خلقه امان بخش ایله‌ین امانامه‌یی حاملاً شهره دوندیلر . تیمورلنگك بو امانامه‌سی جامع امویده قرائت اولندیغی زمان شهرك کوچك قاپیسی آچیلدی . ایچری‌یه کیره‌بیله‌جك تاتارلرك ، چیقارمالری ملحوظ اولان قاریشقلغی منع بهانه‌سیله تیمورلنگك بر ضابطی شامه داخل اولدی .

اهالی بو تدبیر احتیاطیدن ممنون اولدیلر ، تیمورلنکی برچوق مدح ایتدیلر وکندیسنه یکیدن هدایا تقدیم ایتمکه قرار ویردیلر . فقط بو تدبیرلری کوندردکلری زمان تیمورلنک قیمتلرینک آنجق برمیلیون آلتون سکه‌یه بالغ اولدیغی بهانه‌سیله حدتله‌نه‌رك اون میلیون طلب ایتدی . قاضی هرفرده یکی رسم طرح ایتدی . صوکره تیمورلنك طرفندن شام والیسی تعیین اولونان شاه ملك شامه کیردی . بو اثناده ایچ قلعه محاصره ایدیلمکده ایدی . تیمورلنکك عساکری اخشاب برقلعه یاپمشلر ، بونك اوستندن قوۂ محافظه‌یه هجومه حاضرلانیورلردی . فقط بو قلعه‌سوریه ایلرك آتدقلری نفتلردن احراق ایدلدیکی جهتله تاتارلر یکیدن دها بویوك برقلعه یاپدیلر وقوۂ محافظه‌یی بوصورتله عرض تسلیمیته اجبار ایتدیلر .

تیمورلنك قاضی واسطه‌سیله شامك بوتون ثروتی ، سلاحلرینی ، مهماتی طوپلادقدن صوکره ضابطلرینی شهرك مختلف محلاتنه بوللادی و اهالی‌یی غایت ظالمانه اشکنجه‌یه تابع طوتدیره‌رق یکیدن پاره ایسته‌دی . قادینلر وچوجوقلر اسیرالندی . ارککلره قارشی هیچ ایشیدیلمه‌دك مظالم یاپلدی . شهره آتش ویریلدی . صوکره تیمورلنك چکیلدی کیتدی [۱] . شامده سکسان کون قالمشدی [۲] .

---

[۱] رجبك اوچنده .

[۲] تاتارلر ملاطیه ، البستان ، دارنده ، زبطره ، کاختة ، کرکر ، شهرلرینی ، حصن منصوری ، بهسنی‌یی ، قلعة‌الرومی ، عینتابی ، تل باشری ، اعزازی ، معرة النعمانی تخریب ایتمشلردی . صیدایی ، فدی ، بیروتی ، حمصی ، بیره‌دیی‌یغما ایتمشلردی . راوندان ، تیزن ، شبات ، حارم ، سرمین ، شیزر ، کرك ، طرابلس ، قدس ، غزه ، بیسان ، عجلون ، نابلس اهالیسی شهرلرینی ترك ایلمشلردی .

سلطان قاهره يه مواصلت ايتمشدی . اوراده بوتون اموال اوزرینه بر رسم وضع ایتدکدن صوکره تاتارلره قارشی یورومك اوزره بر اردو طوپلامغه باشلادی . تیمورلنکدن بر مکتوب آلدی . بونی بر مملوك کتیرمشدی . تیمورلنك بو مکتوبنده اتّفاقی ایسته‌یوردی . سلطان تاتار سفیرینی حصارك بر جندن چیقارتدی و متعدد امرا رفاقتیله کوندردی . بو صیراده سوریه‌یه تخصیص ایدیلن اردو قاهره‌دن چیقدی . فقط تیمورلنك طرفندن اسیر ایدیلمش اولان طرابلس والیسی شیخ محمودی مصره واصل اولدیغی و تاتارلرك مملکتلرینه دوندیکنی سلطانه خبر ویردیکی جهتله اردو قاهره‌یه دوندی .

تیمورلنکك عودتی سلطانك مملکتنده سکونتی اعاده ایتمه‌مشدی . امرا آراسنده حکمفرما اولان دشمنلق، اغتشاش تولید ایتمکده بردوام قالدی [١] . سلطان، یشبك ایله برلکده بعض مملوکلرك سوریه‌یه اعزامی ایچون بر امرنامه اسطار ایتمشدی . بو مملوکلر اطاعت ایتمدیلر . بعض امرا بوکا آچیقدن آچیغه مخالفت کوستردیلر و امیر نوروزك یاننده طوپلاندیلر . او، بو ایشه قاریشمق ایسته‌مدی . بونك اوزرینه مریدانی لقبیله یاد ایدیلن سودونه کیتدیلر . او، سلطانك امرینك اجراسنه مانع اولماسی ایچون سودون نزدنده توسطده بولوندی . فقط بو امیردن برشی استحصال ایده‌مه‌نجه سلطانه مراجعتله بو مملوکلردن بیك دانه‌سنك عصیان فکریله حصار دیبنده طوپلانمش اولدقلرینی خبر ویردی . سلطان

---

[١] ٨٠٣ سنه‌سی رمضانده .

بونلره بر ضابط کوندردی. مملوکلر بوضابطه سوء معامله ایتدیلر. بعض امرا کندیلرینی تسکین ایتمك ایسته‌دیلر سه‌ده قاریشقلق دها زیاده آرتدی. سوقاقلر سد ایدیلدی. بوتون امرا سلطان نزدنده اجتماع ایچون امر آلدیلر. برچوقلری سرایه کیتدیلر. سائرلری عاصیلره التحاق ایتدیلر. بونلر کیجه‌یی سلاح آلتنده کچیردکدن صوکره ایرته‌سی صباح شفقله برابر برکة الحبشه‌یه کیتدیلر. یشبك درحال بر چرکس نفری اولان شیخ لاجینی توقیف ایتدیردی. مصر سفری اثناسنده بعض امرا بونی تخته چیقارمق فکرینه دوشمشلردی. سلطان اصطبل دائره‌سنه کیده‌رك عصاتك ایلری کانلرندن جکمه صفد والیلکنی ویرمك ایسته‌دی. جکم بونی رد ایدنجه قاهره‌ده آسایشی تسکین ایتمه‌سنی رجا ایچون نزدینه بر قاچ امیر کوندردیلر. فقط بوکاده موافقت کوسترمدی. بو اغتشاشاتك مسببی یشبك ایدی.

جکم ایله نوروز وسودون طاز بر نوع قول اردو تشکیل ایده‌رك کیدوب یشبکه هجوم ایتدیلر. یشبك کندی طرفنی التزام ایده‌جك هر مملوکه اون بیك درهم وعد ایتدیکی جهتله بر چوق مملوکلر طوپلاندی. یشبك بونلرك باشنه کچدی. فقط نوروز طرفندن مغلوب ایدیلدیکی جهتله أوینه التجا ایتدی. اوراده بر ساعت قدر مدافعه‌ده بولوندی، صوکره قاچدی. أوی یغما ایدیلدی. جکم بعض امرایی توقیف ایله زنجیره اوردیردی. یشبك دردست واسکندریه‌یه اعزام اولوندی. جکم اونك یرینه کچدی

وبوتون اموالنه متصرف اولدی .

بوندن بر آز صوکره یکی براغتشاش چیقدی [١] . خماروی لقبیله یاد ایدیلن سودون ، امیر نوروز ، جکم ، سودون طاز وسائر بعض امرا ایله ائتلاف ایده‌دی . بونلر سلطانك خدمتندن چکیلمه‌رك قارایشیقلق چیقارمق ایسته‌دیلر . سودون خماروی أونده سلاح طوپلاتدی . مع مافیه کوردلتو تسکین ایدیلدی . خماروی
١٤٠٢ صفد والیلکنه تعیین اولوندی . بر آز صوکره [٢] نوروز ، جکم و سودون طاز سلطانك سراینه کیدوب عرض تعظیمات ایتمکدن امتناع کوستردیلر و عصیان ایتدیلر . سلطان اصطبل دائره‌سنه کیتدی . سودون طاز اوراده ایدی . صباحدن اقشامه قدر دوکوشدیلر . بو اغتشاش ، خلیفه متوکلك توسطیله تسکین ایدیلدی . مع مافیه ، حالا غیر ممنون اولان جکم کیجه‌لین برچوق امرا ایله برلکده برکة الحبشه چکیلدی . سائر برچوقلری ده اوراده حکمه التحاق ایتدیلر . سلطان ، مملوکلرینك باشنه کچدی ، اونلرك اوزرینه یورودی . نوروز ، جکم ودها سائر بعض امرا ته‌بابیده ده غرو چکیلدیلر وخیة القاعده قدر کیتدیلر . صوکره سموه‌یه دوندیلر . اورادن ده بولاق قارشیسنده و جیزه قربنده موناباالکاسنه چکیلدیلر . کیجه‌لین نوروز نیلی کچدی [٣] . فقط

---

[١] ٨٠٤ سنه‌سی صفرنده .

[٢] رمضان آینده .

[٣] شوال آینده .

علی الغفله کندیسنی باصدیلر . حکم صلح طلبنده بولوندی . دشمنلری کندیسنی اللرینه کچیردکلری زمان اسکندریه حبسخانه سنه کوندردیلر .

سوریه احوالی بوندن دها دوزکون دکلدی . حلبده عصیان واردی . یکی والی طوقماق برمقدار عسکر طوپلادقدن صوکره بر آزتورکمنلرله برلکده اسکی حلب والیسی تیمورطاشه قارشی یورودی . فقط مغلوب اولەرق شامه قاچمق مجبوریتنده قالدی . اورادن بوتون سوریه امراسنه امدادینه کلملری ایچون مکتوبلر یازدی . صوکره یکیدن حلبه دوغرو ایلریلەدی . تیمور طاشی بوزدی وبورکمنلرك نزدینه قاچمغه مجبور ایتدی .

مصرده قاریشقلقلر تکرار باشلادی . بعض امرا بر اکلنجه ترتیب ایدەرك اتابك بیبرسلك نزدنده طوپلانمشلردی[۱]. تقریباً بیك قدر مملوك سودون طازی قتل ایچون اورتەیه چیقدیلر . فقط سودون طاز قاچەرق قورتولدی . صوکره [۲] بوتون طرفدارلریله قاهرەدن چیقدی ، سریاقوسه کیتدی . کندیسنه التحاق ایدەجك برچوق طرفدارلرینی اورادەبکلەدی . یشبك حبسخانەدن چیقدقدن صوکره اسکی حکم و نفوذی قالمامش اولدیغندن دولایی غیرممنون ایدی . مأموریتلرینه اعاده ایدیلەجکی وعد اولونەرق قاهرەیه جلب ایدلمك ایستەنیلدی .

[۱] ذی القعده آینده .

[۲] ۸۰۵ سنەسی صفرنده .

فقط یاپیلان تکلیفاتك هیچ برینی قبول ایتمك ایستەمدیکندن سلطان بر مقدار عسکرك باشنه کچەرك اوزرینه یورودی . سودون طاز درحال چکیلدی . پلوسه کیدەجکی تخمین ایدیلیوردی فقط دیکر بر یولدن قاهرەیه کلەرك جبل حصارینه هجوم ایتدی . سلطان همان قوشدی . شهرك سوقاقلرنده بر محاربە وقوع بولدی . برچوقلری سودون طازك طرفنی ترك ایتدکلری جهتله بوامیر ، یشبکك نزدینه چکیلدی . اوکا پك چوق التفاتلرده بولوندی . صوکره بر سفینەیه راکباً دمیاطه التجا ایتدی . اوراده برچوق عرب طوپلادی . فقط بر آز صوکره توقیف ایدیلەرك اسکندریەیه کوندریلدی .

١٤٠٣ برمدت صوکره [١] تورکمنلر رئیسی قرایوسف شامه التجا ایتدی . سلطان احمد ایله حرب ایدەرك بغدادی ضبط ایلمشدی ، صوکره تیمورلنکك کوندردیکی تاتار اردوسنیدە مغلوب ایتمشسەدە ایکنجی بر مصادمەدە پریشان اولمشدی . ابتدا رحبەیه التجا ایتدیکی جهتله عربلر بوتون اشیاسنی یغما ایلەمشلردی .

یکی بر قیام مصری غایت بویوك قاریشقلقلره آتدی . یشبك نائب حکومت ایدی ، بوتون حکم و نفوذی النه آلمشدی . طرفدارلری اصطبل عامره مدیری اولا اینال بائی سلطانك همشیرەسنی تزوج ایدەرك سلطان نزدنده بویوك بر نفوذ قزانەجغندن دولایی عزلنی ایتمەسنی توصیه ایدیورلردی . هیسی آرتق سرایه کیتمەمکه

[١] ٨٠٦ سنەسی صفرنده .

قرار ویردیلر [١] . سلطان یکی اغتشاشات چیقارمامالرینی نصیحت ایچون بو امرایه اینال بایی کوندرمك ایستەدی . فقط سلطانك مملوکلرندن برقسمی اینال بایك کیدوب او امرا ایله کوروشمەسنه مانع اولدیلر . نفاق کیتدکجه آرتدی . سلطان یشبکدن شبهه

١٤٠٤ ایتمکه باشلادیغی جهتله امیر بیبرسك أونده قاضیلر طوپلاندی [٢] .
بونلری امرایی تسکینه مأمور ایتدی . فقط قاضیلرك سوزینی دیکلەمدیلر . یشبك طرفدارلری سلطان حسن مدرسەسنده تحصن ایتدیلر . بوده نیتلرینك فنا اولدیغنی سلطانه آکلاتیوردی . هرکس سلاحلاندی . سلطان اینال بای طرفنی التزام ایتدی . رؤسا وامرا ، بیکباشیلر ، اونباشیلر ، طبلخانه رؤساسی ، سلطانك مملوکلری ده اونك طرفنده ایدیلر . یشبك طرفنده آلتی بیکباشی امیرایله دها سائر بعض امرا وسلطانك مملوکلری واردی . یشبك سلطان حسن مدرسەسنه نفت واوق آتەجق ماکنەلر قوردیردی . بونلری سلطانك اصطبل دائرەلرینه توجه ایدییوردی . بازار صباحندن پنجشنبه اقشامنه قدر دائمی صورتده محاربه ایدیلدی . فقط یشبك فنا بر موقعده بولوندیغی جهتله ، جمعه کیجەسی بوتون طرفدارلریله آتەبیندی ، بولوندیغی محلەسندن چیقدی وسوریه طرفنه قاچدی هیچ کیمسه طرفندن تعقیب وازعاج ایدیلمەدی .

یشبك قاسیه وعریش طریقیله غزه یه کیتدی . والی کندیسنه

[١] ٨٠٧ سنەسی صفرنده .

[٢] صفرك ایکنجی جمعه ایرتەسی کونی .

التحاق ایتدی. اورادن بونی شام والیسی شیخ محمودی یه اخبار ایتدی . شیخ محمودی معاونت وعدنده بولوندی . فی الحقیقه درحال یشبکه ارزاق کوندردی . اوده غزه‌ده بولدیغی تکمیل ارزاقی ضبط ایده‌رك سفره چیقدی. کرك شوبك اهالیسی ایله جوارده‌کی عربلرك کافه‌سی کندیسنه عرض حرمت ایتدیلر . یشبك شامه کیتدی [۱] . اوراده شیخ محمودی طرفندنڭ چوق حسن قبول کوردی .

یشبکك حرکتندن صوکره سلطان بعض امرانك تخلیه‌سنی امر ایتمش وعاصیلرك اولجه اشغال ایتدکلری مناصبی بشقه‌لرینه ویرمشدی. یشبك طرفدارلری سوریه‌ده کیتدکجه قوت بولیورلردی. طرابلسی اله کچیرمش وعاصیلر طرفنی التزام ایتمش اولان جکم حمایی ، صوکره ، تیمورطاشك والی بولندیغی حلبی ضبط ایله‌دی. شیخ محمودی صفد قلعه‌سنی غافل باصمق ایچون براوردو کوندردی . فقط بوتشبث موفقیتله نتیجه لنه‌مدیکی ایچون نفت وطاش اته‌رق بر چوق ماکنه حاضرلاتدی . صفدی محاصره ایچون بیوك

۱٤۰۵ براوردو ایله یورودی [۲] . والی یه تسلیم تکلیفنده بولوندی . اوده قلیجندن باشقه برشی بولونمادیغی یولنده جواب ویردی . بونك اوزرینه شهر هرطرفدن احاطه ایدلدی . بر چوق کشی مقتول دوشدی .

---

[۱] ربیع الاول درتنده .

[۲] شعبانك اون یدیسنده .

بو اثناده جکم شامه کیتدی . کندیسنی سلطان اعلان ایتدیرمك وملك العادل لقبنی آلمق تصورنده ایدی . فقط او زمانه قدر بو آرزوسنی موقع فعله قویمامشدی ، چونکه شیخ محمودی یه التحاق ایتمه‌یی دها مناسب کورمشدی . شامه واصل اولونجه اوراده قالمش اولان امرا ایله متفقاً آرتق حسیاتنی آچیغه ووردی وبوتون حکمدارلق علاماتنی طاقندی . بو ایسه صفد پیشکاهنده‌کی امیرلرك خشمنه کیتمدی . جکم صوکره یکی عسکر طوپلامق اوزره صفده دوندی .

یشبك ایله شیخ محمودی یکرمی ایکی کون محاصره ایتدکلری حالده صفدی ضبط ایده‌مدکلرندن پك ضایعاته اوغرامش اولان اردولریله شامه عودت ایتدیلر . جکم اونلردن صوکره شامه کلدی . شیخ محمودی بو امیرك طاقندیغی نفوذ وصلاحیته قارشی سویلنمکه باشلادیغی جهتله شامده خلیفه نامنه خطبه اوقوتماسنه ومصره کیدیلمه‌سنه قرار ویریلدی . یشبك ایله قرا یوسف تکرار صفد اوزرینه یورودیلر . حماه وطرابلس والیلرینك مصر سلطاننك حکم ونفوذینی طانیدقلرینی خبر آلان والی بکتمر عاصیلره اولکندن زیاده شدتله مقاومت کوستردی . اونلره قارشی یورودی ومغلوب ایتدی . ایکی رئیس طبریه‌یه قاچدیلر . شیخ محمودی اوراده کندیلرینه التحاق ایتدی . صوکره برلکده غزه‌یه کیتدیلر . بو اثناده جکم ده رمله‌یه کیدیوردی .

بو صیراده ، عاصیلری ازمك ایچون کندی عسکرلرینی

طوپلامغله مشغول اولان [١] مصر سلطانی، عسکرلرینه پاره ویره‌بیلمک ایچون الماسلرینی رهنه قویمغه واراضیسندن برقسمنی صاتمغه مجبور اولمشدی . فقط بو عسکرلر حرکت ایده‌بیله‌جک حاله کلمه‌دن پلوسدن کوکرجین پوسته‌سی واسطه‌سیله عاصیلرک قاسیه‌یه واصل اولدقلرینی خبر آلدیلر . سلطان درحال قاهره‌دن چیقدی وانتظامسز برحالده دوانیه‌یه کیتدی . عاصیلرده صالحیه‌یه کله‌رک بولدقلرینی اللرینه کچیردیلر . سلطان کیجه‌لین عکارشه‌یه، اورادن پلوسه کیده‌رک ایکی کون قالدی . صوکره سعیدیه‌یه کلدی وعاصیلرک کیجه‌لین کندیسنی باصمق ایسته‌دکلرینی خبر آلدی . عاصیلرک اوزرینه یورویه‌رک اونلرله حربه کیریشدی. فقط مغلوب اولدیغی جهتله قاهره‌یه دوغری قاچدی . عسکری داغیلدی ، اشیالرینی غائب ایتدیلر . قسم اعظمی قاهره‌یه قاچدیلر . هنوز کورونمه‌ین سلطان ایچون قاهره‌ده پک مراق ایدیلیوردی . اقشامه دوغری سلطان پک یورغون برحالده قهره‌یه واصل اولدی [٢]. عاصیلر حصاره یاقلاشدیلر . اوراده بر محاربه وقوعه کلدی . ایچلرندن برچوغی سلطانک طرفنه کچدیکی جهتله دیکرلری تکرار سوریه‌یه عودتدن باشقه برشی دوشونمه‌دیلر. اشیالرینی براقدیلر، علی العجله قاچدیلر . بوصورتله قاهره‌ده سکونت تأسس ایتدی.

جکم ایله شیخ محمودی، تقریباً بش یوز تورکمن سواریسی

---

[١] ذی القعده آیده .

[٢] ذی الحجه‌نک ١٣ نده .

ایله غزه‌یه واصل اولدیلر . صفد وطرابلس والیلری کلوب کندیلرینه هجوم ایتدیلر وبوزدیلر. بونلر فنابر حالده‌شامه واردیلر. حلب سلطانه عرض انقیاد ایتدی. شیخ محمودی ایله‌ایشبك عفولرینی سلطاندن استرحام ایتدیلر سه‌ده [۱] یرلرینه باشقه والیلر تعیین اولوندی .

بو اغتشاشك تسکینندن بر آی صوکره چرکس مملوکلری سلطانه بعض امرایی توقیف ایتمه‌سی ایچون رجاده بولوندیلر [۲]. بو، یکی بر عصیانه‌سبب اولدی. سلطان بو مملوکلرك کستاخلقلرینی قیرمق ایسته‌دی . بعض امرا اونلرك اعدامنی توصیه ایتدیلر . بو مملوکلرك ایسته‌مدکلری بعض امرایی صاقلادیلر. عصیان سکونت بوله‌جق کبی کورونیوردی . فقط بر آز صوکره [۳] مملوکلر کورولتولی بر صورتده حصار قربنده طوپلانه‌رق بعض امرانك باشلرینی ایسته‌دیلر . بو امرا اورته‌دن غائب ایدیلدی. بو اثناده سلطان، سراینده کندی مملوکلریله اکلنجه‌ده ایدی. سرخوش اولدی. اونلرله برابر حمامه کیرمك ایسته‌دی. هپسی ده سرخوش اولدقلری جهتله لاقیردی‌یی آزیتدیلر . بعضیلری دوکوشمك ایسته‌دیلر. سلطان منع ایتدی. فقط صوکره، کندیسنی اولدیرمك ایسته‌دکلرینی خبر آلنجه قاهره‌ده صاقلانمق فکریله حصاردن چیقدی. امرا، سلطانك نره‌ده اولدیغنی بیلمه‌یورلردی. طاقم طاقم

---

[۱] ۸۰۸ سنه‌سی محرمنده .

[۲] صفر آینده .

[۳] ربیع الاولده .

طوپلاندیلر [۱] . کیمیسی سلطان طرفنی التزام ایدییوردی . کیمیسی عصیان ایتدیلر . اوفاق تفك متعدد مصادمات وقوعه کلدی . نهایت باشقه بر سلطان تعیین اینکه قرار ویردیلر . فرجك برادری عبدالعزیزی انتخاب ایتدیلر .

یکی سلطان ملك المنصور عزالدین عنوانی آلدی . برادرینك چکیلمه‌سنك ایرته‌سی کونی سلطانلغی اعلان اولوندی [۲] . فرجك نه اولدیغی معلوم دکلدی . بعضیلری سوریه‌یه چکلدیکنی ظن ایدییورلردی . بعضیلری اولدیرلدیکی فکرنده ایدیلر . بعضیلری ده قاهره‌ده صاقلی بولونماسنه احتمال ویرییورلردی . یکی سلطانك والده‌سی، فرجك میدانه چیقماسندن قورقیوردی . بیبرس اردولر اتابکی تعیین ایدیلدی . ایمپراطورلغك بوتون حکم و نفوذی اونك الله کچدی . شعبانی لقبیله یاد ایدیلن سودون و بوتون طرفدارلری تلاشه دوشدیلر و سلطان فرجك تختنی بوبله ترك ایتمسندن دولایی پك مأیوس اولدیلر . ایمپراطورلق متزلزل بر حالده ایدی . متعدد عصیانلر حکومتی تهدید ایدییوردی . نوروزی مغلوب ایتمش اولان شیخ محمودی‌یی کتیرمك ایچون سوریه‌یه بر ضابط کوندریلدی . شام والیلکنه تعیین ایدیلمش اولان نوروز ، طرابلس شامه، اورادن حمایه قاچمغه مجبور اولمشدی . شیخ محمودی ایله جکم حمصده قرارکاه تأسیس ایده‌رك اورادن طرابلس اوزرینه یورومشلردی .

---

[۱] ربیع الاولك ۲۵ نده .

[۲] ۸۰۸ سنه‌سی ربیع الاولك ۲۶ نجی بازار ایرته‌سی کونی .

بونك والیسی بکتمر جلق حمایه کیتمك اوزره طرابلسدن قاچمشدی .
بوتون بونفاقلردن خبردار اولان حلب والیسی علان جلق سفره
چیقمش ، جکم ایله شیخ محمودی یه قارشی یورومك اوزره
نوروزه التحاق ایتمشدی .

سوریه ده بو حرکات مصر امراسی اوزرنده مختلف تأثیرات
حصوله کتیردی . بیبرس بوکا صیقیلیور ، یشبك ایچندن ممنون
اولیوردی . باخصوص سلطانك خسته لغی کندیسنك ممنونیتنی
آرتیریوردی . سلطانك طرفدارلری کوندن کونه ضعیفلایوردی .
الك آتشین طرفدارلرندن بری کندیسنه کلوب فرجك حصاری
ترك ایتدیکی تاریخدن بری اونك نزدنده بولندیغنی خبر ویرنجه
بو امیر قورقمغه باشلادی . یشبك آرتق اسکی سلطانی تخته
چیقارمقدن باشقه بر شی دوشونمدی ، عبدالعزیزك خسته لغی
اثناسنده برخیلی اوغراشدی . آرتق فرجك قاهره ده اولدیغی
دویولدی . مملوکلر فرجك عودتندن علناً بحث ایتمکه باشلادیلر .
بیبرس ، اولدیرتمك مقصدیله فرجی آراتدیردی . حصارده تحصن ایتدی .
عبدالعزیزه مربوطیتلرینی محافظه ایچون مملوکلره بویوك مکافاتلر
وعد ایتدی . نهایت فرج بر کیجه قاضی سعدالدینك اوندن بویوك
بر آلای ایله چیقدی ، عسکرك باشنه کچدی ، امیرلری ، مملوکلری
چاغیرتدی . بونلر مسلحاً هپ بردن فرجك نزدینه کیتدیلر .
صوکره فرج حصاره تقرب ایتدی . اوراده مقاومته تصادف
ایله دی . بر مصادمه وقوعه کلدی . فقط امیر سودمای فرجی کورنجه .

محافظه‌سنه مأمور اولدیغی قاپی‌یی آچدی ، حصار ضبط ایدیلدی [١]. بو صیراده بیبرس باشقه‌برقاپیده حرب‌ایدیورردی. فرج کندیسنه آرقه‌دن هجوم ایده‌رك فراره مجبور ایلادی. نهایت بیبرس دردست ایدیله‌رك اسکندریه‌یه کوندریلدی. آنجق ایکی آی اون کون سلطنت سورمش اولان عبدالعزیز والده‌سیله برلکده سرایه حبس‌ایدیلدی. فرج صوکره‌اونی‌دیکر برادری ابراهیم ایله برلکده اسکندریه‌یه کوندردی و تسمیم ایدیلمه‌لری ایچون کیزلیجه امرویردی.

یکیدن سلطان اعلان ایدیلن فرج، یشبکه اردولرك اتابکی منصبنی ویردی. سائر امرانك کافه‌سنه مکافاتلر بخش ایتدی. شیخ محمودی شام‌والیلکنده ابقا اولندی. جکم حلب‌والیلکنه تعیین ایدیلدی. حلب والیسی تیمورطاش‌ایسه تورکمنلرك یانه چکلدی. دیکرطرفدن، حلبی الله کچیرمك ایسته‌ین طوقاق، جکم طرفندن مغلوب وقتل ایدیلدی.

بو صیراده خلیفه متوکل وفات ایتدیکی جهتله‌اوغلی مستعین خلافته کچیریلدی. سوریه‌ده برچوق تحولات وقوعه کلدی. بوتون‌والیلروولایتلرینی‌ضبط‌ایدیورلردی. جکم‌براردو باشنده[٢] بواغتشاشاتی تسکین ایتمکه چالیشیوردی. سلطان بو یوزدن سوریه‌یه کچمك مجبوریتنده قالیوردی. ١٤٠٦

[١] ١٥ جماذی‌الآخرده.

[٢] ٨٠٩ سنه‌سی محرمنده.

فرج ابتدا برمقدار عسکرایله بعض امرایی سوق ایتدی .
بر آز صوکره [۱] اردوسنڭ قسم متباقیسیله کندیسی ده یوله چیقدی .
ریدانیه‌دن برجمعه کونی حرکت ایتمشدی . بوتون امامل بونی تقبیح
ایتدیلر . فرج شامه [۲] ، اورادن حلبه کیتدی . جکم درحال
حلبی ترك ایله نوروز ، تیمور بوغا و بیهوده یره تعقیب ایدیلن سائر امرا
ایله برلکده فراتی کچدی . سلطان جرکیسی حلبه اقامه ایله
شامه دوندی . فقط شامه دوندوکی ، حلب اهالیسندن بعضیلری
ایله برچوق مملوکلر عصیان ایتدیلر . نوروز بوفرصتدن استفاده
ایله شهره کیردی و والی‌یی قوغدی . آرقه‌سندن جکم کلدی .
صوکره حما اوزرینه یورودی .

سلطان ، بارکیرلری فنا حالده بولونان سواریلرینڭ کافه‌سنی
مصره کوندردی . کندیسی ده چوق کچمه‌دن مصره کیتدی .
سوریه امراسی سلطانه مغبر اولمشلردی . برخیلی امرانڭ التحاق
ایتمش اولدقلری نوروز رمله طرفنه بر اردو کوندردی . غزه
ضبط ، قاسیه تخریب ایدیلدی . جکم کندیسنی حلبده سلطان اعلان
ایتدیردی و عادل لقبنی آلدی . فراتدن غزه‌یه قدر اولان بوتون
ممالکده ، شیخ محمودڭ ضبط ایتمش اولدیغی صفد مستثنا اولمق
اوزره ، نامنه خطبه اوقوتدی . صوکره عربلره ومصر کویلیلرینه ،
آرتق سلطانه ویرکی ویرمه‌ملرینی اعلان ایتدی . شامی ضبط

[۱] ربیع الاولڭ سکزنده .
[۲] ربیع الآخرڭ یدنجی بازارایرته‌سی کونی .

ایله گرك سوریه گرك مصر ایچون قوماندانلر تعیین ایله‌دی .

جکم کندی ممالکی داخلنده تأمین سکون و انضباط ایتدکدن صوکره اردوسیله برابر حلبدن چیقدی . آمد و دیاربکر الکاسی دیلن ممالك حکمداری امیر عثمانه قارشی حربه کیتدی . طورعلینك اوغلی اولان امیر عثمان قاره ایلوك لقبنی طاشیوردی . جکم بیره‌یی محاصره وضبط ایتدی . قاره ایلوك صلح تکلیفنده بولونمش وقیمتدار هدیه‌لرله حلبه کلمکی ودیاربکرده کندیسنك حکمدارلغنی قبول ایتدیرمکی وعد ایله‌مش ایسه‌ده یکی سلطان بو تکلیفاتی رد ایله ماردینه یاقلاشدی . بورادە ارتقی عائله‌سندن مجدالدین عیسا حکمران اولویوردی . مجدالدین عیسا عسا کریله جکمه التحاق ایده‌رك کندیسنی امداوززینه یورومکه تشویق ایله‌دی . قاره یلوك کندیلرینه قارشی چیقدی . بر محاربه وقوعه کلدی . بونده جکم قاره ایلوکك اوغلی ابراهیمی کندی الیله اولدیردی . صوکره قاره ایلوك اوزرینه هجوم ایتدی . اوده آمده قاچه‌رق اوراده تحصن ایله‌دی . قاره ایلوك شهر جوارنده‌کی بوتون باغچه‌لری صو آلتنده براقدیغی جهتله ایلریله‌مه‌سی ویریه چکیلمه‌سی پك مشکل اوله‌جق بر وضعیتده بولونان جکم، ١٤٠٧ تورکمنلر طرفندن اولدیریلدی . بونلر صاپانلرله طاش آتدیلر [١] وصوکره جکمك عسکرینه هجوم ایده‌رك پریشان ایله‌دیلر . قاره

---

[١] ٨٠٩ سنه‌سی ذی القعده‌سنده .

ایلوك جكمی اولولر آراسنده آراتدی. باشنی كسدیردك مصره یوللادی .

جكم بو سفر ایله مشغول اولدیغی صیراده صفده چكیلمش اولان شیخ محمودی، غزه‌ده عاصیلر طرفداری اولان امیرلره هجومه كیتدی. بونلری مغلوب ایتدكدن صوكره صفده دوندی. سلطان، سوریه‌یه كچمك فكریله دیوانیه‌یه كیتدی [١]. اوراده وجودینه لزوم واردی .

نوروز [٢] ، صفده امداده محتاج بر حالده بولونان شیخ محمودی‌یه هجومه كیتمك اوزره شامدن چیقمشدی. فقط برقاچ كون محاصره‌دن صوكره شامه دوندی . اورادن شیخ محمودی‌یی شام والیلكنه اعاده ایتمك شرطیله صلح یاپمق تكلیفنده بولوندی. سلطانك سوریه‌یه كلمكده اولدیغنی بیلن شیخ محمودی بو شرائطه قولاق آصمق ایسته‌مدی ، معیتنده‌كی كوچوك اردولریله شامه یاقلاشدی . نوروزك امراسندن بر قسمی اونك طرفنه كچدیلر . سلطانك اردوسی غزه‌یه واصل اولمش اولدیغی جهتله نوروز چكیلمكه قرار ویردی. شیخ محمودینك عساكری شامه كیردی . سلطان بر آز صوكره مواصلت ایله‌دی [٣].

سوریه‌نك محتاج اولدیغی صلح و سكونی سلطان تأمین ایتمه‌یوردی.

---

[١] ٨١٠ سنه‌سی محرمنك ٢٨ نجی بازار ایرته‌سی كونی .

[٢] الحافظی لقبیله یاد ایدیلیر .

[٣] صفر آینده .

شامه کیرز کیرمز شیخ محمودی‌یی وشعبانی لقبیله یادایدیلن امیر یشبکی قلعه‌یه حبس ایتدیردی [۱] فقط بونلر مؤخراً قلعه‌دن قاچدیلر . آرقه‌لرندن تعقیب ایدیلدیسه‌ده یتیشیله‌مدی . فراریلر حمصه دوغرو چکیلدیلر . اوراده بیك سوارینك باشنه کچه‌رك بونلرله جوار اهالیسندن ویرکو آلمغه باشلادیلر . سلطان ، حلبده‌بولونان امیر نوروزه [۲] بوعاصیلره‌قارشی یورومه‌سنی‌امر ایله کندیسنه شام والیلکنی ویردی . صوکره مصر یولنی طوتدی [۳] . کندیسیله برابر برچوق امرایی‌ده موقوف برحالده مصره کونده‌رییوردی . شیخ محمودی‌سلطانك شامدن‌چیقدیغنی خبر آلیر آلماز همان کله‌رك شامی‌ضبط ایتدی . نوروزك غیبوبتنده شامده اوکا وکالت ایدن بکتمر بعلبکه قاچدی . نوروز بوشهر قربنده یشبك ایله جرکسی مغلوب ایتدی . ایکیسی‌ده محاربه‌ده تلف اولدیلر . شیخ محمودی بونی خبر آلنجه شامی ترك ایتدی . شهر نوروزك النه کچدی . سلطان بومهم وقعه‌لری عریشده خبر آلدی .

صوکره امیرنوروز ، شیخ محمودی ایله صلح یاپدی . شیخ محمودی‌یه طرابلس شام‌والیلکی ویریلدی . ابتداسلطان کندیسنك امری اولمقسزین یاپیلان بوایشلردن ممنون‌اولمادی . فقط شیخ

---

[۱] صفرك ۲۵ نده .

[۲] الحافظی لقبیله یاد ایدیلیر .

[۳] ربیع‌الآخرك بدیسنده .

محمودی، طلب عفو ایچون برقاچ کره عریضه‌لر تقدیم ایدنجه سلطان کندیسنی مأموریتنه اعاده ایله شام والیسی نصب ایله‌دی. شیخ محمودی فرمانی آلمقدن استنکاف ایتدی. چونکه کندیسنه ایپلك ایتمش اولان نوروز علیهنده بولونماسی ایسته‌نیوردی. بو امیره قارشی مدیون اولدیغی حرمتی ابرازده ثبات ایتدی.
١٤٠٨ نوروز، بکتمره قارشی مدافعه‌یه حاضرلانیوردی [١]. غزه‌یی حمایه مقصدیله یرمه‌یه کیتدی. غزه‌ده امیر سودونی والی یاپمشدی. سلطان، سودونی طرد ایتمك اوزره غزه‌یه براردو کوندردی. فقط بکتمر ذاتاً غزه‌یی ضبط ایتمش وسودون، نوروز نزدینه قاچمشدی. ایکیسی ده غزه‌یه دوندیلر. بکتمر صفده چکیلدی. غزه تکرار ضبط ایدیلدی. عریشده بونی خبر الان مصر اردوسی مصره دوندی.

سلطان، بو عاصیلرك حركاتندن بویوك بر اندیشه ایچنده اولدیغی صیراده آرالرینه نفاق دوشمش اولدیغنی، شیخ محمودینك قرة‌العینده قرارکاه تأسیس ایتدیکنی خبر آلدی. نوروز، مغلوب ایدیلدکدن صوکره حلبه قاچمشدی. بکتمر بوفرصتدن استفاده ایده‌رك شامه کیرمش وشهری سلطان نامنه ضبط ایله‌مشدی. شامه والی اعلان ایدیلن شیخ محمودی، بکتمر وبوتون شام عساکری ایله برلکده نوروزك اوزرینه یورودی. نوروز حلب والیسنك امیدی کبی کندیسنی قبول ایتمه‌دیکنی کورنجه ملاطیه حاکمی تورکمن بازك نزدینه کیتدی. شیخ محمودی نوروزی تعقیب

[١] ٨١١ سنه‌سی محرمنده.

ایتدیردی، نوروز تورکمنلر طرفندن توقیف اولوندی . معمافیه اللرندن قاچدی . روم قلعه‌یه چکیلدی . طرفدارلرندن برچوغی شامی ترك ایده‌رك اوراده کندیسنه التحاق ایتدیلر .

بو صیراده سلطانه شیخ محمودینك عصیان ایتدیکنی سویله‌مشلردی. بوندن خبردار اولان شیخ محمودی، بوتون قاضیلری و شامك ایلری کلنلرینی طوپلادی . بونلرك مواجهه‌سنده بر وثیقه تنظیم ایتدیره‌رك سلطانه اطاعت کامله‌سنی تأمین ایلدی . بر عریضه ایله برلکده بو کاغدی سلطانه کوندردی . بو مکتوبنده سلطانك کندی حقنده‌کی فکرینی تصحیح ایتمکله چالیشیور و نوروزك طرفداری امرایی هنوز کوندره‌مدیکندن دولایی عرض معذرت ایدییوردی. سلطان، بو معذرتلری قبول ایتمدی. یکرمی‌ التی کونه قدر بو امیرلر مصره واصل اولمایه‌جق اولورلرسه کندیسی سوریه‌یه کله‌جکنه دائر جواب کوندردی. شیخ محمودی بونلری اعزامه حاضرلاندی. فقط سلطانك یوله چیقمش اولدیغی خبر آلنجه نوروز جهتنه دونه‌رك اونکله صلح یاپدی . بونك اوزرینه ، حلب والیسی تیمورطاش علی العجله تورکمنلری و عربلری طوپلادی . طرابلس والیسی بکتمر ایله انطاکیه والیسی ده کندیسنه التحاق ایتدیلر . یکنی تغری بردینك قوماندا‌سی آلتنده دابق اوواسنه بر مفرزه کوندردی . قسم متباقی ایله کندیسی ده آرقه‌دن یورودی . مقصد، عینتابده بولونان نوروز اوزرینه کیتمکدی . نوروز بر چوق ضایعات ویردکدن صوکره مرعشه دوغری قاچدی . تیمورطاش عینتابی آلدی و حلبه دوندی .

سلطان بونلردن خبردار اولونجه سوریه‌ده وجودینه نه‌قدر احتیاج بولندیغنی حس ایتدی. علی العجله حرکت ایتمك لزومنی
١٤٠٩ آ کلادیغندن پیشدارفرقه‌سی ریدانیه‌یه کیتدی [١]. شیخ محمودی، سلطانه موقوف اوله‌رق کوندرمکه مجبور اولدیغی امرایی درحال تخلیه ایتدی. رمله‌ده‌کی عساکر شامه دوغرو چکیلدیلر. شیخ محمودی شامدن چیقمغه حاضرلانیوردی. بوصیراده سلطانلاجونه مواصلت ایتدی [٢]. بیسانده مملوکلر آراسنده بر منازعه چیقدی. برچوقلری سلطانی ترك ایده‌رك شیخ محمودی طرفنه کیچدیلر. مع مافیه سلطان یولنده دوام ایتدی. شام پیشکاهنه واردیغی زمان شیخ محمودینك بصره‌یه چکیلمش اولدیغنی اوکرندی.

سلطان، شامه تصاحب ایتدکدن صوکره آقینجیلری حمایه قارشی یورودیلر وطرفدارلرندن مرکب بعض مفرزه‌لری بوزدیلر. سلطان بصرا یولنی طوته‌رق بونلرك آرقه‌سندن یورودی. جراق دنیلن برکویده دوردی. حوران داخلنده کرك البیتینیه‌یه کیده‌رك کیجه‌یی اوراده کچیردی. ایرته‌سی کونی بصرا پیشکاهنه واصل اولدی. شیخ محمودی صرخده چکیلمشدی. سلطانه مقاومت ایتمك اوزره بصراده براقدیغی امرا درحال قاچدیلر. سلطان بوکوچوك اردویی أزمك قولای اولاجغنه قناعت کتیره‌رك صرخد یولنی طوتدی. اوراده بر مصادمه وقوعه کلدی.

---

[١] ٨١٢ سنه‌سی محرمنك ٧ نجی چارشنبه کونی.

[٢] صفرك برنجی جمعه ایرته‌سی کونی.

اردوسنك برقسمى شيخ محمودى طرفنى التزام ايتدى . هر كون فراروقوعاتى آرتيوردى. فقط سلطان بوكا هيچ اهميت ويرميور كورونمكده ايدى . معيتنده اون بولوكده قالسه عاصى يه قارشى يورومكدن فراغت ايتميه جكنى علناً سويله يوردى . ايكى اردو قارشيلاشديلر وحربه طوتوشديلر. سلطان متصل ايلريله يوردى. عاصى يى شهره قدر سوردى . كنديسى ده شهره كيردى. صرخد جامعنى ضبط ايتدى. اورادن شيخ محمودى اوزرينه نفت وچين اوقلرى آتيوردى. صوكره بالذات شيخ محمودى اوزرينه هجوم ايله اونى يكرمى سوارى ايله ايچ قلعه يه چكيلمكه مجبور ايتدى . حصار درحال محاصره اولوندى . شيخ محمودى طرفدارلرندن بعض اميرلر شامه چكيلمك ايستەديلرسه ده خلق كنديلرينى قوغدى . برقسمى كركه برقسمى حمايه التجا ايتديلر .

سلطان بو محاربه ده مثلى بولونماز برجسارت اثرى كوسترمشدى، امراسندن بعضيلرى طرفندن قتل ايدلمك تهلكه سنه معروض قالمشدى . معيتنده كى خواص ضابطان مصره دونمه سنى توصيه ايتمشلردى . فقط بو رأيى قبول ايتمه مش ، سوء قصدك ترتيب ايدلديكى غزه شهرينه حركت ايله عاصى يى تعقيبدن خالى قالمامشدى . عاصى ، سلطانك جسارتندن اوقدر قورقيوردى كه معيتندهكيلردن برى شو سوزلرى سويلەمشدى : مادام كه سلطانك جسارتنى بيليورسكز ، عصيان ايتمه ملى ، حكمدارلغه كوز ديكمه ملى ايديكز . شيخ محمودى شو جوابى ويردى : بن تخت دعواسنده

دکلم . بو محاربه‌یه آنجق معروض بولوندیغم تهلکه‌لردن قورتولمق ایچون کیریشدم .

سلطان ، حصاری محاصره ایتدی . بو صیراده ، تورکمنلرك نوروزی تماماً پریشان ایتدکلرینی خبر آلدی . حبیبه‌دن ، صفددن ، شامدن نفت و طاش آتجق ماکنه‌لری کتیرتدی . بونلری قلعه‌یه قارشی قوردیلر . بو منجنیقلرله آلتمش اوقه ثقلتنده طاشلر آتیورلردی . نهایت شامدن ایکی یوز دوه صیرتنده بر منجنیق کلدی که شام اوقه‌سیله دوقسان اوقه آغیرلغنده طاشلر آته‌بیلیوردی .

شیخ محمودی کندیسنه قارشی قورولان بو قدر ماکنه‌لردن قورقه‌رق اوقلرله بر طاقم کاغدلر آتدیردی . بونلرده مسلمان قانی دوکولمه‌مسنی رجا ایده‌رك سلطاندن امان دیله‌یوردی . سلطان مرحمت ایتدی . شیخ محمودی کلوب سلطانك ضابطلرینه تسلیم اولدی [١] . صرخد حصارینه تصرف ایدیلدکدن صوکره سلطان شامه دوندی . شیخ محمودی‌یه طرابلس والیلکی ویریلدی . سلطان ، قاهره یولنی طوتدی . بکتمر ، شیخ محمودینك ایچری‌یه کیرمه‌سنه قطعیاً مساعده ایتمه‌مك امریله شامده براقلمشدی . شامه یاقلاشمق املنده اولان شیخ محمودی شوشوبه کلدی . بونك اوزرینه بکتمر اوکا قارشی برمقدار عسکر کوندردی . بو قوت پریشان اولدیغی کبی صوکره کندیسی‌ده مغلوب اولدی . بو صورتله شیخ محمودی شامه کیردی . بعض ایشلرینی بیتیرمك

[١] ٨١٢ سنه‌سی ربیع الاولنك ٢٢ نجی جمعه‌ایرته‌سی کونی .

اوزره یالکز شهر خارجنده میدان موقعنده قرارکاه قورمق ایسته‌یوردی . فقط بکتمر بونی رد ایتمکده اصرار ایتدی . وقعه اوزرینه بکتمر صفده قاچدی .

سلطان بووقعه‌یی، قاهره‌یه واصل اولدیغی زمان اورایه‌کلمش اولان بالذات بکتمردن خبر آلدی . عرض انقیاد ایتمش اولان امیرنوروز بوصیراده سلطاندن شام والیلکنی استحصال ایتمشدی . شیخ محمودی اونك کلوب شام ولایتنه وضع ید ایده‌جکنی خبر آلنجه سلطانه برمکتوب یازدی . سلطان بومکتوبی کتیرنلری حبسه آتدیردی . بونك اوزرینه امیر شیخ محمودی تکرار سلاحه صاریله‌رق نوروزی محاصره ایتمك ایچون حمایه کیتدی .

سونیه‌ده دها باشقه اختلاللرده اولدی . بونلر حمایی محاصره ایتمکده اولان شیخ محمودینك طرفدارلرینی آرتدیرمقدن باشقه برشیئه یارامادی . تیمورطاش، نوروزك امدادینه کلمك اوزره حلبدن چیقدی . شیخ محمودی اونکله برمحاربه‌یه کیریشدی ومغلوب ایتدی [١]. ایرادن حمصه کیتدی . ینه سلطانه برمکتوب ١٤١٠ یازدی . بونده صداقتندن بحث ایدیورو جریان ایدن احوالك بوتون مسئولیتنی بکتمره یوکله‌تیوردی . بوندن ماعدا، برقوقك زماندن بری نوروزك متصل اندیسنی سلطان اعلان ایتدیرمکه چالیشمقدن باشقه برشی ایله مشغول اولمادیغنی ده آکلاتیوردی . مکتوبلرینه هیچ بر اهمیت ویرمه‌دیکی جهتله کیدوب حمایی محاصره ایتدی . محاصره اوزون

[١] ذی الحجه آینده .

سوردی. برچوق تلفات وقوعه کلدی. نهایت نوروز وشیخ محمودی صلح یاپدیلر. بو اثناده سلطان سوریه یه کچمکه حاضرلانیوردی. [۱] سلطانك یدی یاشنده بر قیزیله اوله‌رق بکتمر پیشدار فرقه‌سی ایله حرکت ایتدی و ریدانیه‌یه کیتدی [۲]. بر آز صوکره سلطان ده آرقه‌سندن کلدی. سلطان اردوسنك باشنده اورایه آلتنجی دفعه اوله‌رق کیتمك لزومنی حس ایدیوردی. شامه کیردی [۳]. شیخ محمودی شامدن علی العجله قاچمشدی. صوکره سلطان، اردوسیله برابر حلبه حرکت ایتدی. نوروزه وشیخ محموده بر مکتوب یازه‌رق مقصدی سوریه‌ده تأسیس سکون و آسایشدن عبارت اولدیغی جهتله ایجاب ایدرسه سنه‌لرجه اوراده قاله‌جغنی بیلدیردی. شیخ محمودی کندیسنه ذاتاً صادق اولدیغی، فقط توقیف ایدیلمکدن قورقدیغی جهتله حضوره کله‌مدیکی یولنده جواب ویردی. سلطان البستانه قدر کیتدی، اورادن حلبه دوندی. عاصیلرك عینتابدن چیقارق شام یولنی طوتدقلرینی خبر آلنجه سلطان ده درحال یوله چیقدی [٤] وعلی العجله شامه کیتدی. عاصیلر طرفنه منسوب متعدد امرا سلطانه عرض انقیاد ایتدیلر. البستانده مغلوب اولان سائر عاصی امیرلر عینتابه قاچه‌رق اورادن اوتایه بری‌یه داغیلمشلردی.

---

[۱] ۸۱۳ سنه‌سی محرمنك برنجی کونی.

[۲] صفرك ۲۳ نده.

[۳] ۲۸ ربیع الاولده.

[٤] ۲۳ رجبده.

شیخ محمودی ایله نوروز تدمره چکیلمشلردی . عاصیلردن برقسمی بورادن صرخده ، قدسه وغزه‌یه قدر کیتدیلر . سلطان بونلره قارشی براردو سوق ایتدیکی جهتله غزه‌یی یغما ایتدکدن صوکره مصر یولنی طوتدیلر وقاسیه‌یی تخریب ایله‌دیلر . نهایت قاهره‌یه کیردیلر [۱]. حصار ایله اصطبل دائره‌لرینك ، سلطان حسن واشرف مدرسه‌لرینك تحکیم ایدیلمش اولدیغنی کوردیلر . قاهره خارجنده بولاق قارشیسنده مساره طرفنه کیتدیلر . صوکره حصار آتکنده قرارکاه قوردیلر . عاصیلرك اوزرینه هر دورلو مانجینیقلرله مرمیلر آتلدی . برخروج حرکتی یاپان ایسه‌ده مغلوب اولدی . شیخ محمودی ، شهرده سکون وآسایشی تأمین ایچون بر والی تعیین ایتدی . بوصورتله پك چوق طرفدار قازاندی . صوکره ، ایکی مدرسه‌یی اله کچیره‌رك مانجینیقلرله حصاری دوکمکه باشلادی . عینی زمانده شهرك برقاچ قاپیسنی زورلایه‌رق ایچری کیردی وشهری یغما ایتدی . امیرلری ، حصاری تسلیم ایتمکه دعوت ایله‌دیسه‌ده بونلر موافقت ایتمه‌دیلر . عاصیلر سلطانك بنه فرج اسمنده‌کی اوغلنی اله کچیرمك ایسته‌یورلردی . محاصره‌نك شدتله دوام ایدیلدیکی جهتله وقت قازانمق امیدیله بو شهزاده‌نك تسلیمنه موافقت ایدیلدی . سلطانك اردوسنك یاقلاشدیغی خبر آلنمشدی . فی الحقیقه برآز صوکره اوردو کوروندی . عاصیلر درحال چکیلدیلر ، قاچدیلر .

---

[۱] رمضانك سکزنجی بازار کونی .

بکتمر قاهره‌یه کیردی . عاصیلرك تکمیل طرفدارلرینی توقیف ایتدیردی . شیخ محمودی ابتدا اصفیحه، اورادن سویشه قاچدی . اوراده تجارلرك مغازه‌لرینی یغما ایتدی . فقط شوبکده اهالی طرفندن پوسکورتلدیکی جهتله کرکه کیدەرك اوراسنی الە کچیردی . حمامده بولندیغی صیراده اهالی بردن بره اوزرینه هجوم ایتدی . آزقالدی قتل اولنه‌جقدی . رؤسادن بعضیلری بو مجادله‌ده تلف اولدیلر . فقط شیخ محمودی قاچدی وقلعه‌یه قاپاندی .

بو اغتشاشات اثناسنده سلطان شامده قالمشدی . شامدن
١٤١١ چیقه‌رق اردوسیله کرك پیشکاهنه کلدی [١] . عاصیلر، هر طرفدن محاصره ایدلدکلرینی کورنجه سلطانك عاطفت و مرحمتنه التجا ایتدیلر . سلطان، کندی امیرلرینك شفاعتی اوزرینه مرحمته کلدی . شیخ محمودی‌یه حلب والیلکینك، نوروزه، طرابلس والیلکینك ویریلمەسی قرارلاشدی . کرك سلطانه اعاده ایدیلدی . سلطان قدسه کیتدی . اورادن قاهره‌یه کچدی . بوتون بو اغتشاش بو صورتله تسکین اولندی [٢] .

معمافیه بر مدت صوکره سوریه‌دن، بو ایکی امیرك یکیدن بعض تصوراته دوشدکلری خبرویریلدی . شیخ محمودی بهزنی وروم قلعه‌یی محاصره ایچون براردو کوندرمش، نوروز ایسه

[١] ذی القعده‌نك ٢٤ نده .

[٢] ٨١٤ سنه‌سی محرمنك ١٢ سنده .

حصن الاکرادی محاصره‌یه آلمشدی . سلطان کندیسیله عقد ایتدکلری مقاوله‌یه رعایت ایتملرینی امر ایله‌دی ایسه‌ده بونلرک عصیان ایتمك وحمایه اله کچیرمك ایسته دکلری حقنده‌کی شایعه کیتدکجه قوتلندی . سلطان تکرار سوریه‌یه کیتمکی دوشونمك مجبوریتنده قالدی .

دیکر طرفدن مصرده ساکن دکلدی . آوه کیتمك ایچون قاهره‌دن چیقمش اولان سلطان [١] کیجه‌یی کچیرمك اوزره سیریاقوسه‌واصل اولونجه مملوکلردن بعضیلرینك کندیسنه قارشی بر سوءقصد ترتیب ایتمش اولدقلرینی خبر آلدی . علی العجله قاهره‌یه دوندی . بورادن عسکر کوندردی . بونلر عاصیلری مغلوب ایده‌رك ایچلرندن باشلیجه‌لرینی اولدوردیلر . بومناسبتله توقیف ایدیلن امرانك ومملوکلرك برچوغی اعدام اولونمشدی . صوکره سلطان ، اردوسیله اسکندریه‌یه کیتدی [٢] . اورادن پك چوق قیمتدار اشیا آلدقدن صوکره قاهره‌یه دوندی وقاهره‌دن ده ، یاننده خلیفه متوکل اولدیغی حالده بویوك بر احتشام ایله سوریه‌یه

١٤١٢ متوجهاً یوله چیقدی [٣] . غزه‌یه واصل اولدیغی زمان ، پیشدار قوتی کندیسنی ترك ایله عاصیلره التحاق ایتمش اولدیغندن شامه کیتمك اوزره استعجال کوستردی [٤] . بعض امرا شامده سلطانه

---

[١] رجب آینده .

[٢] شوال آینده .

[٣] ذی الحجه آینده .

[٤] ٨١٥ سنه‌سی محرمنده .

تأسيس سكون وانتظام ايچون قاهره‌يه دوغرى كيتمك لازم كلديكنى سويله‌ديلر . چونكه سلطانى سونلر اوكا رفاقت ايده‌جكلر وديكرلرى صاقلانمق شقنى ترجيح ايده‌جكلردى . صوكره بر عفو عمومى اعلان اولونور، بوصورتله برچوق مملوكلرك اعدامنه محل قالمازدى . بومملوكلرده سلطانه دها چوق منتدار و مربوط قالیرلردى . سلطان بوفكرى قبول ايتمه‌دى . چونكه مملوكلرك كنديسنى قتل ايتمك ايسته‌دكلرينه قانع ايدى . عاصيلرله حرب ايتمك اوزره شامدن چيقدى . حمصده بونلرك بعلبكه چكيلمش اولدقلرينى خبر آلديغندن لاجونه كيتدى . بوراده اردوسنك برقسمى كنديسنى ترك ايتدى . اوكندن دائما قاچان عاصيلره نهايت يتشديكى زمان بونلرله برمحاربه‌يه كيريشدى . فقط مغلوب اولدى . پك پريشان برحالده شامه چكيلدى .

بوموفقيتدن صوكره عاصى امرانك هربرى رياست دعواسنه قالقدى . سلطان اوزمان شامده ايدى ، بر محاربه‌يه مقاومت ايچون حاضرلانيوردى . عاصيلر شهرى احاطه ايتديلر، ايچندن كچن نهرى كسديلر . محاصره‌يه شدتله دوام ايتدكلرى صيراده، اسير دوشمش اولان خليفه مستعين ، سلطانى خلع ايتدى [١] . عاصيلر شدتلى ممانعته رغماً خليفه‌يى تخته چيقارمغه قرارويرديلر . خليفه ، سلطان نامنى قبول ايتمكده مضطر قالدى . بونك اوزرينه خلق فرج طرفنى ترك ايتمكه باشلادى . فرج شام قلعه‌سنده بر طاقم

[١] محرمك ٢٥ نده .

قاتللر طرفندن اولدیریلدی [۱]. نعشی، هرکسك کوزی اوکنده چیپلاق برحالده قالدی و پك چوق حقارته معروض اولدی. کیجه‌لین شام اهالیسندن بعضیلری نعشی قالدیره‌رق دفن ایله‌دیلر. فرج یکرمی درت سنه سکز آی وبرقاچ کون معمر اولمشدر. زمان سلطنتنده مملکت خراب اولدی، دورلو دورلو مصائبه معروض قالدی، بونلردن کندیسنی مسئول طوتیورلر.

پدری متوکلك وفاتندن صوکره خلیفه اعلان ایدیلن مستعین، غاصبلرك انتخابی اوزرینه فرجه سلطان صفتیله خلف اولدی. مصر امراسی ده کندیسنی سلطان اوله‌رق قبول ایتدیلر. جلوس مراسمی اکمال ایدیلیر ایدیلمز، شیخ محمودی ایله نوروز هجوملرینی تشدید ایله‌دیلر. قاپیلر جبراً ایله کچیریلدی، شهر یغما اولوندی. فرج حصاری تسلیم اتمکه مجبور اولدی. کندیسی ده دشمنلرینك النه تسلیم نفس ایتدی. فرجی اولدیرتدیلر. هرشی تسکین ایدیلدکدن صوکره شیخ محمودی ایله نوروزك سلطان مستعین ایله برلکده مصره کیتمه‌سی قرارلاشدی. بو ایکی امیر آراسنده هرآن بر اختلاف چیقماسنه انتظار اولونیوردی. فی الحقیقه شیخ محمودی برآز صوکره، کندیسنك سوریه‌ده براقلماسنی ایسته‌دی. اوراده عریشدن فراته قدر اولان بوتون حوالی‌یه قوماندا ایدیوردی. نوروزك سلطان ایله برلکده مصره کیتمه‌سنی توصیه ایله‌دی. نوروز ایسه بونك تماميله ضدی.

---

[۱] صفرك ۱٦ سنده.

بر محلیفده بولوندی . خلیفه نوروزی شام والیلکنده ابقا ایده رك
بوتون سوریه والیلرینه حاکم اوله جغنی اعلان ایتدی . بو صورتله
سوریه قطعه سنده بر نوع سلطان موقعنی احراز ایدیوردی .
مستعین بوتون سوریه ده نشر ایتدیکی بر فرمانده، نوروزه اطاعت
کوسترلمسنی امر ایله دی . اسکندریه ده موقوف بولنان امرانك
تخلیه ایدلمه سی ایچون مصره یازدی . قاهره یه متوجهاً حرکت
ایله بر آز صوکره مواصلت ایله دی [١] . حصارده اوتوردی .
اوزمانه قدر، مستعینك خلیفه سراینده اوتوراجغنی ظن
ایدیوردی . حصاره کلمه سی اوزرینه سلطانلره خاص اولان
بالجمله حکم و نفوذی جداً اکتساب ایتمك املنده اولدیغی
آکلانیجه کندیسنی خلقك و امرانك کوزندن دوشورمك
فکریله طوزاقلر ترتیب ایتمکه باشلادی . چوق کچمه دن مستعینده
سلطانلغك یالکز اسمی قالدی و بو ایشه کیردیکنه اونی پشیمان
ایتدی . بوتون مناصبی ایسته دیکی کبی توجیه ایده بیلن شیخ محمودی،
بوتون امرانی کیز لیجه طوپلاتدی واونلره کندیسنه قارشی صداقت
یمینی ایتدیردی . صوکره حصاره چیقدی ، سلطانلغنی اعلان
ایله دی [٢] . مستعین آلتمش یدی آی سلطنت سورمشدی .
شیخ محمودی تخته چیقارکن ابونصر سیف الدین عنوانی
آلدی. بوتون ولایتلره بو خبری اعلان ایتدی . نوروز بوکا

---

[١] ربیع الآخرك ایکیسنده .
[٢] شعبانك برنده .

ایناندیغی کبی شیخ محمودیدن امر تلقی ایتمیه‌جکنی ده سویله‌دی . تخمین ایتدیکی شی اولمشدی . حتی قاهره‌یه کوندردیکی ضابطه، یکی سلطان حضورنده یراوپمه‌مك ایچون امر ویرمشدی . فقط ضابطه قاهره‌یه کیرنجه تشریفاته اطاعت ایتمکه مجبور اولدی . سلطان، نوروزی اطاعته دعوت ایچون سوریه‌یه بر امیر کوندردی . فقط نوروز دها اول بوتون سوریه امراسنی طوپلایه‌رق اونلره برچوق هدیه‌لر ویرمشدی . کندیسنه کوندریلن امیری توقیف ایتدیردی و سلاحه صاریلدی . سلطان‌ده کندی طرفندن بر شام
١٤١٣ والیسی نصب ایله‌دی . یکی والی درحال یوله چیقدی [١] .

سلطان بالذات سوریه‌یه کچمکه حاضرلاندی . فقط بر خسته‌لق سببیله قاهره‌ده قالمغه مجبور اولدیغندن، شام والیلکنه تعیین ایدیلن قرقماس، صفد اوزرینه یورودی . شامه کیتمك اوزره اوراده عسکر طوپلایه‌جقدی . نوروز ایسه حلبده ایدی . فقط نوروزك عودتنی خبر آلنجه قرقماس رمله‌ده توقف ایتدی . نوروز کندیسنه قارشی ایلریله‌دیکی ایچون مصره دونمکه مجبور اولدی .

بو اثناده [٢] سلطان قاهره‌ده امیر طوغان طرفندن آز قالدی قتل ایدیله‌جکدی . طوغان کیجه‌لین طرفدارلرندن بر چوغنی طوپلایه‌رق سلطانه هجوم ایتمك فکرنده ایدی . فقط

---

[١] ٨١٦ سنه‌سی محرمنك یکرمیسنده .

[٢] جماذی الاول آینده .

سوءقصده داخل اولانلر مقصدلرینی اجرایه جسارت ایده مدکلرندن
یالکز باشنه قالان طوغان صاقلانمغه مجبور اولدی . بر مدت
صوکره توقیف ایدیلهرك اسکندریه‌یه کوندریلدی .

سوریه‌ده یکی ترقیاته نائل اولان عاصیلر سرمین ایله تل باشری
ضبطه تشبث ایتمشلردی . بورادن پوسکورتلدیلر سه‌ده کندیلرندن
حلبی ضبطه قیام ایدن تیمورطاش مغلوب اولدی . سلطان مصرده
شبهه‌لندیکی بعض امرایی حبسه آتدیرمقدن یاخود بونلرك والیلکلرینی
دکیشدیرمکدن باشقه بر شیله مشغول اولامیوردی . نهایت
١٤١٤ سوریه‌یه کچمك نیتیله اردوسیله برلکده ریدانیه‌یه کیتدی (١)
وبر آز صوکره شام جوارلرینه واصل اولدی . سلطانی اثنای
مشیتده پك چوق تعجیز ایده‌بیله‌جك اولان نوروز ، سلطانه
قارشی یورومه‌مك وشامده قاپانمق خطاسنی یاپدی . شامده
تحصن ایتدی . واقعا سلطان ده نوروزی شامده قالمغه تشویق ایچون
بعض امرا طرفندن کندیسنه مکتوبلر کوندرتمشدی . بو امرا ،
شامه کلیر کلمز نوروزه التحاق ایده‌جکلرینی وعد ایتمشلردی .
نوروز بو امید ایله سلطانك یاپدیردیغی صلح تکلیفلرینی رد ایتدی
ومحاربه‌یه طوتوشمقده اصرار کوستردی . فقط مغلوب اولدی .
پریشان بر حالده ایچ قلعه‌یه قاچدی . اوراده درحال محاصره
ایدیلدی . بویوك بر شدتله کیجه کوندوز محاصره‌یه دوام اولوندی .
نوروز یکرمی بش کون محاصره‌یه مقاومت ایتدکدن صوکره

[١] ٨١٧ سنه‌سی محرمنده .

عرض تسلیمیت ایچون آداملر کوندردی . ماده‌لر قرالاشدی .
نوروز، سلطانك نزدینه کیتدی [۱] . فقط سلطان ایتدیکی تمینده
قورنازلق ایتمش اولدیغی ایچون درحال نوروزی توقیف وتحبسه
اعزام ایتدی . نوروز حبسخانه‌ده اتلاف ایتدیرلمشدر .

سلطان شامده سکونی تأسیس ایتدکدن صوکره حلبه ،
اورادن‌ده البستانه کچمشدی . ملاطیه‌یه بر والی تعیین ایتدی .
شامه دوندی [۲] . قدسه کچدی . مصر یولنی طوتدی . مکه‌ده
بر عصیان چیقمش اولدیغنی قاهره‌ده خبر آلدی . منتظماً مکه‌یه
حجه کیدن کاربان رئیسی چقماق، مسلح بر حالده کعبه‌یه کیرن بر
خدمتجی دولاییسیله شرفا ایله غوغا ایتمشدی . چقماق، بواوشاغی
حبسه آتدیردیغی ایچون شریفلر اعتراض ایتمشلر . بر عصیان
چیقارمشلر ، مسلحاً کعبه‌یه کیرمشلردی ، کاربان رئیسی ده عینی
صورتله حرکت ایتمش و کعبه‌نك قدسیتنه تجاوز وقوع بولمشدی .
آرالرنده وقوعه‌کلن مصادمه نتیجه‌سنده چقماق طرد اولونمشدی .
سلطان ، عراق حاکمی قاره یوسفك تیمورلنکك اوغلی شاه رخ
ایله صلح عقد ایتدیکنی و بو ایکی حکمدارك بربرلریله اتفاق
ایتدکلرینی ده خبر آلدی . بو خبر کندیسنی اندیشناك ایتدی .
چونکه آراتق تاتارلردن برقورقوسی قالمایان قاره‌یوسف سوریه‌یی
استیلا ایده‌بیلیردی . دیکر طرفدن عثمانلیلرده قرەمان بکی محمد
بکی مغلوب ایتمشلردی .

---

[۱] ربیع الآخرك ۲۱ نده .

[۲] رجبك اوچنده .

سوریه‌ده یکی بر عصیان تهدیدی دها کورونیوردی . غزه والیسی سودبای سلاحه صاریلدی وشام والیسی قان‌بایه التحاق ایتدی. حما ، حلب ، حصن‌روم وطرابلس والیلریله‌سائر امراده بومثاله اقتفا ایتدیلر . سلطان بونلرینی تسکین ایچون بعض امرا
١٤١٥ کوندردی [١] . بر آزصوکره کندیسی‌ده یوله‌چیقدی. ریدانیه‌یه اورادن غزه‌یه [٢] ونهایت شامه کیتدی . بورادەچوق قالمادی. درحال آق‌بایی بر مفرزه ایله تل سلطانه کوندردی . کندیسی سرمینه کیتدی . عسکرلری یولده پك اضطراب چکمشلردی. قان‌بای ایله اینال آق‌بایك حرکت ایتدیکنی خبر آلنجه قارشی یورودیلر ومغلوب ایتدیلر. آق‌بای، سائر بعض امرا ایله‌برلکده اسیرایدیلدی . فقط عاصیلر سلطانی بکله‌مکه جسارت ایده‌مدیلر. آرالرنده ظهور ایدن بعض اختلافات قان بایی ، اردویی ترك ایله کیدوب صاقلانمغه مجبور ایتدی .

دیکر طرفدن ، طرابلس ، حما ، غزه، حصن‌روم والیلری، بغداد سلطانی قاره‌یوسفك نزدینه التجا ایتدیلر . سلطان حلبه کیتدی . قان‌بایی مغلوب واسیرایتدی . طرفدارلرندن بعض امرا ایله برلکده اعدام اولوندی . باشلری قاهره‌یه کوندریلدی. سلطان برمدت حلبده قالدقدن‌صوکره حمایه کیتدی. مصرده ظهورایدن اغتشاشات حسبیله اورادن علی‌العجله حرکته مجبور اولدی .

---

[١] ٨١٨ سنه‌سی جماذی الاولنده .

[٢] ٢٩ رجبده بورایه واصل اولدی .

مصرده بويوك برقيطلق واردى. اهالى سلطانك غيبوبتندن دولايى
شكايت ايديورلردى .

١٤١٦ سلطان قاهره‌يه مواصلتله [١] قيطلقدن پك مضطرب اولان
خلقه بويوك احسانلرده بولوندى [٢]. جنوبدن بغداى كتيرتدى.
تبعه‌سنك حالنى بالذات تدقيق ايده‌رك كنديسنى اونلره پك چوق
سوديردى . جامعلرده اداى صلاة ايديلديكى زمان خطيبلرك
اللهك و پيغمبرك اسملرينى ذكر ايتدكدن صوكره سلطانك اسمنى
ذكر ايچون بر باصه‌ماق آشاغى اينمه‌لرى ايچون امر ويردى .
بوحركت متواضعانه عموماً تقدير اولوندى . سلطان محتشم برجامع
بنا ايتديردى . بونك ايچون هر طرفدن مرمرلر كتيرتدى .

١٤١٧ صوكره سوريه‌يه دوندى [٣] و بوتون سوريه‌يى قورقوتدى .
قرامان بكى كنديسنه طرسوسى ويردى . ارمنيلر سيسك
آناختارينى كوندرديلر . اورايه بروالى تعيين ايتدى . صوكره
كوينكده قرارگاه قوردى. اورادهشام واليسى آق بايدن مكتوبلر
آلدى . بونده كوپك اوغلى حسينك ملاطيه‌يى ياقه‌رق ديوريكى ده
قرارگاه تأسيس ايتديكى بيلديريليوردى . سلطان ، اوغلى صارمى
ابراهيمه برقول اردوايله البستانه كيدوب توركمنلر رئيسى ذوالقدر
اوغلى ناصرالدين محمدى توقيف ايتمه‌سنى امر ايله‌دى. فقط ناصرالدين

[١] ذى الحجه نهايتلرنده .
[٢] ٨١٩ سنه‌سى محرمنده .
[٣] ٨٢٠ سنه‌سى ربيع الاولنك برنجى كونى .

محمد اوراده دورمادی . سلطانك عسكرلری كلمه‌دن اول البستاندن چیقدی . اورادن قیزلدلی دنیلان بر محله كیده‌رك توركمنلرك قرارگاهنی یغمالادیلر . ساروسدده‌ده عینی شیئی یاپدیلر ، صوكره ذوالقدر اوغلی ناصرالدین بكه یتیشه‌رك آغیرلقلرینی ضبط ایتدیلر .

بو سفردن صوكره سلطان البستان جوارلرینه كیتدی . كوپك اوغلی حسینی تعقیب ایتمش اولان شام والیسی آق بای ده بوراده سلطانه التحاق ایتدی . بو توركمن امراسی بوتون حدودلری تخریب ویغما ایدییورلردی . كاخته وكركر طرفلرینه‌ده عسكر كوندریلدی . بونلر ، ناصرالدین بكی ، سلطان ایله صلح یاپمغه ودارنده حصارینی سلطانه تسلیم ایتمكه مجبور ایله‌دیلر . طرسوس ضبط اولوندی [١] . بونی قرامان بكی اله كچیرمیشدی . سلطان دارنده‌یه قدر ایلریله‌دی . بوراده هندروس حصارینك آناختارلرینی كندیسنه كوندردیلر . هنوز تسلیم ایدیلمه‌مش اولان دارنده‌یه جبراً كیردی . بوتون او حوالی‌یی دولاشدی . بهسنی‌دن ، كاخته‌دن ، كركردن كچدی وبورالری ضبط ایتدی . توركمنلر وقرامان بكنك قوماندانلری كندیسنه عرض تابعیت ایتدیلر . بو جوارلرده ایكن آمد حكمداری قرا ایلوك وكیفا حكمداری عادلك سفیرلرینی قبول ایله‌دی . سلطان ، كاخته جوارنده حصن منصور قربنده قرارگاه تأسیس ایتمشدی .

[١] ربیع الاولك ١٨ نده .

ملاطیه والیسی، منشاری تخریبه کلمش اولان قرا ایلوکك عسکرلرینی بوزدی .

سلطان صوکره حلبه کیتدی . اوراده وجودینه لزوم واردی. چونکه قارا یوسفك مواصلتندن قورتولوردی . اورادن شامه [۱] ونهایت قدسه کیتدی . اوراده پك چوق تصدقاتده بولوندی . قاهره یه دخولی بویوك مراسم ایله وقوعه کلدی، شهرده عظیم مسرت تولید ایتدی . برمدت صوکره [۲]، شام والیسی تانبك، شام قلعه سنده محبوس بولونان آق بایك حبسدن چیقمق وسائر محبوسین ایله برلکده قلعه قومانداننه هجوم ایدوب اونی شهردقاچیرمق یولنی بولدیغنی، قلعه ده تحصن ایتدیکنی و اوراده کندیسنی محاصره یه حاضرلاندقلرینی بیلدیردی . فقط چوق کچمه دن قلعه نك ضبط ایدیلدیکنه دائر خبر کلدی . سلطان ، اوغلی صارمی ابراهیمی عرب رؤساسنی توقیف ایچون جنوب حوالیسنه کوندردی [۳].

سلطان حجه کیتمك فکرنده ایدی [٤] . فقط قارا ایلوکی ١٤١٨
مغلوب ایتمش اولان قارا یوسفك کندی مملکتنه یاقلاشدیغنی خبر آلنجه فکرینی دکیشدیردی . سوریه اردوسنه سفربرلك امرینی ویردی وکندیسی ده حرکته حاضرلاندی . قارا یوسف عینتابه واصل اولمشدی . فقط اردوسنك قسمی سوریه لیلر طرفندن

---

[۱] ۸۲۰ سنه سی رمضاننك ١٤ اینده قدر اوراده قالدی .

[۲] ذی القعده آینده .

[۳] ۸ ذی الحجه ده .

[٤] ۸۲۱ سنه سی جمادی الاولنده .

مغلوب ایدیلدیکی وحلب والیسی کندی عساکریله سرمینه گیتدیکی جهتله قارا یوسف کندیسنک دعواسی یالکز قارا ایلوك ایله اولدیغنی بیلدیردی . فی‌الحقیقه، درحال فرات نهرینك تکراراوته طرفنه کچدی . بو اثناده سلطان، میلیس عساکری آراسنده انتظامی تأسیس ایله مشغول اولدی . عسکرلرینه بر رسم کچید یاپدیردی [۱] . معاشلرینی تسویه ایتدی . معاشاتك بویوك بر قسمی امرا طرفندن ثبت ایدیلدی . او زمان مصر اردوسی اوچ قسمه آیریلمشدی . برنجیسی، حلقه عساکرینی احتوا ایدیوردی که بونلر سرای داخلنده خدمت ایدرلردی . معاشلری قاهره‌ده تسویه اولونوردی . ایکنجی قسم، سلطانك مملوکلرندن ترکب ایدردی. اوچنجیسی ایسه، امرانك مملوکلری ایدیلر . امراحلقه عساکرینك معاشاتندن بر قسمنی کندیلرینه آلمشلردی . بو سببله عسکرك مقداری پك آزالمشدی .

قارا یوسف کری دونرکن عینتاب ایله بیره‌یی یاقمشدی . دیکر طرفدن قره‌مان بکی طرسوسی محاصره‌یه کلمش و وقوع بولان بر مصادمه‌ده طرفیندن بر چوق کشی اولمشدی . عینی زمانده تورکمنلر طرابلس جوارنده صافیتایی یغما ایتمشلر و بو شهر والیسنی مغلوب ایله‌مشلردی. سلطان، بونلرك آقینلرینه مانع اولمق اوزره اوغلی صارمی ابراهیمی بر اردو ایله سوریه‌یه

---

[۱] رمضانك آلتیسنده .

١٤١٩ كوندردی [١] . صارمی ابراهیم شامدن وحلبدن كچدی . قیصریهٔ رومه كیتدی . اوراده سلطان نامنه خطبه اوقوتدی .

بو اثناده مصرده مدهش بر وبا واردی . بر چوق كشی تلف اولمشدی . سلطان نمازده حاضر بولونمش وقربانلر كسدیرمشدی . مسلمانلرك حبشستانده دوچار اولدقلری تجاوزات یوزندن مصرده خرستیانلره قارشی تضییقات اجرا اولوندی . پطریق ، سلطانك حضورینه جلب ایدیلدی . خرستیانلر مأموریتلرندن چیقاریلدی . آنجق اشكه بینمه‌لرینه مساعده ایدیلدی . خرستیانلر بونی یاپمقدن امتناع ایله‌دیلر . چونكه دائمی ورتده حقارته معروض قالیورلردی .

آناطولی ایچریلرینه دوغرو ایلریله‌مكده دوام ایدن سلطانك اوغلی قونیه‌یه قدر یورودی . شام والیسی آطنه‌یی وطرسوسی ضبط ایتدی . صارمی ابراهیم كیدوب نیكده‌یی محاصره وجبراً ضبط ایتدی . اركیلدن كچه‌رك دارنده‌یه كیتدی . قرمان بك زاده محمد قاچدی . كندیسنك بوتون مملكتنی تخریب ایتدكدن

١٤٢٠ صوكره حلبه دوندیلر . سلطان بر آز صوكره [٢] قارا یوسفه دوغرو یورومك ازره شرق طرفلرینه كیتمك تصورینه دوشدی . فقط خسته‌لنی بو سفره چیقماسنه مانع اولیوردی . اوغلی صارمی ابراهیم اوتاریخلرده وفات ایتدی . نیل نهری ، فیض وبركت تأمین ایده‌جك درجه‌ده قابارمامش اولدیغی ایچون سلطان ، اوزوج

[١] ٨٢٢ سنه‌سی محرمنده .
[٢] ٨٢٣ سنه‌سی ربیع الاولنك ٢٣ نده .

طوتولماسنی خلقه امر ایله‌دی و کندیسی‌ده اوروج طوتدی .
ایدیلن دعالرده حاضر بولوندی . سلطان جامعه کیتدیکی صیراده
افراد ناسدن بری کندیسنه دعا و ظفر تمنی ایدنجه سلطان شو
جوابی ویردی: جناب حقه، بزی بورایه سوقایدن شی ایچون
یالوارکز . بن‌ده سزك کبی بر قولم .

بر مدت صوکره قارا یوسف طرفندن ارزنجان والیسی
بولونان پیرعمرك باشنی آمدحکمداری قارا ایلوك سلطانه کوندردی .
قاره یوسفه مصرده کافر نظریله باقیلییوردی . قاضیلر کندیسنك
بغدادده‌کی حرکاتندن دولایی علیهنده حرب ایدیلمه‌سنه فتوا
ویرمشلردی . بونك اوزرینه سوریه سفری امر ایدیلدی .
سلطان پك راحتسز اولدیغی ایچون وفاتی خبری شایع اولدی .
فی‌الحقیقه پك فنالاشمشدی . کندیسنه کلدیکی زمان خلیفه‌یی ،
قاضیلری ، باشلیجه امرایی طوپلایه‌رق بر سنه بش آیلق اوغلی
احمده بیعت ایتدیردی . نیابت زماننده ادارهٔ امور ایچون ضابطان تعیین
ایله‌دی . مع‌مافیه ایلشدی . قاهره‌ده کندینی کوستره بیله‌جك
بر حاله کلدی وشهرده دولاشدی . حتی جیزه‌یه آوه چیقدی .
قاهره خارجنده انشا ایتدیرمش اولدیغی منظره نامنده برکوشکه
کیتدی . وقتیله سلطانلر سیریاقوسه ناصل کیدرلرسه اوده بورایه
کیدردی . صوکره ، بحیره‌ده‌کی دیکر برسرایه کیتمك ایسته‌دی .
سرانه‌یه واصل اولدیغی زمان اوقدر آغیر صورتده خسته‌لاندی‌که
کندیسنی قاهره‌یه کتیرمکه مجبور اولدیلر . سلطان بر مدت دها

معمر اولدی. صلاح الدین احفادندن اولوب حصن کیفاده حکمران
اولان عادل قارا یوسفك وفاتی سلطانه خبر ویریلدی ایسه ده، چکدیکی
اضطرابادن بو خبرك کیفنی دویه‌مادی . بر آز صوکره وفات
ایتدی (١). سکز سنه بش آی سکز کون سلطنت سورمشدی.
فضائل و مزیاتندن دولایی بوتون تبعه‌سی طرفندن، وفاتی تأثرلرله
تلقی ایدیلدی . عالیجناب و حلیم ایدی . چوقدن بری مصر بویله
بر حکمدار کورمه‌مشدی . ارباب علمی بالخاصه سور واونلرله
صیق صیق کوروشوردی .

بو سلطانك صوك کونلرنده بوتون امیرلرك آراسنه اختلاف
دوشمشدی . کیمیسی سلطانك اوغلی احمدك تخته چیقاریلماسنی
ایسته‌یوردی . کیمیسی بو شهزاده‌نك پك کوچوك اولدیغنی ایلری
سوره‌رك مخالفت ایدیوردی . مع مافیه ، امرا برلشدیلر و سلطانك
وفاتی کونی احمده بوتون حکمدارلق مزیتاتنی کیدیردیلر . یکی
سلطان ستاره قاپیسندن حصاردن چیقدی . امرا اوکده یوریوردی.
سلطان آنجق بر سنه سکز آیلق اولدیغی ایچون اطرافنده‌کی
کورولتو وغلبه‌لك کندیسنی آغلاتدی . امیرلر سلطانی اوقشایه‌رق
واویونجاقلر ویره‌رك تسکینه چالیشدیلر . بر صورتله سلطان سرایه
کلدی . کندیسنی تخته اوتورتدیلر . بوتون امرا حضورنده یرلره
قاپاندیلر . یکی سلطانه مظفر لقبی ویریلدی . ایرته‌سی کونی
عمومی بر رسم قبول یاپیلدی . امرا موقع ودرجه ملاحظه‌سنه

---

(١) ٨٢٤ سنه‌سی محرمنك ١٩ نده .

قاپیله‌رق ایچه‌کورولتو چیقاردیلر . باشلیجه امرادن بعضیلری
حاضر دکلدی . بونلرك یرینی دولدیرمق لازم کلیوردی . ططر
امیر مجلس منصبنی حائزدی . بوندن دولایی سلطانك صاغنده ،
امیر کبیرك التنده اوتورمق ایجاب ایدردی . تانبك صولده ،
اصطبل عامره مدیرینك اوستنده اوتوراجقدی . ططر اونی ،
امیر کبیرك یرینی آلمق نیتیله صاغه کچیرمك ایستەدی . بوندن
دولایی برچوق اعتراضات تولد ایتدی . تان بك جامع ازهره
چکیلمکه قالقدی . ططر یرنده قالمغه مجبور اولدی . میلیس
عساکرینك اسامیسی اوقوندی . فقط کیمسه جواب ویرمدیکی
ایچون عساکر مفتشی قرائتدن وازکچدی. صوکره ططرسوز
١٤٢١ آلدی ، نیابت حکومتی تان بکه ویرمکی تکلیف ایتدی . بو
قبول ایتمیه‌رك ططری توصیه‌ایله‌دی . بوتون امرا درحال موافقت
کوستردیلر . ططرده خفیف براعتراض ایله‌مقاومت ایتدی . بر
ضیافت ویریلدی . صوکره بو امیر یکی منصبنی احراز ایتدی .
سلطانی حرم دائره‌سنه کوتوره‌رك والده‌سنه ویردیلر .

ططر، نائب حکومت اعلان ایدیلیر ایدیلمز خزینه‌یه کیده‌رك
قاضیلرك مواجهه‌سنده سلطانك مملوکلرینه توزیع ایدیلمك اوزره
درت یوزبیك آلتون سکه الدقدن صوکره خزینه‌یی مهرله‌دی .
دها او اقشام قاهره‌ده‌، نردن کلدیکی مجهول قالان بویوك بر کورولتو
اولدی. یالکزبویوك دوادار مقبلك ، مملوکلریله برابر سلاحلانه‌رق
سوریه طرفنه قاچدیغی خبر آلندی . امرا ، شفق سوکرکن

حصاره کیدرك ططری خبردار وایچلرندن بر قاچنك فراریلری تعقیبه کوندرلمه‌سنی رجا ایتدیلر . فقط نائب حکومت بو رأیی تصویب ایتمه‌دی . خزینه‌دن آلمش اولدیغی مبالغی مملوکلره داغیتدی . هر برینه یوز مصر دیناری دوشدی. کوپرو انشاسی ایچون وضع ایدیلمش اولان بعض آغیر ویرکولری لغوایتدی . و برچوق ضابطان تعیین ایله‌دی [۱] .

ططره عمومی بر اطاعت کوستریله‌دی . شام والیسی امیر چقماق [۲] شام قلعه‌سنی واوراده بولونان بوتون مهماتی ضبط ایتدی. ططر تکمیل امرانی طوپلایه‌رق بو عصیانی اونلره خبر ویردی. عصیان ططرك حکم ونفوذینی اعظمی درجه‌یه چیقارمقدن باشقه بر شیئه یارامادی . آرتق بر سلطان عنوانی اکسیك قالیوردی . مناسب کوردیکی امرانك کافه‌سنی عزل ایده‌بیلمك صلاحیتی کندیسنه ویریلدی. بناءً علیه ططر ، سوریه‌یه کچمك ایچون هر حاضرلغی یاپدقدن صوکره سلطان ایله برلکده مصردن چیقدی [۳]. ریدانیه‌یه اورادن غزه‌یه کیتدی . شام امراسندن بر قسمی کله‌رك اوراده عرض انقیاد ایتدیلر . غزه‌دن بیسانه کیتدی [٤] .

---

[۱] ۸۲٤ سنه‌سی محرمنده .

[۲] آرغونشاوی لقبیله معروف ایدی.

[۳] ربیع الآخرك ۲۹ نده .

[٤] جمادی الاول آینده .

چقماق و آلتون بوغانك (١) رياستى آلتنده بولونان عاصيلر، طرفدارلرندن بعضيلرينك چكيلمه‌سنى خبر آلنجه اختلافه دوشمشلردى. آلتون بوغا عرض انقياد ايديله‌سى فكرنده ايدى. عاصيلر بربرلرندن شبهه‌لنديلر. چقماق آلتون بوغايى توقيف ايتديرمك ايسته‌دى. اوده سلاحه صاريلارق صف حرب نظامنده شام قلعه‌سنك پيشگاهنه كلدى. چقماق مغلوب اولدى. تقريباً ايكى كيشى ايله صرخده دوغرو قاچدى. شامك صاحبى قالان غالب كيدوب درحال ططره عرض تسليميت ايتدى. اوده شامه كيردى. قلعه‌يه داخل اولور اولماز آلتون بوغايى و بوتون طرفدارلرينى توقيف ايتديردى وچقماقى تعقيب ايچون برمفرزه كوندردى.

ططر، شامده بولونديغى صيراده سلطانك والده‌سيله أولندى. صوكره حلبه كيتدى (٢). بو صيراده صرخد ضبط ايديلدى. ططر شامه عودتنده چقماق اوراده اعدام ايديلدى. آرتق ططر، حكومتى اله كچيرمك تصورينه دوشمشدى. فقط بونى سوريه‌ده ايكن مى مصرده ايكن مى ياپمق مناسب اوله‌جغنده تردد ايديوردى. آمالنه مخالف كبى ظن ايتديكى بعض امرا ايله مملوكلرى توقيف ايتديردى. صوكره سلطانلغنى اعلان ايله‌دى (٣).

---

(١) لقبى قارميشيدر.

(٢) رجب بدايتنده بوراده واردى.

(٣) شعبانك ٢٩ نده.

احمد آنجق يدى آى يكرمى كون تختنده قالمشدى . برادرى ابراهيم ايله برابر قاهره حصارينه حبس ايديلدى . أولونجه يه قدر اوراده قالدى .

يكى سلطان ظاهر سيف الدين لقبنى آلدى . عموم طرفندن سلطان قبول ايديلدكدن صوكره مصريولنى طوتدى. فقط مصره واصل اولوراولماز[١] اخسته لاندى. بوتون اكابر حكومتى طوپلادى، اوغلى محمده بيعت ايتديردى . امير برسبايى كنج شهزاده نك تربيه سنه مأمور ايله دى. برآز صوكره وفات ايتدى [٢]. آنجق دوقسان درت كون سلطنت سورمشدى .

ططرك اوغلى وخلفى محمده صالح ناصرالدين لقبى ويريلدى . اون ياشنده ايدى. جانبك الصوفى نائب حكومت اعلان ايديلدى. برچوق امرا ياپيلان شيلردن غيرممنون اولديلر . ميليس عسكرى كستاخانه اوضاع ايله آيلق ايسته دى . جانبك اغتشاشى تسكين ايچون عسكرك باشنه كچمكه مجبور اولدى . امير برسباى مساحاً حصار اوزرينه يورودى . بر ساعت طرفيندن اوقلر آتلدى . برسباى حصارى ضبط ايتدى . وقاهره ده سكونى تأسيس ايله دى. فقط سوريه ده يكى اغتشاشات چيقدى . حلب واليسى اميرتغربردى، اوشهرده كى بوتون امرايى توقيف ايتديره رك توركمنلرى وعربلرى امداده چاغيردى . فقط برآز صوكره [٣] طرابلس واليسى ١٤٢٢

[١] شوال آينده .

[٢] ٤ ذى الحجه ده .

[٣] ٨٢٥ سنه سى محرمنده .

طرفندن مغلوب ایدیلدیکی جهتله فرار ایتدی . چوق کچمه دن امیرسوورباى ادارهٔ حکومتی امیر برسبایك الندن آلمق ایسته دی. فقط طرفنی التزام ایدن بعض امرا ایله برلکده توقیف اولوندی . برسبای سلطانی خلع ایده‌رك کندیسی تخته چیقدی .

برسبای [١] اشرف زین الدین ابونصر عنوانینی آلدی . دها ایلك کوننددن امرا ایله اهالینك حضورده یراوپه‌لرینی قالدیردی. بوعادت فاطمیلرك زمان حکومتندن بری مصرده جاری ایدی . بونك یرینه أل اوپمك اصولنی وضع ایتدیسه‌ده چوق سورمدی ینه اسکی عادته عودت ایدیلدی . یهودیلری خرستیانلری دیواندن چیقاردی .

بو صیراده حلب ، حما وحمص الکالرینی وباعلتی تخریب ایدیبوردی . بوندن دولایی سلطان تبعه‌سنی مکه‌یه حجه کیتمکه تشویق ایله‌دی. عینی زمانده حلب والیسنه بهسنی‌یی محاصره‌یه کیتمه‌سی ایچون امرویردی. امیرتغربردی اورایه التجا ایتمشدی. صفد والیسی اینال یکی سلطانه قرشی عصیان ایتدی . بو امیری سلطان ططر یتیشدیرمش اولدیغی ایچون اونك عائله‌سنه پك مربوط ایدی . اوغلی محمدك خلعندن پك متأثر اوله‌رق صفد حبسخانه‌لرنده طونولان بوتون امرایی کندیسنه جلب ایتدی. بونلر آراسنده یشبك، جکمی لقبیله یاد ایدیلن اینال، جلبان وسائره واردی.

---

[١] الدقاق الظاهری لقبیله یاد ایدیلیوردی . ٨٢٥ سنه‌سی ربیع الآخرینك ٨ نجی چارشنبه کونی سلطان اعلان ایدیلمشدر .

آمالنه مخالفت ایدنلرك کافه‌سنی‌ده توقیف ایتدیرمشدی .
سلطان درحال صفد والیلکنی امیر مقبله ویردی وشام والیسنی
عاصیلره قارشی کوندردی . دیکر طرفدن، غزه والیسی یونس
عربلر طرفندن مغلوب ایدیلدی. بوتون ته‌بایید قطعه‌سی اغتشاش
ایچنده ایدی . بعض امرا اینالی ترك ایده‌رك شامه چکیلدیلر .

قبریس آطه‌سنده‌کی فرانقلر بوتون سواحلی اوصیرالرده تخریب
ایتمکده ایدیلر . اسکندریه‌دن ضبط ایتدکلری بر کمینك حموله‌سی
یوز بیك آلتون آقچه‌یه بالغ اولیوردی [۱] . بواثناده مقبلك
قوماندا‌سی آلتنده بولونان سوریه اردوسی صفدی ضبط ایتدی .
سلطان اوراده اسیر ایدیلن اوتوز کشینك اللرینی کسدیردی .
بو عاصیلرك رئیسی اولان اینال ، کندیسیله یاپیلان معاهده‌یه
رغماً، اعدام ایدیلدی. حالبوکه بومعاهده‌نامه موجبنجه طرابلس
شامده ساده‌جه بر امیر صفتیله براقیله‌جقدی .

بهسنی‌ده عصیان ایتمش اولان امیرتغری بردی بوراسنی تسلیم
ایتدی وموقوفاً حلبه سوق اولوندی. بوتاریخده قاهره‌ده غریب
برحادثه وقوعه کلدی [۲] . بوتون کون غایت مدهش برروزکار ١٤٢٣
اسدی . غروب شمسدن برساعت اول هر طرف غایت کثیف
ظلمت ایچنده قالدی . بو ظلمت بر ساعت سوردی . صوکره
بوتون کیجه ینه روزکار اسدی. روزکار اوقدر شدتلی ایدی‌که

---

[۱] شعبان آینده .

[۲] ٨٢٦ سنه‌سی ربیع‌الاولنك ٢٥ نجی صالی کونی .

برچوق بنالری ییقدی. دمیاط، بوتون ساحل حتی تهایه‌د قطعه‌سی عینی قاصیرغه‌یه معروض قالدی. خلق اوقدر قورقدی که قیامت قوپه‌جغنی ظن ایتدی. عینی زمانده وباده شام شهرلرینی [١] وغزه‌یی تخریب ایدییوردی. فقط سلطانی الک چوق مکدر ایدن شی اولکی اداره‌ده اردولر اتابکی ونائب حکومت اولان جانیبکك محبوس بولوندیغی اسکندریه حبسخانه‌سندن فرار ایتدیکنی دویمق اولدی. بو مناسبتله سلطان پك ظالم کسیلدی، برچوق امرایی توقیف ایتدیردی.

بو صیراده، قدس کلیساسنك قاپادلماسندن حدتلنمش اولان حبش ایمپراطوری ابرام اسحق [٢] کندی حکومتی داخلنده بولونان برچوق مسلمانلری قتل ایتدیردی، ماللرینی ضبط ایتدی. قاریلرینی وچوجوقلرینی اسیر یاپدی. سلطان، انتقام آلمق ایچون پطریقی وبوتون مصر خرستیانلرینی اولدیرمك ایسته‌دی. فقط کندیسنی تسکین ایتدیلر. سلطان‌ده شام والیسی تانباکك [٣] عصیانی مسئله‌سیله مشغول اولدی [٤]. شامده‌کی امرایی عاصی‌یی توقیف ایتمکه تشویق ایله‌دی واونك یرینه امیر سودونی نصب ایتدی [٥]. شام امراسی سرایه چیقدیلر.

[١] جماذی الآخر آینده.

[٢] ابن داود ابن سیفاراد.

[٣] لقبی بجاسی‌در.

[٤] ٨٢٧ سنه‌سی محرمنده.

[٥] محرمك ٢٣ نده.

سلطانك اوامرینی دیکله‌مك اوزره تانباكی ده اورایه دعوت ایله‌دیلر. كندیسنی توقیف ایتمك ایسته‌دكلرینی بیلن تانباك غایت ایی مسلح اولان بوتون مملوكلریله برابر سرایه كیتدی. اوراده بربرلریله اوروشدیلر. شام امراسی مغلوب اولدیلر. بر قسمی قلعه‌یه قاچدی. قسم دیكری اوزمان صفدده بولنان امیر سودونك یانینه التجا ایتدی. تانباك شامی ضبط ایله‌دی. جانیبكك طرفدارلرندن بر قسمی ده كندیسنه التحاق ایدنجه عسكرلرینك باشنه كچدی وسودونه قارشی یوردی. سودون یعقوب كوپروسی یاننده قرارگاه قورمشدی. باصقینه اوغرامق قورقوسیله كوپرویی كسدی. بوتون بر كون طرفیندن اوقلر آتیلدی. تانباك یكی قوۀ امدادیه بكله‌مك اوزره حبیبه‌یه چكیلدی. بو اثناده سودون علی الغفله شامه كیردی. تانباك درحال شام اوزرینه كله‌رك شهری محاصره ایتدی. فقط اوموزندن یارالاندیغی جهتله بارگیردن دوشدی، اسیر ایدیلدی. طرفدارلرندن بعضیلری ده قلعه‌یه كوتورلدی. بوخبر قاهره‌ده بویوك بر مسرت تولید ایتدی. سلطان سوریه‌یه كچمكه حاضرلانمشدی.

آرتق یالكز جانیبك قالیوردی. سلطان بونك حركاتی دقتله تعقیب ایتمكده ایدی. بو اسیری كندیسنه كتیره‌ن آدمه بیك آلتون سكه وعد ایتدی. عسكر اولدیغی تقدیرده اونباشیلق ایله تلطیف ایده‌جكنی اعلان ایله‌دی. سلطان، مكه شرفاسندن‌ده مشتكی اولدیغی جهتله اورایه بر اردو كوندرمكه قرار ویردی.

دیکر طرفدن، مسلمانلره تجاوزدن کری دورمایان فرانقلر، دمیاط قربنده غایت زنکین حموله ایله ایکی کمی دها ضبط ایتدکلری ایچون سلطان، ممالکی داخلنده بولونان بوتون فرانقلری توقیف ایتدیردی. اموالرینی مهرلتدی. بو صورتله دیکر فرانقلری، آلدقلرینی اعادهیه اجبار ایتمك ایستهیوردی. فرانقلره قارشی یورومك اوزره بوتون میلیس عساکرینه امر ویردی. کمیلر قاهره خارجنده بولاقه کیتدیلر [۱]. بونلره غایت ایی مسلح برچوق مملوك ارکاب ایدیلمشدی. طرابلسه کیتمك ویولده راست کله‌جکلری بوتون سفینه‌لری ضبط ایتمك، صوکره‌ده فرانقلر اوزرینه آقینلر یاپمق اوزره امر آلمشلردی. بو سفینه‌لر کیدوب ماغوسه شهرینی یغما ایتدیلر وصوکره لیمسویه دوندیلر. اهالی کندیلرینه مقاومته حاضرلانمش اولمقله برابر مغلوب اولدیلر. مسلمانلر اونلرك سفینه‌لرندن بر مقدارینی یاقدیلر. فقط بورانك قلعه‌سی پك قوتلی اولدیغی جهتله محاصره‌یه جسارت ایتمدیلر. برچوق غنائم ایله مصره دوندیلر [۲]. ابوالمحاسن

سلطان برچوق سفائن تجهیز ایتدیردی [۳]. کذلك ساحل بحرده سینا قربنده بر قله یاپدیرارق ایچنه بر مقدار عسکر اقامه ایتدی. چونکه فرانقلر کمیلریله سینایه قدر ایلریله‌یورلر،

---

[۱] رمضانك ۱۹ نجی جمعه کونی.

[۲] ذی القعده‌نك ۲۰ سنده.

[۳] ۸۲۸ سنه‌سی محرمنده.

اورادن قاسیه وعریشه قدر آقین یاپیورلردی . بو قلعه فرامیه
١٤٢٥ خرابه‌سنده بولونان طاشلرله بنا ایدلمشدر . سلطان هر طرفدن
عسکر طوپلادی . مقداری قرقه واران سفینه‌لری طرابلس
شامه کیتدکدن صوکره ماغوسه‌یه یاقلاشه‌رق شهری محاصره ایتدیلر .
والی عرض انقیاد ایتدی . قبریس قرالك یاپدیغی تدارکاتی مسلمانلره
خبر ویردی . مسلمانلر آطه‌نك غرب سمتنه یانیلمقدن خالی
قالمادیلر . یورتلرینی یغما ایتدیلر . ماغوسه‌ده اوچ کون قالدقدن
صوکره ساحلی تعقیب ایده‌رك ملاحه [۱] جریزنی طوتدیلر .
اوراده درت یوزکشی براقمشلردی . اونلر بوشهر قربنده کندیلرینه
التحاق ایتدیلر . شهر یغما اولوندی . صوکره هپ سفینه‌لره
بیندیلر . فقط شفق سوکدیکی زمان اوزرلرینه دوغرو اون فرانق
سفینه‌سنك ایلریله‌دیکنی کوردیلر . فرانق سفینه‌لری همان درحال
فرار ایتدکدن صوکره چوق کیچمه‌دن مسلمان دوننماسنی آچیق
ده کیزه جلب ایتمك واوراده محاربه‌یه کیریشمك املیله تکرار کوروندیلر .
مسلمانلر فرانقلرك اوزرینه یوروديلر وشدتلی برمحاربه‌دن صوکره
اونلری چکیلمکه مجبور ایتدیلر . ایرته‌سی کونی قبریس قرالنك
قارداشی بر اردو ایله کوروندی . مسلمان اردوسنك یالکز
نصفی حربه اشتراك ایتدی ومظفریت قازاندی . صوکره ، امیر
جرباش کیجه‌لین بوتون قوتی قاره‌یه چیقاردی وآطه‌یی تخریبه
سوق ایله‌دی . مسلمانلر او قدر اسیر آلدیلرکه برچوغنی قاره‌ده

[۱] « ملاحه » مملحه دیمکدر .

براقمغه مجبور اولديلر . فقط قبريس قرالى ژانك ياپدانغى بويوك تداركات اونلرى دمياط يولنى طوتمغه اجبار ايله‌دى.

سلطان ، مكه طرفنده‌ده عينى صورتله بختيار اولدى . هر شى تسكين ايديلدى [١] . سلطان كندى ممالكنده تداول ايدن برفرانق سكه‌سنى [٢] منع ايتديره‌رك يرينه يكى آلتون سكه‌لر ضرب ايتديردى . سلطان منحصراً قبريس سفريله مشغول اوليور ، بونك ايچون پك چوق كمى انشا ايتديرييوردى . استانبول ايمپراطورى يوللاديغى برسفير واسطه‌سيله سلطانى بوفكرندن واز كچيرمكه چاليشديسه‌ده سلطان سوريه‌دن برچوق امير ، مملوك وعسكر

١٤٢٦ كتيرتدى [٣] . بونلر بويوك ميدانده قرارگاه قورديلر . سلطان بوعسكره برچوق پاره توزيع ايتديردى . بوتون اردوده بويوك برشوق وخواهش واردى . قاهره‌ده يالكز سفره اشتراك ايده‌مه‌ين عسكرلردن باشقه غير ممنون كيمسه يوقدى . بونلر بولاقدن چيقديلر [٤] . اسكندريه‌يه ودمياطه كيتديلر . رئيسلرى امير دينال الحكمى ايدى . سفائنك قومانداسى بوكا مودوع ايدى . يانندە امير قاره مراد خواجه‌ده واردى . قوۀ بريه قومانداني امير تغرى بردى [٥] ايدى . بونكده يانندە امير حسين واردى . يولده باتان درت سفينه

---

[١] ٨٢٩ سنه‌سى محرمنده .

[٢] بوسكه‌نك اسمى آفرانى ايدى . احتمالكه برفرانق قيمتنده ايدى .

[٣] جمادى الآخرك ٢٣ نده .

[٤] رجبك ايكنجى جمعه كونى .

[٥] لقبى المحمودى الناصرى در .

آز قالدی بو بویوك سفره مانع اولاجقدی . بو حادثه مشئوم تلقی ایدیلیور ، سلطان دونانمایی کری گتیرتمك ایستهیوردی . فقط اسکندریهیه کیتمك اوزره رودسدن حرکت ایدرکن مسلمانلر بعض فرانق سفینهلرینه راست کلمش ورودسده بولونانلر طرفندن وقتنده امداد آلمش اولدقلری جهتله ایکی کون غایت معندانه بر محاربه وقوع بولدی . نتیجهده فرانقلر فراره مجبور قالدیلر . بو موفقیت مسلمانلرك وبالخاصه سلطانك جسارتنی تازهلهدی .

بوتون بو اوردو نهایت قبریس قلعهلرندن بری اولان لامسون یاخود لیمیسو پیشگاهنه مواصلت ایلهدی . اوفقوسی یاخود نیقوسیاده بولونان قبریس قرالی ژان مسلمانلره قارشی یورومك اوزره ذاتاً تدارکات عظیمهده بولونمشدی . فقط سائر فرانقلردن آلمش اولدیغی امدادلره رغماً مسلمانلرك لیمیسویه چیقمالرینه وبو قلعهیی ضبط ایتمهلرینه مانع اولامادی [١] . مسلمانلر بوراسنی تماماً تخریب ایتدکدن صوکره ایکی مفرزه تشکیل ایتدیلر . بریسی امیر تغری بردی وامیر حسینك قوماندهسی آلتنده آطهده قالدی . دیکری اینال وقارا مراد خواجه طرفندن قوماندا ایدیلن سفینهلره بیندی . بو وقت فرانقلر طرفندن آنی بر باصقینه معروض قالمق قورقوسیله ساحل قارشیسنده دولاشدی . آطهده قالان مفرزه ملاحهیه یاقلاشدی . قبریس قرالنك کندیلرینه قارشی چیقمایهجغی قناعتیله صفلره دقت ایتمکسزین عادتا سیاحته کلمش کیمسهلر کبی

[١] شعبانك ٢٦ نجی چارشنبه کونی .

یوریبورلردی ، ذاتاً حرارت کندیلرینی پك ازعاج ایدییوردی. فقط دها ملاحه‌یه واصل اولمادن اول قبریس عسا کرینك میدانه چیقدیغنی کوردیلر . پك ایلری صوقولمش اولان مسلمان قوتلری اسیر دوشدی . مسلمانلر درحال طوپلاندیلر . خرستیانلر اوزرینه هجوم ایتدیلر واونلری قاچیردیلر . قبریس قرالی مملکتك برچوق اکابری ایله برلکده اسیر ایدیلدی.

بو بویوك مصادمه نتیجه‌سنده نیقوسیه سقوط ایتدی. مسلمانلر بوتون مملکته یاییله‌رق تخریب ایلدیلر ، بوراده قرمان اوغلی علی بك قوماندانسنده بر تورکمن قطعه‌سی بولدیلر . بونلر فرانقلرك امدادینه کلمشلردی. بونلرك قسم اعظمنی اولدیردیلر. صوکره، ملاحه‌یه مواصلت ایدن دونانمایه ملاقی اولدیلر [۱] . ملاحه‌ده برقاچ کون قالدیلر [۲]. نهایت ، آطه‌نك پایتختی اولان نیقوسیه یولنی طوتدیلر . بواثناده، غایت ایی مسلح اوندرت فرانق سفینه‌سی کوروندیکنی ومسلمان دونانماسنه هجوم ایتمك ارزه ایلریله‌دیکنی خبر آلدیلر . مسلمان سفینه‌لری فرانقلره قارشی یورویه‌رك پریشان ایله‌دی . قاره‌ده‌کی اردو ، یولی اوستنده راست کلدیکی یرلرك کافه‌سنی یغما وتخریب ایده‌رك نیقوسیه‌یه کیتدی . قرالك سراینی یغما ایدیلدکدن صوکره ملاحه‌یه عودت اولوندی . بوراده یدی کون استراحت ایدیلدی [۳] . صوکره مصر یولنی طوتولدی.

[۱] رمضانك ۲ نجی بازارایرته‌سی کونی . بوشهر ایله لارناقه ایکیسی بردر.

[۲] عینی آیك بشنه قدر .

[۳] ابو المحاسن قبریس آطه‌سنك ایکی یوز میل وسعتنده اولدیغنی سویله‌یور. برمیل درت بیك ذراع طولنده اولوب برفرسنکده اوچ میل طولنده‌در.

بو مظفریت سببیله مصرده شنلکلر یاپلدی . شاعرلر قصیده‌لر انشاد ایتدیلر .

مسلمان اردوسی قاهره‌یه مظفرانه داخل اولدی . فرانقلردن آلنان غنائم علناً طاشینیوردی . بونلر آراسنده قبریس قرالنك تاجی ده واردی . بر چوق ده اسرا کتیرلمشدی . قبریس قرالی اسرا اراسنده برقاطیره زنجیرله باغلی ایدی . اینال ایله قاره‌مراد خواجه آراسنده ایدی . بو صورتله بوتون قاهره دولاشلدی ، حصاره کیدیلدی . اوراده آتلردن اینلدی . سلطان بر چوق امرادن مرکب بر آلایك اورتاسنده‌ایدی . اسیرقرال رفقاسی ایله یرلره‌قاپاندی . بوتون غنائم سلطانك اوکندن کچیریلیرکن آیاقده دوردی . طالعسز قبریس قرالی کندیسنی سلطانه تقدیم ایتدکلری زمان برقاچ دفعه‌بایلدی . صوکره‌قرالی حصارك برطرفنه کوتوردیلر اوراده قالدی . بوتون غنائم صاتلدقدن صوکره سلطان قبریس قیرالندن فدیهٔ‌نجاتی ایسته‌دی . قرال : بردرهمه‌بیله‌مالك دکلم ، حیاتم الکزده‌در ، دیه‌جواب ویردی .

بر مدت صوکره ، سلطان قرالی حضورینه کتیرتدی . اونی‌بوتون فرانق اسراسنه کوستردی . بونلر پك چوق متألم اولدیلر چونکه‌چوغی قرالك‌اسیر دوشدیکنه‌اینانمق‌ایسته‌مه‌مشلردی صوکره‌سلطان فرنقلرك‌مصرده‌بولونان‌قونسلوسلرینی طوپلادی[١] قرال ایچون فدیهٔ‌نجات ، ویرمه‌یه‌جك‌اولورسه کندیسنی قتل ایتدیره‌جکنی

[١] عرب مورخی بوکلمه‌یی استعمال ایتمکده‌در .

سویله‌دی. مع‌مافیه کندیسنه‌اثوابلر ویردیردی ، هرکون یه‌جك کوندردی و خدمتجیلر تعیین ایتدی . فرانقلردن بعضیلرینی کورمسنه مساعده ایله‌دی . سلطان ، قرال ایچون فدیهٔ نجات اولمق اوزره بش یوز بیك آلتون سکه طلب ایدیبوردی .فقط مؤخراً دها مساعد داوراندی ، ایکی یوز بیك ایله اکتفا ایله‌دی. قونسلوسلر بونك نصفنی درحال ، نصفنی ده قرالك قبریسه عودتندن صوکره تأدیه ایتمکی تعهد ایله‌یورلردی. بوندن باشقه قرالك هر سنه یکرمی بیك آلتون سکه تأدیه ایتمه‌سی و آطه‌ده بولونان وندیك وقاتالان عسکرلرینی کری کوندرمه‌سی‌ده قرارلاشدی. ایشته بو شرائطایله صلح عقد اولوندی وبرمدت صوکره قبریس قرالی تخلیه ایدیلدی [١] . قرال قاهره‌ده اوتوردی . ردوس شوالیه‌لری رئیسندن سفیرلر کلدیکنی کوردی . بونلر آرتق مسلمانلره هیچ تجاوز ایتمه‌مکی و سلطان ایله دوستانه یاشامه‌یی وعدایدرك صلح تکلیفنده بولونمغه کلمشلردی. ردوس شوالیه‌لری، سلطانك ردوس اوزرینه تصور ایتدیکی سفری اجرا ایتمسندن قورقیورلردی . عینی زمانده مدینه‌ده بعض قاریشقلقلر وقوعه کلدی وتسکین ایدیلدی .

تاریخ آرتق بویوك وقایعدن بحث ایتمه‌یور. مورخلر، بعض امرانك عزلنی ، سلطانك سیاحتلرینی وبونلر قدر اهمیتسز سائر بعض تفرعاتی بیلدیرمکله اکتفا ایدیورلر . مصرده وقوعه

---

[١] ٨٣٠ سنه‌سی محرمنده .

١٤٢٧ ن ١ شدتلی بر فرطنه‌دن بحث ایله‌یورلر. بو فیرطنه‌ایله برابر غایت
مبذول بر یاغمورده یاغمشدر . مصرده بو پك شایان دقت بر
حادثه‌در . قاهره‌ده مملوکلر ایله امرا آراسنده بویوك بر منازعه
١٤٢٨ ظهور ایتدی. فرانقلر اسکندریه جهتلرینه بعض آقینلر یاپدیلر [٢]
ومغلوب اولدیلر . عینی زمانده سلطان شرقه براردو کوندردی.
رهایاوك ، خربترتی [خرپوت] ضبط و تحکیم ایتمشدی . مصر
١٤٢٩ وسوریه عساکری برلشه‌رك رها [اورفه] یی محاصره‌یه کیتدیلر [٣].
هابل [٤] بورایه تحصن ایتمشدی . چوق کچمه‌دن بو شهر
مصرلیلرك النه دوشدی . اونی یغما ایتدیلر . برآز صوکره‌ده
قلعه‌ضبط ایدیلدی. اردو رؤساسنك ممانعتنه‌رغماً مدهش بر قتال
وقوعه‌کلدی. میلیس عسکری هرطرفی آتشه ویردی‌ورهایی تماماً
خراب ایله‌دی . بو اثناده وبا علتی‌ده سوریه و مصری تخریب
ایدیوردی. خسته‌لق ایرته‌سی سنه‌ده حکم سوردی. هرکسك اوروج
١٤٣٠ طوتماسی نمازقیلمه‌سی امر ایدلدی [٥]. وبانك صوکرا فرانقلر مملکتنه
کچدیکی سویله‌نیور .
صوکره [٦] سلطان ، ملاطیه‌یی یاقش اولان قاره ایلوکه

[١] ٨٣١ سنه‌سی محرمنك ١٥ نده .
[٢] ذی القعده‌ی آینده .
[٣] ٨٣٢ سنه‌سی شوالنده .
[٤] امیر عثمان ابن طور علی .
[٥] ٨٣٣ سنه‌سی جماذی الاولنده .
[٦] ٨٣٤ سنه‌سی محرمنده .

قارشی شرقـه بر اردو كوندردی . فقط بو اردو یولده ایكن
سوریه‌لیـلرك قاره ایلوكی طرد ایتمش اولدقلرینی خبر آلنجه
١٤٣١ قاهره‌یه دوندی. برمدت صوكره قبریس قرالی وفات ایدنجه[١]
سلطان معاهداتی تجدید ایتمك‌ویكی قبریس قرالنه بر خلعت ایله
سلطان نامنه والیلك عنوانی‌ویرمك اوزره سرای اركانندن برینی
١٤٣٢ آلتمش مملوك ایله كوندردی. بوسفیر ملاحه‌یه[٢]،اورادن نیقوسیه‌یه
كیتدی . بوشهرك تكمیل اهالیسی كندیسنی استقباله چیقدیلر .
یكی قبریس قرالی ژان كمال تعظیم ایله‌سفیری قبول ایدەرك سراینه
مسافر ایتدی . سلطانه دائما صادق‌ومنقاد بولوندیغنی سویله‌دی .
ویركویی ویردی . سفیر اونی والی صفتیله مقامنه‌اصعاد ایتدی .

مصر تاریخنده آرتق شایان دقت همان هیچ بر تفصیلاته
دسترس اولونمایور . جدوللرده اسملرینی قید ایتدیكم متعدد
حكمدارلر ، مصر تاریخنه كندیسیله نهایت ویردیكم بو سلطانه
خلف اولدیلر . بونلر پك صاحب قوت وسطوت ایدیلر . همان
كافه‌سی خلع ایدیلمشلردر. بزم زمانمزه‌دوغرویاقلاشدقجه مورخلر
كسب ندرت ایدییورلر . مملوكلرك تاریخنه دوام ایچون محتاج
اولاجیله‌جكمز یكی اثرلر فرانسه‌یه كتیریلمه‌مشدر. بوقاریده كیریشدیكم
تفصیلات بوراده بعض مختصر وقورو معلومات اعطاسندن بنی
منع ایتمكده‌در . بومجمل شیلرده، ١٥١٦ تاریخنه‌قدر حكمران
اولان سلطانلرك جلوسی ووفاتلری تاریخندن‌باشقه برشیئه‌تصادف

[١] ٨٣٥ سنه‌سنده .
[٢] ٨٣٦ سنه‌سی محرمنده .

ایدیله‌مکده‌در . مملوك سلطانلرندن بری اولان غوری، عثمانلیلر
ایمپراطوری سلیمك اوغلی قورقودك، نزدینه التجاسنی قبول ایتدیکی
جهتله سلیم مصر ایله حرب ایتمکه قرار ویردی. حلب قربنده غوری ایله
قانلی بر محاربه وقوعه کلدی. غوری مغلوب ومقتول اولدی. قاهره‌ده
تومانبای تخته چیقاریلدی. مملوکلر، بعض صلح تکلیفاتنده بولونمق اوزره
قاهره‌یه مواصلت ایتمش اولان سلیمك سفیرینی تحقیر ایتدکدن
صوکره محاربه‌یه وغزه‌یه‌دوغرو برادروسوقنه متفقاً قرار ویردیلر.
قاسیه‌یه‌قدر نفوذ ایتمش اولان عثمانلیلر بو مملوکلری بوزدیلر وقاهره
پیشکاهنه کلدیلر . شهر هجوم ایله ضبط اولوندی. تومانبای ته‌بایید
طرفلرینه قاچدی وتورکلر اوزرنده بعض موفقیات الده ایتدی .
نهایت یکی بر محاربه وقوعه کلدی . بونی غائب ایتدی . دشمنلرینه
تسلیم ایدیلدی . اونلرده کندیسنی آصدیلر .

ایشته ایکنجی مملوك خاندانی بوصورتله نهایت بولدی . مصر
عثمانلیلرك تحت اداره‌سنه کچه‌رك بو آنه‌قدر اونلرده قالدی .
مع‌مافیه دائما آزچوق بر استقلال محافظه ایتمشدر . قسم اعظمی
مرتدلردن ترکب ایدن بر چوق مملوکلر حکومته صاحبدرلر .
پادشاهك اورایه کوندردیکی پاشانك امرلرینه هرزمان اطاعت
کوستریلمز . بوپاشا، بك تسمیه ایدیلن بو مملوکلرك موافقتی اولمقسزین
برشی یاپه‌ماز . مملوکلر میلیس عسکرینه قوماندا ایدرلر، بولوندقلری
ایالتلرك وارداتی جبایت ومصارفاتی تسویه ایلرلر. حاصلی، حکومت
آز چوق قدیم مملوکلرك زماننده اولدیغی حالده قالمشدر . عینی
اختلافلر ده‌معروضدر. فقط دها آز شدت ایله. بوتون بو بکلر بربرلرینی
محوه سعی ایدن وخلقه دائما ظلم ایلین برر کوچوك مستبددرلر .

عثمانليلر

عثمانلى توركلرينك منشائى اوقدر كثيف ظلمتلرله محاطدركه بونى تدقيقه كيريشنلر شيمدى يه قدر بونلرى ازاله يه موفق اولامامشلردر. كيميسى بو توركلرك بر حيدود چته سندن كلدكلرينى سويلر. كيميسى بونلرك اجدادلرى پك مشهور اولديغنى ادعا ايدر. پرنس قانتيمير Cantimir بو توركلرك استانبولده تأسيس ايتدكلرى ايمپراطورلغك تاريخنه دائر يازديغى اثرده بو مختلف افكار خصوصيه يى تدقيق ومناقشه ايله رده قالقار وبو توركلرك كنديلرينك قبول ايتدكلرى روايتك دوغرولغنى اثبات ايتمك ايستر. عموميتله، بر ملتك تاريخى حقنده دسترس اولونه جق الك موثوق شهادت، او ملتك كندى خزينۀ محرراتندن استخراج ايديلمك لازم كلير. فقط بو مورخلرك سويله دكلرى شيلرك كافه سنى راست كله قبول ايتمك اولاماز. انسانلرك كنديلرينه تعلق ايدن خصوصاتده قاپيله بيله جكلرى حس طرفكيرى يه قارشى دائما متقيظ بولونمق اقتضا ايدر. بر مدت هيچ بر شى يازمايان وديكر طرفدن ده اجراآت وحركاتى ايله اكتساب شهرت ايدن بر قوم، كندى تاريخنك تملنى قورمق ايچون جوار قوملردن معاونت كوره بيلير. ايلك توركلرك

اوزون اوزون محارباته کیریشدکلری روملر بوقوملردن، اونلری کوردکلری حال ووضعیت دائره‌سنده بحث ایتمش اولاجقلردر. فقط دین فرقی بو روملری کندیلرندن استخفاف واستحقار ایله بحث ایتمکه سوق ایده‌جکی طبیعیدر. هر حالده بویله برشبهه بسله‌مك اقتضا ایدر. فقط عینی زمانده، تورکلرك یرلشدکلری زمانده یتیشمش عرب مورخلری – که تورکلر علیهنده اسباب دینیه‌دن دولایی هیچ برخصومت بسله‌مزلر – تورکلردن، روملرك بحث ایتدکلری کبی بحث ایده‌جك اولورلرسه ملی مورخلرك شهادتلری مشکوك برحاله کلیر. هله بومورخلر ملتلرینك رؤساسنه غایت مشهور بر نسب تعیین ایدرلرسه وویردکلری ایضاحاتده برچوق تاریخ خطالرینه تصادف اولونورسه بویازیلر بوتون بوتون نظر شبهه ایله کورولمك ایجاب ایلر.

ایشته عثمانلیلرك تاریخنك ایلك عصری بویله‌در. بونی تدقیقه کیریشن پرنس قانتیمیر، اجنبی مورخلرینك حکایه‌لرینی رد ایله تورك مورخلرینك روایتلرینی قبول ایله‌مشدر. پك شایان تقدیر وحرمت اولان بومورخك، شرق تاریخی حقنده ذره‌قدر معلوماتی اولمادیغنی بوراده کمال تأسفله سویله‌مك مجبوریتنده‌یز. الك محقق وقایعی بیله شبهه‌لی عد ایدییور وعثمان خانداننه تقدم ایدن متعدد خاندانلری بربرینه قاریشدیرییور. اونك ایچون یازدیغی تاریخه یالکز بوتورکلرك تأسسلرندن

صوکره‌کی تفصیلات جهتنده اعتماد ایدیله‌مزدر . بناءً علیه ، محقق دیه کوسترديکی شیلرك کافه‌سنی رد ایله عثمانلیلرك منشأنی ، عنعنات ایله جوار اقوام تاریخنی تألیف ایده‌رك مختصراً تعیینه چالیشه‌جغم . فقط بو تورکلرك مفصل بر تاریخنی یازمغه کیریشمه‌یه‌جکم . بو تاریخ بوراده قوپیه ایتمکه مجبور اولاجغم بر چوق مورخلرك آثاریله بزه معلوم اولمشدر . لزومسز یره جلدلری آرتیرمامق ایچون عثمانلیلرك یالکز منشألرینی تنویر ایله اکتفا ایتمك ایسته‌یورم .

یوقاریده نقل ایتدیکم تورك تاریخ عمومیسی بزی طبیعتیله بو تورکلر نسلندن اینن عثمانلیلرك تاریخ خصوصیسنه سوق ایتمك اقتضا ایدر . اونلرك منشألرینك ایلك ایزلرینی وایلك تدقیقده احتمالدن اوزاق کبی کورونن فقط دها اسکی تاریخده موجودیتی مشاهده ایدیلن عنعنه‌لرینك تأییدینی اوراده بولمق لازم کلیر . معاصر بر عرب مورخی بزه بیلدیریور که موغوللر جنکیز خانك وخلفلرینك سوق واداره‌سی آلتنده ، قونیه سلجوقیلرینك التنده بولونان آناطولی الکالرینی ضبط ایتدکلری وقت تورك امراسندن قسم اعظمی داغلره چکیله‌رك اوراده مستقل بر حالده قالدیلر ومختلف بکلکلر وجوده کتیردیلر [۱] . ایشته بو صورتله عثمانلی تورکلری قونیه سلجوق تورکلرینك بقایاسی کبی تلقی مراکشی

[۱] قونیه سلجوقیلری تاریخنك نهایتنده بونلره دائر تفصیلات ویرلمشدر .

ایدیلیدر . فقط بوعثمانلی تورکلرنده منشألرینه دائر موجود عنعنات تدقیقه شایاندر . زمانلرینك برچوق وقایعنی ذکر ایدیورلرکه بوتون بونلرك مفروض وخیالی شیلراولدیغنه احتمال ویرمك مشکلدر .

١ — پرنس قانتیمیر طرفندن ذکر واشهاد ایدیلن سعدی افندی ، ایرانه کچمك اوزره سلچوقیلر ماوراء النهری ترك ایتدکاری زمان اوغوزلرك بکی اولان سلیمان شاهك پدری قایی‌خان خوراسانده مرو شاه‌جهاندن حرکت ایله ماهانی ضبط ایتدیکنی ، فقط جنکیزخانك استیلاسی زماننده ارمنستانده اخلاط جوارنده یرلشمش اولان ینه بوسلیمان شاهك یاخود قایا آلپك آناطولی‌یه کچدیکنی سویله‌یور .

اسکی تاریخ حقنده بعض معلوماتی وارکبی کورونن بونورك مورخی شو حکایه‌سنده بعض تاریخ خطالرینه دوشمشدرکه نقل ایتدیکی وقعه‌یه نه کبی بر سبب تأثیریله احتمال ویرمش اولدیغنی آراشدیره‌رق بونلری میدانه قویمق لازمدر . سلچوقیلر ایرانده اون برنجی عصر ابتداسنده جنکیزخان ایسه اون اوچنجی عصر ابتداسنده کورونمشلردر . اونك ایچون ، آزاده بومورخك کوستردیکندن زیاده نسللر کچمك اقتضا ایدر . سلیمان شاه قایی خانك اوغلی اولامز . بوراسی برطرف ایدیلیرسه حکایه‌نك قسم متباقیسی قابل ایضاحدر . سلچوقیلرك ایرانده یرلشمش بولوندقلری زمانده اوغوزلر ایله عینی شی اولمق لازم

كلن ، غز نامیله یاد ایدیلن و آوروپاده اوز Uzes لر نامیله معروف اولان تورکمنلر خوراسانه بویوك بر آقین یاپه‌رق [١] اوراده یرلشدیلر . صوکره خوارزم سلطانلرینه تابع اولدیلر واونلرك اردوسنده خدمت ایتدیلر . جلال الدینك وفاتندن صوکره ارمنستانه ، سوریه‌یه وآناطولی‌یه کچن خوارزمیلر آراسنده بونلرده کثرتله بولوندیغی شبهه‌سزدر . سعدی‌افندینك حکایه‌سی بو وقعه ایله مناسبتدار اولدیغی میدانده‌در . ایشته بوصورتله‌عثمانلیلر ، بومورخه نظراً ، غزلردن وبوتون سوریه‌یی تخریب ایدن اوامیرلردن ظهور ایتمك لازم کلیر .

٣ — ذکر ایتدیکمز مورخدن دها قدم‌دیکر برمورخ ، اوغوزلرك ارمنستانده اخلاط الکاسنده یرلشدکلرینی و ٦١١ هجری و ١٣١٤ میلادی تاریخنده سلیمان شاه ایله آناطولی‌یه ایلك سفرلرینی یاپدقلرینی سویله‌یور . موغوللرك تخریباتی بوامیری اورادن چیقمغه مجبورایتدیکی جهتله آذربایجانه کچمش ، برمدت اوراده سرسریانه بر حیات سورمش ، ٦١٦ هجری و ١٢١٩ میلادی تاریخنده اللی‌بیك کشیلك براوردوایله آناطولی یولنی طوتمش وفرات نهرینی کچمك ایسترکن بوغولمشدر . سلیمان شاه درت اوغول براقدی : سونغور تکین ، کون دوغدی ، بونلر اسکی مملکتلرینه دوندیلر . دندار یاخود دمدارکه بولوندیغی یرده بر آز صوکره وفات ایتمشدر . ارطغرل‌که

[١] سلجوقیلرك تاریخی حقنده ویردیکمز تفصیلاته باقکز .

آناطولی‌یه کچمش ، اوراده قونیه سلطانی علاءالدیندن بر ایستەمشدر . بوحکمدارك اردوسنده خدمت ایتدکدن ومتعدد مصادماتده موغوللری مغلوب ایتدکدن صوکره ارطغرل ، بعضلرینه نظراً ٦٨٠ ، بعضلرینه نظراً ٦٨٧ تاریخنده یعنی ١٢٨١ یاخود ١٢٨٨ تاریخ میلادیسنده وفات ایتمش و اوغلی عثمانی کندیسنه خلف براقمشدر .

بوحکایه‌یه پرنس قانتیمیرك ، سلیمان شاه ایله ارطغرلك حیاتی حقنده ویردیکی معلوماتی علاوه ایده‌جکز . بونده بر طاقم وقایع عظیمه‌یه تصادف اولونیورکه اوزمانك تاریخی هیچ بحث ایتمه‌مش اولسه ایدی ، یا کلشلقلری کوزه چارپاردی . جنکیز خان ، بلخ شهرینی خاك ایله یکسان ایتدکدن وخوارزم سلطانی طرد ایله‌دکدن صوکره اوغوز تاتارلرینك بکی اولان سلیمان شاه اللی بیك عسکر ایله ٦١١ هجری و ١٢١٤ میلادی تاریخنده [٢] خوراسانده مرو شاه جهان شهرینی ترك ایله آذربایجانه کیردی واختلاطه قدر بوتون بوممکلتی تحت انقیاده آلدی . فقط موغوللر بوقطعه‌یی تخریبه کلدکلری جهتله سلیمان شاه آناطولی‌یه کیتمك اوزره ٦١٦ هجری و ١٢١٩ میلادی تاریخنده اورادن حرکت ایتدی . فراتده بوغولدی ، حلبدن آز اوزاقده بریره دفن اولوندی . اوغلی ارطغرل قیصریه ایله حلب آراسنده کائن بوتون اراضی‌یه صاحب اولدی ، زمانك اك شجیع آدمی

[٢] بلخ دها صوکره یعنی ١٢٢١ تاریخنده ضبط ایدلمشدر .

اولمق يولنده احراز ايتديكى شهرت قونيه سلطانى علاءالدينى كنديسنه ممالكى داخلنده وبالخاصه آنقره حواليسنده يوريمكه سوق ايله‌دى . ارطغرل، موغوللرى بوشهر قربنده مغلوب ايتدى. مؤخراً اونلرك آقينلرينى دوردوردى . روملردن ٦٨٠ هجرى و ١٢٨١ ميلادى تاريخنده كوتاهيه‌يى ضبط ايتدى . بر مدت صوكره وفات ايله‌دى . يرينه اوغلى عثمان كچدى و سلطان علاءالديندن، ارطغرل طرفندن ضبط ايديلن يرلرك بكلكنى آلدى . عادتا برحكمدار مستقل اولدى . فقط علاءالدين برحيات بولنديغى مدتجه سلطان عنوانتى آلمق ايسته‌مدى . علاءالدين ٦٩٩ هجرى و ١٢٩٩ ميلادى تاريخنده [١] موغوللر طرفندن مغلوب ايديلديكى جهتله ميشل پاله‌ئولوغك نزدينه قاچدى . او كنديسنى حبس ايتديردى. اوزمان عثمان بوايمپراطورلقده حكمدار اعلان ايديلدى.

ايشته‌ملى مورخلرك نقل ايتدكلرى شكلده عثمانليلرك منشائى. بونى عثمانليلرك زماندن اولكى تاريخده تدقيقات ياپه‌رق تنويره چاليشه‌لم . اولا ، بلخ خوارزم سلطانندن جنكيز خان طرفندن ١٢٢١ تاريخنده ضبط ايديلمشدر . خوارزم سلطانى هندستانه چكيلدكدن صوكره بويوك براردو باشنده تكرار ميدانه چيقدى. بواردوده تبعه‌سندن بولونان برچوق غزلرده واردى . خوارزم سلطانى آذربايجانى تحت انقياده آلدى ، ارمنستان شهرلرندن

[١] قونيه سلطانى ميشل پاله‌ئولوغك يانـنه ١٢٦١ ده چكيلدى . سلطانك اسمى عزالدين ايدى .

اخلاطی ضبط ایتدی . اردوسنده‌کی بوتون قوماندانلرك اسملرینی بیلمدیکمز ایچون اونلرك اراسنده سلیمان شاه اسمنی بولامایزه فقط سلیمان شاهك او میانده بولوندیغنه ایناتمق اقتضا ایدر . چونکه تورك مورخلری سائر تفصیلات و تفرعات خصوصنده خوارزم وقونیه سلطانلرینك تاریخیله غایت تام صورتده ائتلاف ایتمکده‌درلر .

ثانیاً ، موغوللرك مؤخراً آذربایجانه کیده‌رك خوارزم سلطانتی مغلوب ایتدکلری وسلطان کوردلر طرفندن اولدیرلدیکی جهتله خوارزم قوماندانلری ٦٢٨ هجری ١٢٣٠ میلادی تاریخنده قونیه سلطانی علاء الدینك خدمتنه کچمشلردر [١] .

ثالثاً ، سلیمان شاهك فراتی کچرکن بوغولدیغی و اوغلی ارطغرلك حلب ایله قیصریه آراسنده بولونان بوتون ممالکی ضبط ایتدیکی سویله‌نیور . بوراده اونوتولیورکه بو خوارزمیلر ، علاء الدینك وفاتندن صوکره خلفنك خدمتنی ترك ایله سوریه‌یه کچمشلر واوراده حلبی محاصره ، بوتون اوممالکتلری شیزر یاخود قیساریه‌یه قدر تخریب ایتمشلر ، بوتون اوممالکی حتی قدسی بیله مصون براقامشلردر . مؤخراً مغلوب اولمشلر وهر طرفه داغیلمشلردر . بر قسمی موغوللرك نزدینه کچدیلر . بر قسمی ده اغلب احتماله کوره آناطولی‌یه کیتمشلردر . اوراده بالکه‌ده کندیلرندن اول یرلشمش اولانلره تصادف ایتمشلردر .

---

[١] بونلرك تاریخلرینه مراجعت ایدیکز .

بو وقایع سلچوقیلرك وخوارزمیلرك تاریخیله پك كوزل قابل تألیف اولدیغی جهتله عثمانلیلرك آناطولی‌یه یرلشمكه كلن غزلردن غیری اولدقلرینی ظن ایتمه‌مزه محل یوقدر . آناطولیده بونلر قونیه سلطاننك خدمتنده ایدیلر . سائر تفرعات ایله هیچ اشتغال ایده‌جك دكلز . علاءالدین حقیقتده اولدیغندن پك چوق زیاده معمر كوستریلیور . بعض دورلرده یا كلشلق یاپیلیور . فقط وقعه‌لر دوغرودر . بونلره قونیه سلچوقیلرینك تاریخنده تصادف ایدیلیر . مثلا سلطانك میشل پالئولوغ نزدینه فراری بوقبیلدندر . فقط علاءالدین طرفندن عثمانه برات ویریلمه‌سی محقق كورونمه‌یور . بو وقعه پك آز حائز اهمیتدر . عثمانلیلرك منشائنی یوكسلتمك مقصدیله نقل ایدیلمش اولابیلیر . سلیمان شاه ایله ارطغرلك بوتون خوارزمیلرك یاخود غزلرك رئیس عمومیسی كوستریلمه‌سی ده عینی سببدن ایلری كلمشدر . چونكه باشقه رئیسلرده واردی . حتی بونلرك آراسنده سلیمان شاهك اسمنه بیله تصادف اولونماز . بوتون بو ملتك یاپدیغی ده هپ اوكا عطف اولونمشدر . چونكه كندیسنك او ملتك حكمداری اولدیغی اینانديرلمق ایستەنلمشدر . تاریخك اسملرینی محافظه ایتدیكی خوارزم رئیسلری بركت خان ، كشلو خان ، صاروخان ، غایر خان ، بوری خان ، قیر خان ، الخ‌دره . سلچوقیلرك انحلالندن صوكره آناطولی‌یی ضبط ایدن تورك بكلری آراسنده صاروخانك اسمنه تصادف ایدیلیور .

آسیاده یرلەشن خوارزمی امیرلریله بعض سلچوقی امراسی

مملكتلرینك موغوللر طرفندن تخریب ایدیلدیکنی ، قونیه سلطانلرینك قدرت وسطوتنك تمامیله محو اولدیغنی کوره‌رك هپسی چکیلمش اولدقلری یرلری ضبط ایتدیلر وبونلردن برر کوچوك حکومت تشکیل ایله‌دیلرکه برجه‌یك آز معلومدرلر [۱] . بو حکومتلر بو امرانك ، روملردن ضبط ایتدکلری یرلری احتوا ایدییوردی . بو امرا آراسنده بردانه‌سی واردی‌که معاصر عرب مورخلری صمان یاخود آصمان [۲] نامیله یاد ایدرلر . بو امیر ، امور خان Amerkhan [۳] ودها سائر بعض امرا ایله برلشه‌رك روم ایمپراطورلغنك شرق ولایتلرینی تخریب ایله‌دیلر . آصمان ، یاخود عمومیتله دنیلدیکی اوزره ، عثمان ازنیق جوارینی تخریب ایتدی . امور خانك اوغلی علی صوك قونیه سلطانی اولان مسعودی بر محاربه‌ده اولدیردکدن صوکره غایت سطوت پیدا ایتدی . فقط دها ذی قدرت اولان عثمان ، روملری داها چوق ازعاج ایدییوردی . علی بی روملرله عقد ایتمش اولدیغی صلحی اخلاله سوق ایتدی . امرانك قسم اعظمی آقینلریاپمق اوزره کندیسنه التحاق ایتدیلر . روم ایمپراطورلغی بوعلینك ، عثمانك ، آیدینك

---

[۱] قونیه سلجوقیلری فصلنده کورولمشدر .

[۲] بو بر تورك اسمیدرکه عرب اسمی اولان عثمان ایله قاریشدیریلمشدر .

[۳] پاخیمره Pachymere بوکا آموریوس Amurius دییور . لامیساس Lamunsas نامنده باشقه برامیردن بحث ایدییورسه‌ده بونی طانیمایورم .

منتشانك ، سلیما ـ پاشانك [١] وده‌ها سائر بكلرك یاپدقلری آقینلردن بك متضرر اولدی . بونلر منـدرس جوارنده بولونان بوتون قصـباتی ضبط ایتدیلر ، تریپولی Tripoly یی باصدیلر . كنكره Kenkrée یی ، ساقیز آطه‌سی ، آیاثلوغی ودها بر چوق یرلری تحت اطاعته آلدیلر . عثمان بروسه‌یی محاصره ایتدی وبرچوق مظفریاتدن صوكره ١٣٣٠ یاخوددیكر بر روایته نظراً ١٣٣٦ تاریخنده وفات ایله‌دی . ساده‌جه برامیردن عبارتدی . كوچوك برقضایه صاحبدی . بر نوع جمهوریت وجوده كتیره‌ن سـائر توركلرله برلـكده حرب ایدردی .

بوحكمدار حقنده دها بویوك تفصیلاته كیریشمكه جسارت ایده‌میورز . چونكه مورخلرده قارا كالق ، یا كاش ، ضـد شیلردن باشقه برمعلوماته تصادف ایتمه‌یورز . عثمانلی ایمپراطورلغی اوتاریخده تشكل ایتمش كبی عد ایتمكدن چوق اوزاغز . بوتون بو امیرله و مالك اولدقلری یرلره دائر دها دوغری تفصـیلاته مالك اولمق لازمدر. فقط بزه بونی بیلدیره‌ن برمورخه تصادف ایده‌مه‌دم . توركلر كندی حكمدارلرینك شعشعه‌لرینی اعلا ایچون سائرلرینی عادتا اورته‌دن قالدیریورلر. هرحالده اورخان پدری عثمانه خلف اولدی . لیدی قطعه‌سنی ، قاپادوسیانك بر قسمنی فتح ایتدی . بیتینی قطعه‌سنده ازنیق Nicée ی محاصره و ضبط ایله‌دی ، ایمپراطور آندرونیقی مغلوب ایتدیكی كبی سائر تورك

---

[١] پاخیمره بوكا سالامپاقسیده‌س Salampaxides دیر .

بحاربه‌ده محاربه‌ده بولوندی ، مظفریات و فتوحاتیله تدریجاً
اونلرك اوستنه‌چیقدی. كوچوك حكومتنك پایتختی اولان بروسه‌ده
وفات ایتدی. كندیسنه خلف اوله‌جق اوغلی سلیمان فتوحاتی اثناسنده
وفات ایتمشدی. یرینی مراد آلدی. بو حكمدار براردو باشنده
آوروپایه كچدی ، ادرنه‌یی پایتخت یاپدی. چوق كچمه‌دن تكرار
آسیایه دوندی. اوراده عاصیلری بوزدی ، آوروپاده كندی
علیهنده سلاحه صاریلمش اولان اوغلنك كوزینه میل چكدیردی.
تریبال Triballes له محاربه ایله مشغول اولدیغی صیراده اوردوكاهنده
قتل ایدیلدی. دشمنلرینه قارشی ظالم اولان بو حكمدار تبعه‌سنی
پك بویوك بر حلم واعتدال ایله اداره ایتمشدر.

اوغلی وخلفی بایزیده یلدیریم عنوانی ویریلدی. بو حكمداره
فتح ایتدیكی ممالكده سلطان دیه طانیمق اوزره خلیفه‌دن بر
برات طلب ایچون مصره سفیر كوندردی (١). ارزنجانی ، دربلو
ارمنستانده ملاطیه‌یی ضبط ایله‌دی (٢). بو شهرلر ظاهرالدینه
تابع ایدیلر. اورادن ادرنه‌یه دوندی. ادرنه‌ده صرب حكمدارینك
قیزیله أولندی. آوروپا جهتنده‌كی مملكتی تنظیم ایتدكدن صوكره
آسیایه كچدی. كیلیكیاده ، قاپادوسیاده یرلشمش اولان تورك
بكلرینه هجوم ایتدی. قونیه‌یی قرمان اوغلی علاءالدینك الندن
آلدی. قاره ایلوكه وارمنستانك سائر توركمنلرینه قارشی یورودی.
ماكدونیایه عسكر كوندردی. بالذات ایلریایه كیتدی. اورادن

[١] ابن شحنه‌یه نظراً ٧٩٧ تاریخ هجریسنده.
[٢] ٧٩٦ سنه‌سنده.

عودتله فوقیده (Phocide) وتسالیه اوزرینه هجوم ایتدی. کندیسنی فوکید اپسقپوسی دعوت ایدیوردی. ماجارستان قرالی سیژیسموندی مغلوب ایتدی . بونك اردوسنده قونت دو نه‌وه‌رك قومانداسی آلتنده برچوق فرانسز اکابری واردی . بایزید صوکره کیدوب استانبولی‌ده محاصره ایتدیسه‌ده شهرك جوارینی تخریب ایده‌رك محاصره‌یی رفعه مجبور قالدی .

بوقدر فتوحاتدن تلاشـه دوشن تورك بكلریله تورکمنلر ، استانبولك بایزیدك النه‌دوشمه‌سندن قورقان خرستیانلر تیمورلنکی چاغیرمق ایچون هپ برلشدیلر . تیمورلنك ایچون اصلسز بهانه‌لر کافی ایدی . بایزیدك عظمت وغرورینه دوقوندیلر . تاتارفاتحی طرفندن مغلوب ایدیله‌رك اسـیر آلندی . اسارتده ترك حیات ایله‌دی. آنجق اولکی حکمدار زماننده صاغلاملاشمغه باشلامش اولان عثمانلی ایمپراطورلغی بووقعه اوزرینه همان کاملاً ییقیلمش کبیدی . تیمورلنك طرفندن اسکی موقعلرینه اعاده ایدیلن تورك امراسی ، بایزیدك اوغللری تخت غوغاسـیله مشغول اولدقلری صیراده فتوحاتده بولونیورلردی . تیمورلنك طرفندن سلطـان اوله‌رق طانیلان موسـا چلبی ایله آوروپاده‌کی تورکلر طرفندن سلطان اوله‌رق طانینان سلیمان بربرلریله قانلی برمحاربه‌یه کیریشمشلردی. بومحاربه‌ده سلیمان وفات ایتدی . یرینه برنجی محمد کچدی . موسایی تختدن محروم براقدی . متعدد صاوصنتیلرله ضعیفلامش اولان عثمانلی ایمپراطورلغنی تکرار تأسیس ایله‌دی . اشقیادن

مملكتی تطهیر ایتدی . قرمان بکنی ازدی. بونك یرینه کچن مراد ثانی سلانیکی وندیکلیلرك اللندن آلدی. ماجار قرالی لادیسلاس ایله صلح یاپدی . لادیسلاس معاهده نامه یه تجاوز ایتدیکی جهتله مراد تکرار سلاحه صاریلمغه مجبور اولدی . صوکره ژان هونیاد اوزرنده بویوك بر مظفریت احراز ایله‌دی . و بر چوق مشهور موفقیاتدن صوکره اوغلی محمد ثانینك قوللری آراسنده وفات ایله‌دی. بوکا دفعات ایله ایمپراطورلغی ترك ایتمش فقط یکیچریلرك ثباتسزلغی حسبیله تکرار آلمغه مجبور اولمشدی .

محمد ثانی روملرله صلح یاپدی . آقینلر یاپمق ایچون مرادك وفاتندن استفاده ایتمك ایسته‌ین قرمان بکنی مغلوب ایتدی. صوکره ، مدهش بر اردو ایله استانبول پیشکاهنه کیده‌رك ۱٤٥۳ سنه‌سنده شهری ضبط ایله‌دی وکندیسنه پایتخت یاپدی . بو تاریخدن اعتباراً تورکلر آوروپاده و آسیاده ایلریله‌مکدن خالی قالمامشلردر. آناطولینك وارمنستانك بوتون کوچوك حکومتلری کندیلرینك تحت تابعیتنه کیردی. سوریه ، صوکره مصر اللرینه کچدی. بو تاریخ عمومیده مسلمان حکمدارلری طرفندن اشغال ایدیلدیکنی کوردیکمز بوتون ممالکی ایرانیلر ایله پایلاشمشلردر. تورکلرك آسیانك بو قسمنده تأسیس ایتمش اولدقلری اوقدر ایمپراطورلقلردن پایدار قالان یکانه حکومت بودر .

بربرینی متعاقب هون ، تورك ، موغول و تاتار نامریله
معروف اولان بوباربارلرك دنیاده باعث اولدقلری بویوك انقلابات
ایشته بونلردن عبارتدر . بوغریب وقایعك روشی بو اثرده
بزه بوتون وسعتیله عرض ایدیلمکده در . بورادهملتنك منشائی ،
تأسسی ، انحطاطی ، انقسامی ، داغیلمهسی ، اساسدن انشعاب
ایدن و مختلف برر ایمپراطورلقلر تأسیس ایدن بوتون قوللر
كورولیور. بوباربارلر چوق كره كائناتك یوزینی دكیشدیرمشلر .
غایت متمدن معظم ایمپراطورلقلری كسوفه اوغراتمشلر ، بوتون
دنیایی تخریب ایلهمشلر . انسانلری باربارلغه دالدیرمشلر ، صوكره
علوم وفنونی ایلریلتمشلردر . مؤخراً عینی جنسدن باشقه باربارلر
بونلری عینی صورتله تكرار ترقی ایتدیرمشلردر . برقاچ دفعه
چینی تحت اطاعته آلدیلر ، آوروپایی باشدن آشاغی دولاشدیلر ،
هندی ، ایرانی ، سوریهیی كندیلرینه منقاد ایلهدیلر . روما
ایمپراطورلغنك خرابیسنی تعجیل ، اوكا خلف اولان خلیفهلر
ایمپراطورلغنی محوایدهرك باشقه ایمپراطورلقلر قوردیلر . بونلر
غایت سطوت و شوكت صاحبی اولمشلر و عینی ملتنك سائر
قوللری طرفندن منقرض ایدیلمشلردر .

یدنجی جلدك صوكی

فهرس

یکرمنجی کتاب

یکرمی برنجی کتاب

یکرمی ایکنجی کتاب

یدنجی جلدك صوکی